

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Kázání podle P. Didona *)

na neděli I. po zjevení Páně.

Text: *Prospíval, poslouchal.*

Luk. 2.

Život Ježíšův jako dítěte a mládenceka v Nazaretě vypravuje se dvěma slovy: „prospíval, poslouchal.“ (Luk. II., 52.) Poslušen byl rodičů svých; „prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha a u lidí.“

Nic to není zvláštního, nic překvapujícího, nic, co by se na pohled odchylovalo od obyčejných pravidel lidských. Vyvinuje se přirozeně jako ostatní děti a ukazuje rok od roku vědomosti a ctnosti, sílu a půvab věku svému přiměřený. Žádná překážka nestaví se v cestu tomu dokonalému prospívání. Probouzející se vášně mívají prudké výbuchy, které vzrušují klid lidského srdce; ale v duši Ježíšově jsou v úplné rovnováze. Neboť zlo pod jakoukoli způsobou neporušilo Toho, který se narodil „svatým“ (Luk. I, 35.) a v Němž „přebývá plnost Božství“. (Kol. II., 9.)

Ježíš jest vzorem chlapce a mládence, tak jako později se stane vzorem muže. Mezi Ním a syny lidskými jest tento rozdíl: nejlepší lidé mezi námi touží po dokonalosti, avšak nikdy jí nedostihnou, v Ježíši jest skutečně vzor naprosté dokonalosti.

Úplné osobní spojení přirozenosti lidské a božské bylo příčinou, že znal nekonečnou pravdu, měl nekonečnou lásku a požíval nekonečné krásy; ale nebylo to překážkou, že Jeho rozum se vyvíjel vědomostmi a že pokračoval v konání ctnosti, že vůli svou upevňoval, že pracoval a tělesnou únavu i bolest cítil.

V malém městečku Nazaretě byl Ježíš vychován jako všickni ostatní Galilejští v jeho věku.

Jako dítě účastnil se jejich her a jako mládenec zajisté býval se svými soudruhy, sedával mezi nimi a žil dle jejich způsobu; divili se Mu pro Jeho moudrost, i byl ozářen dobrotou a půvabem duší mírných a ponížených.

*) Viz překlad díla jeho str. 150, Cyrillo-Methodějskou knihtiskárnou vydávaného, sešit po 50 kr. — Všech sešitů bude asi jedenáct. Je to dílo, jež by v domě žádného katolického křesťana nemělo chybět.

Výchova nynější jest daleko rozdílna od výchovy mladého Israelity v Judsku za doby Herodovy. Veřejná škola má u nás předuležitou úlohu, odnímajíc dítě od 6. až do 14. roku domu otcovskému a přenechávajíc je učitelům; tak nebylo u židů. Jedině Jerusalem měl školu národní.

Dítě židovské vychovávalo bylo tehdy v domě otcovském, ve sbornici a v dílně řemeslnické. V rodině dostávalo se mu naučení od rodičů, ve sbornici učilo se čísti Thoru a v dílně přiučovalo se svému budoucímu povolání.

Domácí výchova u židů, jsouc výhradně náboženskou a vlasteneckou, obmezovala se na Zákon, mravouku a dějepřavu; účelem jejím bylo vytvořiti dobré svědomí, vštípiti v ně Zákon Boží, věrnost k přikázáním a lásku k národu; tak sloužila ke cti a moci tomuto národu nejznámějšímu na světě. Byla zároveň ohniskem, na němž se rozněcovalo vlastenectví v duši dítěte; z ní pocházela láska k rodičům, bázeň Boží a známost přikázání Božích, tak zasvěcován náboženský duch národa israelského k jeho velikému poslání.

Výchova byla rodičům nejsvětější povinností. Dítě, prvorozenec byl jim prvotinami síly otcovské a znamením požehnání Božeho. Takto se vysvětluje ona láska mezi rodiči a dětmi, která dodávala rodinám židovským pevnosti; již u pohanů nikdy nebylo. Říman měl právo dítky své zabiti, vyděditi, opustiti, Israelita byl náboženstvím vázán nad nimi bděti jako nad nejdražším pokladem rodiny a národa, jež svou slávu kladly v mnohost a zbožnost svého potomstva.

Zákonník hebrejský nepřestával napomínati zvláště otce, aby doma, při stole, na cestě vyučoval syna svého přikázáním a dobrodiním Božím a navzájem dětem zase přikazoval, aby ctili rodiče. Toto přikázání přichází v Zákonu hned po povinnostech k Bohu. Poslušnost bude míti požehnání, neposlušnost bude trestána smrtí. Čtème jen v knize „Přísloví“ naučení, jež Moudrost Boží dává dětem, aby poslouchaly naučení otcova a nepohrdaly slovy matky své. (Přís. I., 8) Žádná jiná mravní výchova domácí nemůže se honositi větší láskou a uctivostí.

Obydlí, kde Ježíš rostl, podobalo se asi obydlím, jakéž až dosud obývají Arabové Palestinští. Stavba domu na Východě neměnila se ode věků; jest to stavení do čtverce z hlíny neb kamene; zdi jsou často jen hrubý plot omazaný spěchovanou hlinou, na slunci sušenou a vápnem obílenou.

Nářadí bývá jednoduché: několik stoliček, stůl, polštáře rozložené podél zdi, žíněnky a slamníky; svícen, olejová lampa ve výklenku ve zdi, široká truhla na prádlo a šaty, měřice a ruční mlýnek na obilí. Komin neboli krb jest někdy uprostřed světnice; u dveří každého příbytku visí malá podlouhlá skříňka „mezuza“ zvaná, s malým pergamenovým závitkem, na němž jsou psány úryvky z Písma a Zákona. (II. Mojž. VI., 5—19. XI., 13—20.)

Dům Josefa tesaře byl nejprvnější školou Ježíšovou; zde prospíval u svých rodičů, učil se od nich čísti Písmo, slyšel z úst jejich předpisy Zákona a dějiny svého národa. Dítě, jež živě cítilo a vědělo, že jest Synem Božím, přece rádo přijímalo od rodičů pozemských nauky a rozkazy Boží, a jako všechny děti ochotně se seznamovalo se životem a věděním lidským.

Společně se svými rodiči prozpěvoval žalmy, modlival se za vykoupení Israele a za spásu pohanů: často asi Josef a Marie pozorovali tvář Ježíšovu, hledíce z ní vyzpytovatí záměry Boží a drsné cesty, po nichž Jeho moudrosť kráčetí měla při konání svého velikého díla. Zbožňovali Jej, ač neznali Ho ještě dokonale; nedáváš Bůh poznávati vůli svou, leč v čas příhodný; duše v Bohu žijící spoléhají na Jeho prozřetelnosť, potlačující všelikou nedočkavosť žádosti a s veselím očekávající, až zasvitne den Páně.

Tak i nám život nejsvětější rodiny, ono tajemství v Nazaretě, zůstává zastřen.

Z dílny řemeslnické měl jedenkrát vyjítí pravý učitel lidu. Zůstává, očekávaje svůj den, vzorem všem poníženým a těm, jejichž jména jsou neznáma v dějinách, a kteří žijí skrytě, nepoznání, toliko Bohu známi. Leta

života jejich ubíhají jednotvárně; vše v něm jest tiché: bol i radost, práce a ctnost.

Nesmírné množství lidí tak žije, a jest to nemalou mocí křesťanství, že může lidu tomu za vzor následování ukázati Krista jakožto řemeslníka v Jeho mladém věku vroucně oddaného práci denní, jak to u většiny lidu bývá.

Dlouhá leta čítával v Nazaretské přírodě jako v knize Boží. Tu obdivoval se sasankám, polním liliím a chomáčům kopiček (Mat. VI., 28.; Luk. XII. 27.) a fíku, jenž na jaře vydává prvé plody své; zde vídal, jak bělí se obilí, (Jan IV., 35.) a ořezává vinný keř, aby byl úrodnější, (Jan XV., 2.) jak ztracené ovce bloudí po poušti a jak pastýř přivádí stáda do ovčince. (Luk. XV., 46.) Zde vídal potměšilého šakala, an vyhledává doupě své, (Mat. VIII., 20) zde orly a supy, ani se shromažďují, by požírali kořist svou; (Mat. XIV., 28.) zde vídával ráno a večer červánky sluneční, znamení to jasné pohody nebo bouře, (Mat. XVI., 3.) zde řeky z břehů vystupující, any unášejí dům na písku stavěný. (Mat. VII., 47.)

Nadarmo bys hledal na světě kouteček klidnější, příjemnější, skrytější a světlejší, ústrannější a odlehlejší, nežli jest Nazaret. Vstoupáš-li po jednom z pahrbků, které obklopují městečko, příkladně po onom, který se vypíná nyní nad Uady Nabi Saïdem, pohled jest velikolepý, neobmezený. Na sever vysoké hory Galilejské, za nimi veliký Hermon vždy od sněhu se skvoucí, osamocen ve vzduchu. Tábor a horský řetěz Adjlonský rozprostírá tu své zelené svahy. Na jih malý Hermon a hory Gelboe, hory Samařské a v pozadí na obzoru příkré pohoří Judské. Blíže nich rozvinuje se planina Esdrelonská do žluta a šeda jako perský koberec zbarvená, již oblaky širokými fialovými stíny pokrývají. Na západ modravý řetěz Karmelský a ještě modřejší moře, zářící v zapadajícím slunci. Veškeren svět tu se rozvinuje před našimi zraky a rádi si představujeme Ježíše na onom vrchu, an se modlí k svému nebeskému Otci a pozoruje ten nesmírný prostor jako nějaké pole, kterého jedenkráté má dobytí a zúrodniti.

O této dlouholeté době pobytu Ježíšova v Nazaretě mlčí svaté památky. Sv. Lukáš několika črtami nakreslil jeho hlavní obrys, ale bylo v záměru Božím, aby Kristus zůstal skryt.

Jen jediná událost dovoluje nám nahlédnouti do duše a do svědomí mládenečka Ježíše, bychom poněkud poznali, co se tam dělo.

V životě mladého Israelity označoval dvanáctý rok dobu slavnostní. Od tohoto roku byl pokládán za muže jenž sám odpovědným jest za své skutky a vycházeje z poručnictví stává se údem obce Israelské a zavazuje se věrně plniti příkázání Zákona. Říman oblačen byl v togu mužskou, mladý Israelita stával se synem Thory. Při obřadech náboženských počal nositi kolem čela a na ramenách phylakterie dle nařízení Mojžíšova (Deut. XI., 18.). Byl povinen se postiti ve dnech kajících a konati o velikých svátcích — Velikonočních, Letnicích a slavnosti Stánkův — pouť do Jerusalema.

Ježíš dokonával právě dvanáctý rok věku svého.

Ze všech měst judských a z Palestiny vůbec, z nejmenších vesnic a z nejbzdálenějších krajín přicházelo poutníků na tisíce všemi branami do svatého města. Dějepisec Josef páčí na dva miliony to množství, jež naplňovalo ulice a předměstí o svátcích velikonočních. Na cestě zpívali žalmy. Měli také oblíbené zastávky.

Přechoasto se ozývalo ozvěnou písní nábožných Israelitů, dychtících, aby konečně spatřili Jerusalém a dům Hospodinův. „Jako jelen dychtí po studnicích vody živé — tak zpívali — tak, ó Bože, dychtí duše má po tobě. Kdy přijdu a ukáží se před tváří tvojí?“ (Žlm. 41.)

Po dvou hodinách dorazili konečně na temena hory Skopu na místě, které nyní slove „Naschevat“. Tu pojednou svaté město se objevilo jako nějaké zářící vidění; chrám se zlatou střechou pokrývá horu Moriah, palác Herodův a paláce velekněží vypínají se na Sionu, všecky kopule se trpytí

ve vycházejícím slunci, šedesáte věží vyčnívá nad hradby jako obrovské strážné střežící město velikého krále.

Pohled na Jerusalem naplňoval nevyslovitelným pohnutím poutníky, kteří prozpěvovali žalmy stupňové: „Jak milí jsou, ó Bože silný, stánkové tvoji!“ (Žlm. XII.)

Ježíš a karavana Nazaretská šli touto cestou o Velikonoci r. 760. neb 762. Slavnost trvala osm dní od 14. až do 21. Nisanu (dubna). Vchody do chrámu, chodby sloupové a síně byly přeplněny množstvím, jež přišlo se modlit a obětovat Hospodinu. Kněží obětovali obětní zvířata, lid ponížený velikým hlasem volal za vykoupení Israele, zákonníci a fariseové vykládali Zákon, vysvětlovali jeho příkázání a vyučovali ústnímu podání.

Slavnost byla skončena. Karavany opouštěly Jerusalem; karavana Nazaretská, v níž se nacházel Ježíš, ubírala se cestou k Samaři. Večer spozorovali Josef a Maria, že Ježíš není s nimi v karavaně. Vrátili se do Jerusalema, aby Jej hledali a po třech dnech našli Ho v chrámě v Beth-Midrasch, an sedí mezi učiteli, poslouchaje jich a dotazuje se jich. „I divili se všickni, kteří jej slyšeli, nad rozumností a odpověďmi jeho.“

Kdož znají obyčeje východní, kdož viděli z blízka židovské sbornice nebo mahomedánské mečety v době, když se tam vyučuje, nebudou se nad tímto výjevem pozastavovati. Kolem učitelův utvoří se kruh, posluchači sedí na rohožích, vpytávají se a odpovídají na vzájem; mládenci a starci se tu mačkají těsně vedle sebe, učitelé a uředníci jsou tu schouleni, majíce nohy skříženy na téměř koberci, a mluvíti může každý.

Jaké as byly otázky a odpovědi Ježíšovy? Ten, který prohlásiti se měl za Syna Božího a očekávaného Messiáše, jenž měl brzy přednášeti kázání na hoře, ukázati lichost židovských obřadů, přinášeti všem Ducha spásy, dal-li problesknouti jen jedinému paprsku neskonalé moudrosti, která byla v Ném? Svaté dějiny o tom ničeho nepovídají, ale právem nesmíme o tom pochybovati. Mívá-li někdy duch lidský předčasnou zralost, již se osvědčuje, tím spíše bylo možno, že božská moudrost Kristova předčasně dozrála. Mnohem více nás překvapuje ukryt, v němž Ježíš dlouho a dobrovolně zůstává.

Když rodiče Jeho spatřili, jak se Jemu nejslavnější mistři a veškeren lid obdivují, byli velice překvapeni. Matka se k Němu přiblížila, pravíc: „Synu, proč jsi nám tak učinil? aj otec a já s bolestí hledali jsme tebe.“ — „Co jest, že jste mne hledali? — odpověděl Ježíš — zdali jste nevěděli, že já v tom, co jest Otce mého, musím býti?“ (Luk. II., 48. 49)

Z toho tajemného slova ponejprv vychází na jevo, čeho Ježíš sobě jest povědom, v něm projevuje se všecka Jeho bytosť, název synovství Božího, svrchovaná moc a nebeské povolání Jeho. Toto slovo pronesené ve 12. roce věku Jeho bude v Jeho životě do nejmenších podrobností vyplněno.

Maria a Josef nesrozuměli jeho hlubokému významu.

Ježíš sestoupil s nimi do Nazareta, kde trávil svůj ponížený a pracovitý život, očekávaje, až ho Bůh povolá.

Upomínka na Boží tělo léta Páně 1891.

V neděli, jak známo, odbývala se slavnost Božího Těla na dolejším Novém městě v Praze. Průvod ubíral se Jindřišskou ulicí, Václavským náměstím, Příkopy, Senovážní ulicí zpět do kostela. Slavnost se zdařila znamenitě, ano bylo překrásné počasí. Průvod vedl veledůstojný pán kanovník Borový. Bohužel v jednom ohledu zahanbí „slovanskou Prahu“ každá vesnice, ani bodří venkované něčeho podobného při takové příležitosti nejsou schopni, o čemž se zde zmíníme. Naše výtky týká se některých obchodníků kteří nezachovávají náležitou pietu k náboženství, když se nese monstrance s Božím Tělem okolo jejich závodů, aby je pro tento okamžik uzavřeli. Ku

příkladu. Pěkný dojem to nečiní na průvod, když majitel domu uzenář kterému Bůh požehnal, že „stloustl“ na těle i na kapse, nechá nad vchodem krámu, který se nalezá několik kroků od kostela, rozvěšené šunky, do kterých slunce praží, až mastnota z nich kape dolů, sám se postaví mezi dveře v bílé zástěře, dá si ruce za „lacle“ a prohlíží si průvod jako nějaké dobře povedené jiternice. Jest to kontrast pohlédneme-li nad krám do prvního poschodí, kdež byl umístěn obraz matičky Boží s Jezulátkem! Doufáme že se to příště nestane. Hostinská místnost u „Zlatého křížku“ byla uzavřena a v oknech v pěkných svícnech nechal hostinský pan Kelbl rozžati množství svíček, zelenou chvojí a věnci okna a dveře okrášlit. Okna pana hraběte Saracciniho byly ozdobeny vkusnými koberci, okrášleny věnci z čerstvých květin, kdežto hned vedle byl otevřen železnický závod israility pana Goldbergra, ozdoben železnými hrnci, ve kterých se stkvěla vrstva desetiletého prachu. Jeho soused řezník Boček mohl pro ten okamžik také sundat jeho telecí kýty nad krámem a tyž uzavřít, ano nepořádné obecnstvo, které kupuje maso poslední okamžik mu to promine, když se ubírá průvod kolem, aby mu maso nasekal!

Protější „obchodník“ pan Josef Michalec, který přeběhl z cukru, kávy, cigorie, slanečků, sýra, Biningrova leštidla na boty atd. až do galantního zboží, hraček, kuchyňského náčiní, dýmek atd., odvětil na žádost aby pro tu chvíli krám uzavřel, že jest evangelík. — Ať se jde zmíněný pán podívat do Anglie a Ameriky, jak tam evangelíci světí svátky a neděle a přiučí se zase něčemu, co mu bude velice prospěšno.

Samo sebou se rozumí že uzenář proti poště pan Skřivan nechal obligátní šunky okrášlené zelením též nad vchodem viseti, aby se od svých pánů kolegů nelišil!

Václavské náměstí ještě ušlo, až na to, že mnohý „16 až 18letý“ sociální demokrat s ohromným širákem a červenou šálkou, která okolo krku plála jako nějaký praporek, se rozmýšlel, zdali má smeknouti a činil to jen zvolna nadzvednutím poněkud klobouku, by jej některý strážník o to požádati nemusel.

Na Příkopech proti oltáři rohový krám byl též otevřen, což kdyby přišel telegram: Ignaz Gottwald, Špínka, Prag, kam by jej v tom okamžiku poslíček dodal? Závod, který platí 12.000 činže a při tak velké režii nemůže přece oželeti zakázku nějakého slunečniku za 1 zl. 20 kr.

Nepěkně se vyjímaly na Příkopech v různých závodech v I. poschodí židovští „commis voyagerové“ s odchlíplýma ušima, křivými nosy a kučeravými vlasy s doutníky v ústech! Hlavně závod Morice Schüllera se vyznamenal a měl by poslati ten svůj mezanin v němž se mačkalo a lezlo sobě po zádech asi 30 takovýchto nekřesťanských individuí, do výstavy neb by nahradil klec s opicemi, dítky by je krmily jablky a když by byly zdarma, tak by se o ně také zajisté rvaly! Ovšem doutníky by museli odložit! Mojžíš býti přítomen, zajisté by je byl napomenul.

Samo sebou se rozumí, že mnohonásobný milionář, který má asi deset německých nápisů na tabulích a žádný český: Carl Lüftner musel nechati závod též otevřen, což kdyby některému drožkáři praskl za 20 krejcarů řemínek na „kšíru“ — řemenáři měli zavřeno, což by si bez takové firmy počal?

Velice taktně zachovali se firmy Kamel obchod s parfémem, Springer Co. a Felix Tempele (evandělík) obchod modními obleky pro dámy, které závod uzavřely shrnovací záslonou.

U modré hvězdy byl oltář překrásně ozdoben nákladem paní hraběnky Nosticové (z Mariánské ulice), která byla u oltáře též přítomna.

Doufáme že si toho zmínění pání obchodníci pro příští rok povšimnou, vyjímaje ty, kteří to mají již v krvi a nejsou k napravení, neb k zachování trochu slušnosti není zapotřebí universitu studovati!

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček. (Pokračování.)

Druhý hlavní díl: Proměna. Preface.

Sursum corda = vzhůru srdce.

Blahoslavený Suzo, tázán, co při těch slovech cítil, že tak značně uchvácen byl, když ta slova preface zpíval, odpověděl:

„Přichází mi, jako by srdce i duše má při těch slovech rozplývaly se touhou a dychtivostí po Bohu, neboť „sursum corda“ provází někdy jedno, někdy dvě, někdy trojí rozjímání, jimiž bývám unešen do nebe a se mnou všecko stvoření.“

„První mně na mysl vstupující mínění jest asi takto: Představuji si v duchu sám sebe se vším, co jsem, s tělem i s duší a veškerými silami svými a shromáždím kolem sebe všechny tvory, jakéž Pán Bůh stvořil na nebi i na zemi, ať jsou to ptáci v povětří, neb lesní zvěř, ať ryby ve vodách, neb tráva a listí po zemi, ať písek v moři, neb ten prášek, jenž se v slunečním paprsku třpytívá; ať jsou kapky rosy nebo mlhy, sněhu nebo deště — a přejí si, aby to vše jednotlivě obdařeno bylo sladkoznějící harfou, jež by taženy byly z vnitřnosti srdce mého, a aby tak vše zaznělo novou vznešenou chválou na přemilého Boha od věků na věky. — Tu se mi samovolně rozšiřuje rámé po tom nesmírném počtu stvoření všeho druhu a zdá se mi, jako bych byl zdatným předzpěvákem, jenž v úplné svobodě a s nadšením všechny zpěvumilovníky za sebou strhne radostně zapěti a srdcem k Bohu spěti: Sursum corda!“

Druhý můj úmysl jest tento: „Vyjmul jsem v myšlénkách své a všech lidí srdce a přimyslí si všechny ty radosti a rozkoše, všechnu tu slast a blaženost, jichž pocituje srdce po Bohu toužící; naproti tomu všečen ten bol a žal, škodu a nepokoj těch, kdož za světem se ženou, a zvolal jsem ku všem těm srdcím po celém širém světě tlukoucím: Vzhůru vy zapletená srdce, roztrhněte pouta marnosti! Vzhůru vy srdce ospalá a vlašná ze spánku smrti hříchův! Vzhůru i vy marnivá z vaší lhostejnosti ku všemu co nadzemského! Obráťte se cele kolo k Bohu vašemu! Sursum corda!“

Třetí myšlénka, která tato slova provází, bylo radostné provolání na všechny dobromyslné, nepředpojaté lidi, kteří aniž by za to mohli od Boha se vzdálili, poněvadž srdce jejich příliš jest roztržito, než aby na Boha mysleli. „I k těm jsem se osmělil volati k ráznému pokusu zanechatí vše, co stvořeného a zbytečného: sursum corda = vzhůru srdce!“ (Demfle.)

Zatím co kněz: sursum corda zpívá, zdvihá slavně a zvolna rukou i zraku k nebi. Dočista přirozeně: když srdce vzhůru stoupá, jde za ním celé tělo. Tak sv. Filip Neri častěji vidán byl, že při mši sv. delší čas ve vzduchu se vznášel. Sv. Benedikt srdcem k nebi pozdvižen, díval se na ten celý svět jako by v slunečním se nalezal paprsku. O sv. Martinu se praví: Oči i ruce k nebi a vždy v zbožnosti zabrán trval na modlitbách; vstupuje k oltáři zdál se jako anděl a při sv. oběti, zdvihl-li rukou, prohlížely tyto jako v purpurové záři okrášleny drahokamy.

Tak zdvihaje rukou k nebi dostává kněz podobu serafa: oko duchaplnou řečí rozjařené směřuje k nebesům, nikoliv jako by člověk tam v těch obláčcích Boha po dětinsku vyhledával, nýbrž jakoby nad všechny stvořené věci povznešen k Bohu proniknouti hleděl. V tom okamžiku jest postava kněze klassická: tak zablédl se asi miláček Páně sv. Jan evangelista do nebe, když psal na ostrově Pathmos knihu zjevení nebeských.

Tak díval se do nebe Abel, Abraham, David, Šalomoun — tak vidáme vyobrazeny kněze a kněžky v pohanství, protože kam chce duch — tam mimoděk povznáší se i tělo.

A věřící na slova ta odpovídají: „Habemus ad Dominum = máme již ku Pánu (srdce pozdvižená)! — Běda, kdyby to byla lež! Kdyby srdce ještě v té chvíli svatě a velebně lpělo na broudě zemské, na zlatě a stříbrě, na nízkých chťících.

K takovým volá rozhorleně Zlatoustý Jan: „Co to děláš, člověče? Co jsi to řekl knězi? Neřekl's, když on k tobě volal: vzhůru srdce! — máme již ku Pánu?“

Nestydiš se, nečervenáš se, že tě v té chvíli ze lži usvědčíme?!

Považ jen, tajuplný stůl jest připraven, beránek se za tebe obětuje, duchovní oheň spadá na oltář a hoří, kněz za tebe a pro tebe stená v úzkostech, Cherubíni jsou přítomni — serafíni spěchají o přítrž, svatá krev v kalichu proudí na Tvé očistění, — a ty se opovažuješ v této hrozné hodině tvrditi, že jsi pozdvihl srdce své k Pánu?!

O, by aspoň ten něžný ton, jakým odpověď ta provázena, nábožněji naladila mysl našich zpěváků na choru neb lidu, za něž ministrant tato slova odpovídá. — — —

Kněz přijímá radostně u vědomí toto ujistění věřících, že s ním stejně od všeho pozemského se odtrhl a jen na nebeské myslí a zpívá dále:

„Gratias agamus Domino Deo nostro! = Vzdejmež díky Pánu Bohu našemu!“

Jsou-liž opravdu srdce k nebi, k Bohu pozdvižena — tu zmocní se nás úžas nad dobrotou a láskou Boha našeho a musí vyraziti díkem, uznáním všestranným: Díky vzdejmež Pánu Bohu našemu! — Tím jest hlavní ton preface naznačen, neboť tato jest veledůstojným výkladem slov: Gratias agamus Domino Deo nostro! — jest to vznešené „Tedeum“ uprostřed mešní liturgie.

Lid pak, citě z plna srdce oprávněnost tohoto vybidnutí, odpovídá plným hlasem: „Dignum et justum est = Zcela hodno a spravedlivo jest.“

Hodno: Boha a spravedlivo: lidu.

My pak lid tvůj a ovce pastvy tvé, chváliti budeme Tebe na věky.
(Žalm 78, 13.) (Pokračování.)

D o b r ý p a s t ý ř .

Upomínka na resignaci P. Matyáše Arkadia Svobody, faráře Poříčanského na kanonikát u sv. Víta I. P. 1791.

Fara Poříčanská mohla by v těchto dnech konati stoleté jubileum či památku zvláštní události, jakáž se zajisté zřídka kdy přihází. Jest tomu právě sto let, co výše jmenovaný farář na nabízený mu kanonikát sv. Vítský po druhém resignoval. Uvážíme-li při tom, že byl čtyřiačtyřicet roků stár tedy v nejlepším mužném věku, že osada Poříčanská pouze ze dvou obcí (tehdež asi 80 domovních čísel) pozůstávající zcela nepatrnou štólu a podobně i malý desátek farářů odváděla, jakož také že za tehdejší Josefské vlády duchovní správcové rozličných nepříjemností snášeti museli, zajisté musíme se tomu diviti, že kněz tento svou faru za metropolitní kanonikát nezaměnil. Chci dle vlastnoručních zápisek jmenovaného p. faráře v pamětní knize fary Poříčanské tuto pověditi, kterak se věc stala.

P. M. A. Svoboda narodil se asi r. 1747., studoval v Praze a působil po svém vysvěcení na kněžství jako kaplan v Plaňanech. Ku konci r. 1781. jmenován jest farářem v Poříčanech, ale proti své vůli, aniž by byl o to beneficium žádal. Stalo se to následovně Roku uvedeného uprázdnilo se beneficium Uhříněvské, o kteréž žádal P. Fr. Wolf, děkan Říčanský a P. Fr. W. gda, farář Tuklatský. Tohoto praesentoval patron na faru Uhříněvskou, a spolu hned děkana Wolfa na faru Tuklatskou, P. M. Svobodu, kaplana

Plaňanského pak na faru Říčanskou, na kterouž také dne 12. prosince 1781. investován byl, a veškeré s tím spojené taxy či poplatky a sice u patronát-ního úřadu 62 zl. a u k. a. konsistoře 37 zl. zaplatil.

Mezi tím, co se k přestěhování se do Řičan připravoval, došla jej zpráva velice nemilá, že totiž Říčanský děkan F. Wolf na faru Tuklatskou resignoval. a že následkem toho bez odkladu farářem Tuklatským jmenován jest. Jos. Sperling, farář Poříčanský, on pak sám že do Poříčan za faráře ustanoven jest. Ku poznání tehdejších poměrů uvádíme, že P. M. Svoboda na faru Poříčanskou zvlášť investován nebyl, „siquidem examen et juramentum pro beneficio Ržiczanensi absolutum pro Poržiczanensi valere fuerat ab Illustrissimo Dmo Epo declaratum.“ — Odstěhoval se tedy dne 7. ledna r. 1782. do Poříčan, ač velice nerad, neboť beneficium toto bylo tehdáž mnohem chudší než Říčanské, což vysvítá mimo jiné z toho, že obojí taxy za udělení tohoto benefícia obnášely o 37 zl. méně, než při beneficium Říčanském. Mimo to předchůdce J. Šperling farní pozemky za velmi nízkou cenu pronajal; farní pak budova jakož i kostel vyžadovaly mnohých oprav, a rozsáhlá farní zahrada značných výloh; bylat prý velice spustlá.

Co faráři Svobodovi hned na počátku jeho působení ve farní osadě Poříčanské život ztrpčovalo, bylo to, že právě téhož měsíce, kdy duchovní zprávu nastoupil, zde prohlášen byl tak zvaný toleranční patent, následkem čehož tři rodiny na osadě od víry katolické k vyznání luteránskému a po třech měsících k vyznání helvetskému se přihlásily. Mimo to rmoutila jej mnohá nařízení tehdejší vlády, kteráž s církevními zákony se nesrovnávala, ale protestantům příznivá byla, o čemž však řeč šířiti nehodlám. Toliko to podotýkám, že r. 1783. jeden z těch odpadlíků Jan Herodes umřel a na zdejších hřbitově co prvý jinověrec pohřben býti měl. Za tou příčinou sešlo se na hřbitov Poříčanský asi tři sta katolíků, kteří chtěli tomu na odpor se postavit; ale přítomný vrchnostenský úředník varoval je ukazuje na to, že by úsilí jejich bylo marné a že by pro takové jednání velmi přísně trestáni byli, jak se již na jiných místech stalo. —

Ustoupili tedy, s pláčem mnohým nařikajíce na to, že na hřbitov jejich kol farního kostela se rozkládající pochován byl odpadlík. Tyto a jiné rozličné věci ztrpčovaly faráři Svobodovi pobyt jeho v Poříčanech; a přec zalíbil si faru svou v takové míře, že nechtěl jí ani za kanonikát u sv. Víta na hradě Pražském zaměnití. Vizme, co sám o tom vypravuje. Roku 1790. došlo jej čestné vyzvání některých členů vd. kapituly, aby o uprázdněný tehdáž kanonikát žádal. Nebylo to poprvé, co se mu takové cti dostalo. Pravíť doslovně: „Hoc anno, quatuor jam antea annis angariatus et quidem ab iis R'dissimis Dnis, qui corda residuorum possidebant, candidatumque, cui favebant, de electione praevis jam certum reddere poterant, quod ego quidem ignorabam, canonicatum Ecclesiae Metropolitanae Pragensis, ad quem me alias nunquam vocatum sensi, imo a quo semper aversionem quamdam habui, non tam ut illum obtinerem, quam ut angariantibus satis facerem, petii, corde omnino continuo reluctantē intimeque turbato.“

Z toho patrně na jevo jde, že farář Svoboda u své duchovní vrchnosti velmi chvalnou pověst měl, čemuž také to nasvědčuje, že již r. 1782 „apostolským notářem jmenován byl. Sám o této věci takto píše: „Caeterum, quid in me fuerit, quod tantum favore R'diss. Dnorum Canonicorum Metrop. mihi conciliavit, ipsemet ignoro. Notitiam enim prorsus nullam cum illis habui, nec habere studui, quia factus semel pastor gregis Christi numquam aliquid ultra petere intendi. Ego itaque illis, et illi mihi erant prorsus ignoti.“ — Při volbě dne 29. října 1790. konané zvolen jest farář Svoboda za kanovníka. Ještě téhož dne přinesl mu zvláštní posel zprávu o zvolení jeho; ale na místě radosti nad tímto povýšením zaujala mysl taková sklíčenost, že nebyl s to, k tomu se odhodlati, aby nabízenou mu důstojnost přijal a duchovní správy, kterouž nazývá „venerabile mihi que semper solati-ssimum, ac aestimatissimum pastorale officium“, se vzdal. Po tři měsíce

prosil Boha u vroucích modlitbách a při mši sv. za radu, co by učiniti měl a na tentýž úmysl ukládal si posty a uděloval almužny; ale veškeré jeho rozvahy o tom vždy v ten smysl vyzněly: „Učiň teď, co, abys byl učinil, při smrti si přáteli budeš.“ (Fac nunc, quae moriens facta fuisset voles. Omnium divinarum divinissimum est cooperari in animarum salutem.)

(Dokončení.)

Na jitřní.

Štědrovečerní črta.

(Františku Jirkovskému.)

V klínu lesa, světu zakryt, skrývá se úpravný domek, byt myslivce Nováka. Stromy nad okrajem stavení rozpínají své hlavy porosené nesčíslnými perlami sněhových vloček, jež lesknou se krásně ve svitu měsíce. Je štědrý den; krajina zmlkla: vánek již v korunách věkovitých buků dohovořil, kraj celý ponořen ve svůj blahý sen spí pod bělostnou rouškou sněhovou. U Nováků právě skončena štědrovečerní hostina; kolem malého pestrým cukrovím, jablky a ořechy ověšeného stromku, s něhož četné svičičky svou zář na stůl lijí, stojí hošík s děvčátkem a mají radost ze štědrosti dobrého Ježíška. Andulka již sahá něžnými ručkama po panence, jež na nejdolejší větvi stromku položena a Jeníček již taky s nadělným koníkem pojíždí po stole sem a tam. A tu radost milých dětí sdílí s nimi staříčkový dědeček; k němu nejdřív obrací se děti, aby se dárky od Ježíška pochlubily: „Hele, děde, co nám Ježíšek nadělil — ten Ježíšek je hodný, vid' — má nás tak rád! — a dědouškovi se slza zatřpytí v oku a splývá po tváři —

Po pravé straně dědečka na stoličce sedí myslivec Novák, muž padesátník a provází radostným okem dětí ples; v duchu zalétá v ty dávné doby, kdy sám jako ta jeho dítka dnes, se na ten stromek těšival, jak šťasten býval z nadělení Ježíškových. Po levici stařečka stojí žena tahů ušlechtilých a drží na loktech nejmladší dítko; mateřská radost září z těch krásných očí matčiných, když pozoruje to blaho a štěstí svých miláčků. I to nejmenší robátko na klíně matčině sdílí slast této štědrovečerní chvíle s celou rodinou; očka jen mu hrají a již po osvětleném stromku své ručky vztahuje, toužíc po předmětech na něm zavěšených: však dobrý Ježíšek na ně taky nějakým dárkem na stromku vzpomněl, vždyť má ty nejmenší tak rád! —

„Kdo pak půjde od nás dneska na jitřní“ — přerušil po chvíli myslivec ticho zavládnuvší. Já bych šel, ale cítím se unavena, byl jsem s panstvem na honbě. — „A ty, Marie“ — praví dál obrátiv se k manželce — „ty se nebudeš moci taky z domu od Karlíčka hnouti.

„Já půjdu sám na jitřní“ — vpadl do řeči synovi staříčkový Novák — to by tak bylo hezké aby od nás nepobyl nikdo na půlnoční! však jsem dost silen a cestu znám: na to nemůžeme nechatí dojít, aby nikdo z domu do kostela nešel; chodím již na jitřní po všecka léta od dětství půjdu i letos!

„Ale tatínku, co pak vám to napadá — vpadne mu v řeč nábožensky vlašný syn — kam pak byste šel v takový mráz; jste slab: vždyť byste sotva do města došel — a jak pak potom zpátky! — Není to možné — vložila se v rozhovor manželka myslivcova — sám nemůžete se vydati na jitřní, — považte skoro dvě hodiny cesty — což kdyby vás síly opustily — nebo kdybyste v tom sněhu zbloudil v noci!

„Děde, děde, dědečku, — zůstaň s námi — s ručkama sepjatýma prosí společně Andulka s Jeníčkem — zůstaň doma, dědoušku, a povídej nám nějakou pohádku!

„Když nejdou do kostela mladí, musejí jít staří“, — podotkl nikoliv bez trpkosti dědoušek. „Buďte bez starosti — však se o mne Pán Bůh po-

staral stál staříčkův Novák na svém. Sily cítím v sobě dosti, a v kraji bohdá nezbloudím, vždyť jsem tu vyrostl. — Jen mi nebraňte, půjdu na jitřní, abych zase po roce uslyšel tu krásnou píseň „Narodil se Kristus Pán“. — „Když nechcete jinak, já vám přijdu naproti“, odušil myslivec Novák „nebudu vás déle zdržovati.“

A dědoušek Novák obléknuv se důkladně, udělal všem milým kříž a odcházel z domu, provázen starostlivým pohledem svých miláčků.

„Uminěný stařec“ — podotkl myslivec za odcházejícím.

„Ještě starověrec“ — podotkla panička.

Mráz tuhý. Bílý sněhový povlak, kyprý ještě před večerem tvrdne, tuhne stále víc: pod nohama chodce sníh chrupá; s výše posílá měsíc své světlo, by kouznilo stkvoucí perly na rozsetých po kraji květech sněhových.

Starci cesta ubývá. S touhou spěchá k městu, aby nezmeškal jitřní; již v duchu vidí staříčkův Novák tu zář světla na oltáři, slyší velebné zvuky varhan a onu věčně krásnou píseň „Narodil se Kristus Pán“ — a „Nesem vám noviny“. V myšlénkách zalétá stařec v ona leta, kdy jako hoch, jinoch s četou druhů vesele na jitřní spěchával, vzpomíná, na cesty tyto, jež konal s manželkou nyní již pod zemí — však ty doby minuly, druhové se rozptýlili po světě širém, manželka ho předešla na věčnost — jen on tady jako před lety touž cestou pospíchá, aby vital příchod Pána!

Šťastně dorazil dědoušek Novák do města v čas na jitřní; usadil se na kruchtě na své staré místo a s plesem vnitřním sledoval krásné obřady vánoční a slabým hlasem svým pomáhal zpěvákům ve chvále Boží.

Jitřní mše skončena. Zvolna prázdní se kostel. Stařeček náš vyčkává až mladší se vyhrnou, aby mohl pohodlně sejíti se schodů a nezdržoval snad jiné — neb aby sám při velkém návalu k úrazu nepřišel po schodech — Zůstal v kostele skoro poslední. — Když vycházel z kostela, zatřásla jím zima. — Prostydl jsem trochu — pravil k sobě.

Zvolna ubírá se dědeček Novák k domovu; než cestu mu zatím, co byl v kostele, vítr nově napadlým sněhem zasypal — a chůze po bortícím se povlaku starce velmi znávuje.

Již došel Novák na půl cesty. — Jen co bych došel ke křížku na rozcestí — pravil k sobě, pak bude dobře. Po dlouhé chvíli došel na smrť znaven k soše. — Zde si odpočinu pravil a za chvíli se zvednu.

Stařeček odpočívá a dlí v duchu v kroužku svých. V duši mu zní radostný zpěv: „Narodil se Kristus Pán, zní hlasy dětské, zní zpěvy andělské.“ Je všecek blažen. Hned by zde usnul.

Dědeček cítí se v této chvíli zcela volným, zdá se mu, že únava tělesná mizí — dědoušek v radostném blouznění usíná — — zdá se mu, jako by slyšel štěkot psa a hlas lidský — hlas známý, ale již jen tak z daleka.

Usnul dědeček pod křížem — usnul na vždy — — a duši jeho odnášeli andělíčkové do říše nebes.

V malé chvílce na to pes myslivcův dědouška u kříže našel. Zaštěkl radostně. Brzy po té došel ho i syn. Bylo již pozdě. — Proč jsme ho jen pustili! — zvolal zoufale. — Měl jsi přece jíti sám — pravila s výčitkou manželka.

Z m a ř e n ý ž i v o t.

Črta ze života.

Bylo to roku 187*. Prosinec dostavil se s neobyčejně tuhými a třeškatými mrazy. Jednoho takového prosincového dne seděl jsem u večer v dobře vytopené světnici, pohlížeje oknem na vesele poletující vložky sněhové, které jako by se vzduchem jedna za druhou honily, až konečně dopadnuvše, způsobily tvrdé matce — zemi měkkou příkrývku. Po světnici

byly se již matné stíny rozložily, tvořice po stěnách její podivné olbřimové figury. Vesele v krbu praskající oheň a milé, sálavé teplo utkalo mne v libé snění. Přivřel jsem oči a fantasmie má kouznila mi v duchu rozličné obrazy z dětského života: viděl jsem se v milé, rodné víšce, duch můj unášel mne do veselého reje vesnické mládeže chystající se „vyrobiti“ sněhuláka, v duchu jezdil jsem po sáňkách s kopce dolů . . .

„Pochválen — — ! Prosim o nějaký malý dáreček!“

Vytrhl jsem se z myšlének, jež tak vábně unesly mne v blahé doby dětství, a skoro nevrle podívám se v stranu, odkud hlas zavzněl. Zrak můj spočinul na sešlé, zbědované postavě muže v prostředních letech, na jehož líci hned na první pohled bylo znáti, že prošel již dosti krušnou školou života a utrpení. Oko vpadlé, činící dojem člověka zničeného, utkvělo na mně prosebně.

Pohled ten byl zvláštní: nebyl to onen vyzývavý, smělý pohled našich tuláků, před nimiž člověk na pozoru se míti musí, nýbrž spočívalo v pohledu tom něco tak podivného, co nevyhnutelně soustrast i v nejtvrdějším srdci způsobí. Pohledem tím byl jsem i já rázem odzbrojen. Přistoupiv k přichozímu a pohlížeje vlídně v obličej jeho, abych — pokud temno tomu dovoľovalo — poznal podobu přichozího blíže, tázal jsem se přátelivě:

„Kdo jste, odkud přicházíte?“

„Jsem zničená existence“, odvětil přichozí pološeptem.

„Zničená existence? Jak tomu mám rozuměti?“

Již chtěl jsem jej s malým dárkem propustiti a zbaviti se tím způsobem nepohodlné návštěvy. Leč v tom pohlédnuv bystřeji v oko nešťastného muže neodolal jsem touze zvěděti něco bližšího o osudech a životě jeho. Touha má byla tak mocná, že nebyl jsem s to, abych si toho odepřel. Obrátiv se k němu, pokynul jsem mu vlídně, aby jen dále šel a se posadil, že zatím učiním světlo. Sotva že však jasně paprsky světlnici ozářily a já popatřil na společníka svého, ucouvl jsem na několik kroků.

„Jaroslave!“ vyklouzlo mi maně ze stísněného hrdla.

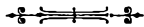
„Karle!“ „Je li možná?“ zvolal i on radostně a oko jeho mocně vzplanulo.

Vzpamatovav se z prvního překvapení svého, obrátil jsem se naň s nedočkovou otázkou:

„Pro Bůh, příteli, kterak se to objevuješ zraku mému? Jaká to proměna stala se s tebou po tolika letech, co jsme se neviděli? Mluv, hořím nedočkavostí zvěděti osudy tvé!“

Přítel — Jaroslav P. — počal stísněným hlasem vyprávěti: „Netušil jsem ovšem, že se po letech takto sejdem. Byli jsme kdysi dobří přátelé v době, kdy oba sedávali jsme v téže škamně školské. Vzpomínáš zajisté na ty blahé doby, kdy oba činili jsme totéž: hledal-li jeden zábavy, nescházal v ní i druhý; byl-li jsi v zármutku, rmoutil jsem i já pro tebe — zkrátka, jedna mysl, jeden duch ve dvou tělech.“ Při slovech těch mocně jsa dojat, odmlčel se.

(Pokračování.)

Tři štědré večery.

Podle J. Zeidlera podává J. Bosáček.

I.

1853

„Tak opravdu nemáš ani krejcaru!“

Ptal se v učouzené světnici na rozviklané židli natažený muž ochlasta své druhé polovičky, kteráž u okna, papíry zalepeném, rovněž tak špinavá jako škaredá karty si vykládala.

„Nech mne na pokoji, a nekaz mi štěstí — chci vědět, vyjde-li to, co si myslím.“

„A co si myslíš?“

„Dostanem-li přece vánočku a zbavíme-li se toho fakana.“

Slovem fakana označila vykládačka karet bledé děvčátko, jež v koutku sedíc hrálo si s jedlovou klestí, již bylo si na velkém náměstí pr . . . ském zdvihlo, a jež ubohému měla nahraditi vánoční stromek.

Byloť ono sirotkem, jež sobě na výchovu (?) vzal necitelný strýc, bratr po sestře.

„Kdybys raděj došla k židovi tuhle se skleničkou pro šnábu, to by bylo něco kloudnějšího, než stavět stromeček!“

„Žid vám už nepočká a peníze vám došly“, odpovědělo trochu štiplavě děvče.

„A kdo je toho vinen!“ zařval chlastoun u stolu a udeřil naň vší silou, až sklenička povyskočila.

„My musíme tebe živit, ty nás nejvíc stojíš!“

„Já — co pak jsem vám včera dost nevyprosila? Ale když všecko propijete v kořalce a teta prosází v lutrii!“

„Co to povídáš, — já tě zabiju!“ zuřil muž.

„Ty jedna ještěrko, skučela stará od karet — kdybych se tě byla neujala, byla bys někde zašla v blátě; tvoji rodičové tě chtěli sice panský vychovat, dali tě do školy k sestřám . . .“

„Do kláštera, ha ha“, posmíval se muž.

„Ale nedali na tebe ani krejcaru, žebravá princezno!“

V temnu dívčiného oka zasvitlo to hněvem, její útlé tilko se zachvělo.

„Nehaňte mi rodiče a klášter také ne, sic vám uteku a nedostanete za mne více peněz z radnice.“

„Peníze za tebe, ty malý hadel!“

„Počkej, stará, já ji hned vyplatím, já jsem její matky bratr“, — vstával opilec a odpínal řemen kolem těla.

„Já se už více nedám bítí od vás“, křičelo děvče a jako kočka probíhalo nohy a ruce svých trýznitelův, „já uteku k Ježíškovi!“ a již byla na chodbě.

„Jen jdi, však on tě policajt sebere, to bude potom krásné nadělení na štědrý večer!“ ječela stará vykládačka karet.

„Nemluv dnes o policajtoví, a raděj se postarej, bych měl na štědrý den kapku více tepla v žaludku. Dojdi k židovi!“

„Nu vida, karty dobře mluví; fakan jest pryč, jen ještě abychom dostali něco na svátky, vánočku neb nějakou rybičku.“

„Ještě lépe, nějakou pečínku, já se nepotřebuju postit, my chudí máme hnedle pořád půst!“

„Víš, starý, co mne napadlo? Lehni si jen do postele a dělej nemocného, já půjdu k paní kmotřičce, snad nám něco pošle, už jsme ji kolikráte tak nabrkli — jenom, kdyby to děvče zatím přišlo — jen mu neotvírej, ať se třepá zimou venku, aby se odnaučila té své smělosti.“

„Já jsem opravdu jako nemocen, už se nemohu dočkat trochu té šnáby; jen přijď brzo!“

„A jest-li sem kdo přijde, musí se ustrnouti nad tou naší bídou“, dodala stará rozhlížejíc se po světnici, když odcházela.

„Ano, bídně to vypadalo u Nováků, ale bída ta byla zasloužená. — Bylť Novák kdysi zdatným zámečnickem a mnohou zlatku mohl v neděli uložit stranou, ale jeho mrzké obžerství připravilo jej o sílu, o zdraví a výdělek. Ve své ženě nenašel podpory, neboť káva a lotynka, to byly ty točny, okolo nichž se její žití otáčelo. A nebylo li nějakého výdělku, kradlo se a bralo u kupců na věčnou oplátku. V podvádění byli oba mistři. A jen šibalství to bylo, že si ubohého sirotka na výchovu k sobě vzali. Novák, jakožto strýc

učinil nároky na jedinou dcerušku po své sestře, ovšem s tou podmínkou, že mu bude obec přispívati za ošetřování.

Toto ošetřování záleželo, jak jsme viděli, v opakovaném výprasku, jímž dítě nutili k žebrotě: „Máš-li hlad, jdi si něco vyprosit, anebo si vezmi, jen se nedej chytit!“

To bylo spasitelné napomínání, jehož se ubohé denně dostávalo.

A vychování?

To záleželo v bourání toho, co v útlém srdečku Viny (Vincencie), byli rodičové její, pokud si dívka pamatovati mohla, vštíplili, aneb čeho se jí od školních sester ve škole dostalo.

Na obecním úřadě vykázal se Novák vždy potvrzenkou, že Vína jest na živu, shrábnul peníze do kapsy, napomínání a vyhrožování ze strany sirotčího úřadu jedním uchem přijal, druhým pustil ven a tak to šlo od měsíce k měsíci až do dnešního dne, jenž se stal pro Vinu rozhodným pro celý její život.

Dítě, jak jsme slyšeli, vytrhlo se svým pěstounům. Uprchnuvši, tékala Vína po ulicích města, kde velkoměstský ruch před nastávajícím štědrým večerem ustupoval posvátnému tichu.

Jen tu a tam mihla se ta která postava, aby poslední učinila opatření k nastávajícím radostným svátkům.

Sem a tam rozsvěcovali se již světla k společné večeři, tu a tam prokukoval ozdobený stromek vánoční. Všude těšili se na Ježíška.

I naše Vína, vzor hrubým narážkám opilého ošetřovatele svého a štiplavým poznámkám své tety Novákovíc měla zakotvenou naději v dušince svojí, že i k ní přijde Ježíšek, čili lépe, že ho někde na ulici, kudy chodí k hodným dítkám, potká, a jej poprosí, aby sladkou smrtí spojil ji s nezapomenutelným otcem a matičkou.

Však marně očka její snaží se spatřiti ten nebeský zjev, nikde po Ježíškovi, nikde po andělech ani stopy.

Konečně když zabočila v pausku ulici, spatří skutečného Ježíška, božské to dítě, tváří v tvář.

Bylo ovšem trochu větší, než si je ve své dětské obrazotvornosti představovala, nicméně vše se shodovalo, aby to byl Ježíšek.

V čistě bílých hebounkých šatech bylo oblečeno, ba i kožíškový lem šatu byl jak z padlého sněhu, růžový obličej s modrýma jak nebe očkama a ty jasné zlaté kadeře ovívaly milostnou tvář jako nějakých paprsků zář. Nestkvěla se ovšem hvězdnatá koruna na hlavě jeho; však bylo zima a Ježíšek nejspíš nechal korunku s hvězdami v nebi a opatřil se bílou čapkou s volavčím perím.

Ve svém roztožení běžela Vína cele zanícena k bělostnému dítěti, padla na kolena a zvolala:

„Ježíšku! smiluj se nade mnou! Slituj se a vezmi mne k sobě do nebe k mému tatínkovi a drahé matičce!“

Avšak domnělé Jezulátko zasmálo se stříbrným zvukem, kdežto z pozadí vystoupila postava, která se dokonce nic nepodobala andělovi.

„Vstaneš?! co to má být za komedii?“

Vína se zarděla a zaražena stále na bělostnou postavu hledí:

„Tak ty nejsi ten Ježíšek, co jsem o něm pořáde slyšela? — Ach, ano, teď vidím, že je to pravda, co vždycky Novákovíc mi říkali, že Ježíšek nechodí — o proč jen už nechodí! Ó proč jen už nechodí?“

„Žebrota, žebrota a samá žebrota“, zavzněl přísný hlas průvodkyně čarovného dítěte; „honem pojďte, slečinko, ať nejsme hubovány od pana rady, ale, nechala tě žebroty, šla honem. Tu máš, malá cikánko! Ať už to vícekrát neděláš!“

„Já nejsem žádná cikánka, a já jsem na vás nic nežebrala; já jen chtěla, aby to bylo pravda, že Ježíšek ještě po světě chodí.“

„Hleďme, hleďme! jak je smělá; kde pak je policajt?“

„Jen ho zavolejte, aspoň bude pravda, co ošklivá Nováková povídala: policajt ti bude andělem!“

„Ne, takového něco se mi nepříhodilo, co jsem živa. Hanuško! hned od ní!“

„Ale, Doro! vždyť to není takové žebravé děvče, jako bývají; což bychom je přivedli k tatínkovi?!“

„Ty můj světe, tohle je nápad; k štědrému večeru něco takového nadešlit panu radovi.“

„Ó, je-li tvůj otec pan rada, tu mi jistě poradí, ó vezmi mne sebou; on mi poví, jak bych se od Nováků dostala a k sestřám mohla chodit do školy.“

Hanuška byla dojata.

„Jistě, že ti můj otec poradí — ó, můj tatínek ví všechno; pojď jen se mnou.“

„Já nevezmu, slečno, žádné zodpovídání na sebe?!“

„To také nechci, buďte bez starosti, jděte sama ku knihaři, a já dovedu děvče k nám.“

„Pak ale si vyprosím, aby ho dříve nechala slečna u domovnice vyčistiti, než půjde nahoru; nu, to bude krásné nadělení.“

„To jsi ty?“ tázal se otec, vrchní rada zemského soudu Herden, když s očištěným a převléknutým děvčetem Hana za dveřmi zazvonila. „Myslel jsem, že jsi šla s Dorou ku knihaři.“

„To také jsem šla, ale vedu ti někoho; chce se s tebou poradit.“

„Je ten tvůj někdo tohle děvče?“

„Ano, tatínku.“

„Nu, to bude lehká rada,“ pravil pan rada, sahaje do kapsy.

„Ó ne, ne,“ vyhrkla ze sebe s pláčem Vína, „já chci opravdu jen se poradit.“

„Nu tak honem, co chceš, hnedle se bude dávat na stůl.“

„Mně umřel tatínek i maminka, odnesli je na hřbitov; mne si vzali k sobě Novákovic; on pije kořalku, ona vykládá karty a já musím žebrat, sic by mne utloukli.“

„Málo slovy mnoho bídy najednou, co však mám ti poradit?“

„Jak bych se dostala od Nováků do kláštera; tam by si mne za ty peníze, co Novák dostává, lépe hleděly.“

„Ano, to ale se nedá hned tak brzy udělat.“

„Co máš udělat?“ ptala se přívětivým hlasem paní radová, jež byla poslední rozpravu zaslechla.

„Považ si, maminko,“ vpadla do řeči Hana, „ta ubohá mne držela, když jsem šla s Dorou ku knihaři, za Ježíška.“

Vína musila znovu a obšírněji vyprávěti své utrpení a když ukončila s výjevem na ulici, utírala si paní radová slze.

„Ferdinande, nemáš-li nic proti tomu, nechme si tu ubohé dítě přes zítřek a pak uvidíš, co by se mělo dělat.“

Pan vrchní rada souhlasil: „Nu tak si tu nechme toho hosta, jehož nám Ježíšek nadělil.“

Kdo byl více blažen nyní, těžko uhodnouti.

Hana objala matku kolem šíje: „Ty jsi má zlatá maminka,“ a hladila otce: „Tys můj nejdražší tatínek.“

Vína byla celá u vytržení a jen jako ve snách dívala se na hračky a znamenitosti pokoje Hanina.

Když guvernantka Dorothea nazpět byla přišla, divila se nemálo, jaká z té uličnice stala se slušná dívčina. Ovšem šaty jí domovnicí darované a umytá tvář teprv odhalily její půvabnost.

„Vidíš, Doro, všechno to dobře prošlo!“ honosila se Hana vůči této.

„Inu ovšem, co si slečna Hana vezme do hlavy, tím musí prorazit.“

A nyní přišlo nadělení.

Stromek vánoční čarokrásně zářil ve dvoraně, nesčíslné dárky ležely po stole, uměle zhotovené Jezulátko v jesličkách rozvíralo ručinky k objetí všech.

Vína stála v Jiříkově vidění. To štěstí bylo pro ni příliš velké, než aby ho mohla pochopiti, stála tu jako u vytržení.

Pan rada sedl k harmoniu, zavolal na Hanu, paní radová usedla do divanu a přitáhla k sobě cizí děvče.

Hana zpívala :

Zafukal mi andělíček
na srdéčko, zafukal,
abych vám všem, drazí moji,
přeradostnou zprávu dal.

Přišel k nám Bůh s nebes výše,
v nebi je teď zpěv a ples ;
Ježíšek se vtělil pro nás,
narodil se v noci dnes.

Uvítejme Jezulátko
plesáním a písněmi :
„Sláva Bohu na výsostech,
pokoj lidem na zemi!“

Vína mezi zpěvem padla na kolena. Slze tekly jí po rozjařeném obličejí.

„Ach, tady jest to překrásné, zrovna jako v nebi, a Hana zpívá jako andělíčkové!“

Pohnutím líbala ruce paniny.

„Jen buď vždycky tak vděčna; vděčnost činí člověka všude milým, všude mu přejí.“

Hana mezitím přiskočila k Víně: „A nyní pojďme se podívat, co nám Ježíšek nadělil.“

Plni tiché blaženosti přistoupili i manželé k sobě a dívali se na plešající obě děti.

„Napadá mi myšlénka, Ferdinande, že nám Ježíšek poslal toho sirotka, a Hana nemá žádného bratříčka ani sestřičky.“

„I mne je líto ubohé sirotky, však nesmíme jednati ukvapeně, kdo ví, co potom za vlastnosti ukáže to dítě; nesmíme se nechat tímto rozmilým zjevem tak unést. — Vděčná jesti, z toho se dá souditi na dobré srdce!“

Radostné dny vánoční byly u konce. — Vína však zůstala v domě pana rady. Dal totiž zavolat její pěstouny a zavedl výsledk.

Výpovědi Víniny potvrzeny a Novákovíc byli rádi, že je oba zasloužený nestihl trest, nýbrž že byli jakousi částkou peněžní odškodněni, že se Vína na vždy vzdali, což oba, zvláště žena, velmi rádi učinili.

Nováková nedovedla ani zde bez přetvářky se ukázati a spustila velký nářek, že jen bída dohnala ji k tomu, aby dítě lépe nevychovali.

„Dobře, dobře, vždyť tomu rozumíme; však nemyslete si, že peníze dostanete vy, nýbrž chudobinský ústav a vy se dostanete pod policejní dohledku.“

K tomu ovšem dělala Nováková i Novák kyselý obličej.

Když pak Vína se svými pěstouny se loučila, zvolala: „Vidíte, že velebné sestřičky měly pravdu, já přece našla Ježíška.“

(Pokrač.)

D r o b n o s t i.

Panna Maria svou zázračnou soškou na svaté Hoře vypudila knihu ohavného Renána z Příbrami.

Jistý knihkupec v Příbrami (protestant) měl na skladě také zloprověstného Renána. Když pak chtěl týž dostati právo na vyrábění fotografií madonny Svatohorské, svolili vel. OO. Redemptoristé jen pod tou podmínkou, když z jeho skladu knih zmizí na čisto Renánův: „Život Ježíše Krista“.

Knihkupec raděj vzdal se Renána než fotografie obrazu, tolik a tak daleko po světě rozšířeného.

Item jistý učitel F. H. z Příbrami stal se nohsledem Renána a všude přečtený „život“ doporučoval.

Týž přišel v brzku o místo, šumařil po hospodách — a v bídě zahynul.

Jaké psaní napsal biskup Aixský (ve Francii) ministru? Francouzská vláda t. zapověděla biskupům, poutníky do Říma posýlati, a chtěla, aby i biskupové poutě tyto věřícím zapovídali. Na to ministru odpověděl biskup aixský asi v rozumu tom: Pan ministr měl by něco lepšího dělati, nežli psáti nesmyslné listy. Kdo v Římě napsali: „Ať žije papež!“ určité neví se. A kdyby to byl i napsal některý francouzský poutník, proč by měli všickni zodpověditi se činiti za jediného? Leč ani v případě tom neměl by pan ministr práva k takovému okružníku, jaký na všechny biskupy vydal. Jsme příliš zvykli škaredým útokům na katolíky. Nemine žádná příležitost, aby neútočilo se na katolickou církev. Vy — ministři — máte pokoj jen na ústech, ale v pěstích máte pronásledování, poněvadž nejstarší dcera satanáše — zednářstvo — vám tak poroučí. — Po hříchu, že ve Francii ani biskupové nejsou svorní. Na okružník ministrův v příčině zapovídání poutí odpověděl — dle Tempsu — velmi úslužně a lichotivě Victor Felix kardinál Bernard, arcibiskup v Sensu. Zároveň vyslovil ochotu, že on poutě do Říma na jistou dobu zapoví. Zatím ale již — zemřel.

Židé a spalování mrtvol. Z Londýna píše se do „Wr. All. Ztg.“: Nedávno zemřela zde „dáma mojžíšovského vyznání“, — prostě řečeno židovka, manželka známého lékaře dra Davisa. Na smrtelné posteli — prýl — dala si od muže slibiti, že ji po smrti dá spálit. Aby přání tomu vyhověl, zažádal dr. Davis u své konsistoře o dovolení. Avšak vrchní londýnský rabín dr. Adler dal vyjádření, že nejen bible, ale i pradávny židovský zvyk pochovávaní mrtvol nařizuje a tím samým jejich spalování jako nedůstojné a bezbožné zapovídá. Mimo to, že hřbitov a obřady pohřební teď skoro již jediným jsou svazkem, jímž žid ku svým souvěrcům jest připoután. K dožádání dra Davisa vešli rabínové z Londýna, Liverpoolu a Manchestru o tom v poradu, z níž vyšlo dobrozdání: pro tentokráte že pohřbení popele paní Davisové na londýnském hřbitově se sice dovoluje, že ale výslovně si vyhrazují, jako by tím již spalování mrtvol prohlašovali za dovolené. Až se o tom dozví známý člen městské rady pražské, co tomu asi řekne.

Obsah „Obrany víry“:

Kázání podle P. Didona na neděli I. po zjevení Páně. — Upomínka na Boží tělo léta Páně 1891. — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokrač.) — Dobrý pastýř. (V. P.) — Najitírní. Štědrovečerní črta Fr. Jirkovskému. (J. Horský.) — Zmátený život. Črta ze života. (V. Pohorský.) — Tři štědré dny. (Podle J. Zeidlera podává V. Bosáček.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

(Pokračování.)

Druhý hlavní díl: Proměna. Preface.

Odověď lidu: „Hodno a spravedlivo jest“, opakuje a dotvrzuje kněz, říká: „Věru hodno a spravedlivo jest, patrično i spasitelno, abychom vždy a všude díky vzdávali Tobě, Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože; skrze Krista Pána našeho.“

Čtvero příčin uvádí Církev sv., jimiž jsme zavázáni Bohu díky vzdávati.

1. Hodno jest (dignum) a sice vzhledem k Bohu, tomu pramenu všeho dobra. Jako květina slunci v náhradu za teplo vysílá vůni, tak člověk Bohu, tomu slunci duševnímu stále k dikům jest zavázán. Hodno jest též Bohu děkovati vzhledem nás, aby neplatilo v nás slovo Kristovo (o desíti malomocných). Luk. 17.

Neboť prositi, nesčíslnými prosbami na Boha zmateně dolehati, od Boha bráti, neb kdy nedává, na Boha žehрати, to dovedeme věru všicki; ale Bohu děkovati, Bohu rovněž tak za každý projev Jeho lásky vděčným býti, to dovede málokdo, z desíti jeden.

Vděčnost jest nejlepším důkazem šlechetného srdce, kdežto nevděk prozrazuje nízkou, ošemetnou duši. Čím lepší a zbožnější, čím pokornější a čistší ta která duše jest, tím více naplněna jest citem vděčnosti.

Svatí zde na zemi nikdy neunavovali se u vzdávání diků Bohu, a tam na věčnosti jest nepřetržitě dikůčinění jich stálým ano věčným zaměstnáním.

Sv. Jan ve svém zjevení viděl nebešťany, kteří kolem trůnu stáli, kolem nejstarších a čtyř zvířat a padajíce před trůnem na tváře své velebili Boha, říkáce: Amen! Dobrořečení a jasnost, moudrost a dikůčinění, čest a moc, i síla Bohu našemu na věky věkův. Amen! (Zjev. 7, 11. 12.)

2. Jest spravedlivo (justum), abychom Bohu děkovali.

Nikdy, ba nikdy nezaplatíme dluh svůj, jakým si nás Bůh zavázal a neustále zavazuje, kdy milostmi a dary nebeskými nás zasypává.

Onť nás stvořil, kdežto nás nepotřeboval; onť nás vykoupil, kdy my ztraceni byli; onť nás posvěcuje, kdy nás hřích znesvětil.

Jediné, čím můžeme dluh svůj uhraditi, jest vděčnost.

Ano vděčnost k Bohu jest naší povinností, jak ji na nás žádá již sv. Pavel: „Ze všeho díky čiňte; neboť toť jest vůle Boží v Kristu Ježíši o všech vás.“ (I. Thes. 5, 18.)

Zpívající a plesající v srdcích svých, vždycky díky vzdávejte ze všeho ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otcí. (Efes. 5, 20.)

3. Jest záhodno (aequum), abychom Bohu stále díky vzdávali. „I kdyby toho zákon, spravedlnost nevyžadovala, naše vlastní srdce má nás k tomu poháněti. „Proč,“ ptá se sv. Ambrož, proč pak Bůh, když chtěl, aby člověk byl pánem země, neučinil jeho tělo z nejčistšího vzduchu asi tak jak ho mají andělé, když s nebe na zem sestupují? aneb proč ho neudělal z nejčistšího zlata, z průhledného mramoru aneb z látky světelných hvězd? —

Vzduch je sice látka příjemná, ale neplodná; zlato se třpytí, ale nerodí; drahokamy se lesknou, ale nic ze sebe nevydávají; ba ani to hvězdnaté nebe nepřináší žádného užitku; jenom ta naše země, třeba málo zrněk bylo do ní zaseto, přináší úrodu v bohatých klasech a místo nepatrného žaludu vyhání ze sebe silný dub.

„Bůh stvořil člověka ze země, aby se od země učil vděčnosti.“ Ambr.

4. „Jest i spasitelno (salutare), abychom Bohu díky vzdávali, neboť nejlepším prostředkem dosíci od Boha dar setrvanlivosti v dobrém a zajistiti si tak spásu na věčnosti jest vytrvalé díkůčinění, ba ono jest již počátek onoho rajskeho žití tam na nebi. Bohu děkovati znamená vždy víc a více darův a milostí na Něm vylákati.“

Tak Kornelius a Lapide.

Ó jak nesmírné dobrotivý jest Bůh! On přeje si a očekává od nás dík, nikoliv že by Mu ho bylo zapotřebí, nýbrž aby tím více a hojněji vylil na nás roh svého požehnání. On chce děkujícímu býti novým dlužníkem, jen aby měl příčinu dále rozdávatí nám své bohatství, jehož není konce a darův nevyvažitelný poklad.

Proto sv. otcové jmenují vděčnost největším bohatstvím a požehnáním, ano přikládají vděčnosti a díkům člověka takovou moc, jakou měl Kristus v ruce své, když požehnal chlebům a rybám.

O vděčnosti platí slovo Kristovo: Amen pravím vám, že každému, kdo má, bude dáno, a bude hojně míti; ale tomu, kdo nemá, bude i to, co má odjato, (protože nevděčným jest.)

Tudíž radí sv. Jan Klimakus: „Chceme-li dosáhnouti vyslyšení naší prosby, vzdělejme napřed upřímné poděkování; připojme pak litostivé vyznání naší viny a pak podejme žádost tu nebeskému Králi.“ (Psalite.)

A tak v pravdě hodno a spravedlivo, patřično i spasitelno jest Bohu děkovati. — Jak ale daleko má jíti naše díkůčinění? Jak dlouho?

Na to odpovídají dvě slůvka preface: semper et ubique = vždy a všude.

Není času, není místa, kdy a kde bychom neměli dík svůj k Bohu na ústech míti.

Svět a křesťanové ve škole božského Mistra našeho nevyškolení umí děkovati jen za dobré, nikoliv však za to, eo se u světa nazývá neštěstím.

Za dobrodiní, jimiž nás Bůh obsypává, dovede děkovati každý, pohan i žid; však děkovati za utrpení, za nemoce a pronásledování, to věru svět ani nechápe, to dovedou jen duše v pravém slova smyslu křesťanské. Kdo Bohu děkuje i v tom okamžení, kdy kříž naň seslaný zdvihá, ten v pravdě následuje Krista.

Když sv. Alžběta Durynská vypuzena ze zámku Wartburgu, vlastního to sídla svého, hledala se čtyřmi dítkami, z nichž jedno bylo ještě u prsu, a nemohla najíti přístřeší před krutou zimní nocí, a když konečně v sněhu se brodící dostala se do chléva jednoho hostince v Eisenachu, kdy dvě komorné její daly se do pláče nad bídou a opuštěností své kněžny — šla tato do františkánského kostela, aby tam nechala zpívati: „Te Deum,“ že ji Pán v tom utrpení dal důkaz lásky své. „Koho Bůh miluje, křížem ho navštěvuje.“

Ve všech případech pronásledování plného života svého měl na ústech sv. Jan Zlatoústý: Budiž Pán Bůh za to pochválen.

Když ho jako zločince vypověděli, když ho z místa na místo vlékli, hladového a zimou se třesoucího, vždy si ulehčoval slovy: „Budiž Pán Bůh za to pochválen.“

„Domine sancte“ = „Pane svatý“, jenž sám v sobě úplně dokonalý a pramen vši svatosti jest, a jehož panství v tom pozůstává, že chce všechny tvory láskou svou ku svatosti přivést k tomu stupni dokonalosti, aby vůle jejich svobodná úplně a zcela srovnávala se s vůlí Boží.

Pater omnipotens“ = „Otče všemohoucí“, jenž jest poslední příčinou toho nesmírného, nepochopitelného trojjediného božství; Bůh Otec plodí Syna — a Syn spolu s Otcem vysílají ze Sebe Ducha sv., v němž skrze Syna od Otce všemohoucího stvořen veškeren svět.

„Aeterne Deus“ = „Věčný Bože!“ jenž nezačal ani nepřestane, a který o Sobě říká může: „Já jsem, který Jsem.“

„Per Christum Dominum nostrum“ = „skrze Krista Pána našeho.“

Sv. Tomáš Akvinský praví: „Naše dikůvzdání musí jíti toutéž cestou, jakou milost Boží k nám přišla, totiž skrze Ježíše Krista.“

Chceme-li pouze ve jménu svém k Bohu se dostat, s Bohem obcovati, tu jest ten rozdíl mezi námi a Bohem tak nesmírnou propastí, že by ani prosby ani dík nedošly k trůnu Velebnosti Boží.

Skrze Krista proniknou naše prosby, naše díky, přímo až k trůnu Velebnosti božské, až k samému nitru Boha nejvyššího. „Jedenť jest Bůh, jeden také prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš.“ (Tim. I.)

Avšak nejenom my smrtelníci máme přístup k Bohu skrze Krista, i andělové, tito blažení duchové nebes, i ti uznávají trůnicího na pravici Bohočlověka za svou nejvyšší hlavu. „Jej ustanovil Otec za hlavu celé Církvě, jak bojující, t. j. věřících na zemi, tak vítězící, t. j. svatých a andělův v nebeské vlasti.“ (Tom. Aquin.)

A zajisté, dříve než věčné Slovo přijalo na se člověčenství, aby je pak ve své božské osobě pozdvihlo až k trůnu Boha nejsvětějšího, scházelo i andělům jakési prostřednictví. Teprv když Kristus Tvůrce s tvorem spojil, došli i oni úplného spojenství s Bohem.

Před Kristem přinášeli andělé svůj hold Bohu skrze Krista, jenž přijíti měl; nyní oslavují jeho velebnost skrze Krista, jenž ve Své lidské přirozenosti na pravici Boží sedí, t. j. s Otcem a Duchem stejně požívá cti a chvály. —

„Tremunt potestates“ = „třesou se mocnosti před slávou Syna člověka“; ve jménu Jeho kleká každé koleno zemských i nebeských duchů; celé nebe provolává v nekonečném plesání slávu Beránku, jenž byl zabit.

A tak došli jsme k třetímu dílu: totiž východu (zakončení) preface.

(Pokračování.)

D o b r ý p a s t ý ř .

Upomínka na resignaci P. Matyáše Arkadia Svobody, faráře Poříčanského na kanonikát u sv. Vítů 1 P. 1791.

(Dokončení.)

Doznává sice v zápiskách svých, že infula, berla, přednost, značný příjem jej nejednou lákaly, s druhé strany pak strasti, obtíže s duchovní správou spojené, zmenšené farní příjmy, zvýšené daně a tupení kněžstva za tehdejších dob jej téměř nutily k přijetí prebendy: ale všecko to lákání zvrátila vzpomínka na smrt a soud. Právě doslovně: „Quem, obsecro, pluris aesti-

mabit, dum ad judicandum venerit, supremus omnium Pastor et Rector Christus Jesus; illum, qui infula et pedo exornatus opibus abundavit, dignitatibus eminuit, deliciis affluxit, quiete ac bonis diebus usus fuit, vel illum, qui spretis his, paupere habitu tectus, modicis proventibus contentus, crucem suam patienter ferens in praedicando verbo Dei, in erudienda juventute, in administrandis sacramentis indefessus operarius usque ad exhalationem spiritus perseveravit?“ —

Když ode dne zvolení jeho již několik týdnů uplynulo a on do Prahy nepřišel, vyzvala jej v. d. kapitula, aby se do Prahy k installaci dostavil; známi pak a přátelé někteří vytýkali mu, že prý zdráhaje se protiví se Duchu Svatému. To mysl jeho znova znepokojovalo. Ale tu, když pochybnosti a úzkosti jeho nejvyššího stupně dosáhly, napadlo mu: „Čti životy svatých!“ — I četl a dočetl se, že mnozí svatí jako na př. Goar, Felix Nol., Vincenc Fer. Jan Nepom., Tomáš Aqu., Filip Ner. a jiní nabízené jim církevní důstojnosti zamítnuli, jiní zase svých důstojností dobrovolně se vzdali, ano sv. Petr Celestin i papežský úřad složil, a přec Duchu Svatému se neprotivili. Následkem toho pak si farář Svoboda umínil, že na kanonikát resignovati bude. Dne 31. prosince 1790. poslal mu ještě tehdejší kapitolní děkan Herites list, jímž ho žádal, aby co nejdříve k installaci se dostavil, při čemž spolu příjemnosti s prebendou tou spojené jemu vylíčil. List ten, jehož opis v pamětní knize fary Poříčanské se nalezá, přiměl faráře Svobodu ku konečnému rozhodnutí, po kterém dne 14. ledna 1791. v. d. metrop. kapitule svou resignaci na kanonikát poslal, omlouvaje se, že se necítí dosti zdravým a silným, aby tuto důstojnost na sebe přijati mohl. Dokládá pak k tomu, že skutečně tehdáž následkem stálého nepokoje a uvažování, co by činiti měl, celý zmalátnělý a téměř nemocen byl. Resignaci jeho někteří prý schvalovali, jiní však bláznem jej nazývali; on však vzdechl si se sv. Pavlem: „My blázni pro Krista, vy však moudří v —.“

V létě téhož roku uprázdnilo se při tétéž kapitule zase jedno místo. A tu o pouti sv. Prokopa v Sázavě, kdež farář Svoboda kázal, tehdejší kanovník Jan Svoboda, bývalý farář Uhříněvský, jenž tam pontifikální mši sv. měl, opět jej vyzval, aby o kanonikát se ucházel. Brzy na to tehdejší světicí biskup Erazim Krieger konal cestu skrze Poříčany, na kteréž jej provázal farář Štěpanovský od sv. Mikuláše z Prahy. Světicí biskup navštívil faráře Svobodu a taktéž vyzval jej, aby o kanonikát žádal. Tento však zdráhal se tak učiniti, dokládaje, bude-li mu to od p. biskupa poručeno, že se podrobí. Světicí biskup však odpověděl, že mu ponechává svobodnou vůli, aby učinil, jak se mu líbí. —

Po té vzácné návštěvě těšil se farář Svoboda, že bude moci už pokojně žiti na své milé faře; ale ještě neměl pokoje. Téhož ještě roku zemřel probošt kapitoly svato-Vítské Strachovský (dle zápisek P. Svobody.) V polovici měsíce listopadu obdržel farář Svoboda list od P. Václava Vintzra, psalteristy u sv. Víta, jenž jmenem jistého kanovníka jej vyzval, aby do 14 dnů s žádostí o uprázdněnou prebendu do Prahy přijel a na probatické kázání v neděli I. adventní se připravil. Co teď činiti? pomyslil si úzkostlivý farář. „Jest to snad přec vůle Boží, abych stádece své opustil, a slovo Boží v onom mně vždy nemilém městě kázal? — Nepůjdu-li, mohu se právem obávati, že jako druhý Jonáš do Ninive jíti se zdráhající trestu neujdu. Poslechnu tedy a půjdu a vykonám svou probatiku.“ Tak ustanovil u sebe, ale dokládá, že srdce jeho při tom neobyčejným zármutkem se chvělo. — „Ivi itaque — praví — hac tamen mente: si electus fuero, et tristitia haec abscesserit, conferam me illuc; omnis enim vera Dei vocatio cum animi pace et laetitia conjuncta esse solet; sin minus, resignabo. Quia vero primum non inveni, alterum firmiter tenui.“ —

Z posledních těchto slov jeho vysvítá, že opět zvolen byl, ale nenalezna kýžného upokojení a útěchy, zase resignoval. Vrátiv se zpět na svou milou faru, umínil si, že po celý život každodenně bude říkati následující modlit-

bičku: „Sit mihi, obsecro, humillime Jesu, et viventi et morienti pretiosa humilitas, tamquam certissima felicitatis meae tessera; ut dum me humilis in terris, merear subinde exaltari in coelis!“ —

Sluší také uvést, že ještě jedna věc faráře Svobodu k farnosti Poříčanské mocně poutala, a sice náklonnost jeho k samotě. Vypravuje, že již od mladosti v samotě si liboval, a v lesích rád se zdržoval, a tudíž Praha, ačkoli v ní dvanáct let v študiích ztrávil, vždy vězením se mu býti zdála. V Poříčanech nalezl, po čem toužil: farní budovu od obce samé kostelem a hřbitovem oddělenou, při ní pak rozsáhlou zahradu a vedle této zádušní háj. V zahradě dal se značným nákladem mnoho pěkných stromů vysázeti, z nichž některé až posud stojí. V háji pak dal si postavit dřevěný stan, ve kterém velmi rád se zdržoval. Praví o tom sám: „Locus habitationis a tumultu populi segregatus, nemus habitaculo contiguum, ó quam dulcis mihi eremus! Novem annis in hoc genio meo adeo accomodo loco placidissime transactis, quid mirum, quod quotiescumque aediculam, silvulamque meam aspexissem, iisque valedicere debuissim, obortis continuo lacrymis animo desolatissimo nihil aliud adstantibus dicere consueverim, quam — Hieronymi effatum: Oppidum mihi carcer, solitudo paradisus.“

Ačkoli tedy nerad na toto beneficium se stěhoval, přec zalíbilo se mu v něm tak velice, že po žádném jiném beneficium netoužil. —

K tomu pak sluší doložit, že si jmenovaný farář velikých zásluh získal o zvelebení zdejšího farního kostela. Dal jej zajisté na své útraty malířem Kandlerem uvnitř vymalovati; na útraty pak zádušního jmění opatřil dva postranní oltáře, sochy čtyř evangelistův a nové varhany. Též s pomocí osadníků dal na věži zasadit nové hodiny. V menší zahradě při farní budově lze ve zděném a břechanem obrostlém výklenku posud spatřiti obraz týmž malířem na obmítce zhotovený, představující Pána Ježíše u studně Jakobovy se Samaritankou rozmlouvajícího. — Při farním kostele zdejším nalezájí se také posud dvě nadace tímtež farářem založené, a sice jedna s původní jistinou 100 zl. k tomu účelu, aby z úroků vypadajících kupovány byly učebné knihy pro chudou školní mládež; druhá pak taktéž s jistinou 100 zl. s tím ustanovením, aby za úroky slouženy byly mše sv. za obrácení u víře pobloudilých. Obojí tato nadace vydává taktéž svědeckví o pastýřské horlivosti a dobročinnosti jmenovaného faráře. Škoda, že nebylo tomuto horlivému a pokornému sluhovi Páně souzeno, aby na zdejší osadě dlouho působil. Zesnul v Pánu již dne 6. srpna 1799. maje věku svého 53 roky. Nástupce jeho zaznamenává v pamětní knize úmrtí jeho napsal: „Anno 1799. die 6. Augusti pie in Domino obiit Reverendissimus P. Mathias Arcadius Svoboda, electus Canonicus Reverendissimi semperque fidelis Capituli Pragensis et Parochus Porčíczanae zelosissimus.“ — Doufejmež, že nejvyšší Pastýř pastýřů vyslyšel prosbu věrného sluhu svého; „ut, dum me humilis in terris, merear subinde exaltari in coelis!“ —

V Poříčanech v prosinci 1891.

V. P.

Z m a ř e n ý ž i v o t .

Črta ze života. (Dokončení.)

Nevyrušoval jsem jej, načež po nějaké době pokračoval:

„Přátelství naše trvalo nerušeně až do 18. roku. Tehdy jsa pln ideálů a zápalu mladického umínil jsem si odebrati se do Prahy, abych u samého zřídla věd a umění mohl se zcela snům svým a ideálům oddati. Marné byly výstrahy Tvé i jiných upřímně mi oddaných přátel, marně napomínala mne

mát má, abych Boha vždy měl na zřeteli a vše ve jménu Páně podnikal: považoval jsem se za příliš povznešena nad takové předsudky a vesele vrhl se radovánkám a rozkošem vstříc. Z počátku ovšem často na Tebe jsem vzpomínal a jak se pamatovati budeš, i s Tebou si dopisoval, později však ve víru zábav utonul jsem docela a stal se Ti nevěrným. Dokud rodičové moji chudí těžce nastrádané peníze mi posýlali, šlo hýření se zhyrálymi spoludruhy vesele v před; když však rodiče na dobro vyssáti byli a podporovati mne nemohli, tu pojednou opustili mne druhové, aby opět jiných se přichytili, srdce z těla jim vyrvali a život jejich na dobro otrávil a zničili. Jak tehdy hořce vzpomínal jsem svých předobrych rodičů, svých věrných přátel! Byv zároveň po několikátém dřívějším napomenutí přinucen studia ukončiti, cítil jsem bezednou propast před sebou: za sebou měl jsem všechny mosty spáleny a odnikud nekynula spása! Sám na sebe jsa úplně odkázán, pokoušel jsem se tu a onde přiměřeného postavení dosíci — leč marně! Znamenaje, že pobyt můj ve hlavním městě nemožným učiněn jest, odhodlal jsem se vydati se z Čech do jiných zemí a jsa velice nezkušený, provedl jsem svůj úmysl náhle. Prošel jsem v krátké době Francii, Španělsko, Anglii, byl bych se tak Bůh ví jak dlouho toulal, kdyby náhoda — či lépe Bůh sám — nebyl mne zpět v nivy otecké přivedl. Po marných a bezúčelných toulkách světem zabloudil jsem i do jednoho města německého, kdež marně hledaje po několik dní obživy, umínil jsem si násilně ze světa se sprovoditi. Nediv se tomu, drahý Karle; kdo Boha spustil se již v mladých svých letech, kdo zřekl se všeho toho, co poutá člověčenstvo k Bohu, rodičům, vlasti: ten klesá hloub a hloub, až konečně vynaleznuv děsnou myšlenku na samovraždu, nevidí v skutku tom nic nešlechetného. A u mne rovněž tak bylo: i já nemaje víry v Boha, v církev, zřeknuv se toho, co drahá matka již jako v útlém dětství ve mne vstípila, přetrhav násilně pouta, jimiž Bůh k Sobě mne poutal: stál jsem na nábreží se srdcem zničeným, citě prázdnotu v duši, s děsnou myšlenkou na samovraždu, v níž zřel jsem pouze pomoc od trampot a svízelnů svých. Kéž bych byl tebdáž poznal, jak Bůh těžce tresce ty, kdož od něho se odvrátili! Leč já slep jsa vášní svou provésti chtěl jsem pouze to, co jsem si jednou umínil: zahubiti sebe sama. Mocným vzmachem dostal jsem se do vln a již ponořovalo se tělo mé, když přispěli mi na pomoc lidé a zachránili mne. Pokus se nezdařil! Byl jsem odveden, vyslýchán a nemaje dostatečných průkazů o svém pobytu v cizině, poslán do svého domova. Leč jaká změna stala se v tak krátké době! Matka hořem nad nezdrným synem zemřela a otec byv zasáhnut při porážení stromů mohutným kmenem do prsou, následkem utrpeného vnitřního poranění následoval za matkou. Tak lehkomyšlností svou přivedl jsem dva drahocenné životy předčasně do hrobu!“

Tu odmlčel se. Nevyrušoval jsem ho, nýbrž sám rozvažoval jsem zatím o nevyzpytatelných soudech Božích. „On — duch bystrý, nadaný — jak mohl člověčenstvu prospěti a zatím čím se stal? Lehkomyšlnost mladická jaké strašlivé následky měla na vešken ostatní jeho život!“

Po nějaké chvíli pokračoval Jaroslav:

„Nemaje, co by mne k domovu poutalo, toulal jsem se bez cíle po kraji. Klesal jsem hloub a hloub, pustl na těle i na duši, takže konečně stal jsem se vyvrhelem společnosti lidské. Leč jako blesk zastihl mne všemocný prst Boží, který dokonalý převrat v nevěreckém mém smýšlení způsobil. Přistižen byv při krádeži, dal jsem se na útěk, při němž náhle spadl jsem do hluboké jámy a ruku i nohu si zlomil. Dlouho ležel jsem těžce nemocen leč nemoc ta při vši bolesti, kterou mi po více než 3 měsíce způsobila, měla ten blahodárný účinek, že jsem byl nadobro ze svého nevěrectví vyléčen a s plnou důvěrou k Bohu se obrátil. Vyvážnuv z nemoci, umínil jsem si, že zanechám svého nepořádného a nezřízeného života, s hrůzou však znamenal jsem, že maje ochromenou ruku a jen s těží při chůzi se vleka, stanu se na obtíž lidem. Nezbyvalo mi nic jiného, než — žebrota. Chodím nyní po celém okolí a živím se dárky dobročinných lidí.“

Umlkl a svěsiv hlavu oddal se zcela svým myšlénkám. Zda nemyslíl při tom na krásnější, zašlé časy?

„Co hodláš nyní počítí“ přerušil jsem první ticho.

„Zůstanu i nadále věren svému zaměstnání, k jakému bída mne donutila“, dal v odpověď a trpký úsměv objevil se v tváři jeho.

Nemohl jsem ovšem ničeho namítati, vida ubohého mrzáka, který sotva se vleče. Co mohl jsem, učinil jsem: dle možnosti obdarovav jej a poskytnuv mu přístřeší přes noc, vypravil jsem jej druhý den do jeho domova.

* * *

Uplynula 2 leta. Jednoho prosincového jitra stál jsem u okna, pohlížeje na střechy domů, které jakoby jemnou moučkou posypány byly. Pojednou vidím, kterak všichni jedním směrem spěchají; zvědavostí puzen vyjdu a pátrám po příčině sběhu. Leč jak jsem ustrnul, když přinášeli mrtvolu sešlého muže v prostředních letech, v jehož líci vryto bylo znamení přestálých útrap. Jakmile jsem v tu tvář pohlédl, zachvěl jsem se — poznal jsem svého bývalého druha Jaroslava. Chtěje dojiti ještě příbytků lidských, pro slabost nemohl, takže na nejvyšší vysilen zůstal v polích ležeti, kdež smrt ledovou svou perutí jej objala . . . !

Hle, také jeden zmařený život!

O zlatých časích, jaké teď mají kněží.

Vypravuje venkovský farář.

Také u nás v Ř. již máme masopust, nezapovězenou to dobu všelikých zábav a hlučného veselí: tanců, bálů, plesů, věnečků a svateb. Však cvičili se v tanci již v adventě a generalní zkouška vykonána na sv. tři krále či správně — jak i tuto všem p. t. redaktorům vlasteneckých i nevlasteneckých kalendářů pro všechna příští leta připomenouti si dovoluju — na Slavnosť „Zjevení Páně“ a odbyta s vyzn. chci říci poznamenáním na zádech i ve tvářích. Před tím odpoledne po svěcení vody, soli a křídý přišel do fary zdejší tovární dělník, Bečvář, vdovec.

„Napišou mi křestní list,“ pravil.

„Chcete se asi ženiti,“ díím na to.

„To vědí, člověk nemůže tak zůstatí, kdoby mu vařil, pral a o děti se staral.“

„Ovšem, ovšem a kterou pak jste si přec vybral, snad tu N., kterou jste o posvícení tak prováděl a s ní asi mnoho peněz utratil?“

„Ó ne, té se bojím, je pro mne mladá!“

„Máte dobře, starší bude rozumnější a také o děti pečlivější. Máte kolek na křestní list?“

„Poniženě prosím, mám!“

„A kde bydlí nevěsta?“

„Prosím v B. . . K. . .“

„To musíte také míti úmrtní list své nebožky — ženy a také na 50 krejcarovém kolku.“

„Já myslím, že jen křestní list, úmrtní míti nemusím!“

„A kdo vám tohle řekl?“

„Můj švagr!“

„No když vám to váš švagr řekl a vy ho nemusíte míti, není třeba ho psáti, však si proň ještě přijdete; tedy kolek a napíšu křestní list, za psaní platí se 50 kr., tak zde jest křestní list a zítra v tak veliký svátek Zjevení

Páně t. j. že Syn Boží, Pán Ježíš i národům pohanským se zjevil, v těle lidském se ukázal, v tak veliký svátek, pravím, ať mi pro úmrtní list nepřijdete! — Apropos, ještě vám bratrská pokladna nevyplatila těch 8 zl., že při pohřebním průvodu vaší nebožky nevezal jste spolkovou hudbu?“

„Prosím, vyplatila, ale nemoc ženy mne mnoho stála, ještě jsem za ní dlužen!“

„Dluhujete ovšem, nebo jste neplatil ještě za průvod, od zvonů, za máry a z místa na hřbitově a přece jste pravil, abych vám jen ztvrdil, že hudba při průvodu nebyla a že se vypořádáte, až dostanete z bratrské pokladny na pohřeb 16 zl. a za hudbu 8 zl., či mám vám věčně čekatí a poplatky pohřební k záduší kostela platiti za vás, nebo smluvený obnos 2 zl. je tak veliký? Ostatně pro úmrtní list bez peněz nechoďte a zítra ve svátek ne ani s penězy. S Pánem Bohem!“ — — —

Ale zpívali to dnes pěkně koledy, snad že už to letos naposledy, na přes rok p. řídící bude hráti varhany již v L., a lidu bylo v kostele nějak málo jak na „Velké“ tak na požehnání, snad pro ten veliký vítr, anebo — „Vědí, vel. pane,“ poučuje mne kostelník, „večer bude u H . . . bál!“

„Ah tak, generalní zkouška, masopust tak dlouhý a nemohou vyčkati, ten šenkýř by rád peníze mládeži vybral ještě před masopustem.“

Cindili cink-cink! — „Jděte otevřít a ať to kdokoliv, nechť čeká, až se převleknou a dolů sejdu! — — A to Bečvář, snad měla býti anebo ještě dnes bude ohláška?“ —

„Pan děkan chtěl na mne výtah z úmrtního listu!“ —

„Včera jsem vám řekl, musíte také míti úmrtní list, věřil jste více švakrovi, ať vám za radu nahradí cestu; máte kolek?“

„Mám, ale do K . . . a na výtah také musí býti kolek? Švagr povídal, že výtah je bez kolků, a kolek mám, že p. děkan řekl, abych ho přinesl.“

„Bečváři, nahledněte do kalendáře a tam v sazbě kolkové najdete, že matriční listy a výtahy podlehají kolků 50 kr., kdo by ho vystavil bez kolků, tomu hrozí pokuta 1 zl. 50 kr. Chcete-li tedy, nechte zde kolek, zítra list napíšu, dnes již ohláška nebude a do neděle času dost! S Bohem!“ —

„Ráno přicházím z kostela, hle už tu stojí u fary ženich Bečvář; ó ti nedočkaví vdovci!“

„Ženich už jste dnes snídal?“ tážu se ho.

„Snídal a prosím ten výtah.“

„Musí to býti hned, anebo mne necháte také posnídati?“

„Prosím já chvátám do K., p. děkan řekl, abych ten výtah tam brzo přinesl.“

„Nu, však nebude tak na spěch, podívejte se ještě domů a za hodinu sem přijďte, a jak jsem řekl, peníze s sebou, čekal jsem už hnedle celý rok!“ — — —

„Tak zde jest úmrtní list, za ten 50 kr. a za pohřeb ženy 2 zl., dohromady 2 zl. 50 kr.“

Ženich se obrátí, vyndá z kapsy hrst peněz a vybere z nich 5 desetníků: „prosím já si vzal s sebou jen 50 kr.“

„Taky dobře, vždyť vy ještě přijdete, ale pravím vám to rozhodně, abyste dluh zapravil před ohláškami, p. děkanovi řekněte, že jej pozdravuju a že tam brzo přijdu. S Pánem Bohem!“

Nejdéle v sobotu měl by tu ženich Bečvář zase býti, bude-li však v sobotu tuhle výplata v továrně, pak jistě zase „ohne“, přijde až v neděli ráno a v 8 hodin mají býti služby Boží, služba lidská aby pak předcházela — o nikoliv! —

Zajímavý případ jest i následující, ač za nynější doby již ne neobyčejný:

V neděli dne 6. července m. r. přišel do fary v pravé poledne slušně oděný člověk žádaje křestní list jakési šestileté nemanželské dívky. „Jest to vaše dcera?“ tážu se ho.

„Není!“

„Snad tedy vaše manželka jest matka toho dítky?“

„Není, ta již zemřela, já se jí jen ujal.“

„Máte 50krejcarový kolek?“

„Mám.“

„Napsal jsem křestní list a skládaje jej, pravím: „za psaní se platí 50 kr.“ A dobře že jsem měl list ještě v rukou, nebo co jsem tu poprvé slyšel, slyším nyní již častěji.

„To je moc“, praví člověk ten, „já tolik nemám!“

„To přece vám známo, že za listy matriční platí se všudež 50 kr.

„Jim patří za psaní 7 kr., zde to mají tištěno“, při tom sáhá do náprsní kapsy pro nějakou brožuru jako pro revolver; já však se slovy: „nechte toho přítele tam,“ dal jsem křestní list do matriky a s touto do archivu, kdež obé jest až po dnes.

Trvalo dlouhou chvíli než uvěřil, že právě teď bez 50 kr. mu list nevydám, řekl jsem mu ovšem ještě, že přišel v neděli a v pravé poledne, vymlouval se, že všedního dne má šichtu, já zase, an když šichta přednější, nechodte pro kř. list či až půjdete na oddavdy také půjdete na šichtu? — ale vše bylo marné, konečně odešel. Za čtvrt roku přinesla mi poslice z pošty poukázku na 7 kr., na níž udáno jen jméno zaslátelky Č. v H. Poznala jsem hned, co asi těch 7 kr. znamená, ač příjmení se nesrovnávala, přece bydlíště tu tože.

Poukázku donesl jsem na poštu, napsav na ni: „Pro neudání důvodu se vrací.“ Či jsem měl 7 kr. vzítí a dáti 5 kr. poslici za přinešení poukázky a peněz a 3 kr. jí dáti za přinešení soukromého listu, který mne druhého dne ač stejného datum z téže pošty došel.

Zní pak takto — ouplně a zcela:

Farňí Úřad v Ř p. p. B

Důstojní oče já jich prosím a žádám sou tak láskav zašlou mi křestní list Marii E . . . toví. Dostal sem od ouřadu ze smíchova abich do 14 dnu udal její narození co poručník. Prosím jich pošlou mi to do 3 dnu abich to moch udat diš mého nepošlou tak sem nucenej to oznámit na ouřadě. Tadi jim posílám. 7 kr. podle sazbi štolí. 50 kr. Kolek maji už tam.

Adresa:

Č a. Anton. v H i. u Prahy.

List ten položen ad acta do matriky ke křestnímu listu.

Kterak byl opilý kostelník z moru kořalečního vyléčen.

Závazek a slib k duši mé spasení svědomitě učiněný.

Já níže psaný Václav K , kostelník při chrámu P. v H přísězně a svědomitě se v následující slib uvazuji: Já Václav K chci se od dneška, to jest od 1. července roku jeden tisíc osm set čtyřicet šest (1846), až do svatého Václava téhož roku dobrovolně, s pomocí Boží a vlastním přičiněním všeho páleného nápoje, obzvláště ale kořalky odříci a jí docela nepít; v tomto slibu chci věrně setrvat. Za to ale, když tímto zde vyměřený čas zachovám, a pak po celý život svůj zachovávatí svědomitě příslibuju, mám právo na odměnu, kterou mně vel. p. P. Frant. R , kaplan v ské osady, k mému polepšení příslibil; to jest: Deset zlatých r. m. (10 zl.), nebo na místo nich černý letní, k mé kostelní službě příslušný kabát. Abych tento slib k ujmě svého zdraví neučinil (neb se obávám, abych se potom

neroznemocněl), dělám si tu výminku, kdyby se stalo, že bych proto se roz- nemohl, bych od toho závazku a slibu osvobozen byl; však ale zase se tomu uvoluji, aby ta výminka jen tenkrát platila, když rozumný lékař teprv tu nemoc za následek mého zdržování se od kořalky, nebo jako dobrý lék pro jinou nemoc uzná. Kdybych ale proti svému slibu a závazku tomuto bez uznání lékařského jen malounko kořalky vypil, sám na sebe trest ustanovuji, totiž: abych po čtrnáct dní o vodě a chlebu přísně živ byl, a sám pravím, že tím přestupkem k odměně mně přislíbené hlásiti se nesmím. Že tento slib a závazek z obou stran zachovati a dle výminky a kázně udané opravdově jednati chceme, potvrzujeme vlastnoručními podpisy obou slibujících, i na větší platnosť toho, dvou dožádaných svědků.

„Václav K. . . , kostelník, slib tento činící s tou výminkou zde udanou a právem po vyplnění slibu na přislíbenou odměnu.“

„Já, František Ř. . . . , kaplan v osadě H., přislibuji Václavovi K. . . . , kostelníku při chrámu P. 10 zl. v. m., aneb na místo nich, jak sám bude chtít, černý letní kabát a to za odměnu po vyplněním slibu jeho zde učiněném; přijímám též, pod jakou výminkou slib ten zachovati se zavazuje.“

Následují podpisy dvou dožádaných svědků.

Že já níže psaný Václav K. . . . , kostelník H. . . . , sám jsem sobě kabát za odměnu zvolil, a jej též dne 27. září před sv. Václavem z ruky veleb. P. Františka Ř. . . . , kaplana H. . . . , obdržel. Též, že se na novo pro svůj budoucí život pod těmi samými výše udanými výminkami, (t. když bych se proto roznemocněl nebo mně kořalka za lék dle rady lékařské sloužití měla), tomu slibu zavazuji. Též, že kdybych se poklesl, týž předešlý trest na sebe vyřknout míti chci, a svobodně se tomu podvoluji: Toto vše níže ztvrzuji pravým vlastnoručním podpisem a dvou dožádaných svědků.

Václav K. . . , kostelník, obdržel jsem černý kabát a na tom slibu setrvati chci.

Podpisy dvou svědků.

Podotýkáme, že tím obětovným a o blaho kostelnické duše pečlivým kaplanem byl paedagog na slovo vzatý.

Kde láska, tam Bůh.

Od Lva Tolstého. — Přeložil K. Klvaňa.

Žil v městě švec. Martin Avdějič. Žil v podzemním bytě o jednom okně. Okno bylo na ulici. U okna bylo vidět přecházení lidí; ačkoliv bylo vidět toliko nohy, přece Martin Avdějič po notech poznával lidi. Martin Avdějič žil dávno na jednom místě a měl mnoho známých. Zřídka se stalo, že by pár bot z okolí nebyla jednou nebo dvakrát v jeho ruku nepobyla.

Jedny boty podšije, na druhé dá kůži, třetí obšije a po druhé i nové špičky udělá. A často přes okno vídal svou práci. Práce měl mnoho, proto že pracoval Avdějič pevně, tovar stavěl pěkný, mnoho nebral a slovu dostál. Mohl-li v čas udělati — to vzal, ne-li, tak ani klamati nechtěl. A znali všichni Avdějiče a práce mu nikdy nescházela. Avdějič byl také vždy člověk dobrý, neboť k stáří počal se více k Bohu přibližovati. Ještě kdy Martin u hospodáře žil, umřela mu žena. A ostal po ženě jeden hošík — tři let. Děti ostatní nezůstaly na živu. Starší všechny dříve pomřely. Chtěl z počátku Martin synáčka sestře do vsi dáti, potom se mu ho zželelo a pomyslně si: „Těžko bude mému Kapituškovi v cizí rodině růsti, nechám ho u sebe.“ I odešel Avdějič od hospodáře a počal se synáčkem na bytě žiti. A nedo-

přál Bůh Avdějičovi na dětech štěstí. Jak vyrostl chlapec, počal otci pomáhati; když by se byl mohl na něho těšit, přikvapila na Kapitušku nemoc, ulehl chlapec, trápil se týden a umřel. Pochoval Martin syna a zoufal si. Zoufal tak, že počal na Boha reptati. Taková tesknost přišla na Martina, že nejednou prosil Boha o smrt a vyčítal Bohu, že nevzal ho starce, ale milého jediného syna. Přestal i Avdějič chodit do kostela. A tu zašel jednou k Avdějiču od Trojce rolník, staříček — už osmé leto cestoval. Rozhovořil se s ním Avdějič a počal mu své hoře žalovat.

„Ani žítí, Boží muži, více se mi nechce. Jen co bych umřel. O to jedno jen Boha prosím. Beznadějný ostal jsem já nyní člověk.

I řekl mu staříček:

„Ne pěkně ty mluvíš, Martine; my nemáme Boží díla co soudit; ne našim rozumem, ale soudem Božím, tvému synu usoudil Bůh zemřítí a tobě žít. A že si zoufáš je proto, že ku své radosti jen žítí chceš.

„A proč mám tedy žít?“ tázal se Avdějič.

A staříček pravil: „Pro Boha Martine, žítí třeba. Když pro něj žítí počneš, nebudeš se pro nic rmoutit a vše ti bude lehké připadati“.

Zamtlčel se Martin a pravil:

„A jak bych měl žítí pro Boha“?

I dí mu staříček: „Jak máme pro Boha žítí, to nám Kristus ukázal. Ty umíš číst? Kup si evangelium a čti, tam poznáš, jak pro Boha žítí. Tam vše ukázáno“.

I zapadla slova ta v srdce Avdějiče. I šel v tenže den koupit si nový zákon drobného tisku a počal čísti.

Chtěl Avdějič čísti toliko ve svátky, jakmile však čísti počal, bylo jemu tolik v duši blaze, že každý den četl. Po druhé tak se do čtení zabral, že vyhořel v lampě všecken olej a pořád se od knihy odtrhnouti nemohl. I četl takto Avdějič každý večer. I čím více četl, tím jasněji pojímal, co od něho Bůh žádá a jak třeba pro Boha žítí: a vždy lehčeji a lehčeji bylo mu u srdce. Jindy, než ulehl ku spaní, vzdýchal a naříkal a stále na Kapitušku vzpomínal a nyní toliko říkal: „Sláva tobě, sláva tobě Hospodine! Tvoje vůle.“ — A od toho času změnil se celý život Avdějiče. Jindy ve svátek zašel si i on do hostince čaje popít a ani kořalky se nesříkal. Popil jindy se známým člověkem a ač ne opilý, přece vždy vyšel veselého rozmaru z hostince a mluvil daremné věci.

Nyní vše to samo odešlo od něho. Život jeho stal se tichý a radostný. Z rána usedl ku práci, odpracoval svůj čas, sňal lampičku z háčku, postavil ji na stůl, dostal z nástěnku knihu, rozložil i sedl ku čtení. A čím více četl, tím více pojímal a jasněji a veseleji mu bylo u srdce. (Pokr.)

Tři štědré večery.

Podle J. Zeidlera podává J. Bosáček.

(Pokračování)

II.

1863.

„Na úroky Bohu dává, kdo se nad chudým smilovává“ — toto přísloví stalo se pravdou i v rodině rady páně Herdena.

Obě dívky byly radostí dobrým těm manželům; co divoká povaha Hanina mohla zkaziti, hleděla Vína svou rozvahou napravit. Obě chodily do klášterní školy, kdež brzy zanedbaná Vína dohonila tékavou Hanu, jenom v hudbě zůstala vždy po zadu. Za to Hana, jakmile poznala, že hlas její zjednává

jí přízeň a obdiv u všech, začala býti marnivou a domyšlivou. Vystoupení v jednom koncertě k dobrému účelu naplnilo ji slavomamem, tak že jen po prknech divadelních blouznila, na jevišti před vybraným obecnstvem doufala dojíti upokojení své ctižádosti. Vína ovšem uměla ji vždy strhnouti, a nestálost, ano neštěstí té dráhy životní jí na oči uváděti. V jednom však více, než rodiče Haniny mohli pozorovati, obě dívky se nesrovnávaly. Vína držela na sv. náboženství; v modlitbě a u stolu Páně nacházela se šťastnou a blaženou; Hana stávala se víc a více lhotejnou.

Blížily se vánoce 1863.

Vína chtěla ukázati svým pěstounům, jak velice si váží toho štěstí, jež nalezla v domě jejich. Toho chtěla dosíci získáním Hany pro rodinný kruh domácí a pro sv. víru. Domnívalať se, že vánoční nálada přemůže její rozpoutanou fantasií, jíž si malovala nové a nové triumfy na prknech divadelních, a pak že se dá pohnouti, aby s ní na Hod Boží vánoční společně přistoupila k stolu Páně.

Hana zase umínila si právě této vánoční nálady u rodičů využití ku svolení, by mohla se dáti k opoře. Vyvolila si místo vánočních popěvek letos zazpívati něco z opery „Faust a Markéta“; Vína ji měla doprovázeti. K tomu přistoupila Vína jen z té příčiny, aby ji pak tím spíše získala pro svůj úmysl.

Tak přišel štědrý den.

V nejlepším pokoji dějí se přípravy: Dora snaží se uměním kuchařským udržeti se v bohaté domácnosti radově, kdežto Vína na klavíru studuje pilně zpěv „Markětky“.

„Ale to není dokonce nic vánočního,“ zvolá paní radová na Vínu, „či také ty chceš zanechat roli včelky a státi se přeletavým zpěváčkem?“

„Nikoliv matinko, ale Hana chce dnes večer udělati vám překvapení a přednésti něco z posledního aktu opery „Faust“.

„Ach to je něco velmi zvláštního! nepozoruješ v tom něco jiného?“

„Musila jsem jí býti v tom po vůli; ach, prosím, matinko, jen jí nedávej na jevo, že s tím nesouhlasíš a pohni i pana radu, by se klidným zachoval; ty přece zmůžeš u něho nyní ještě více, než tenkrát před desíti lety, kdy jsi jej k tomu přiměla, bych byla do rodiny přijata; ó jak ti za to děkuji“; a děvče jinak vážné stalo se opět dítětem laškujícím a láskajícím před dobrou paní, která si jí před desíti lety za svou byla vzala.

„Ó ty dobré, vděčné dítě, mé srdce to táhlo k tobě hned od prvního okamžiku, a nebylo ještě chvíle, kde bych toho litovala, že jsem se tě ujala.“

Dvěře se otevřely a šedivá již hlava Dorina se v nich zjevila:

„Prosila bych slečnu Vínu, by mi byla trochu nápomocna při strojení večere; nechce se mi to nějak dařiti.“

Vína odběhla.

Konečně strúj k štědrému večeru hotova. Vánoční náladou zasedli všicki ku stolu bohatě obtěžkanému.

Bylo po večeri.

„Dříve než od stolu vstaneme,“ pravil vážně pan rada Herden, „musím projeviti svůj dík prozřetelnosti Božské, že nám před 10 lety daroval naši milou, vroucně milovanou Vínu. — Víno, pojd' na mé srdce!“

Jak ráda uposlechla tato, jež nemohla jinak, než na prosou svého dobrodince vylíti svou vděčnost; když pak se z objetí pana rady byla vymknula, zvolala se slzami v očích:

„I mně jest každého dne děkovati Bohu za to štěstí, že mne z domu neřesti vytrhl a takových mi zjednal rodičův; po Bohu pak děkuju za to především své milé Haně, kterouž jsem tehdy za Ježíška držela a proto chci se jí dnes nějakou skromnou službičkou odměniti a prosím vás, milí rodičové, abyste nás poslechli. Chci, pokud toho dovedu, provázeti Hanin zpěv.“

Po krátkém úvodu zpívala Hana srdcelomný zpěv „Marketin“ v žaláři, kdy nejprv milé vzpomínky na její nevinnost, pak na její první setkání se s Faustem, ďábelská se jí podřizuje moc; než kající vítězí nad peklem přímluvou svatých. Přispějte mi ku pomoci, vy nebeští sborové, proti vši ďábelské moci!

Jásot zachráněné duše umkl v hrdle Hanině. Hluboké pohnutí jevil se na tváři rodičův. Toho okamžiku použila Hana.

„O nechte mne jen k opeře, rozmilí rodičové moji, srdce mé to tam táhne; tam je to pravé místo pro mé nadání!“

Pan rada starostlivě zavrtěl hlavou.

„Takového útoku jsem se nenadál na štědrý večer. Rozmysli si to jen, divadlo již mnohého zničilo.“

„Ale také pozvedlo, vždyť nemusím já býti tou nešťastnou obětí, dovolte mi aspoň učiniti pokus; já zajisté vám té nejmenší neudělám hanby, chci pod jiným jmenem vystoupiti: „Vína z Hanavy“, kdož si tu vzpomene na Hanu Herdenovou, — ach, jen pokus bych mohla učiniti.“

„Dnes ti nechci ani nic odříci, ani nic přislíbiti, já si tu věc s matkou přemyslím a dej Bůh, aby naše rozhodnutí vypadlo tak, jako před desíti lety.“

Tím se celá ta věc pro dnešek skončila. Když pak Dora do svého pokojíku se ubírala, uvolnila svému stísněnému srdci: „Inu, co ta si vezme do hlavy, to také provede.“

Obě dívky naše sdílely společnou ložnici. Dříve než se odebraly na lůžko své, objala Hana svou Vínu kolem šíje.

„Děkuji ti, Víno, za tvé výborné doprovázení.“

„Však tvůj zpěv by byl býval tak jako tak uchvacujícím, milá Markétko; — však nevím —“

„O, prosím tě, jen dnes nedělej žádné rozjímání — dnes, kdy jsem celá šťastna, celá unešena; nemysli si, že mi to přijde za lehko od vás všech se odloučiti, však mně to táhne do světa, kde mne očekává sláva a bohatství, pak se k vám vrátím.“

„Ano, jen kdyby byl také člověk vždy pánem nad okolnostmi, ty kolikrát člověka zavedou tam, kam si neprávem přejíti.“

Inu, když se na ten svět pořád tak černě díváš, přicházíš mi zrovna jako nějaká jeptiška; — ty pláčeš“?

„Trochu je mi do pláče, Ty's dotkla se přání srdce mého; kdybys ty doma zůstala při svých rodičích, pak bych já spíše se osmělila své přání projevit, že chci do kláštera; nyní ale zůstanu ráda z celého srdce ráda.“

„Ty jsi hodná, Víno, a třeba jsem vždy byla přesvědčena, že to vlastně bylo štěstí pro mne, že jsi mne za Ježíška považovala, nyní to cítím dvojnásob. Ty nahradíš mým rodičům jich dceru zúplna, avšak, vrátím-li se jednou šťastna se slávou domu, bude tvé přání ještě: do kláštera“?

„Ach, tu pak bude ze mne již stará panna a ta se do kláštera nehodí, neboť Bohu máme to nejlepší obětovati; ale to nechť tě nevytrhuje, bude-li dráha tvé slávy déle trvati!“

Tu se obě odmlčely, každá myslíc na sebe, myslela na druhou.

A Vína? Rozpačitě přetrhla myšlení:

„Hano, já jsem si vymyslela krásný způsob oslavy, jak bychom desítileté trvání našeho sesterství nejlépe oslavily“.

„Nuže“?

„Haničko drahá, zítra časně vstaneme, půjdeme do kostela na ranní a při té příležitosti vykonáme sv. zpověď a přistoupíme společně k sv. přijímání. Chceš Haninko“?

Tato zavrtěla hlavinkou — — —

„Aj, velebná sestřička se všude prozrazuje; nedělej tak smutný obličej; jen si pomysli, že jsem dnes na to příliš roztržita a pak bych se mohla snadno nastudit a to by škodilo mému hlasu!“

„Ó škoda, já si to tak krásným představovala, ach škoda, kdo ví, kdy se nám taková najde příležitost.“

* * *

Po nějakém čase došlo radovic psaní.

„Moji milí!“ psala Hana z Ameriky. „Bála jsem se vašich předhůzek, jež by mne mohly v mém rozhodnutí zvrátiti a proto píšu teprv nyní, když již na nějaké odstoupení není možno pomyslet. Jsem přijata a konám cestu umělkyně po Americe. Všude kyne mi jen sláva a hojnost zlata. Až se obého nabažím, vrátím se, bezpochyby na vždy opět k vám do milého domova. Čekejte co nejdříve zase nějakou dobrou zprávu od své Hany.“

Zprávy však nepřicházely, a poněvadž Hana o sobě nedala vědět, byly všecky pokusy o jejím vypátrání marny.

(Pokr.)

D r o b n o s t i.

Krejčí doktorem. Z Mnich. nejn. Novin dovídáme se: Doktoru mediciny Gierlovi v Moosburku byli syny jeho, studujícími lékařství, představen mladý medik dr. Steiner — žid — z Mnichova, jemuž dovolil, aby jej časem zastupoval. Jelikož mladíku několik případů šťastného vyléčení se podařilo, neváhal jej dr. Gierl doporučiti na výpomoc dru Echererovi ve Wartenberku. Steiner léčil tedy nemocné, psal recepty a bral za to peníze. Když okresní lékař dr. Mayer v Erdinku účty nemocnice ve Wartenberku a recepty zkoušel, povšiml si též jména mladého doktora, zástupce. Vypytával se a doptával, a tu dozvěděl se, že pan dr. Steiner vlastně žádným doktorem není, nýbrž jenom krejčovským chasníkem a kromě toho, že byl již několikráte pro podvod a toulání potrestán. Na základě udání toho byl falešný p. doktor na šest měsíců odsouzen do žaláře. Z rozsudku toho Steiner odvolal se. Steiner uvedl za svědky vyléčené nemocné, kteří mu dosvědčili, že mu odměnu za léčení dali dobrovolně. Recepty shledány byly veskrz správně psané. Odvolací soud trest jeho zmírnil na dva měsíce, jež pryč si obžalovaný vyšetřovací vazbou již předem odseděl. Případ tento opět dokazuje, že celé to léčení recepty nemá do sebe valné ceny, a že hlavní věc záleží v tom, předpisovati vodičky, osládiče a pod., jen aby neuškodily. Pozdraví-li se nemocný, je dobře, recept mu pomohl, nepozdraví-li se, může lékař dokázati, že mu nepředepsal nic škodlivého. Znali jsme jednoho nemocného, jenž litovav peněz na medicinu podle receptu, položil si jednoduše recept na žaludek a div divoucí — pozdravil se taky.

* * *

Ze školy. — Kdo chybil? — Z „Berliner Tagblattu“ vyjímáme následující historku, o níž se ujišťuje, že skutečně se udála v jedné vyšší chlapecké škole. Učitel vyvolav žáka, kázal mu napsati počet jakýs k dělení, o němž pravil, že nula od nuly pojde. Žák počítá a počítá, ale ať počítal jak chtěl, vždy mu na tabuli zbyl nějaký restlík. Nevrlé vyvolal si nejlepšího žáka: „Karlíčku, pojď ty sem, a ukaž tomu oslu, že neumí počítati.“ Avšak ani Karlíčkoví to nešlo.

„Vy všickni jste oslové,“ zvolal rozhorleně p. učitel. „Dej sem křidu, já vám ukážu, jak se počítá.“ Ale na neštěstí zbyl i jemu restlík. Nyní teprve učitel nahlédne do svého zápisníku, z něhož shledal, že jedna cifra byla přepsaná.

„Udělal jsem vám křivdu“, opravuje se p. učitel, „tentokráte jsem byl oslem já.“

„O ano, pane učitel,“ zvolal jeden chlapec z lavice, „to jsem si již dávno myslil!“

„Ty kluku zpropadená, tak ty ták o svém p. učiteli“, pustil se do něho p. učitel, načež začal mu natahovati uši.

„Prosím, já to tak nemyslí“, omlouval se chlapec s pláčem, „já jen chtěl říci, že jsem si myslil, že ta úloha byla o jednu cifru přepsána.“

„A to je jiná!“ opravil se opětně pan učitel.

* * *

Pod ruským žezlem. Poslední rusko-tureckou válkou byl Rusku z říše turecké opět přidělen veliký kus země, obydlené částečně Armény řecko-pravověrnými, částečně Armény katolickými. Arménové nadáli se, že pod ruskou vládou budou se míti o mnoho lépe, nežli pod tureckou. Když však seznali blíže ruské úřednictvo skrz na skrz úplatné, jež obyvatelstvo zámožnější pod záminkami nejrůznějšími vydírá a chudý lid utlačuje, začínají se šmahem od Ruska odvracet a říkají teď: lépe bylo pod Turkem, nežli pod Rusem. Tím se i vysvětluje, proč Arménové katoličtí, t. j. s církví katolickou — jako haličtí Rusové spojení, — letos zavádějí náš kalendář. To však nazývají Rusové vlastizrádou a snaží se patriarchu armenského od toho odvrátit, avšak marně. V době poslední prý i Armenové šismatičtí k Armenům katolickým se přidávají. Ruská vláda svojí vyděračností a zkaženým úřednictvem vzbuzuje nenávisť na celém světě. Proto i tam odtud teď lid stěhuje se houfně do Brasílie a snad by se vystěhovala tam celá Rus, kdyby jen mohla nebo směla.

* * *

Radostí se zbláznili. V Irsku zemřel nedávno bohatý žebrák Jakob Murfy, jenž letos na štědrý večer zemřel hladu, ačkoliv po něm se našlo přes 500.000 zl. jmění. Věc se vysvětlila tím, že z lakoty nikoho k sobě pustit nechtěl. Ochuravěv letos před vánoci, ulehl a protože vstáti nemohl, aby někoho si zavolal a protože o lakomce vůbec nikdo se nestaral, zůstal o hladě, až zemřel. Dědičem jeho stal se nejbližší příbuzný chuďas jakýs Petr Donelly, který, když uslyšel o velikém dědictví, radostí zšílel, ano zezuřil se. I musil býti dodán do chorobince, kde v nejhorších záchvatech zuřivosti zemřel. Avšak peníze po lakomci byly jaksí proklety. Přišli dědičové jiní, již o ně se rozdělili, ale i z těch dva radostí se zbláznili. Když jim totiž notář sdělil, kterak najednou stali se pány peněz, dali se do náramného, křečovitého smíchu a smějou se pořád, následkem čehož byli i oni do blázince odvezeni.

* * *

Špatná výmluva. Soudce: Proč jste vy nalezenou peněženku s penězi neodevzdal na policii? — Obžal.: Prosím, bylo již pozdě. — Soudce: tedy druhého dne ráno. — Obžal.: Prosím, pak už v ní nic nebylo.

* * *

Spravedliví protestanti o Janssenovi. Ve Frankfurtě nad Mohanem zemřel nedávno slavný dějepisec Janssen, katolický kněz, jenž s pilí a ovšem i výsledkem nadobyčejným odkryl všechny ty lži o reformaci Lutrově, jimž většina protestantů dosud slepě věří na účet katolické církve. Proto též na Janssena se vši zuřivosti vrhali se pastoři, že se opovážil odkryti pravdu. Na štěstí nalezá se mezi protestanty dosti mužů spravedlivých. Tak četli jsme o Janssenovi úsudek z protestantského listu Baseler Allg. Ztg.: Pohlédneme-li na život kněze Janssena, vzniká v nás dojem ten, že máme před sebou muže největší pilnosti a podivuhodné učenosti. Ctíti v něm musíme věrnou a skalopevnou oddanost Církvi katolické. Janssen v životě svém

neprodělal tvrdou školu pochybností a vnitřních bojů, jako Döllinger, Segesser a jiní. Celý protestantský svět byl prvním svazkem díla jeho: dějiny německého národa — pobouřen. Polemika, jakou proti němu protestantští učenci Baumgarten, Ebrard, Kawerau vedli, nebyla čestná, nebyla ani vědecká. Kdo Janssenovu odpověď: „An meine Kritiker“ četl — musí nikoliv bez politování konstatovati, že zbraň, jaké proti němu užili, nebyla lesklá, čistá. Místo věcného vyvrácení shledávali jsme u jeho odpůrců nejzaslepenější zuřivost (blindeste Wuth) proti církvi katolické. Ovšem že i někdejší kulturní boj v Německu roztrpčenosti té byl příčinou. Nyní však mysle jsou chladnější a tu nabývá o Janssenovi místa přesvědčení následující: Janssen nesmírně mnoho přispěl k poznání reformace. Chybil-li kde při psychologickém posuzování velikého ruchu reformačního, bylo oko jeho o to bystřejší v pozorování všeho špatného, nezdravého a odporného kdekoliv. On zajisté nezatajil žádné neřesti a nešvaru v lůně katolické církve při vši lásce k ní. On podal obraz skutečný a na čtenáři jest, činiti si nestranný posudek. Janssen uvádí historické osobnosti jejich vlastními slovy. On nedopustil se chyby skoro všech dějepisců protestantských — zamlčování, cokoliv bylo straně jejich v neprospěch. Vždyť i Ranke mnohé věci o dvojložníku Filipu Hessenském a o učeném lumpovi Ulrichu z Hutenu zamlčel. Nechť jen tedy naši protestantští dějepisci mnoho nepovídají o ultramontanském psaní dějin. V příčině té mohli by se našinci od Janssena přiučiti mnohému. — Janssen byl dle zpráv souhlasných člověkem k pomilování, jenž se o hádky světské nestaral. On miloval pravdu. Světem jeho byl pokojík, v němž pracoval. Zábavou bylo obcování s přátely, k nimž čítali se i protestanti. nesnášenlivým nebyl ani dosti málo — a co do dobročinnosti . . . Švýcarský list zmiňuje se podrobněji o dobrotivosti kněze Janssena. — Naše listy protestantské „Hus“ a pod. měly by si z toho vzíti příklad.

* * *

Mezi sociálními demokraty. Jeden americký sociálně demokratický list „Cincinnati Volksanwalt“ píše: Boj v Cincinnati, boj v Chicagu, boj v New-Yorku, boj v San Francisku. Boj mezi anarchisty a socialisty, boj mezi jednotlivými družstvy. Slovem: boj na celé čáře, jenom ne boj proti společnému nepříteli, boháčům, kteří mezi tím slaví pravé orgie (bezuzdné hody). Odvážil-li se někde někdo k boji proti našemu společnému nepříteli, vrhají se na něho ostatní zuřivě. Divíme se, že vůbec ještě někdo k naší věci se přidá. Na štěstí kapitalismus sám se přičiňuje, aby sociální demokracii přívrženců vždy nových přiváděl, tak že nemusíme se obávat, že my sami mezi sebou se požereme. Máme-li ale k něčemu to přivést, musíme konečně sřici se boucharonství, novinářského cancání a ustavičného podezřívání. — Pokynu toho měli by povšimnouti si i mnozí jiní.

Obsah „Obrany víry“:

O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokrač.) — Dobrý pastýř. (V. P.) (Dokonč.) — Zmařený život. Črta ze života. (V. Pohorský.) (Dokonč.) — O zlatých časech, jaké teď mají kněží. (Vypravuje venkovský farář.) — Kterak byl opilý kostelník z moru kořalečního vyléčen. — Kde láska, tam Bůh. (Od Lva Tolstého. Přeložil K. Klvaňa) — Tři štědré dny. (Podle J. Zeidlera podává V. Bosáček.) — Drobnosti.

Předplatné budíž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Krátké čtení na tři neděle devítníkůvé.

„Pane, ať vidím!“

Lukáš 18.

1. Chceme-li obsahu evangelia na neděli devítník dobře porozuměti, jest třeba všechna tři evangelia devítníkůvá v souvislosti uvažovati.

V evangeliu na neděli devítník znázorňuje nám božský Vykupitel království Boží podoběnstvím o vinici, na niž nebeský hospodář v různých hodinách najímal dělníky. Na neděli I. po devítniku vypravuje o různém osudu slova Božího: vedle cesty, na skálu a trní. A na II. neděli jakoby nám předkládal program doby svatopostní: že Syn člověka vydán bude pohanům atd. Načež ku konci jako pro výstrahu předvádí nám slepce!

A oni tomu nerozuměli a bylo slovo to skryto před nimi a nesrozuměli, co se pravilo. Dobře pozorujme tato slova: nesrozuměli — bylo skryto a nesrozuměli, tedy třikráte opakoval Vykupitel jedno a totéž, totiž úplnou duchovní slepotu.

V písmech svatých, má-li na něco klásti se zvláštní důraz, opakuje se vícekrát: ku př. amen, amen pravím vám. —

Aby pak slepotu duchovní jim znázornil, předvedl jim slepce, jenž ale veliké neštěstí slepoty své cítil a proto volal mnohem více, když mu volání zapovídali. Ten je rozdíl mezi slepotou tělesnou a duchovní, že slepec dle těla neštěstí své vždycky cítí. Byť i od narození byl slepým a tudíž světla Božího nikdy nespátřil, ví přece, že zrak jest něco krásného. Avšak při slepotě duchovní člověk dbává málo kdy, aby prohledl. Slepota mu bývá milejší nežli vidění, nežli poznání a následování Krista.

2. Musiloť to býti pro Krista velmi zarmucující, že po třiletém kázání všech dvanacti apoštolů nesrozumělo, neporozumělo mistru svému a to po tolika zázracích a skutcích milosrdenství. Zdaž kdo z nás smrtelníků směl by se pozastavovati nad tím, dojde-li po 20—30letém působení zneuznání, čili potká-li se se slepotou? Osud takový mívají kněží, učitelové, vůdcové národa, věrní služebníci atd. Budiž jim však útěchou toto: Popatřme do přírody. Zde zdá se, jakoby jedna věc ničila druhou. Paprsky sluneční vypařují vodu. Déšť a mráz ničí skálu, vzduch zvětrává a ničí bylinu, dřevo, kámen a přece přírodopisci při pozorování důkladnějším poznávají, že ve vesmíru vlastně nepřichází na zmar nic, a že látky a prvky stále jen mění svojí podobu.

Tak jest i ve vesmíru království Božího. Zde ani to nejmenší dobré neztrácí se, ani jedno slovo v pravdě dobré, nepřichází na zmar. Na pohled zdá se, jako by mluveno bylo jen do větru a jako brách házeno na zeď. Slovo podobá se semenu, jež vítr sice odnáší a pustí někam mezi kamení, jež ale vzroste přece — po čase. Mnohdy po letech připomínají si děti slov svých kazatelů, rodičů a dobrodinců a berou si je k srdci. Neštěstí učí člověka rozpomínati se a říkati: ba že pravdu měl tehdy nebožtik otec, můj učitel atd.! Co mnohdy nedokázaly nejdůraznější modlitby, dokáže malá chvilka samoty v neštěstí.

Kdo tedy učíš anebo kážeš, nebuď nedočkavým, nechtěj sklízeti hned dnes, nebo zítra po zasetí. Možná, že ty již dávno tlítí budeš v hrobě, nežli símě tvé započne ti vycházeti. Proto odměna tě u Boha nemine. Dostaneš po penízi smluveném bez ohledu, zdaž práce tvá užitku viditelného přinesla anebo nepřinesla.

Ti najatí dělníci na vinici neviděli víno kvésti, nasazovati rozně, neviděli je dozrávati a neokusili jeho sladkosti a přece vzali odměnu svoji. Pracuj každý, jak pracovati máš a o výsledek práce příliš se nestarej, ten jest u Boha. A jmenovitě teď mnohému pastýři duši bude zdáti se práce ve škole, v kostele a v duchovní správě na prosto marnou.

Nemá nepřítel kněz nebezpečnějšího nad tu jistou duchovní zoufalost. Na proti této ani nejzůřivější sociální demokrat není skoro ničím. I kdyby v osadě některé sto bylo nevěrců, říkajících o knězi: nevěřte mu, není to pravda, co povídá: o mnoho horší je ten pokušitel opravdu pekelný, jenž našeptává: všechno tvé přičinění je marné, marné se namaháš, marné trmácíš své nohy, marné dřeš své plíce, marné lámeš svou hlavu, nech všeho a pohov si. Jíst a pít a co máš, — k čemu si ztrpčovati život.

3. V evangeliu na devítník není zmínky o tom pokušiteli, že by byl přicházel k dělníkům na vinici pracujícím a jim našeptával: myslíte bláhovi, že zde na tom suchoparu na skále něco poroste? Přijde příval: nějaký nevěrec uspořádá zde schůzi, tábor lidu a spustí proti tmářům řeč — a zničí rázem, co jsi za leta pracně zbudoval. — Pracuj bez ohledu na všechny možné případy v budoucnosti. Proto neustávej a neodcházej z vinice, nepoddávej se největšímu pokušiteli a škůdci vši činnosti lidské.

Na neděli pátou po zjevení Páně vypravuje se o škůdci, jenž vycházel, když lidé spali, aby rozsával koukol.

Pravda zlý, velmi zlý je ten škůdce, rozsávající koukol do osení: avšak stokráte nebezpečnější je ten, jenž rozsévá koukol malomyslnosti, duchovní zoufalosti do srdce rozsévače. Koukol tento působí v žilách jeho jako nejzhubnější jed. On působí, že mu ruce takřka zvadnou, že mu ochromí nohy, zmalátní jazyk a že z prsou řinou se mu povzdechy: všechno marné, čiň co čiň, bezbožectví je přílišné, nežli abych proti němu co svěsti mohl! — Nepřítele takového měl by kněz chrániti se zrovna jako ďábla. Jeť pokušitelem ze všech nejhorším.

4. Osud slova Božího podle evangelia na 1. neděli po devítniku je čtverý: Jedno padlo podle cesty, druhé na skálu, třetí do trní, čtvrté do země dobré.

Osud prvního je nejsmutnější, protože bývá na prosto zničeno. Na skále a v trní přece vzrůstá a jest naděje, že v okolnostech příznivých i doroste a uzraje. Podívejmež se na skály, kterak na nich časem vyrůstají přece stromy. Mnohdy na holé zdi ujímá se seménko utrousené a vyrůstají z něho sladké jahody. Na vězích zbudovaných ze žuly časem vyrůstají keře. Životy svatých mají příklady mnohé, že i na skalách i na trní dozrává ovoce zaseté světci. Jen ovoci padlému vedle cesty nechce se dařiti, totiž ve hluku rozkoší, zábav atd.

A přece i zde bývají výjimky. Kde se chodí, tam símě se rozdupává. Což ale, kdyby někdo símě to sebral a odnesl stranou do zátíší? Pak ovšem vzroste. A tak jest to i s mnohým člověkem, že buď sám, anebo okolnostmi

donucen uchyluje se z veřejných cest do zátiší, kdež sítě dobré začíná slibně pučeti. Mějme vždy na zřeteli, že podobenství je podobenstvím, že je sice podobné tomu, čemu se přirovnává, že ale tím není naprosto, že hospodář pozemský není hospodářem nebeským, vinice jeho že není vinici Páně, a obilí že vlastně není slovem Božím a že tudíž co se děje na poli, nemusí dítí se v srdci lidském, anebo v církvi. V životě svatých je příkladů dosti, že i na cestě, i na skále, i v trní vyrůstalo a dozrávalo ovoce nejkrásnější a že tudíž nesmí se malomyšlněti a zoufati nikdy. (Dokoučení.)

Ruská církev na sklonku 19. století.

O stavu této imponantní mrtvoly dostal se nám do rukou hlas o ruské církvi nad jiné povolaný, hlas kompetentní, protože úřední, je to hlas Pobědonosčeva úředního prokuratora Svatého Synodu. Teprv nyní směla na světlo vyjít zpráva jeho o stavu církve z r. 1888—1889. Především v ní konstatuje, že privilegovaná ruská církev všudež jest poražena, kdekoliv stýká se s kterýmkoliv vyznáním jiným. Násilí na církvích jiných páchané omlouvá P. tím, že ruský mužik co do náboženství jest nevědomý, článkův víry své neznalý. Neumějíce ani čísti, ani psáti, sotva dovedou ty které modlitby říkati z paměti a tím méně rozuměti vznešeným obřadům své církve. K tomu přistupuje zlý příklad tříd vzdělanějších, jež lhostejností náboženskou na mnoze se vychloubají. Z toho pak vyrůstají vždy nové sekty, a to nejen mezi lidem, ale i v kruzích vyšších. Velikou horlivostí vyznačují se Molokáni na Krimu, kdež těší se zámožnosti, a pro svůj střízlivý život (bez vodky) nalezájí u úřadu obliby. O mnoho nebezpečnější je sekta Stundistů, kteří během dvaceti let učinili pokroky takměř neslýchané, zmocnivše se již všech gubernií v Malé Rusi: Volyně, Podolu, Minska, Mobileva, Vitebska a Pleskova, zasahujíc až do stepí Permy a Vjatky. Zde všudež za nimi lid běží. Jelikož cár r. 1888. ráčil naříditi, aby užito bylo všech (knuty a Sibíře?) prostředků naproti stundistské propagandě, dorozuměl se sv. Synod s dotyčnými guvernéry, aby duchovenstvo všemi možnými prostředky podporovali na oslabení jejich.

Konečně ale i mezi třídami vzdělanými bludy gardového plukovníka (!) — nyní vyhnaného — Paškova a přítele jeho barona Korffa docházejí souhlasu politování hodného. Středem činnosti těchto dvou je Petrohrad (!), kdež přívrženci jejich jsou dámy z nejvyšších kruhů, skoro vesměs zámožných. Pod pláštěm dobročinnosti zařizují ústavy za účelem, aby bludy jejich byly šířeny, zášť proti církvi a obřadům byla propagována, rozkol rozséván, a aby i dítky církvi byly odcizovány. Bludy ty z Petrohradu na venek v brožurkách roznáší dělnictvo. Ruští statkáři dělají prý bludům těm propagandu největší. Zdali sv. Synod dodělal se v boji proti sektářům nějakých úspěchů, nepraví se, bezpochyby že žádných. Na opak, zjišťuje se, že všechny ty možné i nemožné prostředky měly za následek nesmírné vzrůstání a to hlavně Stundistů. V mnohých případech musilo býti užito i r a m e n e světského (!), aby celé obce k nim se nepřidávaly. Stundisti byli prý na celé čáře činovnictvem b o y k o t i s o v á n i, t., že nikde jich při železnici a jiných závodech veřejných najmouti se nesmělo. Kdežto mezi sektáři kněžstvo ruské spojené s činovnictvem nedodělalo se úspěchu žádných, může prý dle Pobědonosčeva vykázati se úspěchy tím slibnějšími. Za celý ten rok obrátilo na víru 3000 a několik set (!) Mohamedánů a pohanů. V roce 1888 bylo získáno pravoslaví 5444 Čechů ve Volyni a 981 jiných katolíků, 1660 luteránů a 41 reformovaných. Pravda — doznává — mnoho z těchto konvertitů musilo býti odevzdáno světskému ramenu, aby zase neodpadli. K tomu po-

dotýkají Moskevské noviny sarkasticky, aby tato zpráva sv. Synodu uveřejněna byla ve francouzském atheisticke[m]m listě: *Voltaire* k náležitěmu ocenění spojence — Rusa. — Ostatně co do pronásledování katolíků voltariánská vláda francouzská není o nic lepší nežli ruská.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

(Pokračování.)

Ukončení preface.

Konec preface unáší nás do nebeských výšin, k andělským těm bytům a nechává nás nahlédnouti do říše blažených duchův, kteří rovněž tak jako my skrze Krista vzdávají svůj hold Bohu trojjedinému svým: Svatý, svatý, svatý!

Podobně jako se snaží duch náš seznati blíže vlastnosti hvězd — těch světů, jimž není pro nás žádného konce, tak bychom rádi věděli něco bližšího o andělech. Leč v obou případech zevrubně poznati tuto říši jest nám dosud nemožno.

Nicméně co se týče andělův, můžeme na základě písma sv. a sv. otcův učiniti si poněkud širší poznání, než jak jsme si ho přinesli ze školy.

Andělé jsou bytosti duchové nad lidi tím vznešenější. Čím vyšší vynikají mohutnosti poznávací i svobodou vůle.

Rozum andělův má se k rozumu člověka (obzvláště po pádu tohoto v ráji), tak jako silná kniha nějakým slovutným učencem sepsaná v porovnání s prázdnou tabulí (tabula rasa).

My se musíme teprv učit, my musíme pozorovati, zkoumati, zkoušeti a teprv z následků na příčiny souditi, a přece při vši své pili a snaze docházíme jen malinkého úlomku toho rozumu a poznání, jakéhož andělé jediným pohledem svého ostrého ducha nabývají.

Čili a bych to obrazem znázornil:

Osm roků musí gymnasista perně studovat, aby mohl dělat maturitu čili zkoušku dospělosti, kdežto anděl v okamžiku ví více, nežli celá oktava i se zkoušející komissí dohromady. Jak mnohý doktor by ihaed zahodil svůj diplom, kdyby jen na chvíli s ním dal se do hovoru jeho vlastní anděl strážný.

Co jen chytrosti přičítáme tomu zlému duchu, jenž při první zkoušce duchův na věky propadl?

Zde mi buď dovolena velmi zajímavá událost ze života jednoho benediktina Emauzského v předešlém století.

Jak známo musil každý, kdo chtěl nositi doktorský řetěz, podstoupiti veřejnou hádku v sále Karolina, kde stojí napsáno: *lex civium dux* = zákon: toť vůdce občanův. Při takové učené hádce mnohý čekatel doktorského diplomu mnohdy velice se zpotil, a často musely bubny a fanfary plujícího pana doktora z blamáže vytrhnouti. Nejvíce ale strachu nahnal vždy takovým panáčkům — benediktinský mnich z Emaus P. Kramerius. Jeho otázky přiváděly nejen doktorandy, ale i za doktory prohlašující přímo v zoufalství. Tehdy bylo těžko státi se doktorem. Pojednou byl Kramerius přesazen a musil do Španěl, kdež byl domovský klášter Benediktinův Emauzských, tehdy zvaných španělských. Nyní pekli se doktoři v Karolinum jako housky u pekaře. Na Krameriusa se zapomnělo. Teprv po letech stalo se, že při promoci jednoho doktoranda vstoupil do síně zaprášený pocestný s holí v ruce. Zaslýchnuv disputaci, udělal námitku, rozumí se latině, kterouž již

již na zlatý řetěz se těšící nemohl vyvrátiti a velice se počal potiti. Tu vstane děkan fakulty a obrátiv se na příchozího zvolá: „aut Cramerius es, aut diabolus!“ t. j. „buď jsi Kramerius, nebo sám ďábel.“ Otázaný pak: „Diabolus non sum, sed Cramerius“ = „ďábel nejsem, ale v pravdě Kramerius.“

* * *

Písmo sv. i ústní podání mluví o devateru kurův andělských, a dává jim jména: andělův, archandělův, sil, mocí, knížat, dvorů, trůnů, cherubinův a serafinův.

Počet andělův jest pro nás tak nedostihlý, jako hvězdy na nebi.

Každý člověk má nejméně jednoho anděla za strážce.

Kolik lidí mohlo asi žiti na světě počínaje od Adama? Kolik jich nyní žije a žiti bude do soudného dne? Ó, toho množství andělův strážných! — Mimo to má prý každý národ svého anděla, ano i místa mohou se vykázati svými anděli. — Považme dále, že i naše chrámy, kde nejsv. Svátost jest na oltáři, plny jsou andělův.

Sv. apoštol Pavel napomíná ženy, aby k vůli andělům v shromážděních (v kostele) měli hlavu přikrytu.

Svatí otcové jsou toho názoru, že místa v nebi od padlých andělův uprázdněná mají zaujati svatí z lidí — ó jaký tu počet svatých a vyvolených Božích ze všech národů a jazykův. (Zjev. sv. Jana.) Což tedy musí býti ďáblův?

Divíš Areopagita tudíž pln úžasu píše: „Počet andělův jest větší, než hvězd na nebi, než písku v moři, než listů na stromech a bylinách země?“ —

Dle zřejmého učení Církve jsou andělé stvořeni jako všecko jiné tvorstvo k slávě Boží, a poněvadž vůle Boží jest, aby jedno stvoření s druhým v takové spojení vešlo, by sobě na vzájem svého věčného cíle (blaženosti) napomáhalo, tudíž i andělé lidem k dosažení věčné blaženosti dopomahají. Poněvadž ale andělé těla nemají, nemůže ani jejich bohochvála jinaká leč duchovní býti, a v tom záležiti: že oni svým na výsost moudrým rozumem pronikají hlubiny božské velebnosti, ačkoliv je nikdy nevyčerpají — v tom záleží právě Božství, že jest rozumem všech tvorů nevystižitelné (Řím. 11, 33) a že plní úžasu a podivením chválí a velebí veličenstvo Boha trojjediného, jehož svou vznešenou vůli nevyšlovně milují a většího neznají štěstí, než v nejužším spojení s Nejvyšším hledati a nalézati své nasycení.

A to právě jest nevyšlovné blaho. A toto blaho tvorstva jest právě slávou Stvořitele.

A v takové společnosti se nacházíme, jsme-li přítomni mši svaté. Jen že, budiž Bohu žel, lidé na anděly ovšem nevědomky příliš spoléhají a nechávají kněze sloužiti mši sv. pouze pro anděly, skvějíce se svou nepřítomností.

O andělich, těchto nebes knížatech, se tu v prefaci praví, že se chvějí a třesou (tremunt) v nejhlubší pokoře a posvátnou hrůzou naplněni padají před výsostí božského Majestáta.

„Když tedy — sloupové nebes třesou se před Jeho pohledem, když andělští duchové s bázní a třesením mu slouží, s jakou asi hrůzou a nadšením my ubozí stanouti máme před Bohem svrchovaným a Jemu obětovati!?

Protož u vědomí své nicoty a úplné nehodnosti v nejhlubší pokoře a u posvatné hrůze voláme k Bohu, by nám dovolil, naše slabé, chabé hlasy spojití s těmi andělských kurův a s nimi společně zvolati: Sanctus! Sanctus! Sanctus! Dominus Deus Sabaoth! Pleni sunt coeli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis! Benedictus, qui venit in nomine Domini! Hosanna in excelsis! — Svatý! Svatý! Svatý! Pán Bůh zástupův! Plna jsou nebesa i země velebností a slávy Tvé! Hosanna na výsostech! Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně! Hosanna na výsostech!“

To jest ten zpěv andělský; to jest ta hymna serafinův; to jest to vele-slavné „Třikrát svatý“ = Trisagion.

A kdo nám ho pověděl? — Písmo svaté. —

1. Léta, kteréžbož umřel král Oziáš, viděl jsem (Isaiáš) Pána sedícího na trůnu vysokém a vyzdvíženém: a věci ty, kteréž pod ním byly, naplňovaly chrám.

2. Serafinové stáli nad tím: šest křídel měl jeden a šest křídel druhý; dvěma zastírali tvář svou, dvěma zastírali nohy své a dvěma litali.

3. A volali jeden k druhému a říkali: Svatý! Svatý! Svatý! Hospodin Bůh zástupův, plná jest všechna země slávy Jeho.

4. I pohnuly se podvoje veřeji od hlasu volajícího — a dům naplněn jest dýmem. (Is. k. 6.)

„Svatost“ Boha!!!

„Poznávám, praví učený Bossuet: co na nebi vlastně a hlavně oslavováno a zvelebováno býti musí, jest svatost Boha.“

Serafinové, tito nejvýtečnější a nejvznešenější ze všech duchův nebeských, nemohou nic více při patření Boha na Jeho trůnu zvolati než: „Svatý“ a zase „Svatý“ a potřetí „Svatý!“ to jest: „nekonečné, věčně Svatý ve své Jednotě, ve své Trojici.“

Všecky vlastnosti Boží — po lidsku řečeno — jsou této svatosti oddány a poddány. Bez svatosti — po lidsku myšleno — byla by všemohoucnost — svévolí; prozřetelnost — všetečností; spravedlnost — přísností; milosrdenství — slabostí, ale ve spojení se svatostí stávají se tím, čím u Boha jsou.

Tudíž nezpívají cherubíni a serafíni: Třikrát moudrý; třikrát mocný; třikrát dobrý; nýbrž třikrát svatý.

Svatost tu vnitřní zvěstuje na venek nebe i země.

Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou Jeho zvěstuje obloha. (Žalm 18, 1.)

Tiše, tiše krouží miliony hvězd v prostoru nebes. Ale jich tiché pohyby nejsou žádné mlčení. Každé sdělení duši, ať se děje vzduchem (nahlas), nebo světlem (zrakem), jest pro ni řečí.

„Nebesa“, ta čarokrásná klenba všehomíra, posetá hvězdami, otvírá ústa svá, aby vypravila ze sebe moc a slávu Tvůrce svého. Den mluví ke dni; a noc ohlašuje noci. Ve dne v noci to zní mohutným sborem; ve dne v noci to hučí nezastavitelným proudem; hlas k hlasu se pojí, vlna vlnu stíhá: plna jsou nebesa slávy Tvé“!

Tato harmonie (soulad) světová vynutila hvězdářům mnohou krásnou modlitbu z úst. Tak píše znamenitý hvězdář Kepler: „Děkuji Tobě, Pane a Bože, že jsi mi popřál té radosti, abych žasnul nad dílem rukou Tvých; Zvěstoval jsem lidem slávu díla Tvého, jak dalece duch můj omezený Tvou nesmírnou pochopiti dovedl. Je-li tu, co Tvé cti a slávy nehodno, prosím: odpusť, odpusť milostivě!“

A kdo by nevěděl, že nejslavnější hvězdář Newton (Niuten) pokaždé, kdy slyšel jméno „Bůh“, pln úcty hlavu obnažil.

Ale i země, tento „hrášek“ mezi světy (jsou slunce, hvězdy) tak ohromný, že by v nich, kdyby duty byly, naše zeměkoule kroužení mohla, i ta jest plna velebnosti a slávy Jeho.

Hory a pahrbkové, prameny, řeky a moře, rostliny i zvířata, ptactvo i ryby zvelebují Pána pánův. Viz: Chvalozpěv tří mládencův.

Sv. Antonín, poustevník v Africe, otázan, jak může bez knihy všecken ten čas trávit, odpověděl: „Mám jednu velkou knihu a ta mi vždycky jest otevřena. První list této knihy jest země se svými květinami, stromy, rostlinami a zvířaty. Druhý jestiž moře ve své nesmírné velikosti a kráse. Třetí jest prostor vzduchový a v něm hemžící se život. Čtvrtý nebesa a hvězdy.“ A tak obracel sv. Antonín listy v této knize světové a tam viděl, tam slyšel: jak Bůh ve své přírodě se prochází.

Ano, plna jsou nebesa i země velebnosti a slávy Boží!

První část trisagia = „Třikrát svatý“, platí nevystihlému Božství nej-světější Trojice; druhá, jež více od lidí pochází, pozdravuje tajemství vtělení: Hosanna na výsostech! Požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně!

Takovým jáсотem vítali zástupové Krista při jeho posledním vjezdu do Jerusalema, mávajíce palmami a metajíce roucha svá na cestu. —

Do takového nadšení přichází nyní i lid v chrámu shromážděný.

Zvonky znějí, varhany plýmy tony provází lidu zpěv.

A co kněz? Kněz dozpíval a hluboce nakloněn s jáhnem i podjáhnem naposled hlasitě provolává: Svatý = Sanctus!

On u sv. žasnutí oněmí, neboť se již nachází u samého trůnu nebes. Nastare velebné ticho — tichá mše — Kánon: vše, co nyní bude se kněz modliti z missálu, prosloví nejtíšším hlasem — sám pro sebe — šeptem.

Vrahové služek.

Veliké město podobá se nezřídka báječnému draku, jenž z doupěte svého vybíhá na veřejné cesty uchvacovat děvčata. Co do roka odebírá se do velikých měst mladých lidí hledajících si štěstí a kolik z nich ho opravdu nachází? Převalná většina z nich nachází zde mravní, často i tělesnou zkázu. Mnohému děvčeti znechutí se skrovná služba na venkově u sedláka nebo u živnostníka. Kamarádka její psala jí z Prahy, nebo z Vídně, honosí se, jaké má šaty a kolik zlatých měsíčně a kterak chodí na procházky a — k muzikám. Ba ta a ta přišla z Vídně domů na posvícení a byla vyšňořena jako nějaká princezka. Pokušení takovému odolá málo která, dá výpověď, sváže si raneček, sebere pár zlatých peněz, rozloučí se v slzách s rodiči a jde. A co jí mnohdy čeká? Záhuby. Ve velikých městech číhají na ně hladoví vlci v rouše beránčím, milostpánové a milostpaničky se zlatými prsteny na rukou, jež je zavádějí nezřídka do domů hanby.

Z chudých venkovských děvčat žije ve velikých městech mnoho lidí. Vymámí na nich poslední úsporu a poslední kloudný šat. A nejde-li to po dobrém, užívají i násilí. V těchto dnech konalo se ve Vídni přelíčení s manželzy, jež taky žili ze služek, ale jakým hrozným způsobem. Níže podáváme krátkou o tom soudní zprávu:

Sensační přelíčení, které lze srovnati toliko s procesem, při němž byl pro hromadné vraždy žen odsouzen Hugo Schenk s pomocníkem svým Šlos-sárkem k smrti provazem, započalo 25. ledna vídeňským soudem porotním.

I tentokrát jest pohnán na lavici obviněných muž, jenž prováděl vraždění žen ze řemesla, zločiny jeho však nabývají tím děsnějšího rázu, ježto se jich účastnila vlastní jeho choť a ježto se hrozný ten manželský párek dopouštěl krvavých skutků pro mrzký zisk s příšerným klidem a ledovou lhostejností. —

Před porotu pohnán jest totiž 35 let starý domovník František Schneider z Vídně a jeho žena 41letá Růžena Schneidrová, bývalá kuchařka, na které vzneslo státní zastupitelstvo obžalobu pro pět zločinů a sice na Schneidra pro trojí dokonanou vraždu loupežnou a dva případy násilného smilstva, na Schneidrovou pak pro účastenství v jeho ohavném řemesle.

Schneider je obyčejným zjevem surového, zvrhlého zlosyna.

Žena Schneidrová jest důstojnou družkou muže tyрана a neoprávněný byl soucit, který s ní mělo vídeňské obecnstvo při její zatčení.

Schneider spáchal — dle trestní žaloby — tři loupežných vražd a sice zardousil služky Růženu Kleinrathovou, Marii Hottwangerovou a Bedřišku Zoufarovou; mimo to učinil vražedný útok na služky Johannu Stoibrovou

a Annu Ďuričovou, když pak seznal, že by usmrcením jich peněz nezískal, dopustil se na nich nemravného násilí.

Své oběti vylákal vždy pod záminkou, že jim opatří dobré služby, do lesa u Neulengbachu, tam je zabil, na mrtvoly naházel listí a jehličí a odebral se pak do bytu nešťastnic, kde vyzdvihl jejich kufry a vaky, načež všecky cenné věci prodal neb zastavil.

Jeho žena pomáhala mu jednak při provedení vraždy, jednak při prodeji věcí uloupených; k usmrcení Kleinrathové muže navedla, při útoku na Zoufarovou a Hottwangerovou pak pomáhala svému manželovi ubohé ženštiny rdousiti.

František Schneider je synem nuzného obuvníka z Murstetteru v Horních Rakousích a měl od útlého mládí pověst odvážného zloděje; již jako 14letý hoch byl trestán pro zločin účastenství v krádeži, spáchané ve spolku se svými rodiči. Nevyučil se žádnému řemeslu a byl delší dobu ve vsích u Neulengbachu čeledínem. Roku 1882 se oženil s nynější chotí, která za svobodna slula Růžena Capellariová, a měla krátce před svatbou nemanželské dítě, jehož otcem byl jakýsi Aegid Maxl. Schneider prohýřiv 700 zl., které mu jeho žena věnem přinesla, hleděl těžiti z jejího bývalého důvěrného poměru s Aegidem Maxlem a vyděračstvím svým vynutil na něm velké sumy peněz. Vůči ženě své stavěl se žárlivým, když se však nahodil bohatý záletník, z kterého mohl kořistiti, tu sám jeho milostné pletky s manželkou sprostředkoval.

V té době provedl také několik krádeží a podvodů, za které byl potrestán těžkým žalářem v trvání šesti, třinácti, patnácti a osmnácti měsíců.

Schneider stal se v posledních dvou letech vrahem služek ze řemesla, ale z počátku se mu dva pokusy loupeží nepovedly, a teprve když se otužil, vycvičil a nabyl patričné odvahy, stal se dokonalým hrdlořezem.

Jeho manželka z počátku tvrdila, že o krvavých činech svého muže nevěděla, ale že mu nesměla v jeho řádění brániti, protože by byl jistě i ji sprovodil se světa, bylo jí však nyní dokázáno, že služky do Neulengbašského lesa lákala, zabítí je pomáhala a potom mrtvoly sama svlékla a zahrabala.

Po spáchaných vraždách byli manželé-ukrutníci vždy dobré míry a veselé nálady, a mrzivalo je toliko, když kořist, kterou svým obětím uloupili, byla menší, než zprvu očekávali.

Dne 29. ledna zakončeno bylo nesmírně sensační přelíčení, k němuž nejen pro velikou zajímavost, ale i pro poučení přidáváme řeči státního zástupce a obou obhajců.

Dovolujeme si při tom čtenáře zvláště upozorniti na řeči obhajců, aby poznal, co všecko může z úst advokátských vyjítí. Věru že až smutno se dělá z hájení právních (ne?) přítelů takových.

Státní návladní, rada vrchního zemského soudu p. Soos pravil ve stkvělé řeči své, že každé porušení práva musí býti napraveno a urovnáno a to tím více, jedná-li se o zavraždění člověka. Myšlénka, že by vrah, anebo dokonce loupežný vrah svobodně a beztrestně směl mezi námi dlíti, byla by brozná, protože by otrásla všeobecně pocitem bezpečnosti. A zde páni porotci slyšeli o zločinech tak děsných, jaké od nepaměti se nestaly; v tomto případě jest proto tím větší potřeba, aby strašné ty zločiny pomstěny a usmířeny byly. Často ani sebe bdělejší policii se nepodaří vraha se dopídití. A kdyby náhodou nebyla jedna paní nalezla mrtvolu Hottwangerovy v lese, tedy by dopadení vrahů velice se bylo opozdilo. Ještě v srpnu pokoušela se obžalovaná vybledávati nové služby a nemožno ani se domyslití, co by se bylo ještě stalo, kdyby vražda Hottwangerovy nebyla nalezena bývala; místo tří posud zjištěných byli bychom měli snad ještě mnohem větší počet brozných obětí, které by oba obžalovaní z řemesla byli zavraždili. Prodělali jsme v těchto místech tolik hrozných scén, i kosti zavražděných musily sem býti přineseny, že úmyslně se vyhýbám všemu, co by s to bylo, děsnou zlotřilost těchto dvou netvorů zvýšiti Hnus před obžalovanými musí tu stra-

nou, a vy, páni porotci, pouze na základě důkazů a svého rozumu a svědomí, bez ohledu na brutálnost hrozných vlastností obžalovaných, musíte souditi.

Ačkoli já po leta ničím jiným se neobírám, leč strašnými věcmi zločinů, ačkoli hledívám a maluji černě, tedy přece ze strašných tuto zločinů nechci vyvozovati, že právní poměry v lidu se zhoršily. Takové zjevy udávají se sice velice zřídka, ale přece jen ve všech zemích a za všech věků. Proto není jádro našeho lidu špatné, že tito dva tvorové, kteří nejsou hodni nositi lidskou tvář, dopustili se hrozných zločinů, proto nesmíme víru v lidstvo ztratiti.

Tito dva lidé, vyjímaje Hugona Schenka nešťastné paměti, vyhledávali si oběti své zcela zvláštním způsobem. Leží na bíledni, proč právě služby si obírali za své oběti. Kdyby byli vraždili usedlé lidi, zpozorovali by jich přátelé a známí hned jich zmizení, způsobilo by to sensaci a urychlilo by to stíhání. Služky však jsou dnes zde, zítra onde a když i po neděle jest pobyt jejich neznám, nikomu to nenapadne. Tuto okolnost žalovaní dobře uvážili. Služky opustily Vídeň, a kdo se staral o ně, i když těla jejich venku tlela a draví ptáci je rozsápali? Lidé pořád ještě myslili, že někde žijou.

Víte, že jedna služka již r. 1885 od obžalovaného nabízením sňatku podvedena byla a že Rozalie Schneiderová již tehdy byla věrnou pomocnicí mužovou. Schneider dopouštěl se dříve menších podvodů a krádeží. Znám o zločincích, že pracují z pravidla v jednom oboru, že kapesní zloději zůstanou kapesními zloději a vlamači, švindléri, mezinárodní šejdíři atd. zůstanou odbornému svému povolání věrni. Obyčejného zloděje Rozalie Schneiderová, uvažujíc, že nebezpečí, býti udánu a potrestánu zmizí, odstranění-li jsou poškození, svedla Schneidra k vraždám, neboť si myslila: svědci budou němí a my můžeme řemeslo nevyrušeně prováděti.

Schneider vůči obrovskému aparátu důkaznímu (vyslechnuto bylo přes 100 svědků), se přiznal, ale pochopitelně říká: „má žena mne svedla.“ Ona má zase zcela jinou taktiku, neb praví: „Já jsem udělala, co jste mně dokázali, ale za neodolatelného nátlaku, který na mne konal můj muž.“

Oba hrají v banque; svalují jeden hlavní vinu na druhého, ale oba jsou stejní! Jsou sebe hodni. Ona byla hlavou, on rukou. Schneiderová řídila se zásadou Macbetha: „Rychle musí býti vykonáno, co se státi má“. Chování Schneiderové při všech třech vraždách jest jiné, ale darebáctví její se vždy více stupňuje, ač věděla o všech vraždách. Její muž jest opilec, zvířecí tvor; měl choutky na děvčata, jimž ukroutil krk. On byl trulant, ona kapacitou této mordýřské kumpanie. Vždyť také, když se u boudy „u tří borovic“ muž vínem opijel, napomínala ho před Hottwangerovou: „Neochlastej se, ty trulante, viš, co máme před sebou!“

Schneiderová popírá přímé účastenství při vraždě, ale ona vždy udala místo vraždy a ona vybrala cenné spisy, neboť jen ona z obou uměla čísti. Ona byla chytrá. Vždyť si schovala nejen spořitelní knížku, ale i křestní list, který jest potřebný k její vyzvednutí. To usvědčuje Schneiderovou z viny, ač i udání její muže, který napřed lhal, jest posléze věrohodné.

Státní zástupce mluvil 2 hodiny, od půl 10. do půl 12. hod. Za jeho řeči velmi důrazně a účinně pronesené stávala se tvář Schneiderova pořád bledší a temnější, kdežto malá postava jeho ženy pořád více se schoulila. Ale žádný z obžalovaných neuronil ani slzy.

Učinila-li řeč státního zástupce na porotce dobrý dojem, pohoršily je za to nemálo řeči obhájců obviněných. Je pravda sice, že oba měli postavení velmi nesnadné, ba přímo nemožné, jelikož nebylo jim lze naléztí při zločinech takových okolností polehčujících. V případech podobných poukazují obhájcové jinde na zanedbané vychování zločinců, na zlé příklady lidu a pod. a konečně odporučují je milosti soudu. Věc nemožnou, jako zde, neuhájí obhájce pražádný. Proto naprosto nemístné bylo obhajování obou, jak níže uvádíme:

Obhájce Schneidrové dr. Richard Fried obviňoval Schneidra, že strhl v záhubu nevinnou ženu, která dřív byla zachovalou a bezúhonnou, kdežto on úpěl již léta v žalářích za své zločiny. On hleděl na ni svalit všecku zodpovědnost, ale smýšlel takové bajky a lži, že je sám musil na konec odvolat. Tak to bylo s lahvičkou omamujícího nápoje, i s tvrzením, že slabší Schneidrová sama mrtvoly do houštin zavlékala. Tím se sám usvědčil ze lži, a obhájce prosí proto porotu, aby nedala obviňování jeho víry a jeho klientku z přímého účastenství na vraždě osvobodila.

Zachovalou bezúhonnou! která za svobodna žila v divokém manželství s dělníkem jakýmsi, z něhož pošly dvě dítky. Galán její musil ji vyhnati, protože — držela ještě s jinými!

Poslýšme nyní, co obhájce Schneidrův dr. Gustav Fried pravil: uznává nesmírnou mravní pokleslost svého klienta, myslí však, že by se hodil spíš do ústavu pro pološilence, neb je zajisté zachvácen duševní chorobou, záhubnou „Moral insanity.“ On nemůže nic pro klienta svého učiniti než hledět, aby naň nebylo uvaleno více viny, než ve skutečnosti existuje. Jak sám státní zástupce uznal, je Schneider pouhým hlupcem, nástrojem, který se vlivem své demonické ženy ku všem špatnostem svěsti dal, a proto ona zaslouží krutějšího oteče než on sám, neboť ona byla svědkem a on obětí.

Tedy ubohý davič slůžek je „mravně chorým,“ jenž patří spíše do blázince, nežli na šibenici. Avšak porotcové nedali se tím omámti, nýbrž soudili vedle nejlepšího vědomí a svědomí a uznali: *František Schneider uznán byl vinným jednohlasně ve všech otázkách, Rosalie Schneidrová uznána byla jednohlasně vinnou ve všech případech, vyjímaje faktum Kleinrathové a osobní účastenství při zavraždění Hottwangerové.*

Na to vešel soudní dvůr ku poradě a po čtvrt hodině se vrátil a vynesl rozsudek:

František a Rosalie Schneidrovi odsuzují se ku trestu smrti provazem. Rozsudek vykonán bude nejprve na Rosalii Schneidrové.

Odsouzení manželé nebudou odporučeni císařské milosti.

* * *

Všem venkovským čtenářům klademe na srdce, aby podle možnosti nezkušená děvčata, bažící po velkoměstském životě, varovali a nedají-li si přece říci, aby jim odporučili — modlitbu. Která se upřímně modlí, tu chrání anděl strážce, aby nepřišla do zkázy. Jsouť ve velikých městech lidé zlí jako ďáblové, jimž čest děvčete není ničím a kteří když mohou, ve zkázu uvádějí tělo i duši.

Kde láska, tam Bůh.

Od Lva Tolstého. — Přeložil K. Klvaňa.

(Pokračování.)

Přihodilo se jednou, že pozdě se zdržel při čtení. Četl evangelium sv. Lukáše. Pročetl hlavu šestou a přišel na slova: „Udeřivšímu tebe po skrání nadstav i druhou; a odnímajícímu tobě vrchní roucho nebraň vzítí i spodní. Každému tebe prosícímu dej, a co ti kdo vzal, nežádej po něm zpět. A jak vy chcete, aby lidé činili vám, tak i vy činite jim.“ Přečetl i další řádky, kde Bůh řekl: „Co vy mi říkáte: Pane, pane! a nečiníte to, co mluvím? Každý přicházející ke mně a slyšící slova má a plnící je, povím vám komu je podoben. Podoběn člověku stavícímu dům, k němuž hluboko kopal ve skále základy; proto když přiblížila se povodeň a voda udeřila na ten dům, nemohla jím pohnouti, proto že postaven byl na skále. A slyšící ale neplnící

podoben člověku stavivšímu dům na zemi bez základů, který, jak naň voda narazila, ihned se svalil; a zkáza domu toho byla veliká.“

Přečetl ta slova Avdějič a radostí se mu naplnila duše. Sňal brejle, položil je na knihu, podepřel se o loket na stůl a zamyslíl se. I počal svůj život přirovnávat k těm slovům. I myslil sám u sebe:

Což, je můj dům na skále či napísku? Dobře, jest-li na skále. A lehko tak sám sedíš: Zdá se, vše jsi učinil, jak Bůh káže a zapomeněš se — a opět zhrěšíš. Budu se držeti. Je už to tak velmi dobře. Pomáhej mi, Pane!

Pomyslíl si tak a chtěl ulehnutí ale líto mu bylo odtrhnouti se od knihy. I počal čísti sedmou hlavu. Přečetl o setníku, přečetl o synu vdovy, přečetl odpovědi učedníkům Janovým a došel k místu, kde bohatý farizej pozval Pána k sobě k hostině, i přečetl o tom jak hříšnice pomazala jemu nohy a omývala je slzami a jak on ji ospravedlnil. I došel k čtyřicáté čtvrté sloce i počal čísti:

A obrátiv se k ženě řekl Simon: „Vidíš-li tuto ženu? Přišel jsem do tvého domu a ty jsi mi nepodal vody; a ona slzami omyla mé nohy a vlasy hlavy své je utřela, a od té doby, co jsem přišel, nepřestává líbatí nohou mých. Ty jsi mi mastí hlavu nepomazal; a ona myrrhou pomazala mé nohy.“ Přečetl ta slova a rozmýšlel: „Vody na nohy nedal, políbení nedal, hlavu mastí nepomazal“

A opět sňal brejle Avdějič, položil je na knihu a opět se zamyslíl.

Z toho je vidno, jak i já jsem byl farizejem. Tak též já na čaj, na sebe jen jsem myslel. Jak se čaje napít a tepla a pohodlí užít a ne že bych na hosta vzpomněl. Na sebe jsem myslel, ale o hostě ani malé starosti nebylo. A host ten kdo? Sám Pán. Kdyby tak ke mně přišel, činil bych totéž? Kdo? Sám Pán. Kdyby tak ke mně přišel, činil bych totéž? A podepřev se o loktě na obě ruce Avdějič, nepozoroval jak zdřímnu.

„Martine!“ najednou jakoby něco mu dýchlo nad uchem.

Otřepal se Martin z dřímoty: „Kdo tu?“

Obrátil se, pohlédl na dvěře — nikoho tu. Zdřímá opět. Najednou značitelně slyší: Martine, Martine! pohlédni zejtra na ulici, já přijdu.

Probudil se Martin, zdvihl se ze sesle, počal protíratí oči. I nevěděl sám — slyšel-li ve snu, či v pravdě slova ta. Zhasl lampu a ulehl ku spaní.

Ráno na úsvitě vstal Avdějič, pomodlíl se Bohu, vytopil pec, postavil polévku, kaši, rozdělal samovar, oblékl zástěru a sedl k oknu ku práci. Sedí Avdějič, pracuje a neustále o včerejší příhodě rozmýšlí. A má dvoji myšlenky: myslí, že se mu vše zdálo a myslí, že v pravdě slyšel hlas. Což, myslí si, možné je to také.

Sedí Martin u okna a ani tolik nepracuje, jak do okna pohlízí, a jak přejde kdo v neznámých botech, sehne se vyhlíží z okna, co by nejen nohy ale i tvář uviděl. Přešel podomek v nových valeňkách*), přešel vozka, pak objevil se u okna vysloužilce Nikolajevský v obšitých starých valeňkách s lopatou v ruce. Po valeňkách poznal ho Avdějič. Stařík nazýval se Štěpanyč a žil u soudního kupce z milosti. Měl povinnost domovníkovi pomáhat. Počal před Avdějovičovým oknem odhazovati sních. Popatřil na něho Avdějič a opět se dal do práce.

„Hleďme, zhloupnul jsem jistotně k stáří,“ posmíval se sám sobě Avdějič. „Štěpanyč odhazuje sních, a já myslím, že Kristus ke mně jde. Docela jsem zhloupnul, starý chlap.“ Nicméně jen o deset stehů udělal, a opět ho to táhlo, aby se do okna podíval. Pohlédl opět do okna a vidí, Štěpanyč postavil lopatu ke zdi a dýcháním se zahřívá.

Člověk starý, sešlý a jak vidět, sních odhazovat síl nemá. Pomyslíl si Avdějič: Napojíš ho čajem; právě chce ze samovaru překypět. Zabodnul Avdějič šídlo, vstal, postavil na stůl samovar, upil čaje a začukal prstem na

*) Plstěné střevíce.

sklo. Štěpanyč se obrátil a posel k oknu. Avdějič kývnul na něho a šel mu otevřít.

„Pojď,“ pravil, „a ohřej se. Ozábl jsi, tu máš čaje.“

„Pán Bůh zaplať! — až to — v kostech vrtá“ řekl Štěpanyč. Vešel, otřepal se od sněhu, počal nohy otírat, aby nenadělal skvrny na dlážce, až se celý klátil.

„Nenamáhej se otíráním, já to utru, naše práce taková, pojď dále a sedni si,“ děl mu Avdějič. „Tu vypij trochu čaje.“

A Avdějič nalil do dvou sklenic, podal jednu hostovi a svou vylil na misku a počal srkat.

Vypil Štěpanyč svou sklenici, obrátil ji dnem vzhůru, položil na ni, co nedojedl, a počal děkovať. A vidět bylo, že se mu ještě chce. „Pij ještě,“ pravil Avdějič a nalil ještě sklenici sobě a hostovi. Pije Avdějič svůj čaj a neustále na ulici pohlíží.

„Ty někoho očekáváš?“ otázal se host.

„Očekávám-li koho? A měl bych říci, koho čekám. Čekám, nečekám, a utkvělo mi v srdci jedno slovo. Vidění nebo takového něco, sám nevím. Vidiš, bratře, četl jsem včera evangelium o Kristu Pánu, jak on trpěl, jak na zemi chodil. Slyšel jsi o tom?“

„Slyšel, slyšel,“ odvětil Štěpanyč, „avšak my lidé, nevzdělání písmu ne- rozumíme.“

„No hled, četl já jsem právě o tom, jak on po světě chodil; čtu, víš, jak k farizejovi přišel a on jemu nešel vstříc. A tak, četl jsem, bratře, a včera o tom právě jsem rozmýšlel: jak počtení Krista Pána s úctou nepřijal. Přišel-li by ke mně, nebo k někomu, myslím si, ani by nevěděl, jak ho přijati. A on ho nepřijal. Zdříml jsem, bratře, a slyším že mně kdosi mým jménem volá. Zdvihl jsem se, blas jako šeptem praví: Čekej mne, zejtra přijdu. A dvakráte. A tak, věříš-li, zapadlo mi to do hlavy — sám na sebe hubuju a pořád očekávám Pána.“

Štěpanyč zakýval hlavou a ničeho neřekl, a dopiv sklenici postavil na stranu, ale Avdějič ji opět vzal a nalil ještě.

„Pij na zdraví. Myslím, když Pán po zemi chodil, nepohrdal nikým: a s prostým lidem mnoho se zabýval. Vždy k prostým lidem chodil a učeníky vybral si z našich bratří, tak jako my hříšných a pracovních. Kdo, tak děl, se povyšuje, bývá ponížen a kdo se ponízuje, bývá povýšen. Vy mne nazýváte Pánem, pravil, a já vám nohy umyju. Kdo chce býti prvním, řekl, ten budiž všem sluhou. Proto řekl: blahoslavení ponížení, smířliví, něžní a dobrotiví.“

Zapomněl Štěpanyč na čaj, bylť člověk starý, měkkého srdce. Sedí, poslouchá, a po tváři slzy mu kanou.

No pij ještě, děl Avdějič. No Štěpanyč požehnal se, poděkoval, odstavil sklenici a vstal.

„Zaplať Pán Bůh,“ pravil, „Martine Avdějiči, ty jsi mne pohostil, a duši i tělo nasytil.“

Jen přijdi zase po druhé, rád tě uhostím, řekl Avdějič. Štěpanyč odešel a Martin slil poslední čaj, dopil, odklidil náčiní a opět sedl k oknu ku práci — přisívá zadní kůži. Přisívá a neustále pohlíží do okna — Krista očekává, jen o něm a jeho skutcích přemýšlí. Měl v hlavě všechny různé řeči Kristovy.

Přešli mimo dva vojíni, jeden v komisních a druhý ve vlastních botách, přešel potom v lesklých galošách hospodář ze sousedního domu, přešel pekař s košem. Když všichni prošli, tu objevila se naproti v oknu ještě žena ve vlněných punčochách a dřevákách. Vyhlednul na ni z pod okna Avdějič, vidí, žena cizí, oděná bídně, s dítětem, stála u zdi zády k větru, zamotává dítě a nemá do čeho zamotati. Oděv ženy byl lehký a bídný. A pojednou slyší Avdějič, dítě křičí a ona ho tiší a utišíť nikterak nemůže. Vstal Avdějič, vyšel do síně a zavolal: Umnice, umnice! Žena uslyšela a obrátila se.

„Co tak na mraze s dítětem stojíš? Pojď do světnice, v teple je lépe utišíš. Pojď sem.“

Podivila se žena, vidí staříka v zástěře, brejle na nose, zve ji k sobě. Šla za ním.

Přešli síň, vešli do světnice, přivedl stařík ženu k loži. Tu, praví, „si sedni, umnice, bliže ke kamnům, zahřeješ se i nakrmíš chlapce.“

„Mléka v prsou není, sama od rána jsem nejedla,“ pravila žena, a přece vzala k prsu dítě.

Zakýval hlavou Avdějič, posel k stolu, vyňal chléb, mísku, otevřel v kamnech troubu, nalil na mísku polévky, vytáhl hrnek s kaší, právě se uvařila, nalil samé polévky a postavil na stůl. Vzal chléb, sňal s police ubrousek a na stůl položil.

„Sedni si,“ dí, „a pojez a s chlapcem já posedím, neb i já jsem měl děti — znám s nimi zacházeti.“

Požehnala se žena, sedla ku stolu, dala se do jídla a Avdějič přisedl na lůžko k chlapcovi. Žvýkal mu, žvýkal Avdějič a těžko žvýkat, když zubů není. Pořád křičí hošík. I napadlo Avdějiču prstem ho postrašit, zamachnul — zamáchnul naň prstem přímo do tváře a zase prst odtáhl. Tváře se mu nedotkl, poněvadž měl prst černý od vaření zašpiněný. I zahleděl se hošík na prst a utichl a potom i usmívati se počal. A zaradoval se i Avdějič. A žena jí a sama vypráví, kdo ona a kudy chodila.

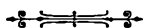
„Já jsem,“ praví, „manželka vojáka, osmý měsíc tomu, co muže zahnali daleko a ani o něm slyšet není. Byla jsem kuchařkou a porodila. S dítětem mne nechtěli držeti. Tak třetí měsíc potloukám se bez místa. Projedla jsem vše ze sebe. Chtěla jsem jíti za kojnou — nechtí mne — je chudá, říkají. Chodila jsem ke kupcové, tam naše babička žije, tak slíbili mne vzítí. Rozmýšlela jsem se pořád. A ona kázala tento týden přijítí. A žije daleko. Zmořila jsem se a zde miláčka srdce, zmučila. Zaplať Pán Bůh, hospodyně trpí nás pro Krista na bytě. Kdyby toho nebylo, nevěděla bych jak přežítí.“

Vzdychnul Avdějič a dí: „A oděvu teplého nemáš?“

„Čas je tu, příteli, aby byl teplý šat. Včera poslední šátek za 20 kopejek jsem zastavila.“

Posla žena k posteli a vzala dítě, a Avdějič vstana posel ku stěně, hledal, přinesl starý šátek na odítí.

„Na,“ dí, „ač věc sešla, vždy ještě hodí se k zamotání“. (Dok.)

Tři štědré večery.

Podle J. Zeidlera podává J. Bosáček.

(Pokračování.)

III.

1873.

Uvádíme laskavého čtenáře do nemocnice velikého kláštera sv. Vincence Pauly v G. I tuto na místě bolesti a útrap chce křesťanská láska na štědrý večer r. 1873 způsobiti nemocným vánoční radovánky.

Na stole uprostřed veliké ložnice stojí dvě sester klášterních stromek. Tu leží šatstvo, tu prádlo, tu všelike památky náboženské, občerstvující nápoje a jiné umírňující prostředky, jež dnes večer se na nemocné rozdělí.

„Mnoho světélek se nesmí rozsvítiti, sic by ten čmoud mohl nemocným škoditi.“

„A docela ten stromek okrášliti nesmíme, sice by sestra Verena měla po radosti, že nemůže se strojení účastniti.“

„A má dovoleno od velebné matinky, že může do nemocnice?“

„Já myslím! vždyť jest pořád na školu uvázána a tu sama prosila, aby mně směla vystřídati, alespoň já jsem ráda, že jednou přijdu zase na půlnoční!“

„Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“, znělo to pojednou od dveří plným, libě znějícím hlasem.

„Až na věky; pěkně vítáme.“

Většina nemocných zdvihala se ze svých postelí, aby spatřili novou příchozí sestru, neboť ten hlas byl jim dosud neznám.

Byla to dosti vážně hledící osoba ku třiceti letům mající. Sotva odložila plášť, s něhož ještě několik sněhových vloček spadlo a vzala na se modrou zástěru, přiblížila se ku stromku, by pomohala na jeho úpravě.

„Jak jsem šťastna, že zde mohl celou noc zůstat; vám pak, sestro Marie, mám vyříditi, že zde ještě na podělení máte zůstat, pak ale vás vystřídá sestra Monika, v domě vás potřebují.“

„Nu, těžce nemocných tu tak dalece není, než jedna tamhle paní na čísle 60. v koutku“, šeptá sestra Marie.

„Prsa má ubohá pryč a pak se zdá, že má nějaký tajný vnitřní bol“, dodala sestra Monika.

„Jest již na šestý týden zde, ale o zpovědi ani slyšet, ani velebný pán nemohl s ní ničeho poříditi.“

„Snad jí přinese Ježíšek úlevu pro tělo i pro duši.“

„O modlete se jen, sestro Vereno, modlete se na ten úmysl, ta toho má nejvíce potřebi.“

Sestry udělaly společnou obchůzku celou velkou síní; zde bylo zapotřebí upravití polštáře pod hlavu, jinde se podal lék, jinde opět upevnil ovazek atd.

Sestra Verena přistoupila k posteli číslo 60. „Mohu něčím posloužit.“

„Položte ruku na mé čelo, ach, to dělá dobře“, sípala nemocná.

„To je mi velmi milo, dám na hlavu studený obkladek, hlava je skutečně velmi horká.“

„Udělejte mi to, od vás mi to dobře bude působit.“

„A nebude Vás to namahat, když rozsvítíme stromeček a zazpíváme?“

„Ó nikoliv, vždyť já byla náruživou milovnicí zpěvu.“

Sestry zazpívaly a dárky rozdávaly. Když pak Verena nesla malý ozdobný kovový křížek jako určený dárek pro nemocnou na čísle 60, našla tuto jindy tak uzavřenou ženu v slzách tonoucí.

Vroucně přitiskla podaný křížek k ústům oka se sestry Vereny ani nespustivši. Konečně tázala se: „Sestro, neznala jste jednu dívku jmenem Hanu Herbenovou?“

Překvapena teprv nyní si náležitě všimla ztrhaného obličejce trpitelky a zvolala: „Svatá Panno! je to možno; jsi to ty zmizelá Hano, jsi to ty můj milý „Ježíšek“?“

„Ano, jsem a ty jsi Vína, má drahá Vína.“ Obě ležely si v objetí.

Nemocní a sestry dívali se na tuto scenu a udivení žádali vysvětlení.

„Musím sestřičkám a nemocným povědět, co se tu děje, zatím se, Hano, upokoj z velikého toho rozčilení, pak si budem na vzájem vypravovati naše příhody.“

„Co dělají moji rodiče a Dora?“

„Jsou bezpochyby u Pána Boha a prosí za svého milánka. Mohla bych jinak jich opustit?“

Nový proud slzí vyronil se z očí ubohé paní. Sestra Verena pak k nemocným obrácena zvolala:

„Ježíšek mi nadělil k štědrému večeru mou bývalou přítelkyni, již jsem před 20 lety sama za Ježíška měla.“

„Ach, sestro milá, vypravujte nám, my jsme plni zvědavosti, co se tu děje“

Verena vypravovala svůj příběh, jak se pro nemocné hodil.

Když pak se potom vrátila k lůžku Haninu, byla tato cele upokojena, v rukou držela křížek, na nějž své jindy tak krásné oko, nyní ztrhané zbožně upírala.

„Jak dávno jsou moji rodičové nebožtíci?“

„Před pěti lety umřela tvá dobrá matka a po ní v roce i otec.“

„A jak, prosím, skonali?“

„Jako praví křesťané s modlitbou za Tebe na rtech.“

„Proč pak nikdy neodpovídali na moje všecka psaní, kde jsem jich tak vroucně prosila za odpuštění?“

„Což jsi psala jaká? vždyť my žádného neobdrželi.“

„Tak je všecky ten padouch zničil.“

„Koho to míníš?“

„Svůdce mého života.“

„My jsme dali do všech novin, také amerických, vyzvání, abys o sobě dala vědět; což ti nic nepřišlo do oka?“

„Nikdy, neboť jsem málo četla, a co mi dal čísti, byly jen nesmyslné chvalořeči o mně.“

„Ó Bože, jak dlouho jsi byla v Americe?“

„Dva roky, a v tom čase, kde já slavila triumfy, zemřeli moji rodičové v touze po mně — ach, myslíš, Víno, že to bude moci zodpovídati před Bohem?“

„Máme jedenkaždý dosti sami za sebe co odpovídati! Však pověz přece, kdo jest to, o němž pořád mluvíš?“

„Ach to jest dlouhá historie, ale raděj to zkrátím.“

„Bojím se, milá Hano, že se příliš namaháš; dovol mi nejprv obejít nemocné a pak mi povíš, jak se s Tebou dělo, jen ale se při tom nenamahej, ó jak jsem ráda, že jsme se opět shledaly.“

Hana tiše stiskla ruku své nejšťastnější přítelkyni.

„Ty jsi přec jen svého dosáhla cíle, ale já!“ vzdychla Hana, když se Verena zpět navrátila.

„Ó Víno, jak jsi šťastna; na mně se splnilo, co jsi mi tak často říkala: Místo růží a štěstí — zbylo mi svadlé listí a hrob. — Přec jenom jsem ráda, že jsem Tě před svou smrtí nalezla!“

„To způsobil Ježíšek — nesmíš se dnes tak smutným podávati myšlenkám. Aspoň snad tě to bude těšit, když Ti povím, že nejsi chudou. Nežli jsem vstoupila do kláštera, uspořádala jsem dědictví tak, jak si to Tvůj táťnek přál: Dům jest připsán na Tvé jméno a teprv po 50 letech měl býti proměněn na sirotčí ústav, tak dlouho chtěli tvoji rodiče na Tvůj návrat čekati.“

„Ale nemělo tak býti; co mi prospěje dům a bohatství, když cítím, že se můj konec blíží.“

„Hano! Ty mne lekáš!“

„Ano, ano cítím to předobře, že dny moje jsou sečteny a jsem ráda: smrt bude mým vysvoboditelem. Poslyš běh ztraceného života mého, já těžce za to pykám, že jsem v mládí chybila.“

„Nu tak raděj pošetmu, šetři se!“

Psaní, jímž jsem vám oznámila svůj odjezd do Ameriky, jste obdrželi. K tomu kroku mne donutil impressario divadla, na němž jsem hledala — svou slávu. Na moři a zpočátku prokazoval mi tisíce službičky, a tak mne získal, neboť jsem jen na něho byla odkázána. Zdálo se, že mne miloval, vskutku ale se jen přetvařoval, jak jsem bohužel příliš pozdě se přesvědčila.

(Dokonč.)

D r o b n o s t i.

Josefeum, ústřední spolek dělnictva a služebnictva, pod ochranou sv. Josefa v Praze, přestěhuje se 1. února do nových místností na uhelném trhu č. 423—I. Bude jako dosud za praskrovnou náhradu opatrovati místa a služby, a pánům službodárcům spolehlivé osoby služebné a doufá, že veletčné obecenstvo i na dále v novém sídle důvěrou svou spolek poctí.

* * *

Soud boží. Asi před dvěma lety nedaleko Mohuče v Německu na božích mukách v širém poli byly sošce Pána Ježíše uraženy obě nohy. Policie sice po pachateli pátrala, ale marně. V těchto dnech vlastní neopatrností spadl dělník jeden do mlátícího stroje, jenž mu obě nohy ukroutil. Na smrtelné posteli vyznal se chuďas: Před dvěma lety rozbil jsem z rozpustilosti na soše Pána Ježíše obě nohy a končil slovy: Bůh nebývá beztrestně posmíván.

* * *

35 ran holí kázal prý nedávno představený na jezuitské škole ve Feldkirchenu vysázeti jednomu chlapci. — Tak hlásaly do světa listy židovsky-liberální, mezi nimi ovšem i „N. L.“. „Čech“ ihned podezřívá, že zpráva ta bude buď vylhaná, aneb přehnaná. Nyní vyšlo na jevo následující a sice zjištěné od svědků. Na ústavě jmenovaném užívá se trestů tělesných na zácích toliko ve případech nejřídších, a tu vždy buď na přání rodičů, anebo s jejich svolením. Mezi 50—85 chlapci stává se v roce sotva jednou, že by který z nich tělesně trestán býti musil. V případě tomto je dokázáno, že trestaný chlapec byl neobyčejně vzdorovitý a rozpustilý. Nechtěl úlohy pracovati, ba ani na poručení učitele list v knize obrátiti. Když všecky prostředky byly vyčerpány, bylo přikročeno ku trestu nezbytnému, neměli chlapec z ústavu býti propuštěn. Tresty tělesné v ústavě tom provádějí se sluhou u přítomnosti představeného, a to nikoliv holí, nýbrž obyčejnou rákoskou. Vzdorovitý chlapec při trestu ani nezaplakal, nýbrž s představeným hovořil, jako by si z trestu dělal posměch. To se stalo dne 15. prosince. Mezi tím dne 24. prosince chlapec ten odjel s otcem domů na svátky. Otcí se to sdělilo, jenž s trestem byl srozuměn. Doma teprv chlapec si stěžoval, že byl hrozně bit a že má dosud dvě modřiny na těle. Byl zavolan lékař. Bylo sice vše vyšetřeno, avšak do dneška nebyla na školní představenstvo podána žaloba. Na tom tedy zakládá se to barbarství ve škole jezuitské.

* * *

Milionářů v Prusku roku 1890. bylo 523., kterýžto počet za rok lonský vystoupil na 565. Milionářem počítá se, kdo má ročně příjem nejméně 120 000 marek. Bleichröder v Berlíně platí daní ročně 2,900 000—3,000,000 marků, což se rovná kapitálu 70—80 milionů. Frankfurtský Rotsild má ročních příjmů 4 milionů. Král kanonů, Krupp, vládne jméním přes 60 milionů.

Obsah „Obrany víry“:

Krátké čtení na tři neděle devítníkové. (K.) — Ruská církev na sklonku 19. věku. (K.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bosáček.) (Pokračování.) — Vrahové služek. — Kde láska, tam Bůh. (Od Lva Tolstého. Přeložil K. Klyvaň.) (Pokrač.) — Tři štědré dny. (Podle J. Zeidlera podává V. Bosáček.) (Pokrač.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: **Ostrovní ulice č. 1508—II.**

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasílino. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Čtení na neděli II. po devítniku.

(Dokončení.)

„Pane, ať vidím!“

Luk. 19.

„Ať vidím!“ volá se dnes, ale nikoliv: Pane, ať vidím. Kdo dnes ještě vzývá Pána, aby osvětlil jeho rozum a posilnil vůli k dobrému? Právě, co řádky tyto byly psány, padla pisateli do rukou novinářská zpráva, která v Paříži, v městě to nejvyšší intelligence, v době poslední zmahá se čarodějnicí. Mnohý by myslil, že moderní škole již dávno podařilo se, čarodějnice, hádačky a kartářky do doby středověké zapuditi. Však nikoliv.

V Gennevilliersu, vesnici to blízko Paříže, ztratila se stará žena. Obvyčejně, když se něco takového stane, zpraví se o tom policie. Avšak tentokrát přátelé její, kteří dle doznání novin čítají se k osvícencům, obrátili se na „vidoucí“ ženu v Argenteuillu, aby jim pověděla, kde se ztracená nalezá. Našla li ji, nepovídá se. Je však zjištěno, že teď v Paříži všeho druhu hádaček a kartářek je tolik, jako prý „zubních lékařů“. A nejen prý samé kuchařky, služky a staré babky, jež platí hadačce po dvou francích, aby jim vyčtena byla planeta, nýbrž i boháči a dámy ve skvostných ekvipážích uchylují se k vidoucím ženám, aby jim pověděly, kdo milostpaní ukradl šperk, co za nemoc má dítě, a čím by se vyléčilo, jakým prostředkem možná upoutati amanta a pod, a tu přší hádačkám do klínu i dukáty.

Na každém rohu ulic lze naléztí oznámení, v němž nabízí se vidoucí, že uhodne z pěny kávové, z dlaně, z karet budoucnost.

Hadačky druhu sprostšího pro sprostáky hádají z hadí a ropuší kůže, i též z moče, kdežto těm noblejším hádá se z vonné růžové vody.

Stvrzuje se opět pravidlo staré, že kde není víry, tím více pověry.

Podle evandělie na neděli II. po devítniku Kristus Pán, aby znázornil slepotu duchovní, předvedl nám slepce tělesného. Duch Boží vnukl slepci tomu, aby volal: Pane, ať vidím!

Toliko Kristus mohl navrátit mu zrak tělesný, a opět jen Kristus může navrátiti zrak duchovní, musíme však k němu volati: Pane, ať vidíme. Rodiče mají dítky své vésti k učiteli Božím s prosbou: Pane, ať vidí! Učíň, aby prospívaly nejen věkem, ale i moudrostí a bázní Boží.

Když rodiče syny a dcery ze školy vyšlé dávají na učení, anebo do služby, ať dříve dovedou je do chrámu a modlí se s nimi a za ně společně: Pane, ať vidí, ať ve službě a v učení nezbloudí z pravé cesty, ať některý svůdník anebo bídník po způsobu manželů Schneidrových nezavede je někam, kde by přišli ku zkáze těla i duše! — Zde jest nám podotknouti, že zatím onen nešťastný muž nešťastné ženy ve vězení požádal si o kněze, aby se mu vyzpovídal — žena prý dosud kněze si nepřála. Každý otec a matka, dají-li dítě na učení nebo na studie, mají každodenně za ně se modliti: Pane, ať vidí, ať z cesty ctnosti nezbloudí. Pane, ať vidí syn můj student! Tím vroucněji mají se za syny studenty modliti rodičové, protože páni studenti obyčejně se nemodlívali. Kdo se nemodlí, zbloudí nejsnadněji.

Pane, ať vidím! měl by křesťan při každém vyjiti z domu v duchu volati.

Pane, ať vidím! měl by každý volati, chce-li vstoupiti do stavu manželského. Co zde bývá slepoty. Do stavu, jenž váže člověka na celý život, přemnozí dnes jdou slepě. Oni si myslí sice, že jsou vychytralí, když dobře dávají si pozor na věno, výbavu atd., avšak naprosto slepí bývají vzhledem k vlastnostem duševním a duchovním, jež jedině tvoří štěstí člověka. I zde mohlo by se říci: co platno ženichu, kdyby vyženil celý svět, a při tom našel zkázu pro svou duši! Největší chytráci se vši chytristikou při ženění ošizují se.

„Pane, ať vidím!“ má každý volati při jakémkoliv podniku. Veď ruce, aby práce má byla poctivá a proto i požehnaná.

„Pane, ať vidím!“ má konečně volati každý, kdož blíží se ku smrti. Když tělesně slábnem, tím více prozíratí má oko duševní na cestu do věčnosti. Kdyby člověk po celý život kráčel po cestách bludných, kéž by alespoň před smrtí nastoupil cestu, vedoucí do nebe! Mnozí dnes uchylují se k hadačům a vidoucím — novinářům a vzdělavcům bez Boha, kteří chlubí se, že oni vyčtou celému národu a celým třídám planetu, že uvedou je na dráhu blahobytu — a ubožáci jsou jako ti hadači a planetáři, kteří sami nic nevědí.

„Pane, ať vidím!“ máme všickni denně se modliti a při tom činiti to, co činil uzdravený slepec: A ihned viděl a šel za Kristem, velebě Boha. Amen.

Dějepis sv. rouch v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské.
(Pokračování.)

Výstava sv. roucha v Ehrenbreitsteině v r. 1734 a útlék jeho za války sedmileté (1759); výstava v r. 1765 v Ehrenbreitsteině.

Zdá se, že kurfiřt František Jiří a nástupcové jeho nedbali toho, by sv. roucho odvezli na jeho původní místo, jak si toho přál předchůdce František Ludvík. Ačkoliv již od r. 1733 oltářní skříň byla vypracována a vyzdobena, by v ní sv. roucho bylo uschováno, choval kurfiřt sv. roucho dosud v Ehrenbreitsteině. Tam na pevnosti bylo dle zápisků nasavského dvorního rady z Collů v r. 1734 k veřejnému uctění vystaveno a tam zůstalo až do bouřlivých dob války sedmileté. Poněvadž pro pravý břeh Rýna hrozilo nebezpečí války z Německa, bylo sv. roucho 24. září 1759 z Ehrenbreitsteinu v tichosti do Trevíru zavezeno, zde při dómském archivu tak tajně postaveno, že úředníci kapitoly denně schránku vidali a přece nevěděli, co se v ní nachází. Po skončené válce žádal kurfiřt, aby sv. roucho do Ehrenbreitsteinu bylo přivezeno a za tím účelem poslal svobodného pána ze

Schmidtburku do Trevíru. V průvodu dvou vikářů přeplavili 31. března 1765 na lodičce po Mosele ve vši tichosti sv. roucho do Ehrenbreitsteínu. Před odjezdem bylo svobodnému panu a vikářům uloženo, by u přítomnosti notáře a svědků vystavili revers, že schránku přijali s neporušenou pečeti a rovněž tak ji svědomitě odvedou. Když loďka do Ehrenbreitsteínu připlula, bylo sv. roucho s velikou slávou a nádherou přijato. Poněvadž již od r. 1734 žádné výstavy sv. roucha nebylo, ustanovil se kurfiřt na tom, že sv. roucho otevře, hedbávný obal dle staršího zvyku mezi kanovníky rozdělí a nový obal zaopatří. U přítomnosti notáře, dvorních úředníků, stavu duchovního i světského, zástupce kapitoly sv. roucho po mnohých formalitách otevřel a na několik hodin k uctění věřícímu lidu bylo vystaveno (4. května 1765.) Na místě dřívějších tří hedbávných obalů, růžového, zeleného a červeného, dány byly tři jiné: bílý, šarlatový a modrý, na to sv. roucho uzavřeno, schránka zapečetěna a o všem tom protokol sepsán; od tohoto dne zůstalo sv. roucho stále na Ehrenbreitsteíně až do r. 1790. V tomto roce trevirský městský úřad se radil, jak možno poměry zlepšiti. Když žádost tehdejšího kurfiřta Klementa Václava došla, by sv. roucho bylo vystaveno a k tomu poznámka přičiněna, „že by záhodno bylo, by sv. roucho nazpět bylo přivezeno a vystaveno k veřejnému uctění,“ kurfiřt vyslovil svoji ochotu, že dá sv. roucho do Trevíru převéztí a veřejně vystaviti a pojednával již o potřebných k tomu nutnostech. Že sv. roucho tehdež skutečně do Trevíru přivezeno bylo, o tom nám akta archivu nedávají žádných zpráv.

Že ale sv. roucho do Trevíru přivezeno bylo, o tom zmínku činí hrabě z Kesselstadtu v listě vlastnoručně panu Castellovi psaném, kterýžto list se v děkanské knihovně nalezá a v němž stojí: „Když v r. 1792 francouzská revoluce vypukla a mnozí se obávali, že francouzské revoluční armády, kterým nic svatým nebylo, Trevír a levý břeh Rýna obsadí, zavezla tehdejší kapitola sv. roucho do Ehrenbreitsteínu a tam je v pevnosti uschovala.“ Nutno tedy za to míti, že mezi 1790 a 1792 sv. roucho z Ehrenbreitsteínu do Trevíru převezeno bylo. Konečně není příčiny, bychom o této zprávě pochybovali, an hrabě Klemens z Kesselstadtu o tomto velmi dobře byl poučen. Než každodenně množily se hrůzy válečné po vypuknutí revoluce ve Francii a toto nebezpečí války ohrožovalo i výstavu sv. roucha, až konečně z ní sešlo.

Svaté roucho v Německu při postupu Francouzů k Rýnu v r. 1794.

Od r. 1789 usadilo se v Trevíru velké množství vystěhovalců; v r. 1793 postoupily sbory francouzské až k hranicím arcidiecése; v díle Gesta Trevinor. tom. III. p. 335 čteme: „Denně množily se hrůzy válečné; pověstný a pro Trevír a celou krajinu významný r. 1794 nastal. Již na počátku všeobecná bázeň jímala mysl obyvatelů koblenských a trevirských.“

V srpnu 1794 vtáhly sbory francouzské do Trevíru a hrůza a strach je předcházely až k Rýnu. V září odbýval kurfiřt Clemens Václav ve své residenci schůzi, kdež se rokovalo, jakých prostředků by se při postupu Francouzů mělo použiti, by sv. roucho se zachránilo, a proto se dotazoval světícího biskupa z Pidollu a s ním shromážděných v Ehrenbreitsteíně kanovníků hraběte z Kesselstadtu a svobodného pána z Hackyův, zdali a jak by se nechalo sv. roucho na kurfiřtskou loď přenéstí a tam uschovati, k čemuž takto odpovíděli:

1. Odvezení tohoto klenotu, by nezůstalo tajným a dojalo by bolestně obyvatelstvo doufající v ně; pročež by bylo záhodno s odvezením sv. roucha vyčkati, až by Francouzi buď k Mohuči neb ke Kolínu postoupili a k obležení pevnosti se chystali. Ano ze zvláštní důvěry k sv. rouchu možno, by i při obležení zde zůstalo, poněvadž by pevnost se mohla vzdáti a při tom by se sv. roucho zachránilo.

2. Kanovník z Kesselstadtu jest odhodlán ve svém příbytku až ke střelbě na město setrvati a chce na povel kurfiřtův sv. roucho uschovati a o ně pečovati. Mělo-li by sv. roucho odvezeno býti, bylo by radno, by se tak stalo v průvodu dvou duchovních a protonotáře ve dvorním voze a by odvezeno bylo do Würzburka a tamnějšímu knížeti biskupu odevzdáno, o čemž by se protokol sepsati měl. —

Až sem nám podává archiv provinciální zprávy, zde najednou ustává a teprv za 14 let se dovidáme, jak a kam se sv. roucho zavezlo. Zavezení se stalo tajně a úkryt jeho byl jenom několika znám, kteří měli dosti příčin o něm mlčeti.

Po převratu starého a po zavedení nového pořádku Trevír dostal nového francouzského biskupa Manaye, a tento žádal, aby sv. roucho jeho katedrále bylo navraceno. Teprv v r. 1809 se zjistilo, kým a kam sv. roucho bylo odvezeno a kde za válek francouzských bylo uschováno.

Karel Manay, nový biskup francouzský žádá o navrácení sv. roucha do Trevíru (1809.)

Po uzavření konkordátu mezi papežem a Napoleonem I. dostalo se Trevíru nového biskupa, Karla Manaye a tento ujal se po 8 roků a 8 měsíců osiřelého dómu; biskup se vynasnažil, aby ze zřícenin starého řádu zachránil a zachoval, co by se pro trevirský chrám zachovati a zachrániti dalo. Tento také zachoval revolucí uloupený statek církevní a zachránil pro Trevír sv. roucho. Neb za posledních roků vedly se spory o sv. roucho; přisvojovala si je vévodská vláda nasavská a bavorská a tu použil biskup trevirský této příležitosti a provedl to, že sv. roucho do Trevíru bylo odvezeno. — (Pokračování.)

Tři štědré večery.

Podle J. Zeidlera podává J. Bosáček.

(Dokončení.)

V Novém-Yorku, ani té nejmenší odpovědi od Vás, všechny Vaše i moje zprávy zadrženy; a ještě ta přetvářka; kterak že jsem právě pro svůj talent opuštěna. Když jsem na umělecké cestě všude slávou a potleskem byla zasypána — omámena — dal mi na výběr, buď abych si jej vzala, neb že mne musí opustit. Zvolila jsem to druhé. Nyní stala jsem se hříčkou jeho lakotnosti, já tržila slávu — on peníze. Po dvouletém takovém honu po slávě a penězích, když jsem vystoupila v „la Traviata“ — co umírající — byla jsem skutečně takou, neboť po ukončení sceny, jsem omdlela, marně bouřným tleskotem volali mne na prkna. — Lékař uznal, že přemožena jsem a neschopna nejméně čtvrt roku další činnosti. Tu mne bídník opustil. Domů jsem se styděla a tak jsem protloukala život, dokud mi stačily mé klenoty. Vystoupila jsem znova; avšak jednak hlas, jednak reklama nedovedly mi dřívějšího způsobiti věhlasu, a tak jsem klesala víc a více, až jsem s kočující společností do Evropy se vrátila, kde jsem na čisto sil pozbavena přijata byla do zdejší nemocnice.“

Všecko to, co jsme s laskavým čtenářem o nemocné sdělili, bylo velmi namahavě a trhavě vypravováno — až konečně klesla nešťastná nemocná, jako mrtva do podušek. Sestra Verena tře ji octem a volá: „O můj Ježíši, nenech jí umřítí nesmířenu s Tebou, nechať ledová kúra roztaje se láskou Tvou dočista.“

Hana pootevřela oči.

„Kde jsem? ještě na zemi, ještě to trápení.“

„O co's vytrpěla, má drahá Hanuško, ale pomni jen, co Kristus trpěl z lásky k Tobě!“ a podává jí sv. kříž.

Hana libala jej s vroucností.

„Již bych byla hnedle Boha nenáviděla — ale dnes, kdy jsem uslyšela Tvou píseň, tu se to v mém srdci rozpustilo a já doufám, ano já věřím, že Bůh mi bude milostiv, že se shledám s rodičemi. Důkaz toho mám, že mi poslal Tebe — jak mu děkuji.“

„Jako já mu děkuji, že před 20 lety mi poslal Tebe; bez Tebe bych byla někde zahynula. Ale dnes mám zase prosbu k Tobě, milá Hano; pamatuješ se, zač jsem Tě dnes před 10 lety prosila?“

„Zač — nemohu se již upamatovati; vždyť toho mou hlavou prošlo tolik — — — tolik jsem toho prodělala!“

„Ku stolu Páně jsem tě zvala před 10 lety.“

„Ach, ano, již se pamatuji; tehdy jsem řekla: ne; dnes ale: ano, z celého srdce ano, jen brzy, neboť cítím —“

„Hned, hned; — o můj milý Ježíšku!“

Brzy objevil se kněz ze shromáždění Lazaristů, položil Tělo Páně na stůl před vánočním stromkem a přistoupil vyzpovídat těžce nemocnou. Mezi zpovědí modlila se polohlasitě sestra Verena sv. růženec s ostatními sestrami a nemocnými.

S ukončením růžence ukončena i sv. zpověď. Po zpovědi následovalo sv. přijímání; jak úchvatně tu zněly slova: Přijmi, sestro, posilu na cestu do věčnosti nejsvětějším tělem Pána Jezu Krista,“ pak následovalo pomazání smyslův a konečně apoštolské požehnání.

Kněz se vzdálil na cestě pošeptav: kdyby nastal smrtelný zápas, bez prodlení mne zavolejte.“

Když opět přistoupila Verena k lůžku nemocné, přitáhla tato ji k sobě a sladkobolnými promluvila ještě slovy: „Ježíšek nás svedl zde na zemi — Ježíšek nás spojí tam na nebi!“

Přišlo bezvědomí — ztracena řeč i sluch; kněz zavolán, modlil se: „Proficiscere, anima christiana = Nuže jdi, duše křesťanská, ve jménu Otce, jenž tě stvořil, ve jménu Syna, jenž tě vykoupil, ve jménu Ducha sv., jenž tě posvětil!“

A když zvony se rozezvučely k půlnoční a vzduchem to znělo jako andělskými sbory: „Sláva Bohu na výsostech a pokoj lidem na zemi, kdož jsou dobré vůle“, klečela sestra Verena u mrtvé dobrodějky své, kterou před 30 lety měla za živého Ježíška.

Kde láska, tam Bůh.

Od Lva Tolstého. — Přeložil K. Klvaňa.

(Dokončení.)

Popatřila žena na šátek, popatřila na staříka, vzala šátek a zaplakala. Odvrátil se i Avdějič; vlezl pod lůžko, vytáhnul sáček, pohrabal se v něm a sedl opět naproti ženě.

I řekla žena: „Zaplať tobě Kristus, dědoušku, poslal on mne jistě pod tvoje okno. Byla bych zmrzla, já i s děckem. Vyšla jsem, bylo teplo, a nyní se udělalo tak chladno. A poslal on tebe, bafuško, abys v okno pohlédl a nade mnou ubohou se smíloval.“

Usmál se Avdějič a pravil: „A to on mne poslal. Do okna já, umnico, nenadarmo hledím.“

I vyprávěl Martin ženě svůj sen a jak on slyšel hlas, jak slíbil mu Pán, že v tento den k němu přijde.

„Všecko možné“, řekla žena, vstala, vzala na sebe šátek, zavinula do něho dítě a počala se uklánět a počala opět děkovati Avdějičovi.

„Přijmi pro Krista,“ řekl Avdějič a podal jí 20 kopějek, „šátek vykoupíš.“ Pokřížovala se žena, pokřížoval se Avdějič a ženu vyprovodil.

Odešla žena; pojedl Avdějič polévku a sedl opět ku práci; pořád pracuje ale na okno myslí, jak se stmívá v okně, zároveň i vyhlídá, kdo přešel. Prošli i známí, prošli i cizí a nebylo nikoho zvláštního.

I tu vidí Avdějič, naproti samému oknu zastavila se stařena, hokynářka. Nese opálku s jablky. Nemnoho už jí ostalo, vidí, vše rozprodala a přes plece drží míšek s třískami. Nesbírala je bezpochyby u staveň, jde domů.

A viděl, otláčil jí plece míšek, chtěla ho na druhé plece přeložit, spustila míšek na dláždění, postavila opálku s jablky na kolik a počala třisky v míšku otrásat. A co ona otrásala míšek, kde se vzal, tu se vzal chlapec v roztrhaném klobouku, schvátíl z opálky jablko a chtěl proklouznouti, ale stařena ho spozorovala, obrátila se a zachytila hošíka za rukáv. Ulekl se chlapec, chtěl se vyrvati, ale stařena schvátíla ho oběma rukama, sbíla z něho klobouk a chytila ho za vlasy. Křičí chlapec, hubuje stařena. Neměl kdy Avdějič šidlo zabodnouti, hodil je na zem vyskočil do dveří a div že v síni neklopýtl i brejle neztratil. Vyběhl Avdějič na ulici: stařena škube chlapce za skřítek a nadává, k starostovi ho chce vésti; malý brání a vzpírá se, „já jsem nebral,“ dí, „zač mne biješ, pusť mne.“ Počal jich Avdějič roztrhovati, vzal chlapce za ruku a praví: „Pusť ho, babičko, odpusť mu pro Krista!“

„Já mu tak odpustím, že on, až budou nová košťata, nezapomene. K policii šelmu zavedu.“

Počal Avdějič prosit stařenu:

„Pusť,“ dí, „stařenko, on to více neudělá. Pusť ho pro Krista.“

Pustila ho stařena, chtěl chlapec utéci, ale Avdějič ho podržel.

„Pros,“ praví, „babičku za odpuštění. A více toho nedělej; já jsem viděl, jak jsi bral.“ Dal se do pláče chlapec, počal prosit za odpuštění.

„No tak tedy! Tu máš jablko, na.“ A Avdějič vzal z opálky a dal chlapci.

„Já ho zaplatím, babičko,“ řekl stařeně.

„Nadílíš ty je tak, dožery,“ řekla stařena. „Jemu třeba tak vyplatit, co by se týdeň na zadnici neposadil.“

„Eh, babičko, babičko,“ vece Avdějič. „Po našemu to tak, a po božímu ne tak. Jestli mu za jablko tak třeba nabit, co se má nám státi za naše hříchy?“

Zamlčela se stařena.

I vyprávěl Avdějič stařeně podobenství o tom, jak hospodář odpustil nájemníkovi celý velký dluh jeho a nájemník odešel a počal rdousit svého dlužníka. Vyslechla stařena. I chlapec stál a poslouchal.

„Bůh kázal odpouštět,“ pravil Avdějič „a tedy i my máme odpouštět. Všem odpustit, i nerozmyslnému i horšímu ještě.“

Zakývala hlavou stařena, vzdychla si.

„Tak je to, tak,“ řekla na to, „a už jsme mnoho natropili daremností.“

„Tak je to s námi starými, a my máme je učit,“ řekl Avdějič.

„To i já říkám,“ vece stařena. „Měla jsem jich sedmero — jediná dcera ostala.“ I počala stařena vyprávět, kde a jak ona žije u dcery a kolik má vnoučat. Hle což mám za sílu, ale namáhám se. Děti, vnoučat, je mi líto a jsou to také hezká vnoučata; nikdo mi nepříjde vstříc jak oni. Aksintka, ta k nikomu nepůjde ode mne. Babičko, milá babičko, rozmilá . . . A celá změkla stařena.

„Zajisté dětský kousek, Bůh s ním,“ řekla stařena na chlapce

Když chtěla stařena zvedati míšek na plece, přiskočil chlapec a praví: „Dej, já to ponesu, babičko, jdu toutéž cestou.“ Stařena přikývla hlavou a naložila míšek chlapci.

I šli v řadě po ulici. A zapomněla stařena žádat od Avdějiče peněz za jablko. Avdějič stál a hleděl na ně a poslouchal, jak oni šli, a co všechno hovořili.

Doprovodil jich Avdějič a vrátil se domů, našel brejle na síni, ani se nerozbily, zdvihl šidlo a sedl opět k práci. Popracoval nemnoho, už neviděl na štětiny i viděl, jak lampář počal lucerny rozžihati.

Je už zapotřebí rozsvítit, pomyslnil si, spravil lampičku, pověsil i opět počal pracovati. Dokončil jednu botu úplně; pozobracel ji popřehlížel: dobře. Složil nástroje, smetl odřezky, posbíral štětinky a šidla, vzal lampu, postavil ji na stůl a dostal z nástěnku evangelium. Chtěl otevřít knihu na tom místě, kde včera odřezkem safiánu založil, a otevřelo se na jiném místě. A jak otevřel Avdějič evangelium, tu vzpomněl si na včerejší sen. A jak si vzpomněl, tu připadalo mu najednou, jakoby se někdo hýbal a přestupoval za ním. Ohlédnul se Avdějič a vidí: v temném koutě stojí lidé — stojí, a nemůže poznat kdo to. I šeptá jemu do ucha hlas: Martine! Martine! tys mne nepoznal.

„Koho?“ otázal se Avdějič.

„Mně,“ pravil hlas, „neboť to byl jsem já.“ I vystoupil z temného kouta Štěpáň a jak obláček se rozešel a nebylo ho

„A to byl jsem já“, pravil hlas. I vystoupila z temného kouta ženština s dítětem i usmála se ženština i usmál se chlapec a takže zmizeli.

„I to byl jsem já“, vystoupila stařena a hoch s jablkem a oba se usmáli a takže zmizeli.

I bylo vesele v duši Avdějiče, požehnal se on, vzal brejle a počal čísti evangelium tam, kde se mu otevřelo a na hoře strany přečetl:

I vzdýchal jsem já a vy jste mi dali jísti, žíznil jsem a vy jste mně napojili, putoval jsem a vy jste mne přijali . . .

A na spodu strany přečetl ještě:

Co vy jste učinili jednomu z těch mých menších bratří, to učinili jste mně (Mat. 25. k.).

I poznal Avdějič, že nesklamal ho jeho sen, že jistě k němu v ten den přišel spasitel jeho, a že jistotně on ho přijal. —

Vražda na křesťanském hochu ve Xantenu.

Celé Německo nemálo jest rozrušeno událostí, jež minulého leta stala se ve městě Xantenu. Zde nalezen byl v průchoďu jednoho domu loni zavražděný hlubokým řezem, nožem způsobeným, jistý hoch křesťanský a podezření z činu toho padlo na jednoho blízko bydličího košeráka Buschoffa. Lidu, nejen v Xantenu, ale v celém Německu zmocnilo se ohromné rozčilení, neboť domníval se viděti v zločinu tom rituální vraždu se strany židův spáchanou. Buschoff byl skutečně zatčen, ale opět propuštěn. Teprve když ministerstvo spravedlnosti samo vyslalo do Xantenu jednoho radu, by věc tu znovu bedlivě vyšetřil, byl Buschoff znovu zatčen, poněvadž objeveny nové přítěžující momenty proti němu. Lid vidí v zatčení tom potvrzení domněnky své a proto dostala se věc ta včera i na přetřes v pruské sněmovně poslanecké.

Zde uvedl věc tu na přetřes člen německé svobodomyšlné strany posl. **Rickert**. Když mluvil o hloupé, jak pravil, bájce o rituálních vraždách, ozval se ve sněmu rovněž hlučný smích. Za živé pochvaly levice končil Rickert protestem proti tomu, by antisemité podezřívali nejvyšší úředníky justiční, ano prý i ministra spravedlnosti z frivolnosti a povrchnosti a aby ve vyšetřování soudní zasahovali. Rickert sdělil dále, že Buschoff na základě nové prý denunciacie antisemitů znovu byl zatčen.

Dvorní kazatel protestant **Stöcker** praví, že on nikde nerozdmýchoval rozčilení v lidu pro afféru Buschoffovu, ale opětne zatčení Buschoffa jest důkazem, že při prvním vyšetřování byly důležité momenty zanedbány. Nenařadilo mu nikdy mluvit o vraždách rituálních a nemůže si ani pomyslit, že by židovský ritus žádal vraždění lidí neb užívání krve k jakýmkoli účelům. Ale jedná se jen o špatný výraz; že v dějinách pověry a fanatismu křesťané, zvláště křesťanské děti byly nejednou židy zavražděny, o tom nepochybuje nikdo, kdož dějiny důkladně studoval. Diplomáté na Východě poukazují sami, že tam, kde není tak bedlivé kontroly veřejného mínění, vraždy podobné častějšími jsou než prý si pomyslit můžeme. Ostatně jest tu případ Bernsteinův ve Vratislavi, v němž už soudem byl pronesen rozsudek a kdež se dokázalo jasně, že jeden kandidát rabínství dětem křesťanským krev odnámal a byv tázán, proč tak učinil, odušil, aby náboženské vědomí své upokojil. Byl prohlášen za nepřičetného; nejpohodlnější to způsob, aby se některá věc se světa odstranila. Ostatně jest podivno, že při podobných vraždách, je-li soudní řízení proti židům, na něž podezření padá, bývá zastaveno, vinník potom nikdy se nevyptává. Ani v Tisza-Eslaru, ani ve Varšavě, ani v Burgu, ani v Novém Štětíně nebyl potom vinník vyptán — zmizel. Jak se to mohlo stát? Kdyby se to jednou stalo, nebylo by to nápadno, ale děje-li se tak vždycky, čím to jest? Proto není divu, vzniká-li v lidu mínění, že soudy pruské, jde-li o židy, počínají si shovívavěji a mírněji, než když jde o křesťany. O obvinění Buschoffa nechce řečník rovněž mluvit, poněvadž se věc teprve — vyšetřuje, ale troji věc zdá se mu nesprávnou a podezřelou. Předem, že ačkoliv vražda 24. června m. r. byla spáchána, místo, kde mrtvola byla nalezena, teprve 4. července, tedy za 14 dní, soudní komisí bylo ohledáno. Za druhé, že trestní komisař Wolf přijal od židovských občanů, jak samy židovské listy doznaly, 700 marek, a dále, že při druhém vyslýchání svědkův, když výslech hlavního svědka byl odbyl, na nařízení vyšetřujícího soudce přítomen byl správce židovské synagogy. To jest věc zajisté při výslechu svědkův neslýchaná. To jsou věci, které musí v obyvatelstvu vzbuditi znepokojení i nedůvěru, praví Stöcker a stěžuje si dále na to, že v soudech pruských rychle přibývá židovských živlů, zvláště za nynějšího ministra spravedlnosti, Schellinga.

Na námítky liberálů posl. Stöcker opakuje tvrzení, že zběžná prohlídka byla snad dříve již na nalezišti mrtvoly v Xantenu vykonána, řádná prohlídka soudní na místě činu však teprve 4. července. Ostatně co se aféry v Xantenu týče, ani ministr prý nepopřel, že trestní komisař přijal od židovských občanů 700 m. a že správce synagogy byl výslechu svědků přítomen.

V Německu hledí se k dalšímu vývoji aféry té ovšem s velikým napjetím vstříc. Podotýkáme, že poslanci katolického středu při aféře té drželi se velmi opatrně.

Při svěcení kříže.

Dle skutečné události.

Bylo to v neděli odpoledne.

Ve vesničce S . . . na kostelní věži znějí zvony, svolávajíce zbožný lid k sv. požehnání. Odevsad přicházejí osadníci ve velikém počtu, aby vyprosili si každý nějakou milost.

Jest tak krásně venku, a slunko tak mile se usmívá. Ty zvony dnes mnohem lahodněji zvoní, jakoby oznámiti chtěly, že Bůh dnes nakloněn jest k větším milostem a dobrodiním. Na polích vlí se obilí, a libý větérek pohrává si jím, jako malé děčko pírkem, které kdesi našlo. Podál louky jsou

jako posety kvítím, v jehož pestrobarevných korunkách hledají bzučící včelky sladký pel. A což v těch sadech! Na stromech začíná se již ovoce ukazovati mezi zeleným listím, a po větvích i větévkách stromů ptactvo jen se hemží, prospěvující.

Krásné letní odpoledne! Jaká to rozkoš! Člověk bezděky spěchá, aby kořil se Tvůrci všeho toho. Proto zřítí jest takovou radost na tvářích všech, kteří spěchají do chrámu Páně, proto jich tolik jde.

Ale ještě jiná jest příčina. Po sv. požehnání bude v „Boru“ světiti se kříž — každý chce býti na slavnosti. Nikdo nechce zůstatí doma.

Kostel již jest přeplněn. Přichází staříčkový kněz, aby započal svatý obřad. Šedá, jako stříbrem pokrytá hlava jeho nasvědčuje o dosti pokročilém věku, ale tvář o stálé, neumensující se dobrotě. V posvátné oděi jsa roucho, přistupuje k oltáři, a lid koří a modlí se s ním k Nejsvětějšímu; konečně zpěv rozléhá se klenbou chrámovou a vonný dým z kadidla vystupuje do výše. Zpěv umlká, a staříčkový kněz zahalen jsa rouchem, běře monstranci s nejsvětějším tělem Spasitelovým a žehná v prsa bijící se lid

Jest po sv. požehnání. Jaká zbožná nálada panuje teď mezi shromážděnými. Nikomu by se odtud ani nechtělo; vždyť tak milo tu ve společnosti se samým Bohem. Ale musí osvědčiti zbožnost svoji ještě jinak

Od oltáře zazní hlas: vyjděměz v pokoji, a chrám se prázdní. Lid v průvodu s knězem za zpěvu vychází, aby odebral se na místo, kdež posvěcen měl býti kříž.

Na pokraji lesíku „Boru“ postavila zbožná osoba kříž, dosáhnuvši od Spasitele zvláštní milosti. Podál pak místa, kde kříž stojí, stojí vysoká strmá skála. Lid mnoho a mnoho o ní si vypravuje, ale nic veselého. Mnoho a mnoho již prý tu stalo se neštěstí.

Sem tedy ubírá se průvod. Dostavil se. Lid rozestavil se kolem kříže, a staříčkový kněz hotoví se, aby promluvil o lásce Spasitele Boha k nám. —

„Jen aby neobjevil se tu zase někde Rak“.

„Jen toho nás Bůh uchovej,“ ozvaly se v zástupu hlasy.

„Ten by nám udělal ostudu“, řekla stařenka.

Než hlasy umlkly. Všichni obrátili zraky tam, odkud zazníval hlas ještě jasný staříčkého duchovního. Líčil lásku Boží slovy ohnivými, a zrak jeho plál nadšením.

„Ten, jehož obraz tuto jest, sám sebe zničil, jenom aby nás vykoupil a od smrti věčné vysvobodil. — Jak drahé, jak veliké jest to vykoupení, když Ježíš, Bůh všemohoucí sám“

„Rak, Rak!“ zašelestělo posluchačstvem a zraky všech obrátily se ke skále.

„Bože, pomoz nám“, zaúpěla sbrbená stařenka.

Na pokraji vyvýšené skály, na jejímž skoro úpatí postaven byl kříž, stál muž divého vzezření, s rozčuchanými vlasy, s divně svítícíma vypoulenýma očima a se zafatou pěstí. Byl to Rak, týž Rak, jehož tak všichni se obávali.

Rak byl jediným synem zámožného rolníka v S . . . Matka brzy mu zemřela, a hoch jak rostl, tak rostl. Otec zaměstnán byl stále prací, a tak nikdo téměř nestaral se o chlapcovo mravní vychování.

Hoch začal choditi do školy. Osvědčoval dobré schopnosti, dobrou hlavu, ale kázeň mu nevoněla. Otcí vychvalovala se jen jeho schopnost, ale jak syn také s druhé strany vypadá, otec snad se ani nedověděl. Tak dospěl Karlík až k 12. roku svého věku, a otec dal jej na studie.

„Nač sedlačit, bude míti lehčí život“, řekl.

A nemýlil se. Syn osvojoval si nejen lehčí, nýbrž hodně lehký život. Dospěl až do vyšších tříd, otec posýlal synovi stále, a čím více tak se dělo, tím více také syn zabířidal do kalu a bahna. Vyhledával jen špatné, nemravné společnosti a začal hynouti na duchu i na těle. A právě v tu dobu zemřel mu také otec.

Celý statek připadal teď jemu. S jakousi divnou touhou čekal až jen dospěje do let, kdy stane se samostatným a neomezeným pánem. Kýžená ta doba nadešla. Karel prohlášen za plnoletého a teď sám měl statek spravovati.

Lidé mysli si, že teď zmoudří, polepší se, když takové břímě naň bude doléhati, ale mladý Rak dovedl se ho brzy zbaviti. Prodal statek, peníze sebral — a zmizel pojednou z S . . .

„Ten asi pěkně bude hospodařiti.“

„Tolik peněz — a budete viděti, co vše se stane“, tak mluvili mezi sebou sousedé po odchodu jeho.

V okolí všude divné věci o něm se vyprávěly, ale také byl zapomenut, a časem jen tak některý stařeček ho vzpomněl, dávaje vnučkám svým výstrahu. Leta ubíhala a o Rakovi nedověděli se v S . . . ničeho.

Až pojednou — bylo to právě o Božím Těle — objevil se opět v S . . .

Lidé, vykonávající sv. pobožnost, shromážděni byli u čtvrtého oltáře, když ze zadu zaslechnut bohaprázdný smích a rouhavá slova. Všichni vytrženi byvše z pobožnosti, obracejí se — a až hrozno — jaké to podívání. U třetího oltáře stojí muž, drže v napřažené ruce sukovitou hůl, již obrazy a ozdoby oltáře rozbíjel.

„Tak, ty bůžku, kterého tak všichni mají rádi a ve svém bláznovství a zaslepenosti tě ctí, ukáž svou moc. Vidiš, ty všemohoucí . . .“ a drzá jeho ruka shodila posvátnou sochu.

Mezi lidem nastává jitrění, již hrnou se na rouhače — — —

„Bože, on to, on . . .“

„Kdo?“ — „Rak, mladý Rak —“.

„A nevěrcem, rouhačem —“ ozývaly se zmateně hlasy.

„Ano nevěrcem, vy pošetilé, zabeďněné, pohádkám a smýšlenkám kněžským kořící se hlavičky,“ uštěpačně ozval se Rak, unikaje zrakům i moci celého davu.

Bylo po slavnosti Roztrpčení občané ubírají se domů.

„Měl jste pravdu, sousede, když jste pravil, že kdo ví, co se s Rakem nestane, tohle bych byl já nikdy nehádal,“ prohodil Zobálek.

„Ano, ano,“ dokládali ostatní „tak se spustiti, až tak daleko to přivěsti . . .“

Takovým způsobem tedy uvítal se Rak s občany s . . . kými.

Jako nevěrec — ale nevěrec, on beztoho ani dříve v nic nevěřil — spíše jako rouhač, obtíž a pokušení celé s . . . ké osady se objevil. Potloukal se v krajině té jako nástroj ďáblův, hledě získati mu četnějších tovaryšů.

Peníze za statek v cizině, kde před tím byl, promarnil a prohýřil, a když zle se mu již vedlo chopil se zaměstnání. Ale jakého? Stal se členem nějaké bezbožecké prapodivné společnosti, již blaho a spokojenost lidská právě tak milá jest, jako voda v obuvi neb sůl v očích.

Společnost ta neměla vřeřejšího přání, než oloupiti lidstvo o to, co jest nejdražším, nejvzácnějším, co útěchy dodává v strastech, posily v utrpení, pomoci v bídě — o víru.

Rak za mizerný halíř zapřísáhl se, že pracovati bude v její prospěch. Vydal se na apoštolskou (!) cestu, než kde začítí? Nerozpakoval se dlouho a začal nejprve u svých krajanů, proti nimž choval neumořitelné zášti, ač ničím si toho nezasloužili.

Ale tak již to bývá mnohdy v životě lidském, že v prsou tajená zlost, když propukne, často mstí se i nad nevinnými.

Všude rozvínoval svou zhoubnou působnost a činnost. Při každé slavnosti církevní se objevoval, pobožnosti veřejně rušil, hanobil, je za modloslužebnost vyhlašuje. Byl ranou pro osadu s . . . kou, avšak nikomu nepodařilo se jí zastaviti; Rak příliš obratným a chytráckým byl ve svém počínání.

S . . . ští již žehrali.

„Proč jen Bůh na to stále se dívá?“ říkali již mnozí „což není trestu na něho?“

„Neukvapujte se“ napomínali chladnokrevnější „však on trestu Božímu neujde, ale shovívavost Boží není ještě vyčerpána.“

A tak trpěli od Raka stále. —

Plni jsouce blaženosti, přišli občané s . . . ští do „Boru“, kde posvěcen měl býti kříž. Ale blaženost jejich zkalena byla myšlénkou, že snad i tu objeví se nepřítel jejich. A ten se také objevil.

Jaké zděšení nastalo, když ho zablédli na skále. Jenom stařeček kněz, odvrácen jsa tváří od skály, ho nepozoroval. V nadšení velebil Boha, Jeho slávu, pohlížeje okem jakýmsi nebeským plamenem zaníceným k výšinám, a zdálo se mu, že unášen jest až tam k tomu jasně svítícímu slunci.

„Ty, Bože, jehož moře a větrové poslouchají“, volal, „kdož vylíčiti může lásku Tvou — —“

„Dávno jsem již na tebe číhal, starý plesnivče, abych tě z té tvé blouznivosti vyléčil — a toho svého bůžka brzy uzříte váletí se pod nohama máma, pak — —“ a Rak vyvaluje ze skály kámen, aby jím buď zničení kříže, neb smrt knězi způsobil.

Než co se děje? Kámen ze skály se vyvaluje a za ním v zápětí střemhlav řítí se rouhač — Rak.

V zástupu kolem kříže shromážděném jest pozorovati ztrnutí i výkřiky jest slyšeti.

„Prst Boží. Míra hněvu spravedlivého Boha jest dovršena“, promlouvá kněz, jenž ustav od řeči, nepohnutě stál na svém místě.

„Zajisté, zajisté“, opakují všichni, hledíce na roztráštěnou mrtvolu Rakovu pod skálou.

„Bůh mu buď milostiv. Pomodleme se za něho“.

Lid klesá a vysílá nábožné modlitby k Hospodinu — ten dobrý lid nekne, za svého bývalého protivníka se modlí.

Kříž v „Boru“ slavnostně posvěcen. Celý lesík naplněn jest nábožnými zpěvy, a vrcholy stromů pohybují a nakloňují se, jakoby samy slávu a velebnost Boží poznávaly. Jak krásně tu!

Slunko již snižuje se, téměř již se šepí. Zpěv z lesíku mizí, slyšeti tu již jen šum vrcholů borovic, nic nezůstává tu, než na pokraji vysoký kříž, znamení spásy, dobroty božské, a pod skálou mrtvola, označujíc nicotnost vzpoury proti Bohu.

Setmělo se. K „Boru“ ubírají se čtyři muži, nesouce nosidla. Celou cestou skoro mlčky kráčí, jen někdy krátké slovo promluvivše.

Dorazili k lesíku. Jsou to čtyři občané s . . . ští, kteří přicházejí, aby odnesli a pochovali tělo Rakovo.

„Takového pohřbu se mu dostane“, promlouvá jeden.

„Marno proti Bohu vše. Tak trestání jsou, kdož jemu se protiví.“

„Mohl hospodařiti na statku“.

„Nevážil si toho“.

A mužové pokládají tělo na nosidla a odnášejí je ke hřbitovu, kdež za zdí uchystáno má poslední lůžko — hrob. Smutný, truchlivý to konec.

Opět ticho. Mužové odešli. Zaslechnouti jest než zakrákání krkavce na věži kostelní, jako by zlobil se, že připraven byl o vydatný kvas. Nikde již nic se nehýbá, než ten volně plynoucí měsíc na nebi — tichá, klidná noc . . .

Jos. Š. Dobešický.

Příčiny sebevražd ve vojště.

Veškeré kruhy občanské nedávno pobouřeny byly statistickou zprávou, vedle níž teď veliké množství vojáků běže si život, což souvisí těsně s nynějším vychováním domácím, školním a společenským. Děti více méně zvykly si mazlení. Maminky trestají málo kdy a otcové prosáklí moderní humanitou, mají za to, že mazlika svého uhoditi nesmí. Učitel dokonce ne.

V životě společenském říká se kloučkům šestnáctiletým: mladý pane a pod. Když však mazlíček dostane se na vojnu a ucítí na své tváři pádnou ruku p. kaprála a pod. tu dává se do pláče — a zoufání. A co nejhoršího: modlit se doma ani řádně nenaučil a když vyšel ze školy, modlit se zapomněl a tak mu na vojně schází mravní opora. Kdo se na vojně nemodlí, ten těžce snáší vojenskou kázeň a případně i trýznění a proto si vojáci teď často zoufají anebo se zmrzačí, aby nemusili sloužiti.

Proto vši chvály zasluhuje nejnovější armádní rozkaz, jenž velí, aby na vojně o mnoho více bylo dbáno Pána Boha, nežli dosud. Přáli bychom, aby přísně hledělo se v kasárnách k tomu, aby žádný voják nebyl posmíván a trýzněn (!) proto, modlí-li se ráno a na večer. Pak bude i méně sebevražd ve vojsku. Všeobecný úžas vzbudila zpráva novin z Německa o děsném trýznění ubohých vojáků od kaprálů, což velmi zhusta chuďasy dohání k sebevraždě. Uvádíme zde o tom stručný výtah z novin.

Hrozné týrání mužstva ve vojsku německém. Socialistickému listu berlínskému „Vorwärtsu“ podařilo se dopátrati okružníku, kterýž velící generál princ Jiří Saský stran týrání mužstva v některých plucích vydal. Princ Jiří kárá velmi ostře a s nevolí opravdovou stále se opětuující případy týrání mužstva, zvláště však v některých plucích. Případy, jež tu cituje zvláště z 12 pluku pěšihó dělostřelectva a ze 6. pěšihó pluku č. 105 svědčí skutečně, jak pravi, o vysokém stupni sesurovělosti a bezcitnosti. Poddůstojník Weise dal položití jednoho dne dělostřelce Lorence a zasadil mu řemenem sám 30 notných šlehů, když tento bolestí se vztýčil, kopl jej, kázal ho znovu položití, ústa mu zacpali, načež pokračoval v šlehání. Desátník Liebind spoličkoval jednou nováčka Bischofa, tloukl jej řemenem do hlavy, až ubožák krvácel a bil jej bičem. Nohy nešťastníkovy byly celé oteklé a krvavými pruhy pokryté — i musil býti, zachvácen jsa, následkem ran svých, též horečkou, do nemocnice dopraven. Sergeant Pflug poličkoval na pořád nováčky aneb je dal soudrubu jejich poličkovati a to v službě i mimo službu, bušil do nich plochou šavlí, tloukl je nohami. ze stolic vytaženými, i bičem, kterýž zvlášt si k účelu tomu připravil, a to do všech částí těla, i do hlavy a přes kolena a nejednou chopil nováčka za prsa a mrštil jím hlavou proti zdi. Na jeho rozkaz musili nováčkové lézti z trestu (!) na skříně, prováděti ohybání kolén poposedáváním až do smrtelné únavy atd. Bítí bylo na denním pořádku. Jednou boty příliš tukem natřené, byly omazány nováčkům o tváře; jindy musili špinavé konce punčoch a obalův na nohy 4—5 minut žvýkati až je prožvýkali. Nováčky, kteří při cvičení kolena dostatečně neprohýbali, kázal Pflug položití přes dvě stolice tak, že pod kolena jejich byl prázdny prostor, potom usedl na kolena jejich, aby je celou tíhou těla svého prohýbal a když bolesti křičeli, zacpal jim jednou rukou ústa, druhou pak tloukl je vši silou v obličej! Poddůstojník Geilsdorf přikázal nováčkům, kteří mu dosti rychle nepřinesli vody, sirek atd. prováděti z trestu (!) až 900krát za sebou ohybání kolén poposedáváním, tak že dle okružníku podlaha byla mokrou následkem potu, jenž z nováčků se řinul a tito již jen se sem a tam potáceli. Při tom, pozoroval-li Geilsdorf na nich únavu, šlehal je rákoskou přes loketní klouby a přes záda. Jinak ale bral Geilsdorf od nováčků peníze, ano krajíce chleba, a zpronevěřil na konec 12 marek mu svěřených. Velikou vinu nelidského řádění toho

mají však dle okružníku prince Jiřího také důstojníci, ano oni sami nejednou týráni se dopouštějí. Dokladem toho jsou tresty, k nimž řada důstojníků, až i po velitele setniny, musila býti odsouzena.

Věru, okružník ten mluví až příliš hlasitě za sebe, než abychom slůvko kritiky o těchto poměrech musili připojovati. Avšak myslíte, že jinde mimo Německo nedějí se co den případy podobné surovosti a zdivočlosti vojenské? Jen že všude nenajde se ihned princ, který by tak rozhodně proti zlu tomu vystoupil a na pranýř je postavil, naopak leckdes s patra odbývají se dotazy po případech podobných a místo trestů surovcům takým konfiskují se dokonce listy, které i jen pokárají ukrutné jich počínání.

O svatě Zdislavě v Jabloně.

O městečku tomto, nyní o 3000 obyvat., děje se zmínka již v 10. století. Svatý Václav měl sestru Přibislavu, kteráž byvši zasnoubena se Slavníkem, pánem na Jabloně, později ze strachu před matkou Drahomírou trvale do Jabloně se přesídlila. Aby zámek před náhlým přepadem zabezpečila, nechala ho hradní zdi obehnati. Dala též na protějším vrchu Kratině vystavěti kapli, kdež i kosti její po 300 let odpočívaly. Za Karla IV. byly r. 1367 do Prahy uctivě přeneseny a vedle ostatků sv. Václava uloženy. Od věku XI. přešla Jabloná v majetek pánů Berků z Dubé a Lipy, kteříž i městu udělili mnoho privileji. Z rodu tohoto pocházela sv. Zdislava, jejíž jméno s Jablonou úzce je spojeno. Již od nejútlejšího mládí věnovala se Pánu Bohu. Jako sedmiletá divčína, aby Pánu Bohu mohla cele se oddati, vzdálila se z domu otcovského do lesa, kdež si vystavěla jeskyňku. Zde jí i sluha na modlitbách pohříženu nalezl. Prosila rodiče, aby jí v té samotě zanechali, když ale jí napomenuli, že především třeba poslouchati, vrátila se poslušně domů, kdež ode světa odloučena trávila na modlitbách. Když v pannu dospěla, radili jí rodičové, aby vdala se za muže, ctihodného rytíře Zdeňka z Wartenberku, jenž byl jejich sousedem vedle na Lämberku. Z úcty k rodičům poslechla a to především v naději, že bude jí lze mnohem více chudým dobře činiti, jelikož manžel její pánem byl velmi bohatým. Jejich manželství z počátku bylo šťastným. Manžel její byl šlechtný a proto mlčky ztrpěl, že chudým hojně rozdávala, když ale pozoroval, že sama sebe mučila tuhými posty a mrskáním a dále, že nemocným sama nejnhusnější rány obvazovala, je z pokory líbala, ba dokonce v jeho nepřítomnosti nemocné i do jeho postele kladla, tu přecházela ho všechna trpělivost.

Byv od svého panoše ovšem dopodrobna zpraven, vrátil se neočekávaně z předstírané cesty na zámek a vrazil do své komnaty k posteli. Tu však stalo prý se něco podobného, jako u sv. Alžběty Durynské. Této, když manželem byla překvapena na cestě k chudým, nesoucí v klině potraviny, proměnily prý se tyto v růže. A když manžel Zdislavy všecek rozhořčen pokrývku z lože strhl, spatřil v posteli ležeti kříž růžemi ověčený, což prý učinilo na něho dojem takový, že od té chvíle choti své v dobročinnosti žádou měrou nepřekážel.

A byla zajisté její dobročinnost nezměrná. Založila v Jabloně útulnu pro poutníky a cestující, povolala tam kněze z řádu sv. Dominika, tehdy právě založeného, aby lid vyučovali a k dobrým mravům vedli. Když jim klášter stavěla, sama bosa noční dobou na svých bedrách kameny a dřeva nosila, ba jednou v zimě přes zamrzlý rybník holou nohou přešla. Když kostel a klášter dostavěla, založila vedle třetí řád sv. Dominika a sama stala se členem jeho. Manžel nejen že jí k tomu svého povolení dal, nýbrž sám též životu kajicnému se oddal. Zemřela brzy na to r. 1265. a byla jako světice od lidu v klášteře pohřbena a po všechny věky jako patronka města ctěna. Roku 1419. vrazili do Jabloně Husiti, kteří klášter a kostel vyloupili

a pobořili. Teprv r. 1623. byl klášter se svatyní opět obnoven a mnichům navrácen.

Ještě dosud na zámku v Jabloné ukazuje se malá komůrka s okénkem, kudy jen slabé světlo vnikalo s klekátkem a spuchřelým ložem, kde svatá Zdislava přebývala a své pobožnosti konávala.

Kletba rodičů nezdárný syn.

Jeden pařížský list nedávno přinesl satyru velmi trpkou na moderní výchovu. Pod názvem „vychování otcovské“ vyličil otce — šaška — jenž syna svého, též šaška při kočující společnosti, vede k fackování otce. Musí to býti dojem prazvláštní, dí-li na jevišti otec k synovi: ty teď vytněš otci několik mastných. A když se syn k tomu nemá, pustí se do něho otec: co to jsi za syna, že neumíš ani otci vytnouti políček!

Na to teprv syn pustí se do otce a začne ho mazat podle not.

Když jsme nedávno ze soudní síně četli o přelíčení: „Chtěl zavraždit své rodiče“ maně jsme si vzpomněli na to „otcovské vychování“ ve francouzské komedii.

Kde odváží se syn pozvednouti ruku svou na rodiče, tam musí to míti nikoliv malý háček, nýbrž veliký, hrozitánský hák v příčině vychování. Samo sebou dítě nemůže sklesnouti tolik hluboko, zde musila se státi chyba ve výchově. Než poslyšmež nyní případ ze soudní síně:

V lesní opuštěné, zapadlé samotě u Dolních Chaber stojí malá, omšená chaloupka.

Odlehlý ten koutek světa, vetchá chatrč skrytá v zahrádce plné ovocného stromoví je útlukem rodiny drvoštěpa, který tam bydlí již mnohá léta s ženou a četnými dětmi.

Nuzní ti lidé žijí v lesním zátiší v chudobě, leč byli by šťastni, kdyby mír a klid jejich nekazil nejstarší syn, surový, zbůjný výrostek, který zběhnuv se řemesla, vyspěl v tuláka, nebezpečného násilníka a zloděje.

Třicet let starý Antonín je divoký, otrlý člověk způrné povahy, pověstný rváč a zabiják, jehož se celé chaberské okolí děsí a strachuje.

Největším postrachem je však vlastním svým rodičům.

Spustlý chasník klesl tak hluboko, že několikrát otce a matku zbil, když pak mu nemohli poskytnout peněz na kořalku, učinil na ně útok s vytaseným nožem a pobodal je až do krve.

Pro ztrýznění staříckých rodičů byl ohavný ten člověk, dvakrát zatčen, pohnán před trestní soud a odpykal několikaletým těžkým žalářem své neslýchané zločiny, jež opravdu volaly do nebes o pomstu.

Dokud vězel v kriminále, dýchal otec volněji, leč jakmile vyšel mladý zlosyn z Pankráce, nebyl nikdo z nešťastné rodiny v chaberské samotě jist životem.

Sotva četník přivedl propuštěného vězně do rodné vsi, očekávali staří s hrůzou návrat zvrhlého syna, a když se u oken chatrče zjevila odporná tvář trestancova, div strachem nezemřeli.

Loni 9. listopadu ráno vyšel Antonín ze žaláře, a pozdě večer, za soumraku, zaklepal na vrátka rodné chalupy.

Nepřišel sám; přivedl rodičům vzácnou návštěvu . . . kamaráda . . . jakéhos tuláka, jenž seděl v kriminálu pro loupež dvanáct let a jenž se s ním v cele trestnice spřátelil.

Oba kumpáni našli dvěře chaloupky uzamčeny i vypáčili je, vrazili dovnitř chýže, a vyzval zhurta otce, aby mu dal pár zlatých „na cestu do světa.“

Když dostal odmítavou odpověď, a matka s pláčem odušila, že nemá vni krejcaru, ježto za poslední groš vystrojila před několika týdny pohřeb

jeho mladšímu bratrovi, tu jí ničemný syn uchvátil za hrdlo, srazil ji k zemi a odkvapil z jizby pobroziv: „že ona i táta do rána dýchat nebudou! . . .“

Pod okny opětoval strašnou výhrůžku a vzkřikl, že si jde ulomit hůl, kterou rodiče zabije, vskutku pak vlezl do zahrady, zpřelámal patnáct ovocných stromků a celý sad zničil a zpusťošil.

Avšak do chatrče se víc nevrátil a vraždu neprovedl; četník, který šel náhodou kolem, zatkl ku prosbě starých zbůjníka a odvedl jej do vazby vyšetřovací. Tyto dny se octl surovec před čtyřčlenným senátem, kde jej stihl trest zasloužený.

Antonín doznal při líčení bez obalu, že proto v sadě vyvrátil stromoví, aby si udělal z některého kmene kyj, jímž chtěl rodičům hlavy rozbiti, i byl uznán vinným dvojím zločinem veřejného násilí, a odsouzen na dva roky do těžkého žaláře, čtyřřidvaceti posty zostřeného.

Pravda bude asi v tom, že mnozí rodičové, obyčejně chudí, nechávají děti své růsti, jako to dříví v lese. V lese ovšem strom sám sobě ponechaný uroste pěkně, nikoliv ale strůmek lidský. Ten v každém případě musí býti vychován. Rodiče K . . . vi musejí nyní nedbalost tuto pykati těžce. Případ tento ze soudní síně zasluhuje, aby na výstrahu čten byl s kazatelny.

Příklady pro kazatele sebrané z novin.

Kratinká předmluva. Lid čte rád noviny a tu lze knězi velmi snadno příležitostně vštěpovati naučení víry a mravů vhodnými příklady z novin připomináním: četli jste snad v novinách, kterak . . . atd. A posluchači to slyší a řeknou: je to pravda, tak se na člověku mstí nedbání při kázání Božích a pod.

I. Kde zůstala metla?

V pondělí 15. února dopoledne konalo se před porotním soudem v Jičíně líčení s Františkem Šindelářem, 16 roků starým čeledínem z Vojic a Josefem Beranem, 15 roků starým kamenickým učněm z Újezda Podhorního u Hořic, obviněnými ze zločinu násilného smilstva, jehož se dopustili dne 3. ledna v noci cestou z hospody Vojické na 15leté služce z Vojic. Na základě výroků porotců, kteří uznali oba obviněné vinnými zločinu za vinu jim daného, odsouzen každý z obou do žaláře na dobu jednoho roku, posty zostřeného. Poněvadž odsouzení nedospěli dosud 20 roků, nebudou si odbyvati trest v trestnici jičinské, nýbrž v trestnici pankracké, kde je zvláštní oddělení pro mladistvé kárance.

Divné to ovoce roste na stromě moderní školy.

2. Pamatuj člověče na smrt, abys nehřešil.

Jistý plukovník byl velmi dobrý voják, přísný, a často se stalo, že trýznil poddané kruté. Jinak byl muž statečný, jen že neuměl opanovati hněv. Konečně přišla věc před vyššího představeného a konec konců přesadili milého plukovníka k jinému pluku za pokutu. Plukovník šel se tedy ohlásit ku generálovi, že přejímá nový pluk, a byl pln strachu, očekáváje přísné pokárání od generála. Ale generál přijal ho neobyčejně blahosklonně a nevzpomněl mu nic ani slovem. Plukovník odcházel s radostí, tu u dveří zastavil ho ještě generál: „Pane plukovníku, ještě na slovo“. „Na rozkaz, excellence!“ „Řekněte mi, jak dlouho budete ještě žíti?“ „Excellence, o tom jsem ještě nikdy nepřemýšlel“. „To jest zle, o tom třeba mnoho přemýšletí. Kolik jest vám let?“ „58“. „Tak — vite dobře, že 70 let málo kdo se dožije. Ale dejme tomu, vy dožijete a tak máte 12 roků před sebou. Z těchto

dvanácti let zaslužíte aspoň osm let k odpočinku, a tak máte celkem čtyři roky služby. Vyplatí se vám pro takovou bagatel týrati a trápit lidi? Tato slova tak působila na plukovníka, že umínil si pevně, zdržeti se hněvu. A skutečně se mu to podařilo. Když si chtěl houknouti na vojsko, pomyslně si na smrt a utišil se. Brzy na to šel na odpočinek a nedosáhnuv 70 let, zemřel jako dobrodinec chudiny v malém městě, kde dlal na odpočinku.

P. T.

Potřeba nábožensky mravného vedení mládeže všeobecně se uznává, a je také známo, že na vychování ve směru tom nepůsobí pouze škola, ale působí i domácnost a jiní činitelé. A mezi těmito zajisté ne poslední místo zaujímají spisy, jež se mládeži dostávají do rukou. Kniha to jest, jež dovede býti mocnou podporou vychování zbožného, ona však také může býti vychování tomu na překážku — dle toho, jakého jest obsahu.

Že jest žádoucí, aby všechna četba, jež dětem do rukou se dostává, brala se směrem nábožensky-mravně vzdělávacím, s tím dojista každý rozumný přítel mládeže se srovnává. A přece mezi četnými časopisy, jež u nás pro mládež se vydávají, není jediného, jenž by přísně hleděl stránky vychovatelské ve směru náboženském. Tento nedostatek jeví se čím dále, tím citelnějším, a není divu, že v poslední době, kde i strana sociálně internacionální vystupuje s časopisem pro mládež, ozývají se četné hlasy, by nedostatku tomu bylo odpomoženo.

Redakci „Vychovatele“ zaslány byly četné dopisy od důst. duchovenstva i od ct. učitelstva, dožadující se časopisu pro katolickou mládež, jemuž napřed slibována podpora. Proto odhodlali se podepsaní vydávati časopis pro katolickou mládež, který pod názvem

„RAJSKÁ ZAHŘÁDKA“

bude vycházeti měsíčně kromě prázdnin o 24 str. 4°. Roční předplatné ustanoveno na 80 kr. Každý sešit hojně ozdoben bude zdařilými, pečlivě provedenými obrázky.

Při značném počtu časopisů pro mládež již vydávaných jest ovšem odvažliho založiti časopis nový; nicméně doufáme, že všichni upřímní přátelé katolické mládeže se vynasnaží, aby časopis náš nalezl rozšíření co nejhojnějšího. — První číslo „Rajské zahrádky“ vydáno bude již počátkem března t. r.

Oznamujeme to P. T. příznivcům tohoto časopisu, připomínáme, že na požádání první číslo bude všem zasláno, by je mohli mládeži ukázati a doporučiti, a prosíme všech za laskavou podporu.

„Ne na zmar přijde to, co dáte dětem.“

V Praze, v únoru 1892.

Václav Špaček,

řídící učitel v Košátkách, redaktor.

Václav Kotrba,

majetník knihtiskárny Cyrillo-Methodějské v Praze, nakladatel.

Obsah „Obrany víry“:

Čtení na neděli II po devítíniku. (K.) (Dokončení) — Dějepis sv. rouch v dómě trevirském. (Dle J. Marxe podává Václav Josef Čechetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské) (Pokračování) — Tri štědré dny. (Podle J. Zeidlera podává V. Bosáček.) (Dokončení) — Kde láska, tam Bůh. (Od Lva Tolstého. Přeložil K. Klvaňa.) (Dokončení) — Vražda na křesťanském hochu ve Xantenu. — Při svěcení kříže. (Dle skutečné události podává Jos. Š. Dobešický.) — Příčiny sebevražd ve vojtě. — O svatě Zdislavě v Jabloně. — Kletba rodičů nezdárný syn. — Příklady pro kazatele sebrané z novin.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmu katolicko-politickému.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasyláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Je zlý duch, nebo není?

Pro dobu svatopostní. *)

1. V naší nevěrecké době velmi často mluví se o ďáblu, čili o zlém duchu. Největší německý básník Göthe uvedl ďábla velmi pikantního na divadlo, kdež zlý duch jaksi zdomácněl. Odtud přešel též na divadlo pimpr-lácké. Vyšly též memoáry ďáblovy. Takměř žádný maškarní ples neobejde se bez ďábla. Čert nalezá se v průvodu sv. Mikuláše. Cukráři ze stejného cukru vyrábějí andělíčky jako čerty. V jednom bráčekářském krámě v Praze je na prodej celá taneční čertů, kteří nesou baby buď v koši, anebo napíchnuté na vidličích, čemuž mnozí mimojdoucí bezděčně se zasmějou.

Čert slovem dnes tolik již zevšedněl, že mnozí za to mají, že vůbec ani čertů, ani ďáblů není.

— Ďáblů není ani zapotřebí, — tak je slyšeti dnes, — zlí lidé zlé duchy nahradí úplně, aniž by musilo se chodit pro čerty do pekla.

Máme před sebou evangelium na I. neděli postní, v němž řeč jest o trojím pokušení Pána Ježíše zlým duchem. Co o tom souditi? Jsou zlí duchové, anebo nejsou? Jsou nějakí duchové beztělesní vůbec? Mají na svět náš nějaký vliv?

Tyto a podobné otázky namanují se dnes skoro každému. Ačkoliv doba naše zlými duchy spůsobem nejrozmanitějším se zabývá, ona v ně doopravdy nevěří.

Učení sami mezi sebou rozcházejí se v otázce: jsou-li zlí duchové, anebo nejsou-li?

Filosofové tážou se: odkud přišlo a přichází do světa tolik zla? A odpověď zní: od zlých lidí. To však duchům pátravým nedostačuje. Tážou se dále: Kým stali se lidé zlými? Byli lidé vždycky zlými? Proč nejsou všickni lidé zlí, proč jen mnozí? Byl člověk původně zlým? Kdo, anebo co ho učinilo zlým?

Otázky tyto vedou tázače až ku kolébce člověčenstva — do ráje.

Ve světě odjakživa tolik páchalo se zlého, že nelze si je vysvětliti jinak, jako že buďto lidé sami jsou ďábli, anebo že musí býti jakýsi zlý princip čili původce, jenž pohání je ku zlému.

*) Podle Apologie Weissový díl II. 13.

Buďto je zlý duch mimo tento svět, anebo na světě tisíce lidí jsou ďábly.

2. Odkud přišlo zlo na svět? Mnozí dnes tvrdí: zlých duchův není, ale jsou zlí lidé. Člověk přichází na svět zlý. Kdo ho zlým stvořil? Snad Bůh? Může z rukou Božích něco zlého vyjít? Což Bůh nedovedl člověka lépe učiniti, nežli jaký se nám jeví dnes se všemi zlými náklonostmi, křehkostmi a neřestmi? Může Bůh býti původcem zlého? Bylo by to rouháním. Pak by každý zločinec mohl se vymlouvatí na Boha: proč ho udělal zlým?

Již tedy lidský rozum vyžaduje praprvní počátek zlého mimo Boha a mimo člověka. Na to nám dává odpověď veskrz uspokojivou písmo svaté: Člověk vyšel z rukou Božích dobrý, zlo přišlo na svět od zlého ducha — závistníka.

Písmo svaté učí, že Bůh dal člověku svobodnou vůli, aby mohl zlému odporovati.

Člověk rád vinu svou svaluje na jiného. Adam ji svaloval na Evu, Eva na ďábla. Čím kde živější je víra, tam tím méně svádí se vina na ďábla. Svatá Teresie říkala, že nepochopuje, kterak lidé strachovati se mohou ďábla? Zlý duch prý se bojí nejvíce těch, kteří se ho nebojí. Proto i naše staré báchvy o ďáblu, pocházející z dob pravé živé víry, ďábla líčí jako hlupáka, jež lze snadno přelstítí. Ďábel nechá se klíčovou dírkou chytit do pytle a na kovářině nemilosrdně ztlouci; chytají ho též do láhve a pod. Ďábel v báchvách křesťanských nazývá se hlupákem. Svatý Prokop vede si ďábla na řetěze a oře jím pole.

Není tedy pravda, že by křesťané ve středověku všudež jen viděli ďábly. Tehdy z něho mivali strachu co nejméně.

Křesťan ví dobře, že dokud přidržuje se Krista, nemá se ďábla co strachovati. V Kristu má křesťan proti ďáblu oporu nejlepší. Mocí Kristovou ďábel jako by přivázan byl na řetěz až do té doby, kdy podle zjevení sv. Jana má býti rozvázán na malý čas, aby rozhodnutí nerozhodných bylo připsáno. A je-li ďábel v písmě sv. nazván knížetem tohoto světa, pak příčina toho vězí ve zkaženosti lidské. Mnozí lidé a nečinně odhazují od sebe zbraň, kteréž kdyby užívali, byli by nepřemožitelnými. Oni sami ďáblu práci usnadňují. Mnozí dříve ještě, nežli na ně pokušení přijde, činí to, co ďábel chce. My sami ďáblu podáváme sekeru na podetnutí stromu věčného života.

Dokud víra jako slunce na světě zářila, měl zlý duch dílo těžké. Teprv když počátkem století čtrnáctého světlo to haslo, začínal ďábel mítí volnou ruku. Pak jej lidé prázdni pravé víry vidívali v každé skulině, v každé klíčové dírce. Pak teprv při bouři začínaly čarodějnice jezdit na chvošti, pak každá neúroda a každá škoda a nehoda byla dílem ďábla.

Teprv za reformace Luthrovy byla ďáblu připisována moc takměř božská. Nic se nestalo bez ďábla. Ďábel měl pod sebou všechny poklady světa, ďábel byl vědatorem, on uschoval kámen mudrců, on vyráběl zázračná zrcadla, zázračné kulky — pro pytláky, on uměl připravovati truňky lásky a omládnutí pro staré baby, z ďábla toho reformačního vynořil se konečně Göthův Faust.

Zlatý věk ďáblův započíná teprv reformací.

Na tuto středověkou ďábloninu měl rozhodný vliv humanismus — čili oživení klasických studií v Německu. Co kdy o zlých mocnostech horečná fantasie na východě, v Asii a Egyptě si vymyslíla, to humanisté přenesli do Německa, kdež se to spojilo s ponurým bájeslovím národův německých. Ze sekt manichejských, ze židovské Kabbaly a z mythologie staroněmecké vyšly ty brozné pověry o ďáblu, jež neprávě připisují se katolické církvi. A z protestantského Německa pak přenášely se bludaři českými: luterány, helvety a husity pověry ty do Čech. V Německu nejhůře a to v době reformace začaly řádití pověry o čarodějnicích. Je pravda sice, že i mezi národy románskými a slovanskými ode dávna věřivalo se v působení zlých duchův,

toto ale více méně obmezeno zůstávalo na obyčejné čáry. Bájesloví slovanské zná sice Černoboga, ten však málo kdy vystupoval co zlý duch osobně, jako v Německu.

Ani v Itálii, Španělsku a ve Francii, aniž kde mezi Slovy bylo tolik děsných pověr o ďáblu, jako v protestantském Německu. Ve Francii teprv v době největší osvícenosti Ludvíka XIV. a XV. kdy setkárství Jansenistů začala bujati, tvořily se společnosti z nejvyšších kruhů, v nichž se pěstovaly čáry pověstnými podvodníky hrabětem Saint-Germainem, Kasanovou a Kagliostrem. Zvláštní to osud domnělých osvícenců, kteří, když se zřekli pravé víry, upadali v ruce čarodejnických podvodníků.

3. Z dějin lze snadno dokázati, že Lutr svět z moci Boha všemohoucího takofka vyrval a že ho odevzdal v moc ďábla. Lutr všudež v katolické církvi spatřoval jen ďábla. Cokoliv církev až do věku 15. krásného vytvořila, bylo dle Lutra dílem ďábla.

Vytýkají-li protestanti nám katolíkům římské pověry, mohli bychom jim vraceti s výtkou mnohem důvodnější, že Lutr jaksi provedl restauraci ďábla. Cokoliv církev katolická vykonala dobrého, dle Lutra dílem bylo ďábla. Ďábelstvím byly její velechrámy, Ďábelstvím a lejnem ďábovým byly nejkrásnější malby a sochy, Ďábelstvím byly university, Ďábelstvím a dcerou a k . . . Satanovou byla církev sama. Lutr a Kalvín v člověku takofka zničili víru v prozřetelnost Boží svým o ní učením. Buďto prý je člověk předurčen ku spasení, pak může dělati co chce, hřešiti co nejvíce, do nebe se dostati musí; anebo je předurčen k zatracení, pak ať činí co chce, z drápů ďábla se nedostane. V době reformace rozšířila se nejvíce hrozná pověra o upsání se ďáblu lidskou krví.

V člověku podle učení Lutra není ani dobré žilky, ani jiskry dobrého, všecko všudež opanoval ďábel. A proto i lid v každém koutečku a v každém selestu věřil ďábla.

Lutr sám všude viděl ďáblý. Když mu vítr na cestě — v zimě — s hlavy smetl baret, udělal mu to buďto nějaký prokletý žid, anebo ďábel. Jestli že při jídle přebíral, — u Lutra se to stávalo často, — chtěl na to přísahati, že mu ďábel do jídla namíchal jedu. Do dneška ukazuje se na onom zámku, kam Lutr byl zavezen, černá skvrna po rozbitém kalamári, jímž Lutr po ďáblu jej pokoušejícím hodil.

Všecky dějiny světa, papežství se všemi kněžími a mnichy, s advokáty, Turky i s Mohamedem od pradávna naleží ďáblu.

— Křesťan — tak napsal Lutr — má věděti, že sedí uprostřed ďáblů a že ďábel mu je bližší, nežli kabát, a nežli košile. Brzy u luteránů nebylo písničky, aby v ní nebylo ďábla. Protestantský kazatel Baltasar Schuppius poslal do Dortrechtu na sněm Kalvinistů plnou loď ďáblů, aby jejich úrady zmařili. Nesmírné množství knih napsáno bylo o ďáblu, jež později v jeden celek byvše sebrány, dostaly název: tiatr ďáblů.

Co se kde stalo zlého, má na svědomí ďábel. Na ďábla vylouval se každý darebák a každý lotr. Ďábel nedal nikomu dobře dělati. Protestanti přestávali se zapřísahati u živého Boha, nýbrž u živého ďábla. Veliké množství porekadel přešlo do řeči lidu od protestantů. Tito vynášli ďábla žebráckého — bettelteufel, lichvářského — wucherteufel, lenivého — faulteufel, lakotného — geizteufel.

Naše česká, svatováclavská řeč nemá ani těch slov o ďáblech, jako řeč lutrova, jež vynášla: lügen- und lästerteufel, tanzteufel, junkerteufel, ehe-teufel, saufteufel, gewissensteufel.

S tímto poslednějším měli protestanti nemalý kříž. Již starý Tacitus vystihl, že ze všech neřestí národů německých největší bylo obžerství. Nesmírná žízeň bývala od pradávna hrozným soupeřem německých hrdinů, kteří v zápase s ním pravidelně vždycky podlehl, což velikým reformátorem šlo nemálo na rozum. Vždyť Lutr sám od něho velmi často býval povalen pod stůl. Konečně se tomu přišlo na kloub. Jeden z reformátorů Friedrich

vynašel, že německý národ k obžerství svádí „Saufteufel“. Ten vychytralý ďábel! Schoval on se po každé za veliké cínové džbery, naplněné vínem a pivem a pououkal, kde jak mohl. Pak ovšem mohli ubozí rytířové bránit se jak chtěli, saufteufel po každé je svalil pod stůl. Vynález tento učinil po celém protestantském Německu nesmírnou sensací. Žádný snad spis nedočkal se vydání tolika, jako knížečka ponejprv vydaná ve Frankfurtě r. 1557 o Saufteuflu.

Avšak věc ta měla brzy svůj háček. Po pijácích přicházeli rozvadění manželé, proklínací a veselé, tancechtivé holčičky a pravili: Jak my k tomu přijdeme, aby jen ožralci měli právo, všechny své hříchy sváděti na ďábla! My chceme mítí též svého tělesného ďábla, na něhož bychom mohli skládati své hříchy. A ubozí reformatoři, aby vyhověli i těmto, vynašili pro každou neřest extra ďábla. A tak dostal každý hřích svého pekelného patrona. Ti, co rádi proklínali, dostali za patrona „fluchteufla“. Pyšní měli svého „hoffartsteufla“. Tento však měl ku své ruce ještě několik čertíků nižších, podle toho, na který kus oděvu kdo byl pyšný. Tak povstal Kleider-, pluder-, paus-, krauss-, hosen-teufel.

Protestantští kazatelé pozorovali, že mládenci a děvčátka při kázání se smáli. To se rozumí, že v každém smíšku vězel ďábel — l a c h t e u f e l. Pozorovali též, že mnozí bývali zamýšlení a smutní. Ti zase měli ďábla melancholického. V lenoších vězel „müssigangsteufel“, v kramářích ďábel špekulační. Starostliví rodičové měli „sorgenteufla“. Konečně každý stav měl svého ďábla. Vojáci měli „Soldatenteufla“, dvořaninové měli „hofteufla, schmeichlerteufla, fuchsschwenzelteufla“, a korunou všech ďáblů byl ďábel farářský: pfarr-, pfünd-, beschueideteufel. Aby ale kantoři nevyšli na prázdno, byli obdařeni schulteuflem.

U krbu v každém domě dřepěl „hausteufel“, jenž týral brzy muže, brzy ženu. A všechny tyto ďábly jistý Dr. Hocker sebral a tiskem vydal pode jménem: „Theatrum diabolorum.“

Nebyl to ani jezuita, ani katolický kněz, nýbrž protestantský kazatel Martin Borrhaus, známější pode jménem Cellarius, jenž podjal se práci velmi důležitě, ovšem že ohromné. Chtěl totiž zvědětí, mnoho li po všem světě, v pekle a na zemi ďáblů je a napočítal jich šťastně: 2,665.866,746.664, totiž dva biliony, šestkrát sto šedesát pět tisíc osm set šedesát šest milionů atd.

Připomínáme, že všechny knihy o ďáblech vycházely ve městech ultra-protestantských, především v Eislebenu, Halle, Jeně, Děvině, ve Frankfurtě, Bukovci a pod.

Kdyby tedy zase některý polovzdělanec v novinách anebo v hospodě poškleboval se středověkým pověrám o ďáblech, může se mu odpovéděti přímo, že pověry ty nevyšly z katolické církve, nýbrž z protestantismu. Měly za následek, že konečně nikdo nechtěl ve jsoucnost zlych duchů věřiti. A tak upadl svět z jednoho extrému do druhého. (Dokončení.)

Pán Ježíš na poušti. — Pokušení. *)

Která je to poušť, kam Duch Boží vedl Ježíše?

Na východě za pláni Jordánskou je hora Nebo a vysočina Perejská, na sever hora Hermon s hlavou skvoucím sněhem pokrytou v hloubi světelné se ztrácející; na jih moře Mrtvé, svítící jako tabule nahnědlého stříbra; na západ poušť Judská vyzdvihující se v nesčíslné kuzele, na nichž od zimního deště pučí řídká tráva, již zase první paprsky letního slunce sežehují. Jeru-

*) Ukázka z P. Didona J. Kristus, díla to, jež by nemělo v žádné křesťanské rodině scházeti. Red.

salem skrývá se za horou Olivetskou, jež brání další vyhlídce a na níž nyní bílá věž se vypíná jako vyzdvížené znamení nad úskalím tohoto nehybného a smutného moře kamenného.

Vše tu poušť a hora: dva velikáni vedle sebe plni přisnosti a velebnosti. Takým byl dle vši pravděpodobnosti úkryt Ježíšův.

Skála mu sloužila za útulek. Žil mezi dravou zvěří.

Nebe nad Jeho hlavou plno jasnosti a hlasů nebeských. V této mrtvé přírodě jen vzpomínky mluví k cestovateli, jenž sem zabloudí; vše naplňují svým šepotem. Živý obraz Kristův zdá se vznášeti se nad pahorky. S úctou díváme se na trosky skály, kde asi odpočíval.

Poušť mívala vždy pro nábožné lidi neodolatelnou přitažlivost, všickni v ní trávili čas; bývat jako prahem činného života.

Ježíš často vyhledávati bude samoty a sám jí jako příležitosti k modlitbě užívati bude jako prostředku, kde duch odpočívá a uniká nástrahám a pronásledování.

Samota přibližuje k Bohu, očišťuje srdce a mysl, osnuje zdárné úmysly, pobádá k zmužilosti a připravuje povahy silné.

Mojšíš vyhledával Boha na osamělém temeni hory Horeb; Eliáš na poušti hledal úkrytu před lidmi; Jan Křtitel také na poušti žil mohutně a posiluje se Duchem Božím; Pavel odstranil se do neobydlených plání arabských, aby přemýšlel o hlase, jenž ho na cestě do Damašku povalil k zemi; a učedníci Ukřižovaného, utíkající před zkažeností světa, pohříženi jsouce v rozjímání, lačnice po životě věčném jedenkráté též se uchýlí do skalních slují, do nitra poušti Thebaidské.

Nejnábožnější lidé vycházejí na poušť, aby posilovali se ve své zmužilosti, Ježíš tam šel, aby ji ukázal; oni vyhledávají samoty a míru, Ježíš boje; hledají tam útulku před zlem, Ježíš sem přichází, aby se modlil, aby podstoupil boj se Satanášem, aby zvítězil nad ním.

Pokoušeti a zkoušeti jsou dvě slova příbuzná: užíváme-li jich o bytostech svobodných, pak z činů, jež z nich pocházejí, ukázati se má cena a moc jejich.

Ježíš na poušti se postil. Po způsobu Mojžíšově a Eliášově čtyřicet dní a nocí nejedl ani nepil; necítil hladu. Potřeby tělesné utichly. Jsa na chvíli prost této poroby nenáležel zemi.

Než po čtyřiceti dnech a nocích podlehl Ježíš obyčejnému zákonu lidskému: Syn Boží projevil se také býti Synem člověka; cítil potřebu zotaviti své síly, zlačněl. Pokušitel se přiblížil.

Úkladně zvolil právě chvíli, kdy Ježíš zakouší slabosti lidské a chtěje Jej přinutiti, aby se mu zjevil, kým jest, dí mu, ukazuje na kamení, jehož bylo plno na poušti: „Jsi-li Syn Boží, rciž, ať kamení to chlebové jsou.“ (Mat. IV., 3.)

To byla řeč úskočná. Což jest spravedlivějšího, nežli zadost učiniti nejprvnější potřebě každého živého stvoření? Ale poušť jest všeho prázdná. Co na tom! Je-li Ježíš Synem Božím, Bůh nepotřebuje než říci, a kamení se promění na Jeho slovo; Bůh vyslyší přání svého proroka a proměněná skála stane se chlebem.

Pokušitel tuše v Ježíši Messiaše ponouká Ho, aby zneužil své všemohoucnosti, aby zrušil ku svému prospěchu a osobnímu ukojení moudré zákony přírody, svádí k zázraku svévolnému a křiklavému. Jeho slova, zdánlivě plná upřímnosti, odhalují veškerou jeho zlou povahu: sobectví, smyslnost, žádost podrobiti si Boha k službě své, místo aby on se podrobil službě Boží.

Nepraví proroci následují rady ďáblovy; podrobují svým choutkám moc Boží; místo aby byli věrnými služebníky Božími, chtějí v duši své proučeti Bohu, a zázraky, které jejich dějepisci jim připisují, jsou všecky rázu kouzelného.

Ježíš svrchovaným slovem odmítá pokušitele, pravil:

„Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst Božích.“ (Mat. IV., 4.—5.)

On bude živ tak, jak se bude líbiti Otci; je-li jeho vůle, aby zakoušel hladu, jistě ovládati bude nižší potřeby života. Ježíš jsa pravý Syn Boží, ponechává vše na vůli Otce; ačkoli Jej hlad trápí, zůstává podroben řádu, moudrosti jeho a odevzdává se Bohu, jenž o potřeby jednoho každého se stará.

Zdá se, že člověk, jestliže ovládá své žádosti, nemaje podpory v křehké hmotě a upevněn jsa v nepřemožitelné vůli, jež vše řídí a spravuje, bude bezpečen před ponoukáním ďábelským.

Není tomu tak. Zlo se plíží ještě dále. Duše Bohu nejoddanější klesá, a ve svém sobectví upadá do pochybování nebo do přílišné odvahy, do mdloby nebo opovážlivé důvěry; toť obyčejné úskalí nepravých proroků: milují okázalost, hledají skvělé skutky, pokoušejí Boha, aby zakročil v jejich prospěch, a aby toto zakročení bylo pro ně samé důkazem, že Bůh je podporuje. Potkáváme se u nich s hrdou domyšlivostí, že Bůh sloužiti bude jejich bláhovým smýšlénkám a jejich malomocným záměrům. Není to leč hrubá samoláska; zakrývá li se rouškou nezřízené sebedůvěry, podobá se ctnosti a tváří se, jakoby byla v obzvláštní důvěrnosti nebo v jakémsi přátelství s Bohem: bývá to léčkou, již i nejsvětější duše ne vždy unikají.

Taký jest nový útok Satanášův na Ježíše.

Používá proti Němu nadlidské moci duchů. Zbaven jsa pout hmoty, ovládaje tíži a prostor, unáší Ježíše na věž chrámovou, na vrchol některé chodby, snad na vrch předsíně, odkud zrak se noří v údolí Cedronské nebo na Hieron, odkud kněží každého rána ohlašují východ slunce, jakmile se nebe vyjasňuje za horami Hebronskými.

„Jsi-li Syn Boží — dí — spust se dolů. Psáno jest: Bůh přikázal andělům svým o tobě a na ruce uchopí tebe, bys o kámen neurazil nohy své.“ (Mat. IV., 6.)

Toto divné ponoukání mohlo by snadno svěsti povahu vyzývavou neb odvážnou, neboť v nejhlubších záhybech duše vždy se skrývá tajné sobectví, jež klamajíc vůli o její vlastní síle popouzí k nerozvážným krokům; ale důvěra Ježíšova v Jeho nebeského Otce jest dokonalá; On jedná jen jeho vlivem a nemohl by učiniti skutku, jenž by obsahoval nějakou nedůvěru v Boha nebo nezřízenou sebedůvěru v sílu lidskou.

Na odvážlivé vybidnutí Satanovo odpovídá pouze: „Nebudeš pokušeti Pána Boha svého.“

S jakou radostí by pozdravoval lid svého Messiáše, vida, an padá s výše chrámu do prostřed udiveného množství, jakoby byl s nebe sestoupil s mocí velikou a velebností!

Satan Jej k tomu svádl. — Věc to snadná — dodával. — Nepřikázal-li Bůh andělům svým a na ruce uchopí tebe. Jsi-li Messiášem, neváhej, usnadni si dílo, zaslep lid tak skvělým znamením.

Odpověď Ježíšova potírá zlo v samém kořeni a odhaluje zlomyslný výklad velikého slova v Písmě, v němž tak krásně jeví se dokonalá důvěra v Boha. Jakkoli v skutku drsná jest cesta, již máme kráčet, jsme přece jisti, že na ní nalezneme anděly, kteří nás podporují a všeliké překážky odstraňují; ale spoléhati na pomoc Boží, že nás zachrání v pošetilých záměrech, k nimž naše odvážlivost nás popouzí, znamená pokušeti Prozřetelnost Boží. Takový skutek jest zlý, neboť vždy pochází z nedůvěry v Boha neb z opovážlivého spoléhání se na sebe.

Pokoušení Kristovo rozvinuje se jako nějaké drama. Po výjevu na poušti a chrámě přichází hora. Ježíš ještě jednou se podává duchové moci pokušitelově a nesen jest na vrch hory, odkud ďábel ve všech čtyřech úhlech světa ukazuje Mu království říše tohoto světa a stává před oči Jeho veškeru jejich slávu pozemskou.

Každý člověk ustanovený k jakési činnosti pozoruje vždy půdu, kde má jednati, snaže se tam založiti své panování. Žádost po panování jest vrozena, nadýmá a roztahuje se dle moci ducha; čím silnější jest duch, tím více unášen bývá touto panovačností. Je-li taková snaha zdrženliva a dobře zřízena, není nedovolena; ale je-li výstřední a ukrutna, jest hříchem.

„Pohleď — pravil ďábel — jsem pánem, dávám toto vše, komu chci. Ale kdo chce míti takovou moc, musí míti také ducha zla, lsti, násilí a sobectví. Učiňme spolek, klaň se tomu duchu a vše to bude tvoje.“

Na Ježíše neúčinkovalo ani kouzlo ctižádosti, ani bázeň před protivníkem, On odmítá slovem důrazným, svatokrádežnou radu: „Odejdi, Satane! Psáno jest: Pánu Bohu svému se budeš klaněti.“

Ježíš nemá leč jednoho Pána, nekleká na kolena než před jedním Bohem, nezná jiného spolku, než jednotu se svým Otcem. Nejmenší smlouvání se se zlým duchem bylo by, jako zapřítí díla messiášského, jehož nejvyšším účelem jest člověka svobodnou vůlí nadaného vytrhnouti z otroctví a podrobiti jej ve svatosti vůli Boží.

Mimo Ježíše a ty, jež Duch Jeho vede a střeží, není ani jednoho člověka, který by se nebyl klaněl nepravému bohu tohoto světa, duchu lži a ukrutnosti, sobectví a lsti. Hmotný výboj této země jest skoro všude dílem vražedným, jež označeno jest znamením bestie, oné temné moci, která je řídí a týrá. Satan si zde vede jako bůh a namlouvá těm, kteří se mu klanějí, že budou, jako on, bohové.

Státí se bohem, to jest ten veliký sen, který konejší lidstvo, a cíl, kterýž je okouzluje od doby prvního člověka. Bídne a hrozné to božstvo, jakým jsme, když posloucháme zlého ducha, místo abychom mu odpovídali jako Ježíš: Jen Bohu samému se budeš klaněti. Naše hrdé „já“ zmizí, naše moudrost jest jen bláznovstvím, naše moc jen lstí a tyranstvím, naše sláva marností a naše panování pomíjející a klamné, poněvadž upadáme hned v hrozné otroctví toho, co jsme jen na okamžik ve svém sobectví a násilnictví si podmanili.

Toť jsou dějiny lidstva podle řádu Satanova; nepřestávají se rozvíjati se od věků, nemajíce moci, by vyvrátily dílo Ježíšovo, jenž jediný dává božství svým věrným, jestliže zloducha odmítají a jediné Bohu se klanějí.

Republikánské křty.

U nás nalezá se mnoho lidí, kteří vychvalují vymoženosti veliké francouzské revoluce před sto lety. Jelikož i dnes dle všeobecného přesvědčení všecko schyluje se k velikému převratu sociálnímu, v němž hrdla i statky vydány budou na pospas anarchistům, nebude od místa, uvéstí některé další doklady dějepisné o činnosti nejhlavnějších hrdin té revoluce. Přinesli jsme totiž v ročníkách minulých věci zajisté zajímavých o nadlidském zápase hrdinů za trůn a oltáře ve Vendé a v Bretani proti nelidským ukrutníkům pařížského konventu, z nichž Carrier zvěčnil se v Nantesu co nejhanebněji.

Nejhůře řádl proti kněžím. V Nantesu bylo již přes rok vězněno 90 kněží, kteří raději nejhorší bídu snášeli, než aby na republikánskou ústavu proti Bohu přísahali.

Kněze ty poručil Carrier odvésti na jednu spuchřelou loď.

Starý římský dějepisec Tacitus vypravuje, v jakých rozpacích tonul císař Nero, aby se nenápadně své matky Agrippiny zbavil. Tu prý se mu nabídl loďář Anicet, že mu pořídí takovou loď, jejíž dno na moři samo sebou se otevře a jež potopí se.

Na myšlénku podobnou připadl Carrier s pochopy svými Fouquetem a Lambertyem.

Kázali tesařům v lodi ve spod tajná dvířka prosekati, načež s lodí vyjelo se do prostřed řeky Loáry, kdež byla nejhlubší. Na dané znamení voják dvířka ve dně vyrazil — bylo slyšeti srdcervoucí výkřik a v malé chvíli vlny pohřbily 90 kněží. Čtyrem z nich podařilo se přece na vrch vyplavati, tři však byli chyceni a utopeni, toliko jednomu podařilo se útluku u milosrdných rybářů nalézt, jenž i hroznou smrt svých bratří popsal.

O několik dní později bylo 58 kněží z Angersu na lodi přivezeno. Rozsudek zněl, že mají býti zavezeni přes moře do Cayennu v jižní Americe k vysoušení močálovité země. Avšak Carrier rozhodl, aby na místě byli potopeni, což se i stalo.

Tento způsob popravý dostal jméno republikánské noyady — potápění — anebo republikánského křtu.

— Jakou to revolucionářkou stala se řeka naše Loára! — psal na to Carrier do Paříže konventu.

Křtiny tyto došly zalíbení u náčelníků revoluce. Když se jim to tolik krásně křtilo kněze, umínili si podobně křtiti i jiné osoby.

Ve vězení v Bouffayu nalezalo se šest osob odsouzených k smrti pro lupičství. Tyto udělaly pokus z vězení se prolomiti. Když to Carrier uslyšel, udělal pokřik o velikém, široce rozvětveném spiknutí nepřátel republiky. Měl totiž namířeno na 200 jiných osob, jež nevinně byly v žaláři držány.

Tohle zdálo se předsedovi revolučního soudu — Phelipovi — přece příliš křiklavé. Těch šest kázal popraviti, avšak proti popravě ostatních se ohražoval.

Carrier odporoval mu pravě, že nemá-li povstati mor, přeplněné žaláře musejí hromadnou popravou býti vyprázdněny. Na to pochop jeho Goullin sestavil listinu se 60 jmény odsouzených, kteří druhého dne měli býti postřeleni. Avšak generál Boivin zdráhal se k popravě té propůjčiti vojáky.

— Vidím na listině — pravil — jména též osob, jež zavřeny byly pouze pro opilství.

Na to Carrier poslal si pro vražednou bandu „Marratistů“ a poručil lodě připraviti.

Banda revolučních vrahů přitáhla a v žaláři se rozhostila. Nejdříve poručili si hodně jíst a pít, načež o půl noci chtěli pustiti se do díla. Tu však předseda soudu postavil se rázně na odpor, což ale Carriera neodstrašilo. Na štědrý večer r. 1793 vrazil s Goullinem a tlupou Marratistů do vězení, žádaje, aby mu 155 vězňů bylo vydáno. Z těchto však bylo již několik zemřelo a několik zatím do jiných žalářů odvedeno. Zbyli pouze 104.

— Nu tak tedy — zvolal Goullin — přiveďte k nim ještě těch 15, kteréž jsem před večerem sem poslal.

Těch 119 bylo na to svázáno, s podotknutím, že budou zavezeni na ostrůvek k nějaké práci. Když jeden z vězňů žádal o sklenici vody, zabránil tomu jeden z Marratistů slovy: není zapotřebí, za chvíli budete pít z velického šálku.

Goullin zatím poháněl ku spěchn. — Přichází odliv moře, uvízli bychom s lodí, — pravil.

Mezi tím ale tesaři, kteří měli vysekati vespod padací dvéře, odešli. Nežli tito přišli, musilo se s vězni chvíli chodit sem a tam, načež jednoho po druhém házeli na dno lodi. Žebříček totiž až ke dnu nedosahoval. Marratisti popadli každého za hlavu a házeli nemilosrdně dolů, načež nad hlavami ubohých poklop byl přibit. Nyní ovšem věděli, jaký osud jim nastává.

Tabouret, kormidelník z Nantesu vypravuje: Chtěl jsem z lodi utéci, ale již nemohl jsem. Soudruh Afflé loď řídil. Pravil, že učiní, co bude moci. Kotvice byla vytažena, loď se hnula, já jsem se usadil nahore.

— K ostrovu Chaviré, — šeptal velitel lodi.

Ze zdola nešťastníci úpěli: zachraňte nás!

Podářilo se jim totiž prolomili na horu otvor. Vystřkovali ruce, prosíce pro Boha o smilování. A tu viděl jsem Marratistu Grandmasona šavlí sekati do těch rukou. Prsty, klouby, ramena válely se po zemi. Krev z nich stříkala na všechny strany. Pohledu tolik brozného nemohl jsem snést. Chtěl jsem již sám do vody skočiti. V desíti minutách na to slyším tesařské sekery bušiti do tajných dvířek. Loď se potápěla. Vyskákali jsme na loďku. Děsné výkřiky odsouzených rázem zmlkly pod vodou.

Kdysi holandská loď uvízla na jakémsi předmětu. Když se po příčině pátralo, ukázalo se, že uvízla na jedné z potopených lodí, jež ještě byla plna mrtvol.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

(Pokračování.)

K a n o n.

Znameníť jeden professor z Paříže octnul se po letech opět jednou ve své rodné vesničce.

Co každého, když se do svého rodiště vrací, k sobě nejvíce táhne, jest rodný dům a kostel.

Rodného domu již tu dávno professor neměl, ni otce ni matere na živu, což tedy divu, že zamířil přímo do kostela.

Bylo to všedního dne ráno, kdy připadá mše sv.

Ta svatyně stojí tu tak jako před lety, tytéž lavice, tentýž zvuk zvonku, totéž posvátné ticho, tentýž kněz u oltáře; jen hlava jeho bělejší, chod jeho nejistší, hruď sraženější.

Ale když pozoroval posvátné úkony mše sv., zejména, kdy nastalo pozdvihování — cítil jak duch jeho i tělo jeho mládne, on se cítí zase chlapcem nevinným, ano on bije se zase tak v srdce, jako to v prostnosti svého dětinství činíval, ale co učenec dávno činiti odvykl, on spíná ruce a volá: „Navrať mi, o Bože, navrať mi víru mého nevinného dětství!“

Laskavý čtenáři můj! Snad i Tvá víra utrpěla během let v tom víru života nárazu nějakého většího, aneb dokonce se ztroskotala — vrať se i ty jednou po dlouhém čase opět do těch blažených let mládí života svého, klekni při oltáři Páně — pozoruj kněze a sv. úkon oběti přesvaté a zvolej s oním filosofem: „Navrať mi, ó Bože, navrať mi víru dětství mého!“

Neb v našich rozvahách o mši sv. vstupujeme do vnitra svatyně, jako do velebného dómu, jehož osvětlení vesměs shůry padá. Světlo však, které shůry padá, vyžaduje sílu vidma z víry sv. vycházejícího — a sice v té míře musí Tvá víra Ti přijíti ku pomoci, čím hlubší jsou tajemství, jež Ti osvítití má.

Zkrátka, chceš-li tu rozuměti — musíš tu dítětem se státi.

Zde platí slovo Páně u sv. Matouše 11, 25: „Chválím tě Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými, a zjevil jsi je maličkým.“

Kdyby byl Bůh blesky své slávy a velebnosti nezakryl malinkými a nepatrnými způsobami, nemohli bychom přítomnosti jeho snést.

„Vzhůru, volá sv. Jan Zlatoušlý, vzhůru ku trůnu nebes, nikoliv nebes toliko, ale k nebesům nebes a viz tam, co ti pravím: Zde na zemi ti ukazuji, co vši pocty a oslavy hodno jest; neokazují ti anděly, nikoliv archanděly, nikoliv nebe ba ani nebesa nebes, nýbrž Pána všeho toho!“

Pročež napomíná Diviš Karthusianský každého kněze, aby zvláště na počátku a během tiché mše sv. tak zvaného kanonu — sebrané mysle a

svého ducha pánem byl a jej takřka na to přesvaté tajemství upoutal — jak dalece totiž lidské křehkosti možno a milostivá pomoc Ducha sv. přispěje. — Vypraveni takto světlem sv. víry, nastupme v duchu pokory cestu do svatyně svatých — do tajuplných slov kanonu — tiché mše sv.

Slovem kanon rozumíme jednou pro vždy ustálené pravidlo (formu), podle něhož se sv. tajemství proměny chleba v tělo a vína v krev koná.

Jsou to tedy modlitby od „Sanktus“ až do modlitby Páně čili „Otčenáše.“

Svou podstatou, svým obsahem jest kanon tak stár, jako Církev sama.

Sestává z slov Páně, z apoštolského podání a přípojek nejstarších papežův. Tak že, kdyby vstali z hrobů katakomb onino první křesťané, zvláště 3. a 4. století a vstoupili dnes do kteréhokoliv chrámu katolického a z misálu ta slova čtli, z kterých kanon sestává, zdálo by se jim, že včera tu byli, t. j. oni by nemohli ani uvěřiti, že se píše 5. února 1892.

Ano, tak jako my v 19. století konáme památku večere Páně, konali ji křesťané za dob poapoštolských; kanon jest to pojítko, jež nás činí současníky s prvokřesťany; kanon jest ta pohnutka, která mnohého protestanta, zvláště v Anglii, přivedla do lůna katolické Církve.

Začíná pak kanon těmito slovy:

Tebe tedy, nejdobrotivější Otče, skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho, skroušeně prosíme a žádáme, abys milostivě přijal a pozhual tato dáni, tyto dary, tyto svaté oběti neposkvrněné: zvláště které Tobě obětujeme za Církev Tvou svatou katolickou, kterouž upokojiti, hájiti, v jednotě řídit i spravovati račíš po celém oboru zemském, spolu se služebníkem Tvým, papežem naším Lvem, biskupem naším (Františkem) a vladařem naším (Františkem Josefem), i se všemi pravověrnými, katolickými i apoštolskými věry ctiteli.

Tebe tedy (Te igitur), před nějž jsme při začátku mše sv. plni pokory, zároveň ale také důvěry byli předstoupili, jemužto jsme na stupních oltáře vinu svou vyznali, nad nímžto při „Gloria“ srdce naše zplesalo, jehožto Slova věčného slovo při evangelium v srdce naše padlo, jehožto jsme při „Credo“ před celým světem vyznali, jemuž jsme chléb a víno v oběť přinesli a v jednotě se sv. anděli „svatý“ zpívali — Tebe tedy, nejdobrotivější Otče!

Z toho patrně, že mše sv. nepřináší se žádnému svatému, jak protestanté a mnozí nevědomci ať učení neb neučení si myslí, nýbrž jen a jedině Bohu — a sice první Božské osobě, Otci nebeskému, nejdobrotivějšímu.

Ano nejdobrotivějšímu Otci, protože nás Oteckou láskou miloval, protože nám svého jediného Syna daroval a tento, svou Obětí jednou pro vždy na kříži krvavě přinešenou, nás z nepřátel Božích, dítky Božími učinil a při každé nekrvavé oběti mše svaté nás co dítky Boží, co bratry své Otci svému nebeskému předvádí.

„Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho.“ — Tak Církev vždy prosila, tak zakončuje své modlitby až dosud, tak modlí se bude až do soudného dne.

Ve mši sv. volá tak nejméně 12krátě.

„Začkoliv prositi budete Otce mého ve jménu mém, dáf Vám!“ Jan 16, 13.

Nemůžeme lépe provázeti modlitby své — jako když je skládáme do rukou Syna Božího, toho krále, v němž, skrze něhož a pro něhož všecko se děje.

Toto odvolání se na Krista jest nejslavnějším, nejmocnějším zakončným modlitby, jest ozdobou Církve, silou kněží; zbrání věřících, nadějí kajicníkův, jistotou a upokojením blažených.

O kéž všickni kněží vystihnou smysl těchto slov! Ať jest to ve mši, ať v breviři, ať kdekoliv při modlitbě — vždy je s uctivostí, láskou a důvěrou — ano se zvláštním zápalem vyslovujeme! „Vše a ve všem Kristus!“ Kol. 3, 11.

Zvláště ale zde na tomto místě — „ponižené prosíme a žádáme, aby Jsi milostivě přijmouti a požehnati ráčil — „tato dáni“ chleba totiž a vína,

jež Jsi nám — Otče nebeský — ze země vyrůsti dal; „tyto dary,“ jež Tvůj Syn si vyvolil, aby je v své tělo, v svou krev proměnil, a tak v proměněných mocí Ducha svatého svatou, neposkvrněnou obětí učinil.“

Neboť ačť se jen Bohu Otci obětuje, přece i Syn i Duch svatý z oběti té se raduje — a proto žehná kněz při těch slovech chléb i víno trojím křížem.

Následuje nyní vypočítání stavů a osob, za něž sv. oběť se přináší.

Na prvním místě (imprimis) stojí tu svatá Církev katolická, (za Tvou svatou Církev katolickou.)

Ano to první, co na mysl obětujícího kněze tanouti má, jest a budiž vždy Církev svatá. Jí zasvětil kněz celý život svůj. Jí patří jeho květ mladosti, jí věnuje sílu muže, pro ni nabývá zkušeností a stárne kmetstvím ctihodným.

Všecky radosti i žalosti Církve zrcadlí se v srdci knězově, každého dne modlí se s Církví za Církev.

Zde v kaanonu modlí se aby: Bůh této Své Církví pravého pokoje (pacificare) vnitř i ze vnitř udělití ráčil.

Na úpatí kříže Kristova vypučela palma pokoje a rozestřela ratolesti své na veškeré člověčenstvo.

Mocnáři tohoto světa hledí udržeti pokoj silou zbraně a nesmírným počtem vojska. Krev na bojišti sletovala národy k sobě. Ale vše se rozpadue zase, pustí-li ruka tu moc, kterou je drží.

Ne tak v království nebeském, říší Boží na zemi, Církví svaté. Zde národy nepojí k sobě ani moc ani zbraň, v církvi svaté jest pokoj, vzdor těm rozličným nářečím a způsobům života, vzdor všem válkám a řevnivostem mezi jednotlivými národy.

Sv. Řehoř Nazianský hrozil se přijmouti na sebe hodnost biskupskou, řka: „Jen se strachem a hrůzou na to myslím, kdy mám vládnouti tak velkým množstvím lidu, jehož žití a náklonnosti tak od sebe různé jsou. Těžko jest zkrotiti živou obludu z rozličných živých šelem složenou — a ještě těžší tak veliký z tisíc hlav složený počet lidí spravovati.“

Sv. Řehoř hrozí se té myšlénky: spravovati jednu diecesi — a nejvyšší pastýř Církve. sv. Otec, co člověk mající nad námi pouze jen tu moc a vládu, jakou mu katechismus dává, přece drží národy celého světa kolem sebe shromážděny, on je chrání a brání svým prstenem rybářským a „pokoj“ jest napsán na jeho praporu.

Kdo ten pokoj Církví dává?

Tento vnitřní pokoj hájí a brání Církev sv. proti všem zevnitřním nepřátelům říše Kristovy, proti nevěřícím, aneb špatně věřícím, za dnův našich proti zednářům (freimaurům) a bezbožcům (atheistům) již zasedají i na křeslech ministerských.

Proti takovým bojovati jest pokoj Církve uhájiti a v takovém boji Bůh Církve svou chrániti bude, jak okružní list sv. Otce Lva XIII. ze dne 10. ledna 1890 ku konci má: „Není pochybnosti, že pokud nebude dobojováno, neodepře Bůh ani stádu, ani pastýřům své zvláštní pomoci.“

Jen že v boji Církve proti „mocnostem v povětří“ jest to zvláštní, že kdy biskupové jsou pokutováni, žalářováni, pronásledováni a t. d. síla stádece jest tím mocnější.

Viz diecese: Padrbornská, Hnězdenská a v nejnovější době, diecese francouzské téměř vesměs.

Můžeme říci i zde: pokoj Církve udržuje se bojem = si vis pacem, para bellum.

O jak daleko zasahuje moc a síla mše svaté. Vymahá na Bohu nejen pokoj a bezpečnost, ale i jednotu (adunare) Církve, ano Bůh sám spravuje Ji (regere digneris).

Jmenujte mi stát, jmenujte mi republiku, kde by taková panovala jednota v náhledech politických, jako jest jednota v Církvi, již způsobila společná víra, naděje a láska?

V této světové jednotě vyjímá se obzvláště nadpozemská majestátnost, nevyčerpateľná životní síla a vítězná moc Církve svatě.

Žádná moc na světě není s to, aby tuto podivuhodnou jednotu Církve, aby to nedostizitelné obecenství této po celém světě rozšířené rodiny Boží nějakým způsobem rozstřípila; vždyť krev mučenníkův a utrpení vyznavačův jest tou páskou, která pojí stádece s pastýřem, katolíky všech jazykův tím úžeji k sobě, čím více útoky na celek, nebo část Církve se dějí.

O tuto jednotu prosil Pán před svým utrpením:

„Otče svatý, zachovej je, kteréž jsi mi dal, aby byli jedno, jako i my. — Neprosím pak toliko za ně (učedníky), ale i za ty, kteříž na slovo jejich uvěří ve mne: aby všickni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal.“ Jan 17.

Vnitřní páska jednoty té jest víra, zevnitřní však jest správa Církve skrze papeže, biskupy a kněze. Tato svatá vláda (hierarchie) učinila z Církve onen nepřemožený tábor, jak o něm čteme v 4. knize Mojžíšově.

Objevuje se nám to divadlo, divadlo velkolepé: Národ vyvolený táhne z Egypta, ze tmy modloslužby, a hledá zaslíbenou zemi.

Mezi Egyptem však a zemí zaslíbenou jest poušť široširá, všude skály a žhavý písek. Chléb jim musí padati s nebe, voda ze skály vyváděti se na vyprahlá ústa; nepřátelé hrozí ze všech stran a proto táhnou tisícové jako vojenský šik dobře spořádaný; jich obydlí jsou stanové, neboť nemají na poušti stálého místa k přebývání — a přece jak vítězni, jak obáváni, jak slavní táhnou pouští dál a dále.

Prorok Balaam vidí s vršku hory celou tu krásu, jednotu a spořádanost — a místo, co by měl zlořečiti, k čemu jej Balák, král Moabský, byl pozval, jme se dobrořečiti a žehnati: O jak krásni jsou stánkové tvoji Jakobe! jak vznešení příbytkové tvoji Israeli!

Jako údolí plné hájů, jako zahrady podle řek svlažené; jako stánkové, kteréž postavil Hospodin; jako cedrové blízko vod.

Potečeť voda z okovu jeho, a sítě jeho jako vody mnohé.

Vyvýšen bude vedle Agaga král jeho, a odňato bude království jeho. Bůh vyvedl jej z Egypta, jehožto síla podobná jest nosorožci.

Spohliti národy nepřátely své, a kosti jejich zlámou, šípy prostřili je. Spolehna spal jako lev a jako lvice, kteréž žádný nebude smíti zbuditi.

„O kdožby mohl tobě zlořečiti, sám ať jest zlořečen; kdožby poželhal tobě, sám bude požehnán.“

A tak jest i s Církví.

Z temnoty pohanství nastoupila podivnou cestu svou dlouhou řadou let, staletími a všemi kraji světa.

Jest to putování po poušti, kterému se podrobila vznešená nevěsta Kristova: ani moc, ani bohatství, ani přízeň lidí nejsou jí k ruce, všechno, co ona má a co provedla, shůry má, shůry jí pomoc přišla. A jestli na té poušti nějaká oasa, nějaká přízeň mocnářův nebo lidu se pousmála, netrvalo to dlouho a ještě horších měla za to nepřátel a útokův.

A jako proti Mojžíšovi povstali: Kore, Datan a Abiron — tak i zde z vlastního tábora vycházejí protivníci: Luter, Zvingli, Kalvín atd. — ale Ona vedena ohnivým sloupem, utvrzením Ducha pravdy se svým viditelným zastupcem Kristovým „Mojžíšem to Římským“ v čele přemohla vše a neunavena kráčí dále bezmála již 2000 let! A to — po celém širém světě (toto orbe terrarum) ve znamení jednoty, lásky a pokoje — jak koncil Tridentský hlásá — v tajemství oltáře: mši sv. — až všechny národy v náruč svou pojme; a bude jeden pastýř a jeden ovčinec. (Pokračování).

Z Rulíkova historického kalendáře.

Podává Vlastimil Hálek.

Již tomu přes sto let, kdy počaly prováděny býti opravy Josefinské, ze kterých nám ještě tu i tam památky zůstaly. Syn a nástupce Marie Terenzie císař Josef II. jsa horlivým přívržencem ideí filosofů francouzských pokusil se dle jich náhledů přeměnití stát. Jsa přesvědčen u sebe, že chce jen dobro státu a poddaných zaváděl nová zařízení, nechtěl byla na ujmu práv církve katolické neb ne.

Stavě dobrou vůli nad stará práva, zavedl absolutismus, jímž nedocílil nikdy zvelebení státní moci. Řídě pak se při tom zásadami bujícího té doby gallikanismu octl se pojednou v rozporu se zásadami katolictví, kterýžto rozpor se čím dále přístrojoval.

Nedá se upříti, že mnohá zařízení jeho byla velmi dobrá; než bohužel větší část se bolestně dotkla každého věrného katolika. Do dnes cítiti jest ještě v katolickém životě rány té doby zasazené. Patenty dvorní bez ohledu něco nového zavádějící objevovaly se rychle za sebou. Že působily rozrušení myslí — nevoli katolíků — každý si může mysliti.

Na kolik pak různé pověry, kouzla, nepřistojnosti při bohoslužbě „snad“ se přiřazující, zakazovány byly, buditi musí v nás katolících jenom souhlas — avšak pozorně musíme i jádro věci na zřeteli míti, zdali v dáli tím snad i nepozorovaně nebyl uražen duch katolický.

Zachovala se nám z té doby nikoli nezajímavá česká knížka s titulem „kalendář historický“ všechněch proměn v slavném národu a království českém „sepsaný od Jana Rulíka měšťana Pražského v Praze r. 1798. vytištěný písmem Hraborských dědiců.“ Věnována jest Pelclovi.

Pročítajíc tyto zápisky starého měšťana Pražského a spolu pamětníka všech událostí oněch, seznamujeme se při tom s dojmy, jaké jimi vyvolány byly. Zračí se ve slovech, jimiž události ty vypsány jsou. Vmysleme se tedy v proměny Jana Rulíka, měšťana Pražského, slyšme i slova jeho vlastní, kterými v prostotě sděluje nám, co který den a rok nového v době Josefinské přinesl. Uvažujme též, jak citelně tu katolicismus raněn bývá.

V zaznamenaních těch uloženo i dosti materiálu ke kulturní historii české, jak následuje. Slyšme některé výňatky týkající se stránky náboženské:

R. 1780. Poněvadž pošetilost tak dalece mnohých rozum omámila, že oni nočního času rozličná modlení k sv. Křištofu, k sv. Koruně konajíce, při tom pro obdržení pokladů duchy zaklínají, takové pošetilosti a opovázlivosti přísně mají se potrestati a zameziti. (21.)

R. 1781. Nejvyšším nařízením zapovědino bylo, ze země do Říma peníze nížádným způsobem posýlati, a z klášterů svým vrchním pod pečeti tam dopisovati. (24.)

Týmž nařízením zapovědino bylo peníze na mše sv. ze země do ciziny posýlati. (24.)

Zapovědiny byly večerní pobožňutky v kostelích, domích, na ulicích všelijaká osvícení.

Zapovědino bylo, aby se při slavnosti Božího Těla korouhve a praporce nevystavovaly. Byl pak ten způsob uveden hned za císaře a krále slavné paměti Karla IV. (25.)

Tím nařízením má se lidu slušným způsobem ten omyl přednésti, že dotýkání oněch mrtvých, jenž sobě násilně smrt učinili anebo hanebnou smrti sešli, cti a dobrého jména neposkvřuje. (21.)

Od strany jeho Milosti Josefa II. prošlo nařízení strany tolerancí, podle kteréž příbuzným Augšpurského a Helvetského vyznání povoleno bylo, aby v dědičných zemích své náboženství svobodně provozovati mohli. Jedině katolickému náboženství má přednost veřejného provozování pozůstati. (29.)

Mocí nejvyššího nařízení povinen jest každý farář aneb pastýř duší v neděli a ve svátek za lid sobě svěřený mši sv. obětovati, jakž také veškeré duchovenstvo naskrz kollektu za Pána země při mši sv. se modliti. (30.)

R 1782. počali se zdvihati a rušiti v c. k. dědičných zemích klášterové založení pohlabí obojího. (31.)

Přišlo dvorské nařízení, aby klášterové, v nichž řeholníci v samostatnosti živi jsou a vedou život poustevnický, mužského i ženského založení, zdvižení byli. Jakož i bratří třetího řádu a tak nazvaní poustevníci majíce obydlí sem tam při kaplích aneb poustkách. (31.)

Zapověděno bylo těla mrtvá v kostelích do krypty pochovávatí. (33.)

Mají se kazatelové všech rozepří a hanění ze strany víry proti nekato-likům varovati, jen toliko učení Krista a církve katolické vykládati. (35.)

Obrazy neb štatue nemají ani v domích žni na ulicích osvěcovati. (35.)

Krámy mohou býti v neděli a ve svátek otevřeny do 9. hodiny ranní, též odpoledne po službách Božích prodávati se může.

Všecka nařízení neb patenty Pána země týkající se obecného lidu mají se po kázání s kazatedlnice lidem ohlašovati. (37.)

R. 1783. Ženich s nevěstou žádající, aby jim trojí ohláška prominuta byla, a třikráte najednou se ohlásili k světskému ouřadu se poukazují.

Všecky prostranné kaple, modlitebnice zavřené a potom prodané byly. (39.)

Sv. evangelium v neděli a ve svátek při ranních službách Božích s mravným naučením lidem zvláště, kteří dobytek pasou, má se vykládati. (42.)

Všeobecné seminarium v staré koleji, když arcibiskupský alumnát 1775. z Králové Dvora tam přenesen byl, počátek svůj vzalo, a tím erb arcibiskupský změněn byl v císař. orla; odtud potom cis. král. seminarium sloulo. A poněvadž nejvyšším nařízením všecka učení v klášterích přestala, také řeholníci slyšíce učení na universitě Pražské, tam zasláni byli.

Proti mračnům a bouřkám zvoniti zapověděno bylo. (44.)

R. 1784. Nařízení, aby oběti v kostelích zavěšené dolů vzaté byly. (46.)

Mají se onino duchovní na fary dosazovati, zvláště na cis. král. panstvích, ku kterýmž osadní lidé důvěrnost mají. (49.)

Obyčejná muzika v kostelích nefarních, jistá veřejná obcházení neb processí, obzvláště putování, zapovědino bylo.

R. 1784. dnem 1. máje začal se nový pořádek služeb Božích v Praze. Ráno okolo páté hodiny všemi zvony po celém městě se zvonilo, a tím, tentýž pořádek se oznamoval. Mimo farní kostely veřejné služby Boží, kázání atd. držeti povoleno nebylo. (51.)

Aby se dobytek před ranní službou Boží na pastvu v neděli a ve svátek nevyháněl. (52.)

Vyšlo poručení, aby mrtvá těla v pytlí pochovávána byla. (53.)

Mocí nejvyššího nařízení šestinedělky provdané neb neprovdané mají se beze všeho rozdílu dle obyčeje uváděti. (54.)

Přísně se zapovídá, aby při veřejném katolíků „obchodu“ (?), pobožnostech aneb když kněz k nemocnému velebnou svátost nese, slušně a tiše se chovali, klobouk neb čepici s hlavy dolů vzali aneb raději z cesty se ustranili. A kdožby se jinak zachoval, jako buřič obecného pokoje tělesnou pokoutou trestán buď. (55.)

R. 1885. Prošel dvorský patent, aby jedenkaždý dle libosti pohřbiti se dal; avšak přece na místě obce neb města vzdáleném, a tak ten nový způsob v pytlí těla mrtvá pochovávatí, jenž r. 1784 dne 23. srpna nařízen byl, docela přestal. (56.)

Nejvyšším nařízením zapovědino bylo, by se v čas služeb Božích nešenkovalo, zvláště kořalka by se neprodávala. (58.)

Obyčejná v kostelích oféra a se zvonečkem při kázání choditi dvorním listem zapovědino bylo. (58.)

Obyčejná koleda aneb domů vykuřování o vánocích byla zapovědína, za to plat za ní od vrchností kantorům zůstal. (59.)

Všecka bratrstva pod jakýmkoli jménem a způsobem zřízená dle dvorního patentu zrušena byla, jen toliko bratrstvo oučinnivé lásky k bližnímu a chudého inštitutu povoleno bylo, a také téhož dne v kostelích s obyčejnou oférou svůj začátek vzalo. (60.)

R. 1786. Kdo nějaký modrý pondělek než aby opustil, ze služby vystoupí, nemá se kundšaftů vzdávati. (67.)

Služební a mladí lidi městského i sedlského stavu od 12 až do 18 let pilně na křesťanské cvičení aby chodili a k tomu vedeni byli. (70.)

Přišlo nařízení, aby se v kostelích aneb na ulicích majové ratolesti při processí Božího Těla nevystavovaly.

R. 1787. Mocí nejvyššího nařízení známo vůbec buď, že se celibát aneb bezženství duchovenstva v c. k. zemích za vždy zůstávající a se neměnicí vyhlašuje. Pročež ta omylná sem tam roztroušená pověst, že by skutečné zrušeno býti mělo, veskrz se zapovídá.

Zapovědino bylo, aby žádný více před jeho c. k. Milostí na kolena neklekal. že ta pocta Bohu patří. (77.)

R. 1788. Ve francouzské zemi duch svévolnosti počal se vzmahati, a jakýsi spolek lidí zlopověstných, marnotratných a zadlužilých totiž Jakubinský klub vznikl.

Podlé nového pořádku hrdelních práv, an se r. 1782. počal, všecky šibenice, planýřové, trdlice, šatlavy, housličky, na kancelářích bití, místa popravná všudy zdvižena a zrušena byla; jakož i nad vodou visící košové, kteříž za panování císaře a krále Rudolfa II. léta 1590. za trest pekařům, jenž byli v pečení chleba přečinili, zřízení byli. Také byla zrušena na Staroměstském rynku železná klec, již arcikníže Ferdinand, tehdáž místodržící v království českém, pro cizoložníky, a hanebné nevěstky r. 1551., postavití kázal. (89.)

Kamenný sloup Drahomíry na Hradčanech, kterýž blíž domu hraběte Černína stával, a její do země propadnutí vyobrazoval, vyvrácen a rozmetán byl. Tak i sloup kamenný na Vyšehradě, o němž staří podivně psali, z chrámu Páně pryč vynesěn nyní na hřbitově leží. (99.)

Doba panování cis. Leopolda II. R. 1790. Dvorským patentem zapovědino byly knihy zapovězené prodávati aneb od domu k domu s nimi hauziroati, protože shledáno bylo, že svobodné knihy tlačené r. 1782. mnoho zlého vůbec způsobilo. (111.)

Dvorským patentem zapovědiny byly takové knihy, kteréž by na potupu katolického náboženství, církevních obyčejů a duchovenstva směřovaly. (119.)

R. 1791. Začátek svůj vzal arcibiskupský alumnát v staré koleji, a tak cis. seminarium, jakož i dům kněžství přestal. (131.)

Doba panování cis. Františka I. R. 1792. Aby duchovní, když o fary žádati budou, při konkursu neb zkoušení ze sv. písma jednu nebo druhou kapitolu z Nového Zákona písemně vyložili, poněvadž jest pramen vši křesťanské známosti. (171.)

Příklady pro kazatele sebrané z novin.

3. Došlo i na milionáře.

Z Newyorku se oznamuje: Od dynamitového atentátu na milionáře Rusela Sage tráví newyorští milionáři život svůj ve strachu a úzkostech. Mnozí změnili úplně způsob svého života. Neprocházejí se více volně po ulici, jako jiní občané, nýbrž jsou stále provázeni životní stráží. Nikdy neměly ústavy soukromých detektivů tak skvělé obchody jako teď. Soukromý detektiv tajných hlídačů dostává po osmi dolarech denně za nepřilíš namahavou službu

životního strážce milionáře. Nemá nic jiného na práci, než chodit ozbrojen za procházejícím se millionářem a bystře pozorovat všechny, kteří se k němu blíží anebo jen mají v rukou kabelku. Někteří milionáři opatřili si konečně i obrněné ekypáže, jichž okna jsou tak silná, že jimi sotva pronikne kule obyčejného kapesního revolveru. Na ulicích newyorských lze vidět již několik takových kočárů. Svůj dům a svoje pisárny proměnil každý millionář v hotové tvrze. Zvenčí i uvnitř stojí na stráži tajní policisté. Když oнеhdy dcera Jary Gouldova pořádala zábavu, hemžilo se okolí paláce detektivy.

D r o b n o s t i.

Která země činí nejvíce pro obrácení pohanů v jiných dílech světa? Bez odporu Francie. Francie vysílá každoročně více kněžstva do zemí afrických než všechny ostatní státy světa dohromady. Dle statistiky lyonského spolku pro šíření víry působí na africkém kontinentu 440 francouzských misionářů a sice Bílých Otců 77 (Sahara, Ouganda), Lazaristů 15 (Abysinie), kapucínů 12 (mezi Galasy), Otců sv. Ducha 142 (Zanzibar, Congo, Sierra Leoni, Guinea, Senegal), Jesuitů 81 (Egypt, Zambesi a Madagaskar), Oblatů Panny Marie 52 (Transvall, Natal), Otců afrických misii 56 (Egypt, Dahomey). K tomu přičísti dlužno velký klášter Trapistů v Stanueli s více než 100 mnichy a četné školní bratry a milosrdné sestry v různých končinách působící. — Tito chudí poslové svaté víry jsou mocnými pionéry kultury a prospějí rozšíření pravé osvěty více než miliony bodáků říše „kultury a dobrých mravů“.

* * *

Jinak dle slov, jinak dle skutků. U vesničky Lošvice nad Labem v Sasku je villa, náležející jakémus boháči, který rád si hraje na nábožného. Villa v průčelí nese biblický nápis: Přijďte všickni ke mně, kteří jste obtíženi atd. Avšak dole u vrat je nápis: cizím se vchod zapovídá. Pes tady kouše! — Co je na světě pánů, kteří po hospodách a ve shromážděních házejí frázemi o humanitě, bratrství a kteří doma od svých dveří chudása vykousou anebo s dělníkem útrpnosti nemívají.

Listárna administrace.

Máme četné pp. předplatitely, kteří ještě dnes zasílají 2 zl. celoročního předplatného na „Obranu víry“ s Kalendářem. Upozorňujeme, že předplatné na „Obranu víry“ s Kalendářem obnáší 3 zl. a nikoli 2 zl. Stává li se tak a jest ten který p. abonent dlužen za „Kalendář pro ž. a m. d.“ za předešlá léta, tedy zaslanou částku připisujeme na minulé ročníky, z čehož často vzniká nedorozumění.

Obsah „Obrany víry“:

Je zlý duch nebo není? (Pro dobu svatopostní. K.) — Pán Ježíš na poušti. — Republikánské křty. (K.) — O mši svaté. (Dle Bened. Stim. podává Vincenc Bo-sáček.) (Pokračování.) — Z Rulíkova historického kalendáře. (Podává Vl. Hálek. — Příklady pro kazatele sebrané z novin. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II
Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budíž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Je zlý duch, nebo není?

Pro dobu svatopostní

(Dokončení.)

Předešle jsme na základě dějepisu dokázali, že od reformatorů vyšlo pověrectví až ztřeštěné o nesmírné moci ďábla, z něhož zase důsledně vyšlo moderní pohrdání věrou v jsoucnost jeho. A tak každá výstřednost zle se mstí. Z Německa přecházelo směšné to pověrectví do sousední Francie, jež zase Helvety bylo rozrýváno. Zde ve kruzích dvorních strašil ďábel kulhavý, ďábel stříbrný, ostříhaný, obřezaný, oběšený, poustevnický; ďábel v podobě ženy, v podobě advokáta a pod. A v době naší nevěrecké panuje ďábel divadelní. Dnes dává se všudež na divadle: Robert ďábel, Ďáblův podíl, Ďáblový housle a pod. I v románech hraje ďábel přední roli, ku př. v Ďáblových zápiskách, v Ďáblových zamilovaných pletkách a pod. Následek toho všeho je, že dnes — v době hypnotismu a spiritismu — málo kdo v ďábla pravého již věří. Zpravďuje se opět pravidlo staré. Kde není víry pravé, je mnoho pověry, ať si to je v Boha nebo v ďábla. Teď nechce nikdo věřit ani v Boha, ani v ďábla, za to tím více obírá se svět hypnotismem, spiritismem a čarováním.

4. Pravda jest v tom: je zlý duch. Původně byl duchem dobrým, avšak vinou vlastní stal se zlým a jest nyní zapřísáhlým nepřitelem Božím a závistníkem člověka. Proto seje koukol do semene Božího a hází kamením do vinice Páně jak jen může. A byť i moc jeho nebyla přílišná, nesmí se přece bráti na lehkou váhu. Lidé sami práci mu usnadňují.

Pravdě této učí církve a nelze ji ani úsměškem, ani vtípem popíratí. I kdyby polovzdělanci křesťana sebe více dělali směšným, pravda zůstane pravdou, že Pán Ježíš zlým duchem pokoušen byl a že jim pokoušení jsme i my lidé.

A věru nevíme, proč bychom ve zlého ducha věřiti nemohli. Popatřme jen do dějin člověčenstva. Jsou v nich zaznamenány skutky tolik děsné ohavnosti a zloby, že rozumu lidskému naprosto zdá se býti nemožným, aby spáchány byly pouze od lidí. Čteme li o ohavnostech a ukrutnostech páchaných při modloslužbě starých — osvícených dob! — musili bychom ztratit všelikou víru v člověčenstvo, kdyby naprosto měl vyloučen býti vliv

ďábla. Jsou černé skutky, jichž původem mohl býti jen ďábel a přece nesmí nikdo vyloučati se: já za nic nemohu, byl jsem ve vlivu zlého ducha, bylo mi učarováno a pod. Chraň nás Bůh, abychom tvrdili, že všeliký hřích a všeliké pokušení pochází od zlého hada. Naše zlé žádosti to jsou, jež zlého ducha podráždí k pokoušení. My mu přicházíme v ústrety s proudem svých žádostí, my sami oheň jeho vyhledáváme, anebo s ohněm své hříšnosti neopatrně zacházíme. Naše pohodlnost, naše lenost a neopatrnost činí kníže tohoto světa mocným a drzým. My si pokušitele toho sami obcházíme, jako bychom jej prositi chtěli: ty zlý duchu buď tak dobrý a pokoušej nás! A často my sami přejímáme roli zlého ducha pokušitele. Již sv. Jan Zlatoušlý pravil: nechci zlého ducha omlouvati, ale též nechci, abychom my na něho bez příčiny poukazovali a se omlouvali.

Někteří spisovatelé poukazují na mnohé zjevy, jež nemohou si s důstaječkou vysvětliti. Tak prý v literatuře francouzské je znáti, jakoby v ní zlo k vůli zlu, hřích proto, že je hřích, se rozšiřoval. Hřích se doporučuje nadobyčejnou chytrostí a prohnalostí. Jaký jest účel spisování? Patrně ten, aby zásady pravdy a práva, aby co je krásného a dobrého mezi čtenáři se šířilo. Také ale jest spisování to, ví-li a vypočítává-li spisovatel napřed, že myšlénky jeho povedou k rozbrojům, snad i k válce, že tisícové na bojištích krváceti, že vylidněny budou krajiny a města a ta myšlénková setba kletbou bude celého století! — Když spisovatel hlas svědomí utlumuje v sobě posměškem: co na tom, způsobím-li všude jen rozbroj a kletou zášť! — zdaž tu zákonodárce a otcové rodin nemají povinnost a právo, rozšiřování spisů takových obmezovati?

Opravdu porozhlédneme-li se poněkud po poměrech našich, kterak dva národové mohli by vedle sebe a jeden s druhým v pokoji žíti, jeden druhému pomáhati a jeden s druhým ve skutcích lásky zápolit! Když však místo toho vidíme, že mnozí považují za své řemeslo a za svůj zisk, národy oba takoruka do boje bičovati a jim poklidu nedopřávati, tu věru těžko v působení zlého ducha nevěřiti.

Ta spousta krvavých románů, jimiž v novinách čtenáři se zaplavují a v nichž káže se bezuzdnost lásky, manželská zpronevěra, obžerství a opilství a zhýralost největší, nevěra a msta; to hrozné úsilí, aby mládeži do rukou dostávaly se knihy a obrazy obsahu oplzlého! Kterak chudšas navádí se, aby vzdav se vši naděje v život věčný, pokud může, hově si v lenosti a rozkoších a neměl-li by zač, aby směle sahal na statky a hrdla cizí, a když by všecko prasklo, aby hrdinně sáhl na hrdlo vlastní; to všecko zdá se, jakoby činilo se vedle plánu dobře promyšleného a jednotně prováděného. Ten plán po všem světě všickni bystřejší pozorují: že jest jakási tajná společnost, dobrovolně ve službě zlého ducha, jež slovem i tiskem lid všudež svádí k nevěře, k požitkářství, k násilnickému dělení statků, ku všeobecnému loupení a vraždění a konečně k zoufání. A to všecko pod heslem volnosti, rovnosti, vzdělanosti a bratrství!

A kdyby někdo proti tomu se ozýval, honem jest prohlášen veřejně za zpátečníka, kněžourského fanatika a pod. Tímto má býti obhájcem křesťanské kázně zbraň vyrvána z rukou. Rozumí se, že kdo dnes chce slouiti vzdělancem, musí všecko, co jest bezuzdného a nemravného čisti. Běda tomu úřadu ať si světskému anebo duchovnímu, aby některý nemravný spis zapovídal, anebo konfiskoval: okamžitě je prohlášen za nepřítel osvěty a svobody, jenž zaváděti míní pálení kacírů a středověkou inkvisici.

Na jedné straně má býti svobodné slovo pravdy co nejvíce obmezeno. Řeholnickým misionářům brání se všemožně svobodné usazování se v zemích, pod záminkou, že prý kázáním svým v rodinách dělají různice, že kážou občanskou nesnášenlivost, školy mají vesměs ztratiti konfessionální ráz; a se strany druhé zlu má zabezpečena býti po celém světě bezuzdnost.

Zdaž v tom nejeví se tajný, dobře promyšlený plán zlého ducha. Zdaž tu nemá pravdu nešťastný ruský básník — Puškin:

Černý démon vzdoru
vystoupil z pekelného jícnu,
aby sváděl k rouhání a sporu!

Starý filosof Metrokles spálil své spisy, jež nazval: snářstvím a podvodnými obrazy pekla. Slavný Boccaccio v pozdějším věku hořce litoval, že vydal spis dnes po všem světě známý, v němž mladý lid sváděn byl k prostopášnictví. Nikoliv to dobré, co napsal, dnes je známé, nýbrž to zlé — jeho nemravné povídky jsou dnes chloubou italské literatury a jsou zároveň převedeny do všech vzdělaných řečí. A tak o mnohých knihách, z nichž mládež dnes čerpá svoji vzdělanost, platí slova básníka: V pandémoniu — (všepekli) — vysoké to bráně satana vylehly se.

O některých spisovatelích zdá se, jako by se zlým duchem byli spočeni. Tak tvrdí Ludmila Assing o pověstném knížeti Pückler-Muskau: že do svého nejpozdějšího věku honosil se, kolika hodným mužům pověsil rohy. Jeho největší radostí bývalo, mohl li nevinné mládí sváděti. — Totéž tvrdí Göthe o svém příteli knížeti Karlu Augustovi. — Göthe připouští, že časem zdá se, jakoby zlý duch v některé vynikající osobnosti se vtělil. Z takových vychází na venek síla neobyčejná, jež ovládá člověčenstvo. Massy lidu mu slepě věří a nechávají se mu v tisících a tisících na bojiště hnáti.

Zdaliž tu bezděčně nelze mysliti na slova ve zjevení sv. Jana: Běda zemi a moři, nebo k nim vstoupil ďábel, maje hněv veliký! — A běda světu, v němž zdá se, jakoby sami lidé obstarávali dílo ďábla, svádějíce své bratry k nejhoršímu.

5. Běda světu pro pohoršení! — běda těm, z nichž pohoršení vychází! — běda těm, kdož pohoršení omlouvají anebo schvalují! — Ba skoro běda nám samým, kteří toto píšeme anebo čteme. Kdož z nás cítí se prostým výčitky této? Zdaž nemlčíme z bázně tehdy, kdybychom měli mluvit? Zdaž nepřimhuřujeme oči na mnohé zlo ze strachu, abychom nebyli považováni za nevzdělance? Zdaž časem nevyhodíme peníze na věci, jež sami odsuzujeme, jen abychom nebyli veřejně zabanbeni jako lakomci, špinavci a pod.? Zdaž i o nás neplatí pořekadlo, že kdo na tanec se dívá, více hřešívá, nežli ten, jenž tančí?

Běda i těm, kdož pohoršení nechávají dávat: Co jednou ku své omluvě řeknou rodičové, učitelové, vychovatelé, představení, podnikatelé, pořadatelé všelijakých slavností, výletů, zábav, ochotnických divadel, plesů a věnečků, — při čemž těch, kdo stáli v čele, bylo povinností všelikého pohoršení zamezovati!

Plato svému učiteli Sokratu klade do úst slova: cokoliv jsem o básnících dosud řekl, neřekl jsem to nejhorší. A nejhorší je to, že dovedou sváděti i muže dospělé a pořádné. Zlému vlivu básníků odolá málo kdo. Proto i největší mudrc starého věku má takměř za nemožné, aby mládeži do rukou dávány byly knihy, jimiž v nich víra k bohům a ctnosti jsou podrývány. Sokrates nazývá škůdce mravů i básníky, jež my dnes bez rozpaků dáváme mládeži, Homera totiž a Hesioda. Matky a vychovatelové, již by toto činili, chybují prý více, nežli kdyby děti nechávali běhati v největší nečistotě.

Jiný mudrlec Aristoteles praví: jestliže kdo, má býti mládež před každým necudným slovem sťežena. A kdož by proti tomu se probřešil, měl by veřejně býti mrskán a ze země vyhostěn, zdaž tu bezděčně na paměť nepřipadají slova podobná učitele našeho nebeského?

Běda však největší, skrze kohož pohoršení pochází. Zde nechceme více již odpovídati na námitku obvyklou: není-li to dávno pověrou, že by zlý duch nějaké moci na lidi měl. A má-li přece, pak běda době naší! Pak při

soudu posledním nejen pohani, ale i satan bude naším žalobníkem. — Pročež modleme se, abychom nevešli v pokušení. Zlý duch není povérou starých věkův, o níž dnes prý nemůže býti ani řeči; nýbrž zdá se, jako by zlý duch dosud nikdy nezmáhal se tolik ku svádění lidí za pomoci zlých lidí jako dnes.

Trojí statek vezdejší.

Ze španělského **Pedra Groizarda.**

I.

Tam kdes ve žhavé Africe blízko pouště saharské stojí stará poustevna a v ní žije starý poustevník. Vlasy i vousy zbělely mu již věkem a ještě více mnohými starostmi, dokud dlíval ve světě. Čítá pilně z písem svatých a modlí se ve dne v noci za hříchy své a svých bližních.

Poustevník ten požívá veliké úcty u všech kmenů, křesťanů i Turků. On vyzná se i v kořínkách a umí připravovati i léky, jaký div, že k němu putuje mnoho lidí, aby vyžádali si léku pro tělo, anebo i duši svou, anebo i svých miláčků.

II.

Tichá byla letní noc. Všecko se již kladlo ku spánku. Jen hvězdičky na nebi bděly a poustevník šeptal již svoji poslední modlitbou, aby i on položil se na své chudé lože z listí. V tom slyší na branku poustevny tlouci. Otevře a vidí před sebou starce ctihodného sice ale zarmouceného vzezření.

— Čeho žádáš? — tázal se poustevník příchozího.

— Přišel jsem, — odpověděl, — rušit tvůj noční klid ve své bídě. Slyšel jsem o tobě mnoho dobrého a proto přicházím prosit tě o radu. —

— Mluv, bratře, a já zatím budu v duchu Boha prositi, aby tě vyslyšel. —

III.

— Měl jsem, pane, tři syny, jež jsem z toho srdce miloval. Jměni všecko, pokud jsem měl, vynaložil jsem na jejich výchovu. Víra v Boha byla jim do srdcí vštípena. Měli silné páže, aby zlému mohli odporovati a měli dosti ctnosti, aby nikomu neublížili.

Avšak s přibýváním let ubývalo naše rodinné jmění. Jednoho dne přišli synové pravice: nemáme co jísti. A nejstarší syn pravil: Milý otče: ty jsi povinností svým k nám synům měrou plnou dostal, a nyní jest na nás, abychom my synové dostáli povinností svým k tobě. Objal mne, poceloval mne a odebral se do světa hledat štěstí. A téhož dne slunce ještě nezašlo, když rozloučil se se mnou i syn druhý a pak i třetí. Bolesť moje byla veliká, avšak i moje naděje Rok minul za rokem, naděje mé se tenčily. Unaven marným čekáním, přicházím si k tobě pro útěchu. Modli se za mne, aby mne Bůh vyslyšel.

IV.

Poustevník hosta svého vyslechl mlčky. Po chvíli pak zvolal:

— Pojď za mnou a podíváme se, co se se syny tvými stalo. — Opustili poustevnu a usadili se na kraj blízkého potůčka.

— Popatř — pravil poustevník — tamhle na ten oblak prachu, jenž dělá se na cestě a pohybuje se k nám. Tam přicházejí tvoji synové. A starci oba poklekli a modlili se.

V.

— Já, otče, skládám nesmírné poklady — pravil první syn — k tvým nohoun. Všeho mám dost: drahokamů na okrasu tvého těla i peněz k požitkům všelikým. — Načež rozvázav měšce, vysypal na zem poklady ohromné. — Nestály mne ani potu, ani práce — dodal. — Přišel jsem k jedné skalnaté sluji uprostřed bahna, na jehož dně černalo se sice zahníváající bláto, z kteréhož ale na povrch blýskaly se poklady. I sáhnul jsem po nich a naplnil jimi mnoho pytlů, když ale jsem si potom chtěl ruce umývat, viděl jsem, že jsou černé a že žádnou vodou ani mýdlem nelze je obmýti. Protož od té doby jímá duši zármutek, jež žádná rozkoš tohoto světa nemůže zaplašiti. Byl jsem sice prost všech starostí i práce, ale pravého štěstí jsem nepocítil. Všecek rozmrzen na černou barvu mých rukou, nechal jsem kůži z nich sejmouti, ale nastojte, kůže jež opět narostla, byla ještě ohyzdnější. Každý pohled na ně pravil mi: jsi zloboch! což mne naplňovalo skoro zoufalstvím. Když jsem jednou jel na krásném povoze, tázal se kdosi: co je tohle za pána? — A někdo odpověděl: to je ten s černýma rukama. Po slovech těch všickni opovrživě obraceli se ke mně zády a já studem mohl shořeti. Potkal jsem žebráka. Hodil jsem mu bohatou almužnu, on mi jí vrátil s podotknutím, že mu halíř z ruky bílé milejší jest, nežli zlato z mé černé. —

VI.

— Já, milý otče — započal vypravovati syn druhý, — prošel mnoho zemí a vytrpěl obtíží mnohých, nežli jsem dopracoval se jmění, jež nyní mám. Mnoho jsem probděl a mnoho sebezapření vytrpěl. Kdybych ti, otče, měl všecko vypravovati, bolelo by tě to, proto raději o tom pomlčím. Postačí ti věděti, že ačkoliv nejsem tolik bohatý, jako můj starší bratr, mám práce tolik, abys mohl ostatní věk svůj bezstarostně dokončiti. Svědomí mé je čisté a klidné, buďeš, otče, cítit se šťastným.

VII.

— Já drahý otče, — vypravoval třetí líbaje mu vděčně ruku, — sotva že jsem s tebou se rozloučil, šel jsem rovnou cestou ku slavnému lékaři s prosbou, aby mne přijal do učení za věrnou obětivnou službu. Vyučiv se, vyzískal jsem svým uměním nějaké, ač neveliké jmění. Ale když jsem na zpět domů se vracel, potkával jsem všudež tolik bídy, že jsem nemoha to přes srdce přenést, všecko ubohým rozdával, těše se při tom, že dá-li mi Bůh zdraví, svým lékařským uměním, tebe otče a sebe s důstatek užívím. Přicházím sice s holýma rukama, ale doufám, že bude mi lze každé tvé přání splniti.

VIII.

Na to pravil poustevník ku starci: Pamatuj si, co ti pravím. Užívej bez zdráhání, co ti oba synové mladší poskytnou, ale chraň se co vzítí z rukou nejstaršího. Po dvou měsících přijď ke mně opět a já ti povím, který statek z těch tří jest nejvyšší.

IX.

Po dvou měsících stařec opět zaklepal na poustevnu a pravil k muži Božímu: — Život mého nejstaršího syna nemůže ani nešťastnějším býti. Lid jím pohrdá a nikdo nechce si vedle něho ani sednouti. Každý ho nazývá mužem s černou rukou. —

— To přichází z toho — odvětil poustevník, — že prostředky, jichž k vydobytí jmění používal, byly nečestné. On když poklady z bahna tahal ruce si zamazal, a skvrny ty nesmyje nic na světě.

— Druhý syn — ujal se opět slova stařec, — sotva že domů přišel, byl lupiči přepaden a o všecko oloupen. Brzy na to shořel mu nad hlavou dům a zbytek jmění pohlcen byl na lodích bouří mořskou. Dnes mu ze všeho jmění zbyla jen smutná upomínka.

— Osudu tomuto, — poučoval ho poustevník, — vysazeni bývají ti, kteří všecko své štěstí staví na statky vezdejší. Ale přece je šťastnějším nežli syn tvůj nejstarší. Lidé si ho budou vážit a tím spíše, že byl nešťastným, poskytnou mu nějakou výživu. —

— Ale nejmladší, — zvolal radostně stařec, našel ve svém umění veliký poklad, jenž pozůstává v tom, že vydobyl si slavné jméno a že má teď vysoké postavení. Lidé se všech stran chodí k němu na radu a vědění jeho nalezá u boháčů hojně odměny. Štěstí jeho je dokonalé.

— Chceš nyní, bratře, — tázal se poustevník, — ještě tázati se, který statek jest nejvyšší? . . .

Francouzští republikáni zabíjeli nejen těla, ale i duše.

(Dálší obrázky z doby veliké revoluce.)

Po porážce hrdinských sedláků vendeských u Mansu a Savenay, byly všechny žaláře zajatými přeplněny. Nejvíce tím trpělo město Nantes, jež mu silo zajaté živiti. Z vězení rozšířovaly se nakažlivé nemoci. A tu si Carrier umínil, způsobem nejukrutnějším žaláře vyprázdniti. Popravování guillotinou tolika tisíců bylo by trvalo příliš dlouho, střelení stálo mnoho prachu a dělalo mnoho hluku. Proto, jak předešle bylo uvedeno, pomáhali si od zajatých utápěním. Je zjištěno, že dal 4800 mužů, žen a dětí v Nantesu utopiti. Konečně ale i tento způsob popravky přicházel draho. Byť i najednou vždycky 400—500 osob bylo potopeno, stálo to vždycky jednu loď, jež musila ke dnu padnouti sebou. Carrier osvědčil se v ukrutnosti ďábelsky vynalezavým. Dával vždycky po dvou: mužského i ženskou — nahé — přivazovati k sobě a házeti do řeky, což nazval potupně republikánskými od-davkami.

Na řece Loarre bylo viděti plovati mnoho dětí. Zmíraly ubohé v žalářích hladu, zimou a děsnou nečistotou, načež mrtvoly házeli do řeky. V jednom vězení bylo na 300 dětí — sirotků po vendeských sedlácích, padlých na bojišti.

Kojící matky byly i s dětmi házeny do řeky. Jedna z nich vidouc co jí nastává, vši silou hodila nemluvně od prsu do zástupu divajících se matek s prosbou, aby nad ním se smilovaly, načež vrhla se do řeky. Čítá se, že jedině v Loarre bylo na 600 dětí utopeno. Před soudem udal Carrier, že nejen v Nantesu, ale i v Lavalu, Angersu, Saumuru a Chateáu-Gouthieru dělo se stejné.

Svědék Sandrock, šéf vojenského oddělení přísežně stvrdil, že u Carriera přimlouval se za osvobození jednoho přítele. Laloj, jeden z nástrojů Carrierových pozval ho k obědu na loď. — Kterak jsem se podivil, — pravil — když jsem viděl přistrojenou tabuli pro 15—20 hostů.

— Co pak to bude za hostinu? — tázal jsem se.

— To je veliký talíř kněží — odvětil se smíchem Laloj — a jelikož Lambertye plavbu řídil, daroval mu Carrier tuto loď. Na to zasedli jsme k tabuli. Hostina byla dobrá. Páni bavili se velmi živě vypravováním o popravách. Lambertye vyličoval, kterak vždy po dvou nechával mužské i ženské

svazovati a do vody házeti. Všickni se smáli. Carrier mohl se smíchem po-
trhati. Největší radost měl z poprav kněží.

— Nikdy jsem se tolik nezasmál, — pravil Carrier, — jako když
jsem viděl ty pitvorné tváře kněží při popravách.

Carrier dělal vtipy.

— Nantezáci, — smál se, — mají při sobě mnohý ráz starých Bretonů
a tu musí se jim pomáhati: železem, vodou a ohněm.

Železem vyzoumával guillotinu, vodou utápění a ohněm střelení. Utá-
pění nazýval bezplatným převážením dolů. — Když ubohé oběti tázaly se,
co se s nimi bude dít, dáno jim za odpověď: budete upotřebeni k jakési
vodní stavbě. Byla-li mezi oběťmi sličnější paní kypřejších tvarů, páchali
ukrutnici na ni dříve hovadské násilí. Některým byla i slíbena svoboda, pod-
volí-li se jejich chtíčům. Podlehla-li některá přece z lásky k životu a snad
i k dětem, byla i přes to utopena. Některé podařilo se, ruce vzad
svázané, si rozvázati, načež snažila se ku břehům se dostat. Zde však vojáci
tasenými šavlemi do rukou jim sekali se slovy:

— Zahyňte vlčice, aby jste nerodily vlčata. Těhotné jedné, jež na lodi
porodila, napíchlí novorozené na bodák a hodili daleko do vody.

Carrier vybíral si ze zajatých žen nejhezčí do svého haremu, jež jak-
mile se mu která přestala líbiti, kázal utopiti. Spůsobem nejprohnanějším
přemlouval je a donucoval k nočním orgiím, k nimž musely se v přestrojení
baletek dostaviti. Když se s nimi až do omrzení nahýřil, hodil je do vody.
Tak zabíjel nejdříve duše, na to i těla. Kdysi bylo mu předvedeno 20 žen-
štin. Podírav se na ně, pravil: nejsou mi dosti vymydlené, odvedte je do
národní koupárny, t. j. do řeky.

V přeplněných žalářích umíralo zajatých časem po stech, protože v nich
nebylo čerstvého vzduchu, čistoty a stravy. Lékař jeden vypravuje: Když
jsem do těchto lidských jatek vkročil, viděl jsem po zemi po různu ležeti
ženy a děti, utopené v lidských výkalech. Duše moje zlomena. Kráčel jsem
nesmírnými prostorami slova lidskosti ke všem mluvě. Ubohé ženy byly vlíd-
ností mojí překvapeny, řeč takovou dávno již neslyšely. Těšil jsem je, jak
jsem mohl. Po několika dnech přišel jsem opět. Žaláře byly zatím vypráz-
něny. Těla jejich odnesla řeka. V žalářích nebylo postele, ani slámy, ani
nádob pro výkaly. Lékař Rollin byl svědkem, kterak ve čtyřech minutách
zemřelo pět dítek hladem. Kdo se opovážil nešťastníkům něčeho k jídlu po-
dati, zemřel s nimi.

— Každý pořádný republikán, — říkal Carrier — musí cítit se šťast-
ným, vidí-li tyto bestie umírat. — Zápach v žalářích byl děsný. Mnozí, sotva
že tam byli dovlčeni, omdlávali. Jednoho dne byla třiceti ze zavřených
slíbena svoboda, vyčistí-li žalář. Několik z nich při práci se zadusilo, ostatní
posláni byli na guillotinu.

Ačkoliv potápění prováděno bylo najednou po stech, měla i přes to
guillotina práce stále tolik, že nanteský kat dvakrát zažádal o zvýšení platu
pro přílišnou námahu, což mu i bylo povoleno. Jednoho dne byly dva 14letí
chlapci guillotinou popraveni, jejichž jména na listině odsouzených ani nebyla.

Když se to Carrierovi povědělo, zařval:

— Sacré mille dieux — v kterém pak to kraji jsme! Zde všickni jsou
stejní.

— Bude to moc bolet? — tázal se třináctiletý chlapec, když mu kat
přivazoval ku špalku hlavu. A sotva to dořekl, padací sekera mu malou hla-
vinku rozstřítila.

Veliký úžas způsobila poprava rady parlamentu Bylaisa a jeho ro-
diny. Dopustil se zločinu, že několik kněží u sebe přechovával.

— Nežádám na Bohu, — pravil když mu ortel předčítali, — nic než
šťastnou smrt. — Poslední jeho modlitbu přefala guillotina. Paní jeho a obě
dcery vyslechly svůj ortel s takým klidem, že lid myslil, že jsou propuštěny.

— Mám jen jednu prosbu, — pravila po výslechu, — abych popravena byla naposled, abych měla útěchu tu, že jste dcerám mým vzali pouze život. — Stalo se jí dle přání.

Čtyři sestry známé pode jménem: „slečny z Metayrie“ kráčely k popravišti s nábožnými zpěvy. Ty ani nebyly souzeny, řeklo se jim prostě, že musejí umřít. Jiných třicet šest osob bylo popraveno. Stály v řadě pod guillotinou, odkud na ně krev předchůdcův jejich tekla, zpívaly nábožné hymny jedna za druhou ku špalku přistupující. Nejmladší z nich bylo děvče sedmnáctileté. Sám kat hrůzou nad svým řemeslem byl tolik dojat, že všecek rozehvěn domů odešel, ulehl a na horečku zemřel. Co se v Nantesu a nejbližším okolí dalo, bylo tolik hrůzyplné, že odsouzení smrt považovali za vysvobození.

— Alespoň tomu strastnému životu najednou bude konec! — s takou kráčeli mužové a ženy na popraviště.

— Guillotina a jen pořád guillotina! — bylo heslem Carriera. A když tato nedostačovala, bylo na tisíce lidí hromadně postřeleno. Svědek Margot vypravuje, že u něho na bytu byli dva dobrovolníci vojáci, kteří každého rána se zbraní vycházeli. Jejich úkolem bylo denně vždy sto vendéských zastřeliti. Je zjištěno, že v Nantesu bylo denně 150—200 zajatých postřeleno. Jakmile nové zajaté přivedli, dával Carrier vojákům rozkaz, na místě je postřeliti.

— Stateční obrancové vlasti, — míval k vojákům řeč — kteří nesete čestný název „praporův pekla“ zaklínám vás ve jménu zákona, abyste ohně nikde nešetřili, nešetřili mužů, ani žen, ani děti. Všecko postřílejte, všecko podpalujte. —

Jeden plukovník stavěl se krvavé zuřivosti Carriera na odpor slovy: my nepřítel porážíme, ale když se vzdá, nemordujeme, avšak Carrier stál na svém, aby všecko bylo povražděno. Je svědky dokázáno, že Carrier nechal celé vesnice postřeliti, ačkoliv obyvatelům byla slíbena amnestie. Zdálo se, jako by měl největší radost ze střílení nevinných žen a dětí. Jak vojáci Carrierovi řádili, vypovídali svědci: viděli jsme, jak vojáci lidi do domu zavírali a je pak zapalovali. Mužové, ženy, starci byli za živa spáleni. Viděli jsme ženy a děvčata čtyř a patnáctiletá ztýrány, pak zabity a jak útlé dítky bodáky byly rozhazovány.

Tolik rádil Carrier v Nantesu, že musila vydána býti záповěď vodu z Loary pít. Řeka byla mrtvolami otrávena. K zahrabání popravených byli určeni vojáci hrobaři. Ti však pro množství mrtvol nemohli dělati hroby dosti hluboké. Mnohé mrtvoly byly jen tenkou vrstvou země pokryty, odkud pak hrozný zápach daleko široko vycházel.

A jelikož psi hnáty lidské z hrobů takových přinášeli si domů, byl vydán rozkaz, aby psi ani v noci z řetězů se nepouštěli. — Hrůza tolik děsná jímala všechny, že nikdo neodvážil se ukrutníku Carrierovi jen slovíčka říci.

Náhoda nebo pokyn Boží?

Ačkoliv pro křesťana pravověrného žádné náhody není, přece dáváme laskavému čtenáři v následujícím, na věrohodném sdělení se zakládajícím příběhu na rozhodnou, zdali tu o náhodě může býti řeči?

Mezi Lochovicemi a Bezdědicemi (okr. Hořovického) leží vesnice Lhotka s malinkým kostelíkem filiálním sv. Anny zasvěceným.

Kostel ten, vlastně kaple, pochází z druhé polovice předešlého století a má za příčinu svého založení slib (votum).

Asi v roce 1763 zuřil v Čechách a tudíž i v Hořovicích mor zvaný „černá smrt“ (mors nigra). Tomu, aby ušel, změnil hrabě Vrba, tehdejší majitel panství Hořovického, své sídlo za Vídeň, kde měl příbuzné. Ale i tu našla „černá smrt“ cestu k té rodině hraběcí, a porazila najednou čtvero dítek na smrtelné lůžko.

Hrabě i hraběnka klesají na kolena a v úzkosti o své děti slibují před knězem, rovněž na kolenou klečícím (kapucínem), že zůstane li jim třeba jen jedno dítě (potomek) na živu, na svém panství v Čechách kapli postaví.

Nemoc obrátila se na uzdravení všech čtyř dítek.

Neměli tudíž po skončení té hrůzoplnej doby „černé smrti“ naši páni jiné starosti, než jak by slib svůj věrně vyplnili.

Vrátivše se do Hořovic, svěřili se ctihodnému faráři Bezdědickému se svým úmyslem, aby jim poradil, kde by bylo nejlépe kapli postavit.

Tento radil k tomu vesnici Lhotku, aby se tam náboženský duch lépe zmožil.

Kaple vystavena, fundace založena v ten smysl, že kaplan Bezdědický, tam každou neděli dojížděti, mši sv. konati a katechismus čili křesťanské cvičení odbývati má.

Konec ale nadační listiny zněl asi takto: Cujus culpa, čí však vinou tato kaple poškozena, neb bohoslužba zkrácena bude — na toho kletba jak na těle tak na duši — jej a celou rodinu atd.

Tak stalo se asi roku 1763.

Během času a nejvíce následkem státního bankrotu za císaře Františka I., klesla cena zakoupených státních listin na tak malý kapitálek, že na uhrazení výloh kostelních atd. vybývalo ročně 20 zl.

Zajisté to velmi malá částka a proto mohly služby Boží jen vždy třetí neděli tam odbývány býti.

Za důstojného pana faráře P. Haase stala se oprava kaple nutna, střecha potřebovala nový šindel a okna nové rámy.

Marně se namáhal dotýčný správce duchovní, aby u Hořovické vrchnosti, tehdy knížete Hessen-Kasselského, opravy kostelíčka docílil.

Vida nezbytí, dal na svůj účet kapli opraviti a účet (asi 28 zl.) poslal patronátnímu úřadu do Hořovic.

Tehdy byl všemohoucím pánem na Hořovicku státní pan rada Baumbach (protestant). Ten poslal faráři 10 zl., ostatní ať si zapraví ten, kdo opravu dal, že se od panství na kapli nic nedá.

P. Haas nelenil a napsal ostré psaní, jež uražený pan rada poslal konsistoři do Prahy.

Zatím P. Haas zemřel a nový farář Bezdědický, P. Burka, znovu, ovšem velmi zdvořile podal žádost o nahrazení útrat a kostelních potřeb kaple Lhotecké. Ku konci opravené té suppliky stojí: „Duchovenstvo Bezdědické bude povždy a jak to bude možno, své povinnosti ohledně kaple konati, však ale nechce, aby kletba na konci fundační listiny vyslovená někoho nestihla a protož“ atd.

Ale i tenkrát nadarmo. (Tak to bývá!)

Přišel rok 1863 tedy sto let po založení kaple.

V rodině pana rady Baumbacha v Hořovicích vzal záškrt (difteritis) tři děti a již i o čtvrté se pokoušel.

V ustrnutí zasedá zoufalý pan rada ku psacímu stolku — a tu najde svazek záležitosti Lhotecké a závěrek listiny znějící: Cujus culpa, čí však vinou tato kaple poškozena. neb bohoslužba zkrácena bude — na toho kletba — i celou rodinu jeho! —

Honem vstal, sedl na vůz a jel do fary Bezdědické, řka celý ustrašen, že vše zapraví, jen aby kletba ta s něho a jeho rodiny byla snata.

Dítko zachováno na živu. Avšak pan rada přece vzal jednou smutný konec.

* * *

Tak leckde na patronátě se pro pana patrona šetří; kněz chodí k oltáři v cárech, šetří se na mouce, na víně, na oleji, na svících a kadidle — a na druhé straně čtyřnásobná ztráta.

Opět jedna vražednice dítěte výrokem poroty za nevinou prohlášena.

Slyšeli jsme již nejednou z úst vyšších soudních úředníků nemalé podivení nad výroky porotců. Stálo by věru za to ze soudních spisů sbírat doklady k tomu, jakým lidem podařilo se vyrvati se z rukou světské spravedlnosti na základě výroku porotců. My ze mnohých podáváme opět jeden. Bylo by věru záhodno, aby na případy podobné upozorňováno bylo s katezatenem.

Matka vražednice. Před porotní soud v Praze, pohnána byla tyto dni Anna A., 20letá svobodná služka, příslušná do L., posledně v K., na níž vznesena byla obžaloba, že zavraždila nemanželské svoje novorozené dítě.

Anna A. sloužila ode dne 19. ledna 1891 u hostinského Josefa K.

Na jaře loňského roku přišel do K. na několik dní jistý Antonín Č., pomocník zednický, za příčinou odvodu.

Jak se samo sebou rozumí, nevyhnul se hospodě, kde se seznámil s Annou A. Byl tam jen několik dnů, ale krátký ten čas stačil mu, aby zapředl s děvčetem milostný poměr, který se stal za nějakou chvíli co nejdůvěrnějším a pro Annu A. osudným.

Ač její hospodyně a výměnkářka brzy spozorovaly změnu na děvčeti, zapírala A. svůj stav tvrdošíjně. A když se konečně paní své přiznala, znamenala prý při tom, že se toho brzy zbaví. Žádala pak paní, aby ji propustila domů, by to mohla udělat.

Hostinská nesvolila a nepropustila služku, ta však utekla bez výpovědi. Za několik dnů však vrátila se a žádala čelodní knížku a šaty. Hostinská jí to nevydala, i zůstala A. u ní. Pí K. podržela ji až do 10. ledna t. r., kdy ji propustila, obávajíc se, aby neslehla u ní. Radila prý jí, aby šla do pražské porodnice. A. však šla na nějaký den domů, načež 14. ledna nastoupila službu u rolníka Antonína K. v K.

Hospodyní byla sic podezřelá její postava, služka však zapřela, že by byla v kromobyčejných okolnostech a snažila se také oděvem zakrýti pokud možno svůj stav.

Když však Marie K. dne 29. ledna ráno podestýlala dobytek, spatřila, že pod bednou na řezanku vyčnívají nějaké nožičky — mrtvolý novorozeněte. Oznámila věc manželé, hospodář povolal četníka — a Anna A. doznala, že v noci před tím stala se na palandě ve chlévě matkou. Z počátku to zapírala, pak tvrdila, že porodila předčasně, spadnuvši se žebříku a že dítě bylo mrtvé, konečně však doznala, že smáčkla holčičce krk, a že přestala dýchat, a že z rána položila mrtvolu pod bednu.

Porotcům dána byla jediná otázka na vraždu.

Naproti tomu obhájce obžalované, p. dr. Jirák, ujal se Anny A. co nejhorlivěji dovozuje, že se nacházela ve stavu nepřičetném, kdy nevěděla, co počíná, žádal porotce, aby na otázku odpověděli záporně, aneb aby aspoň vyloučili zlý úmysl.

Porotci, vrátivše se z porady, odpověděli na danou otázku jednolasně a no, vyloučili však nepřátelský úmysl.

Následkem toho radil se soud přes hodinu, nemá-li býti porotcům předložena nějaká otázka nová, vrátiv se však z porady nedal nové otázky, nýbrž oznámiv obžalované výrok porotců, vynesl ihned rozsudek, jimž se Anna A. propouští z obžaloby.

Na lavici porotců seděli tentokráte pp.: Čeněk Machovský, majitel domu v Karlíně, František Choděra, rolník v Zápech, Antonín Lubr, kupec v Českém Brodě, Václav Šustr, statkář ve Vojkovicích, Antonín Rokos, hospodářský správce v Byšicích, Vojtěch Freygang, lesmistr v Podlesí, Adolf Solnař, hospodářský rada na Křivoklátě, Antonín Roček, majitel domu v Praze, František Borový, maj. hospod. v Jilovém, Petr Krejčí, obchodník na Smíchově, Štěpán Kneizl, obchodník na Žižkově a Josef Bezdíček, knížecí hospodářský správce v Hospozíně.

Tak tedy smáčknu-li by někdo ku př. některému z pánů porotců krk tak dlouho, až by přestal dýchat, není zločinem, jen když při tom není žádný zlý úmysl! Věru dvířka to velmi pohodlná pro Hugoschenky a pod.

Vražednice, jak z výslechu se zjistilo, již dávno zanášela se úmyslem, se toho zbaviti, proto ale přece zlého úmyslu neměla! Soudcové byli ovšem výrokem poroty nemálo překvapeni. Věru nejlepší výmluva: byl jsem rozčilen, nevěděl jsem co dělám, neměl jsem zlého úmyslu. — Lichvář Popper, když odíral sedláků na sta čině z nich žebráky, měl při tom zajisté úmysl nejlepší, a proto i nazýván byl všeobecně: dobrodinečkem sedláků.

Z Rulíkova historického kalendáře.

Podává Vlastimil Hálek.

(Pokračování.)

R. 1797. Prísaha kněžstvu Robespierrem určená dostala se do Čech: Já N. N. narozen dne, měsíce, roku, jenž jsem zastával ouřad kněžský tolik let, jakožto biskup (kanovník, farář.) dokazuji a vyznávám, že podle zřízení konstitucí chci se kněžské hodnosti, ouřadu moci, titule zbaviti, odříci a všechno to za ničemné uznávati. Pročež přísahám před obličejem soudců lidu, jejichž nejvyšší moc a právo za vši mocnou mocnosť, vladařství uznávám, že proti tomuto svému závazku nechci jednati, té moci, ouřadu, hodnosti více sobě přiosobovati, aniž jinak se napotom zachovati. Prísahám, že chci rovnosti a svobody ze vši síly své ostříhati, a pro zachování jedné a nerozdílné obce krev i život vynaložiti, a pokudž bych se čím v tom přečinil, podrobuji se ve všem krutému trestu, a abych za zloprověstného, za krivo-říšežníka a národu nepřitele vyhlášen a považován byl. Stalo se dne — měsíce — roku. N. N. (140.)

Pro zachování dobrého pořádku a rozšíření pobožnosti bylo ustanoveno, aby mše sv. aspoň 20 minut trvala, a kterýžby duchovní tento rozkaz přestoupil, aby od služebnosti církevní na čas odstraněn a pokutou strestán byl. Kdožby v čas mše sv. při pozdvihování a při požehnání nejsv. svátostí oltářní nepoklekl, aby na místě do vězení vsazen byl. (130.)

Přišel dvorský patent, aby při každém farním kostelu pohřební neb umrlčí kaple vystavena byla. (II. 88)

Až potud zmínili jsme se o zápiscích událostí, které se týkaly řečí náboženských, nebo s nimi poněkud souvisely. Není však nezajímavo při-

hlédnouti i k tomu, kterak Rulík ukazuje se býti věrným a upřímným Čechem v době, kdy i národnost česká byla ve svých právech skrácována i utlačována. Uvádí na příklad verše, když němčina místo latiny zavedena. (50.)

Tevtone! tvá mně řeč jest milá,
ne však více než Čechova
v vlasti, buď černá neb bílá,
své sídlo přede mítí má.
Nevěř jen, špatná tak není,
jak se tobě vůbec zdá;
ke všemu se schopně mění,
vázat, jak velíš, se dá.

Jindy pak (r. 1786) oznamuje, že „ku potěšení veškerého národu Českého noviny v českém jazyku ponejprv v Praze na světlo vyšly,“ (63.) jakož i že „ku potěšení národu českého začala se hra v českém jazyku v divadle aneb v herně na koňském trhu v Praze s nejvyšším povolením bráti.“ (67.)

Při popisu orloje na Staroměstské radnici vychvaluje Rulík Čechy pro jich vlastenectví. Prvním původcem jeho že byl mistr Hanuš. „A že byl Čech rozený, již to jméno Hanuš k srozumění dává, poněvadž Jan vlastně po česku Hanuš sluje. Plesej tedy slavný národe český, Hanuš byl Čech, byl z Čechorodu, slavný muž a matematykus.“ (82.)

Přejíce Rulíkovi jeho prostosrdečnost, kterou se dává unéstí místy až příliš, všimněme si, jak soudí o obsazování úřadů vyšších v Čechách r. 1788: „Takoví muži mají se k těm ouřadům osazovati, jenž také v jazyku Českém jsou zběhlí, by lidé v svých věcech tak fedrováni byli, že by žádná strana neměla sobě co spravedlivě stěžovati a nařikati.“ (89.)

Jindy zmiňuje se o tom, kterak Pražské hokynářky za jednu zimu, co Francouzové v Praze r. 1741. byli, s nimi mluvití se naučily, ano že i hoši na ulicích francouzské písně zpívali. Tato řeč přivádí pak Rulíka k následující vlastenecké na ten rok (1796.) úvaze: „Nícméně přece jest nesmyslnost velká, nechtíc si českého jazyka vážiti, k němu se neznati, jehož přece potřebnost netoliko vlasti nýbrž v cizině. Z toho se veselím a se mnou každý poctivý Čech že ještě má naše přemilá vlast mnoho tisíc svých věrných a opravdových synů, má z daru Božího nyní dobrých a učených mužů, an jazyk svůj milují. A protož Eneáš Sylvius omylně v své kronice Čechům prorokoval, že někdy na mostě Pražském Čech jazykem českým mluvící tak vzácný bude, jako jelen se zlatýma rohama. Poněvadž takový jelen ještě přes most Pražský neběžel, aniž kdy poběhne, protože dobrých a dosti řečníků máme, dobře ještě česky mluvíme a mluvití budeme. Řekne-li kdo, že jen to sprostný lid činí, a že toliko lidu sprostnému jest nejvíce v užívání, tak snad takto odpověditi se může: že ne hned, co v lidu jest, za sprostné se má a musí držeti, sice žádný jazyk bez té pověsti nebude, poněvadž žádného jazyka není, an by v krajině a po vseh neobcházeli. Zdali prosím i ty perly i to zlato havované nic jináče než skrze ruce sprostného lidu jejich prací dobývané nepřichází do pokladův panských: o kýchby tedy boháči to zlato to stříbro z svých truhel vyházeli, protože by skrze ruce sprostného lidu pošlo.“ (II. 19.)

Udatnost a válečnou slávu obhajuje upřímný tento měšťan Pražský ze všech sil podotýkaje i to, že, kdykoli udatní Čechové do boje šli, aneb polem táhli, obraz sv. Václava na hlavním praporci vymalovaný před sebou nésti dali zpívající před potýkáním pobožné písně, do jeho ochrany se poroučeli. (159.)

Když pak svoláván býval „landmilic“ na hranice, tu že všickni z lásky vlastenecké pod zbraň spěchali, jakmile jen poněkud hlas při „verbuňku“ v Praze zaslechl. A tak pro obhájení vlasti a svých pomáhati neprodlávali,

ano hned povolni byli s ozbrojenou rukou a staročeskou udatností proti nepřátelům tábnouti. (258—259.)

Vzpomínka pak na to rozjařila našeho historika k apostrofě čtenářův: „Vy slavní potomci, pomnětež na tuto ochotnost, věrnost a upřímnost českou a učíte též tak, kdykoli by čas přišel a potřeba toho vyhledávala, abyste králi svému ochotnou pomocí přispěli a své milé vlasti před nepřátelskými outoky srdnatostí bránili.“ (259.)

O zřízení císařské čili universitní knihovny Klementinské zmiňuje se Rulík těmito slovy: Ta léta vyzdvížené byly v hlavním městě Pražském dvě znamenité knihárny neb bibliothéky. Jedna c. k. bibliotéka v někdejší koleji Jesuitské, kterouž vel. OO. Jesuité, jenž r. 1556. z Říma do Čech povoláni byli, a též muži rodem a uměním znamenití dobročinností svou rozmnožili, takže při zdvžení toho slavného tovaryšstva 16.000 knih se počítalo. Léta 1777. rozkazem veliké Terezie všechny všechny knihy z kolejí Jesuitských království Českého do té bibliotéky přišly. Tak se i stalo, když r. 1782 klášterové počaly se zdvihati a redukovati. Počítá se tu 100 000 knih a 1000 rukopisů, do kteréž každý milovník literního umění svobodný přístup má.

Seznámivše se s událostmi Rulíkova historického kalendáře, které se dotýkaly stránky náboženské vlastenecké, pročtème si několik dosti zajímavých zpráv hledících ke kulturní historii. Tak na př. popisuje nám vznik kavárny Pražských takto: Dům Kornovský na starém městě hodný jest proto památky, poněvadž v něm obýval před časy jistý muž z Arabie, jmenem Jiří Deodat Damascény, an nápoj arabský, aneb jakž se vůbec říká kaffe, ponejprv v Praze do známosti a obyčeje uvedl, o něm až potud ještě málo aneb dokonce nic Pražané nevěděli. Tentýž Deodat chodě v arabském oděvu po ulici, nosival v trubliku v třínohým hrnci vařené kaffe, cukr a šálky, a těm, kteří ho do domu povolali, ochotně tím nápojem posloužil, nechť to bylo ráno, večer aneb v poledne. Vida pak Deodat, že by mu ta živnost jeho dobře šla od ruky, léta 1714. vzal městské právo, a jakožto měšťan usadil se podle malostranského mostu, a tu šenkovní dům pro kaffe zřídil, kdež nyní krám proti vojenské stráži pod numerem 12 se spatřuje. Poněvadž ale milovníků téhož nápoje den po dni přibývalo, libující jej sobě velmi, neminulo mnoho času, byla též i jiná místa k tomu zřízena i totižto na Starém Městě v domě Křenovském, na Koňském trhu u bílého kohouta, a na Malé Straně u zlatého broznu a u Petržilků, kdež po tu dobu tentýž nápoj jest k dostání. Avšak nebylo na tom dosti, neboť vidouce obyvatelé Pražští, že by ten nápoj čím dále tím více v obyčej přicházel a také sprostnému lidu velmi zachutnal, zřídili potom sobě podobných domů více, jichžto počet tak dále zrostl, že jich nynějšího času až 100 a 48 domů počítáno (II. 32.) —

Dále rozmarně vypravuje Rulík, že v Praze v domě tak řečeném u 10 panen byl mládenec 23 let starý a asi loket vysoký, kterýž se bez rukou a noh narodil, toliko z pravého ramene vykoukal mu jeden prst. On mluvil jako jiný člověk; chodil, ač noh neměl (?), psal a pomocí úst stříhal a jehlu navlékl. (85.)

Vzhledem k trestům té doby, uvádí, že zaveden za císaře Josefa II. nový trest metení ulic, které 12 osob ve Vídni rovněž i v Praze vykonávalo; jakož i že viděl státi na lešení jistého hedvábníka, jenž měl na sobě zavěšenou tabulku s tímto nápisem „Podvodník an falešné veksle a oblygací psal“. (90.)

Dovídáme se tu i pojmenování některých her tehdejších, neb nařízením nejvyšším byly některé „mrzké hry“ zapověděny a pokutou tělesnou i peněžitou trestány, totiž; Šusty, trento, strašák, půl dvanáctý a pod hromádky. (240.)

Neopomijí i to pověděti, že vynalezena byla ve Francouzích jistá mašina, podlé kteréž do nejdálnějších krajin zprávy dávati a zase zprávy dostávati by se mohly, a že se jmenuje telegraf. (226.)

Jakkoli při historických kalendářích, jichž sepisování ve středověku hojně následovatelů nalezlo, o pragmatičnosti řeči býti nemůže, ježto události ponechávají se pouze u sledu chronologickém beze všeho vnitřního spojení příčinného na způsob spisovatelů annalistických, přece v některém ohledu ukázaly se býti dobrými a důležitými. Přihlédneme-li k Rulíkovu kalendáři historickému, musíme mu tu přednost přiřknouti, že jest jednou z knih jazykem i duchem českým, sepsanou z doby, kde kniha česká byla vzácností ještě.

Měštěnín Pražský Jan Rulík, ježž mimo to byl choralistou u sv. Víta, sepsal celkem asi 46 spisů, jež se dají roztržiti na tyto dva druhy, totiž spisy obsahu náboženského a vlasteneckého. Z prvnějších buďtež zmíněna mnohá kázání, pak „Vypsání životů sv. patronů českých“, „Svatý týden pašijový“, „Modlicí kniha pro dobré katol. křesťany“, „Život sv. Jana Nepomuckého“, „Historické vypsání životů sv. patronů českých.

Z řady druhé jmenujeme knihy: „Velmi užitečná historie o slovutném národu českém v Praze“, „Sláva a výbornost jazyka českého“, „Plesání nad uvedením professora jazyka českého“, „Vlastenské plesání“, „Gallerie aneb vyobrazenost nejslovutnějších osob země české.“

Jakkoli Rulík hleděl býti dobrým katolíkem, přece mimoděk ukazuje se býti někdy zasáhnut duchem Josefským, jakož se často ve spisech svých prozradí. Než jest pro něho dostatečnou omluvou, že nátlak byl tak silný, že těžko mu bylo úplně odolati.

Podavše některé ukázky z Rulíkova „kalendáře historického“ připojujeme na konec o něm vědecký úsudek Josefa Jungmanna: „Může býti považován jakožto pokračování kalendáře historického Veleoslavínova, ačkoli v ceně menší.“ —

Kterak se nechávají největší učenci napáliti.

Jedním z nich je světoznámý professor Lombroso, který svým učením o dědičnosti zločinnosti stal se patronem všech vrahů, lupičů a taškářů vůbec. Jest jistý druh obhájců, kteří hájení zločinců soudem stíhaných pojímají v tom smyslu, že snaží se je vysekati tvrzením, že prý za to nemohli, že jim ten zločin vězí v krvi, že ho zdědili po tatínkovi, po mamince, anebo po nějaké tetičce třeba až z kolena desátého. Snaží se vypátrati, nestonal-li kdy některý z příbuzných zločince na bolení hlavy.

Zkrátka a dobře, Lombroso je původce učení po všem světě pověstného: „of moral insanity“ — čili o zločinu z nemoci. A to se rozumí, že vynalezne-li věhlasný professor nějaký nesmysl, že je neomylný, alespoň neomylnější nežli papež. Jenom že té neomylnosti professorů teta náhoda časem vyvede pořádný kousek, jímž stávají se nesmrtelně směšnými, což se přihodilo i neomylnému Lombrosovi, jak o tom noviny vypravují, z nichž vyjímáme následující:

Medium pana professora Lombrosa. Professor Lombroso, známý italský psycholog, psychiatr a hypnotik zakusil na sobě staré pravidlo, že i nejučenější člověk může býti důkladně napálen. Domníval se na konec, jako známý lipský fysik Zöllner, že kejklířské kousky media jsou projevem z onoho světa. Jako Zöllner dal se napálit americkým kejklířem Sladem, jenž byl později ze svých šmejdů usvědčen, tak se dal Lombrosa vodit za nos pověstným neapolským mediem, donnou Eusapii Paladinovou. Lombroso uveřejňoval s plnou důvěrou nejstřeštěnější nesmysly jako vědecká pozorování anebo psychologické hádanky, jichž rozluštění pokládal za nejvyšší úkol všech psychologů. A nyní musel se toho dočkat, že jeho medium, jež on sám

uvedl do římské villy knížete Siemiradského k „séanci“ bylo odhaleno jako podvodnice. Tato neapolská věštkyně pohybovala tak prudce stolem, že se jedna noha ulomila, házela vzduchem dětské harmoniky a tropila podobné spiritistická allotria. Eusapie, která patrně i po tmě dobře vidí, ohlížela se nápadně často — bylo to vidět na jejích pohybech — dozadu. Bylo jí patrně nepříjemno, že šikmo za ní seděl jakýs pán. Stůl musel klepání naznačit, „aby byl protivný proud odstraněn“ a ředitel séance vyzval onoho pána, aby místo svoje opustil, poněvadž způsobuje „přílišnou ztrátu fluida“. Avšak ani ona, aniž kdo jiný nepozorovali jiného pána, jenž seděl přímo za Eusapií. Tomu bylo možno pozorovat pohyby media, jež se nalezalo mezi nim a slabým svitem polou zatažené lampy. Stav se nedůvěřivým následkem stálého ustupování stolu a bližením se Eusapie k desce stolu, na níž se nacházely hračky potřebné k spiritistickým kouskům, odstranil nepozorovaně tyto drobotiny a viděl nyní, kterak pravice Eusapiina, o níž se každý domníval, že spočívá v ruce sousedově, několikrát hmatajíc, vztáhla se k onomu místu na stole. Po skončené séanci oznámil svůj zajímavý objev společnosti. Navzdor tvrdošíjnému zapírání Eusapiinu a úžasným spiritistickým výkladům jejího protektora, jenž se to snažil vysvětlit, nepochyboval nikdo z účastníků o spáchaném podvodu a po slávě Lombrosova media bylo veta.

Na konec pak podáváme doklad, kterak měl na základě učení Lombrosova z rukou soudu vyrván býti sprostý lupič a vrah.

Nemalou sensaci způsobila po světě vražda, spáchaná bývalým důstojníkem francouzské armády *Anastayem* na své dobroditelkyni pí *Fellardové*. Vrah v přestrojení vnikl do jejího bytu, a zabil ji úkladně kuchyňským nožem, maje v úmyslu ji oloupiti. Loupež se nezdařila.

Že bývalý důstojník sklesl až na vraha, je příčina v hýřivém a zhýralém životě. Dlouho simuloval sice jakési bláznovství, a obhajce jeho tvrdil, že vrah je vlastně nemocný dle Lombrosa, avšak lékaři co znalci konstatovali jeho přičetnost. Nyní po odsouzení k smrti ukazuje *Anastay* ve vězení největší spustlost. Dobře jí, pije a směje se. Významný jest úsudek *otce lékárníka* o synu vrahu. Přiznává, že vychování jeho doma v ohledě náboženském bylo zanedbáno, a že prý s ním doma nemohl ničehož svěsti. Poznává, že žádný světský soud, kdyby vyhrožoval i šibenicí, neodstraší vrahy, pakliže od mladosti nenaučili se báti soudu *Božího*. Jsou přeplněny trestnice, proto že není bázně již ani před katem. — Tolik vlastní otec o synu vrahu. — Posledně navštívil vraha bratr, jehož přivítal se smíchem a rozmlouval s ním o zamilovaných pletkách.

Nedávno jsme slyšeli obhájce v Praze dovolávati se pro zločince učení Lombrosova, pak ale by se musil každý poctivý člověk odtud vystěhovati.

D r o b n o s t i.

Milosrdné sestry při krvavých výtržnostech ve Fourmiesu v Belgii, kdež jak známo vojsko vidělo se nuceno do anarchistů střileti.

Katolický socialista, kněz *Garnier* měl tyto dni v Paříži přednášku, v níž porovnával působení milosrdných a světských opatrovnic v nemocnicích. Je známo, že farář *Fourmiéský P. Margerin* s velebnou svátostí od oltáře vyšel na náměstí volaje na střilející vojáky: nestřilejte již, je již obětí dosti! Hlasu jeho uposlechl velitel, na to byly mrtvoly a zranění odnášeni do kostela.

— Vizte tam tu ženu, jež nakloněna jest nad nešťastníkem s prostřelenou hlavou, z níž vytéká mozek, je to milosrdná sestra *Anežka*. — Hle, tam jiná žena chová v rukou postřelené umírající dítě od večera až do čtvrté hod. ráno, je to sestra *Agatha*. Jiná zase znamená čelo umírajícího

dělníka sv. křížem, je to představená milosrdných sester. Shromáždění dělníci byli přednesem kněžského socialisty uneseni a aklamací bylo usnešeno, podati parlamentu petici, aby nemocnicím milosrdné sestry místo světských opatrovnic byly navraceny.

* * *

Podivný žebrák. U jedné brány v Paříži zatkla policie člověka, jenž žebral — na morfium. Nemůže prý usnouti a nemá peněz na prostředek uspávající.

* * *

Postní kazatelé v Paříži. V Notre dame Mgr. d'Hulst drží učené konference před posluchači vědecky vzdělanými. V chrámě sv. M. Magd. káže slavný P. Didon o božství Pána Ježíše. — Kazatelny pařížské opanovali dominikáni, kážeť jich tam sedmáctel. Po nich přijdou jezuité, v počtu jedenácti, z nichž co kazatelé vynikají P. Berthianet, P. Forbes, P. Estournau. Kromě těchto káže ještě v Paříži 1 františkán, dva kapucíni, dva milosrdní, pak augustíni, redemptorista a též kněží světští.

V Paříži je 70 farních okrsků. U sv. Jakuba káže též jeden biskup Mgr. Bouvier. Posluchačů nejvíce má P. Didon a jezuita Estourneau.

* * *

V Monte Carlo. Město to v Itálii stalo se jedním z nejpověstnějších hazardními hráči, kteří zde utrácejí mnohdy ohromné jmění svých žen a dětí a velmi často končí samovraždou. Aby některý nešťastný hráč nevzal si život v herně anebo v nejbližším okolí, jsou ustanoveni hlídači mohutných paží, kteří ve dne v noci dávají pozor na pány, kteří by jaksi zoufale na svět pohlíželi. Uchopí je a zavedou na dráhu, a nemá-li který peněz, zaplatí za něho, jen aby jim krví svojí nepomazal — firmu. Monte Carlo jest nejnoblejší raubírnou našeho věku. Peníze nešťastných hazardů jsou tam vítány, ne ale jejich krev. Sem sjíždí se též mnoho defraudantů, aby zde pozbyli, jak nabýli. Přese všecku dohlídku udá se zde skoro každého dne sebevražda, o níž ale málo kdy do novin co pronikne. Noviny jsou uplacený. Hlídači netrpí též, aby někdo v zadu kibicoval. Pouhého diváka stále napomínají: proč nesázíte? Zkuste přece své štěstí a pod.

* * *

Církev činí značné pokroky v Dánsku a Norvéžsku, tak že sv. Otec apoštolské praefektury v těch zemích právě povýšil na vikariaty, jmenovav zástupce své Faliza a Eucha titulárními biskupy.

Obsah „Obrany víry“:

Je zlý duch nebo není? (Pro dobu svatopostní. K. Dokončení.) — Trojí statek vzdejší. (Ze španělského Pedra Groizarda.) — Francouzští republikáni zabíjeli nejen těla, ale i duše. (Další obrázky z doby veliké revoluce.) — Náhoda nebo pokyn Boží? — Opět jedna vražednice dítěte výrokem poroty za nevinou prohlášena. — Z Rulíkova historického kalendáře. (Podává Vl. Hálek. Pokračování.) — Kterak se nechávají největší učenci napáliti. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budíž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O smrti a vzkříšení.*)

1. Jistá venkovská babička navštívila nedávno známou svoji v jedné z klášterních nemocnic v Praze. Byla v životě svém poprvé v takové místnosti. Když uzřela po stěnách mnoho hezkých obrazů a obrázků, růženců a tu čistotu na postelích, na podlaze a pod. — zvolala všecka unešena: toť je radost zde si postonati!

Vidíme-li dnes pohřeb boháče aneb slavného muže, a na pohřbu tolik krásných a drahých věnců, tolik spolků s prapory a slyšíme-li tu hudbu; — (a snad i kolem hudebníků několik set pepíků) — čteme-li druhého dne zprávy o slavném pohřbu a nesmírném účastenství ctitelů nebožtíka: tu by snad leckdo měl sto chuti zvolati: Toť musí být radost umřítí!

Je mnoho na světě lidí, obzvláště ženských, jež si před smrtí určují, kterak je mají přátelé vystrojiti, jaké šaty do truhly dáti, jaký věneček, jakou truhlu a jaký pomník a pod. Jakoby to hnilobě propadlé tělo v truhle dávalo se na všecku tu krásu a jakoby si samolibě říkalo: to mám pohřeb krásný, — hleďte, takový neměla ani paní hraběnka! A zatím to ubohé tělo v truhle a v hrobě pod nádherným pomníkem pranic o té světské parádě neví: má-li náhrobek z mramoru, nebo jen ze dřeva, je-li na vrchu věnec palmový anebo jen malý myrtový. Věcí nejhlavnější jest: kam se dostala duše z těla.

Tu si ale katolický křesťan musí pomyslit: je-li duše v nebi, pak všecka sláva světská při pohřbu na proti slávě nebeské jest jen titěrnou dětskou hračkou, jakoby někde při koncertu nejvelikolepější děčko zahvízdalo si na píšťalku. Je-li ale duše mimo nebe na místě jiném, pak jakobychom tam odtud slyšeli žalostný hlas: ta pozemská marná sláva kéž by mi ulehčila alespoň trochu těch bolestí! Případá nám to asi tak, jakoby někdo se topil, v hořící směle a síře se varil, a jakoby příbuzní mu k tomu dali zahráti marš tureckou muzikou.

— Ten anebo ta měla krásný pohřeb! — slyšíme a nám pochvaly takové připadají jako nějaké milisková ní se smrtí. Smrt sama sebou jest něco tolik hrozného, že nelze ji žádnou slávou opentliti. Všecka sláva při smrti děje se jen z marnosti a pro marnost světskou a nikoliv pro toho zesnulého, jehož duši pranic neprospěje. Jediný nábožně pomodlený otcenášek za duši zesnulého, má před Bohem ceny více, nežli všecka turecká muzika.

*) Podotýkáme, že základní myšlenky vyňaty jsou z apologie P. Weissa, avšak upraveny veskrz v rouše českém. R e d.

2. V Píse, italském městě, jest na sv. poli obdivuhodný obraz, jenž nese název: triumf smrti. Smrt je na něm vyobrazena, kterak kosí: císaře a jeptišku, lupiče a papeže, krále a učence, rytíře a mnicha. Všickni jsou smeteni na jednu hromadu. Smrt právě vchází do zahrady rozkoše, kdež kumpáni s krasavicemi sedí při hudbě a plných pohárech, zpívající a laškující. — V tom nad jejich hlavami zaleskne se — kosa. Nespozorovali jí, až začala hlavy jejich kositi.

Na žádného smrt nezapomněla — jen na žebravého slepce u dveří, jenž marně vztahuje své ruce k ní, jakoby jí prosil o poslední almužnu — o smrt. Ale ta hrozná paní dělá, jako by ho ani neviděla. Jen jej slepého, vředovitého chudáka nechává bezcitně seděti.

Když jeden z nejmocnějších tyranů perský král Xerxes na cestě z Asie do Evropy, držel přehlídku nad vojsky svými bez počtu, polily prý ho na jednu slze. Napadlo mu: Z těch statisíců zdravých silných mužů, z tohoto lidského květu sebraného z celé Asie za sto let nezbude ani jediného! — A k bolesti krále přidal strýc jeho Artaban ještě i tu: z těch statisíců bude jich asi velmi málo, kteříž na světě našli štěstí tolik, že by nepřáli si, aby život jejich byl zkrácen.

Těch béd a útrap na světě je tolik, že se nám život, sám v sobě tolik krátký, zdává ještě příliš dlouhým. Proto i mnozí vinšují si a — dávají smrt — jen aby pozemských útrap byli sprostěni a dělají Pánu Bohu výčitky, že je nechává příliš dlouho na světě.

Tento perský král od kolébky již zvyklý byl viděti věci jen radostné, takže nechtěl ani věřiti, že by v srdci lidském místa mohl míti též žal, dokud jej nezakusil sám. Král, kterýž s 200.000 mužů a na lodích bezčetných přeplavil moře, byl v Řecku poražen od 4000 udatných reků, a loďstvo jeho byvši rozprášeno bouří, utrpělo druhou porážku na moři, tak že musil děkovati bohům, že na malé kocábce mohl utéci domů, kdež hněv svůj ztápěl v nových a nových rozkoších, až ho vlastní poddaní po osmi-letém panování zavraždili.

Xerxes stal se pověstným svým zženštilým chováním. Se slzami v očích klekal před svými ženinami, každou choutku jim naplňuje, citě se nešťastným, kdyby některá na něho zaškareděla.

Cestoval-li někam, nesl za ním otrok tabulku, aby si na ni král mohl ukracovati dlouhou chvíli, jen aby nic nepříjemného nemusil viděti. A proto netroufal si žádný z poddaných ukázati se s tváří zarmoucenou králi, jenž dal vlny mořské, protože mu rozprášily lodě, mrskati biči. Král, jenž před ženskými na kolenou plakal, za to tím ukrutnějším byl k poddaným. Kdysi předstoupil před něho bohatý muž z Lydie, jenž krále byl kdysi bohatě pohostil. Tentýž měl pět svých synů ve vojště královském, z nichž čtyři v různých bitvách padli. Prosil ho na kolenou, aby mu alespoň toho páteho pro podporu ve stáří svém propustil. Na to král syna jeho kázal vyhledati a od hlavy dolů ve dvě polovice rozseknouti a celé vojsko musilo skrze ty dvě půly lidského těla projíti na výstrahu těm, kdož by se opovážil jen jedním slovem tyranu na mysl přivésti něco nemilého.

Avšak svět není libosadem, nad nímž by stála tabulka: Žebrákům a lazarům přístup se zapovídá. Indický král Gantama na krátké cestě ze zámku do parku našel tolik vysílených starců, churavců a žebráků, že z paláce svého tajně utkl a stal se poustevníkem — buddhou — a později zakladatelem nové víry, jež nevidí všude než jen bol a žal a žádnou radost. Náboženství buddhistické zná jen věčný půst a mrskání těla, což přiči se duchu křesťanskému. Křesťanství jest vlastně náboženstvím radosti, jež ukládá člověku krátké sebezapření pro radost věčnou.

Dějepisci umějí vypravovati více méně jen o ženiálních dobyvatelích, kteří přes pobožené trůny soupeřů svých a přes statisíce mrtvol kráčeli na trůn říše světové, o učencích, kteří po dlouhém moření mozku vynášeli nějakou novou domněnku; o boháčích, kteří potem a krví chudáasů se obohacovali; oni listy své otvírají pouze slávě a bohatství, ale chýše chudáasů,

slze a úpění bídných nechají bez povšimnutí. Poslednímu chropotu a hrůzám lože umírajících vyhýbají se úzkostlivě. A proč? Svět jest jako ten perský král, on nerad slyší vypravovati o bidě. Svět — jmenovitě nynější nerad se dívá na truchlohry světa, on chce míti jen veselohry — tingl tangly a pod. Svět nerad čte v dějinách člověčenstva, že průměrně každých pět let jest jednou mor, že každý sedmý rok přicházívá neúroda a každých dvacet let veliká válka, ba ještě častěji. Od r. 1848. zaznamenáváme války 1854., 1859, 1866., 1870., 1887.

(Pokračování.)

O činnosti katolických misionářů v Africe.

Napsal Vinc. Drbohlav.

Vylíčivše v minulých ročnících tohoto časopisu stav otroctví v Africe a spolu hnutí, jaké proti němu v Evropě povstalo, vracíme se poznovu k témuž předmětu. Nyní však máme na mysli podati obraz činnosti Církve svaté v tomto dílu světa.

Nestranní kulturní historikové při vývoji vzdělání pokolení lidského neopomíjejí nikdy vzdání holdy chvály a uznalosti křesťanským věrozvěstům. Oni totiž nejen učili křesťansky myslet, ale žítí; dali jim nejen víru, ale i vzdělání, umění, průmysl.

Evropa jim děkuje za svou civilisaci.

Když zde dílo své dokonali, neuchýlili se do cel klášterních, aby žili v blahých vzpomínkách na to, co vykonali (ač, i kdyby tak učinili, museli by míti vděk lidstva stále na své straně) — nikoli, oni poznovu vzali kříž, a dali se na pouť do jiných dílů světa.

To byla však horší cesta. Šli do neznámého kraje, k neznámému nebezpečí přírody živé i neživé, k neznámému lidu. Neměli u nikoho opory. U nikoho? Nikoli — měli jen jednu a to velikou v toho, kdo řekl jim: jděte do celého světa a učte všechny národy.

Tu dali se do práce.

Nebudeme tyto odhodlané muže na všech jich cestách stopovati. Pohledneme jen na pole činnosti jejich v Africe. Avšak i zde hodláme nakreslit pouze povšechnou činnost jich, aby laskavý čtenář nabyl jakés představy o činnosti křesťanského, nanejmé katolického misionáře.

Afrika měla by docela jinou tvářnost, kdyby ji nebyly stihly veliké katastrofy. Známo je, že v prvních dobách křesťanských poskytovala severní Afrika utěšený obraz pokojného křesťanského života. Od Nilu až k břehům atlantického moře, od břehů středoazemských až k Atlasu a do pouště kvetly přečetné křesťanské obce pod správou horlivých duchovních, již řídily sta biskupství.

Avšak od 4. století počínaje duch zkázy počal tu hlodati, až v 7. století dílo své dokonal. Nejprve Donastisté, potom v 5. stol. Ariané prápor zpourey vztýčiti a konečně stoupenci Mahomeda ohněm a mečem učinili ze severní Afriky velikou zříceninou.

Síla Církve byla tu ochromena na dlouhá století. Na jiných místech temné pevniny, kde evropští kolonisté se usazovali, postavila se na odpor katolictví nesenášlivost jinovců a hrabivá politika kolonistů.

Až teprve počátkem tohoto století mohla Stolice apoštolská vznešené poslání své s větším důrazem prováděti i v tomto bezděčně opominutém dílu světa.

Největší zásluhu o to mají poslední tři papežové.

Řehoř XVI. vyslal P. Rylla ku kmenům na Bílém Nilu, Msgr. Massaiu do neznámých krajin ethiopských. Založil apoštolské vikariaty v Gale, Su-

danu, na Guineji, Madagaskaru, v Kapsku; znovu zřídil misie v Egyptě, Tunisu, a Abessynii.

Papež Pius IX. pokračoval v šlépějích svého nástupce. Znovu zřídil biskupství v Port Louis, na Reunionu v Oranu, v Konstantine a v Alžiru. Založil apoštolské vikariaty ve východním Kapsku (1847), v Natalu (1850), ve Fernando Po (1855), v Sieře Leoně (1858), v Maroku (1859), v Senegambii (1853), v Beninu a Zanzibaru (1860), v Kongu (1865), v Sahaře (1868) a ve středním Kapsku (1874).

Nástupce jeho nynější sv. Otec, který protiotrokářské hnutí do proudu vyvolal, založil nesčetné stanice misionářské v Africe: Jsou to: v Sambesí, Kimbeasii, na Zlatém pobřeží (1879), východní části Tanganjika a Viktoria Njansa (1880), v Dahomeji (1882), při řece Nigru a Oranje (1884), záp. od Tanganjika, ve francouzském Kongu, v Unjamjembe, ve státech oranžských, v Transvalu (1886). v belgickém Kongu a na hořejším Nigru (1888), na dolejších Nigru a u jez. Nyassa (1889), v Kamerunu a francouzském Ubanghi (1890). Vedle toho znovuzřídil biskupství v Kartagu a svěřil je arcibiskupu Lavigerie-mu, jehož zároveň učinil primasem africkým.

Tak jest nyní Afrika skoro na všech důležitých místech misie katolickými opatřena.

Vedle starých řádů řeholních: františkánů, dominikánů, pavlanů, jesuitů, povolala sem Prozřetelnost Boží nové, jen pro Afriku založené řehole, nebo-li kongregace misionářské. R. 1826. založil P. Lieberman kongregaci Otců od sv. Ducha, se kterou se spojila starší francouzská Srdce P. M.

Působíště těchto Otců od sv. Ducha a Srdce P. M. je apoštolský vikariat v sev. Zanzibaru (území německé) s hlavní stanicí Bagomoyo, dále v anglickém území na téže východní straně Afriky mají stanici v Monabasse. Za západě mají 9 velikých stanic na území portugalském.

R. 1826. založil biskup marseillský Mazenov kongregace Oblatů Neposkrvněného Početí a francouzský prelat Bresillac lyonskou misionářskou společností. Pole jejich činnosti je hlavně na území francouzském.

P. 1835. založil v Římě Vincenc Palloti misionářskou společnost, po něm nazvanou, které v Kamerunu pracuje. Taktéž mladší větev řádu benediktinského pod vedením P. Amerheina v jižním Zanzibaru činně působí.

Snahou kardinala Lavigerie-ho povstala r. 1868. alžírská misionářská kongregace: Bílých otců, zároveň se ženskou řeholí. Tato v díle misionářském hraje velikou úlohu. Uvnitř pevniny spravuje apoštolský vikariat na hoření Kongu (v území belgickém), dále na území německém: ap. vikariat Viktoria Nyansa, Tanganika, Unyanyebe a Nyassa. Pro činnost misionářskou na severu Afriky a v Nigritii zřízen byl ústav ve Veroně: Veronských bratří. Konečně nejnověji i trappisté v Natalu s velikým zdarem působí.

Nuže, když známe z většiny společnosti misionářské, které se k pokřesťení Afriky věnovaly, jak si ve svém působení počínají? Nejprve se musí misionář v mateřském domě své kongregace na svůj úřad připravit. V jakých odborech je katolických misionář vzdělán, o tom nás poučuje P. Leroy, jenž život misionářův charakterizuje takto: Misionář musí býti na vše připraven. On je povolán vše viděti, vše konati, vše trpěti. Dnes musí přes hory a doly spěchat, musí veřejně vystoupiti, s lidmi se seznamovati a k do cílení malého úspěchu síly své skoro vydati — zítra musí se snad skrýti. Příležitostně musí filologa, etnografa představovati, neboť musí vše studovati, aby ze všeho užitek bral. Musí se namahavě pokouseti onen chaos neznámých řečí a jiný chaos jich zvláštních mravů urovnati. Také musí diplomaticky často nejchoulostivější otázky projednávat. Mimo chodem studuje horské útvary, poznamenává si léčivé byliny, musí často býti lékařem, sbírá hmyz, střílí ptáky k jídlu a k vycpávání. Potom je drvoštěpem, cihlářem zedníkem, tesařem, rolníkem. A to vše slouží jen k tomu účelu, aby duše nesmrtnelné vysvobodil.

Patrně z tohoto líčení, že činnost katolického misionáře zabírá veškeré jeho tělesné i duševní síly.

Jakmile vystoupí misionář na půdu africkou, nepočíná hned blásáním slova Božího. Princip jeho jest nejprve půdu připravití, na které by se sám Boží mohlo ujati.

V přední řadě jest pozornost jeho obrácena na dítky. V nich vězí naděje, že Afrika jednou se znovu obrodí. Ovšem i dospělí nespouštějí se se zřetele. Avšak tu potkávají se s velikými obtížemi. Dospělý negr nedá se snadno pro víru křesťanskou získati. Ona volá mrtvi se, zapírej se; on však jen zná jedno slovo: uživej. Je dále v rukou kouzelníků, pod tlakem nejněbídňější pověry i mnohoženství. I Arabové postarali se vlíti jim proti bělochům, zvláště ale proti misionářům fanatickou zášť, jakoby tito byli největší ukrutníci a kanibalové. Konečně časté útisky se strany bělochů, časté oklamání jakého od nich zažili — africké domorodce od misionářů odpuzují. Než tato ohrada je proražena, to stojí oběti.

K dítkám si pomáhají misionáři vykupováním z otroctví. Chodí na trhy do těch míst, kde se ještě odbývají. Kupují je i od rodičů. Na mnohých místech panuje zvyk, že rodiče chtějí se zhostit obtížných dětí svých, prodají je. Koupí-li je katolický misionář čeká je šťastná budoucnost; koupí-li je domorodec, nebo Arab, jsou bídnými otroky. Často se stane, že karana, nebo loď s naloupenými negry, ocitne se v rukou Evropanů. Otrokáři dostanou zasloužený trest a osvobození negrové odvedou se do misionářských stanic k vychování.

Vykoupené, koupené a přivedené naleznou v misii pečlivého zaopatření.

Misie jest opatrovnou, obecnou školou rolnickou, řemeslnickou a průmyslovou. Nejhlavnější věcí při výchově dítek je práce. Zde si vedou misionáři podle zásady: labora et ora. Zásada tato je převrácená. Pro naše poměry má tento význam: Ora et labora. Avšak pro africké poměry jest eminentně pedagogickou. Misionář musí takměř zvířecího člověka z jeho duševního poklesnutí nejprve o jeden stupeň výše povznésti. musí intelektuelní schopnosti jeho pro přijetí nadsmyslných, nadpřirozených pravd probudití a to se stane, začne-li negra ku pořádku a ku práci navykati. Potom pouští seménko za seménkem do zkyprné půdy jeho srdce s výsledkem jistým.

(Pokračování.)

O popravách ve Španělsku.

Pan Josef Pachmayer v poslední době začíná N. Listy zásobovati feuilletony. Z každého řádku jeví se snaha, vynikati bizarností až ku ztřeštěnosti sahající. Čtenář po přečtení jeho feuilletonu odkládaje list stranou, bezděčně táže se: Je to blázen, nebo co?

V každém případě odehrává se jako v mozkovém ústroji krise jakási, o níž jako katoličtí křesťané doufáme, že neskončí se bezděčným pobytem v Kateřinkách.

Že p. Jos. Pachmayer jest nepřitelem „jezovitů, ultramontanů, kněžourů“ atd. rozumí se samo sebou, jinak by ani nebyl spolupracovníkem N. L.

V čísle 81. těchže listů podal p. J. Pachmayer opět feuilleton nadespaný! Zbytek barbarství v Evropě. Tentokráte zajel si na katolické Španělsko. Dle všeho měl v úmyslu říši tu zničit, rozdrtit a rozdupati — pérem, avšak přihodilo se mu totéž, co za onoho času Bileámovu — oslu. Chtěl totiž katolickému Španělsku klnouti a on mu vlastně žehnal. Chtěl haniti a tupit a vlastně chválil. Nuže nechť čtenář přesvědčí se o tom sám.

* * *

Mluvíce o zbytku barbarství středověkého, na mysl máme nejzápadnější právě civilisované Evropy výběžek, nejkatoličtější říši na poloostrově pyrenejském!

Podnes v každém kroku setkáváte se u veřejných zřízení španělských se zbytky této inkvisice, stopami onoho despotismu . . . Neposledním ano nejkřiklavějším jest snad barbarský, surový způsob popravu.

Telegram oznámil nám před dobou nedlouhou dvěma, třemi slovy, že v Xeresu popraveni byli čtyři anarchisté! Anarchisté to, odsouzení náhlým soudem pro spiknutí prý proti státu!

Nedlouho na to konalo se před řádným soudem líčení s velkým počtem ostatních anarchistův zatčených a tito byli řádným soudem ve směr za nevinny uznáni . . .¹⁾ První však nevyvázli — snad na štěstí pro vládu — ani životem svým vzdor prosbám za milost, jimiž korporace, ano i nejvyšší prelát²⁾ na královnu vladařku Krystýnu ještě v čas naléhali. Což ale největší bouři v mínění veřejném způsobilo, bylo opakování surového, v pravdě barbarského způsobu popravu! . . . El garotto sluje onen středověký přístroj, kterým se ve Španělsku provinilci na subjektivní morálce³⁾ té které generace odpravují na onen svět! . . .

Již samy pouhé přípravy k ní upomínají příšerností a naprostou bezcitností svou na středověký, rozmach divokého fanatismu, na vládu nejsurovější dynastie, kterouž tam kdy bláhosť lidu povzneslo na „posvěcený“ trůn!⁴⁾

První akt tragédie této jest uvedení odsouzence v kapli, kteráž jest tu vězením, jest tak mnohý chrám smělým duchům novověkým,⁵⁾ rovněž „zločinem to na stávajících rádech společenských.“ Ve všech žalářích španělských jest místnost, vyhrazená tomuto účelu! Jest to obyčejně čtvercová prostory, potažená sukem černým se stříbrným třepením. V pozadí kyne oltář, uchystaný pro mše smuteční a osvětlený obrovskými svícemi. Proti oltáři zřízen jest jakýsi výklenek, do něhož posadí odsouzence s pouty na nohou i na rukou a přikovaného ku železnému kruhu ve zdi. Jest obklopen stále knězi některých řádů náboženských, jimž dostalo se privileje královské, by směli odsouzence na smrt připravovati. Činí tak a mezi tím se u oltáře takřka bez přestání mše slouží. V místnosti vedlejší dlí pak stále zástupci řádu „krve nejčistší našeho pána Ježíše Krista a Marie, matky opuštěných,“ kteří oděni jsou v starý kroj kajících se, v kutnu, v černý šat, přepásaný v pásu růžencem! Úkol jich jest doprovoditi odsouzence na popraviště, předslati mu modlitby umírajících, zahrabati tělo jeho v zemi posvátnou a sloužiti zaň několik potom mši.

K účelu tomu mladičtí zpěváci řádu, přehodivše přes šat svůj roucho šarlatové a vsadivše na hlavu svou mitru téže barvy dva dny před popravou probíhají ulicemi a vyzvánějíce zvonkem, sbírají almužny lidí milosrdných. Z výnosu jich čtvrtina připadne dotyčným řádům, tři čtvrtiny pak náležejí odsouzcenci, který v závěti své odkazuje je buď rodině své aneb opět některému řádu náboženskému.⁶⁾

Jakmile odsouzenec umístěn jest v kapli, soud v rouchu slavnostním odebere se k němu a přečte mu potvrzený rozsudek smrti, k němuž odsouzenec má připojiti podpis svůj. Od chvíle té náleží odsouzenec již jen knězi a katu. Zpovídá se, dostává rozhřešení, napomenutí, a přijímá návštěvy předních církevních osob z diecése. Za jeho pokoru dostává se mu lahůdek,

1) Jaké to stkvělé vysvědčení soudům španělským. Red.

2) Tedy i kněží!

3) Ví p. Jos. Pachmayer co je morálka subjektivní! Jsou zákony státní tisícileté morálkou osobní? Red.

4) Tohle přece zapáchá již Kateřinkami! —

5) Tedy chovány jsou vězením smělým duchům novověkým!

6) Kterak hrozné barbarství ve Španělech! V zemích nejkulturnější okolo odsouzence shrnou se žurnalističtí šmokové, snaží se dotěračstvím nejnestoudnějším ztrpčiti mu poslední okamžiky, vydávají o něm celé brožury a obrázky à la Trachta a vydělávají na něm tisíce, z nichž vdova a sirotci po odsouzeném nespátrí ani krejcaru.

likérů, ano i dovolení kouřiti cigarety a „los paros“, což pro Španěla jest milostí největší! 7)

Ve Španělsku 8) jest vůbec odpor veliký proti trestu smrti.

Po sedmáct let nebylo tam skutečné popravy a úřad kata tamního stával se v pravdě pouhou sinekurou. 9)

Zvěst o chystané této popravě vyvolala však v celé provincii a zvláště v hlavním její sídle, Barceloně, v lidu i v tisku veškerém, mimo 1 neb 2 listy konservativní, velké rozhořčení. 10) Zastupitelstva obecní i provinciální, sbor advokátů, tisk, lože zednářské i arcibiskup protestovali 11) u předsedy min. Canovase, aby, jak dělo se, Barceloně zůstal ušetřen tento den hanby, smutku a návratu k barbarství. 12) Nadarmo však: Canovas zůstal nepohnut! Mompert, odsouzenec jak se zdálo, pozbyl smyslu pro všechny věci vnější. Od rána otráasalo se jen tělo jeho křečovitým vzlykotem. Nebyl s to pronésti jiných slov nežli: „Jsem nevinen.“ Jimi jenom odpovídal na veškeré otázky i mohl probuzen býti z hlubokého zoufalství toho jen návštěvou matky a bratra, kteréž ale byly jen podnětem k novému, hluboce rozrušujícímu výjevu.

Snášel jako bez vědomí veškeré obřady náboženské; jen vyznání, by se přiznal, odmítal, doufaje snad v milost ve chvíli poslední. K desáté hodině večer zmizela pro něj veškerá naděje v milost.

Popraviště skládá se obyčejně z lešení, vysokého as 1½ m. Schůdky o čtyř stupních vedou na malou pavlačku, v jejíž středu vztyčuje se trámovi, černě natřené, k němuž přibito jest úzké sedátko. Nad sedátkem tím, určeným pro odsouzence, umístěn jest přístroj, sloužící k zardousení. K ničemu nelze ho přirovnati lépe, nežli k obojku ocelovému, nedoplňujícímu celý kruh, kterýž opatřen jest zařízením šroubovým, jež, když jde o usmrcení, počne se svíratí kol hrdla odsouzence, když přikročí se k usmrcení jeho, zubovitou tyčí, pohybovanou pákou. Síla pohybu a šroubu jest taková, že o jedno neb dvě otočení víc . . . hlava byla by v hrdle od těla nadobro odtržena!

* * *

Odsouzenec usnul spánkem skorem pokojným, z něhož probuzen byl o 4. hod. ranní zpovědníkem svým, jezovitou Governou. Pět mší slouženo na to pořadem v „kapli“ a po mši poslední Mompert vyzpovídán ještě přijal svátost oltářní „in articulo mortis.“ Potom, po posledním přečtení rozsudku kat vstoupil do kaple i jal se dle zvyku prositi odsouzence za odpuštění, dokládaje, že jest toliko vykonavatelem spravedlnosti a zákona. 13)

Odsouzenec místo odpovědi kynul jen hlavou. Po té oblékli ho do dlouhého žlutého roucha, a na hlavu vsazena mu rudá čepice. Kat spoutal odsouzenecí nohy i ruce (na prsou) tenkým provazem. Zatím ale Mompert padl do mdlob a kněží byli nuceni doslova nésti ho úzkými chodbami a po schodištích žaláře, provázeni jsouce četou vojínů až do velké síně v přízemí,

7) Kde je v tom barbarství?

8) P. J. P. vypravuje zde podle franc. spisovatele L. Chevaliera.

9) V tom barbarském katolickém Španělsku! Za to kati v sousední republikánské Francii, Anglii, Americe, ano i v Německu mívají práce po celý rok dost.

10) Proč pak a pro koho? Snad pro anarchistické paliče a vrahy, kteří při zákeřnickém útoku povraždili a nebezpečně zranili mnoho klidných, neviných obyvatelů a zničili majetků na mnoho tisíc?

11) To je sprostá lež. Arcibiskup nebude nikdy protestovati proti žádnému nálezu soudnímu. On může za odsouzence prositi, ale nikdy protestovati.

12) Popraviti vraha ku př. Schneidra je barbarstvím, ovšem jen v katolickém Rakousku, nebo Španělsku!

13) Opět hrozné barbarství: sloužiti pět mší za odsouzeného, jež kat ke všemu ještě odprošuje. Něco takového může býti jedině ve Španělech!

kam s provinilcem s ohledem na zubožený stav jeho teprve po čtvrt hodině přibyl.

V síni té předseda soudu, obklopený ostatními soudci a úředníky, vyzýval poznovu Momparta, by doznal viny svou a aby na popravě nečinil před lidem tam shluklým veřejné vyznání. Odsouzenec odušil, že nebude mít k tomu síly, ale kynul hlavou přísvědčivě, když pater Goberna děl mu, že sám za něj po popravě vyznání to přednese.

* * *

Venku prostora kol popravě byla lomožím lidem, jehož nárazy vojsko rozestavené v čtverci kol popravě sotva bylo s to zadržeti. Mniši zmíněných řádů, jiní kněží a zpěváci v rudých rouších, kteří, jak řečeno, byli almužny sbírali, rozestavili se kol lešení v polokruhu. První z nich drželi i pochodně v ruce. Oproti velké bráně, kterouž měl odsouzenec vyjít, pět mnichů vztyčovalo na ramenou svých gigantickou sochu Krista, Krista odsouzenců. Několik kroků opodál stála socha Sv. Panny, „záračné Panny opuštěných.“ Zvony chrámů sousedních, v jediném hlahu vyzváněly umíráčkem, kdežto v chrámech pod nimi sloužily se mše zádušní.

Na povel plukovníka, sedícího na koni před popravě, vojáci tasili zbraň . . . Brána žaláře otevřela se náhle a v ní v plné záři světla denního objevil se odsouzenec, bledý opíraje se o ramena kněží. Kat kráčel před ním. Zrak nešťastníka zalétl bezděčně k popravě, kdež ocelový obojek skvěl se mu vstříc v paprscích slunečních; — a potom svezl se zrak jeho i na okolí, na vojáky, na mnichy pochmurné, na pochodně rozžaté, na lid, rázem oněmější . . .

Kristus odsouzenců vztyčoval se tu chmurně před ním. Kněží, modlíce se hlasitě, veleli odsouzeneci pokleknouti a zlíbatí nohy Ježíše. — „Jest to Spasitel tvůj!“ hlasitě vzýval pater Goberna. „Očekává tebe u slávy věčné! Pros za milost jeho!“ — — — (Věru hrozné barbarství!)

Průvod dal se znovu na pochod, však stanul opět u sochy svaté Panny, kdež odsouzenec znovu poklekl. Konečně přibyl pod popravě. Kněží pomáhají mu po schůdkách vystoupiti. Kat, opřen o trám, očekává ho na pavláčce. Chopil se odsouzence, usadil ho na úzkém sedátku, připoutal ho pasem ku trámu a svázal mu těsně nohy i kolena. Po té položil mu kol hrdla obojek. Ve chvíli té hlava odsouzenčova sklesla bez vlády . . .

Náhled většiny divákův, potvrzený ostatně později úsudkem obou lékařův, byl, že Isidor Mompart podlehl právě v okamžiku tom mrtvici srdeční, dříve tudíž ještě, nežli byl zaškrten! . . .

Kat nazvedl však lehounce hlavu odsouzenčovu a zahalil mu tvář černou látkou. Chopil se na to kliky a jal se prudce točiti . . . i bylo slyšeti jasně zvuky rozdrčené kosti, páteře totiž . . . Ani jediné trhnutí nezachvělo však tělem odsouzence.

Několik vteřin na to kat sňal roušku s tváře jeho, odhaliv ji zrakům divákův. Výraz zločince popraveného byl klidný, oči byly uzavřené a kdyby dolní část obličeje nebyla bývala mocným trhnutím obojku nazpět stržena, nikdo nebyl by tušil, že tento muž mrtvý přestál před okamžikem popravu nejstrašlivější.

Bouřlivý křik a vřava neslychaná zvedla se na to ihned v lidu; pater Goberna přistoupil na kraj pavláčky a kynul na znamení, že chce mluvit. Vřava utichla poněkud. Několika slovy kněz katalonský prosil pro Momparta za odpuštění bližních jeho, řka, že odsouzenec vyznal se ze zločinu svého a zasloužil si tím milosrdenství Boží.

* * *

Po popravě mrtvola odsouzenčova bývá vystavena na popravě až do západu slunce. Tělo její pokryto bylo černým rouchem, od něhož jasně odrážel se zmordovaný nyní obličej. K páté hodině členové obou řádů svrchu zmíněných ubírali se opět k popravě, aby přítomni byli uložení mrtvoly

do rakve. Podle tradice jediný kat má po popravě právo, dotknouti se mrtvoly odsouzenecovy. Mniši postaví se tudíž jen pod trám popravistiště a drží tu pevně za cípy široké černé sukno, jež má sloužiti za rubáš. Kat odpoutá provazy, jimiž odsouzenec k trámu byl přivázán a vyprostí i hrdlo z obojku. Na to chopí se mrtvoly za ramena, vhodí ji do sukna, mnichy rozepjatého. Tito ovinou pak rubáš tento kolem ní, střežíce se úzkostlivě každého přímého dotyku těla, načež uloží je do rakve. Provázejí potom tuto až na hřbitov, kdež rakev pohřbí se pak na pozemku, postoupeném na dvacet let. Tím úkol mnichův a kněží jest dokonán.

Poprava tato, opakuje pan Cheveliar na konec, způsobila v Barceloně dojem nejtrappnější. Všechny téměř¹⁴⁾ listy přinesly druhého dne ostré protesty proti trestu smrti a prudké nájezdy na ministerstvo, proč nezamežilo toto hnusné divadlo.¹⁵⁾ Ano, poprava tato byla příčinou, že znovu měrou velikou vzrostlo tam rozhořčení proti konservativnímu¹⁶⁾ ministerstvu Canovasově, kteréž tak dost už jest nepopulární v liberální oné metropoli katalonské, kteréž byly vlády předchozí ušetřily škaredého, trudného, chmurného pohledu na popravu bytosti lidské.

Z p o v ě ě

(Z vypravování kající hříšnice. Z francouzského P. K.)

Abbé Reynard seděl od půl dne ve zpovědnici. Stmívalo se již. Doba svatopostní ve Francii přivádí mnoho kajících k této soudní stoličce. I dnes ještě bývá málo těch, kteří by se vykázati nemohli zpovědními listky. Jen sporé paprsky zapadajícího slunce osvětlovaly kostelní klenbu. Dole již noční temnosti zahalovaly oltáře a stoličce.

Okolo zpovědnice nebylo již k rozeznání přicházející a odcházející. Posledního kajícího kněz propustil, čekal ještě chvílečku, přijde-li ještě někdo, — již chtěl povstati, když tu ještě zašustí hedvábný šat. Ženština jakás přiklekla. Ticho bylo v kostele jako v hrobě. Věčné světlo před oltářem stranou chvilkami světélkovalo.

— Já bídná hříšnice, — slyšel kněz chvějící se ženský hlas, — na to hlas zase ustal — a opět několik přetřhaných slov.

Kněz věděl ihned, že má před sebou zoufalou osobu. I snažil se dodat jí odvahy slovy laskavými.

— Velebný otče! — vyšlo ze štkajících úst — já musím spáchatí veliký zločin, dejte mi rozhršení!

— Jaký zločin? — tázal se kněz.

— Já ho nesmím říci, ale spáchatí ho musím, sice hanbou se propadnu.

Kněz ovšem snažil se osobu horečně rozehvěnou upokojiti a k vyznání přiměti, ale marně. Ona stále si vedla svou: já zločin spáchatí musím — ale nemohu se s ním sdělití.

¹⁴⁾ Rozumějme žurnalistické hantýrce. Pišou li téměř všechny, tedy to byly jen listy à la „Zář“, „Červánky“ a pod.

¹⁵⁾ Toť se rozumí, aby anarchistickým paličům a vrahům spravedlnost světská nemohla na „kojháky!“

¹⁶⁾ Ministr konservativní opovází se dát popraviti paliče a vrahá! To však i pan Jos. Pachmayer buď schválně, anebo nedopatřením zamlčel, že popravený před svou smrtí synu svému nařídil, aby chránil se anarchie, aby byl poctivým člověkem a pořádným křesťanem. Otec před smrtí rozhodně odsoudil snahy anarchistů vyznávaje, že se jimi nechal svést. Toto odvolání z listů francouzských přinesl nejdříve „Čech“, z něhož doslovně otiskly to pouze katolické dělnické listy brněnský a pražský.

— Víte má drahá, co, — žádal ji kněz, — přijďte ke mně zítra, — promluvíme si o vašem bolu s klidnější myslí.

— Já nevím, budu-li zítra ještě — — moci, — zněla odpověď.

Kněz byl ve strašných rozpacích. Propustit ji jen tak zhola, obával se. Kdož ví, zdali kdy vůbec by přišla. Zde odkládati se nesmí. Co činit? Mysl jeho zalétala k Bohu vševědoucímu pro osvícení. Byly to okamžiky trapné.

Na zločin nevyznaný a dosud nespáchaný nemůže žádný kněz dáti rozhrěšení a přece nechtělo se soucitnému knězi ubohou jen tak zhola propustiti.

Najednou zdálo se mu, jakoby s nebes seslána mu byla myšlénka.

Slibte mi — pravil — nikoliv: přisahejte mi při živém Bohu, při Ježíši Kristu, že zločin ten dříve nespásete, dokud — dokud dítěti prsu nepodáte.

Nastalo pomlčení. Po chvíli teprv ozvalo se křečovitě: přísahám! — Načez bylo znáti, že proud slzí vyhrnul se jí z očí. Vstala a odcházela. Musila zachycovati se zdí, aby nesklesla.

Do hostince u „zlatého beránka“ přišla na noc mladá paní jakás v černém oděvu. Do knihy cizinců zapsala se: Klara Milvaudova, vychovatelka. Odešla ihned do svého pokoje. Nepožila ničeho. Uzamknuvši se zasedla na malou pohovku, podepřela si utrápenou hlavu a přemýšlela. Myšlénky její unášely ji kamsi do jednoho hradu, kdež na ni usmívaly se tvářinky dvou roztomilých děvčátek, jejich svěřenek. Vedle stál pán jakýs nevládného vzeřzení. Ovšem bývaly chvíle, kdy i on na ni se usmíval a kdy — — tiskna ji k srdci, Klárkou, svojí drahou Klárkou nazýval. Ještě dnes pamatuje se na slova jeho: buď mým dětem matkou, jsem vdovec, buď na vždy mou. Štěstí její bylo tolik veliké, že mu obětovala i to, co obětovati neměla. — Nastalo několik neděl štěstí nevýslovného — — avšak poznenáhla zdálo se jí, jakoby na obzoru vystupovala mračna zvěstující bouří. Pán její, otec její začek stával se k ní chladným a to ode chvíle, když mu ve chvílce nejdůvěrnější sdělila, co v poměrech zákonem božským a lidským schválených, nevýslovně blaží manžele.

Chladnosti každým novým měsícem přibývalo tolik, až jí pán jednou, šlechtic starého rodu, řekl, že jí nemůže cítit, aby šla, odkud přišla.

Rány této neočekávala. Zoufale sklesla ve svém pokojíku.

Kam odtud? — domů k rodičům — k chudému lékaři vesnickému se šesti dětmi, z nichž ona byla nejstarší? Domů, aby malé sestřičky na ni se dívaly — na žal její a žal v poctivosti sestárlych rodičů? Nikdy, raději do vody skočit. Otec její byl na ni hrdý, že odbyla zkoušky s vyznamenáním, a nyní měla by mu s hanbou domů přijíti na krk a státi se posměchem celému okolí, daleko široko, kde otce jejího znali? Nikdy, nikdy. Ale kam se utéci? Do jistého domu? — Z počátku měla takový úmysl, avšak dozvěděla se, že tam stal se právě úředníkem kdosi z její rodné krajiny, jenž ji dobře znal. To by bylo stejné, jako doma — Mým jediným prostředkem, mojí spásou od hanby bude — zločin.

Tak jí našeptával jizlivý nepřítel — stud.

Ovšem ozýval se zároveň hlas jiný jenž jí pravil: nečiň toho, důvěřuj v Boha milosrdného. Jdi a poraď se s knězem! — šla.

Vrátila se bez útěchy. Neměla odhodlanosti, se zármutkem svým se mu svěřiti.

Konečně ulehla. Šly na ni nevýslovné úzkosti.

Spánek její byl rozryt chmurnými sny a bolestným zmitáním se.

K ránu cítila, že vedle ní na loži něco pláče.

— Pro Bůh, uslyší-li to domácí! — Pryč s tím! nežli lidé se probudí, musejí všechny stopy býti uklizeny, načez vsedne do vozu a odjede nepoznána pryč. Jméno si dala falešné. Jen malé stisknutí hrdélka a pláč dítěte najednou, na vždy se ztiší a ona — — svobodna a stopy hanby zmizí. Nuže

rychle k dílu — — ach tak — moje přísaha — — ano přísahala jsem to — — nuže pojd' sem, robátko, zde máš mateřský prs. Dítě okamžitě se ztišilo.

Jakýsi blažený pocit ozýval se jí v srdci. Nyní teprv cítila se vlastně matkou a cítila i radosti mateřské po přestálých bolestech. Slyšela v duchu sladký dětský hlásek: matko — matko! — cítila jeho dech, jak mu srdečko tlouklo — pojd' sem, robátko, bliže ke mně — tak hezky k mému srdci — — ach — kterak se mi ulehčuje, vidím před sebou anděla — — — —

Probudila se pozdě ráno z hlubokého občerstvujícího spánku. Políbila s mateřskou vřelostí dítě, — — pocit mateřský strhl s ní falešný stud a dodal odvahy. Všecko odevzdávám — Pánu Bohu milosrdnému, — pravila odhodlaně — vyznám se nejdříve knězi a pak děj se vůle Boží. Zazvonila.

Doslov. Prostřednictvím kněze stalo se, že vlastní sestra zrádného pána, opuštěné s dítětem se ujala. Matka dnes blahořečí knězi, že ji vnučnutím Božím zachránil od zločinu.

Děsná práce.

Z ruštiny přeložil František Žák.

Slunce oblévalo svými růměnými paprsky zlatou kopuli kostela a bílé stěny kláštera, ku kterémuž blížil jsem se cestou vrbami posázenou, s rozkoší vdychuje v sebe oživující vzduch polí. Všady bylo viděti tlupy dělníků vřících spopy a na vozy je nakládajících.

Tichem vzduchu rozléhal se temný, zdlouhavý zvuk klášterního zvonu, naplňující celé okolí. Za několik minut vjel jsem v brány kláštera, obehnaného vysokou zdí se střílami. Propustiv vozku, šel jsem přímo do chrámu na večerní bohoslužbu. Cílem mé pouti bylo prohlédnouti si starodávnou svatýni národa, a že večer se blížil, rozhodl jsem se, že zůstanu v klášteře přes noc. Bohoslužba trvala tři hodiny; po ukončení jejím odebral jsem se k milému mnichu stařečkovi, provisoru kláštera, prose jej za pohostinství na jednu noc. Radostnou projevil ochotu, posloužiti mi vším, a ihned vedl mne do refektáře.

Vykázali mi místo u jednoho z větších stolů vedlebledého, hubeného, stále upřeně před sebe hledícího mnicha.

„Odpusťte, pane,“ obrátil se ke mně otec provisor, „hostinského pokoje u nás jako v jiných klášterích není, i libo-li, přenocujte u některého v celi . . . Snad u tebe, otče Pajsij,“ obrátil se provisor k mému sousedu. „Já požádal bych jej k sobě, avšak víš, že opravují mou celu.“

Bledý mnich, jakoby procitl z těžkého sna, přátelivě se usmál a potichu pravil:

„Velmi rád přijmu hosta k sobě . . .“

„I tobě bude veseleji,“ dodal provisor. „On stále u nás je smutný,“ obrátil se ke mně: „nu, nový příchodí mysl vždy rozveseluje.“

Brzy začal na konci stolu všeobecný, veselý rozhovor.

Už dávno plná luna osvěcovala dvůr klášterní, když za svým průvodcem bral jsem se k jeho celi. Otec Pajsij ukázal se býti druhem velmi přátelivým. Uhostil mne výtečným kvasem (pivem) a prosil, abych použil jeho lůžka řka, že sám trpí bezsenností a téměř celou noc prodlévá na modlitbě. I vůli svého nového známého otevřel jsem okno, vycházející ve velkou klášterní zahradu. Mimovolně zahleděl jsem se v čarovný obraz svitem měsíce oblitých keřů a stromů, když ze svého snění vytržen jsem byl těžkými vzdechy z hlubiny cely vycházejícími. Obrátiv se viděl jsem na zemi ležícího

otce Pajsije před obrazem, temně osvětleným rudou září lampy, jež silně kontrastovala s čarovným obrazem noci. Seděl jsem tiše, abych nerušil modlitby jeho, a v mysli kladl jsem si otázku, jaká že tajemná událost přivedla jej sem a hněte jej celý ten čas. Na věži odbila půlnoc a on stále ještě trval na modlitbách, temně narážaje hlavou na podlahu své komnaty. Na konci se zvedl a přistoupil ke mně.

„Vy ještě nespíte?“ pravil.

„Nechtěl jsem vyrušití vás z modlitby,“ odpověděl jsem.

„Ano, když se modlím, na vše kolem sebe zapomínám, a mně nespírně se ulehčuje,“ pravil otec Pajsij, hluboce vzdychaje.

„Možno zvěděti, jaké hoře vás hněte? Vypravujte mi ho; to ulehčuje více ještě,“ s účastenstvím obrátil jsem se k němu.

Několik minut panovalo ticho, přerušováno jsouc jenom slabým prskotem světla.

„Chcete-li, povím vám své hoře,“ počal mnich; „hle, už deset let tomu, co jsem zde a každý den, každou noc vzpomínám oné strašné hodiny a nikomu ještě nepravil jsem o ní. Nyní mne něco, nevím proč nutká, abych zdělil s vámi své neštěstí. Poslyšte!“

„Deset let tomu, byl jsem zedníkem. Řemeslo mé nebylo umělé, ovšem i ne výhodné. Pracoval jsem v stoličném městě za mzdu, ale na výživu ženy a dítky i ta jakž takž stačila. Ženu svou jsem tak miloval, že bych život byl za ni dal; dítko také bylo mi potěšením neskonalým. Vše šlo dobře, až tu náhle onemocněla má žena a to právě v den, když umřel můj zaměstnavatel a já přišel o práci. Zůstal jsem bez místa s nemocnou ženou. Peníze, jež byly, brzy byly utraceny, a ženě bylo vždy hůře a hůře. V krámě dávali z prvu na dluh, pak dávati přestali. Zastavil jsem, co bylo, a vše šlo k doktorovi. Sám už celý jsem se zmučil. A když pohlížím na ženu, tak i u srdce to hryže. Čím bych ji pomohl? Chci vyhledati lepšího lékaře, avšak čím mu zaplatím? — vždyť 10 rublů za návštěvu je málo. Tak strádal jsem domnívaje se nejinak, než že usouzeno nám třem zemřítí hlady.

Jednou večerem sedím doma — žil jsem na konci vesnice, — a hledím bezúčelně oknem. I vidím, že k domku našemu přijíždí kočár. Aj co to za pohádku, myslím, ke komu jede? K nám? vždyť mimo mne a pána domu. obuvníka, nikdo nebydlí v domě našem. Z kočáru vyskočili dva páni vysokého vzrůstu, a přímo jdou do dvora. Já dosud nemohu pochopiti, kam jdou. Náhle otevřely se dvěře, a paní domu dí ku mne: na vás táží se tu jacísi dva páni; prosí, abyste vyšel na dvůr s nimi pohovořit. Vyjdu. Přichází ku mně a táží se: Vy jste Agafon Saveljer? Ano, dí. Musíme s vámi promluvití potaji, aby nikdo neslyšel nás. Zaveďte nás někam do prázdné části domu. Šli jsme, zavřeli dvěře. Starší obrací se ku mně a dí: Dobrým vy zedníkem? chcete za hodinu práce vydělati 400 rublů?

V mých očích se zablesklo a dech až se zatajil. Za jednu hodinu takové peníze, že i ženu bude možno pozdraviti, do vesnice se odstěhovati, tam domek si vystavěti a spokojeně žiti.

Co to za práci, tážu se; sám uvidíte, dí oni ku mně; práce jest snadná. Vezměte s sebou pouze nástroj, vše ostatní připraveno. V okamžiku nevěděl jsem, mám-li jíti; než jak vzpomněl jsem na peníze, myslím, vše jedno, jen když rodině štěstí připravím.

Vzal jsem nástroj, sedl s nimi na vůz, my jeli; jedeme po dlažbě, ale jen dupot kopyt jest slyšeti, vůz na gumových kolách tiše se houpá. Mužové hovoří spolu v neznámém mi jazyku, načež jeden obrací se ke mně a dí: nyní nutno zavázati vám oči. Budiž, dí, mysle, že nyní již vše jedno, když práce jsem se podjal, dlužno poslouchati. Sotva mi oči zavázali, vůz rázem rychleji uháněl. Jeli jsme, jeli, myslím, že nebude jízdy konce. Ujeli jsme as 8 verst, vůz se někam uhýbá a zastavuje. Vyvedli mne z vozu a vedli po kamenných schodech, patrně někam až do třetího poschodí. Pak vedli mne někam po měkké podlaze, patrně po koberci, sňali mi obvazek s očí —

já užasnul. Takové nádhery nikdy ještě jsem neviděl; mnoho pracoval jsem po panských domech, než zde bylo ještě nádherněji. Zrcadla, lustry, samet dokola. Obrazy zavěšeny kolem. Ti, již mne přivedli, vyšli a přikázali mi, bych čekal. Čekal jsem dlouho, prohlížeje celou komnatu a uvažuje, co jen zde budu pracovati; vždyť pro mé řemeslo tu ničeho, vše pokryto jest koberci a látkami.

Když ještě touto otázkou hlavu jsem si lámal, otevřely se dvěře a vešla dívka, krásná jako nebeský anděl, a celá v brillantech; jako hvězdy hrají na ni. Vešla, upřeně na mne pohlédla a zbledla. Co se mně leká, uvažuju? Ona, jak rozhlédne se po komnatě, rychle k dveřím, patrně k východu, běží. Ve dveřích již jeden z těch, který mne přivedl, cestu jí zastoupil. V tu minutu vešel i druhý. Oba po zevnějšku silní, vysocí, jeden snědý, let asi čtyřiceti, druhý ne více let 25, neobyčejně krásný. Snědý přistoupiv k dívce, vzal ji za ruku; ona jako postřelený ptáček strnula. Hledí naň a slzy tekou po lici jejím. On mluví k ní, vše v cizím jazyku. Dlouho mluvil, ona poslouchá s široce otevřenýma očima. Tu náhle na ni vzkřiknul a co pravil bylo takové, že náhle jako snop klesla na koberec. Minutu ležela bez sebe, pak se pozvedla, vrhla se k nohous snědému muži na kolena, ruce sepjala, pláče hořce, tak hořce, že i mně slzy zarosily oči. Dívám se, i mladý se odvrátil a chvěl. Než snědý muž ani brvou nepohnul, ale jen hlavou kývá. Dívka počínala si jako bez smyslů, brillanty ze sebe trhala, objímala nohy jeho, líbá je a slzami oblévá. Než on ji odkopl a rychle poodšel ku stolu.

Stojím tu, stále přemýšleje, proč že já tu jsem při tom? Co chtějí dělati se mnou? Celý se třesu. Cítím něco nedobrého. Snědý muž vzal se stolu pistole a poodšel k nějakému vyvýšení v uhlu, odhrnul koberec, — hledím — tam hromada cihel a cement v nádobě.

Zde vše, čeho vám třeba, promluvil ku mně, hned dejte se do práce. Tuto osobu, — ukázal na dívku — zde ve stěnu zazdíte živou Ruce mé a nohy strnuly.

Jakže, vyrážím ze sebe, živého člověka, a zuby mně jektají. Což vy Boha se nebojíte?

Neptám se tě, co o tom soudíš; tys najal se na práci, vykonej ji tudíž, jinak živý odsud neodejdeš, zakřičel muž. Bylo mi děsně. Nevím, co mám učiniti. Mám křičeti, o pomoc volati? Nikde ni dveří ni oken není viděti. Hlas i tak v kobercích se tratil.

Snědý muž pravil něco k mladíku a oba popošli k zrcadlu; dívka sedí na podlaze jako smyslů zbavená. Odstranili zrcadlo, a tam ve stěně otvor, a železný kruh. Snědý muž vzal se stolu provaz, přistoupil k dívce a začal ji ruce svazovati. Ona holubička jako na popravu pokorně ruce vztáhla. Ručky malinké, hebounké hrubé tiskly provazy. Odvlékl ji ku stěně, sama patrně neměla síly jíti. Vlasy volně k zemi splynuly, on dvakráte na ně šlápl. Přivázali holubičku ku kruhu, mladík pláče pomáhá. Onen i na něj rozkřikl se hrubě. Nyní asi, domýšlím se, zavolají mne; než ať raději mne ubijí, než bych ji zazdil. Pane, myslím, zač mne tak děsně tresceš?

Sotva dívku přivázali, ustoupili v úhel komnaty; počal mezi nimi rozhovor, z nějž jen dvě slova donesla se ku mně „vezmi vůz.“ Tu mi napadlo, že odejde-li mladík, se starším pustím se v boj, svážu jej, zavolám lidi a osvobodím dívku. Tu přistoupil ke mně. Začni, dí. Dávej na tři cihly a hodně cementu. Slyším, odpovídám já, a mám se k dílu. Díím k sobě, že nesmím úmysl svůj prozraditi. Mladík někam odešel a vrátil se s kloboukem v ruce. Sláva Bohu, hned odejde, a se starým snad se vyrovnám, pomyslil jsem si a začal práci. Kladu cihly a na ubohou hledím. Ona stojí jako socha, tu na starce tu na cihly vyjeveně hledí. Položil jsem již několik řad a nožky její již zakryl, a mladík ještě stále zde. Odkládám lžici, tvář si utírám, jakobych unaven byl, než starý opět na mne doráží.

(Pokračování.)

P r a v é š t ě s t í .

Napsal A n t o n í n P l a č e k .

I.

„Kuchařinko, zkuste štěstí a obživte starou neduživou ženu — již zítra je tah,“ škemrala stará, vychrtlá žena, jsouc chudobně, avšak velmi čistě ošacena. Byla to vdova po knížecím lesním Bartákovi, který byl pro jakési nesprávnosti ze služby propuštěn a ze zoufalství sobě hlavu kulkou prohnal. Vdova po něm odstěhovala se do Prahy, jsouc odkázána na milosf knížecí. Kníže pán smiloval se nad nevinnou vdovou, vyměřil jí roční dar z milosti, který stačil zrovna na byt, jež měla ubohá na „novém světě“ u krejčího Jindry zjednaný. Ostatní živobytí protloukala roznášením časopisů a různým podélkováním. Směnárník Diviš, svobodný mladý pán, jemuč Bartáková prádlo obstarávala, svěřil jí roznášení losů a zabezpečil jí takto alespoň částečně výživu.

I dnes měla Bartáková několik losů svěřených k rozprodání a chápala se každé příležitosti, jen jak by je odbýti mohla. Tak oslovila též Aninku, kuchařku u bývalého velkoobchodníka Šrámka, který nyní se svou starou manželkou na odpočinku dny života trávil.

Aninka pohlédla zběžně na usouzenou ženu, slitovala se nad ní, a jsouc srdce šlechetného a útrpného, tázala se po ceně losu.

„Stojí tři zlaté, vám kuchařinko, šestáček slevím, jste též služebnou a tak se o výdělek rozdělíme, možná že se na vás štěstí usměje, však byste si je v plně míře zasloužila. Zde je číslo 3333, vemte je,“ pobízela vdova mladou dívku. Tato sáhla do kapsy a vyňavši tobolek, dala vdově tři zlatníky a když jí tato slevený šesták nazpět dávala, pravila srdečně:

„Je to váš výdělek, matičko, Bůh mě chraň, bych vás oň chtěla oloupiti; buďte zdráva!“ a přijavši od Bartákové los, spěchala do trhu.

Pan Šrámek se svojí manželkou byli upřímní staročeši, bohobojní katolíci a k tomu velice zámožní. Aninka byla u nich ve službě již na třetí rok, a jsouc obratnou a přičinlivou, získala sobě ihned lásku svého panstva, tak že jí téměř za služku nepovažovali. Však si též hodná dívka svého místa vážila a nebyla by je ani za nic ve světě změnila. Panstvo jí dovolilo obcovati každodenně mši sv. v blízkém kostele u sv. Mikuláše, což bylo jejím největším potěšením, neboť jsouc od útlého mládí sirotkem, zakusila ve světě mnoho nesnází a příkoří. Poručník její, hranatý dřevař, nečinil s ubohým opuštěncem žádných okolků, a sotva že škole odrostla, musela na službu, ač se i dříve ustavičně mezi cizími lidmi po pořádku protlouci mu. Jsouc takto sama na sebe odkázána, naučila se záhy samostatně mysliti, a viděla zející propasť, dělicí osamocěného sirotka obecního od ostatní lidské společnosti. Nepoznala pravého rodinného blaha. Otce zabil v lese kmen při kácení dřev, a matičku sklátil nelitostný osud předčasně v chladný hrob. Neměla komu by sobě byla požalovala. Veškeré okolí se od ní s ošklostivostí odvracelo, vždyť byla jen celé obci na obtíž, jsouc pouhým „numerem“, ba i ta příroda zachovala se k ní macešsky. Její černý havranový vlas a temné obočí spíše jevilo na její okolí účinek odpuzující, nežli přitažlivý, a vyšehl-li jí někdy z hlubokého temného oka plamen zlosti, nad nezaviněným osudem, zdálo se, jako by se obloha temně zamračila; tu se rozprášily od ní vesnické děti, škádlice ji, a zalézaly do koutů, kam se které schovati mohlo. Tak dospěla v pannu.

Její největší radostí bylo, mohla-li v neděli do Zásmuk na služby Boží. Zde v klášteře františkánském, v kapli sv. Antonína, prodlela celé dopoledne, zabrána jsouc v nábožné rozjímání. Zde sobě požalovala, neboť sem chodívali její zesnulí rodiče v neděli i ve svátek, jsouce dobrými známými frátera Erazima, který svojí zbožností a rozšafnou povahou na mnoho mil

v okolí v lásce všech katolických křesťanů žil. On radil, těšil, napomínal a jakmile se doslechl, že Aninka, ctitelka kaple sv. Antonína, je osiřelým dítětem po nebožtíku Horákovi, ujal se duše její a zlomil mnohý osten zloby, bující v útlém nitru plachého děvčete. Jeho přičiněním a pravou oteckou péčí zdokonalila se Aninka velice. Stala se horlivou ctitelkou Bohorodičky a snášela krutý osud svůj s pravou křesťanskou trpělivostí. Naučila se u dobrodince svého, frátera Erazima, jehož svým druhým otcem nazývala, nejen své bližní milovati, nýbrž jim i též dle vzoru Mistra našeho lásky plně odpouštět. Práce jí nyní dvojnásob těšila, v ní i v modlitbě nalézala největší útěchu.

Mnoho let trvala ve službě u Lizálků, a ač s družkami svými a s chasníky svého stáří žádné důvěrné známosti neměla, přece zaťukal i v nitru jejím na dosti strážnou bránu, neznámý host — láska.

Mladý Urban začal se o ni nápadně zajímati. Na místo do farního chrámu, počal nyní velmi pilně klášterní kostel navštěvovati, a nejmilejší mu bylo prodlení ve sv.-Antonínské kapli. Ký div, že i Anince počalo srdéčko při pouhém setkání se švarným junem silněji tlouci, krev se jí hrnula valem do obličejce, dech se jí tajil — a konec byla obapolná láska.

Tajná byla obapolná jejich láska a oba milující snažili se náhle vzplnoucí horoucí city své v nejtajnějších hlubinách srdce svého skrýti, což se jim však nepodařilo, neboť což nevypátrá zášť a zloba lidská? I lásce jejich hrozila zkáza a jeden zimní mráz spálil ji úplně.

Matka mladého Urbana se dověděla o nečestném prý pro statkáře poměru s opuštěným sirotkem, s poběhlicí „bez rodiny a domova“ a aby všemu rázem konec učinila, vyhlídla svému jedináčku nevěstu bohatou jak na statky vezdejší, tak i na ctnosti, jak se chladně vyjádřila. Tuhý arcíř boj proboujoval mladý Urban s matkou a celou rodinou, konečně však, ač se srdcem krvácejícím, podřídil se ve všem vůli matky a o masopustě odvázel si ze statku obecního představeného Lizálka, téhož dceru Katušku.

Anička nesla trpělivě zradu nevěrným milencem na lásce spáchanou; nesla ji těžce sice avšak klidně, pamětliva jsouc naučení ji fráterem Erazimem vštípeného. Že ve statku déle zůstati nemohla, věděla předobře hned, jakmile se byla zpráva o zasnoubení mladého Urbana s Katuškou Lizálkovou po okolí rozletěla. Anička nečekajíc na svatbu, dala výhosť službě ve vsi, odešla do Zásmuk, kde u tamnějšího učitele nalezla pro okamžik útulek.

Zásmucký učitel, stařeček, jehož kosti již mnoha let na tamním hřbitově práchnivějí, byl lidumil a pravý křesťan. Vychovav několik pokolení, stal se jaksi patriarchou celé farnosti, v níž společně s bodrým kmetem důstojným děkanem, blahodárně působil.

Všichni, ať chudí neb zámožní, utíkali se k němu o radu, a nikdo se v jeho staročeské povaze nezmylil. Byltě učiněné dobrotisko, jakému nebylo daleko široko rovno. V chrámu Páně netrpěl nepořádku a káral přísně každého bez rozdílu na poměry majetkové, kdo by se byl nějak neslušně na kůru mu svěřeném choval. Jakmile se stařeček na kůru objevil, rozložilo se po celé místnosti ticho přímo velebné. Nikdo si netroufal ani šeptem mínění své projevit, neboť znesvěcení chrámu Páně hlasitým šumem a hlaholem považoval starý učitel za největší hřích. „Dům tento jest domem modlitby, a kdo se chce baviti, nechť tak učiní na jiném místě,“ říkával, a výtržník musel kůr okamžitě opustiti.

Všedního dne byla škola útlukem a shromáždštěm veškeré mládeže farnosti zásmucké, v neděli pak po ranních službách Božích shromáždili se vždy přední občané města i obecní starostové přifařených obcí ve škole, by se až do velkých služeb Božích s dobromyslným učitelem a jeho chotí pobavili a tu po týdenním klopcení pookřáli. Bylo milé posezení v učitelově domácnosti a krom vážného rozhovoru o věcech politických, střídal se i žert, jehož byl starý učitel milovníkem, jsa znám jako výtečný humorista.

Tedy do klidné domácnosti této uchýlila se Aninka, hledajíc léčivého balsámu pro své choré srdce, a s osudy života svého se starému učiteli svěřila. Starý učitel pochválil jednání chudé dívky a doložil, že je to třeba k jejímu štěstí, že tak a nejinak se přihodilo. Bůh bdí nad dětmi svými každý čas, neopustí jich, a hlavně sirotky bere pod svou mocnou ochranu. Uvedl jí na paměť mnoho příkladů ze života a upokojil její výmluvností Aninku tak, že tato s vděčností k němu pohlédla a ruce mu zlíbala.

Starý učitel, jsa rodák z Vršovic u Prahy, měl mnoho známostí v Praze, a byl všude, kam zavítal, rád viděn. Dopsal tedy do Prahy a a v brzce obdržel zprávu, že lze vhodné místo pro Aninku u Šrámků zadati. Nemeškaje, zjednal povoz a druhého dne odjel s dívkou do Prahy, když se tato byla s bodrou rodinou učitelovou rozloučila.

Tak se dostala Aninka z klidného vesnického zátíší do víru hlučného města.

Do školy zásmucké psávala z Prahy často, a starý učitel se sděloval s obsahem listu vždy s hodným fráterem, na něhož Aninka vždy s vřelou vděčností vzpomínala. Na dopis z Prahy následoval v několika dnech dopis ze školy zásmucké, ba stávalo se často, že fráter Erazim, svému hodnému mazlíčku, jak Aninku žertovně nazýval, též celou stránku dopisu poslal.

(Pokračování.)

D r o b n o s t i.

Nový reformátor světa. V pruském městě Královci byl tyto dny zatčen jistý stařec, bývalý protestantský pastor, který z náboženské šílenosti vedl boj proti — restaurantům, kavárnám a synagogám. Šílenec rozbil za jedinou noc přes 300 oken v četných hostincích a židovských modlitebnách, když pak byl dopaden, prohlásil slavnostně, že k němu chodí anděl s nebe, který mu říká: „Spas své souvěrce a braň je před zkázonosným vlivem hospod a synageg! Rozbiješ li ve všech lucerny a okna, budou tvoji bratří zachráněni!...“ A tento rozkaz on věrně vyplnil. — Snad měl trochu pravdu. Hospody jsou zkázou dělnického lidu, ovšem jak é!

* * *

Anglický misionář se stal poturčencem. Dle sdělení ruského listu „Nového Vremene“ přestoupil v Cařihradě anglický misionář Johnson k islamu a stal se mohamedánským kazatelem, což mezi tamními křesťany způsobilo nemalé rozhořčení. Odpadlík Johnson býval presbyterianským pastorem v Liverpoolu a zastával v poslední době úřad funkcionáře anglikánské společnosti k šíření křesťanství. Nyní jej sultán jmenoval dvorním svým kazatelem a spolu profesorem na cařihradské škole pro námořní důstojníky. Příjmení jeho přetvořeno nyní v zvučný titul Jachriéeffendiho.

Obsah „Obrany víry“:

O smrti a vzkříšení. (Pokračování.) — O činnosti katolických misionářů v Africe. (Sepal Vincenc Drbohlav. Pokračování.) — O popravách ve Španělsku. — Zpověď (Z vypravování kající hříšnice. Z francouzského P. K.) — Děsná práce. (Z ruštiny přeložil František Žák. Pokračování.) — Pravé štěstí. (Napsal Antonín Plaček. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Svatý Otec v pašiovém týdnu.

Pařížský „Figaro“ přináší dojemné vyličení pobožnosti a vůbec života Lva XIII, jež vrchole svého dostupují v pašiovém týdnu. Tu sv. Otec zvedá se z lože již o čtvrté hodině. O šesté slouží mši svatou. Čas od 4—6. hod. vyplňuje modlitbou a rozjímáním. Po své mši svaté, jež trvá tři čtvrtě hodiny, dává si od kněze ze řádu kapucínů čísti a vykládati několik veršů o umučení Páně podle evangelia sv. Jana. Na to klekne si na klekátko před oltářem a modlí se modlitby po mši sv. a koná meditace. Mezi tím slouží jeden kardinál před ním mši svatou, při níž sv. Otec na klekátku setrvává.

Po této mši sv. snídá čokoládu — s vodou do níž smáčí sucharek. Na to je věnován čas řízení církve, udílení audiencí biskupům a poutníkům z celého světa. Následuje skrovný oběd a odpočinek do tří hodin. Pak modlí se ve své kapli křížovou cestu.

Při každém zastavení setrvává čtvrt hodiny. Jeden praelat nosí mu klekátko. Po křížové cestě poklekne před oltářem, kdež před něho se postaví kardinál nesoucí v rukou kříž se slovy: Ejhle dřevo kříže, na němž pněl spasitel světa! Načež papež odpovídá: Pojďme a klaňme se jemu!

O 5 $\frac{1}{2}$ jest svačina: mléko, do něhož smáčí si chleba. O sedmé hodině jde sv. Otec do kaple modlit se růžencem.

V pátek a v neděli po celý rok dává si sv. Otec od kapucína kázati.

Lékař činí sice námitky proti přísným postům sv. Otce, on však omlouvá se: křesťané ve světě mají chřipku, ti postit se nemohou, za ně pak musím se postit já — při 82 letech svého věku! Na vysoké stáří své cítí se velmi zdrav.

Na zelený čtvrtek, jak známo, umývá sv. Otec 12 starcům nohy a to nikoliv jen tak dotýkáním. Dá si přivázati na talár ručník, poklekne, nohu starce položí si na klín a umyje ji do opravdy a utře.

V kapli své má velebnou svátost vystavenou po celou noc.

Nejdojemnější je, když otec křesťanstva od 10—12 v noci bdí a modlí se před velebnou svátostí za blaho církve. O dvanácté v noci objeví se přede dveřmi kardinál, jenž holí udeří na dveře dvanáctkrát. Na to se papež zvedne, vezme do ruky kříž a jde k otevřenému oknu. Odtud je vidět město zářící v plynovém osvětlení. Ze zdola zaznívá hluk. A tu naposled ještě žehná městu a světu jakožto vrchní pastýř ovcí.

Na veliký pátek zpívají se pašije trojhlasně. Jeden kardinal zpívá hlasem lidu, jiní dva představují soudce — hlasy žalostnými. Když pěvci přijdou k místu, kde sv. Petr zapřel svého Pána, tu svatý Otec zakrývá si oběma rukama tvář. Veliký pátek ztráví sv. Otec skoro celý ve své kapli.

Na bílou sobotu nesou sv. Otce v sesli (gestatoria) po Vatikánu a rozeznávají se chodby zpěvy radostnými: Vstalt jest Kristus z mrtvých — alleluja! Kde kdo koho potká, všickni se objímají. A tu vypravuje se, kterak sv. Otec kdysi na ten den smířil dva kardinály. Neboť i kardinálové jsou — lidmi, s nimiž sv. Otec mívá časem svůj kříž. Dva z nich se pro něco zneprátelili. A tu sv. Otec jim něco vyvedl, čemu prý zasmál se celý Vatikán.

Vzkázal totiž jednomu i druhému důvěrně, že by si přál na bílou sobotu s ním promluvit. Oba, aniž by jeden o druhém věděli, najednou stanou na proti sobě před sv. Otcem. Ve Vatikánu panuje na bílou sobotu prastarý zvyk, že kdo koho v ten den potká, dá mu bratrské políbení se slovy: Kristus vstal z mrtvých alleluja.

Oba kardinálové políbili se — upřímně. A sv. Otec položiv ruce na jejich rámě, znova tiskl je k sobě pravě: Ut omnes unum simus! — aychom všickni svorní byli! — Ujišťuje se, že od té chvíle oba hodnostáři zůstali dobrými přátely.

Svátek Panny Marie v postě.

Po svátku Hromnic jest svátek „Zvěstování“ prvním dnem Mariánským. Při ustanovení obou svátků hledělo se na postavení narození Páně. Jako při Hromnicích šest týdnů od vánoc napřed bylo počítáno, tak při svátku Zvěstování devět měsíců nazpět. Dle Bollandistů již apoštolé tento svátek ustanovili; někteří spisovatelé kladou jeho ustanovení do třetího století, jiní do čtvrtého, ba někteří až do sedmého. Jako svátek Mariánský jest asi od pátého století v užívání; jako svátek Páně byl snad již dříve. Svátek jest zasvěcen památce Zvěstování člověčenství Ježíšova archandělem Gabrielem. Sv. Bernard nazývá proto svátek ten „radix omnium festorum.“ Evangelista sv. Lukáš, který, jak známo, pro svátek očistování oficielním pramenem jest, jest jím i pro svátek Zvěstování. Jako pro onen, máme i pro tento veliký výběr pojmenování, ku př. „Den pozdravení,“ „Χαρίτισμος,“ „Ευαγγελισμός,“ „Initium redemptionis,“ „Annunciatio angeli ad B. Mariam,“ „Annuntiatio Domini,“ „Festum conceptionis Christi,“ „Festum incarnationis,“ „Festum Evangelii,“ „Den člověčenství Ježíšova,“ a j., avšak nejobyčejnější jméno jest „Zvěstování Panny Marie.“

Církevní obřady nemají pro tento den ničeho zvláštního; také pověra se tohoto svátku málo zmocnila. Dni Zvěstování vlastní způsoby jsou taktéž velmi řídky. Co jsem nalezl, budiž zde zaznamenáno. Obyvatelé Palští v jižních Tyrolích radí všem pobožným, aby se v tento den tisíc Zdrávas Maria pomodlili.

V Rakousích říká se: Kdo po Zvěstování Panny Marie večer po jídle přede, ukrucuje obilí kořínky. V Severním Německu prý také od tohoto svátku noční práce při světle přestávají.

Ze švycké krajiny zděluje Zingerle: Připadá-li Zvěstování Panny Marie na veliký pátek, mají se v tento den řezati větve z jasanu a to s té strany, ze které ranní slunko stromu neosvěcuje. Toto jasanové dříví nesetlí. Poranil-li se někdo jakoukoli zbraní, jest jen třeba, touto zbraní do jasanového dřeva udeřiti, a rána se zacelí. V Seppově pokladu pověstí čteme, že při vpádu pohanů národ Zerellský na břehu Vesela zvony do moře ponořil, po válce jich však naléztí nemohl; ale o Zvěstování a o velikonocích lze je z hloubi mořské slyšeti zvoniti.

Jednoho často líčeného mravu římského budiž také krátce vzpomenuto. Ve chrámu Maria della Minerva vybavoval tehdy vládnoucí papež nebo jej zastupující kardinál větší počet panen buď pro stav manželský nebo pro život klášterní. Jindy bylo 350 šťastných, které příspěvky 50 neb 100 cechinů podělovány bývaly. Útraty hradily se z jakéhosi bratrstva. Původ toho způsobu nemůže žádný ze známých vyprávěčů udati, také mi není známo, jeli ho až do dnešního dne šetřeno. Dle zaznamenání prince Viléma z Nassavy-Dillenburka (1694) vstupovaly žadatelky dvě a dvě s voskovými svícemi v rukou se zastřenými obličejí do kostela; po vykonané sv. zpovědi a sv. přijímání vytahovaly panny z nádoby vedle sv. Otce stojící obnosy pro vybavu určené, jež byly do bílého taffetu zašity, tím způsobem, že nevěsty Boží dvojnásobný podíl oproti nevěstám římských hochů obdržely. Nork pokazuje při té příležitosti hlavně na tu okolnost, že vybavování ve chrámu della Minerva se dalo na měsíční znamení berana, kteréžto zvíře pannenské bohyni zasvěceno bylo.

Jak jest svátek Zvěstování Panny Marie v Čechách oblíben, svědčí nejlépe ta okolnost, že ku počtě jeho zasvěceno jest zde neméně než pět a dvacet chrámů. Poněvadž svátek tento připadá často již do téhodne pašijového, přeložen byl v polovici století sedmého na den 18. prosince, tedy právě týden před Narozením Páně. V pozdějších dobách byl však zase na 25. března ustanoven, jak až posud se slaví. Toliko křesťané v Syrii zůstali již při způsobu světiti den tento v prosinci a Milánští ustanovili slaviti jej neděli před Narozením Páně. Po dlouhý čas byla o slavnosti Zvěstování P. Marie slavena též památka smrti Pána Ježíše, poněvadž jedna zbožná legenda vyprávěla, že zemřel v týž den, kdy byl vtělen. Proto také počínali — což se zejména ve Vlaších dalo, rok občanský dnem 25. března a v biskupství Trevirském, kde se taktéž tohoto způsobu přidržovali, byl začátek roku teprve ve druhé polovici století sedmnáctého na den 1. ledna přeložen.

V království Českém byl za starých časů svátek Zvěstování P. M. tak přísně svěřen, že dle pověsti musili též ptáci odpočívati a nesměli nic do hnízd svých snášeti.

Jenom prý kukačka snášela i byla tím potrestána, že od té doby žádného vlastního hnízda nemá. Jinak pokládá se svátek Zvěstování za počátek jara, ač národní pořekadlo dí: „Jaro zvěstuje svátek Zvěstování, ale zimu ještě nevyhání.“ Jiná pak pranostika selská dí: Jestli na den Zvěstování P. Marie ráno přede dnem světlé a hvězdnaté oblaky budou, bude příjemný a úrodný rok.

V obci Janovičkách na Chrudimsku býval až do roku 1784. v den tento rozdíl chudým oběd z nadace, která prý založena byla od pověstné slečny Berkové, která za svá provinění byla za živa na zámku Richenburském vzděna. Kosti její před lety v jednom sklepení nalezené chovají se dosud v zámecké kapli ve zvláštní skřínce. Pověst vypravuje, že slečna Berková před svým zazděním veškeré své jmění oné nadaci odkázala, z níž chudí na den Zvěstování P. M. častováni byli. To státi se mohlo asi ve druhé polovici století šestnáctého, neb rodina Berkův teprve roku 1558. v držení Richenburka přišla. Rozdílání ono dalo se pak v Janovičkách, kam v tento den na sta chudých se scházelo. Konečně roku 1784. bylo zrušeno a jmění fondové v peněžitou fundaci přeměněno a špitálnímu fondu přikázáno. Do kostela však Zvěstování Panny Marie v Janovičkách až po dnešní den 25. března vede se procesí.

V Lucernu koná se na den Zvěstování tak zvaná obcházka Mureggy čili slavnost cesty do Říma. Reinsberk pojednává o tom obsírně. Nedlouho po vystavení města Lucernu vypukl tam mocný požár, který byl teprve slibem měšťanů, že každoročně tři vyslance s obětími dary do Říma pošlou, obmezen. Později změnil papež na prosbu Lucernanů skvostné, ale drahé vyslanectvo ve slavnostní procesí kolem hradeb městských a založil mimo to odpustky. Dle Reinsberka nařízeno, z usnesení městské rady roku 1252, : „na večer naší milé Paní v březnu jdětež všichni kněží města se svými Sváto-

stmi okolo města a přes Muregg, z každého domu následujž jich jeden ctný muž a za nimi jdětež pokorně paní. Na Mureze budiž papežská bulla odpuštěná přečtena a nejučenější kněz mějž v latinské a německé řeči důstojné kázání, a rodné město budiž Bohu poručeno. aby, jako často před časy ohněm, zármutkem a válkou navštíveno nebylo. Radově dejtež pro Boha každému knězi ryby a nejlepší víno. Také chudým ubožákům v nemocnici, malomocným v Sántě dány buďtež ryby a taktéž víno podle starého obyčeje.“

V Rottenburku konala se veliká titulární slavnost. V Belgii byl ten svátek také velmi oblíben a zvláště dítkám Lovanšským byl očekávanou radovánkou. Jako ve mnohých venkovských kostelích alpských o svátcích svato-dušních sv. Ducha představující holubice, býval tam hošík za anděla přestrojený z jednoho otvoru klenutí po provaze dolů spuštěn a jakýsi druh duchovní hry představován, při čemž děti koláči a j. podělovány bývaly. Jednou se však provaz přetrhl, a Gabriel zlomil si vaz, což přivodilo zákaz představení. Také na jiných místech představovaly se hry zvěstovací neb se alespoň skládaly. A. Pichler cituje je ve svém díle „O dramě středověké v Tyrolích.“ Nachází se v rukopisu Stercingského městského archivu. V jedné hře Innského údolí pozdravuje anděl Marii slovy:

Pochválen buď Ježíš Kristus a naše milá Paní!

Teď přicházím rovnou cestou od Hallských strání a t. d. Vypravování evangelisty Lukáše nalezlo i u malířů velikého souhlasu, ježto dovolovalo různé symbolické hračky. Marie bývá ponejvíce v modrém oděvu, což asi pochází od barvy řeholního roucha roku 1604 založených „nebeských Annunciadů.“ Většina malířů dávají Zvěstování se dáti v sále neb světnici dle poměrů Panny velmi rozkošně zařízené, při čemž množství anachronismu štětci vypadne, ku př. moderní postele, knihy, vásy na květiny a j. Na mnohých obrazech nese Gabriel lilii, na jiných stojí lilie ve sklenici vedle P. Marie. Staroněmecké obrazy vmyslí scenu tu rády do zahrady:

Zde sedí s jiným kvítím si hrajíc

Poupě růže.

Paprsku božství v sobě necítíc.

Tento paprsek vychází na mnohých místech z Božích úst neb rukou, také od sv. Ducha, zasahuje buď celou postavu Mariinu neb jen její ucho. Na paprsku vznáší se dle některých vyobrazení také malícké Jezulátko.

Máme obrazy Zvěstování od Cimebua, Tiziana, G. Remiho, Dürera, Rubense, Lukáše z Leydeny, M. Šongawera, Poussina, van Eycka a mnoha jiných mistrů.

Nemalou úlohu má svátek Zvěstování v selském kalendáři. U Šnurra jsem nalezl: „Před Zvěstování Panny Marie v Čechách révodí se neodkrývá.“

— „Na svátek Zvěstování střež se před puštěním žilou.“ — V Horních Rakousích říká se: „Je-li na Zvěstování pěkně, mají tři sedláci sotva okolo stolu místo, jeli nepřívětivě, tlačí se jich lehko i 13 k sobě.“ — Také: „Na Zvěstování Panny Marie chodí naše milá Paní s hořící loučí pod zemí.“ V západních Prusích říkají: „Len zaset na den Marie, může odporovati nočnímu mrazu.“ „Milý den Panny jest ovčím dnem májovým.“

„Vyprávěl starý sedlák, že jeho otec byl přes 100 let stár a mnoho let pozoroval, že bylo-li na Zvěstování ráno před východem slunce krásně a hvězdy jasně svítily, že vždycky doufal na dobrý rok.

A to my chceme také!

O činnosti katolických misionářů v Africe.

Napsal Vinc. Drbohlav.

(Dokončení).

Chlapci a děvčata zaměstnáni jsou v misii od rána do večera. Učení a práce střídají. Hoši v mateřské řeči své učí se elementárním předmětům, taktéž i evropské řeči, zvláště té, které dotýčné území náleží. Potom podle nadání vedou se k řemeslům: tu k zednictví, tesařství, kolářství, ko-

vářství, sedlářství a j.; nebo k rolnictví a zahradnictví. Děvčata vyučují sestry mimo literní umění domácím pracím, šití, pletení a polním pracím.

V misii pobudou tak dlouho, až tělesně a duševně dospějí.

Tu pak nastává misionářům starost pojistiti jim budoucnost. I jdou dva nebo tři s 15 nebo 20 mladiky do vnitř země k některému přátelskému kmeni, jehož náčelníka dobře znají. Zde vyhledají dobře položený a úrodný pozemek a koupí jej od pohlavára. Na to s jinochy dají se do díla. Káci les, připravují půdu k setí, staví chatrče. Brzy tu povstane malá vesnice s mužským obyvatelstvem. Jenom hospodyněk tu není. Ale i ty nedají na sebe čekat. Jednoho dne vrací se mladici s misionáři nazpět do misie. Zde jsou pro ně vychovány po křesťansku nastávající družky, z nichž si každý svobodně jednu vyvolí. Misie jim svazek manželský požehná. S nimi spěchají novomanželé do opuštěné od nich osady.

Tu oddávají se klidné práci. Ráno je volá k modlitbě zvonek z kaple a večer též. V čas žní odměří se každé rodině část země, z níž výtěžek jí náleží. Z toho musí vydržovati misionáře, kostel a později školu. Misionář je nepřestává poučovati a povzbuzovati.

Tímto způsobem povstávají uprostřed pohanství ryze křesťanské osady. Tak okolo misijní stanice Bagomoyo kvete utěšeně již 8 křesťanských vsí.

Kde se tento způsob civilisování nedá provésti, kde tedy dívky koupiti se nemohou, pokouší se katoličtí misionáři založiti stanici u některého kmene. Prajednoduchá z počátku chýše — je kaplí, druhá obydlím pro misionáře, třetí pro sestry. Odtud vycházejí do okolí a pěstují přátelské styky s domorodci. Ujímají se opuštěných sirotek, které k sobě vedou a vzdělávají. Negry všemožným způsobem poučují, jsou jim lékaři, a rádci v jich zeměměstnání. Sestry chodí po domech, vyhledávají nemocné a pečlivě je ošetřují. Ani jednoho prostředku neopomíjejí, kterým by si důvěru černochů získali. I černoch má rozum a praktický smysl . . . dlouho to netrvá, misionářům dívky přibývají a misie vyplňuje pravou svou činnost apoštolskou.

Uprostřed všech těchto obrovských obtíží, neopomíjejí misionáři také pro vědu pracovati. Seznamují nás s různými africkými řečmi píšice gramatiky a slovníky o nich; v různých vědeckých časopisech podávají cenná pojednání: etnografická, zeměpisná, meteorologická.

Zkrátka spojují ve své osobě apoštola a vědátora.

Záslužná činnost katolických misionářů potkává se všude s pochvalou. Pochvala tato plyne z úst hlavně samých protestantských úředníků a cestovatelů jako barona Deckena, Stanleje, Sira Bartla Frera, Hilla, Lenze, Hübbe-Schleideny, Sayauxy, Baumanna, Wismana a j. Všickni tito, kteří africké poměry dokonale poznali, shodují se v tom, že metoda katolických misionářů je nejsprávnější a že jí docílené výsledky jsou ceny trvalé. Tedy: že jen katolická Církev správně pochopila úkol svůj v pokřesťanění a v civilisování Afriky.

Čím častější jsou pochvalné dekrety o katolických misionářích, bohužel tím i častější stesky na činnost protestantských misionářů. Sir Bartle viní východoafrické protestantské misie, že jich hlavní působnost vztahuje se pouze na naučení se anglické řeči a že industrielní element zanedbávají. Lenz o misiích prot. v záp. Africe dí, že učení se z paměti nesrozumitelným biblickým citátům je mnohem více v popředí, než vzdělávání negra ku práci. Dr. Hübbe-Schleiden stěžuje si, že proti nákladu 25 millionů marek na misijní potřeby, je výsledek nepatrný. Vinu klade nesprávné organisaci, metodě řka, že chovancům schází mravní základ a že kulturní prostředky jenom takoví chovanci zneužívají. V anglické misii Mombasse se ani negerské dívky ku práci nepřipouštějí. Hrabě Krockow Wickelrode vyslovuje se o egyptských protestantských misiích rovněž nechvalně. Dí, že má se prací, dobrým mravem — ne však unavujícími formulami modlitebními, nejméně však dary na domorodce působiti a obchodních spekulací zanechat. Zvláště ale dr. Schmit odsuzuje ostře anglikanské misie řka, že výsledky kulturní rovnají se nule. Je mi líto, že to musím říci — dí — já jsem ne-

viděl tak nestydaté a drze negerské hulváty jako v anglické misionářské stanici v Mkuzi a Bondei. A dále praví: A opakují to na tomto místě: jest těžko, jest to jednoduše nemožno docílití úspěchu, když se domnívají, že činnost tím končí, vtukou li do hlavy chovancům modlitby, známost několika biblických míst, potom trochu anglického čtení a psaní. V nejpříznivějším pádu nedosáhne se nic jiného, než, že negr objevuje se jako vycvikované zvíře, jako pa-poušek, nebo opice.

Podobných chvalo zpěvů máme více v zásobě, ale doufáme, že tyto postačí.

Jeden důstojník německý ve Východní Africe popsal rozdíl mezi anglickými evangelickými misiiemi a katolickými takto: Zde přesvědčení, tam professe; zde pečlivé vychování, tam více pietistické blouznění. Proto je ovoce zcela rozdílné: zde dobré, tam mnohokrát negativní. To jest náhled většiny Východoafričanů, kterémukoli náboženskému vyznání náležejících.

Anglikánský biskup v Zanzibaru Steere pravil ku katolickému misionáři O. Hornerovi jednou s povzdechem: my máme peníze, vy máte dítky.

Katoličtí misionáři pravda nemají peněz a kdyby měli tolik peněz, jako protestantští, divy by dovedli tvořiti. Příčina tohoto velikolepého úspěchu jejich vězí v charakteru úřadu kněžského a stavu řeholního.

Protestantský kazatel třebaš měl by ty nejlepší úmysly — zůstává člověkem, poukázán jsa na svou vlastní sílu. Schází mu poslání Kristovo, svátostní posvěcení a s ním spojená nadpřirozená moc, která ho schopným činí, přemáháti veškeré překážky a nebažiti po jčení. Protestantský misionář nese sebou do Afriky starosti, ženu i děti. To mu ubírá síly, by se zcela povolání svému jako katolický misionář: kněz a bratr, nebo jako sestra oddati mohl. On je člověkem a zůstane jím se všemi svými náklonnostmi, slabostmi a nadějemi; katolický misionář je apoštol, jenž zná pouze jedno heslo: vítězství, nebo smř.

Bludaři odsuzují se sami.

(Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských.)

Mnoho vlastních svých slov nebudu v této stati zde uváděti, za to, co mám v úmyslu dokázati, to snažím se provésti zbraní vlastní strany opo-siční — zbraní z tábora protestantského. — Za to slovo se nestyďte pranic, jak během doby ukážeme zde, je ten název oprávněný a „čestný“!

Proto, prosím, ať každý uvažuje jen slova těchto velikánů protestantských a v tichosti a bázni Boží o nich rozjímá. Jsou to slova velkých učencův, a citáty, které budou uváděny zde, jsou z jejich spisů vlastních vybrané a přeložené. Proto bude li snad některé slovo nevhod aneb zamrzí-li koho, vězíž, že jsou to slova protestantských těch velikánů, avšak upřímných a proto proti nim se postav a jich mínění jim vyvrať!

Osmělí-li se kdo, ať bez bázně a otevřeně odestře roušku s předsudkův, a odlehčí svému svědomí, ať otevře oči a ať vědomou neb nezaviněnou ignorancí odložití si neváhá, ať dá svědectví pravdě a o pravdě i své „ovečky“ poučí a řekne jim: „Milí braši, tak to s námi stále nepůjde, vybrnou musíme si pravdu pravdivou pověděti!“ Takováto nerozhodná, škarohlídká tolerance, jaká mezi námi panuje, není našemu národu ani vůbec lidstvu ku blahu a spokojenosti.

Vystupte s logikou, ale pravím napřed — s logikou důslednou a na základě principů svých zakladatelů důsledně budujte; ale pravím ještě jednou — důsledně! A poznáte-li, vlastně budete li chtít poznati pravdu, otevřte své i „svých“ oči! Vraťte se, odkud jste vyšli! Vraťte se ku své matce — Církvi katolické! U věcech víry plný rozum, srdce ale chladné nešlechtí člověka, proto jsem řekl: „budete-li chtít poznati pravdu“.

Vaše sekty vybědly z lůna církve naší na povrch zemský, tedy budete snad míti mnohé věci s námi společné. A tomu také jest tak vskutku. Proto co máme spolu společného o tom nic nejmenší nebudeme míti pochybnosti. Potýkejme se jen logicky — pravím opět důslednou logikou! A zároveň po přátelsku bez všelikých nepřístojností. Prosim tedy jen o laskavou vytrvalost, račtež si tuto práci celou přečísti v trpělivosti. A poznačte si a pamatujte si, v čem Vás svědomí hněte aneb zamrzí!

Přístupme s pomocí Boží k dílu!

I.

Pojednejme si především o základní otázce.

Kladu položku, že: může býti a že jest jen jedno pravé náboženství.

První stať, že „může býti“ nechci probírat; mám na mysli před sebou věřící a nikoliv nevěrce; známost principu v morálce: factum non est praesumendum, nisi probetur.

A proto chopme se důkazu pro druhou část položky, že „jest jen jedno pravé náboženství.“ Kdo má zdravý rozum, nebude o tom pochybovati, jeť samozřejmo.

Nejlépe však bude výroky slavných mužů protestantských samých uvést, abychom pravdu onu, již chceme dovésti, z vlastního tábora protivného dotvrdili.

Slyšte, co praví protestant Bolingbroke (v díle: Fletcher, Serm. vol. I. pag. 78): „Slovo Boží jest jen jedno a může jen jednomu učiti náboženství. Jest jen jeden položen základ a proto i jen jedno dáno náboženství.“

Sv. apoštol Pavel ¹⁾ jednu víru dovodí z toho, že jest jen jeden Bůh; čímž chce říci, že dvě víry tvrditi jest tak nesmyslné jako tvrditi, že jsou dva bohové. ²⁾

Jest jen jedno náboženství; a tudíž i jen jedna církev; neboť jen jeden jest Bůh, jen jeden jest prostředník mezi Bohem a lidmi, totiž Ježíš Kristus, jest jen jeden pastýř celého stáda, jest jen jedna hlava těla, jest jen jeden duch, jest jen jedno spasení, jest jen jedna víra, jest jen jeden Božský Zákon; — ergo jest jen jedna a nic více, jest jen jedna jediná církev. ³⁾

Jest tedy jen jedna cesta ku spáse. Kristus Pán ukázal jen jednu jedinou cestu k životu věčnému. Čtemeť ve Skutcích Apoštolských, že Pán Ježíš každodenně ty, kteří spasení býti měli, k církvi připojoval; co tenkrát každodenně se dělo, to děje se od té doby podnes. Kristus Pán neustanovil nikdy a nikde dvě cesty k nebi, ani nezbuďoval církev, aby některé lidi spasil a někde jinde opět nezaložil nějaké společnosti čili ústavu ku spáse jiných opět některých lidí. ⁴⁾

Nemožno tedy člověku v každém neb kterémkoli náboženství spasení dojíti.

„Anathema těm, kteří se odvažují tvrditi, že každý bude spasen skrze Zákon, nebo sektu, k níž se hlásí, jen když dle Zákona a dle přirozeného světla rozumu svůj život zařídí.“ ⁵⁾

Pravím: Uvádím jen slova z vlastního tábora protestantského, ježto má slova nenašla by ozvuku a neměla by váhy. Proto slyšme, co dále učenci protestantští sami praví:

„Jako věříme v jednoho Boha, tak musíme i nepochybně věřiti, že jedinou církev hned od počátku založil, udržuje a až na konec světa zachovávatí bude, mimo kterouž nelze ni věčné spásy doufati ani dojíti; a proto zatracujeme rouhání Bohu těch a takových, kteří tvrdí, že ti, kdo dle práva

¹⁾ Efes. 4, 5. 6.

²⁾ Barclay, Apol. prop. II. § 9.

³⁾ Confess. Scot. cap. XVI.

⁴⁾ Pearson on the Creed, art. IX.

⁵⁾ Anglic. Confess. art. XVIII.

a spravedlnosti žijí, spasení budou, aťsi žili v náboženství kterémkoliv.“⁶⁾

Totéž potvrdil i r. 1560 parlament a r. 1771. v Glasgowě znovu přikázáno.

Zdravý rozum učí rovněž, že člověk může spasen býti jen v pravém náboženství.

Slyšme však raději opět protestantského učence samého :

„Vskutku jest to důsledkem a požadavkem rozumu, ačkoliv jest to teď v módě, učení o samospasitelné víře neb náboženství zavrhovat. Táži-li se na př. kazatele unitářského, proč na se bere ten úřad, proč raději neučí se nějakému řemeslu anebo proč nepracuje na poli; — odpoví mně, že je užitečnější, je-li kazatelem. A když se ho otáží, jakého úžitku se dodělá svým kazatelstvím, tedy mi řekne, ano musí mi říci, že jeho kázání jsou nutna ku spáse duší. Nuže dobře, díím mu, proč neponecháš toho úkolu církvi anglikánské, již všichni odvádějí desátky. To přece nemohu učiniti, neboť ta církev neučí pravému náboženství. Dobře, díím mu po té, než co na tom záleží, je-li pravé neb nepravé, jen když v něm může býti člověk spasen? A touto otázkou jsem ho přivedl do úzkých. Nucen jest pak se přiznati, buď že je člověkem, jenž by rád pohodlnější život trávil, shovívaje a lichoťe svým vášním a choutkám svěhlavých lidí, anebo musí vyznati, že jeho víra a jeho učení naprosto, absolutně nutny jsou ku spáse; a an první tvrditi asi nebude míti odvahy, tedy řekne mi to druhé; a tím dá svědectví — než ovšem napřed všecky možné nadávky ze sebe vysype na „nesnáselivost čili intolleranci“ katolíků — učení a nauce o samospasitelné víře neb náboženství.“⁷⁾

Není volno, mezi pravdami náboženskými si voliti, která komu lahodí.

„Jakožto křesťané musíme ve víře a životě celou pravdu chovati a jí se držeti, ano i každou část pravdy. Nemáme žádné výsady neboli privileje, bychom si mohli vybírat, co se nám důležitým býti zdá a nebo co můžeme odstraniti. Nemáme pravdy, jestliže nějakého jen dílu pravdy pohřešujeme. A jestli tento nedostatek víry zaviněn vlastní naší volbou a svobodou, pak jsme trestuhodni a to tak jako kdybychom třeba celou pravdu zavrhlí. Pravda přišla s nebe k nám jako celek. Pravda zvěstována světu skrze splnomocněné hlasatele. Pravda musí tudíž jako týž celek býti uznána a i držána.“⁸⁾

Hle tak se vyjadřují sami protestanté ve prospěch pravdy.

(Pokračování.)

Jan Tobis, upravovatel skuhrovského záduší.

Vzpomínka na zásluhy prostého muže.

Napsal František Jiří Košťál.

Píši tuto vzpomínku rád. Plnímť jednak povinnost vděčnosti k památce muže zasloužilého a pak vždyť týká se tato vzpomínka záduší toho kostela útulného, při němž mi působiti přáno! To záduší skuhrovské! Bylo darem rodu českého již před rokem 1350. Domácí rod, český rod pánů ze Skuhrova a na Skuhrově postavil hrad, na strmé skále postavil kostel ode dřeva v sousedství hradu a nadal kostel ten pozemky táhnoucími se od hradu podél staré cesty k starobylé osadě Svinnému a pak —?— Jen jednou svítla hvězda slávy starobylému Skuhrovu a bylo to na dobu tolik krátkou. Rod pánů, kteří se zvali „pány Skuhrovskými“ vymizel, panstvo střídalo se,

⁶⁾ Profession of the Kirk of Scotland, art. XVI.

⁷⁾ Cobbet, Hist. of the Reform. lett. VII, § 202.

⁸⁾ What is the Church? by the Angl. Bp. of Maryland (1852) p. 6. Pre

hrad nebyv sídlem panstva trvalým pustnul, kostelíka zdi dřevěné se slehovaly — ano pak zavířily bouře válek leta trvajících, hynulo, pohynulo tak mnohé v tomto království milém. S osudy hradu i bývalého kostelíka úzce spojeny osudy skuhrovského záduší. Hynulo, pustlo, štěstí ještě, že za dob zmatků tolikेरých, že někdo nezabral. Vždyť se to stávalo tehdy moc často! Jak mnoho půdy, o níž akta a věnování byla napsaná na pergamenech nejtrvanlivějších a podepsaná rukou z rodu někdy v Čechách slynoucího, urvala ruka, která k ní neměla práva pražádného. Stojí tak na mnohém místě v Čechách kostelík, památka starých zlatých časů, který hlásá potomkům jméno rodu českého ve vřavě doby zaniklé a kostelík ten, dokud ten rod žil, byl bohatě nadán, jméno dobrodinců je ještě někde vyryto v tvrdé lavici kostelní a nebo v kameni náhrobním ve zdi a kostelík ten byl členy rodu toho pilně navštěvován a teď — teď schází a nikdo se k němu nehlásí. Staré pergameny zničeny a kostelík stojí sám a sám jako sirotek a z té půdy, jež mu kdysi byla věnována bře užitek ten, který třeba ani neví, jak se to stalo, že bývalé záduší je jeho. Dobře napsal jednou Ehrenberger, když psal o zmatcích ve válkách husitských: „Co nepobrali páni, přivlastnili si obce a i jednotlivci spolehajíce na artikule pražské později od sněmu bazilejského stvrzené, ježto kněžím statky a pozemky vládnouti bránily“ — (ovšem tyto artikule se týkaly jen kněží, kostely zpráva na majetek vyloučeny býti nemohly, byloť téhož potřebí k uchování staveb kostelních, ale jak to bývá, že když se bře knězi, bře se i jiným, došlo i na statky kostelní) — „a tím stalo se, že kostely záduším přebohatým slynoucí nad pomýšlení schudly.“ — To bylo ve válkách husitských a za dob pozdějších ovšem, když každá válka něco urvala království českému tu i ty kostely české přišly zkrátka. Kostel skuhrovský tomuto neštěstí ušel jen tím, že „zboží skuhrovské“, jak vhodně dí opět Ehrenberger, „náleželo v ty časy panstvu bohatému (pánové z Mezirůči, Půta z Častolovic, pánové z Pernštýna, Vlkánovci a jiní), které na hradě skuhrovském nesídlilo a tedy nebylo ruky jež to by na pozemky trochu odlehlé sábla.“ A obce a občané všech těch obcí blízkých byli příliš zbožné a zbožní tak, že bylo to, co kostelu od dávných časů náleželo v úctě. Tak tedy zůstalo těch 48 jiter půdy cele a nezměněně při kostele. — Avšak byla to půda neošetřená a zpustlá. Od dávných a dávných časů nebylo ruky, která by ji zkyprila a vzdělávala. — Kostelík pustnul, chátral, že nebylo kněze, osada byla zbědovaná a na pozemcích kostelních usazovalo se býlí, bodláčí a i křoviny a vše bylo stáleté. Pole bylo rozjezděné, jezdilo se, kde se zlíbilo, kámen lámán, jak se zlíbilo, prst orná někde byla smetená a po lámání kamene zůstaly hluboké dolíky — přímo sluje. Kolikrátě tudy za válek švédských rozjeli se císařští a kolikrátě i nepřátelé. Kolikrátě za prvních válek s Pruskem tábořili zde zlí Brandeburci. Však to je poznamenáno v knize zápisků z té doby, jak často od roku 1740—1763 od Brocné k Hraštici a od Svinného strašili zlí Burkuši. Celá země česká trpěla v tom století, půda její opouštěna byla od utikajících domorodých obyvatelů a nepřítel před nímž prcháno, prováděl na ni své zloville. A s tou půdou české vlasti celou trpěl i každý dílec — tedy i ta skuhrovská záduš. Bylo, jak řečeno, v lidu vědomí o tom, co náleží kostelu skuhrovskému, hranice ty byly lidu posvátny, nikdo nepřesadil mezníku, ale když to vše bylo, jak vylíčeno, jako jedna spoušť, což divu, že všechno to záduší bylo jako veřejnou cestou, jediným neurovnávaným rejdištěm, z něhož tu a tam jako oasa v poušti zjevovalo se pastviště.

Tak to bylo až do roku 1763.

Toho roku, když vrchnost „nad jiné milostivá“ převor otců Karmelitánů, (panství solnické a tím i zboží Skuhrovské náleželo tehdy mnichům Karmelitánům z Prahy; že pak poddaným pod vládou jejich dobře se vedlo svědčí to, že v zápiskách pamětních o žádné jiné předešlé ani pozdější vrchnosti neuzívá se názvu „vrchnost nad jiné milostivá“ jako o Karmelitánech) do zámku kvasinského přijel, aby na panství po nějakou dobu se

oblédl a mezi svými pobyl, zastavil se před zámek muž jakýsi neúhledný a tedy ne příliš se doporučující.

Byl to Jan Tobis, obyvatel ze vsi Rybníčků u samého Skuhrova a žádal mluvit s panem převorem.

Služební odbývali jej nepříliš přívětivě, že ale, k tehdejší vrchnosti mohl každý i nejbudší poddaný bez ostychu, měli nakázáno nikoho docela odbývati, pustili tedy muže neúhledného k panu převorovi přece.

A Jan Tobis vešel.

„Co žádáš, mé dítě?“ tázal se převor usmívaje se.

Myslím, že bývalo s obyvatelstvem naším o mnoho lépe, když vrchnost své nazývala dětmi nežli teď, kdy rovná se každý vrchnosti — avšak to budiž opomenuto — — Pan převor se usmíval tak mile a Jan Tobis, ten člověk neúhledný a z počátku rozpačitý se rozhovořil.

„Ah, mám těžkost na srdci,“ začal.

„Nu a jakou?“

„Všecko Skuhrovské záduší.“

„Skuhrovské záduší — ty? Kdo jsi?“

„Ano, já — já — jsem nejprve pravověrný křesťan a pak u Vaší Milosti poddaný, obyvatel z Rybníčků, tedy ze skuhrovské bývalé kolatury! Z oken svého příbytku dívám, se již tak dlouho na lány neobdělanych polí, zrušeného lesa a vždycky vždycky kdykoli se tam k tomu záduší podívám, bodne mne u srdce, Vaše Milosti, vždyť to vše je majetek našeho Vámi, buď vám za to paměť vždy vděčná, nově postaveného kostela — je třeba, aby tak to bylo necháno?“

„Ovšem, ovšem“ — přisvědčoval převor a podíval se se zálibou na neúhledného obyvatele z Rybníčků. — „Dobře mluvíš, pravé mluvíš, jsme pány na celém panství, máme míti vše na péči! I Skuhrov máme rádi a rádi též jsme tam kostel stavěli a to záduší ovšem ovšem jak bylo by dobře, aby bylo také v pořádku — ale to víš, milý — nu, jak se jmenuješ — tedy milý Tobise, nejde nikdy lehce najednou nějaká zpráva, kde nebyla dlouho správa. Přes sto let tu pracujeme a dávno by vše bylo v pořádku, kdyby nebylo těch vojen neblahých! Ale teď, ano mluví se o míru — teď — nu jsi hodný, žes tak starostlivý o to co kostelu náleží — ano, teď také na upravení skuhrovského záduší dojde. Budu se pilně dotazovati, jak bychom mu „tomu tvému skuhrovskému záduší pomohli.“

„Vaše Milosti, jáť právě k vůli tomu přišel.“

„Ah — a to je dobře, co tedy míníš?“

„Nu k vůli tomu, musím Vaší Milosti jako něco vysvětliti. Jsem člověk ne sice zámožný, ale mám, čeho mi třeba! A mně je toho málo třeba. Ještě z druhé vojny o Slezsko umím jísti chléb z kůry a lebedy a prachu moučného! Umím se obmeziti. Ale radostí mi je práce. A nemám na koho bych pracoval! Žena umřela morem, úplavici dvě děti následovaly za ní — a přátelé? — však to vím, jak to bývá — za dědictví se někdy ani nepomodlí — nač bych šetřil, střídal? Živobyťi své mám a tak jsem si vyvolil, že učiním něco pro památku našemu kostelu, upravím jeho záduš. Nežádám za to ničeho, jen dovolení Vaší Milosti si vyprošuji. Vim, co třeba upravit, vždyť jsem vše už napřed promyslel — mám již svůj plán — jen prosím —“

„Ale, Bože — nepros — nepros mé dítě — vždyť povídáš, nabízíš tu něco tak krásného že — ale — považ, vidím, žes už při letech — a ty snad se do toho chceš pustit sám?“

„Sám — sám, Vaše Milosti, prosím, bude mne to těšiti — moc těšiti — a pak — když ty mé ruce tak dlouho pracovaly pro zachování mého živobyťi a když mám, čeho bude třeba až do konce života — tu proč by mé ruce nemohly také něco učiniti pro čest a slávu Boží?“

Převor otců Karmelitánů byl pohnut. Nechal si u sebe milého Tobise chvíli držhnout! Pohovořili si a rybníčský obyvatel rozhovořoval se více a více a mluvil stále rozuměji a mileji — a mileji. — — —

Pak zajel si převor, patron kostela skuhrovského na Skuhrov, prohlídl zanedbané a spustlé záduší, nechal komisi schválně k tomu svolanou vše odměřiti a odevzdal všechna pole zádušní ve správu Janu Tobisovi a to pět let i — se všemi užitky.

Jan Tobis při zmínce o užitcích usmál se, mávl rukou, chtěl cosi říci, ale převor už mu na rameno klepal a přál posily od Pána Boha k dílu záslužnému.

A tak se s Tobisem rozloučil, že týž nemohl ani promluvit.

Panstvo odejelo — a — Jan Tobis se pustil brzo na to do práce.

Nešlo to pracovati tažným dobyt看em! Bylo možno pole obdělávati pouze rýčem a motykou! Ale toho se Tobis neleká. Kopal i ryl, keře vyřezával, plevel odstraňoval, hlínu urovnával, kamení odvázel, z vlhkých míst vodu odváděl, „zlupky“ urovnával a doliky vyplňoval. Kde pak kousku orné půdy v té spoušti práci svou vydobyl ihned, jak možno bylo a příhodno osíval. Jak po zimě sníh stál, byl již s rýčem a motykou na poli a pracoval zase až do sněhu! Ač v zimě, když začalo táti, prohlížel, kde by snad mohla voda při náhlém tání škoditi. „Mravenec neznající odpočinku na kopečku svém“, stojí poznamenáno — „to byl Jan Tobis na skuhrovském záduší.“ A je to poznamenáno prvním farářem skuhrovským z r. 1787., kdy tedy práce a namahání Tobisovo v čerstvé bylo ještě paměti. — A když na té spoušti zazelenalo se zase obilí, skláněl se k zemi plný klas, jak usmíval se Jan Tobis a jak se těšil, že se práci jeho daří.

Po pěti letech pak s úsměvem ve tváři ubíral se Jan Tobis k zámku kvásinskému.

Byl zde tehdy zase převor.

„Nu, co mi přinášíš, Tobisi?“

„Jdu stran toho záduší. Vaše Milosti.“

„A jak je se záduším?“

„Dobře — již i užitek nese — zde —“ a Jan Tobis vybalil ze šátku peníze.

„Ah — a ty mi dokonce peníze přinášíš? Což nedali jsme ti celé záduší na pět let i s užitky pro tebe — ano, já mínil tě po dokončené práci ještě jinak odměniti a ty?“

„Ale — já — Vaše Milosti — já přece řekl, že chci záduší skuhrovské upravit pro česť a chválu Boží, aby kostelu našemu něco vynášelo, jakou bych měl zásluhu, kdyby užitku — ne zde, Vaše Milosti“ — a milý Tobis počal vypočítávati co semeno ho stálo, co sklídlil, vymlátil a celý užitek položil před pana patrona se slovy — „to našemu kostelu náleží.“

„A což tvá práce — práce — to nic?“

„Jen když se vydařila, Bohu díky! Bůh pomáhal — Jemu budiž to ke cti, Vaše Milosti“ — a když převor ještě vrtěl hlavou, dodal Jan Tobis tiše — mne by to bolelo, kdybych si měl vzíti to, co jsem Bohu zaslíbil.“

„Ten prostý muž a tolik učinil,“ šeptal si převor, když Jan Tobis odešel ze zámku, kolikrát po sobě — a s očí bezděky mu skanula slza. — Byla to slza blaženosti nad skutkem krásným a slza vděčnosti.

Ten pak, jehož činu byla věnována, odcházel ze zámku kvásinského tak spokojeně, že usmíval se celou cestu.

A usmíval se potom stále i když jím upravené záduší bylo pronajato a když viděl, že práce jeho nebyla na zmar.

„Bůh žehnal — žehnej,“ šeptával Jan Tobis blaženě, když kráčel po mezích mezi polem zádušním a viděl, jak vlní se obilí tam, kde dříve bylo pusto a smutno a jak k zemi sklání se obtěžkaný klas.

Chodil tím polem a upravoval, třeba jiní užitek brali. Věděl, že z nájmu i kostelu skuhrovskému na jmění přirůstá. A to ho blažilo.

Jednou našli ho z rána v letě na úvoze mezi zádušními pozemky jako ztuhlého. Z rána si do pole vyšel, přepadly ho mráčky a teď tu ležel hlavou do obilí skloněn! Nad hlavou šuměly mu klasy plné a vysoko se tře-

potal a prozpěvoval skřivának, chvále Stvořitele za Boží požehnání. Vzpa-
matovali ho — ale od té doby Jan Tobis dlouho nežil.

„Chudák“ šel se ještě rozloučit se „svým záduším“, řekli lidé, když
měl pohřeb.

A pohřeb Jana Tobise, obyvatele z Rybníčků, byl slavný. Sám zástupce
převora z Kvásin přijel, aby doprovodil muže toho zasloužilého k poslednímu
odpočinku!

Ano, byl to muž zasloužilý! — Napsal jsem, že píšu tuto vzpomínku
rád. Ano, rád věnuji tyto řádky muži prostému, Janu Tobisovi z Rybníčků!
A myslím, že tato vzpomínka bude také milou i čtenářům. Vždyť milé nám
musí býti něco takového v době, v níž na to, co kostelům náleží, bledá zášť
lidí zvrhlých dívá se tak, že lze poznati, jak by ráda schvátila vše, aby sama
nasytila hrdlo své bezedné a stále po nových počitcích roztoužené. A pak
zajisté mám pravdu, když řeknu: „Jestliže rádi čtete nápisy na chrámech,
kde dí se „ad majorem Dei gloriam erexit“ a poznamenáno je
jméno některého dobrodince šlechtného z rodu urozeného, taktéž rádi za-
jistě a s povznesením mysle odložíme po přečtení tuto vzpomínku, kde vy-
práví se, jak prostý muž práce věnoval nezištné práci pozdního svého věku
„ke cti a chvále Boží“ — — —

Děsná práce.

Z ruštiny přeložil František Žák.

(Dokončení.)

Nu, chceš, abych ti kuli v čelo vlepil? Proč se zastavuješ? Počínám
opět práci. Tu se ohlédnu, patřím, mladíka tu není. Starý podošel bliže
a stojí za mnou s napraženou pistolí. Kladu cihly dále a myslím, jen na
sekundu se obrať. Vrhnu se na něj. Než on jako zmije na mne hledí; na
dívku neodvažují se pohlédnouti. A cihel stále přibývá, už i ramena jsou
zakryta; jen čarovnou její tvář lze již viděti. Nepláče již, ale jen okem blázna
hledí a zuby jektá. Tu naproti někdo ve stěnu udeřil, stařec se obrátil.
Co síly bylo ve mně, skočím a lžicí udeřím jej do hlavy, že na zem jsem
jej povalil. Sám očima hledám provaz. Načal se boj. Starý ukázal se býti
silným velice. Bojuji a jen jednou vzhlédnu ve tvář dívčiny. Oko její hledí,
jako by do ráje patřilo. Ústa se pohybovala; patrně modlitbu šeptala za své
osvobození.

Tu otec Pajsij se zastavil; slzy tekly po jeho bledém líci. Já také
silně byl jsem pobouřen. V okně již zjevovaly se růměné paprsky ranního
slunce.

Co stalo se dále, s netrpělivostí obrátil jsem se ku svému společníku,
sklonivšímu hlavu pod tíží těžkých vzpomínek.

Dlouho jsme bojovali, pokračoval otec Pajsij: na konec stařec oslaběl.
Jednou rukou držel jsem jej za hrdlo, druhou schvátit provaz, abych jej
svázal. V tu minutu přiběhl v komnatu mladík a vrhl se na mne. Pamatuji
jen úder na hlavu a více ničeho.

Když jsem prosnul, ležel jsem na divanu v téže strašné komnatě. Hlava
byla zavázána. A hledě kolem viděl jsem, že zrcadlo bylo dávno na svém
místě; ukončili dílo patrně beze mne. Ve stěně mučila se ještě za živa za-
zděná divenka. Vrhhl jsem se k zrcadlu a začal ho odvracet. Avšak tu vstoupili
v komnatu moji mučitelové a odtáhli mne od stěny.

Zde vaše vydělané peníze, prohodil snědý muž. Nyní zavážeme vám
oči a odvedeme domů.

Přišel domů, ulehl jsem a upadl v bezvědomí. Lomcovala mnou
horečka. Když jsem ozdravěl, řekl mi lékař, že včera pohřbili mou ženu a

dítka že onemocnělo těžce. Byl jsem jako smyslů zbavený. Za týden umřelo i dítka. Z těch proklatých peněz jen 50 rublů upotřebil jsem na pohřby, ostatní odnesl jsem knězi naší fary. Ve zpovědi radil mi, abych vše objasnil úřadům, tak jak se to stalo. Učinil jsem tak. Uložili mi církevní pokání, pak ale hledali po celém městě, hledali onu komnatu. Dvakrátě našli podobnou. Zbořili stěny, nenašli však ničeho. Tak dilo celé bylo zmařeno.

Z těch dob nikde nenalézal jsem pokoje i zašel jsem sem; než i zde těžko mi. Ve dne ještě snesitelné, avšak jak přijde večer, tu v úhlu světnice vidím jako živou svou ubohou dívku a vidím, jak ji zazdívám. Někdy i ve snu ona se mi zjevuje celá v rouše bílém jako anděl, a nařiká tak žalostně, že celá duše má bolestí se chvěje. Proč jsi mne zazdil, vždyť já tak milovala všech a zvláště jej? I ve snu já jasně poznal, že mluví o mladém, jenž plakal.

Hle, toť moje tajemství, těžké, nepřecházející, ukončil otec Pajsij a sklonil hlavu. Já neodpověděl ničeho. Spáti se mi nechtělo, i já vyšel v sad, kde dvě hodiny jsem prochodil sklíčen dojmem děsného vypravování. Kláštera jsem neprohližel, ale ráno již, rozloučiv se s otcem Pajsijem a přeje mir a pokoj jeho zmučené a bolavé duši, ušel jsem domů.

* * *

Po pěti letech obdržel jsem místo v sídelním městě, od kterého asi 10 verst vzdálen stál zmíněný klášter. Uživ prvního prázdného dne, pojal jsem úmysl navštívit otce Pajsije. Na cestě ku klášteru potkal jsem mnicha, jenž ukázal mi jej v zahradě, kopajícího řádky. Uviděl mně otec Pajsij odhodil motyku a vesele podošel ku mně, přivítivě mne zdravě. Já byl poražen jeho spokojeností a radostným výrazem jeho tváře.

Pojďte ke mně, vyzval mne, a sotva že v celi jeho několik frází jsme vyměnili, já nemoha se udržeti táži se jej po příčině změny jeho stavu duševního, jenž tak ostře kontrastuje s tím, ve kterém já shledal jsem jej při předešlém svém příchodu do kláštera.

Poněvadž vy tehď náhodou poznal jste těžké mé tajemství, řekl otec Pajsij, poznejte nyní tedy i milost Boží, jež neočekávaně dána mně nehodnému. Je tomu dvě léta, když zatím co jsem již klesal pod tíhou těžkého hříchu, do kláštera přivezli nemocného starce. Já byl tehď již i knězem a bylo mi jej zpovídati. Náhle začal on mi vypravovati o těžkém hříchu svém, jak dívku on zazdil v stěnu; já poznal snědého muže. Ruce i nohy mé se chvěly a radost uchvátla celé tělo. V tom uznal jsem podivné řízení Boží. Poslav ku mně onoho velikého hříšníka, abych já přivedl jej ku pokání, Hospodin odpustil mi můj bezúmyslný hřích.

Starce žil po zpovědi ještě dva dny, a zemřel na štědrý večer, neprozradiv ani svého jména ani rodu. Toliko prosil, aby modlili se za pokoj duše hříšníka Petra a mučednice dívky Marie. Pochovali jsme jej zde na vesnickém hřbitovu a od té doby má pokoj zmučená má duše. Nyní pokojně mohu se modlití, a s radostí očekávat konec života svého, tiše zakončil otec Pajsij a poznamenal se velikým vděčným křížem.

P r a v é š t ě s t í .

Napsal **Antonín Flaček.**

(Pokračování.)

Tak uplynuly tři roky. Aninka, jsouc nyní v dvacátém pátém roce věku svého, nepomýšlela více na vdavky, jen a jen v práci útěchu hledala a chtěla-li se duševně pobaviti, šla do blízkého sv.-Mikulášského chrámu. Panstvo ji milovalo a svěřilo jí vedení celé domácnosti. Jednou večer, když bylo panstvo na procházce v Chotkových sadech, zazvonil někdo prudce u dvéří. Aninka, odložíc práci, vyběhla do předsíně, a odstrčíc závoru, přijala list od listo-

noše, načež se opět oddala své obvyklé práci. Myslíla, že přinešený dopis náleží panstvu; odložila jej — než pokušení bylo příliš lákavé — a ona po-
pošla k stolu a přečtla si adresu. Dopis svědčil jí samé. Čtla:

„Velectěné slečně Anně Horákové.“

Takto adresovaný list jí dosud nikdo nezaslal. Temný rúměnc ob-
jevil se jí v lících; roztrhla obálku a zabrala se do čtení dopisu.

Náhle zbledla, počala se kolísati, tak že musela usednouti a zděšeně
vykřikla. Dopis obsahoval následující sdělení:

Velectěná slečno!

Při věřejším tahu ** losů bylo taženo v nejpřednější řadě číslo
losu 3333 řada 5, jehož majitelkou račte býti.

O vypadající na los tento výhru v obnosu 100 000 zl. se můžete
v nížeřpané směnárně přihlásiti v době na losu uvedeném.

S úctou

J. Diviš, majitel směnárny.

Tato nenadálá zvěst měla na chudého sirotka velký účinek. Odstrčený
tvor, odpuzený ode všeho, co se jen blahem rodinným nazývati může,
vstoupí do jiných poměrů. Že nyní sloužiti nebude, jest jisté; co však či-
niti? Zaháletí nedovede, vždyť byl její dosavadní život jediný dlouhý řetěz
ustavičné práce. V práci našla kýžený klid, v práci zapomněla na nevěru
milence, který — což kdyby byl dosud svoboden? Jásavým výkřikem po-
ložila by mu veškeré své bohatství k nohous, započala by s ním život
krásný — příjemný, ah, proč nepřišlo štěstí dříve k jejímu prahu, nyní jest
již pozdě. Sen mladosti její, v němž se vykouzčila veškerá lahoda něhy a
touhy, rozplynul se v niveč a ona jest opět chudou vzdor vyhranému sto-
tisíci. Ubohá dívka sklesla malomocně na pohovku a trvala valnou dobu
v bolném zadumání.

Do rodné víscky se více nevrátí, co by tam též dělala? Nechtěla rušiti
klid a mír v domácnosti bývalého milence a proto též nebude ani starému
učiteli zámuckému více psáti, zmizí jednoduše ve vlnách velkého města.

Avšak co počne s tak množstvím peněz? Ubohá, vlastně šťastná Aninka
nevěděla si v té věci rady.

Z myšlének svých byla vyburcována příchodem panstva.

Starý pán přečetl zprávu, zamyslíl se a pak pravil:

„Stihlo tě velké štěstí, Aninko, a dej Bůh, abys ve své zámožnosti byla
tak spokojena, jako v chudobě. Měli jsme tě, Anoušku, jako svou a ztratíme
v tobě perlu všech služek, neboť že za nynějších poměrů nebudeš sloužiti,
je pochopitelno. Buď šťastna a spokojena a vzpomeň sobě někdy na nás.“

Též i stará milostpaní blahopřála šťastné Anince, při čemž se rozpla-
kala, kdo jí nyní tak věrně poslouží, zvykla sobě již příliš na zbožnou a
pracovitou dívku, a odchod její bude dnem zármutku pro staré pány.

Starý pan Šrámek vzal peněžitou záležitost Aninčinu sám k vyřízení,
a za nedlouho jí byla obromná spousta peněz vyplacena.

Starí páni žádali Aninku, aby nové služce ještě nějaký čas po ruce
byla, což tato s ochotou učinila; pak se s hodnou rodinou rozloučivši odešla
z hostinného domu do světa pro ni neznámého.

II.

U sochy svatého Jana Nep. na Pohořelci, odbývala se v měsíci květnu
devítidenní pobožnost, již se účastnilo nábožné obecnstvo na Pohořelci by-
dlící. Mezi nábožnými ctiteli sv. Jana Nep. spatřujeme též dvě dobré známé
a sice starou vdovou Bartákovou a Aničku Horákovou. Obě ženštiny se
k svému prospěchu změnily. Bartáková byla jednoduše sice avšak dosti
vkusně oděna a zářila spokojeností.

Aninka byla dle mody vyfintěna, bylo však na ní na první pohled pozorovati, že se nemůže v novém ovzduší volně pohybovati a že si dosud nezvykla na „pákové peří“.

Její velké a od práce zhrublé a zbrázděné ruce prozrazovaly, že místo, jež nyní zaujímá ve společnosti lidské, nebývalo kolébkou její, a že jen osudem byla jako cizokrajná bylina v jinou, chladnější půdu přesazena.

Vystoupila ze služby bez všeho plánu do budoucnosti. Myšlénka, že se stala bohatou, ji nesmírně blažila; v nitru jejím sálal mocný plamen. Plán za plánem mihal se v hlavě její, leč nemohla se na ničem kloudném ustanoviti. Tak prošla několik ulic. Tu znenadání oslovila ji roznášeačka novin, vdova Bartáková:

„Aj, aj, slečno Aninko, konečně vás potkávám. Přeji mnoho štěstí. Nu, co jsem řekla? Těší mne velice, že se konečně štěstěna též na chudou dívku usmála. Přeji vám upřímně mnoho štěstí!“

„Děkuji vám, matičko,“ odvětila Aninka. „Jsem ráda, že se s vámi setkávám, vždyť jsem vám tak mnoho povinnována.“

„Inu, rádo se stalo, slečno Aninko. Co však, dovolte, že se vás táži, budete činiti nyní? Že jste ze služby vystoupila, rozumí se samo sebou. Jste však samojedinká na tomto světě a tu přichází člověk na prapodivné myšlénky. Budete se vdávati, co?“

„Co pak vám napadá, matičko. Víím, že mě Bůh krásou neobmyslil a to snad jen k mému dobru. Kdo by si mě vzal. Jsem služebné děvče a tu si věru nevím ani rady. Co nyní počíti, poraďte, jste nade mne zkušenější.“

„Slečno Aninko,“ odvětila vdova, „pocítíte-li mne svojí návštěvou v mé domácnosti, můžeme o věci té důkladněji pohovořiti. Zde na veřejné ulici není dosti volnosti k upřímnému rozhovoru.“

Tak se dostala Aninka do společnosti vdovy Bartákové. Zde se uradily obě ženštiny, že si pronajme Aninka prostranější byt o dvou pokojích s kuchyní, Bartáková, že jí povede domácnost a při tom si ponechá též roznášení novin a že budou taktó klidně v bázni Boží život svůj trávit.

Bartáková vynašla druhý den na Pohořelci byt a opatřivši jej potřebným nábytkem, odstěhovala se s Aninkou do nové domácnosti.

Nyní nastaly Anince dny velice jednotvárné. Bartáková roznášela ráno i odpoledne noviny a tu sedávala slečna Aninka sama doma v nečinnosti, neboť krom práce kuchyňské a hospodářské neznala se v žádné jiné práci. Kdo by jí byl též k tomu v mládí vedl? Teprve když si byla vdova své obchody odbyla, bývalo u Aninky veseleji. Bartáková byla velmi zkušená žena a poznala nedostatečné vychování mladé dívky, a umínila si, že jí naučí alespoň nejnětnejším pracem, jimiž se takzvaná vzdělaná společnost obírá. Tak jim plynul čas jako voda. Na jaře nastaly procházky do Chotkových sadů, na Letnou a do Stromovky, jež účinkovaly blaze na obě dámy, tak že zdravím jen kypěly a nikdo ze známých by jmenovitě Aninku nebyl poznal. Změnila se k svému prospěchu velice, což bylo hlavně přičiněním matičky Bartákové, jak si byla zvykla Aninka vdovu nazývati. Že sprosté jednoduché dívky přetvořila Aninku v městskou slečnu poznenáhla, tak že nebylo proměnu tuto ani pozorovati a zdálo se, jakoby se byla od jakživa ve vyšších kruzích pohybovala.

Přece však se zdálo, jakoby slečně Anně něco scházelo, bývala častěji zamýšlená a zabíhala vzpomínkách svých do útulné vísky, v níž byla světlo světa spatřila. Vzpomínala na blahou dobu své mladistvé lásky, na konečnou katastrofu, na útulný klášter zasmucký, ctihodného frátera Erasima a starického učitele. Žijí-li ještě? Pro nic na světě by jim teď nepsala; nechtěla kaliti život svému bývalému milenci a odřekla se raději všeho, co jí jindy nejmilejším bývalo. Na Boha a Jeho svatou Máti nezapomněla i ve štěstí a bývala pravidelnou navštěvovatelkou kláštera strahovského i velechrámu sv. Vítského. Ve štěstí nezhrdla, byla pokornou a uctivou ke všem, kdož s ní byli vešli v styk a stala se miláčkem na Pohořelci. K slečně Anně se utíkal

chuďas o podporu, v zármutku postižený o útěchu, již mohla trpce zkoušená dívka tím spíše podati, čím více sama byla přísnou školou života prošla.

Matička Bartáková několikráte pokusila se zavést se slečnou Annou hovor o vdavkách, narazila však vždy na tuhý odpor. Aninka nemohla doposud zapomenouti na mladého Urbana a vzpomínka naň, byla pro ni vždy dnem bolu a zármutku. Když tedy viděla neúspěch svého namáhání, vzdala se úplně plánu, svoji slečnu provdati. Staré přísloví však praví: „Všeho do času,“ a tak bylo i zde.

(Pokračování.)

D r o b n o s t i.

Kněz vlastenec. Verona ztratila těchto dnů jednoho ze svých nejlepších synů; monsignore Gian Battiste hr. Giuliari, kanovník a bibliotekář kapitoly zemřel tu ve věku 85 let. Jsa znamenitým učencem, archaeologem a bibliografem, byl zároveň jednou z nejcharakterističtějších osobností našeho města, ba snad celé Italie. Studoval současně s nynějším papežem v Římě theologii a dostal se pak na skromnou faru při chrámu Santa Maria in Organo ve Veroně. Chrám ten jest sice jednou z umělecky nejzajímavějších svatyní, ale farnost sama náleží k nejhudším v místě a dobročinnost Giuliariova nalezala tu rozsáhlé pole činnosti. Vyhledáváje chudých, jimž bylo třeba pomoci, trpěl často sám největší nouzi. Později jmenován byl knihovníkem bibliotéky kapitolní, jež založena v devátém století, jest proslavena zejména svými palimpsesty, jež tu objeveny. Při pořádání starobylých rukopisu objevil Giuliari společně s Niebuhrem Instituce Gajovy a získal si o bibliotéku takových zásluh, že učenci, kteří ji navštěvují, nemají dosti slov chvály a obdivu pro znamenité její zařízení. Nejslavnější bibliografové a bibliotekáři z ciziny udržovali s ním čilou korespondenci. Také on sám měl drahocennou bohatou knihovnu vedle úzké podkrovní světničky, kterou obýval v paláci svých předků. Nehledě ku značné literární ceně měla tato bibliotéka tu zvláštnost, že měla pohyblivé stěny a přívětivý kanovník často překvapil cizího hosta, dotknuv se péra na některém regálu, pohledem do obrovského sálu paláce Giuliari, kdež roku 1822 zasedal pověstný evropský kongres, anebo rovněž neočekávaně otevřel mu přístup na slavné točité schody paláce, dílo Bramantova, jež jsou jednou ze znamenitostí veronských. Monsignore Giuliari byl též zakladatelem Apertianských dětských zahrádek ve Veroně. Sirotci nazývali jej svým otcem, slepci znali jeho krok. Jedním z nejpohnutlivějších a nejskromnějších rysů v životě tohoto šlechtetného lidumila bylo, že ve své studovně v bibliotéce kapitolní udílel denně všem, kdož potřebovali rady a pomoci, všem nuzným a sklíčeným v určitou hodinu audience. A nebylo hoře, nebylo nouze, nebylo trampoty, aby pro ni dobroděj ten nenabyl účinné pomoci, aneb aspoň dobré rady a slova útěchy. Často mluvil s podstavce pomníku Danteova nadšené řečí k veronskému lidu, mezi nímž básník trávil dlouhá leta svého vyhnanství; jindy zase kázal v prostém venkovském kostelíku, — všude ale byl knězem-vlastencem.

Obsah „Obrany víry“:

Svatý Otec v pašiovém týdnu. — Svátek Panny Marie v postě. — O činnosti katolických misionářů v Africe. (Sepsal Vincenc Drbohlav. Dokončení.) — Bludaři odsuzují se sami. (Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských.) — Jan Tobis, upravovatel skuhrovského záduší. (Napsal František J. Košťál.) — Děsná práce. (Z ruštiny přeložil František Žák.) — Pravé štěstí. (Napsal Ant. Plaček. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O smrti a vzkříšení.

(Pokračování.)

3. Svět v pravdě podobá se velikému špitálu. Na chodbách nemocnice potkáváme mrzáky, v sálech mrzáky a postavy zbědované s pečeti smrti na tvářích. A procházejme se ulicemi města některého, anebo i vesnice, málo kdy setkáme se se tváří zdravou. Sotva že člověk kolébce odroste, již nese si v sobě počátek nemoci, ba mnohý přináší si je sebou na svět již z lůna mateřského.

Člověk úplně zdravý jest výminkou a pravidlem je stav chorobný, což snad zavdávalo v dobách různých příčinu k modě zvláštní. Již Mojžíš a prorok Isaiáš dosvědčují, že ženy judské předstíranou slabostí, jakoby každého okamžiku měly upadnouti, činily se interessantními.

— Když Esthera stkvěla se v rouše královském . . . pojala dvě služebnice, z nichž na jednu zpolehla, jakoby nemohla tělem svým pro rozkošnost a velikou útloš vládnouti, — tak dočítáme se i o Esthere.

Ve starém Římě v době pozdější byli by páni a dámy styděli se, choditi tak, jak je Bůh stvořil, oni tváře si malovali ohyzdnými skvrnami, šněrovali se jako vosi, chodili kejklavě a klopýtavě, jakoby v lýtkách měli křeče. — A doba naše v příčině té není lepší. Není tomu dávno, co dámy lepily si na tváře černé náplastičky, jimž dávaly jméno „Schönheitspflasterchen.“ Kdyby však byla která narodila se s bradavici na tváři, kterak považovala by se za nešťastnou.

Dnes dáma se zdravou, červenou, od slunce opálenou tváří styděla by se před světem se ukázati, a proto, aby měla nátěr salonní, musí si tvář do běla omalovati. Již za starodávna míchali si šviháci a švihačky do jídla vápno a ocet, aby vypadli bledými, interessantními. Do dneška jsou zdravé červené tváře selsky sprosté.

Svět, ačkoliv smrti se bojí, se smrtí si pohrává, líčí tváře odznaky nemoci a smrti. A přece je na světě tolik všeho druhu nemocí, že by to mělo každého odstrašovati, miliskovati se smrtí. Cestovatelé po jiných dílech světa vypravují, kterak různí národové znetvořují si rty, nos, uši, čelo — zdaž již z toho nelze souditi na porušený stav duše? V tom jeví se veliký, úpadek a zohyzdění původního obrazu Božího.

Může se vlastně říci, že hřích to je, jenž znetvořuje nejen duši, ale i tělo, jenž z duše prozírá se jako hnusný vřed na povrch. Každé dítě pozná ku př. tvář, otroka kořalky, i kdyby ku př. k ránu střízlivý byl. Ty oči

nos, ústa jeho, tahy a svaly na tvářích. ten jeho lajdavý krok, prozrazují zdaleka ožralce. Oko cudného děvčete ihned vycítí pohled chlípníka a proto studem se zardí a plaše od něho utiká. A kdo je zkušenějším, snadno vyčte ze tváří odznaky mstivosti, lakoty, prostopášnictví. Duším opravdu svatým není těžko rozpoznati na tvářích hříchy, jimiž prožrána jest duše a jež propívají na povrch.

Proto i malíři, chtějí-li na obraze vykresliti vášeň lidskou, vybírají si z trestnic a z míst nepravosti k tomu vzory. Kdo pro zlodějství, podvody a lupičství častěji byl trestán, nabývá zvláštního výrazu tváře, jež v soudních síních snadno lze podrobněji sledovati. A na proti tomu duše zbožná dodává tváři též výrazu zvláštního, jež podvodníci, snaží se postihnouti, aby jím mohli nezkušené klamati.

Slovem, hřích z nitra duše mocí neodolatelnou dere se na povrch. Hřích jako odznak smrti duše vtiskuje i tváři lidské odznaky choroby. Je to jako s květinami. Na Božím světle rozvinují se květy v nejkrásnějších barvách, kdežto v polosvětle, anebo ve tmě hynou buřto, anebo obracejí se v jed. Ve stínu daří se toliko rostlinám jedovatým. A tak vzezření člověka, jenž delší čas žije ve stavu milosti Boží, poznenáhla nabývá rázu zcela jiného, nežli toho, jenž žije ve stínu smrti.

Obyčejně v životě poukazuje se na odznaky hříchů tělesných, jež vtiskují se i do tváří člověka, lze však dokázati, že i jiní hříchové po sobě zanechávají stopy dosti znatelné. Zajisté že lakomství, neskcrocená ctižádost užírá srdce člověka mnohem více, nežli obžerství a žádosti těla. Jediný výbuch hněvu přivádí člověka často na pokraj smrti: srdce tluče horečně, jazyk ochrnuje, tvář plane, tělo se třese, sebevědomí přechází — tak že stav zlostiného v mnohém podobá se padoucí nemoci.

Nejzáhubněji na tělo působí zármutek. Žádné jiné rozčilení neužírá síly tělesné tolik, jako on, což nad jiné případně vyjadřoval ten, jenž ve vsi sláve a moci zakoušel též mnoho zármutku, — královský pěvec David.

— Sešel bolestí život můj, — praví v žalmu 30. — a léta má od úpění. Zemlena jest síla má a kosti mé jsou zkormouceny.

— Srdce veselé obveseluje tvář v truchlivosti myslí tratí se srdce, — stojí psáno v knize přísloví.

5. Tu však je třeba mnohé opatrnosti v posudcích. Každý zkušený ví, že ne každý neduh, jevíci se na tváři, pochází ze hříšného srdce, protože mnoho lidí přinášejí si zárodky k nemocím sebou na svět, anebo v nich nemoce se zahrnily špatnou výchovou, nedostatkem, často i bídou a nouzí. Tu zajisté musíme vždy s posudky býti co nejopatrnějšími.

Náhledy podobné zahrnily se od pradávna u Čiňanů. Když prý lidé jsou ctnostní, dává prý Bůh pohodu a déšť v pravý čas, zmahá-li se ve světě hřích, vysychá prý země, anebo topí se v průtržích. Čtemeť ovšem i v písmě svatém, že Bůh sesílá na svět na potrestání člověčenstva neúrodu, avšak vždy jen v případech zvláštních, když takořka hříchy mimořádnými do nebe volajícími byl k tomu vyzván, často i donucen, jako za časů Achaba krále, jenž celý národ k modloslužebnosti svedl. Pravidelně však Bůh stejně nechává dštíti a slunce svítit na pole zlých jako dobrých. Mnozí lidé bývají příliš náchylni v příhodách vezdejších spatřovati vždy ten „prst Boží“, jenž prý stíhá hříšníky. Oni jakoby měli dalekohled, kterýmž lze z našeho slzavého údolí viděti nahoru do nebe Pánu Bohu do knihy života, co si do ní zapisuje. V každém neobyčejnějším zjevu nebeském spatřují prst Boží, a v každé události, jež koho potká, pořád ho vidí.

— Nepovídá jsem to, — říkávají, — že Pán Bůh na něco takového nemůže se již ani dívat a že to trestat musí. Oni se dělají biřici božské prozřetelnosti, oni by Pánu Bohu zrovna poroučeli, čímž pravdě křesťanské a jmenovitě víře v božskou prozřetelnost nemálo škodí.

V takovém bludu nalezali se i apoštolové.

— Otázali se mistra učedníci: Mistré, kdo jest hřešil, tento-li, čili jeho rodičové, že slepý se narodil?

Odpověděl Ježíš: ani tento nezhrěšil, ani jeho rodičové: ale aby zjevení byli skutkové Boží na něm. Je na světě lidí přemnoho a to jmenovitě mezi těmi, kteří rádi nazývají se nábožnými, a kteří Pánu Bohu pletou se do kalendáře a vůbec do jeho řízení světa, což jest hříšnou pošetilostí.

Pravda jest: všecko zlo na světě jest následek lidské hříšnosti, do níž člověčenstvo upadlo neposlušností prvního člověka, kdy ale Bůh zvláště na člověka anebo na celý národ některé zlo sesílá, o tom bez zvláštního zjevení rozhodovati nepřisluší nám. Bůh časem oznamoval skrze ústa proroků, co na národ za hříchy jeho sešle, aby jej od záhubných cest zadržel a my ve hříšnosti své máme považovati nehody živelní, nemoce a války za tresty Boží a za povzbuzení ku kajcnosti, avšak dělati se nepovolnými vykladači soudů Božích, není nám dáno.

6. Smrt je trestem za hřích, takové jest pravidlo všeobecné, ten jest ortel náš všech, jemuž nikdo neujde. Přirozeno jest člověku umřítí, avšak to umírání připadá každému nepřirozené, protivné. Přirozenost naše děsí se toho rozkladu těla, a krev se proti tomu bouří. Člověk bývá hotov oud za oudem obětovati, jen aby tělo své na několik let při životě udržel, on nechává si oud po údu uřezávati, jen aby si tu ještě trochu pobyl a konečně každého člověka vede rozum k tomu, že jednou umřítí musí. Ve člověku stále se jeví odpor proti smrti a přece nahlíží, že konečně umřítí musí. Smrt připadá člověku jako něco nepřirozeného a přece praví: přirozeno jest člověku umřítí.

Kde jest příčina této protivy?

Bůh smrti neučinil. Příčina smrti jest hřích. Bůh člověka smrtelného neučinil člověk smrtelným učinil se sám. Dokud člověk ve spojení zůstal se zdrojem života — Bohem, dotud zůstával nesmrtelným, jakmile spojení to bylo přetrženo, propadl smrti jako větev ode stromu odříznutá. Pádem člověka smrt k němu se přivodila, stala se přirozenou.

V době pohanské bylo snahou člověka, aby nějak si umenšil, anebo zpříjemnil to hrozné zlo smrti. Staří Řekové nazvali smrt sestrou snu. Byli básníci, kteří ji opěvovali jako vysvoboditele z béd pozemských. Jsouť i dnes mnozí, kteří velebí smrt jako milého přítele, jako vykupitele. Oni horší se na křesťanství, které prý smrt představuje v podobě ohyzdného kostlivce, které toho vysvoboditele z béd pozemských degradovalo prý na biřice, na kata. Jindy prý člověk se zpěvem klesal líbezné smrti v náruč, v křesťanství prý ale jako odsouzenec je vlečen na popraviště smrti — na smrtelném loži. Jindy prý ta smrt vypadala jako krásná panna, v jejíž náručí člověk na vždy usnul, z níž ale prý křesťanství učinilo šerednou lítici. A tak i v románech a v novinách smrt dnes namoze se líčí. Na divadlech smrt líčí se jako něco líbezného. Pověstná Sára Bernhardtová ukazuje to často, kterak se krásně umírá. Tato svým umíráním na jevišti učinila se světoznámou. Proto i teď vždy více páše se sebevražd. Svět přešel k pohanským názorům o smrti. Již i děti vraždí se a myslí si při tom, kterak krásný budou mít pohřeb, jak je mládenci a družičky doprovodí do hrobu, a jak se to v hrobě bude hezky spinkat.

Však kdyby sebe více věnců naházelo se na hrob a kdyby na truhlu a na mrtvolu sebe více navěšelo se parády, trpkost smrti se tím neosladí a kdyby při pohřbu sebe líbezněji hrála muzika, hrůzy smrti se tím nezapláší. Nepodařilo se to pohanům starým, ani novým.

Starý mudrc Seneca napsal sice o smrti krásné deklamace, ale přece vyznal: myslím, že nic není hanebnějšího, jako si přát smrt.

Často čítáme a slyšíme: ale přál bych si, abych už umřel!

Tak mluvívají slaboduší starci, leč právě v tomto volání prozrazují, že se smrti bojí, že i ten stařec se bojí, aby ten skok do hrobu mohl udělati jako děti do studené vody, se zamhouřenýma očima.

Kdo takto mluví, smrti si do opravdy nepřaje, on smrti se spíše děsí, on přeje si pouze, aby ten okamžik hrůzy, nějak kloudně minul. Pravda je: Dokud v člověku jen zdravé žilky je, všecko se proti smrti zpěčuje. Kterak

pravdivě napsal básník Shakespeare: Ano umřítí! odejítí, aniž bychom věděli kam! Uložití se tam do studeného lože a hnití jako kus dřeva! Pohroužití ducha radujícího se ze života do hořícího moře, anebo ustlati mu na ledě. Hruzně maluje si obrazotvornost to: co potom! A možná, že skutečnost jest ještě horší. A tu největší brímě vezdejší, staroba, bída, bolest, žaláře podobá se ráji naproti tomu, co nás na smrt děsí.

I člověk nejudatnější smrti se děsí.

Odkud to přijde, že často čítáme, kterak právě důstojníci, kteří neohroženě stáli v ohni před nepřitelem, berou si život, když smrt začíná se k nim teprv přibližovati nějakou bolestnou a nezhojitelnou nemocí?

Dnes lidé děsí se dlouhého umírání, přemnoží by si tu smrt, když to už býti musí, rádi odbyli rázem, — jenom ne dlouho stonati, raději smrt si učiniti. Leč tím právě dokazují hořkost smrti. Ano hořká jest smrt neoslazená přehořkou smrtí Krista na kříži.

My musíme křesťanskému náboženství za to býti vděčni, že nás naučilo o smrti přemýšletí dle pravdy, a přiměřeně k lidské přirozenosti, slovem, že naučilo nás o smrti přemýšletí lidsky.

Smrt není hračka pro děti, ani pro citlivůstkářské dámy, smrt je něco brozně vážného. To blouznění nešťastně zamilovaných o společné smrti jest klamem nejosudnějším. Ti zamilovaní blázni si myslí, anebo snad i někde četli, že když jeden druhého zastřelí, že pak okamžitě na věky jsou spojeni, že pak duše jejich spolu na věčnosti zrovna tak krácejí, jako zde na zemi: na procházky, do koncertů, do divadla, aniž by je maminka, anebo tatínek stíhal. Oni si představují smrt jako kněze, který je na věky oddává. — To všecko jest pohanský klam.

V zasypaných městech Herkuláně a Pompeji byl nedávno nalezen hrob, do něhož vedla z domu roura. Vypátralo se totiž, že staří pohané zemřelým do hrobů lili víno, když živi nad hrobem slavili hostiny! Tento pohanský zvyk zavádí se zase dnes. Nerozum lidský stavi na hroby dítek vánoční stromky s pamlsky! To nevinné dítě v nebi má sladkosti veskrz jiné, nežli těch několik sladko-hořkých cukrátek. Na starých náhrobcích byly nalezeny nápisy, v nichž ten mrtvý vespod jako by vypravoval, že i po smrti jí a pije a opijí se, jako za živa činíval, že i v hrobě stejným neřestem, jako za živa hová. Toť přece hanebnost a nejhrubší lež. Má tím snad vyjádřena býti svrchovaná lehkomyšlnost? Který počestný člověk troufal by si umíratí v obžerství a v něm i po smrti pokračovati? Zdaž nemusíme křesťanství za to býti vděčni, že nás naučilo o smrti přemýšletí co nejvážněji? Toliko zvíře, jež cenu života nikdy nepoznalo, umírá bez bolu duševního. A zase jen člověk, jenž v nepravostech poslední zbytek lidskosti zmařil, jen zoufalec, jemuz všecko zde na zemi se zprotivilo, klesá do hrobu s tupou, blbou resignací. Křesťan nikdy nebude blahorečiti pohanům, kteří obelhávajíce sami sebe, malovali si smrt v příjemných, veselých barvách. Křesťan za svoji bázeň před smrtí stydětí se nemusí, protože v té bázni jeví se útěcha a naděje v Boha nejdobrotivějšího, jenž sám tesknil před smrtí, aby nám hrůzy její osladil.

(Dokončení.)

Bludaři odsuzují se sami.

(Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských.)
(Pokračování.)

II.

Pohovořme si o schismatu či rozkolu.

Schisma čili rozkol jest roztříštění údů církve, způsobené nedostatkem poslušnosti k vrchnosti, kterou Kristus Pán skrze své Apoštoly v církvi ustanovil, a z toho plynoucí odštěpení od jejího společenstva, jež (odštěpení) jest na odpor plánu, jež Bůh měl zakládaje církev svou.⁹⁾

⁹⁾ Daubeny, *Quide to the Church*; quot. in Fletcher: *Comp. Vien.* p. 78.

Co jest haerese č. kacírství?

Haerese je zvlé, zvláštní mínění, jest sekta; čili jinými slovy: jest společnost lidí, jež se od jiných tím liší, že v důležitém článku svůj názor zvláštní chovají; a proto, běží-li při tom o církevní učení, jakž tomu obyčejně bývá, tedy rozumí se kacírstvím vůbec tvrzení osob soukromých odporne víře katolické neboli orthodoxní.¹⁰⁾

Je-li rozkol a kacírství hříchem?

Kacírství jest jedním z nejtěžších hříchů, neboť směřuje k tomu, by „Tělo Páně“, jež má vždy býti dokonalé a celistvé, roztrhalo. Nejen Písmo sv. pravdu tuto dotvrzuje, nýbrž dovozují to i všichni spisovatelé a svatí Otcové první doby, kteří žili uprostřed nejhroznějších bludův a rozkolův, jaké kdy církev Kristovu vůbec zarmoutily.¹¹⁾

Písmo svaté učí v té příčině:

„Jakmile kdo nevěří podstatný článek víry křesťanské anebo ho jen popírá, ten není žádným křesťanem; a to nejen proto, že nevyznává takového článku víry, jenž lidi činí křesťany, nýbrž poněvadž tím, že nevěří některému článku nebo jeho části, nutnou důsledností boří veškeru budovu křesťanství. A proto haeretikové, ti totiž, kteří nějaký základní článek¹²⁾ křesťanství popírají, v Písmě svatém stavějí se na roveň pohanům a nevěrcům; neboť všichni praví křesťané jsou vybízeni, „by se jich jakoby nečistých lidí varovali a vystříhali“ (Rom. 16, 17.), a představení církve vybízejí se, by takové skrusili anathematem a vyobcovali z křesťanské společnosti (Galat. 1, 8), „jim se vyhýbali“ (Tit. 3, 10.), „a od nich se odvraceli“ (I. Tim. 6, 5) t. j. s nimi nakládali jako s pohany a nevěřícími, kteří žádného práva aneb žádných nároků nemají na křesťanskou společnost; a má-li se s haeretiky tak nakládati, tím více to platí o haeretických církvích a důsledně — nemohou tedy jako takové náležeti ku společnosti křesťanské.“¹³⁾

Jak se vyjadřují svatí Otcové o haeresi a schismatu?

Sv. Cyprian praví: „Haerese a schisma jsou vynálezky zlého ducha, aby pravou viru jimi zničil, pravdu překroutil a jednotu roztržil... Aťsi jest to kdokoliv, křesťanem takový býti nemůže, jenž v církvi Kristově není... Kdokoliv se od církve odděluje, odštěpuje, vydává se sám za cizince a zbaňuje se sám dědictví, jež církev přislubuje. Nemůže obdržeti odměny, kterou Kristus dává, ten, kdo církev opouští, již Kristus založil... Bůh není více naším Otcem, jakmile přestáváme býti dětmi jeho církve. Jako že jistě zahynul, kdokoliv byl mimo archu Noémovu, tak jistě zahyne ten, kdo ohradu církve opouští... Takový člověk jest převrácený, jest hříšník, takový zatracuje sám sebe... Takový pozdvihuje zbraň proti Bohu; takový bojuje proti Božím nařízením, jest nepřitelem oltáře, odpůrcem oběti Kristovy; jest sluhou, jenž nezná poslušnosti, synem bez uctivosti, bratrem bez lásky; jestliže biskupy pohrdá a kněžími svého Boha opovrhne, staví si drze jiný oltář, obětuje neposvěcené zvuky jiné modlitby a znesvěcuje klamnými oběťmi pravou oběť Páně.“

Jak děsné to anathema!... Když toto bylo tenkrát pravda, proč, tázali bychom se, by to nebylo pravda dnes?¹⁴⁾ — K tomuto přísnému místu mohli bychom ještě mnohá jiná rovněž tak rozhodná uvéstí. Spisy svatých Otců jsou bohaty takovými místy. Proto zastancové oněch zásad, o něž se opírají ona četná odštěpení novověkých křesťanů, nemohou, ano nesmějí se odvolávati na svědectví starobylých autorit. Ovšem možno uvéstí příklady takových odštěpení náboženských od církve Kristovy během času. Avšak příklady ty jsou ve svých pomnících a annálech tak zaznamenány, že

¹⁰⁾ W. Carmichael Ancient Fathers, New, York, 1844. p. 380.

¹¹⁾ tamtéž p. 394.

¹²⁾ „Jak známo, moderní protestantismus ztenčil počet tak zvaných fundamentálních artikulů křesťanství téměř na nullu.“ (Kobler.)

¹³⁾ Barwick, Treatise an the Church, p. 11.

¹⁴⁾ W. Carmichael, l. c. p 394—5.

výstrahou jsou potomstvu a takové jim vyčítáno poblouzení, že marno by bylo, chtítí je uváděti na ospravedlněnou pozdějších roztržek. A kdo tyto roztržky ve svou ochranu brátí a jich se zastáváti chce, ten musí přiznati, že buď první nástupcové apoštolů neznali pravé podstaty církve a povinnosti jednotlivých údů anebo že počínání jejich, jež za sotva smířitelný přečin považovali, nyní změnou poměrů lidských a úradků Božích nejen lehkým hříchem, nýbrž něčím zcela prominutelným se stalo, nejen něčím nevinným nýbrž i vznešeným.¹⁵⁾

Odstěpení od církve nedá se nikterak omluviti.

Dle sv. Augustína jest nemožno, aby stávalo nějakého jen důvodu, jenž by omlouval odloučení se od církve katolické. A proto nestává ni omluvy pro ty, kteří z nějakého důvodu afsi již pravdivého afsi falešného, takové odstěpení skutkem provedli. Není se nám ani tázati po příčině anebo po pohnutce ku schismatu anebo jeho si všimati, nýbrž jest nám toliko se přesvědčiti o skutečnosti, zdali ten, jenž obviněn ze schismatu, skutečně je schismatikem.¹⁶⁾

Ano — ani když zkaženost se vplíží do církve, nelze omluviti haerési a schisma.

Hniloba v církvi nepůsobí tak hubivě jako schisma a odloučení se od ní. S tělesem duchovním má se to téměř tak jako s tělem přirozeným; neboť to co spojení, pojítka jednotlivých údů rozvolňuje a ruší, více přispívá ku porušení celku nežli to, co ony údy nakažuje. Krk snadno lze zahojiti, jestliže mu něco chybí; jest však nezhojitelný, je-li uržnut.¹⁷⁾

(Pokračování.)

Za tou hvězdou spějte . . .

Co v čelo víry pečel zřejmě nemá,
jest marnost; vira věčný zdar jen skýtá,
vše ostatní hra pouze okamžitá

„Salomena.“

Já davy zřel, jež, — jako vlnobití
u bouřném jeku bije v skály, —
tak hřímaly a bouří v sobě nesly
a zraky jejich hněvem plály.

A jako hlučný příval břehy boří,
jež dlouhé přečkaly již časy,
tak hnal se lid ten zlobu v sobě nesa
a v řadách jeho zněly hlasy:

„My volnost chceme, bratrství a rovnost,
by bratr rovným stal se bratru;
by boháč také někdy dolů shlédl
na opovrhovanou chátru.“

„My neptáme se, zdali v Boha věří,
nás bratr postížený bídou,
nám rodné mluvy, řeči, národnosti,
idea jest jen lesklou slídou.“

„My nejprv chleba chceme míti hojnost,
by navždy zmizel netvor hladu;
pak rovná práva bohatým i chudým,
a rovnou s ostatními vládu.“

¹⁵⁾ Dr. Spry, Bampton Lectures.

¹⁶⁾ Hammond, Flecher. Comp Vien p. 89.

¹⁷⁾ South, Sermons vol. V. p. 948. London 1737.

Tak bouřice ty davy dál se hnaly —;
jich řady rostou každou chvíli,
jsou marné všechny výstrahy a hlasy,
jen ozvěna jich v hluku bouře kvílí.

Já smuten hledím za tím proudem trudným,
jenž zaslepen se béře dále,
do prachu šlape všechny svaté city,
zavrhnuv Boha, vlast i krále.

Za takou klamnou osvětou a září
se ubohý ten lid má bráti.
Kdo vytrhne jej ze záhuby hrozná,
kdo církvi, národu jej vrátí?

Zde pomůže jen víra skálopevná,
jen bible světlo lid ten vzdělá;
nauka Spasitele láskyplná
toť hvězda zářící a stkvělá!

Nuž, za tou hvězdou spějte, kdož trpíte,
v tom světě bídu, žal a strasti;
ta dovede vás k cíli, jen když věrni
budete Bohu, církvi, vlasti.

R.

K básni té pan zasýlatel ještě podotýká:

Jak smýšlí sociální internacionála o Bohu, církvi, vlasti a ostatních ideách každému člověku posvátných, může se každý lehce přesvědčiti z uvedených dokladů, jež citovány jsou z jednoho internacionálního plátku, jenž se nám dostal do rukou.

V „básni“, jež opěvuje probuzení dělnictva z „temnoty a otroctví“, čteme mezi jiným tato slova:

„Ten rozum jeho (dělnictva) temné podoben byl noci.
Však jaký div, když neznal Světla zář,
k bohu s důvěrou ve své malomoci
obracelo svoji ustaralou tvář.
Však mohl déle důvěřovat, prosit,
když ten bůh k jeho prosbám hluchým byl (sic!)
a mohl lásku k vlasti, víře nosit,
když ve starostech bídně živořil.
Jak mohl býti spůsobilým k boji,
když tmářskými (??) jen předsudky byl mámen“ . . . atd.

To dostačí. Co se týče toho, že slovo Bůh psáno jest malou začáteční písmenou, kdež nějaké „Světlo“ velkou, toho opomíjme, rovněž v té marné (?) důvěře a modlitbě dáno bylo již v jednom feuilletonu „Čecha“ poučení při výslechu Marie Hergetové; než, co říci k slovům: „bůh k jeho prosbám hluchým byl“, „tmářskými předsudky byl mámen“, atd.? Víra a národnost jsou pro ně slovy beze zvuku.

Nyní, když dělnictvo zná světlo „Záře“ a vedle toho „Bič“, „Rašpli“ a jiné, povede se mu zajisté dobře, takže se už nemusí ani o Pána Boha starat, zvláště když byl k jeho prosbám „hluchým“. Otázku, kdy bude konec světa, luští onen list „vtipně“: „Až budou socialisté pořádati sbírku ve prospěch svatopetrského halíře.“

Ostatně ještě na mnohých jiných místech vyslovena jest veliká neváznost (nejmírněji řečeno) k sv. Otcí. Toť jejich vděčnost za to, že se sv. Otec tolik věnuje palčivé otázce sociální. Jejich opovržení k tomu, že duchovenstvo horlivě se zasazuje o šťastné rozluštění této otázky, vysvítá také

z výroku, že bude konec světa, až klerikálové rozřeší socialní otázku. S ironií uvádí také onen list ve „Výňatku ze stanov dělnického spolku, jak by si jej přáli mnozí továrnici,“ zásadu, aby chodili dělníci každý měsíc k zpovědi a každou neděli na křesťanské rozjímání. Možná, že by to mnohému prospělo více, než čtení „Záře“ a „Rašple“. A aby si také udělal posměch ze života posmrtného, praví list dále v oněch stanovách: „Za to má každý člen právo přijíti po smrti rovnou cestou do nebe.“ Na jiném místě praví, že se toho pekla kněží už nikdo nebojí, a o nebe že nestojí (Hrozny jsou kyselé, ne, páni lišáci?). Jakou úctu chovají ku svým rodičům, vysvítá z jednoho proletářského vyznání, v němž praví „episovatel“ o svém staříckém otci, jenž se ještě ve stáří oženil. „Starý dědek se zbláznil po třetí.“ Dovolím si zde uvést také výňatek z feuilletonu jednoho krajinského listu, kdež stojí: „Maje skončiti skromné tyto řádky, chci vám říci, co vlastně k nim zavdalo podnět. Poslyšte tedy, libo-li! Minulou neděli šel jsem náhodou přes naše Karlovo náměstí. Z jisté místnosti, odkud tou dobou zaznívala hluchá hudba, provázená neméně hluchým, ba přímo řvaným popěvkem o známém „krokodilu“, vyhrnulo se několik výrostků krokem vrávoravým zrovna mně do cesty, takže jsem jen stěží ještě v čas mohl se stranou uhnouti. Prostřední z nich rozpráhnuv obě ruce, jal se pokřikovati: „My jsme socialisti. my nepovolíme, každého budeme bičovati a mrskati i naše táty a mámy!“ Toť se ví, že hrdinská tato kuráž vytryskla asi hlavně z nemírného požití blahodárné chmeloviny; nicméně zdá se mi výrok tento, šlapající zlozajně odvěké čtvrté přikázání o úctě k otci a matce, jen velmi — charakteristickým a zasluhuje, aby se o něm vážně přemýšlelo. Kam to spějeme?“ Potud onen list. Uvedený případ jest zajisté zdařilým ovocem „osvěty“ oněch listů, jež nesvědomitě vykořisťují nevědomosti lidu a vedou jej k záhubě ne-li hmotné, jistě duševní. Ale ty konce!

Počátky hojení a napravování zlomenin na Hoříčkách u České Skalice.

Napsal *Jan Stifter*, farář a osobní děkan.

Úvod.

Jako nyní farář Kneipp ve Wörichshofenu léčením svým po všem světě vzbuzuje odiv, tak i svého času rodina Pichů na Hoříčkách proslavila se po celé Evropě podivuhodným léčením zlomenin i takových, jež přesahovaly umění tehdejších učených ranhojičů. Důstojnému p. spisovateli jsme za práci jeho nemálo povděčni. Významné je, že rodina Pichů, čili Pechanců vynikala zároveň zbožností.

* * *

Díváme-li se z památného Dobenína od Svato-Václavského kostelíčka, nebo z celého bojiště Česko-Skalického na stranu severo-západní, spatříme tam v dáli na kopci kostelík. Svatyně ta byla očitým svědkem zápasů u Václavic, Vysokova, u Dubna, u České Skalice.

Tázal-li by se cizinec, jaký to tam jest kostelík, každý mu řekne: to jsou Hoříčky, kam si lidé z blízka z dáli chodí pro masť.

Jméno Hoříčky již ukazuje, že na kopci, malé hoře postaveny jsou. Osada Hoříčky pověstny jsou doktorem svým Pechancem nejen po Čechách a Moravě, ale i v Pruském Slezsku proslaveným.

O zdejším léčení ranhojičském psalo se v odborných spisech lékařských a Pechancovu nemocnici nalezl jsem v jedné starším ročníku Světozora; posléze r. 1891 v Dějinách chirurgie od dr. Vil. Weise učiněna zmínka

o Hoříčkách. Který ale jest vlastní původ všeho hojení zlámanin na Hoříčkách: jest účelem těchto několika řádků.

První zmínka o Pechancovi se děje r. 1754, a sice za těchto okolností.

Dne 24. srpna 1754 ve svátek sv. Bartoloměje, apoštola Páně, skládali v Hoříčském chrámu Páně sv. Ducha u přítomnosti shromážděné osady vyznání víry Václav Mertlík, jeho manželka Alžběta, a jejich syn Pavel. Upadli v podezření kacířství. Přechovávali, a ukrývali ve svém stavení ženu odpadlici, která víru kazící, i mravy ničící dopisy až z Berlina do Čech přenášela. Kdo se jí dal svěsti, odvedla jej sebou pryč z Čech. Již se jí poštětílo ošiditi ve Smiřicích nějakou ženu Chmelíkovou s její dvěma dcerami. Aby se dostaly ze Smiřic, užily lsti, rkouce, že jdou jen na Hoříčky k doktorovi, a zatím všechny čtyry utekly do Slezska.

Ejhle první vzpomínka na Hoříčského doktora! Než, kdo vlastně jest onen první doktor Pechanec?

Byl to rolník, jménem Jakub Pich, jemuž již tenkrát jinak se neřikalo než Pechanec. Zrovna vedle kostela měl svou živnost, a podle tehdejších zákonů také roboval na Hoříčské faře. Neuměl ani číst ani psát. Strojival si masť z čerstvého másla a bylin, a tou z počátku hojival dobytek. Když se mu to dařilo, pomáhal i lidem, když si buď zlomili, nebo vymkli některý úd. Mimo to mívával u sebe červený olej, který také lidem radíval.

Obojí: masť i olej byly laciné prostředky, ale osvědčovaly se, pomáhaly; a proto lidé jinak Picha — Pechance nejmenovali než doktorem. Někteří se na něho obraceli ze šetrnosti, — aby lacině, za málo peněz byli uzdraveni, jiní zase ze sprostnosti, nevědomosti. Jemu však ten titul nemálo lichotil. Sám o sobě říkával, že se na něm vyplnilo proroctví, jež jeho matce byla předpověděla cikánka: budete míti sedm synů, a jeden z nich bude doktor, — a hleďte, tím doktorem jsem já, se chlubil.

Z Čech, Moravy, Slezska, Kladska mnoho neduživých přicházelo na Hoříčky, hledající uzdravení u Pechance. Takové množství lidu se často šelo, že až tři dny museli čekat, než se dostali ke hledanému doktorovi. Většinou to bývali lidé chudší.

Právě v tom čase onemocněl Hoříčský farář, Jiří Peiker († 1765.) Nemoc jeho byla dosti těžká, zlá, ale převe nedal se léčiti domácím Pechancem, o něhož se velmi málo staral. Jakmile však se uzdravil, slyšel více řečí o množství lidstva na Hoříčky docházejícího. Mimo to došly jej také dopisy s poptávkami, je-li do opravdy na Hoříčkách takový muž, který hojí všechny nemoci a sice zázračně, je-li to pravda, že i jej samotného z těžké choroby vyléčil, od níž mu nikdo pomoci nemohl. Má pryč také od na prsou znamení, a sice kříž, který se leskne jako nejčistší zlato.

Když podobných lživých a vymyšlených věcí zdejší farář ještě zaslechl, šel se podívat k zázračnému doktorovi domácímu. Na dvoře zastihl veliké množství cizích lidí. Táže se po hospodáři. — Vedou jej do stodoly, kde kolem Pechance stálo několik lidí. On hned před nimi jejich moč prohlížel, a pak ke své ženě pro mediciny posýlal. Ta stála v komoře u stolu, a ze trojho kotlíku mediciny nalávala každému do džbáněčku, aniž by se ptala, co mu schází, jaký lék mu má dáti a pod.

Pechanec onen léčivý nápoj sám strojil, a na každou nemoc dával, a při tom všem ještě jej do nebe vynášel. Kupoval někde ve městě u materialisty tehdejšího (!) terpentín, rozmarínový olej a pod. a z nich dělal svůj nápoj, který velmi lacině lidem prodával, což se jim také líbilo.

Chlubíval se také před lidem, že dar uzdravování má od Boha k dobrému všech chudých nemocných. Podobnými řečmi brzy si všechny získal, tak že jej měli za svätce, divotvorného, Božího člověka. Ukazoval jim také svůj herbář — kterýž „verbář“ v jeho potomstvu dosud se chová, a viděti lze — aby pryč si nemyslel nikdy, že užívá nějaké pověry při svém hojení. Z té knihy — říkával — mám všecko, a vždycky ve faře jeden list předčítám, a co mi farář schválí a doporučí, takových bylin nasbírám a usuším. Dále měl knížku z polovice latinskou, a z polovice českou, a na tuto se též

odvolával; pak měl ještě německou knihu o moči od nějakého Horáka z Prorub, ač německy ani trochu nerozuměl.

Takovými prostředky léčil, takovými léky pomáhal, a cizí lidé jej potom v domově za zázračného muže rozlašovali, který prý všechno dovede vyhojiti; slepým, hrbatým, chromým prý pomůže, ano pouhým dotknutím jeho těla nemoc prý se začíná lépešit.

To byl onen doktor, po němž se farář ptal; jeho tedy při své návštěvě hned spatřil. Za to dlouhou chvíli se farář díval na ženu doktorku, ana lidem do žbánečků mediciny nalévala beze všeho otazování po nemoci toho, jenž jí svůj džbáneček podal. Sotva faráře zočila, ulekla se, a ptala, čeho si přeje? — Rád bych mluvil s hospodářem — zněla odpověď.

Jakmile se hospodář — doktor představil, poručil mu farář, aby přede všemi na hlas četl. Tu se ukázalo hned, že ze psaných knížek neumí docela nic čísti; ve svém tištěném herbáři (od Mathiola Senenského ve IV. knižkách) slabikoval, ale tak, že to žádného smyslu nedávalo.

Tu upozornil farář všechny tam na dvoře shromážděné, od jak hloupého člověka jsou klamáni, a v jaké nebezpečí vydávají život svůj, užívající tak nespolehlivých léků.

Farář mu vzal všechny jeho knihy i mediciny, a udal jej na zámek do Náchoda. Jakub Pich povolán před soud, a odsouzen na několik neděl do vězení. Mimo to i z Hradce dostal zákaz, aby neléčil vnitřních nemocí, nýbrž jen mastí hojil zlámaniny.

Lidé ale přece pořád k němu chodili, a on je nejen svou mastí mazával, ale i radíval, ze kterých bylin odvar by měli pro své uzdravení píti.

Aby se sebe smazal hanbu, že byl zavřen, roztrušoval, že prý hojil samotného knížete na zámku, a proto prý byl tak dlouho pryč. Poznenáhlu lidé poznávali, že toho bylo o něm mnoho přeháněno, a přestávali k němu tolik docházeti.

První Pechanec, Jakub Pich zemřel 10 září 1779. Měl dva syny: Václava a Františka.

František se usadil v živnosti otcově na Hoříčkách nahoře. Méně si toho však hleděl, tak že se tam hojiti přestávalo. Až dosud ale v onom původním příbytku se stále připravuje masť Hoříčská, hojněmu odbytu se těšící.

Prvorozený syn Jakuba Picha, Václav, po smrti otcově si vystavěl novou živnost pod Hoříčkami, v níž založil svou nemocnici. On si pilně hleděl umění ranhojičského, a vycvičil v něm i syna svého Martina, i vnuka Antonína.

Již za Václava Picha znova cizinci přicházeli na Hoříčky k němu na hojení, čímž nabyl slušného jmění. Ze své vděčnosti k Bohu za to, pamatoval na místní chudé ve svém testamentu. Zde stůj úryvek z jeho poslední vůle:

Co mám, to vše poručím svým dvěma dítčám, aby se na polovic rozdělily; jen sobě z těchto peněz dvě stě zl. zanechávám. Tato dvě stě zl. obci Hoříčkám půjčena, a v obecní knize zapsána býti mají. Hypoteku starší konšel u sebe míti má. Z téhož interestu každý rok chudým lidem na vánoční hody rozdávatí má, a to na dvě sorty, více a méně. Ti pak chudí, kteří mohou jíti do kostela, jsou povinni na tři mše sv. o Božím Narození jíti, a za Jakuba, Martina a Václava Picha se modliti.

Kterí pak by mdlí byli, a do kostela jíti nemohli, povinni budou doma tři Otčenáše se pomodliti. Ta pak almužna na věčné časy při obci Hoříčkách býti má. I sousedé na to pozor dají, by zrušena nebyla. A protož, kdyby se někdo vynalezl, že by těm chudým, mdlým a opuštěným tu malou almužnu nepřál, a myslel by nějakým způsobem je o to připraviti: aby ho Bůh trestal, dřív, než by tu věc dokázal, a tak dej, Bože, bychom všickni s Nejsv. Trojicí, s Matkou Boží, se všemi Svatými se radovati mohli až na věky.

Almužna tato se vždycky na Štědrý den až dosud rozdává. Syn Václava Picha, Martin, také hojil, ale zemřel dříve než otec. Jejich zásluhy o raněné,

a nemocné odměněny tím, že r. 1807. rodina Pichova byla na vždy osvobozena od povinnosti přechovávatí vojsko ve svém selském statku.

Obzvláště však vynikl Antonín Pich, vnuk Václava Picha, Pechanec, čili Plechanec od lidu nazvaný. Vyučil se ranhojičství dle tehdejšího způsobu jenom na venkově u nějakého ranhojiče. Léčení začal 1812, dostav dovolení k hojení zlomenin a ran. Teprv 1825 (28. dubna) dostal za vyučování od gremia ranhojičů v Hradci Králové. V oboru, který si vyvolil, byl dosti šťastným, a jeho ústav v selském statku se nalézající byl brzy široko znám, nejen v Čechách a Rakousích, ale i za hranicemi. Neboť jej nemocní ze Slezska, Sas, ano i z Francie vyhledávali. Z četných děkovacích dopisů jest zvláště pozoruhodný list paní Heleny Porgesové, bankérky z Paříže, která v sedmi letech od 22 nejvýtečnějších lékařů z Vídně, Berlína, a Paříže bez výsledku byla léčena, a teprve na Hoříčkách uzdravena.

Když polní maršálek Radecký nohu si zlámal, byl též Pich od vlády vybídnut, aby jej v Itálii navštívil. Pich toho neučinil, nechtěje svých nemocných v ústavu opustiti, a věda, že starci 80letému nelze již pomoci.

Pich vyléčil, dle vlastních zápisků, od začátku své praxe až do konce r. 1864 více než 20.000 zlomenin, nečítaje v to četná poranění, nebo vymknutí, která v ústavu obvázána, ale trvale léčena nebyla.

Pich prý býval na počátku své praxe dosti opatrným; nebrával do ústavu zlomeniny složitě, a poranění těžká, která by krvavou operací vyžadovala, odesílaje je jinam.

Léčení Pichovo bylo velmi jednoduché. Každý nemocný bez rozdílu stavu, stáří, pohlaví položen na pověstnou lavici. — Jest to obyčejná čtyřnohá lavice, která se dosud v ústavu na Hoříčkách nalézá. — Když zlomenina buď čerstvá, nebo zastaralá, nebo špatně zhojená napravena byla, přiložen obyčejný obvaz ze dřevěných loučí a tvrdého papíru. Kromě obvazu přikládal Pich dle povahy úrazu masti, které měl čtyři druhy: Masť žilní k natírání a mazání; masť hnědou a černou vlastně náplasť, která natřena na plátno, přikládána byla na zlomeniny, vymknutí a zhmožděnin; a masť žlutou na rány.

Za něho se Hoříčky nejvíce pozdvihly. Hostí bylo ustavičně plno, tak že kolikrát cizí hraběcí rodiny ve farním domě zůstávaly. Vděčnost svou k Bohu za navrácené zdraví ukazovali věnováním krásných rouch, prádla a jiného náčiní kostelního farnímu chrámu Páně. Pechanec sám je k tomu měl; mši sv. sám denně býval přítomen, a na varhany hrával.

Od J. V. císaře pána byl vyznamenán zlatým záslužným křížem. Při tom ale zůstal v obydlí, šatstvu, stravě tak prostým, jako před čtyřiceti roky, když hojiti začal, čili když převzal po otci statek, v němž ošetřoval nemocné. Jmění nastrádal slušné. Syna nezanechal; ústav měl převzítí jeho vnuk, který studia ranhojičská začal, ale nedokončil. Antonín Pich zemřel 23. března 1865. Po smrti manželově, vedla ústav jeho choť Barbora, a po ní řídí ústav p. Kašpar Rosa, zručný diplomovaný lékař. V posledních letech zařídil na Hoříčkách druhou nemocnici stejně zručný a slovtuný pan dr. Alois Kutík.

Důvěra v léčení na Hoříčkách v okolí stále ještě trvá, než znáti jest ubývání praxe chirurgické, poněvadž si jí i jiní lékaři nyní více všímají.

Uvedené dosud zprávy jsou větším dílem z pamětní knihy fary Hoříčské, a jsou latinsky zaznamenány.

Jiná zpráva o začátku hojení zlomenin na Hoříčkách, a o životě prvního Pechance — Jakuba Picha — se zachovala v rodinné památní knize Pechanců, sepsané Václavem Pichem, starším synem Jakuba Picha. Slyšme, jak zase nám Václav Pich líčí svého otce:

Jakub Pich šel na učení k jistému felčaru do Čáslavek (vesnice u Jaroměře), který v hojení zlámaných oudů velice rozumný byl. Poněvadž zároveň revírníkem byl, tak obojího hledět nemohl, a tu Jakub Pich více pacienty převazoval, než on. Po nějakém čase dychtil sám, kdyby felčarskému umění se mohl naučit. I šel k jinému felčaru, který ve svých věcech také rozumný byl, při tom ale byl opilec. Často se stalo, že, dříve než k pacientu došel,

na cestě se opil, a pak Jakub Pich sám pacientovi pouštět, baňky sázet, užívání jest dávat musel.

Když chodili domů, nosíval toho jistého felčara na zádech, a za to on jej těšil, že ho dobře všemu vyučí.

A také naučil; ale v krátkém čase při svém velkém truňku brzké skončení vzal.

Když Jakub Pich domů přišel, a lidem upřímně a lacině pomáhal: tak silně k němu lidé šli, že ledva ve dvou dnech k němu se dostat mohli.

I mrzelo to felčary, a mluvili, že jest buď svatý, nebo podvodník. Vzat byl do Hradce Králové do vězení, a tam šest neděl pobyl. Po těch šesti nedělích byl po tři čtvrti léta v šatlavě. Ve dne spal, v noci pomáhal lidem, a za to nanosili tolik pokrmů a nápoje, že že to ani šatlavský s ním pojišť nemohl.

I stalo se po vyjití tři čtvrti léta, že, co s tím vězněm dělat budou. I byl vzat na examen; po třech nedělích znova na druhý. Když vše dobře vyvedl, ustanovili ještě, že musí zkoušku, prubu dělat. A tak čekali, až by se něco přihodilo. V tom čase měli více pacientů, to ale bylo všecko málo, až sekretářův nejmilejší šafář zlámal nohu tolik, že kosti ven skrze kůži koukaly. K tomu ještě nějaká kuchařka u pána silně si ruku polámala. Na to byli vzati dva felčari, zda by si troufali ty dva pacienty bez chromoty vyhojiti. Oni odpověděli, že ne.

Vzal si je Jakub Pich do hojení, a s pomocí Boží v krátké době vyhojení, a beze vši poskvrny byli. Vidouce to všickni lidé i magistrát, že jest to nějaký zázrak, usjednotili se mezi sebou, co mu od toho hojení dají. Krajský praví: ten člověk by zasloužil, aby ode vši roboty, jak jezdečí, tak pěší osvobozen byl.

A tak se stalo; dostal svobodu do své smrti, a po jeho smrti, by jeho dítky ještě k většímu umění přišly, by ta svoboda zůstávala.

Když přijel domů, tak tu písemnosť podal vrchnímu na zámku v Náchodě. Ten se tomu nemohl vynadivit, a pravil: Vy tu písemnosť zde musíte nechat až do soboty, a já ji všem rychtářům přečtu, by neřekli, že v tom jest nějaká faleš.

A potom Jakub Pich zase prosil o tu písemnosť, ale vrchní mu řekl: musí to tu ještě zůstat pro lepší ubezpečení. Druhý týden potom přišla cedule po všech vesnicích, že na panství robota na věčné časy zůstati má, mimo Jakuba Picha. Tu se hlásil znova po své písemnosti, ale dostal odpověď, že to ještě být nemůže, že to musí do gruntovních knih vtaženo býti.

Tak byl odbýván, až ten vrchní z panství odešel, a pak bylo praveno že se ta písemnosť ztratila, on však, že bez roboty zůstane až do své smrti

Ještě o tom, jak v lékařství vždycky mu Pán Bůh ku pomoci přispíval pro jeho sprostnosť a pobožnosť.

Boty skoro v létě i v zimě nosíval, kalhoty telecí, bruciek zelený, nebo šedivý bruciek s kožešinou s kapsami pod paží zapínacími, kabát bez kapes, v zimě pod ním kožich, na vrch plášť bílý, čepici nebo klobouk.

Podstaty byl prostřední, vlasy kudrnaté, mezi očima tváře přičervenalé, kulatého obličejje. V létě jezdil na koni. V zimě ne v korbě, než v žebřinkách natažený ležival ve slámě zaobalený. Na cestě místo hodinek bylo u něho vidět růženec, který však od masti zamazaný byl.

Když k nějakému hraběti přijel, často nové šaty dostal.

Dlouho mu ale pěkné nezůstaly, protože, jak k některému pacientu přijel, hned jej vzal na záda, a ven na potřebu vynesl.

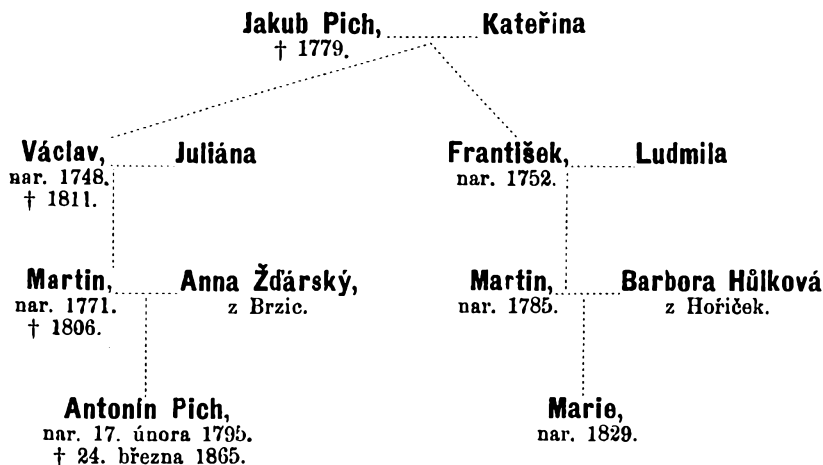
Statek měl od kamena vystavený, a dvě chalupy od svých bratří. K tomu ještě žádný nedostatek neměl. Až potom Prus přišel, pak teprv o všecko přišel.

Po smrti Jakuba Picha ještě trochu pomáhal lidem František Pich; však ale dlouho to netrvalo, v krátké době zemřel.

Po smrti Františka Picha všickni lidé to místo (nahore) opustili, a ke mně, Václavu Pichovi, šli, takže jsem silně zlámaných, rozštípených, a vymknutých údů vyhojil.

Až sem vypravuje rodinná kniha Pechanců.

Výklad jména „Pechane“ jest několikerý. Jedni říkají, že se mu říkalo Plechanec proto, že měl obchod v plechových hrncích. Jiní v něm vidí německé slovo „Pech“ směla, ukazující na jeho černou mašť. Ještě jiní skládají je ze Pich a Nác = Ignác, ač žádný z toho rodu Ignác se nejmenoval. Na důkaz toho stůž zde jejich rodokmen:

P r a v é š t ě s t í.

Napsal **Antonín Flaček.**

(Pokračování.)

Jednou, když byla Bartáková směnárníku Divišovi noviny a různé potřeby přinesla, otázal se jí Diviš, po jejím zaměstnání, že prý nyní zřídka kdy přichází, aniž se o roznášení losů více zajímá.

Tu se dověděl, že vdova nyní bydlí se slečnou Annou, jenž byla roku lonského hlavní výhru v obnosu 100.000 zl. učinila. Veškeré podrobnosti slečny se týkající vyprávěla mu Bartáková živě a s horoucí chválou, tak že byl žádostiv „služku v panské skořepině“ osobně seznati a sdělil, že jak mu to poměry dovolí, někdy vdovu navštíví. — Bartáková byla Divišovi velice nakloněna, neboť mladý, švarný obchodník podporoval ji v době největší nouze, a tato se mu chtěla vděčnou prokázati. Prolétla jí hlavou myšlenka, že by z Divíše a Aninky byl švarný párek, a pozvala tudíž směnárníka, by ji jen navštívil.

Toutéž myšlenkou zabýval se Diviš. Obchody vázly, šly den ode dne hůře, a tak by mu výhra stotisícová přišla vhod i tehdy, kdyby Aninka vzezření sebe odpuzujícího byla. Hodlal se již před několika roky oženiti, leč ono to tak lehce nešlo, neboť ač byl Diviš sličný jako malovaný obrázek, měl v očích starostlivých tatínků a maminek přece jednu vadu — byl jinověrcem. Takové vady si nynější svět mnoho nevěšmá, a naši papírkové dají dcerušky své bezstarostně i mužům, kteří by se i samému rarachu zapsati dali. V době však, v které se děj povídky naší odehrával, bylo jinak. Náboženství bylo první podmínkou ženitby. Jinověrec neměl přístupu do rodin ryze katolických a také se neodvážil o ruku katolické panny požádati, leč by zároveň s dosažením ruky sličné nevěsty stal se sám katolíkem.

Plán, dle něhož hodlal Diviš cíle svého dojíti, byl v brzce sestaven a též neprodleně v skutek uveden.

Příští neděli hned po obědě, zastavil fiakr před bytem slečny Anny na Pohořelci a z něho švihně vyskočil směnárník Diviš.

V prvním poschodí se zastavil a zatáhl zvonce. Horáková otevřela a zvala přívětivě mladého pána, aby vstoupil dále. Slečna Aninka byla právě odběhla na okamžik ke kostelníkovi, který jí od důstojného pana podpřevora z kláštera knihy obsahu mravně poučného a zábavného přinášel a nebyla tudíž doma.

Po obvyklém uvítání usadil se Diviš s Horákovou ke stolu a zabral se s ní do hovoru, tak že ani nepozoroval, jak čas rychle míjí. Tu zazněl opět zvonec. Aninka přicházela. Horáková odskočila s omluvou na rtech Anince otevřítí a sdělila jí, že má hosta, který jí přišel navštívit, myslé, že je nemocnou.

Aninka se ulekla, slyšíc, že Diviš, mladý směnárník, u nich na návštěvě dlí, a chtěla druhými dveřmi odjítí do svého pokoje, aby prý tak vzácnou návštěvu svou osobou nerušila. Horáková jí však tak dlouho prosila, až konečně tato povolila a odebrala se s ní do společenského pokoje, kde mladý Diviš u okna stoje dlel. Šel jí několik kroků vstříc a omluvil svoji přítomnost světáckým způsobem mladých pánů, prosil za odpuštění, že byl tak smělým atd.

Aninka mlčíc, uklonila se mladému pánu, a stará Horáková prosila Diviše, by se posadil. Usedli všichni tři. Diviš byl dokonalý lev velkého města a uměl svoji výraznou a lahodnou výřečností nejen jednotlivce, nýbrž celou společnost uchvátiti; což tedy divu, že Aninka sedíc vedle Horákové s něho ani oči svých nespustila. Doznala v duchu, že slušnějšího a sličnějšího jinocha doposud nepoznala. I Diviš upíral na ni ohnivý zrak svůj, a ač u vnitru svém se přiznal, že sličnou není, přitahoval jej přece temný lesk z oka jejího mocně.

Tak této malé společnosti uplynulo odpoledne jako voda. Matička Horáková připravila čaj a pozdě večer ubíral se Diviš, jsa uvnitř celý rozrušen, na Staré Město.

Této neděle poprvé marně se ohlížel kostelník na Strahově po slečně Anně, která jsouc v příjemnou zábavu se švarným junem zabrána zapoměla na kostel. Což však na tom, však to jindy vynahradí.

Horáková, zkušená ve věcech lásky, postřehla obapolné zraky obou mladých lidiček a vypočetla na vlas, co se z této návštěvy vyklubé. Začala tedy železo kouti, dokaváde horké bylo, a oplývala chválou o mladém Divišovi. Neznala hodnějšího a pořádnějšího pána nad něho, týž zasluhuje prý hodnou ženu, by mu domácnost jeho oslazovala; však bude šťastnou dívkou, již sobě Diviš za družku života svého vyvolí. Po samých růžích bude táz kráčetí, vše, nač si pomyslí, bude jí k službám, a on sám bude jí na rukou nositi. Zkrátka, Diviš připraví ženě své nebe na zemi.

Zhavé blesky z oka Diviše planoucí pomátly prostínké dívce úplně hlavu. Nemohla usnouti. Sličný zjev švarného jinocha vznášel se před ní ve vzduchu — marná byla její večerní modlitba k Bohorodičce — marný zpěv, jímž chtěla obraz tento od sebe odpuditi. Ustavičně viděla jeho vysoké čelo, planoucí oko a kučeravý vlas. K tomu se družilo růžové líčení matičky Horákové, které jí utkvělo živé v paměti. Konečně usnula. Obraz Diviše pronásledoval jí však i zde. Zdálo se jí, jak mladý Diviš o ruku její žádá — jak jí vede k oltáři do kostela holého, v němž nebylo oltáře ani obrazů svatých. Za to však cesta, kterou s ním kráčela, byla vonnými růžemi celá poseta. Vůně z květin těchto vycházející byla omamující. V tom šlápla na skupinu nejkrásnějších růží — a s výkřikem se probudila. Bylo jí jako by šlápla na trn z růží vyčnívající. Cítila pichlavou bolest v noze doposud. Sen tento jí velmi rozrušil. Přemýšlela o něm celý den a umínila si, že ani spátí nebude, by jí snad opět nepříjemný sen myslí nepobouřil. Zabrala se do čtení a vytrvala při bdění pozdě do noci, až konečně anděl noci zavál svými perutěmi a Aninka sklesla spánkem jsouc přemožena do kyprých peřin.

Druhé neděle a následující pak svátek učinil pan Diviš dámám opět návštěvu, a tak pozenáhla aniž věděla jak, opanoval srdce její úplně.

Diviš vida, že se plán jeho daří, umínil si učiniti poslední krok, Aninka se mu sice mnoho nelíbila, neboť krom jejího temného hlubokého oka, jehož bledy se hluboko do nitra jeho zabodávaly, neměla jiné sličnosti. Hlavně to byly její velké červené ruce, které mu připomínaly, že konaly těžkou a hrubou práci. Kdykoliv na ruce ony pohlédl, vždy se zachvěl ošklivostí. Co jí však v očích jeho povznášelo, bylo osudných 100.000 zl., na které si byl již rozpočet učinil. Na to, že je Aninka jiné víry a to nenáviděnou papeženkou, ani nepomýšlel. Ona se jej beztoho po víře tázati nebude, a on jí nechá svobodnou vůli. Časem sobě na ni uvykne a ona, podvolí se pak zajisté vůli jeho a přestoupí k jeho vyznání. Takto sám sebou uspokojen, navštívil své známé právě, když se na procházku do Stromovky chystaly. To bylo právě jeho přání.

Bartáková měla v Bubenči jakési řízení, jež chtěla jednou cestou odbýti.

Diviš byl od dám důvěrně přivítán, a když se oběma nabídl za společníka, ubírali se Bruskou branou rozkošnou alejí košatých stromů do Bubenče. Zde odskočila matička Horáková vyřídit si svoji záležitost, kdežto mladý párek zabočil do královské obory vchodem dolejším. Zde pod šumným šelestem šveholicích stromů svěřil se mladý Diviš uzardělé dívce se svým tajemstvím prose o ruku její. Aninka tušila již delší dobu cíl návštěv jeho, zachvěla se nicméně a potrvála v němém úžasu. Tu se jí tázal Diviš opět, svěří-li mu ruku svoji —? Aninka uroníc slzu radosti, podala mu ruku, již tento zdánlivě zbožně ke rtům svým přitiskl. „Jak bych mohla jinak, vždyť vás také miluji,“ zašeptala uzardělá děva. V té chvíli byla skutečně sličnou. Její temné oko pohroužilo se s něhou právě blažené lásky v duši jeho a on citem slastným přemožen, sevřel šťastnou dívku ve svou náruč.

Naše Aninka byla skutečně dítkem štěstěny. Chudá stala se takřka přes noc bohačkou, pakli se vůbec majitelka jedenkrátstotísíce zlatých bohačku nazývati může, sličný jun snažil se srdce jejího dobytí a stkvělá budoucnost ležela před ní jako pestrými květy posetá zahrada. Skutečně, kdo by si přál více. Ano, matička Horáková měla pravdu, tvrdíc, že život její bude jedinou vonnými růžemi posetou cestou.

Obraz mladého Urbana vybledl během návštěv Divišových úplně v srdci jejím, a ona se nyní dívala, jak se mohla tak mnoho pro nevěru neotesaného, hrubého sedláka soužiti a jemu tolik bezsenných nocí věnovati.

Nyní bude žiti klidně a bezstarostně jako zasmucká paní hraběnka, majíc po boku sličného, švarného manžela, který jí i modř nebeskou přinese, bude-li tak jen žádati. Ba, Aninka měla štěstí ohromné a cítila nyní, že dosáhla pravého štěstí, o jakém druhdy ani potuchy neměla. Nyní poznala právě štěstí a blaho, o němž myslila, že nikdy nepomine.

Milenci usedli na lávku pod košatým platánem a oddali se libému snění.

Diviš dosáhl velmi lehce svého záměru, neboť Aninka, jsouc nábožensko-mravně vychována, neznala lsti a úskoku a důvěřovala zcela muži, jemuž osud svůj do rukou vložila. Myslí, že pod sličnou tváří se skrývá též sličná, upřímná, klamu a mamu neznající duše.

Kdyby bývala přemýšlela a otázala se nitra svého, zdaž by ji miloval i tenkrát, kdyby onoho osudného stotísíce nebylo, tu nabyla by zajisté jiného přesvědčení. Byla sobě vědoma, že sličnost nezdobí tělo její, a on se po sličnosti duše její netázal. Ony neděle a sváteční dny, které u nich Diviš strávil, plynuly rychle za sebou a byly jediným řetězem slasti a lásky blaha. Za to však, co po svém zbožňovaném ideálu toužila, vzdalovala se Boha, nenavštěvujíc více tak často chrámu Páně, tento dům útěchy a posily.

Ze začátku sice, když po boku miláčka svého nedělní a sváteční půldne trávil, vzhopila se několikráte, chtějíc jíti na požehnání. Diviš však uměl tak dojemně prositi, že vždy chůzi do chrámu Páně odložila, až si na to tak přivykla, že více na odpolední Bohoslužby nepomýšlela. A jak by také? Její bůh, její zlatohlávek, seděl jí po boku a uměl tak příjemně baviti.

Chválil sice její touhu po Bohu, prosil však Aninku tak dojemně, že šťastná dívka se dala lehce ukolébati a ukonejšiti jeho míněním, že na kostel má celý týden pokdy. Strážil se opatrně vysloviti dívce, že jest jinověrec, že se katolíkům vysmívá, že mši sv. má za proklaté modlářství, které není žádnou obětí Krista Pána, že nevěří v úctu Svatých, a půst že má za věc zcela neúčinnou, za holé bláznovství.

(Pokračování.)

D r o b n o s t i.

Zločin v klášteře Trappistů v Aiguebelle ve Francii. Před půl letem přišel k fortně klášteře jmenovaného člověk jakýs, jenž jmenoval se Ludvík Joubert. Vzbudil u mnichů útrpnost a byl přijat za fratera. Choval se vzorně. Dne 29. října roku min. nepřišel pokladník klášteře P. Ildefons ku společné modlitbě večerní ani ranní. Když přišli do jeho komůrky, našli jej zabitého na zemi ležeti. Pokladna, v níž nalezalo se krátce před tím 12.000 fr. a kostelní skvosty, byla vyrabována. Zároveň z klášteře se ztratil Joubert. Druhého dne přišel do holirny v Pierrelatte (depart. Drôme) člověk jakýsi s přáním, aby byl oholen. Holič poznal na odhaleném krku hrubou košili, jaké nosí se jen v klášteře trappistů. Ihned v něm povstalo tušení, že by to mohl býti vrah P. Ildefonsa. Poslal pro četníka, který zatknuv ho, našel u něho uloupené peníze, z nichž scházelo jen něco málo. Vrah vyžádal si představeného klášteře, aby se mu vyzpovídal, což se i stalo. Po zpovědi přestal vrah vyšetřujícímu soudci odpovídati na všechny otázky. Praví se, že si dal jméno nepravé. Soud dosud není ukončen.

* * *

Máj ve Francii nazývá se nejen Mariánským, ale i měsícem Jeanny Orleanské a to proto, že v máji prý uslyšela v sobě ponejprv hlas Boží, jenž k ní pravil: Jdi Jano, Bůh tomu chce! V máji vysvobodila Orleans z obležení Anglického. V máji byla též v Rouenu od Angličanů zajata, mučena a jako čarodějnice upálena. Francouzská vláda prohlásila den 2. máje za všeobecný svátek a zároveň za svátek školní mládeže.

* * *

Šetřit, šetřit. Dva bývalí králové sešli se v jedné herně. — Nesmíte hráti tolik vysoko, — pravil starší k mladšímu. Až budete tolik starý jako já, budete hráti o krejčárky, jako teď hraje o dukáty.

* * *

Opatrnosti nezbyvá. Z Paříže. Občánek: Já mám náramný strach z anonymních psaní. Proto jakmile takové dostanu, ani je nerozpečetím.

Obsah „Obrany víry“:

O smrti a vzkříšení. (Pokračování.) — Bludaři odsuzují se sami. (Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských. Pokračování.) — Za tou hvězdou spějte . . . — Počátky hojení a napravování zlomenin na Hoříčkách u České Skalice. (Napsal Jan Stifter, farář a osobní děkan) — Právě štěstí. (Napsal Ant. Plaček.) -- Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: **Ostrovni ulice č. 1508—II.**

Majitel, vydavatel a nakladatel **VÁCLAV KOTRBA**, odpovědný redaktor **PETR KOPAL**.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádatkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendář“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Kázání a přednáška vdp. dra Poláka,

provikáře apoštolského a missionáře v Číně.

V novinách teď bývá často řeč o říši nebes — Číně. V roce právě minulém časté z ní docházely zprávy o hrozném vzbouření proti křesťanům, vlastně proti všem cizincům.

Ziskuchtiví Evropané, především ale Angličané snaží se z Číny těžiti prodejem jedu nejzáhubnějšího — opia, jenž pozvolna otravuje celé národy.

Rusové vnikají do Číny od severu. Následkem toho jeví se mezi lidem jítření, jež obrací se proti císaři a jeho vládě. Úřednictvo samo organisovalo buřičské bandy. Zavdčíme se zajisté čtenářům, uveřejníme-li velezajímavou přednášku rodáka našeho, missionáře v Číně.

Slovutný krajan náš a hlasatel víry Kristovy v daleké Číně vdp. dr. Polák objevil se 8. května před námi ve dvou řečnických výkonech, které měly za účel zprostředkovati věřícím co možná živě a obsáhlé poznání Číny, jež měly za účel vzbuditi v posluchačích aspoň přibližný pojem o nadlidských téměř obtížích, které missionáři křesťanští v poslání svém překonati musí. V zápětí za vznikem představy této sledovalo ocenění velkých, nesmírných obětí, jaké křesťanští missionáři přinášejí myšlénce víry Kristovy, když zříkajíce se všech výhod a vymožeností kulturního života, odebírají se mezi národy, kteréž povahou i poměry svými jsou živoucí k nám protivou.

Především bylo to tedy německé kázání, které vdp. dr. Polák 8. t. m. o 10. hod. dopol. ve chrámě u Panny Marie Vítězné na Malé straně měl. Prostorný chrám naplněn byl množstvím věřících, kteří s upjatou pozorností naslouchali ušlechtilému výkonu církevní rhetoriky, jenž měl za základ předmět tak zajímavý. Vdp. dr. Polák osvojil si v obcování s jiným okolím i jiný způsob kázání, než jaký jest ve zvyku u nás. Jeho kázání není neseno tím slavnostním vzletem, jak jej pěstují naši kazatelé domácí, nýbrž jest nenucené, zdravé přirozenosti, jaká se doporučuje vůči povaze lidu, uprostřed kterého působí. Kázání vyslechnuto bylo od počátku až do konce s živou pozorností věřících.

Večer o 7. hodině měl pak slovutný krajan náš přednášku o Číně v katolicko politické jednotě, k níž se dostavil neobyčejný počet členstva i hostí, zvláště dam, takže slavnostní sál byl do posledního místa naplněn.

Jest pochopitelno, že přednáška jako výkon mimocírkevní dovozovala vdp. dru Polákovi, aby působil mnohem živějšími barvami a silnějšími akcenty, než jak to mohl učiniti v dopoledním svém kázání. A účinky této větší licence řečnické byly na posluchačstvu patrný. Vdp. dr. Polák přednášel, jak sám podotkl, v obleku úplně čínském a jen běloskvoucí kolár naznačoval kněžské jeho povolání. V úvodu k přednášce omluvil se vdp. dr. Polák, že následkem svého již 13letého pobytu mimo vlast a křížování se nejrůznějších jiných jazyků v duševním ústrojí jeho neovládá již tak jazyk mateřský, jak by si toho přál a z okolnosti této nad jiné lze posouditi, jak velkou obět přináší apoštolský tento muž myšlence víry Kristovy.

Z přednášky jeho bylo totéž patrné, neboť utváří si u jmen podstatných, časoslov a adverbii místy jiné koncovky, než jaké jsou správně užívány. Na úslovích jeho pozorovati lze, jak úsilně ba často namáhavě pracovává se řečník celou skupinou obdobných frází v cizích jazycích, které ovládá a posluchač začasťo i vypozeruje, která řeč panu přednášejícímu ve chvíli té na myslí tanula, když pro svou představu hledal českou slovnou formu. Posluchač v úslovích těchto česky přednesených vědomě vycituje a rozlišuje živly slovanské (ruský), germánské (německý a anglický) a latinskorománské. Tvoření frastické nabývá tedy v ústech vdp. Poláka jakéhosi rázu kosmopolitického — přecházejí ve chvíli jeho řečnického vzruchu myslícím ústředím jeho všecky světové jazyky! A tu jest ovšem procesem namáhavým vžití se rychle v jazyk, kterým 13 let nemluvil, ačkoliv jest to jeho jazyk mateřský. Netřeba ovšem podotýkati, že vdp. dr. Polák po delším pobytu ve středu našem zase přijde k síle výrazu v jazyku českém, jak ji dříve měl.

Co se týče přednášky samé, tož líčil p. přednášející vzdálenost Číny od nás, její velikost, počet a hustotu jejího obyvatelstva. Čína, největší to říše na světě, ohromuje nás svými rozměry. Vše jest tu obrovité, gigantické. Počet lidí, výška hor, šířka řek, velkost plodin i zvířat. Cesty se tam musejí konati celé měsíce všemi dopravními prostředky, koněm i lodí. Na nás Evropany, kteří žijeme v rychlém tempu, působí to nesmírně krušivé, ale Číňan jest obdařen neslychanou u nás trpělivostí. Jemu netrvá nic dlouho, on vše s klidnou myslí přečká i cestu přes rok trvající. Význačný rys v povaze jeho jest sobectví na nejvyšší míru vyvinuté, jež právě jest největším kontrastem k ideji křesťanství. Číňan má dále jen smysl pro hmotu, pro vyšší pomysly jest jeho rozum slabý. Jest pomstychtivý do neuvěřitelných krajností, ba obětuje začasťo i vlastní život myšlence pomsty. Tak zažil vdp. Polák sám případ, kde Číňan šel se oběsit do domu svého nepřitele, aby se na něm pomstil. Najde-li se totiž mrtvola v něčem domě, tu má jeho majitel hned všemožné úřady na krku, které ho pronásledují vyšetřováním a příbuzní samovrahovi vydírají na něm peníze na pohřeb a jiné předstírané potřeby. Číňan žije jen pro okamžik, má smysl jen proto, co vidí, že jest mu na okamžitý prospěch; o prozíraní do budoucnosti a kombinování jako u Evropana není u něho ani zmínky. Všecka výroba u nich jest dosud na tom stupni, na jakém byla před 1000 lety, neboť u nich platí zásada, že nepotřebují jináč co dělati, než jak to dělali jejich předkové.

Pokolení poukazuje a odvolává se na pokolení, a tak to jde až na Konfutsea, v jehož kanonických knihách čteme rovněž, jak to bylo krásné za jeho předků. Ale přece tento zdánlivý nepokrok není stavem naprosté ztrnulosti — jest to pokrok, dle povahy čínské ač jen sotva znatelný.

Při této houževnatosti, tuhosti a setrvačnosti čínské povahy považme nyní, jak obrovské obtíže a překážky musejí překonávati křesťanští missonáři. Jak těžko jest získati jedinou duši při té zarytosti Číňanů v jejich tradice, poměry a pohanskou víru. Když missonář na Číňana působil již všemi prostředky výmluvnosti, když jej ujistil, že přišel do jeho země jen za nezištným účelem, aby mu hlásal evangelium Kristovo a duši jeho ke spasení přivedl, tu Číňan na konec přece jen řekne: Ano, vy jste k nám přišli, poněvadž nemáte u vás dosti rýže!

Ale Číňané mají též své světlé stránky. Lpění na starých zvycích („moji předkové jsou v pekle, já tam budu též“), vytrvalost v práci, střídmost, spokojenost s málem zvláště ve stravě. Číňan (ovšem široké vrstvy) jí jenom rýži (tříkrát za den), a aby to vypadalo pěkněji, položí nahoru kousek zeleniny. Maso jest u nich pokrmem málo kdy vídaným a dostane-li se někdy kus pečeného psa, tu jest to velký svátek. Číňan jest znamenitý kupec, a jest nad deset židů. Obchodní cesty podnikají se z nejsevernějších až do nejjihuějších krajin ohromné říše a trvají-li půl roku nebo rok, to Číňanu nevadí, on vše vydrží, vše přečká. Kdo tam chce býti učencem, začne se učit v pátém roce věku a jest hotov ve 30 roce. Za tuto dobu nenaučí se však než čísti a psátí, poněvadž Číňané, kteří mají 50 000 slov v řeči, mají pro každé slovo zvláštní písemnou značku. Osvojení si čínského písma jest obrovským výkonem paměti. Vdp. dr. Polák pravil, že za svého pětiletého pobytu v Číně při největší snaze dovedl si zapamatovati jen asi 1000 písemných značek.

Pan přednášející ukázal nyní posluchačstvu řadu výrobků uměleckých a řemeslných vyšívaní, peněz atd., které všechny ukazují, jak Číňané jsou ve výrobě své daleko za námi.

Jejich náboženství vlastně Boha nezná. Jest to buddhismus, který přišel z Indie, ale jest podivno, že sobeckost Číňanů rozhodla se pro takové náboženství, které přece hlásá sebezříkání a sebezapření. A tomu Číňan nechce rozuměti. Ostatně oni mají náboženské nauky buddhistické jen v ústech, v praxi se o ně zhola nestarají. Oni ctí nadále své bůžky.

Co se týče poměrů rodinných, tož jest u Číňanů mnohoženství. Číňan si ženu koupí a když chce, prodá ji zase. Děvčátům se po narození zchroumají nohy, tak že zakrní. Čím bohatší dívka, tím menší má nohu. Pan přednášející ukázal model noby dorostlé dívky ve střevíčku, který vypadal jako střevíček pro velkou loutku. Staré vdají se (resp. prodají se) snáze než mladé, poněvadž jsou již zkušenější v domácí práci a tolik nepotlukou. — Pan přednášející znal ku př. Číňanku, vdovu 60letou, o kterou se ucházeli ještě čtyři ženichové. Žena jest v Číně otrokyní. Nemá-li Číňan děti, koupí si je; tyto se prodávají, majíce hlavu věncem otočenou, ve všech městech.

Chudoba jest v Číně neslýchaná. Žebráci jsou dotíraví a tvoří společnosti. Nikdo neopovázá se mu odepríti almužnu, aby mu buď nezapálil stavení aneb neoběsil se mu v domě! Ale jak jest čínský žebrák oděn! Má jen na těle široký pás ze slámy v zimě v letě. Sta pomrzne jich v zimě, zvláště opijí-li se opiem. Toto jest právě vražedným nápojem pro čínský národ. A budou-li ho Číňané ještě 100 let tak pít (70 proc.), pak vyhyne tělesně tento 500millionový národ.

Co se týče zřízení veřejného, politického, tož v Číně jest vše podplatno: úřady od nejnižšího do nejvyššího, vojenské i civilní, vše se dá koupit. Penězi se zamaže v Číně sebe horší zločin. Generálové vstrčí peníze, které dostanou na udržování vojska, hezky do kapsy a když přijde generalissimus na přehlídku, nastrkají do vojenských kazajek koho popadnou a pak jej zase propustí. Ten generalissimus ví sice, že je to pouhá komedie, ale poněvadž on ve svém okruhu krade též, slavně ke všemu mlčí. V Číně lze všecko, co má ústa, děti bývají dokonce trestány, nedovedou-li dobře lháti.

Vdp. dr. Polák skončil vysoce zajímavou přednášku projevem přesvědčení, že Číňanům schází jen povznášející a ušlechťující nauky křesťanské, aby se hmotně i mravně povznegli. Jen že, Bohu žel, Evropané sami nechtějí podporovati missonáře v poslání jejich. Tito jsou odkázáni úplně na sebe a jakého heroismu k tomu jest třeba, aby dodělali se úspěchů mezi lidem takovým, lze snadno seznati.

Vdp. dr. Polák byl za neobyčejně zajímavou a co do předmětu tak vzácnou přednášku hlučným potleskem posluchačstva odměněn. Dp. Škrdle vykonal pak mezi přítomnými sbírku ve prospěch misie vdp. dra Poláka, kteráž značný peníz vynesla.

Bludaři odsuzují se sami.

(Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských.)

(Pokračování).

III.

Písmo svaté a tradice či ústní podání. Svati Otcové.

I. Písmo svaté není tak jasné pro každého, jak mnozí se domýšlejí.

Důkazem toho jest to faktum, že neoprávněný soukromý výklad Písma svatého, ano výklad jediného místa jeho a to o témže textu zavínil učení sobě navzájem naprosto odporující. Každý zakladatel nové sekty vytýká církvi, že upadla ve tmářství a nevědomeš a to praví i o celém světě, vyjímaje ovšem sama sebe. On jediný má ten podivuhodný talisman, jenž mu tajemství svatých knih pomáhá odhalovat. Čeho jiným se nedostalo, to jisto jistě pro něho — nejšťastnějšího ze smrtelníků — uchystáno. ¹⁸⁾

Jest těžko, rozuměti Písmu svatému.

Vezmi si bibli, otevři nejbližší ti stránku libovolnou jak ti před očima namane, afsi v tom neb onom Zákoně, a rei mi otevřeně, upřímně, bez obalu: Pranic není tam, co by těžšího bylo pro tebe, abys tomu rozuměl? Kdybys všecko jasným a lehkým býti shledal, děkuj P. Bohu, že tě obdaril výsadou, jakéž mnoha tisícům upřímných a věřících křesťanů odepřel. ¹⁹⁾

Sv. Petr sám pravil: „Ve kterýchž (Písmech sv. totiž) mnohému těžko jest porozuměti, jež jakož i ostatní písma neučení a lehkomyšlní lidé překrucují ku vlastní své záhubě“. Byl by sv. Petr — kdyby za naší doby žil — toto napomenutí za méně závažné měl, než za doby Apoštolův? ²⁰⁾

Proč jest nesnadno, rozuměti Písmu svatému?

Poněvadž jest tolik rukopisů s tak nesčíslnými rozličnými způsoby čtení; — tu rozdílná interpunkce, parentheses, hláska, akcent může smysl docela změnit; — jiná místa dopouštějí rozličný doslovný smysl: mohou míti duchový, mystický aneb allegorický smysl; — ano se v bibli tolik tropů, metonymií, hyperbol, individuálních rčení a úsloví, a logických elysí nachází, jimž porozuměti nelze než když jen uvážíme poměry tehdejší, že téměř nemožno jest poznati, který jest pravý výklad . . . ; — ano v Písmě sv. obsažena jsou mnohá tajemství, která, abychom nejmírněji se vyjádřili, nelze vůbec pochopiti anebo jichž vysvětlení právě pro naši nedokonalost nutně jen nejasné, matné a kolikrát neporozumitelné jest; — a konečně, ježto obyčejné prostředky ku vysvětlování Písma svatého, jako studium originálu, přirovnávání jednotlivých míst, používání podobných neb stejných důvodů, analogie víry, — všecky tyto prostředky pochybné, nespolehlivé a proto ne neomylné jsou a proto i nejmoudřejší a tudíž i ten, jemuž nejméně přináleží Písma svatá nejlépe vykládati, pravděpodobně dalek bude pevné spolehlivosti, poněvadž každý onen prostředek a vůbec veškeré jsou stupně nejistoty a nepravděpodobnosti, které veškeru naši jistotu, pravdu najíti v takových tajemstvích a uprostřed tolika nesnází, potlačují. ²¹⁾

¹⁸⁾ Dr. Seabury, N. Y. Freem. Journ. 1850. Jan. 26 th.

¹⁹⁾ Balguy, Discourses, p 113.

²⁰⁾ Dr. Marsh Inquiry, p. 7.

²¹⁾ Jer. Taylor, Liberty of. Proph. sect. 4.

Prostý obyčejný muž — a bible.

Jest všeobecně platným míněním velikých učenců, že bez znalosti rozličných semitských nářečí je nemožno dokonale vniknouti v ony jednotlivé zvláštnosti myšlení a vyjadřování se, jež musíme znáti, bychom skutečný smysl knihy postihli, kteroužto (knihou) nám zjevení sděleno . . . Vykládání Písem svatých předpokládá důkladnou a vytríbenou znalost řeči starověkých, netoliko co se jich výrazů týče, nýbrž i vzhledem k jich duchu, a řádnou obeznanost s dějepisnými poměry té doby; a této lze nabyti jen rozsáhlým studiem soudobých autorů.²²⁾

Protestant a bible.

Bible (tak hlásají) a jen bible jest náboženstvím protestantů.²³⁾ Z toho důsledně následuje: Je-li bible jediná náboženstvím protestantů, tedy jméno „protestant“ nemůže nikomu býti odepřeno, kdo se jediné na bibli odvolávají.²⁴⁾

Následky svobodného zkoumání bible hned v prvních dobách reformace.

Následky byly přímo děsné. Privátní mínění Münzerovo našlo v Písmě sv. oporu, že prý titul šlechtický a rozsáhlé usedlosti jsou „bezbožnými nájezdy na přirozenou rovnost věřících“ a vyzýval své přívržence, „aby se tázali písem, zdaž tomu tak není.“ I zkoumali — velebili Boha — a vytrhli s ohněm a mečem, by ony bezbožné vyhubili a jejich majetek jim odebrali. Soukromý úsudek hledal též v bibli odůvodnění, že zákony stávající jsou „neustálým obmezováním křesťanské svobody,“ „že vyvolení Boží nemohou hřešiti,“ a aniž by hřešili, všem vášním a naruživostem své přirozenosti mohou prý hověti. — Jan z Leidenu odložil jehlu a vzal do rukou bibli; přešel město Münster postaviv se v čelo roty zuřivých blouznivců; jmenoval se sám „králem sionským“ a běhaje nahý po ulicích křičel, že „nejvyšší na zemi má býti ponížen a nejnižší povýšen.“ Aby svému slovu dostal, udělal svého kata ministrem státním a státního ministra svým katem. Kráčeje po cestách patriarchů, vzal si 14 žen najednou, tvrdě, že „polygamie či mnohoženství jest křesťanskou svobodou a privileji svatých.“ — Tyto skutečné události podivením a hrůzou naplnily mysl všech dobrých a zbožných. Takovými pocity přemožen, přehlédne čtenář často děsné učení, jež z toho plyne, — a přesvědčí se, že „bible bez poznámek a vysvětlivek“ nepatří do rukou nevzdělaných a neučených lidí. Ježto prostí lidé špatně porozumějí smyslu jejímu a její příkazy překrouceně upotřebí, použijí pak bible k tomu, by všelikým vášním hověli a jakoukoli nepravost velebili. Co se tehda stalo, může se státi opět, a proto pravíme společností biblickým, aby dobře a s klidnou myslí plán svého vychovávání náboženského uvážily, aby místo pravého čistého křesťanství nezavinilo pokrytectví, fanatismus a bezbožný sebeklam mezi nižší třídy lidstva.²⁵⁾

Dálší následky svobodného zkoumání bible.

Duch svobodného zkoumání byla pýcha protestantská, kteráž byla jedinou oporou proti katolíkům, an jim duch tento jak občanská tak i náboženská práva zaručoval a pojistoval. Proto udržovaly ho vládní orgány a trpěly jej kolikráte až do výstředností. V dalším průběhu tohoto zápasu

²²⁾ Edinburgh, Review, 1836. Oct. p. 111.

²³⁾ Chillingworth Works, Philad. 1844. p. 481.

²⁴⁾ Dr. Marsh, Inquiry p. 10. 21.

²⁵⁾ O'Callaghan, Thoughts on the Tendency of Bible Societies third. ed. p. 8. 12.

neunikla ni vlastní jejich vyznání víry censuře; tvrdili, že reformace, jejížto odznakem byly tyto „konfesse“, nebyla úplnou. Pročež stanovena další reforma. Písmo svaté, základ to její víry, bylo duchovními osobami velmi rozličných vloh a schopností, náklonností a názorů studováno a zkoumáno, tak že na konec od samého vysvětlování, vylepšování, allegorisování a všelijakého překrucování bible sotva které učení zjeveného náboženství zbylo, o něž lidský duch by se mohl spoléhati. To pobádalo jiné dále jíti a tvrditi, že by se nemělo vůbec o zjevení mluvit, jakž jasně viděti z nesmířitelných protiv v domněnkách tak zvaných učitelů, osvětitelů národa, a že člověk na nic nemůže spoléhati, leč na výroky přirozeného rozumu. Jiná třída spisovatelů, vycházejíc z tohoto stanoviska jakoby pevně stanoveného, zahrhla vůbec veškeré náboženství a učila zjevně materialismu a atheismu ²⁶⁾

Volné zkoumání bible v Severní Americe.

Podíváme-li se na stav křesťanského náboženství v Severní Americe, kdež ono tak velice zneužívané dogma tak zvaných reformátorů: „Bible a jen bible jest náboženstvím protestantů“, nejvíce bylo vykořisťováno, — shledáváme jako zcela přirozený následek doslovného vykládání písem, kterak sekta vedle sekty povstává a opět mizí; vidíme, že vydávají jakoukoliv haeresi za učení Kristovo, ano nevěru téměř jmenují též křesťanstvím. ²⁷⁾ Bez ustání povstávají sekty, nové náboženské společnosti se tvoří a stávající rozpouštějí a přece lze slyšeti od jednoho konce unie až ke druhému, že nejčtenější sekty tvoří oni, kteří v pranic nevěří a proto Nothingariany, Nihilisty se zovou. ²⁸⁾

Všecky odrudy nevěry odvolávají se nyní na texty Písma sv. a odvozuji své systémy a učení z převráceného a rouhačného výkladu slova Božího. Jest to držení se bible, aniž by jí určitý smysl bezpečný přiložili a nebo haeretický, což právě k nejděsnějším známkám doby náleží. Nepotřebujeme mnoha důkazů pro její inspiraci (Božské vnuknutí); důkazy ty již osvědčily svou platnost: nevěra, tento chameleon, proměnila svou barvu. Teď stojí bible proti bibli t. j. pravý smysl proti falešnému, katolická pravda proti nevěreckému výkladu, pravý výklad proti nepravému. Věřící i nevěřící se potkávají spolu na půdě bible, oba mají tuto svatou knihu za zjevení Boží, avšak oba se prou, co je ono zjevení a docházejí tím právě třeba na základě jednoho a téhož textu ku zcela protivným učením. ²⁹⁾

Luther jest otcem moderního rationalismu a nevěry.

Luther tím, že tradice a výklady církve odmítl, ponechal si jen Písmo sv. jakožto pravidlo víry; a an zkoumal každý článek víry na tomto zkušebném kameni, jest se diviti, že z budovy víry, již tak mocně pomohl boudati, přece ještě tolik toho ponechal a převzal. ³⁰⁾ Ačkoliv se v jisté příčině se zbožnou hrůzou jakéhokoliv přiblížení se jen k rationalismu lekal, přece lze ho v jiné příčině nebezprávně považovati otcem jeho (rational.) ³¹⁾

První reformátoři a volné zkoumání bible.

Reformátoři a jejich bezprostřední následovníci odpírali jiným svobody, již si sami pro sebe usurpovali. Bojovali pro svobodu myšlení a byli sami

²⁶⁾ Kett, Hist. of the Interpret. of prophecy, II. 158.

²⁷⁾ M. Johnson, Missionary Failures etc. N. Y. 1840.

²⁸⁾ Wingard, Review of the latest Events, Lond. 1845. p. 159.

²⁹⁾ „The Churchman“, a Protest. paper quot by the „Catholic Herald“, June 8 th., 1848.

³⁰⁾ Edinburgh, Review, April 1836. p. 12.

³¹⁾ Dewar, Germär Protestantism, p. 28.

největšími nepřátely této svobody. Upálení Serveta v Ženevě, pronásledování Anabaptistů v Německu, Arminianů v Nizozemí, Puritánů v Anglii, Episkopálů ve Skotsku a Papeženců ve všech protestantských zemích vrhalo podezření na pohnutky reformátorů, kteréžto podezření právě bylo příčinou, že jejich zájmy častokráte nebyly lidu oblíbeny. Cítili ten odpor a snažili se jej omluviti bídnými vytáčkami, nestvůrnými předsudky anebo tím, že nestydatým způsobem si osobovali onu neomylnost, již na římské církvi zatracovali.³²⁾

Církev a bible.

Slovo Boží nezáleží toliko v hláskách nýbrž ve smyslu slov, kteráž nemůže nikdo lépe vyložití nežli církev, již Kristus Pán tento svatý poklad svěřil.³³⁾ (Pokr.)

Dějepis sv. roucho v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

Jak již řečeno, radil se kurfiřt Klemens Václav v září r. 1794., jak by se dalo sv. roucho při pochodu Francouzů k Rýnu zachrániti, a tu se mu nabídl hrabě Filipp z Kesselstadtu, že sv. roucho při blížícím se nebezpečí zachráni. — Kurfiřt přijal jeho nabídnutí a poručil písemně — a to tajně — hraběti, by sv. roucho za pomoci duchovního rady Carovea a vikáře dómu Schüla do Würzburku zavezl, a to jen tehdy, když by pevnost Ehrenbreitstein měla býti obležena. Brzy na to bylo svaté roucho v také tajnosti z pevnosti odvezeno, že mimo kurfiřta a mužů k tomu určených, nikdo více o tom nevěděl. Jeli se sv. rouchem přes Limburk, Achaffenburk do Bamberka, kam dle zprávy kanovníka z Benningen 2. října dorazili. Zde v Bamberce zůstalo sv. roucho až do r. 1803, odkudž je kurfiřt Clemens Václav, jenž se stal mezitím biskupem v Augsburgu, v měsíci červenci odvezl a sebou vzal, a ve dvorní kapli augsburské v tichosti uschoval. Zde v Augsburgu bylo sv. roucho u kurfiřta Clemense Václava a děkana hraběte Filippa z Kesselstadtu uschováno, aniž by to komu známo bylo. V r. 1808 učinil biskup trevirský Karel Manay seznam všech sv. ostatků, nádob a rouch kostelních, které při vpádu Francouzů do Trevíru zavezeny byly do Nassavska, a jež nyní na vévodovi nassavském žádal: prvním na seznamu nassavské vládě odevzdaném nalezalo se sv. roucho. Vévoda Bedřich Vilém nezdrahal se aspoň část žádaných ostatků navrátiti, chtěl však, poněvadž zaplané věci na seznamu biskupském ve vévodské komoře se nenalezaly, by mu zpráva od jeho vlády v Ehrenbreitsteině o záležitosti té podána byla. Vévodská vláda nemohla podati žádné určité zprávy, podala ale důvody, z nichž zřejmo bylo, že biskup a dóm trevirský nemají žádného práva, by sv. ostatky a jiné kostelů roucha nazpět žádali: an starý dóm jest zrušen a saecularisován, nový dóm pak se nesmí nikterak považovati za pokračování starého, nýbrž jest nová od francouzské vlády založena corporace, které nemožno něčeho jiného žádati, nežli to, co jí francouzskou vládou darováno bylo, a proto nemůže žádati věci, jež patří právem státním a mezinárodním knížecímu domu nassavskému. O sv. rouchu podali mimo tento důvod i ten, že sv. roucho již sto roků není uschováno v dómě trevirském, nýbrž na pravé straně Rýna v pevnosti Ehrenbreitsteině, a tam i časem k veřejnému uctění se vystavuje a proto vším právem jest majetkem vévodského domu.

³²⁾ Foreign, Quart. Review. 1836, Jan. p. 428.

³³⁾ Walton, Polygl. Prolegomena.

Tak zněla zpráva nassavské vlády v Ehrenbreitsteině psaná vévodovi dne 21. ledna 1809; a jelikož tehdejší tajný rada a kancléř vlády. Kahl, dříve u kurfiřta trevirského byl, oznámil nyní vévodovi v této zprávě, že sv. roucho na rozkaz kurfiřtův jest uschováno v Bamberce, a tam že dosud se nalezá; Jemu totiž nebylo známo, že sv. roucho odvezeno bylo do Augsburga, a proto psal, že jest v Bamberce, proto má Nassavsko na ně právo a ihned se vláda vévodovi nabídla, že mu podá bližší návrhy, jak by se přenesla a uschovala tato tak z mnohých příčin interessantní reliquie, až by jen počasí bylo příznivým, by plavba po řece vydání nerozmnožila.

Dle této zprávy se vévoda domníval, že jest povinností jeho, by si sv. roucho osvojil, a proto dal jeho kabinetní rada, svobodný pán z Gagernů, biskupu trevirskému dne 17. srpna 1809 zápornou odpověď. Při tom upozornil, že protestantská vláda musí býti při náboženských záležitostech, obyčejích a statech církevních velmi obezřetnou; sv. roucho nebylo snad v posledních dobách do Ehrenbreitsteina převezeno, nýbrž přes celé století tam bylo uschováno. Nyní ale připadly vyjednáváním raštadským a mírem lünevillským všechny movité a nemovité statky na pravém břehu Rýna duchovních knížat, nyní statky saecularisované, dotýčným knížatům světským. Vše, co bylo dříve majetkem katedrály trevirské, jest zrušeno, a Nassavsko, jemuž připadl díl na pravém břehu Rýna, není ničím jiným povinno, než by pensi dalo oněm duchovním, kteří jsou v tomto novém území. Z těchto důvodů nechtělo Nassavsko sv. roucho Trevíru vydati.

Obratem odpověděl i biskup trevirský. Připadlyť světské pozemky kurfiřta trevirského a jeho kapitoly náhradou knížatům světským; nelze však nikterak sv. roucho za takovýto statek míti; ano jest ryze náboženskou věcí a nemá ceny pro obyčejný — občanský styk. Dále nebylo nikdy majetkem kapitoly ani její členů, nýbrž toliko trevirského chrámu. Bylo ovšem do Ehrenbreitsteinu převezeno a tam pro větší bezpečnost chováno, tím nepřestalo býti majetkem dómu trevirského. Proto nemá zde platnosti článek 37. říšské smlouvy, an pravý a zákonitý majitel jeho jest levá strana Rýna, dóm trevirský.

Oproti těmto krátkým a pádným důvodům chrámu trevirského trval vévoda na tom, aby sv. roucho zemi zachoval. Proto dal biskupovi Karlovi Mannay-ovi opět zápornou odpověď, a chystal se, aby sv. roucho z dosavadního místa do Nassavska převezl. Nevěda však, kde sv. roucho nyní jest, nařídil své vládě (7. září 1809) v Ehrenbreitsteině, by vyzvěděla jeho nynější sídla. Vládní rada z Collů ujal se horlivě této záležitosti; vyzval od členů tehdejší trevirské kapitoly, kteří vědomost o útěku sv. roucha měli, hlavně od svobodného pána z Vennigen a děkana hraběte z Kesselstadtu, kde by nyní as sv. roucho bylo, a zároveň žádal na generálním vikariatu limburském o dobrozdání, jak by as sv. roucho dosáhli, což chtí oslaviti, jakož i kde by budoucně se uschovati a kdy vystaviti mělo.

Než i biskup trevirský nebyl mezitím nečinným. Když byl poprvé vévoda žádost jeho odmítl, obrátil se na kurfiřta Clementa Václava, jenž sv. roucho skrýval, a jemu zprávu dal, že s cis. francouzským gouvernerem o to u nassavské vlády pracovati bude, by mu sv. roucho vydáno bylo, a žádal jej, aby s vydáním sv. roucha (jež patří dómu trevirskému), o něž se ale nyní vévoda nassavský uchází, nespěchal a sečkal, až se navzájem dorozumí. Kurfiřt přání biskupa tím spíše vyhověl, an byl jednak přesvědčen o právu dómu trevirského, a jednak již z náklonnosti ku své dřívější diecesi sám si přál, aby ji sv. roucho vráceno bylo; pročež, když vyzván byl, aby vydání sv. roucha zdržel, zpravil ihned o tom svůj arcibiskupský vikariat v Limburce, který pak výsledek vévodské vládě sdělil. Poněvadž však území dřívější arcid. trevirské na pravém břehu Rýna ležící patřilo, co do duchovního soudnictví kurfiřtovi, a při jeho nastolení na biskupský stolec augsburský mu zůstalo, a tak i Nassavsko k arcibiskupské diecesi Klemense Václava

patřilo, proto byla jeho odpověď vládě nassavské velmi nápadnou: jednou proto, že biskup trevirský pomocí vlády francouzské sv. roucho vymáhá; podruhé pak, že kurfiřt trevirský, Clemens Václav, se nejen vyslovil proti zájmům svých diecesanů (katolíků nassavských), ve prospěch dómu trevirského, nýbrž, že až do rozhodnutí celé záležitosti se považuje za pravého majitele sv. roucha. — Nassavsko však řídilo se touto zásadou: že vévoda nassavský se stal, jak dle práva tak i majetku, jediným vlastníkem této drahocenné starožitnosti a není proto vázán, tento z mnohých ohledů tak drahocenný poklad, na nějž celá země jest pyšnou, ve prospěch cizího chrámu vydati.

By tuto tak apodikticky vyslovenou zásadu právně odůvodnili, poručila vláda radovi z Collů, by sbíral historické poznámky o sv. rouše a chce v pojednání historicko-diplomatickém dokázati: 1. sv. Helena nedarovala původně sv. roucho dómu, nýbrž Trevirsku; 2. libovůle dotýčného arcibiskupa stanovila, kde se sv. roucho má uschovati; proto bylo sv. roucho i na pevnosti Ehrenbreitsteinské uschováno; 3. posito sed non concessio, kdyby i sv. roucho bylo majetkem dómu, nemá nyní chrám trevirský žádného práva, poněvadž stará kapitola jest zavřena, a jeho movité i nemovité statky saecularisovány a státní smlouvou dotýčným pánům dány.

Touto ve 20 krátkých člancích historicko-diplomatickou dedukcí domnívala se vláda, že „bludný náhled“ kurfiřtův, a „nezákonnost nároků“ biskupa trevirského dokázala, a proti tomu právo vévodovo na sv. roucho dostatečně zjistila. a proto po vyhotovení těchto odpovědí pro kurfiřta a biskupa čekala klidně na výsledek (v listop. 1809).

Od této doby, kdy vláda tyto historicko-diplomatické dedukce zaslala (r. 1809) a vévoda vládu vyzval, aby práva jeho na sv. roucho se nevzdala (10. listop. 1809), Nassavsko v záležitosti této ničeho více nečinilo až do 7. července 1810. — Příčina není známa proč vláda opomenula dle rozkazu vévodova dále pokračovati; když pak na to v červenci 1810 arcibisk. gener. vikariát limburský vyzvala, by u kurfiřta o vydání roucha pracoval, bylo již pozdě, poněvadž sv. roucho nebylo více v moci kurfiřta.

Král bavorský hlásí se o sv. roucho.

Nejen právo dómu trevirského, nýbrž i přízeň, které se těšil Karel Mannay u císaře Napoleona, podporovala biskupa trevirského; neb kromé vévody nassavského i král bavorský ucházel se o sv. roucho. Jak se to stalo, vysvětlí se dopisem, který hrabě Clemens z Kesselstadtu tehdejšímu děkanovi Castellovi zaslal (4. března 1825), a v něm osudy sv. roucha v tehdejších dobách válečných vypisuje. Úryvek dopisu tohoto zní: „V r. 1794, když zmíněné francouzské sbory celého levého břehu Rýna dobyly, staral se tehdejší arcibiskup a kurfiřt trevirský Clemens jediné o to, by sv. roucho v bezpečnosti měl, a protože je odevzdal tehdejšímu kapitolnímu děkanovi a dosud v Heidelberce žijícímu svobodnému pánu z Benningů, by je odvezli do Bamberka a tamnější kapitole odevzdali, by je strážila.

V r. 1796 zaplavily francouzské revoluční sbory celé Německo až po české hranice, a bamberká kapitola odvezla sv. roucho i se svým ostatním pokladem kostelním do Čech. V následujících letech byly voje francouzské od pravého břehu Rýna zatlačeny; tu zmíněná kapitola nařídila, by sv. roucho bylo do Bamberka převezeno, a zbožný a ctnostný arcibiskup a kurfiřt, jenž hlavně o sv. roucho pečoval, svěřil je svobodnému pánu z Kerpenů, děkanu tehdejší tamnější kapitoly.

(Pokrač.)

P r a v é š t ě s t í .

Napsal Antonín Flaček.

(Pokračování.)

Když pak někdy mimoděk do náboženských rozprav se zabředli, tu tvrdíval, že ku spasení lidskému postačí pouhá víra a víra jest prý tím příkrovem, jenž lidské břichy příkrývá.

Ze rtů tak slícných bylo tvrzení toto hladoučné, a nezkušená dívka netušila úlisného hada, jenž jí ve formě sladounkého medu číši jedem naplněnou podával. Nyní teprve, když již držel blaženou dívku pevně v moci své, svěřil se jí, že je jinověřcem, že však je křesťanem, jako každý jiný katolík, a že učení Kristovo je i učení jeho. Aninka, vyvinula se mu uleknuta z náručí, pohlédla naň zděšeně a zvolala:

„Ty tedy nejsi katolíkem?“

„Nelekej se toho, dušinko,“ chlácholil jí Diviš, „vždyť jsem křesťanem, jako kdokoliv jiný z vaší víry. Ve vaší a naší víře není jiného rozdílu, nežli toho, že neuznáváme římského papeže za hlavu církve. Tou je dle našeho názoru jedině sám Kristus. Vše ostatní máme společné.“

Prostíká povaha a přímá mysl dívčina věřila na slovo všemu, co z úst milovaného Josífka vycházelo a uspokojila se tudíž lehce.

Sliboval jí hory, doly a konečně doložil:

„Náboženství jest věcí svědomí. Necht každý věří co chce. Ať panuje volnost mezi lidstvem. Jakým právem bys nesměla žít dle názoru víry katolické. Pošetilcem by byl ten, kdo by ti v tom chtěl bránit. Buď katoličkou upřímnou, tak jako já zůstanu upřímným vyznavačem vyznání helvétského —!“

„Mám se státi ženou helvéty —!“ vykřikla zděšeně Aninka a vzhopila se prudce z lavičky. Diviš však ji zachytil, sevřel v svou náruč, a pravil:

„Jdi, bloudku, což nebyli všichni Češi helvéty? Vždyť jest to národní církev, na níž nelpí nic cizáckého — a pak — snad — přesvědčíš-li mne, stanu se dle vzoru toho tím nejvěrnějším katolíkem. Budu tvým věrným žákem.“

Tím byla Aninka úplně odzbrojena a ona zašeptala:

„Budiž, jsem tvoje v životě i v smrti.“

Tak je nalezla stará Horáková, vracejíc se z Bubenče.

III

Na václavském náměstí, v bytě velmi stkvostně zařízeném zbudovali sobě novomanželé Divišovi novou domácnost.

Aninka rozplývala se téměř blahostí, neboť láska její prýstící z oddaného věrného srdce, byla nejčistším výronem duše její, klamu a šalby neznající. Za to Diviš však, jakmile se stal pánem jmění, po němž duše jeho práhla, ochábl brzo ve své laskavosti k mladé paní své. Nesměla ani stéblo křížem přeloziti; k čemu prý je služka, a jakmile jí Diviš v kuchyni při sebe nepatrnější práci zastihl, spustil do velkého láteření. Ruce sobě musela umývati v různých voňavých vodičkách, aby z nich ohyzdná červeň zmizela. Ruce, jichž ustavičně červeň mu nízký rod ženín připomínala, musela rukavičkami zakrývati, neboť již pouhá obnažená ruka její, jej přímo děsila. Ubohá žena zmírala dlouhou chvíli, jsouc mužem k neustálé nečinnosti nucena. Jak si ubohá oddechla, když dlel mimo dům. Hned byla v kuchyni, kde se služkou drhla, prala, žehlila a kuchařila, arcit tak musela jen pokoutně činiti.

Matička Horáková, nešla s mladým panstvem a zůstala v dosavadním bytu, jež jí Diviš platil z uznalosti za prokázané mu služby, a živila se

obvyklým způsobem dále Aninka postrádala těžce zkušené rady její, neboť byl Diviš pravým domácím tyranem. Málo kdy doma jedl a když tomu tak bylo, nestály nejvybranější pokrmy, jež mu mladá choť předložila, za nic, ač dokaváde ještě u Šrámků sloužila, byla hledanou kuchařkou. Diviš nyní častěji litoval, že se byl nerovně oženil, když však pohlédl do nyjícího oka mladé ženy, jež úzkostlivě každý jeho pohyb střežla, tu vždy se ukonejšil. Věděl, že jest vroucně milován, a že by ztěžka byl upřímnější a věrnější manželky nalezl. Jen kdyby byla víc do světa, vždyť sobě neuměla ani barvu šatů vybrati, vše na ni jen tak leda bylo viselo, nic nevyhlížela elegantné a jen s pokornou tváří každého i chudšasa oslovila. To prozrazovalo nízký původ její. Též její častá chůze do kostela jej mrzela, což když Aninka upozorovala, docela zanechala, uzavrouc se ve svém pokoji, kde se mohla bez překážky pobožnosti své věnovati.

Ubohá mladá paní seznala nyní s hrůzou, do jakého bludiště s nerovným sňatkem zabředla, nebyla však tak silnou, aby manželé svému odpor klásti mohla, a odevzdala se tudíž oddaně do vůle Všemohoucího a považovala události, jež se s ní v Praze sběhly, za trpkou zkoušku, již na ni Pán Bůh seslal.

Diviš vzal do své správy značné jmění své manželky a počal s ním různé finanční operace prováděti. I jemu dařilo se poměrně dobře, a on v krátké době vyzískal značný kapitál. To jej učinilo smělejší a on počal závoditi s velkými finančními silami, vyšel však vždy jako vítěz ze závodiště.

Jeho žínka neměla o jeho špekulativních obchodech ani tušení a zvykla scbě na samotu zúplna. Krom procházek, jež se svým mužem letní dobou podnikala, nebyla ve veřejnosti takřka ani známa; sama po známostech netoužila a její muž nehledal příležitosti, by se s ní chlubití mohl. Vždyť věděla celá vzdělaná a elitní třída, že sobě vzal pouhou služku, a tu nechtěl se pokoření dočekať, aby mu to snad ve veřejné společnosti do očí vyčtli a suad se útrpně k ní zády obraceli.

Nadešla doba, kde se měla mladá paní státi matkou. Diviš požádal matičku Horákovu, by v době této stála jeho mladé paní po boku, čímž se hleděl Anince jaksi zalichotiti a očekával s netrpělivostí narození dítěte. Očekávaná chvílka se konečně dostavila a mladá choť porodila hezounké děvčátko v úplném zdraví. K vůli svému muži, byla by sobě přála chlapečka a s okem zaroseným pohlédla k němu, když do ložnice vstupoval a sepjala ruce, jakoby za lásku pro novorozenou dívku prosila. Diviš pohlédl jen suše na paní i dítěte a zase odešel ven lhostejně po svém obchodě.

Křest dívky a vše k tomu potřebné musela obstarati Horáková, neboť Diviš ve své nevěrecké zaslepenosti, nechtěl na faru ani do kostela jíti, nemá prý tam co činiti. Beztoho by bylo nejlépe, aby již ta komedie přestala, takto by měl spokojenější mysl, neboť jedna víra, jedna mysl. Aninka by měla těch vrtochů zanechati a přestoupiti k jeho vyznání. S takovou odešel z domu a odjel na několik dní do Vídně v obchodních záležitostech. Na křtu svatém, zastávali kostelník strahovský a matička Horáková místo kmotrův a dívence bylo dáno jméno Ludmila, neb se dívka právě dne 16. září narodila.

Nyní bylo po dlouhé chvíli; Aninka obživla znova ve svém dítěti a věnovala se mu cele. Lidunka byla její štěstí, neboť nyní měla mladá matka někoho, s nímž se mohla ustavičně obíratí a blahořečila Bohu, za dar jí poskytnutý.

Mezi tím se vrhal Diviš vždy náruživěji v náruč bursovní špekulace a ztrácel tisíce za tisíci. Zval mladé bursiany k večerním dýchánkům a hýřil s nimi mnohdy až do rána, kdežto matka jako anděl strážce nad koľébkou dítěte svého bděla.

Jednoho večera, právě když kumpáni nejvíce veselí byli a žampanské popíjeli, šla náhodou mladá paní okolo salonu a tu zaslechla, jak sobě bursovní rytíři o jejím muži nepěkné věci vyprávějí.

„Slyš Hellere,“ začal mladý bursián Weil, „náš hostitel zdá se býti v úzkých „Jeho krkolomné obchody na burse zlámou mu brzo vaz.“

„Eh, což nám po tom; užívejme, dokud máme z čeho,“ odvětil Heller a naliv sobě sklenku šumícího roku vyprázdnil ji na ráz.

Aninka se hrůzou zapotácela, — tedy její peníze jsou na burse — ne — o tom neměla ani zdání. Sotva že se doplazila do své ložnice. Zde klesla u kolebky a vypukla v hořký pláč. Tu vstoupil do ložnice Diviš.

„Jdu se podívat na Lidunku,“ odvětil, vida však Aninku v pláči se rozplývající, tázal se po příčině.

„Josefe,“ zalkala mladá paní, „kde jsou mé peníze?“

Diviš zbledl a za chvíli odvětil. „Jsou dobře v obchodu uloženy.“

„Ano,“ zvolala Aninka, „v bursovních obchodech a za krátko snad budou v dým obráceny.“

„Nestarej se o své peníze; nepřijdeš o nic, špekulace, již jsem včera předsevzal, se musí zdařiti a tu vyděláme velké tisíce“ a plaše na spící dítě pohlédnuv odebral se do svého pokoje.

Od onoho dne přestaly pitky u Divišů. Diviš měl některého z pijanů v podezření, že o něm nekalé zprávy roztrušoval a mjel své kumpány.

To Aninku upokojilo a ona se oddala opět svému milému zaměstnání. Lidunka rostla vůčihledě a byla jedinou radostí matčinou a v úsměvu malinké žvatlačky nalezla tato náhradu za nevšímavost manželovu.

Jednoho dne vrátil se Diviš z cesty, již byl k vůli uzavření jistého obchodu podnikl, do Prahy a zkrátka Anince sdělil, by se chystala na cestu na venek. V Praze prý je dusno, a tu že bude pro její slabé zdraví výhodný pobyt v podřípské krajině, a že ji chce při příležitosti té představití svým přátelům.

Okamžiku tohoto se Aninka vždy bála, neboť se lekala setkání se přátelstvem, jež není její víry a pročež odvětila, že je zcela zdráva a procházky do královské obory, kde v létě vždy skoro celé dny trávil, jí dostačují.

„Což se stydíš za mé přátele,“ rozhorlil se Diviš. „Setkáš se zajisté se vzdělanci prvního řádu, neboť Podřípsko je v ohledu tom veleznámé. Myslím, že rodu tvému ani za mák nežadají, a pročež zůstane při mém ustanovení. Budeš bydleti ve faře v Kvilovicích a tam budeš zajisté dobře uschována.“ Po rozmluvě této odešel.

Druhého dne odjel Diviš se svojí rodinou do Kvílovic.

Fara ve Kvilovicích podobala se švýcarskému domku, jsouc kolkolem divokým vínem ovinuta. Při faře rozprostírala se velká zahrada s rozkošnou besídkou a podobala se panskému parku. Na severní straně zahrady stál velký háj plný rozkošných cestiček, mostů a procházek. Diviš nemohl skutečně lůznějšího místa pro rodinu svoji vyhlédnouti nežli příbytek pastorův, jehož domácnost pozůstávala z manželky, pastora a dvou dorůstajících dcer Anděly a Bibiany.

Paní pastorová byla tetou Divíše, a týž chtěl návštěvou touto zabíti dvě mouchy na ráz. Sliboval tetince hned od počátku svého manželství, že představí Aninku rodině pastora, a pak myslil, že strýc pastor bude lepším mentorem a že Aninku k změně víry lehčeji pohne tím spíše, ježto ve Kvílovicích nebylo ani jediného katolíka.

Hosté z Prahy byli tedy ve faře s toužebností očekávání.

Paní pastorová věděla z popisu, jež jí mladý Diviš nakreslil, že není Aninka vynikající kráskou, za to však prý má věrné, oddané srdce, a při tom bohata; a tušila, že Diviš vlastně při své ženitbě jen bohatství její na zřeteli měl. Zнала jej co sobeckého a ctižádostivého muže a nedivila se pranic jeho volbě, ba schvalovala ji úplně, jsouc té naděje, že se Aninka lehce oblomiti dá a k víře muže svého se nakloní.

Konečně přijeli. Mladá paní s Lidunkou v náručí, vstoupila první přes práh nového, pro ni tak obávaného útulku. V té chvíli byla skutečně sličnou. Cestou zruměnily se její líce a její temný hluboký zrak hleděl pokorně, jak

již Aninka v obyčeji měla, k příbuzným muže jejího. Pastorka k ní rychle přikročila a přivinula ji k srdci, co zatím obě dívky blažené matce Lidunku odebraly a ji celovaly. Pastor se zatím vítal s Divišem; pak přikročil k Anince a podáváje jí ruku, pravil slavnostně: „Pokoj budiž s tebou, dcero má, buď vítána v příbytku klidu a míru. Odpočiň si u nás!“

První uvitání se Anince velice líbilo, ač k němu se strachem a srdcem nepokojně bušícím vstříc hleděla. Pastorka jsouc dámou vzdělanou, dovedla velmi jemně dotknouti se strun nitra příbuzné papeženky a vidouc její pokorné chování se k ní, jásala z lehkého vítězství nad ní.

Rychle plynul pražským hostům den po dni. Pastorovic nosili Aninku téměř na rukou, každá její sebe malichernější žádost, byla pro všechny nejprůsušším rozkazem. Pastor s Divišem procházeli se celé dny po vůkolí, kdežto dámy opět Aninku bavily a s ní o Praze hovořily. Pastorka dovedla s jemným taktem uvéstí veškeré hovory na stránku náboženskou, líčila užaslé Anince slavné doby národa za Žižky a za Husa, a horovala pro jednotnou církev v národě a tou prý v budoucnosti musí se státi církev pravého evangelia a tou jest vyznání helvétské. Národ konečně procitne ze sna a pozná své pravé apoštoly. Popisovala slavné muže národa českého Jiřího Poděbrada, Komenského, Jana Blahoslava, Karla Žerotína a dovedla svojí skutečně luznou výmluvností mladou paní tak ukouzlit, že se odhodlala s domácí rodinou navštívit v neděli evangelickou modlitebnu. Cestou je veškeré obyvatelstvo uctivě pozdravovalo, a v modlitebně povstali všichni se sedadel, jakmile byla rodina pastorova vstoupila a se na vyhrazeném pro ni místě usadila. Po odbyté pobožnosti přidružil se k nim pastor a tázal se Aninky, jak se jí v jejich kostele líbilo?

Aninka jsouc dojmy zažitými omámena, zašeptala, že je to v kostele velmi hezké, až na tu přílišnou jednoduchost, ba nahotu u vnitř.

Pastor odvětil, že očekával námitku její; pravý věřící má prý se vystříhati všeho pohanského. Ozdoby chrámové, obrazy, sochy, svíčky, kadidla různá atd. jsou prý všechno pozůstatky z dob pohanských a těch se má každý věřící křesťan vystříhati. Jen jednoduchostí lze Boha slušně uctít, neboť veškeré ozdoby odlučují mysl lidskou od Boha a proto volila církev jejich úplnou jednoduchost, by tím spíše s vroucím a upřímným srdcem se věřící k Bohu povznášeli.

Aninka poslouchala mlčky výklad pastorův; v duchu však si vzpomněla na útulnou a přívětivou kapli sv. Antonína v klášteře zámuckém, v níž si byla první základ nábožensko-mravného vychování v útlé srdce vstřípila, vzpomněla si na vroucí modlitby, jež jí z ryzí duše se vylévaly a jež jí vždy útěchu poskytovaly, kdykoliv kapli sv. Antonínskou navštívila a to vše usvědčovalo pastora ze lži. —

(Pokr.)

S výměnkáři tam, kde líhal Job!

Nemůže býti hříchu většího, jako ubližovati starým lidem nad hrobem stojícím, kteří po celý život dřeli se a strádali, aby dětem svým mohli za nechatí nějaký majetek. Kterak snadno zapomínají mladí, že staří je na rukou chovali, líbali, živili, odchovali a zaopatřovali! Pravda, že staří mají své slabosti, jež mnohdy bývají velice nepříjemny, že často potřebují ošetření zrovna jako děti. Za 50—60 let dření nashání se do těla všelijakých neduhů, ba i nemocí, jež jeví se ranami, vředy, otékáním, loupáním, nečistotou a pod. Zle bývá starým, musejí-li poslední leta života trávit u nevěsty, jež rodiče muže svého nepovažuje, jakoby byli její. Zde bývá starochům snášeti věci často děsné, jak z následujícího poznáváme:

Trudná, přesmtná historie výměnkářská vylíčuje se po tolikáte v dusném ovzduší soudní síně. Tu rozevirá se mnohdy před námi netušená pustina

duši a srdci, srdci naplněných záštími, jedem, z něhož krůpěj po krůpěji úmyslně vkapává se v každý doušek, na každé sousto, podávané nešťastnému výminkáři; a když tento jed příliš zdlouha otravuje, když výminkář příliš dlouho žije, zvedá se noha ve střevici s tvrdým podpatkem, a to vetché tělo stařecké se ukopává.... Do pekla s tebou, starý osle, užil jsi světa dost....!

Bylo téměř osmdesát let Josefu Kocourkovi, rolníku v Chaloupkách, když před osmi lety postoupil živnost synu Františkovi a ženě jeho Karolině, kterou si mladý hospodář právě byl přivedl. Tenkrátě mladá snacha líbala ty svaštělé ruce, které nechaly práce a chtěly si v komůrce výminkářské odpočinouti. Netrval dlouho klidný jeho odpočinek. Po několika měsících umřel mladý hospodář a také jeho polovička připadla nyní vdově Karolině Kocourkové, která však dlouho netruchlila, nýbrž zase po několika měsících se vdala za nynějšího muže Jana Kořínka. Výminkář Kocourek octl se v rukou dvou lidí zcela cizích, kteří ho víc a více nenáviděli, kteří jej pokládali za zbytečné břemeno a přímo za trest, od Pána Boha seslaný. Ovšem také Kocourek nemohl míti lásky k této své snaše a k tomuto zeti.

Tak uplynulo asi pět, šest let, dlouhých to let nejen mladým, nedočkavým hospodářům, ale i vetchému výminkáři.

Konečně loni 22. května nastalo oběma stranám „vykoupení“ — jaké vykoupení! Ze stavení ozýval se křik — Karolina Kořínková střetla se ve chlévě se starým Kocourkem, zasypala jej spoustou surových, jizlivých nadávek, hrozila mu zabitím, probodnutím a když ho vystřčila z chléva, když stařec vyvrával, porazila ho do hnoje a kopala ho....

A proti chatrnému výminkáři přispěl jí na pomoc 48letý nádenník Karel Hejbal, který tenkrát u Kořínků plácal pod kolnu vepřovice.

Zvedl se sice Kocourek s hnoje, ale teď přišel Hejbal, nastalo nové tažení, kopání a šlapání po starci....

Našel ho asi po hodině soused nějaký zbitého, za plotem ležícího, i oznámil to manželu druhé jeho dcery, Ant. Duškovi, přišli si pro pantátu a odvezli ho — ne však k lékaři, nýbrž k advokátovi do Hořovic, kde si starý Kocourek dal sepsati žalobu na Kořínkovou a Hejbala pro — urážku na cti. Procesu se už nedočkal; bylo mu hůř a hůře a když cítil konec, vyžádal si Kocourek, aby ho po smrti „otevřeli“, aby bylo vidět, „jak mu ti dva dali.“

Byl pytván, při čemž shledáno, že měl zlomené žebro, buď od rány neb kopnutí, z toho vznikl zánět plic a na konec — smrt.

Kdo mu dal ránu, kterou zaviněna smrt, nebylo možno zjistit. Pachatelé sváděli to jeden na druhého; vinilť Hejbal Kořínkovou, Kořínková Hejbala.

Při věřejším líčení dosvědčili svědci, že Kořínková skutečně velmi zle nakládala s výminkářem, bylať při tom dílem viděna, dílem vypověděl to Kocourek před svojí smrtí. Tak soud nabyv přesvědčení o jejím skutku, uznal ji vinnou dle žaloby a odsoudil ji také do těžkého žaláře na deset měsíců. — To je příliš málo.

D r o b n o s t i.

Sebevraždy v Prusku. Královská pruská statistická kancelář v Berlíně vydala přehledný seznam všech zoufalců, kteří v posledních desíti letech sešli různými způsoby sebevraždy se světa. Z úvahy, která se v čele knihy té nalezá, vychází na jevo, že každoročně zmírá v celé říši Německé přes 2000 lidí sebevraždou, že pak číslo to stále vzrůstá. Ze dvou tisíc zoufalců usmrtilo se 300 z nešťastné (?), řekněme spíše: z nečisté lásky, 500 z hladu a bídy, 200 z omrzelosti života, 600 následkem nezhojitelné nemoci, 250 ze zármutku nad ztrátou dítek, rodičů neb blízkých příbuzných, 200 v zá-

chvatů choromyslnosti, 20 z lítosti nad tím, že byli pohaněni neb těžce uraženi, 20 ze strachu před trestem. 6 z pověrečnosti a 4 následkem přemrštěného — slavomanu. Bylo by zajímavo zvěděti, kolik chudáků tohoto posledního kalibru u nás existuje, neboť víme z každodenních smutných i veselých zkušeností, že se u nás rozmáhá den ke dni počet nešťastných výtečníků, kteří by se pro ždíbeček slávy vzájemně též „utloukli“.

* * *

Požár v Hamburku. (Dne 5—8. května 1842.) Veliké a bohaté město toto, o němž u nás ví každé dítě a jmenovitě, že se tam odtud jede do Ameriky, právě slavilo zvláštní padesátiletou památku — nejhroznějšího požáru tohoto věku. Zavdělíme se zajisté čtenářům, vyličíme li jim zprávu o něm ze starých zpráv.

Dne 5. května 1842 o jedné hodině po půlnoci vypukl v jednom domě v postranní ulici oheň, jemuž na počátku nepřikládala se žádná důležitost! Zdálo se, že k ránu je na dobro uhašen. Avšak okolo 9. ráno vypukl opět a začal šířiti se do okolních ulic, odkud zasáhl ohromná skladiště Vadalovy a spol., kdež nabromaděny byly veliké zásoby araku, šelaku, gumy, klibu a pod. Zde požár rozmohl se v celé své hrůze a všecko hašení bylo marné. Od skladišť plamenové jako ohnivá potopa valili se do celé čtvrti.

Skoro rychlejší nežli utíkající lid, byl oheň a dým, jenž valil se do všech ulic. Celé město bylo ohroženo. Na vynášení nábytku nebylo ani pomyslení. K večeru shořela radnice a odtud hrozný živel zasáhl krásný, starobylý kostel sv. Mikuláše s vysokou věží. Věž tu bylo vidět daleko do moře. Plavci vracející se z jiných světů, jakmile viděli z moře vyčnívati křížek věže, zvolali: sv. Mikuláš jde nám v ústrety. Tu již považovali se jako doma. S ustrnutím zřeli obyvatelé na věž tonoucí v plamenném moři. Věž se kolísala. Z plamenů hlasem žalostným ozvaly se zvony naposled a věž s ohromným rachotem sesula se. Srdce rvoucí výkřik vydral se z prsou statisiců. Jakmile padla věž, zdálo se mnohým, jakoby blížil se konec světa, jakoby ty zvony Hamburku odzvonily umíráčkem.

— Již je konec všemu, Hamburku již není, — úpěl lid. Ze čtvrtí požárem dosud nezasáhnutých lid šmahem utíkal. Kde kdo mohl dodělati se vozu, vynášel a odvážel, a kdo vozu neměl, popadl rychle co kde mohl, a přechal, mnozí odnášeli jen své děti, anebo staré rodiče. Utíkající zatarasili ulice, kudy přijížděli hasiči z okolí. Nastala hrozná tlačenice. Zelené stromy hořely, větvemi šlohařice do střech a do koňů kolkolem jiskry a nedopalky rozhazující. Na říčce Alsteře bylo množství lodic, obtížených zbožím pohořelých. Však ani těchto zbytků jakoby zavistivý živel nechtěl ubohým doprání, zasáhl i ty a v okamžiku hořely, hořela i voda do níž sudy oleje se rozlévaly. Hrůzy dostoupily stupně nejvyššího, když ohromné zásoby oleje a libu ze sudů rozpraskaných rozlily se do kanálu. Tu zdálo se, jakoby země pod nohama se rozevřela a chrlila na povrch oheň. Oheň se shora, oheň ze zdola, oheň s nebe i země.

Zatím z Hanoverska a Magdeburga přikvapilo nešťastnému městu na pomoc vojsko, aby mezi zoufalým lidem udělalo nějaký pořádek, a aby pokud možná, požáru činila se přítrž. Ulicemi duněla děla. K čemu to? Nebylo pomoci jiné, jako rozstříletí celé ulice domů k omezení požáru.

Lidé hrůzou šileli a umírali, když ke všemu ještě začala hřměti děla a když jeden dům za druhým s ohlušným rachotem se řítil. Byla to děsná hudba v plamenném moři. Lidé musili násilím býti odváděni z domů a dívati se, kterak jejich rodinné krby se ničí. Po dva celé dni a noci neviděli obyvatelé nic než požár a dým a neslyšeli nic než křik, zoufání a rachot děl. Zdálo se, jako by mocnosti pekelné byly rozpoutány. A jako vždy i zde z otrlosti upadl lid v šílenost. Povstávali pověsti nejnemyslnější o podložení ohně spiklými vrahy, ba že prý i úřadové sami jsou těmi paliči. Vojsko

a občanská garda musili nešťastníky držeti v pořádku. Člověk jeden utíkající z domu s bedničkou, byl od zfanatisovaného lidu zachycen a na kusy roztrhán. Pepíci a darebáci všeho druhu vyzvídali, které domy budou roztrženy, vnikali do nich a dolů do sklepů a rabovali a drželi orgie, všechno všudež za sebou ničíce, až je vojsko zahnilo.

Konečně dne 8. května požár ustával, 1100 domů padlo mu za oběť, 200 skladů, radnice, kostel sv. Mikoláše a mnoho továren a závodů. Škoda pácila se na 135 milionů marek, 33 osob uhořelo, 18 bylo zabito a 120 poraněno.

Spousta požárem způsobená byla nade vše pomýšlení. Avšak nyní hamburští páni osvědčili velkodušnost a lidumilství podivuhodné.

Ačkoliv oheň miliony ztrávil, obětovaly se jiné miliony na ulevení okamžité bídě. Okolní města závodila ve skutcích křesťanské lásky.

V prvním návalu strachu mělo se za to, že kupci hamburští nebudou s to dostáti svým obchodním povinnostem. I žádali mnozí o prodloužení směnek, což jim odevšad i ochotně bylo povoleno. Avšak mnozí, jakmile vypršela lhůta, považovali to za pohanění staré slávy hamburských kupců, a vypláceli hotově, tak že poměrně málo který prolongace směnek použil. I pojišťující společnosti dodržely své závazky. Sedm německých a dvě anglické pojišťující společnosti vyplatili šest milionů m. na jednu. Toliko jedna francouzská společnost musila likvidovati, protože mezi méně zámožnými měšťany byla rozšířena. 18 milionů marek vyplatit pojistného nebyla s to. V celém Německu pořádány byly sbírky, jež vynesly miliony.

Hamburk v době poměrně velmi krátké pozvedl se opět z popele a jest o mnoho krásnější nežli dříve. Toliko kostel sv. Mikoláše nepozvedl se více ku své někdejší kráse.

* * *

Umřeli na „elixir vitae“. Čtenáři „Obrany“ zajisté již slyšeli o jakési zázračné vodičce, po níž staré babky prý se omlazují. Černoknězníci prý od pradávna vynalezením takové se zabývají. A šejdíři všeho druhu pokoušejí se od jakživa vodičkami všelijakými na omlazení — když ne celého těla, tedy alespoň vlasů — hloupé lidi o peníze podváděti. Že by ale i lidé vzdělání a vysoce postavení nechali se napáliti, nezdá se býti víře podobné, avšak je tomu tak. Jakýsi professor Sequardo v Paříži vynašel jakousi vodičku na omlazení, čili prodloužení věku, již nazval vitalínem, z králíčího a béránčího tuku a pod., která prý vstříkáním se pod kůži stárnoucí dědky a báby odmlazuje. Na tu vodičku nechali se chytit dva ruští generálové Baranow a Gresser, kteří však oba právě zemřeli, a jak při lékařském ohledání se zjistilo na otravu krve. Oni uvěřivše professoru Sequardovi, stříkali si pod kůži ten zázračný vitalin. Pověry panují nejen u starých bab, ale i u velkých pánů, když ztratili viru v Pána Boha, dárce života a zdraví.

Obsah „Obrany víry“:

Kázání a přednáška vdp. dra Poláka, provikáře apoštolského a missionáře v Číně. — Bludaři odsuzují se sami. (Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských. Pokračování.) — Dějepis svatých rouch v dómě trevirském. (Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. Pokračování.) — Pravé štěstí. (Napsal Ant. Plaček. Pokračování.) — S výměnkáři tam, kde líhal Job! — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádatkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Zlý duch ve Wemdingu v Bavořích.

Přinesli jsme nedávno delší pojednání o působení zlých duchův. Že tentokráte opětně k nim se vracíme, k tomu zavdala příčinu zvláštní událost, již i „Čech“ byl vyličil a jež židovské a liberální novináře nemálo poplašila. Tito byli od jakživa zvykli se zlými duchy pohrávati si jako s hračkami z nějakého bazáru. Literati všech druhů snažili se články víry o jsoucnosti zlých duchů z věrouky křesťanské na dobro vymazati tím, že v románech a divadelních kusech ďábla činili více méně směšným. A proto působila v nich událost Wemdingská nemalý rozruch.

Zde především uvádíme, co o ní přinesl „Čech“ ze dne 24. května:

V jisté míře zpravdují se slova pisma sv., že zlý duch vyšed od člověka, chodí po místech suchých hledaje odpočinutí a nenalezá a že pak chodí dále a vezme s sebou sedm (a snad sedmdesát sedm) jiných duchů horších a — — —

Tentokráte musíme konstatovati, že ta společnost zlých duchů nevrátila se na své staré místo, do Wemdingu, nýbrž že rozhostila se v redakcích židovsko-liberálních listů a to nejdříve ve staré lhářce Koliňačce a pak dál a dále do Hamburku, Berlína, Vídně a rozumí se, že neminula ani v Praze ulici Mariánskou a nevíme které ještě.

Věc, o níž se jedná, jest následující:

Ve Wemdingu, nepatrném to místečku v Bavorsku, diecése Eichstädtské, dne 14. července 1891 kapucínský kněz P. Aurelian se svolením duchovní vrchnosti vykonal církevní obřad vymítání zlého ducha na desítiletém chlapci Michalu Zilkovi, jenž pocházel z manželství smíšeného, matky protestantky, a byl protestantsky vychován, avšak později katolický otec posílal jej do školy katolické. Dle protokolu při exorcismu před svědky sepsaného, jenž nejdříve dostal se do „Köln. Ztg.“, je zjištěno následující: Ode dne 10. února r. m. pozorovali mlynářští manželé Zilkovi v Oberlottermühle na svém nejstarším synáčku Michalu zvláštní zjevy. Nebyl s to odříkati žádnou modlitbu, aby při ní se nerozružil, nemohl na blízku strpěti nic svěceného, ku př. růženec, vodu z kostela a pod., bil své rodiče a měl na tvářích výraz veskrz mimořádný. Vyšel li někam do polí a blížil-li se ku kříži, padal bez sebe na zem a musil býti přenešen. V kostele mezi pozdvihováním nebyl k udržení. Rodiče z počátku brali útočiště k lékaři, ale marně. Na to teprv šli ku svému knězi, který nad chlapcem se modlil — bez exorcismu

— ale též marně. Dne 12. května augsburský biskup ve Wemdingu sám na chlapci benedikce konal a dospěl k přesvědčení, že ani rodiče, ani chlapec podvodu jakéhos se nedopouštěli. Dne 25. června dovolil, aby na chlapci vykonán byl exorcismus, t. j. vymítání zlého ducha. Avšak vikáři — kaplani — z Dürrwangen a Feuchtwangen pro svoji „mladost a u věcech podobných nezkušenost“ s poděkováním odmítli obřad ten. Otec tedy obrátil se do kapucínského kláštera, kdež kněží Aurelian a Remigius vykonání obřadu přislíbili s dovolením biskupa eichstädtského. Dne 13. července oba kněží v kostele při zavřených dveřích, ale před svědky, obřad exorcismu vykonali, — bez výsledku. Na to dne 14. července po druhé a to při dveřích otevřených před shromážděným lidem, jenž spolu se modlil. Po vykonání obřadu — doslovně z protokolu — P. Aurelian kázal chlapci, aby udělal kříž, díval se na kříž, vyslovil jména: Ježíš, Maria, a archanděla Michala. Učinil to srdečně při tom plakaje. Podal jsem mu sv. ostatky k políbení. Učinil to s vroucími slzami. Na to chlapec modlil se hlasitě Otče náš a Zdrávas Maria a slze kající kanuly mu z očí. Na to jsem jej odevzdal do ochrany Matky Páně, zavěsiv mu škapulíř na krk. Rádost naše a všeho přítomného lidu byla nesmírná. Konečně jsem s chlapcem předstoupil před oltář a modlil se s ním na hlas „Te Deum“. Tohle je faktum. „Köln. Ztg.“ k vůli pikantnosti neopomenula do Wemdingu poslati zvláštního zpravodaje.

Neopatrností některého kněze dostal se celý protokol, jenž pro veřejnost určen nebyl, do kolínských novin a z nich pak ten zlý duch vyjížděl do všech novin židovských a liberálních. Některé listy zůstávaly však před tímto faktem státi udiveně jako jisté zvíře před novými vraty, sotva že z nich vyšly poznámky: merkwürdig, sonderbar im 19 Jahrhundert — fin de siècle. Pomáhají si všemožně výkladem nemoce, ale konstatují, že lékaři pomoci mu nemohli a že chlapec od té doby je zdráv.

— Dějí se na světě věci, o nichž se filosofům nezdálo — dí Hamlet. My zde z příčin pochopitelných nemůžeme se pouštět do věcí dogmatických. Obsírněji o tom bude pojednáno v příštím čísle „Obrany víry“.

Na konec dovolujeme si uvést posudek dvou liberálních listů a sice: „Neues Münch. Tagbl.“ a „Berliner Tagbl.“

První píše: Přišel jsem — zpravodaj — den po vyhojení chlapce do Wemdingu. Všecko obyvatelstvo celého okolí nalezalo se u velikém rozechvění. Událost uzdravení chlapce — dle udání posedlého — shledal jsem stvrzenou. Mezi lidem v kostele přítomným byli též protestanti. Když jsem s nimi mluvil, dosvědčili, že při obřadě modlili se sebou a že na své oči viděli, kterak zatvrzelý chlapec najednou změkl, kterak hlasitě plakal a kterak jedním rázem byl utrpení svého zbaven. Nenalezl jsem u protestantů ani zmínky o jakémsi rozhořčení nad kapucínem, naopak vděčné uznání. Přesvědčil jsem se, že nejen katolíci, ale i protestanti v jsoucnost zlého ducha věří. Vyslovil jsem domněnku o posuňkové nemoci — Veitstanz. Na to protestanti odvětili, že jim méně záleží na způsobu nemoci, jako spíše na skutečném údaji, že chlapec v kostele od kapucínů byl vyléčen a nad událost tu nemůže žádný lékař vybočiti. Musím pravdě vydati svědectví, že uzdravení bylo výsledkem modliteb kapucínů u přítomnosti mnohých, i protestantů. Na další námitku moji, proč rodiče chlapce nesvěřili lékařům, odvětili, že lékař jeden jim řekl, že by chlapce uzdravil (?) kdyby ho u něho 14 dní ponechali, to že však pro chudobu (!) svoji učiniti nemohli — a že jim to u kněží kapucínů — jak skutečnost dovedčila — přišlo o mnoho laciněji, t. j. zadarmo. Konečně mluvil jsem i s P. Aureliánem, který pevně jest přesvědčen, že chlapec byl posedlým. Musím přesvědčení jeho ctíti, bych i v ně nevěřil. Je to muž veskrz ctihodný a nepředpojatý. Býval dříve důstojníkem, jenž i v klášteře udržel si rozhled do světa nepředpojatý.

Významné je též včerejší vyjádření druhého listu.

Pojednáváje o události wemdingské na místě úvodním pod nápisem: *Mittelalterliche und moderne Mystik*, zahrnuje úsudek svůj asi ve slova: ponechme jen událost wemdingskou na pokoji, neboť máme příliš dosti na věcech, jež dějí se na berlínské universitě, kde jistý profesor neostýchá se dokazovati pravdivost spiritismu, dokazovati i že duchy zemřelých lze citovati, s nimi obcovati atd. Ne tak ve Wemdingu, jako spíše na berlínské universitě trpí se podvod a švindl se spiritismem. — Tak napsal list židovský.

* * *

K celé té zprávě dodáváme ještě, kterak o události té soudí se v listech katolických. „*Deutsches Volksblatt*“ ve Štuttgartě píše: Všecky liberální listy dohromady neopovází se tvrditi, že by byl ve Wemdingu od kapucínského kněze P. Aureliana spáchán nějaký podvod, nebo švindl, oni nevědí vůbec, co o ní souditi. My jako katolíci s politováním uznáváme, že u věci té kruhové povolání — biskup a konsistoř — nenařídili ještě přísnější předběžné vyšetřování, tak aby v případě tomto působení zlého ducha co nejvíce bylo zjištěno a to jmenovitě v pochybovačné a posměšné době naší, jež všecko ráda strhuje do bláta všednosti.

V příčině působení zlých duchů, jak se v ně v Bavorsku věří, vyjádřil se i slovutný farář Kneipp již dříve a to následovně: V případech podobných je třeba zachovati si zdravou, střízlivou mysl. Nemohu dosti varovati před tím, aby hned ve všem hledalo se působení zlých duchův. V nejednom případě, kde příbuzní a známí v nemocném hledali zlého ducha, stačila jedna nebo dvě studené sprchy k vyhnání domnělého zlého ducha. Za mého lékařského působení neměl jsem případu jediného, při němž byl bych směl tvrditi, že jsem měl co činiti se zlým duchem.

Avšak nesmí se nikdy, jak se říká, s koupelí vylévati i dítě. Učení církve o působnosti zlých duchů z dopuštění božího musí vždy zůstati netknuto. Pán Ježíš sám vymítal zlé duchy a proto nesmí se víra v jejich působení a tím samým ani obřady církve při sv. křtu zamítati. — Událostí zjištěnou jest, že chlapec od té chvíle je zdrav.

P r a v é š t ě s t í .

Napsal *Antonín Flaček*.

(Dokončení.)

Jsouc však povahy mírné, bojácné, neosmělila se pastorovi odporovati; veškeré poučení, jež se na ubohou se všech stran z úst příbuzenstva hrnuly, přijímala mlčky a pokorně. Diviš představil takto příbuzným svou rodinu, pobyv celý týden v Podřipsku, odjel do Prahy.

Bystrému zraku paní pastorové neušlo, že káže k hluchým uším a za nedlouho počala se k mladé paní chladněji chovati, předstírajíc práce, jež jí překážejí, by se zcela hostu svému věnovati mohla. Nejvíce ji mrzelo, že Aninka v pátek masitých pokrmů požívati nechtěla a raději dne toho ani k obědu nepřišla, procházejíc se s malou Lidunkou v blízkém háji, který patřil k panství knížete L. — a táhl se až k zámku, půl hodiny cesty od vísky vzdálenému. Zde v nejtemnější houštině bydlel hajný, starý vysloužilce, který s knížetem bojoval mnohou bitvu, a když se kníže na odpočinek odebral a výhost válečnému řemeslu dal, vzal sebou též věrného sluhu, jemuž hájenskou službou bezstarostné živobytí opatřil.

Zde v tiché lesní chatrči, trávil mladá paní vždy den páteční a obyvatelé klidné chaty těšili se na pátek jako na hod Páně, neboť Aninka upoutala svým pokorným chováním i hned mysle prostičkých těchto lidiček.

Jednou, k večeru ubírala se Aninka z háje a jdouc kolem zahradní zdi, zaslechla v besídce hlasitý hovor.

Dle hovoru vedeného seznala, že předmětem hovoru je sama a tu se mimoděk zastavila.

Pastor právě dokonával svoji řeč:

„Nevím, co to Diviše napadlo, vzítí si tuto husičku. Nic není na ní vábného a při tom je zatvrzelá a zarputilá, že s ní pranic nemůžeme pořídit.“

„Mně se Divišovo jednání též nelíbilo a nebýti oné prožluklé výhry, za niž si ho koupila, nebyl by do kyselého jablka nikdy kousl. Však až mu žluťáčky vyskáčou, dá jí kvinde a pokusí se o nový život,“ odvětila paní pastorová. Po chvíli pravil pastor:

„Mně si Diviš stěžoval, že mu jdou nyní obchody velmi špatně. Minulý týden prohrál na burse dvanáct tisíc; nezdaří-li se mu obmyšlená finanční operace, bude na mizině a pak se s lehkým srdcem od ženy nemilované rozloučí. Má zákon na své straně; toť přednost našeho vyznání.“

Ubohá, zůstala jako hromem omráčena, a trvalo to hezkou chvíli nežli se úplně vzpamatovala. Tak to tedy s ní stojí. Diviš prohrál lehkomyšlně její peníze, za které si ho byla koupila, jak paní pastorová trefně podotkla a nyní, až vše ubičuje, opustí ji — ach, toho nesnese — a jako líticemi štvána, obrátila se zpět, pod ochrannou střechu stinného háje. Zde klesla pod košatým dubem na kolena a počala bolně hořekovati. Láska její byla opravdova a myšlenka, že by snad mohla Diviše ztratiti, činila ji téměř šílenou.

Když se byla do syta vyplakala, ukonejšila se a počala přemýšlet, co by činiti měla. Ach, jak byla šťastnou pod klidnou střechou bývalého panstva, kde jí všichni milovali — nyní teprve počala opravdově o osudu svém přemýšlet a přišla k poznání, že vlastně, co za největší štěstí až dosud považovala, bylo největším neštěstím. Ach, osud, nelítostný tento patron, se krutě na ní mstil a dal jí vypítí kalich utrpení až na dno. — Avšak, snad ji Diviš neopustí, vše co slyšela z úst lidí jí nepřátelských, je pouhá lež, mam a klam — nikoliv, — Diviš, ač lehkomyšlný, nebyl ji dosud nevěrný a nebude nikdy — poznala dobře jeho povahu. Nikoliv — podlým býti nedovede. —

Umínala si, odjeti do Prahy. Chtěla býti milovanému muži, když ne ženou, tedy aspoň otrokyní. Nedá se odehnati od prahu jeho a byť s ním i největší chudobu, nouzi i hlad snášeti musela, učiní tak mileráda, jen když bude s ním pod jednou střechou.

V blízkém potůčku, umyla si obličej a setřela tak stopy prolitých slz; pak se vzbopila, vzala malou Lidunku do náručí a spěchala rychlým krokem k faře.

Paní pastorová ji nadobyčejně vlídně přivítala. Ihned se zasedlo k večeři, po níž jak obyčejně započala obratná dáma své „obracování na víru.“ Aninka ji mimo nadání vlídně poslouchala, ba zdálo se, že jí hovor započatý velice zajímá. Ptala se na tu i onu věc a vůbec počínala si tak, jako by počala pravé evangelium chápati. Tu po velkém kázání optala se z nenadání paní pastorová Aninky: „Nuže, drahoušku, snad se vám mezi námi zalíbilo. Učiňte Divišovi radost a překvapte jej líbeznou proň zprávou a učiňte vyznání víry.“

„Právě přemýšlím o tom, co činiti mám. Jsem celá zpletena, nejlépe bude, když se se svými pochybnostmi manželci svěřím, neb jak jej znám, poradí mi nejlépe — příštího jara, povíme si o věci této více.“

Tímto výrokem byli u pastorů všichni unešeni a počali moudrost Aninčinu až do nebe vychvalovati. Již nebyla hloupou husičkou, nýbrž andělem v lidské postavě, a když jim byla sdělila úmysl hned zítřejším vlakem odjeti, nezdržovali ji, ba spíše pobádali k rychlejšímu odjezdu.

„Ani nevíte, Anoušku, jakou radost svému manželci učiníte, tím u něho získáte velmi na ceně — a on jest tak dobrý a laskavý“, zašveholila blaženě paní pastorová.

Druhého dne odjela mladá paní do Prahy.

IV.

Diviš neměl ani tušení o příjezdu své ženy. Staral se zimniční činností jen, jak by na burse hodně mnoho vytěžil. Štěstí však, tento plachý a jako úhoř hladký diblík, nedá se tak lehce chytiti. Kdykoliv myslil, že již plán jeho nabývá pevného základu, sřítla se celá budova jako by na písku založena byla. Veškeré smělé tahy, které byl na bursovní šachovnici kdykoliv podnikal, povedly se mu mistrně, — nyní však bylo vše obráceně. Tisíce za tisíci mýjely, a tak se stalo, že právě v den příjezdu Aninky byl Diviš — žebrákem.

Aninka s tlukoucím srdcem uloživši Lidunku k spaní, ubírala se do pokoje manžela svého. U vnitř bylo ticho jako v hrobě. Diviš seděl u stolu, maje hlavu o dlaň podepřenou, kdežto pravice jeho pohrávala si šestihlavňo vým revolverem. Tu vešla Aninka.

Jakoby ducha spatřil, vzchopil se Diviš, jsa bled jako stěna a pokročil několik kroků naproti manželce. Tato naň pohlédla a spatřivši jeho duševní rozervalost, sklesla s výkřikem k zemi.

„Ha,“ zvolal Diviš divoce, „víš, již jest věno tvé to tam — vše — vše — pohltila prokletá bursa!“

A jako by mu těžký balvan se srdce spadl, sklesl bezvládně do pohovky.

„Moje peníze jsou pryč, — ó já nešťastná!“ — zalkala bolně Aninka, nehýbajíc se ze země.

„Ano, jsi svobodná, mně není více pomoci, kdežto ty ve světě ještě mnoho dobrého působiti můžeš, dohrál jsem svoji úlohu!“ —

„Ach, což peníze — pro ty nenaříkám — pro mě je vše ztraceno — ty mě chceš opustiti — nikoliv, bolest tuto nepřežiji,“ zaštkala Aninka a plazíc se po hladké podlaze k pohovce, sepjala k muži svému ruce. „Oh, neopouštěj mne, peníze nechť jsou ztracené, jen když tebe budu mít!“

„Kdo pak ti řekl, že tě chci opustiti? Jenom smrt nás může rozdvojit a o tom jsem právě přemýšlel,“ odvětil temně Diviš, ukazuje temně na revolver.

Aninka se jako srna ze země vzchopila a mrštila revolverem do kouta a zvolala blahem se chvějíc. „Nyní jsme oba chudí a nemáme jeden druhému co vyčítati. Nestrachuj se, miláčku, o výživu, o tu se postarám sama. Hle, tyto dvě velké, ošklivé červené ruce, dovedou pracovati a uživí, dá-li Pán Bůh, celou rodinu. Nyní se za ně nestydím, pryč s rukavičkami a voňavkami — jsem žena z lidu — nyní počne u nás sídliti pravé štěstí a tím jest láska, spokojenost a Boží požehnání!“

S úžasem poslouchal Diviš planoucí řeč nyní skutečně slícné ženy; vzchopiv se, rozevřel rámě a Aninka ležela v jeho objetí.

„Tys mým andělem strážným, Aninko, moje zlato — budiž jím i na dále — budiž mojí učitelkou na cestě ctnosti a dokonalosti. Požehnané buďtež tvoje velké červené ruce, požehnaná budiž poctivá práce, o niž se nyní pro naše dítě oba pokusíme a ta nás zajisté uvede do přístavu „pravého štěstí.“

Účel a nutnost zázraků.

Napsal Jan Pauly.

„Nechcete-li mně věriti, alespoň skutkům věřte!“
Ev. sv. Jana 10, 38.

Co s nebe přišlo, nebem musí býti dokázáno, co nadpřirozeným způsobem Bůh lidem oznámil, to také nadpřirozeným způsobem musil dokázati a také dokázal. A tímto důkazem jsou zázraky. Účelem zázraku jest: po-

dati důkaz pravdy Bolem zjevené. Kdo praví: hlásám vám pravdy, jak mi Bůh přikázal, tomu vstříc přichází volání: podej důkazy a pak ti uvěříme. A tak nalezne víry jen tehdy, až zázraky se prokáže, jindy nikoli.

Kdoby byl ze židů uvěřil Mojžíšovi, kdyby zázraky nebyl dokázal posláni své Bohem? Národ Israelský měl opustiti zemi, v níž obýval po dlouhá léta a měl se vydati do končin dalekých zaslíbené země. Země ta lidu známou nijak nebyla, on měl věřiti jen slovům Mojžíšovým. Lid měl opustiti vše, cokoliv měl a měl se vydati se svými ženami a dětmi na cestu neznámou, dalekou, do krajin vzdálených, cizím národem obydlených. Měl opustiti krásnou zemi Gessen a měl si vydobýti zemi novou. Zkrátka měl opustiti jisté pro nejisté a měl přestáti proto celé řady těžkých obtíží a trapných svízelnů. Věc ta byla na pováženou. Israel musil dostati řádné záruky od Mojžíše, že slova jím hlásaná jsou vůlí Boha nejvyššího. Toho si byl Mojžíš dobře vědom a proto pravil Hospodinu: „Neuvěří mi, aniž uposlechnou hlasu mého.“¹⁾ A Bůh slibuje mu přispěti zázraky. Mojžíš odchází. Mluví k lidu jménem Boha otců jeho, prosí Faraona jménem Boha israelského, aby propustil Israele. Ale Faraon nevěří, lid propustiti nechce, ano lid sám se rozmýšlí nad krokem tak rozhodným. Následují zázraky; rána za ránou stihá zemi egyptskou. Bůh svou mocnou vůlí dokazuje pravdivost slov Mojžíšových. Konečně po mnohých trpkých zkouškách uvěřil Faraon Mojžíšovi. Král Egypta propouští Israele a židé opustivše vše, jdou odhodlaně za svým vysvoboditelem v dálné kraje, do končin neznámých, nastupují s radostí cestu ku hrobům praotců svých. Tolik docílil Mojžíš zázraky; bez zázraků by byl hlas jeho hlasem volajícím na poušti.

Kdo by byl uvěřil Kristu Pánu, kdyby byl zázraků nekonal? Kdo byl Kristus Pán v očích posluchačů, když neznám jsa vystoupil? Ježíš Kristus jako člověk pocházel z chudičké rodiny, která žádných vynikajících míst v těch dobách neměla. On z počátku byl pokládán za prostého syna tesařova. V mládí svém vychován byl způsobem tehdy u židů obvyklým, zcela jednoduchým jako chudé řemeslnické dítě. Nebyl vzdělán v žádných školách. Žil v Nazaretě jako ostatní židé a pomáhal pěstounu svému sv. Josefu v práci jeho. V očích obyvatelů Nazaretu byl asi docela obyčejným člověkem. A pojednou vystoupí muž ten a počne hlásati mezi svým lidem, že On jest ten zaslíbený Messiáš, kterého židé tak toužebně očekávali. Židé v Messiáši čekali mocného a velikého krále, který vymaní je z poddanství římského, který podmaní všechny národy říše židovské, který učiní židy národem nej-mocnějším, nade vším panujícím. A hle, nyní vystupuje ze středu jejich muž bez síly, bez bohatství, syn prostých rodičů z Nazaretu, obyčejný tesař beze všeho vzdělání, který se vydává za Spasitele člověčenstva a hlásá, že přišel na svět založit království nebeské beze všeho násilí, toliko mocí lásky. Jaké to sklamání pro národ židovský! A hle, mnozí ze židů poznávají mylnost svých předsudků, zřikají se svých krásných tužeb a věří Ježíši Kristu, že jest Syn Boží a pravý Messiáš. Jak jest možný takový převrat? Jak jest to možno, že ti lidé rázem jsou přesvědčeni o Božství Toho, kterého za obyčejného člověka krátce před tím pokládali? Jakým způsobem poznali v Ježíši člověku Krista Boha? Kdo to způsobil. Řekne snad někdo: krásné učení Kristovo, které v tehdejších poměrech působiti mohlo jako balsám v rány člověka. Ano, připouštíme, že ona vznešenost a krása učení nebeského Mistra nezůstala bez účinku, ale k takovým výsledkům by to přece jen nepřivedla. Jiný snad řekne, že ona vznešenost a ryzost povahy Kristovy to způsobil; uznáváme, že to mnoho přičinilo, ale tvrdíme, že pouze tímto způsobem by věc křesťanství takových triumfů neslavila. Ta přesvědčivá moc není tu ani tam, ta spočívá v zázraku. Zázraky to byly, které tak mocně na posluchače Krista působily; bez zázraků by se Kristus Pán byl malých úspěchů dodělal.

¹⁾ II. Mojžíšova 4, 1.

Dr. Hettinger o tom píše: ²⁾ „Božství učení samého, kdyby ještě jednou tak hluboké, pravdivé, vznešené a jednotné bylo, jako žádné jiné mimo ně, nestačilo by, aby lidstvo ku Kristu přivedlo. Proto bylo třeba zázraku, který mocí pozornost vzbuzuje, který jako nadlidská událost v život vstupuje, lidmi roztržitými a liknavými otrásá a ku bližší zkoušce nutí.“ Ano, zázraků bylo třeba lidem, kteří ztěžka srdce svá nadpřirozeným pravdám otvírají; lid chtěl míti záruku pravdivosti toho, co Kristus Pán mluvil, měl li Mu uvěřiti. Spasitel mu nemohl říci pouze: Já jsem Kristus, Syn Boha živého, Otcem k vám poslaný, ale on to musil dokázat. ³⁾ A skutečně dokázal to celou řadou zázraků a proto víry našel. „A bez těchto zázraků, jak praví Didon, Ježíše nelze pochopiti. Jsou podstatnou částí poslání Jeho, jimi dobyl víry svých učedníků a přesvědčil je o svém vykupitelském povolání, jimi působil mocně na lid, mohl jimi potvrditi a dokázati pravdu učení svého. I po své smrti, když až po dnes žije uprostřed světa, zůstává podstatně zázračným.“ ⁴⁾

Jako sv. apoštolové zázraky ku Kristu přivedeni byli, tak i věřící, dříve než apoštolům uvěřili, žádali důkazů pravdivosti jimi hlásaného učení. Jako Eusebius o sv. apoštolích napsal: ⁵⁾ „Jak by apoštolové Pána Jeho slovům uvěřili, kdyby Jeho božskými zázraky o pravdivosti řeči Jeho přesvědčení nebyli?“ tak i Origenes z těchto důvodů psáti mohl: „Apoštolové byli by žádné víry nenalezli, kdyby zázraky jim nápomocny nebyly.“ ⁶⁾ A nutnost zázraků uznáváme tím spíše, pakli uvážíme ty smutné poměry společenské, které tehdy vládly, když vznešené učení Kristovo sv. apoštoly různým národům hlášáno bylo.

Světoborný Řím ovládal tehdy skoro celý známý svět. Římané podmanili si množství různých národů a bohatství jejich svezli do světového města. V bohatství svém zapomněli na své bohy, na oběti a chrámy, žili v radostech a rozkoších hovíce smyslným chtíčům svým měrou nejvyšší. Mravní život u Římanů vymizel, a mravní morovina rozšířila se z Říma mezi ostatní národy. A v těchto neutěšených poměrech přicházejí sv. apoštolové hlásat evangelia. Učí, že pán a jeho otrok jsou bratři před Bohem, že se mají na vzájem milovati, si odpouštěti, bohatí že se mají o svůj přebytek s chudými děliti, silnější slabším pomoci poskytnouti, sirotků a vdov se ujímati, že se mají zříci svého bezuzdného života, že mají v ctnosti a v zapíráni žiti a za odměnu toho slibuje život v říši nebes plné radosti a blaženosti. A jak se chovají k tomu učení zhýralí Římané! Hle, ten Říman hrdý toho otroka, kterého dříve jako zvíře týral, miluje nyní jako bratra, ten velmož, který lhostejným okem patřil na ubohého chudáka, obratem zříká se svého jmění a chudým je rozdává, ubohých se ujímá a zastává, týž, který byl před chvílí ochoten dopustiti se nejhorších neřestí, který neodepřel rozvášněnému tělu ani toho nejmenšího, nyní kaje se přísně a před neřestí prchá z daleka jako před největším nepřítelem svým. A on nabyl takového přesvědčení, že odhodlaně snáší ty nejkrutější muka, které vynalezavost lidská kdy znala, on v největším trápení klidně k Bohu se modlí a vyznává nezlomnou víru v Krista Mesiáše. A co jest příčinou této nezlomné víry a toho hlubokého přesvědčení? Zázraky. Zázraky buď svědky věrohodnými dosvědčené nebo vlastníma očima spatřené. Kdo žádá od lidu víry, od toho žádá lid důkazů a mezi těmi zázraky jsou ceny největší. A proto správně píše Rousseau: „Chtěl-li Bůh zjevení lidem dáti a všechny k víře zavázati, musil je takovými důkazy opatřiti, jež mají působivou sílu pro všechny, pro veliké i malé, pro učené i neučené, pro moudré i nemoudré. První důkaz jest v podstatě učení, druhý v charakteru toho, který učení hlásá a třetí v zázraku jako ve

²⁾ Apologie d. Christenthum's. I—2. 172.

³⁾ Summa theol. 43, 1, 3.

⁴⁾ Ježíš Kristus. Didon-Hulakovský str. 69.

⁵⁾ Eusebius: Demonstratio evang. III. 6.

⁶⁾ Origenes contra Celsum. I. 2.

výrazu božské moci, která běh přírody prolomiti může. On jest beze vší pochyby nejjasnějším, nejpatrnějším a nejvíce překvapujícím úkazem — on jest schopen obzvláště na lidstvo působiti. 7) Vůbec zázrak a náboženství srostlo tak v jeden celek, že jich nelze od sebe oddělit; kde jest jedno, jest i druhé, jedno bez druhého býti nemůže. Proto praví sv. apoštol Pavel: „Není-li vzkříšení v mrtvých, ani Kristus nevstal z mrtvých. A nevstal-li Kristus z mrtvých, tedyť jest marné kázání naše a marná jest i víra vaše. 8)

C í r k e v v í t ě z n á.

„Životy svatých a světic Božích.“ Pořadem roku občanského sepsal Frant. Eckert, farář u Marie Sněžné v Praze. Svazek první. Podíl údů Dědictví svatojanského.

Opět máme před sebou knihu nad jiné užitečnou, při jejíž spatření jsme bezděčně zvolali: ještě není všecko ztraceno, dokud jdou na odbyt životy svatých a především život Pána Krista. Poslyšme, co ctěný p. spisovatel v předmluvě sám o životě svatých praví:

Životy Svatých bývaly odjakživa lidu našemu četbou nad jiné knihy oblíbenou. Dokladem toho jest veliké množství staročeských legend, jež nám vzácnou památkou po zbožných katolických předcích zbyly. Z památek toho druhu vynikají souborné spisy „Životy a řeči otcův egyptských“ přeložené z latiny asi ve XIII. věku, jichž nejstarší rukopis chovaný v universitní knihovně Pražské, ze XIV. století pochází, zvláště pak staročeský Passional čili „Životy Mučedníkův a Mučednic Božích“, jehož nejstarší rukopis uložený v Museum království Českého, dílem v XIII., dílem ve XIV. století napsán byl. Počet starších drobných spisů českých o jednotlivých svatých a světicích Božích jest pak obromný, jakož svědčí Jungmannova Historie i Jirečkova Rukověť dějin literatury české.

Tou měrou bylo toto odvětví české literatury náboženské za minulých dob, a zejména za času novějšího, dosti pilně pěstováno, a jest zajisté utěšeným znamením, že katolický lid náš ani těchto zde vytčených záslužných spisů již více dosti nemá, o čem svědčí čím dále hlasitěji z členstva Dědictví sv. Janského se ozývající přání, aby nákladem téhož Dědictví opět vydány byly Životy svatých.

Za posledních desetiletí změnily se veškeré poměry u nás nadobro. Národ český probudil i rozvinul se a pokročil mnohými směry tak netušeně, že jest to celému světu s podivem. Pohříchu byl tento pokrok a rozvoj namnoze jednostranný, ježto s ním nepostupoval souměrně také rozvoj a rozkvět náboženského a mravního života lidu našeho; ba třeba říci, že národní probuzení a rozvíjení, Bohu budiž žel, dalo se u nás v nejednom směru na úkor odvěké naší sv. Václavské katolické víry a všeliké mravnosti křesťanské. Literatura česká, druhdy panenskou zvaná, pozbyla již dávno čestného názvu toho. Co nám tu na té sv. Václavské vinici vyrostlo koukolu, co je tu jedovatého bejlí, co tu škvárů bezbožeckých, protikatolických, neřestných a ničemných, slátaných od lidí zaslepených a nesevědomitých, kteří nám takto celé vrstvy národa našeho kazí a otravují!

Za těchto neblahých poměrů skládal spisovatel toto dílo svoje, maje stálý zřetel ku vadám a potřebám doby nynější. Tudíž snažil se, aby tento spis byl katolickému lidu českému posilou ve víře svaté, zdrojem útěchy

7) Dr. Hettinger Apolog. d. Christenthums I—2, str. 173.

8) I. Ke Korintským 15, 13—14.

i duchovního vzdělání, a spolu i zbrojnicí na obhájení nejvzácnějších pokladů po otcích zděděných, víry, mravnosti a nábožnosti křesťansko-katolické. Tou příčinou přičiňoval ku životům svatých stručné či obsírnější praktické úvaby, pokyny a nauky hlavně též obsahu apologetického.

Líče životy svatých, snažil se spisovatel uvarovati se dvou rozhodných vad mnohých legend. Za časů minulých, klidných a plných živé víry i upřímné nábožnosti, vynášeli skladatelé legend svaté a světice Boží až do nedozírné výše, tak že oko lidské jich sotva postihovalo; hromadili o nich samé chvalořeči a rozplývali se stálým úžasem nad nimi, považující za velikolepé všecko, cožkoli oni činili. Tohoto upřílišování vystříhal se spisovatel, věda, že svatí a světice Boží byli rovněž jako my jen lidé, a že tudíž také měli namnoze svoje křehkosti a nedostatky, proti nimž ovšem s milostí Boží statečně bojovali a jež vítězně přemáhali. Právě ty lidské slabosti, jichž ani mnozí velicí světcové prosti nebyli, mají nám býti vážným napomenutím ku křesťanské pokoře a stálé bdělosti, abychom s bázní a třesením o své spáse pracovali. Svatí Boží objevují se nám velikými teprv, když seznáme, jaká pokušení jim bylo překonávati a s jakými překážkami i obtížemi zápasiti.

Jinou přílišností starších legend bylo, že jich skladatelé libovali si v samých nadpřirozených událostech v životech světců. Domnívajíce se, že velicí světcové všichni byli také velikými divotvorci, zapomínali, že pravá svatost nezáleží v tom, aby křesťan hory přenášel, nýbrž aby vůli Boží bedlivě plnil. Takovým způsobem vylíčení světcové byli ovšem hytostmi nedostižnými; budili obdiv a úžas, životy jejich nenabádaly však čtenáře ku následování. Naproti tomu měl spisovatel bedlivou snahu, líčiti svaté a světice Boží jakožto vzory křesťanského života, jichž následovati můžeme. Líčil je ve světle historické pravdy a pojal do životů jejich jen to, co hodnověrnými prameny zjištěno a pověřeno jest.

Skládaje toto dílo pro katolické čtenářstvo české, věnoval spisovatel právem zvláštní zřetel světcům, blahoslavencům i osobám dle domnění lidu svatým z národa našeho i ostatních národů slovanských, při čemž čerpal z četných pramenů domácích a ovšem také hlavně z Bezděkových „Drabých kamenů z koruny sv. Václavské“, vydaných Dědictvím sv. Janským. Jiné spisy o jednotlivých svatých jednající, jichž hojně užito, udány jsou na svých místech pod čarou.

Vůbec snažil se spisovatel ze starších i novějších, domácích i jinojazyčných osvědčených spisů vybrati, co zdálo se mu býti příhodným, a spracovati látku takto snesenou způsobem, jenž hověl by požadavkům i potřebám doby nynější a zamlouval se všem vrstvám, zvláště pak i vzdělaným kruhům katolického čtenářstva českého; dle slov Páně o onom moudrém učiteli, jenž z pokladnice svojí vybírá věci nové i staré.

Za naší doby čte se u nás z míry mnoho. Pohřichu jest nyní u nás oblíbeno hlavně takové čtivo, jež jsouc podobno líhovým nápojům, neživí a neposiluje, nýbrž čtenáře rozčiluje, omamuje a otravuje. Četba vážná, vzdělávatelná, zejména náboženská, stala se povrchním lidem a rozmařilcům stravou nezáživnou a odpornou, tak že jí pohrdají a si ji zošklivují právě tak, jako lihovinami otrávení pijani nepřekonatelný odpor proti vodě a mléku mají. Kdožkoli tedy jsa dobrý, znáš ty děsné spousty, jež v lidu působí čtení knih a listů špatných, a hrozíš se následků tó mravní huiloby, která čím dále žalostněji zejména v dorůstajícím pokolení našem se rozmáhá, pečuj vši svou silou o to, aby českému lidu našemu místo jedu dostalo se zdravého pokrmu duševního; místo četby nevěrecké a nemravné aby se mu poskytovalo čtení, jež člověka vzdělává, mravně zušlechťuje, povznáší a v soužení potěšuje; pečuj hlavně také o rozšíření Dědictví sv. Janského v národě našem. Novým ponutem ku této žádoucí péči o rozkvět vzácného tohoto našeho Dědictví budiž přátelům jeho i veliký náklad, jehož vysoce důstojná správa Dědictví

nešetřila na výpravu této knihy, opatřivši pěkný papír i tisk a ozdobivši ji četnými dřevoryteckými obrázky na zvláštních listech.

Milerádi souhlasíme s každým zde pronešeným slovem p. spisovatele a přejeme, aby kniha tato v rodinách křesťanských chodila z ruky do ruky a posloužila k oživení pokleslé víry naší svatováclavské. Zdař Bůh!

Vzývání Svatých a Světíc Božích. *)

Vy hvězdy nebeské, jimiž Kristus nás osvěcuje, buďtež nám v temnostech tohoto světa jasnými svítilnami. Vy pochodně láskou Boží planoucí, rozněcujte nás příklady svými. Vy starší bratři naši na královském dvoře sloužící, pomněte ubohých domácích a pokrevenců svých, s nimiž zde v tomto soužení jste vyrostli. Přijímejtež tam žádosti i modlitby naše a obětujte je společnému Pánu a Králi našemu prosíce o milostivé vyslyšení. Vítězové, kteří všechny nepřátele jste přemohli a po dokonaném boji chvalozpěvy propěvujete, nezapomínejte nás, smutných tovaryšův a na bojišti posud stojících spoluzápasníků svých, mezi nimiž těla i kosti vaše odpočívají. Dopraveni na šťastný a veselý břeh věčnosti, vzpomínejte plavců na moři tohoto světa posud veslujících a tonoucích. Vy prozpěvovatelé chvály Trojici nejsvětější, nechtějtež radovati se bez nás, neboť údové vaši, krev vaše i kosti vaše jsme. Blažení hodovníci, pošlete nám lačným s královského stolu, při němž hostinu slavíte, drobty z darův milosti Kristovy a podejte nám trošku sladkého vína se stolu plesání svého, abychom v nouzi své netruchlili a s dobrou myslí všecko přetrvati mohli. Vyť sláva jste našeho pokolení, chlouba našeho města Jerusaléma a drahé kameny i perly, kterýmiž Bůh obložil dům svůj, neboť vámi ozdobil zemi i nebesa a ve vás zjevil velebnost i moc svoji. Vyť jste hrady i věže i obranná střelba naše a strážé bdělého oka Božího nad námi. Jak jsou blahoslavené oči vaše, že vidí, co my věříme. Kterak šťastny jsou uši vaše, že slyší, po čemž my práhneme. Co jste slyšali, na to již patříte. Jak mocné jsou nohy vaše stojící již na té skále a na onom břehu, k němuž my s nebezpečenstvím a s bázní ještě se plavíme. Již neželíte namahání na dráze, která nám, pošetilcům a netrpělivcům, nyní odpornou jest. Šťastné práce vaše, za které došli jste již takového odpočinku. Šťastné posty, soužení i trampoty vaše, za něž takových a tak věčných rozkoší požíváte. Blahoslavené mučednictví vaše, za něž takovou náhradu máte. Krátce jste pracovali a věčně odpočíváte; truchlivosti i námahám a útrapám vašim jest konec, a radost i odplata vaše konce míti nebude. Zima vaše minula a nepohody přešly, léto pak vaše a žeň i odpočinutí vaše potrvají na věky. Trampoty vaše přeletěly střelou v povětří, brázdou korábu na moři a bystrým ptákem, a není žádné po nich stopy znáti, radost pak vaše jako dům na skále, a pokoj váš jako nedobytný hrad trvá a trvati bude na věky. Pouť a cesta vaše trvala za jeden den, a přebývání vašemu v milé otčině nebude konce. Vyproste nám modlitbami svými touhu po té zemi živých a po tovaryšstvu vašem. Vyť stánek Boží jste skvostnými perlami vyšperkovaný, přibyték Nejvyššího všemi čalouny a oponami nebeského bohatství ověšený, pokoj, rozkoš i odpočinutí Kristovo, vinice procházky a zahrada zalíbení jeho, a ruka, kterouž Hospodin nejvyšší moc svou ukazuje i poklady svoje nám rozdává. Vy účastníci rady Kristovy, kteří při soudné stolici jeho zasedáte, vy svědkové podivných skutkův a soudů jeho, směřujících k našemu

*) Máme za to, že čtenářům zavděčíme se touto krásnou modlitbou slavného a nábožného kazatele Petra Skargi Tov. Ježíšova, již vyňali jsme ze životů Svatých právě vydaných od dp. faráře Fr. Eckerta.

vykoupení, pomáhejte nám a stůjte za nás, abychom životů a vzácných ctností vašich následovali. Pokloňte se za nás Bohu našemu, že posud shovívá nám, a za veliké hříchy naše v tolikerém bludařství, kacířství i v té nynější bezbožnosti posud nedal nám zahynouti. Vyžádejte společně s námi, aby svatá katolická víra, vaše to setba, kterouž s pláčem tuto jste zasévali, bujně rostla a široko se rozložila, i aby strom vámi štípený hojně ovoce vydával. Vyprostež nám, aby bludy i kacířstva přestaly, aby jednota i láska křesťanská obživly, a vrátily se nám v pobožnosti a následování ctností vašich blažené dny služby a chvály Kristovy. Vyprostež, aby národové, v nichž ještě mnoho jest pozůstalých věrných služebníků Božích, jedno byli, a domácích rozbrojů, nesvornosti i všech útoků zbaveni jsouce, z velikých hříchů a nepravostí svých se káli a ctnostmi starých otců svých rozkvétali. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž v jednotě nejsvětější Trojice s Otcem i Duchem svatým pravý Bůh kraluje na věky věkův. Amen.

Bludaři odsuzují se sami.

(Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských.)

(Pokračování).

T r a d i c e.

Nikdo neupře, že Kristus Pán založil svou církev skrze kázání; aniž můžeme upříti, že nepsané slovo čili tradice bylo přední normou pro křesťany. ³⁴⁾

Takovou tradici lze i z Písma sv. samého dokázati.

Neboť jest jasné i z Písma sv., že veškeré křesťanské náboženství napřed biskupům jakožto nástupcům apoštolů ústně bylo podáno s příkazem, aby je zachovávali a podobným způsobem i svým nástupcům svěřili a podali. A také nikde nečteme v Písmě sv., ani u sv. Pavla, ani u některého jiného apoštola, že by buď vesměs aneb jednotlivě všecko byli chtěli napsati, co jako nutné ku spáse učili, anebo že by úplný kánón čili seznam písem svatých byli zaznamenali, takže by nic nebylo více ku spasení potřebí, nežli to, co by se v oněch spisech nacházelo. V druhém listě ke Thessalonickým 2, 5. dočítáme se zřejmě o tradicích svatého Pavla, tedy o tradicích apoštolských, tak ústních jakož i napsaných a čteme tam i zatracování takových, kteří nezachovávají buď jedněch nebo druhých věrně a dobře. ³⁵⁾

Jakou vážnost mají apoštolské tradice?

Tradice pocházející od Krista Pána mají ve věcech víry vážnost božskou, jako slovo psané; tradice apoštolů mají stejnou vážnost jako jejich spisy a žádný rozumný protestant nebude upírati, že apoštolové více mluvili nežli napsali. ³⁶⁾

Kterak poznáme apoštolské tradice?

Dle pravidla sv. Augustína, že to, co všeobecná veškerá církev činí a co nebylo od koncilií či sněmů církevních nařízeno, nýbrž tak bylo zachováno, plným právem má se míti za tradici apoštolskou. ³⁷⁾

³⁴⁾ Dr. Marsh. Comparative View of the Churches, p. 61.

³⁵⁾ Dr. Brett, Tradition necessary.

³⁶⁾ Montague, Gagger! Gagged.

³⁷⁾ Dr. Field, of the Church, Opp. p. I. § 5. p. 750.

Vincentius Lirinensis napsal zvláštní pojednání, aby ukázal, že Písmo sv. a tradice tvořily měřítko víry, dle kterého všechny haerese, jež víry se dotýkaly, byly zavrhovány, takže všechny haerese, jež od doby apoštolů pro víru dle dějin byly vymýtěny, rovněž tolika jsou doklady onoho pravidla a měřítka; a ježto všechny směřovaly proti tomuto měřítku, proto byly všechny z církve vyloučeny.³⁸⁾

Tradice a všeobecné konc. Nicaejské r. 325.

Na všeobecném církevním sněmu Nicaejském r. 325. bylo 318 biskupů shromážděno z nejvzdálenějších a nejrozičnějších dílů křesťanského světa. A srovnáme-li jejich názhedy, vysvítá, že všichni, vyjma 13, jednohlasně zavrhlí učení Ariovo, poněvadž odporovalo výkladu určitého místa Písma sv., jenž bážný byl v jednotlivých rozličných církvích, ano 13 biskupů, kteří uhájiti chtěli učení Ariovo, větším dílem opírali se o důkazy zcela jiného druhu; jim zamlouvalo se ve prospěch Aria to, co se jim zdálo býti pravým smyslem oněch textů. Mohouce za to míti, že Nicaejští biskupové byli repraesentanty víry celé církve, z níž bez rozdílu byli svoláni, můžeme býti přesvědčeni, že r. 325. existoval systematický výklad tajemných míst textů, které v každé církvi křesťanského světa byly přijaty s tím přesvědčením, že se v každé z nich od počátku, až posléze od apoštolů samých tradicionelně rozšířil a dochoval. Jest to uznané dějepisné faktum, a uvážíme-li je pečlivě, poskytuje nám toto faktum pádný důkaz pro to, že onen způsob výkladu (Písma sv. skrze tradici) v skutku byl apoštolský a rozhodující, za jakýž i byl považován.³⁹⁾

Svědectví svatých Otců a jich spisův.

Otcové (biskupové) církevní, kteří žili v době apoštolské a učení víry z úst apoštolů samých slyšeli, jako na př. sv. Kliment, Ignác, Polykarp a j. mohli nejlépe znáti smysl a význam slov, jež apoštolové byli mluvili; a po nich ti, kteří jim byli nejbližší, jimž totéž učení byli sdělili, a tak dále po všechna staletí církve až po dnešní den. Učení a správní forma církve, kteréž se vždy mohou tímto svědectvím vykáhati, musí býti pravými. A ti, kteří se tímto pravidlem nechtějí dáti řídití, jsou vším právem v podezření, ano — takoví svědčí sami proti sobě, že od pravdy ustoupili.⁴⁰⁾

Svědectví prvních století církve.

Všichni křesťané se v tom shodují, že apoštolská církev, již apoštolové Páně za Božského řízení a vedení svou osobou byli založili a ji sami spravovali, byla nejčistší a nejdokonalejší všech církví. Dále nic nezdá se všeobecné víře křesťanské více odporovati, než že by bezprostřední nástupcové apoštolů byli učení a kázeň od apoštolů zavedenou porušili anebo nějak pozměnili. Všichni zajisté uznávají, že apoštolové byli muži velmi svědomití. První nástupcové apoštolův obdrželi tedy beze vši pochybnosti církev, jejíž řízení jim bylo svěřeno, neporušenu a čistu a odevzdali ji stejným způsobem svým nástupcům a tito opět jiným atd., takže nemůže stáhati pochybnosti, že na nejméně dvě neb tři století od dob apoštolských církev ve své původní síle a abychom tak řekli, ve svém panenském stavu bytovala, t. j. v témže stavu, v němž ji apoštolové sami byli zanechali, vyjma ovšem toho, že za těch dob co chvíle nové povstávaly haerese, skrze kteréž byla církev znepokojována, avšak nikterak znečištěna, patrně ne více než vlastní apoštolská církev skrze bludy byla narušena, jež vznikly ještě za živobytí sv. apoštolů. Neboť sotva že vystoupily, byly ihned od všeobecné — katolické — církve

³⁸⁾ Thorndike, Principles of Christian Truth, p. 45.

³⁹⁾ British Critic, January, 1836

⁴⁰⁾ Ueslie. Works, vol. I. p. 411.

zavrženy. Proto také měla všeobecná církev později onu první církev za nejčistší a odvolávala se vždy, zavrhovala-li jakou haeresi později vyvstalou, na onu jako na měřítko všech jiných církví. Neboť jestliže se někdo pokoušel do učení anebo kázně církevní něco nového vtěsnati, brali Otcové, na odpor se takovému stavějíce, ať již jednotlivě nebo shromážděni na sněmu, své důkazy jak z Písma sv., tak i z učení a tradic církevních prvních století. To sledujeme téměř ve všech aktech sněmů církevních a ve spisech jednotlivých Otců, běželo-li o církevní rozepře. ⁴¹⁾ — Tak z církevních dějin víme o sv. Řehoři Nazianském a o sv. Basiliovi, že když studovali Písmo svaté, nevybírali si smysl jeho na základě svého vlastního úsudku anebo dobrozdání, nýbrž spoléhali na svědectví a autoritu těch, kteří jakožto nástupci apoštolů normu pro porozumění Písmu sv. převzali od svatých apoštolův. ⁴²⁾

Reformace a křesťanský starověk.

Luther a jeho přívrženci měli za zásadu: před ničím neustoupiti, leč před textem Písma, jehož však sami byli vykládači. Bible přišla od Boha, komentář, výklad její od nich: co se týče starověku, neměli k němu právního zření. I Kalvín byl skoro téže myslí: také nedbá starověku. ⁴³⁾

Proč nedbali reformatoři starověku křesťanské církve?

Reformatoři nemohli se vymotati z nesnází a rozpačitosti ve příčině učení prvních století, takže jim nezbývalo nežli drze tvrditi, že o pravdivosti učení nedá se ze sv. Otcův a starověku, nýbrž z Písma toliko rozhodovati. ⁴⁴⁾

Následky takového nevšímání si křesťanského starověku.

Kdo nechce uznati a se podrobiti jednohlasnému svědectví starých liturgií, Otcův a sněmů církevních, takovému není nemožno, aniž bychom se zmiňovali o jiných věcech, jež církev ve všech dobách uznávala, Božskou autoritu Písma sv., křest dítek, slavení neděle ano i Božství našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista bráti v pochybnost a tím katolickou víru a církev najednou podvrátiti. ⁴⁵⁾

Takových vůdců následovati není bezpečno.

Žádným způsobem není bezpečno, nějakých takových vůdců se přidržovat (byť si nevím jaké činili nároky na obzvláštní osvícení, anebo třeba by nevím jakou svatosť předstírali), kteří ve svém učení anebo praxi se vyhýbají ušlapané cestě Písma sv., původní tradice a katolické praxe a na vedlejší se pouštějí stezky, dle toho jak jim vlastní soukromá libovůle anebo choutka, jejich vášně a chtiče, jejich zájmy a užitek našeptávají. ⁴⁶⁾

Podězřelá výmluva.

Ti, kteří praví: My se nestaráme o to, co katolická církev věří; zdali v dřívějších dobách nebo teď; my svůj vlastní výklad a posudek o tom neb onom textu máme zrovna za tak správný jako výklad církve, — uvalují vším právem na se podezření, ano jest zřejmo, že vytasí se s nějakým novým

⁴¹⁾ Beveridge, Cod. Can. Eccles. Praefatio.

⁴²⁾ White on the Sabbath, p. 14.

⁴³⁾ Collier, Vindication of the reason and defense, part. II. p. 164.

⁴⁴⁾ Dr. Priestley quot Fletcher Sermons, vol II. p. 317.

⁴⁵⁾ Dr. Hick, Christ Priesthood, vol. I, p. 145.

⁴⁶⁾ Barrow, Works, vol. II p. 206.

učením, jež však při zkoušce neobstojí. Nepřihlízejíce k náramné domýšlivosti v takové řeči, ničí základ bezpečného a neomylného svědectví, na němž křesťanství se zakládá a snižuje všecko na slepé blouznění. ⁴⁷⁾

Kterak dojdeme jistoty?

Nikdo nemůže pochybovati, že jest nejen nejjistější, nýbrž i na nejvyš nutno, ve všech věcech, jak dalece možno, svědomitě a věrně kráčet v šlépějích víry a kázně všeobecné církve. ⁴⁸⁾

Kam vedou Otcové prvních čtyř století?

Otcové (čtvrtého století, jako sv. Řehoř Nazianský, sv. Basilius, Eusebius Caesarejský, Lactantius, sv. Ambrož, sv. Augustín, sv. Jeronym, sv. Chrysostomus) mohou s užitkem býti čtění, avšak za vůdce s jistotou si je vyvoliti nemůže ten, kdo by pak se nechtěl podrobiti církvi římské. ⁴⁹⁾ — Žádný učenec nemůže se vzepřiti moci oněch svědectví dějinných, kteráž potvrzují, že po celé období prvních čtyř století církve hlavní učení papistů (t. katolíků) theoreticky jakož i prakticky dávno již byla uznána. ⁵⁰⁾ — Každý musí uznati, jak podobna jsou si učení a praxe čtyř století s nynějším ritem (obřady) papistické (t. katolické) církve. ⁵¹⁾

(Dokonč.)

D r o b n o s t i.

Katoličtí misionáři v Africe. Rozkvět katol. misii v Africe jest čím dále podivuhodnější. V minulém roce přibylo katolíků o 18.000, misijních stanic o 18, kostelů o 35, vychovávacích ústavů 14. V Africe působí misionáři z těchto řeholí: 142 Otců sv. Ducha, 81 Jesuitů, 77 bílých Otců, 56 z Lyonské misijní společnosti, 15 Lazaristů, 12 Kapucínů, Trappisté, Benediktini. Nejvíce jest z nich Francouzů. Před 70 roky byl v Africe jeden biskup katolický, kdežto nyní jsou 2 arcibiskupi, 12 biskupů, 33 apoštolských vikářů a prefektů a přes 1000 duchovních.

Každý majetnější katolík prokáže nejen svaté věci křesťanské, ale i povšechné vzdělanosti lidské dobrý skutek, poskytnou-li z přebytku svého nějakou maličkost na obrácení pohanů afrických, jež dosud ročně po mnohých tisících bývají buď zavlekáni do nejhoršího otroctví, anebo i doma hynou v bídě, o níž nám v křesťanské civilizaci odrostlým se ani nezdá. V pověstném království Dahomejském bývá ročně na tisíce lidí k počtu zemřelých povražděno. Ano i děsné lidožroutství v Africe dosud panuje, což poznáváme ze zprávy následující:

Neapolský ranhojič Giuseppe Traversi, jenž se už po několik měsíců zdržuje v jižní části kraje šojského v Habeši nedaleko residence habešského krále Menelika II., zaslal zeměpisné společnosti v Římě zprávu, ve které podává obraz spoust způsobených hladem v Habeši. Dobytčí mor v letech 1890 a 1891 způsobil v Habeši tak hroznou nouzi, jaké není pamětníka. Náčelníci vojenských výprav proti sousedům, jež tam jsou obvyklé, vraceli se v poslední době s nepořízenou a mužstvo, aby nepodlehlo smrti hladem,

⁴⁷⁾ Leslie's Works vol. I. p. 70.

⁴⁸⁾ Beveidge, Cod. Can. Eccles. n. 4.

⁴⁹⁾ Thom Keightley, Hist. of the Roman Empire, Boston 1841. p. 406.

⁵⁰⁾ Gippon in Fletchers Comp. View. p. 144.

⁵¹⁾ Middleton, Inquiry into Miracles, Introd. p. 45.

musilo pobíti soumary a koně a živiti se jejich masem. Pár kuřat stojí tolik, co dříve kráva. Celý jeden voj Menelikův byl následkem hladu tak hrozně stenčen, že dr. Traversi viděl na cestě, kudy se voj ubíral, zejména v Šoe a mezi Burmiedou a Entotto v Habeši „celé procesí koster“. Tak v osadě Abdis Abebě, v nejbližší blízkosti italské stanice, napočítal ranhojič Giuseppe Traversi na jednom místě čtrnáct lidských koster, obryzených hyenami. Celé krajiny, zejména v území Gallů, jsou úplně vylidněny, tak na př. kvetoucí dříve kraj Čerčer. Zde, když nouze dosáhla nejvyššího stupně, prováděno veřejně lidožroutství. Matky pekly svoje děti a chtivě hltaly jich maso a i manželé navzájem se vraždili, aby unikli smrti hladem. Krajina Kvollo v Šoe, jindy bohatá obilím, podobá se poušti a tropická květena zabírá opět každý kousek vzdělané půdy, tak že nezbývá ani stopy, že tu byla krajina kdysi lidmi obydlená. Mezi zbytky vyhynulých rodin Gallů k tomu ke všemu rádí zmáhající se divá zvěř. Také v území Afarů a Somalů nastala nouze a zejména mezi Afary živí se mnohé kmeny na habešské hranici již jen kořínky a divokými bylinami. Pověřiví Habešané připisují hladomor objevení se báječného draka, který prý všecko úrodu v noci shltává a až bude hotov s obilím, pustí se do vyhladovělého obyvatelstva.

* * *

Vznešení chudáci. „Figaro“ uveřejňuje zajímavý seznam potomků slavných rodů francouzských již zajímají nyní skromné postavení. Jeden natěrač oken a dveří v Paříži jmenuje se hrabě de la Marche. Předkové jeho byli spřízněni s rodinami královskými. Potomek rodu Saint-Mégrin, jehož předek byl milcem Jindřicha III., jest drožkářem. Krev Groillyho de Foix, slavného generála ve čtrnáctém století, koluje v žilách jednoho choristy velké pařížské opery. Potomek rodiny de Retz hrává na housle při venkovských muzikách v departementu Finistère. Z rodiny de Créqui, jejíž erb pochází z roku 857, jest jeden potomek domkářem v Picardii, v kterémžto kraji stála kolébka tohoto rodu. Hraběnka de Dieusse Brémont jest biletářkou v divadle de Chatelet v Paříži. Beaumanoir, soudruh slavného hrdiny Dugueseline, má potomka celního strážníka. Hrabě de Saint Jean živí se prodáváním pastí na myši. Dva potomci slavného ministra Sullyho jsou zedníky atd. Seznam jest velice dlouhý a ani rod královský neuniknul úpadku, neboť přímý potomek rodu Valois jest v Nancy veřejným posluhou.

* * *

Ze svaté země. Jak známo, svěřena jsou svatá a památná místa Palestiny ochraně a péči řádu františkánského a to již po mnohá století. Rok co rok hlásí se mnozí členové jeho, jak kněží tak i bratři laici, za apoštolské missionáře do těchto svatých míst. Přístavním městem jest Jaffa, odkud bylo jim vždy po kratinkém odpočinku v domě Otců karmelitánů nastoupiti další cestu do Nazaretu a Jerusaléma. Jelikož však přemnozí přišli vysílení po námořní plavbě a vždy delšího zotavení bylo jim třeba a rovněž i se zavazadly velkou potíž mívali v turecké směsici, zmohla se konečně Kustodie sv. Země a zřídila před krátkým časem nový klášterík v Jaffě, v němž připluvší spolubratři najdou útulného přijetí a touženého odpočinku. Hospic ten stojí na výšině nad městem a poskytuje čarokrásnou vyhlídku na celý přístav a daleko na širé moře. Představeným jeho jest P. Lukáš, požívající lásky a oblíbenosti jak u katolíků, tak u nekatolíků, mezi nimiž většinu zaujímají Mahomedáni. P. Lukáš založil zde dvě školy: pro chlapce a pro dívky a dosáhl tím velikého úspěchu. Katolické děti, které až dosud navštěvovaly školy protestantské, budou zde náležitě ve sv. víře poučeny a mahomedánské děti, zvláště dívky, které hromadně opustily školu protestantskou, nabudou zde náležitého, svědomitého vzdělání. Není třeba podotýkati, že dvojetihodní páni pastoremé v Jaffě jsou nad tímto skutkem velice rozlobeni a že vynakládají všemožné prostředky, zvláště peněžité, jen aby nemuseli v krátkém čase opuštěné školy také — opustiti. Avšak málo

jim to prospívá! Vzdor tomu, že školy P. Lukáše daleko nemají takových prostředků a mecenášů, přece přivádějí do nich i mahomedánští rodiče své děti raději, nežli do školy protestantské. — Tak opět jest vidno, kdo větších úspěchů docílí: zda bohatí protestantští kazatelové. aneb chudí katoličtí misijnářové. A zároveň z toho poznáváme, na čí straně spočívá Boží požehnání.

* * *

Ztratila se kometa. Čeho se ještě na světě nedožijeme! Ztrácejí se bankéři, pokladníci, tajemníci, a teď již čteme, že i komety s hvězdnatého nebe se ztrácejí, bezpochyby že ale tyto po sobě žádný deficit nezanechávají. R. 1846. hvězdář Brossen v Kielu odkryl kometu, jejíž oběh okolo slunce vypočetl na $5\frac{1}{2}$ leta. Od té doby pravidelně též v $5\frac{1}{2}$ letě na nebi se ukazovala. Posledně byla viděna r. 1884. a měla dle výpočtu objeviti se na obzoru okolo r. 1890. Hvězdáři si na ni chystali své dalekohledy. Kdo ale nepřišel, byla ta kometa. Nastalo hádání. Konečně se hvězdáři usjednotili v tom, že od některého většího tělesa nebeského byla pohlcena. Neboť i na tom zdánlivě klidném nebičku, odkud ty hvězdičky na pokolení lidské se dívají, není klidu. I tam jeden a jedna druhou pohlcuje podle pořekadla: kdo s koho, ten s toho.

* * *

Dvoji republikánský loket. Někteří biskupové francouzští při posledních volbách do místních zastupitelstev byli před soud státní rady pohnáni, protože v pastýřských listech napomínali věřící, aby volili jen rozhodné aneb uvědomělé katolíky. Pastýřský list jednoho biskupa byl i proto skonfiskován. Naproti tomu v neděli právě minulou měli anarchisté v Paříži na hřbitově Père Lachaise (vyslov: Pérlašés) schůzi, v níž provolávali slávu revoluční komuně, jež v r. 1871 bořila a zažehala paláce a domy, a hned na to volali: ať zhyne vlast! A žádou státní návladní proti tomu neozval se. Kromě toho anarchisti na místě jiném oslavovali a k následování doporučovali své kamarády dělníky, kteří prý proslavili se krádeží, loupeží a vraždou. Jak se tohle rýmuje?

Provolání.

Ohromné neštěstí v dolech příbramských připravilo na sta rodin o jejich živitele. Ačkoliv jest povinností státu o rodiny osiřelé se starati, neváháme přece, ve jménu lásky Boží pl. t. čtenáře prositi o rychlé dárky pro rodiny osiřelé, dokud jim od státu pomoc vydatná poskytnuta nebude.

Obsah „Obrany víry“:

Zlý duch ve Wemdingu v Bavořích. (K.) — Pravé štěstí. (Napsal Ant. Plaček. Dokončení.) — Účel a nutnost zázraků. (Napsal Jan Pauly.) — Církev vítězná (Životy svatých a světic Božích, sepsal Frant. Ekert) — Vyzývání Svatých a Svetic Božích. (P. S.) — Bludaři odsuzují se sami. (Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo přeplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budíž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Bludaři odsuzují se sami.

(Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských.)

(Dokončení.)

Hanobení církve katolické.

Želím tak krutých hanobení, jakáž na církve římskou jsou metána. Musím přiznati, že nezdaří se mi býti toliko nespravedlivými a nemoudrými, nýbrž nelidskými.

Pravými spojenci Říma v zemích protestantských jsou ti, kteří romanismus chtějí křikem a zuřivostí umlčeti; kteří již předem předsudek chovají, že celá rozepře tak nepatrného jest významu, že nezasluhuje ni bližšího zkoumání, an prý každý školák, má-li zdravý rozum, nicotu její musí uznati; jsou to lidé, kteří zápas ten za sebe a za svět odbytí chtějí jen několika všeobecnými větami, k nimž ovšem netřeba tuze velkého rozumu; lidé, kteří nejsou s to, by jednu jedinou katolickou ideu anebo pravdu postihli aneb ocenili a právě pro vše to se papežství staví na odpor takovým způsobem, že tím opravdu zároveň i vlastní život a podstatu katolického křesťanství utiskují v jeho posvátné formě, jakou od počátku mělo. Nemůžeme trpěti, jestliže lidé obhajující protestantismus vycházejí od hlásaného nebo (prý) samozřejmého hesla, že římská ústava (t. j. katolické náboženství) jest beze všeho smyslu a beze všeho významu, jest směsicí samých nesrovnalostí anebo bídným dílem satanovým. Každý takový výrok jest nanejvýš opovážlivý a proti přirozenosti, a dostačí, by všelikou důvěru v nějaký důkaz anebo řeč sbortil, jež by rád s oním výrokem svým chtěl sloučiti. Jest to urážkou všelikého zdravého rozumu a nejvyšším pohaněním pro člověka i pro Boha, jestliže se někdo předem již domnívá, že ústav — jakž se nám jeví v římsko-katolické církvi, nejvelebnější a nejvelkolepější to stavbě, jakouž kdy svět spatřil, aspoň co do zevnějšku, jež v lůně křesťanství povstala a až k nebesům se vztýčila a po dlouhou řadu století celou zemi obsáhnouti má, že ústav ten naposledy snad ničím jiným není, nežli slabou osnovou náramně ďábelské lži, jíž svět aniž by věděl a viděl, po tisíce let byl zaprodán, jakž se někteří naši planí politikové vyjadřují. Ještě nedošlo až ke krajnosti. Brány pekelné neslavily ještě dosud žádného tak žalostného triumfu uprostřed v srdci církve katolické. Velicí a dobří mužové jiných někdejších dnů, Bernard a Auselm

v temných stoletích, nebyli tak nešťastně slepotou raněni, jakž by si ten který svým přemoudrým úsudkem myslil. Jest pravdě podobnější, že takoví lidé sami vězi jistou měrou v šilenosti, nežli že by veškeré dějiny, jež vždy proti takovým bijí, tak hrozně ze svých kolejí byly se vyšínuly a že by církev po čas svého trvání byla tak beznadějně chaotickou. Ať se především uči patřící chovati úctu k dějinám, jedním slovem: ať se snaží vnitřný život romanismu obstihnouti, jakž v pravdě ovládá zbožné duše, a pak ať se vytasí s důkazy a hájí protestantismu a my jsme ochotni, ve vši své úctě jim naslouchati. ⁵³⁾

I rozumný a zbožný člověk může býti tudíž katolíkem

V katolické církvi stává mnoho, co lidi velkého rozumu a tím spíše zbožné udržeti může v jednotné společnosti. Vědíť, že jest náboženstvím jich předkův, a že duchové velikáni v ní žili dříve, než se protestantismu jména dostalo. ⁵⁴⁾ Předně její učení bylo po dlouhou dobu běžné a vládnoucí v církvi a proto nebylo nikomu tak lehkou lží za to míti, že by pozdější její vyznavači si je byli vymyslili, ani tito je od tolika století byli přijali. Toto tak dlouhé její promlčení mluví tak v její prospěch, že není třeba mnoha dalších ještě důkazův; opíráť se o to, že pravda jest starší nežli nepravda, a že by Bůh neopustil své církve po tolik století a nenechal jí v bludu. Nad to svědčí pro ni velebnost a krása této církve, její velkolepá bohoslužba, vážnost a důstojnost její hierarchie, její název „katolická“, stáří jejího učení, nepřetržitá řada její biskupův a její bezprostřední odvození od apoštolův. Nad to považme množství a rozmanitost její vyznavačů, souhlas s dřívějšími stoletími, jednotu mezi sebou naproti nesjednocenosti, jakáz mezi jejími protivníky převládá. Dále uvažme, že jest nástrojem k obrácení rozličných národů, — jaká zbožnost a přísnost její řeholních řádů, — coelibát její kněží a biskupův, — přísnost její postů, — čest a sláva její biskupův pro jich víru a svatost, — velebná svatost některých zakladatelův její řádů, — její zázraky, — pohromy, jež její nepřátelé zavinili a bezprávné počínání a nepoctivé chování se mnohých, kteří od ní byli odpadli. ⁵⁵⁾

Katolické náboženství bylo věrou největších a nejosvícenějších národův evropských a nejslechetnějších charakterů, již vůbec kdy lidstvu ku cti byli. ⁵⁶⁾

* * *

Prozatím toto pojednání o víře, církvi a tradici dostačilo! Najednou mnoho žaludek nesnese a méně lépe lze a snáze ztráviti. Podali jsme pouhé, holé citáty z děl učenců protestantských dle chvalné známého „Quartal-Schrift“ ročník 1879. seš. I. a II. prozatím. — O obsahu a dosahu slov citovaných medituje každý u sebe! Bude-li látka tato záživnou, půjde-li k duhu P. T. čtenářstvu, dáme se s chutí do další práce, v níž bychom si opět pohovořili tímže způsobem, totiž na základě samých citátů protestantských učencův „o známkách pravé církve“ a o jiných odlišnostech základních naší katolické církve a společností protestantských, jež, jak se říká zrovna do očí bijí, jsouce nepředpojatému rozumu zřejmy. Zatím přeji dobrá zažití všeho tohoto, než se dáme do další práce.

⁵³⁾ Mercerburg Review, Jan. 1849. „True and false Protestantism“.

⁵⁴⁾ Protestantický tento autor, Taylor, nechtěl říci: „dříve, než protestantismus existoval“; taková blamage byla by příliš peprná. (Kobler).

⁵⁵⁾ Jer. Taylor, quot. in Maguire's and Pape's Discussion, N. Y. and Boston 1846, p. 133 134.

⁵⁶⁾ Lord Hutchinson in the House of Lords, May 10 th. 1805. Cuthell, p. 110.

Z e d n á ř s k ý p a p e ž .

Podává V. Josef Čečetka, duch. správce v c. k. trestnici Kartouzské.

Jakými plány se svobodné zednářstvo proti katolické církvi zabývá, důkaz toho podává nám „Freimauerei und Sozialdemokratie“, spisek vydaný ve Stuttgartě od německého patriota.

Známo jest, že lože bojuje všemi možnými prostředky proti církvi katolické, že útočí na víru a na její sluby; ve volbě pak prostředků v tomto boji není nikterak vybíravou a ostýchavou. Že i o to se zasazuje, by zásady a náhledy své v osobě papeže na stolec sv. Petra dosadila, t. j. zednářského papeže měla, to hlavním jejím přáním, a toho kdyby dosáhla, stála by na vrcholi svých tužeb.

Že tento plán není žádným výmyslem, nýbrž hotovou událostí, důkazem toho jsou spisy, jichž se papežská policie zmocnila. Dokument datován jest od r. 1818 a má nápis: „Fortlaufende Instruktion“, neb také: „Gesetzbuch und Handweiser der Obere in der hohen Freimauerei“. Tam stojí (viz Civiltà catholica sect. 1875 p. 598.):

„Utvořivše mezi sebou společnost a zavedše pořádek v loži, zabývati se nám jest myšlénkou, ať již jsme blízcí středu či vzdálení, myšlénkou totiž onou, kterou se zabývali všicki po vzájemném znovuzrození toužící.

Tato myšlénka jest osvobození Italie, od které jednoho dne osvobození celého světa, bratrská republika a spojení všech lidí vyjítí musí. Té myšlénky naši bratři ve Francii dosud nepojali. Domnívají se totiž, že revolucionářská Italie jen v temnu může pikle strojiti, zde neb onde policejního vyzvědače neb zrádce dykou probodnouti. (V posledních slovech jest doznáno, že lože dýky t. vraždy a smrti za mstitelku užívá). —

„Papežství, dí se dále, vždy rozhodně působilo na osudy Italie“. Po skvělém uznání, že životní síla jest nezrušitelná a organizace církve znamenitá, zní pokračování doslova: „Dnes nejedná se o to, této zeslabené síle — církvi a papežství — pomoci ve prospěch naší služby: cílem naším jest jedině cíl Voltairův a francouzské revoluce, t. j. úplné zničení katolicismu, ba i samé křesťanské ideje. Neb kdyby tato poslední na zříceninách římských zůstala, vykvete z ní později z mrtvých vstání a věčné trvání katolicismu. —

„Abychom tím snaze cíle dosáhli a sebe nesklamali, kterýžto klam by věc naši na dlouhý čas poškodil anebo ji ohrozil, nesmíme dbáti chlubných Francouzů, mlhovitých Němců a těžkomyslných Angličanů, kteří se domnívají, že katolicismus mohou usmrtiti buď urážlivou písní neb sofismem. — Životní síla katolicismu odpírá ještě zcela jiným ranám. Nechme našim bratřím v těchto zemích tuto zábavu, by své protikatolické horlivosti svojí obvyklou nemírností ulehčili, nechť se posmívají našim Madonám a našemu pobožnůstkářství. — Takto možno nám pohodlně konspirovat a pozvolna k svému cíli se přiblížiti. —

„Po 1700 let jest papežství s dějinami Italie spojeno. Bez povolení nejvyššího pastýře nemůže Italie ani se hnoiti ani dýchat. Takový stav nemůžeme si přát, zde nutno odpomoc hledati. Tedy dobře! Tento prostředek jest již dávno nalezen. Papež nikdy k tajným spolkům nepřijde, proto jest na tajných společnostech, aby ony prvý krok k papeži a církvi učinily s tím úmyslem oba spoutati“. (Nyní porozumíme lichocením se k papeži r. 1848, 1870, a účel Piemontskem navržené civilní listiny, a touha po smíření a jemu podobném modus vivendi).

„Koho hledáme a na koho čekati musíme, jako židé na Messiáše, to jest na papeže dle našich potřeb. Alexandr VI. by se pro nás nehodil, neb v náboženských věcech se nikdy nemýlil. Klement XIV. byl by našim. (Lože přeje si papeže nejen ohavnosti oddaného, nýbrž i ve víře bloudícího. Ostatně mravný papež Klemens XIV. nikdy ve víře nepobloudil, nýbrž dvorem bour-

bonským podveden a nátlakem naň činěným zrušil řád jezuitský, a tím ukázal svoji slabost).

„Poněvač nás nic od záměru našeho odvésti nesmí, nýbrž vše k tomu má směřovati, jakoby již zítra výsledek dílo naše měl korunovati, proto chceme v této instrukci, — která se však pouze před zasvěcenými v tajnosti držeti má, — představeným nejvyšších loží nějaké rady udíleti, které pak se mají bratřím (nižších řádů) ve formě vyučování neb memoranda na paměť uvésti. Jest to na výsosť důležité a velí tomu první povinnost, mlčenlivost, by nikdo a nikdy na jevo nedával, že tyto rady jsou vlastně rozkazy nejvyšších loží“.

„Především týká se to duchovenstva a proto nesmíme s ním žertovati, jak to činíme s těmito králíčky a hloupými knížaty, jež pouhým dechem se zaženou“. Sic!! Přiďte-li prelát jako papežský úředník z Říma do některé provincie, jest první povinností poznati jeho povahu, jeho celý život, jeho vlastnosti a chyby, hlavně o těchto posledních máme býti dobře zpraveni. Je-li naším nepřítelem, strojte mu všelijaké možné nástrahy. Mluvte o něm, až se ženy i děti báti budou, vyličte jej jako ukrutníka a krvežíznivce. vypravujte o něm děsné báchorky, které si lehkou lid zapamatuje. Až pak cizozemské noviny se od nás o těchto událostech doví (nestydaté lži jsou u lože události!) a je dle obyčeje okrášlí a vystrojí, pak ukažte či lépe nějakým úctyhodným slabochem nechte číslo těchto novin ukázat, jež obsahují jméno a skutky dotýčných mužů. Itálie, Anglicko, ba i Francie bude míti sotva nedostatek per. (Německo jich má nadbytek, Čechy rovněž tak), která by užitečné lži (!!) v zájmu dobré věci nedovedla rozšířiti“.

„Pronásledujte tedy nepřítele, buď si kdokoliv, a sice, je-li možné, zlou pomluvou a na cti utrhaním, což hlavně na zřeteli nutno míti. Na nás jest, aby chom mládež nepozorovaně pod prapor tajného spolčování přivedli. Bychom bezpečně a jistě toho dosáhli, jest dvou věcí zapotřebí. Buďte mírnými jako holubice, při tom však mějte opatrnost hadí. Jestli toho zapotřebí, byste spíše hlídače zaslepili, jdětež i častěji ke zpovědi, tu pak jste splnomocnění, i před zpovědníkem nejnezrušitelnější mlčení o věci této zachovati. Neboť víte, že nejmenší odhalení a pokyn, který jste buď ve zpovědnici neb jináče učinili, nás k velké pohromě přivesti může, a že dobrovolný neb mimovolný zrádce právě tím svůj vlastní rozsudek podepsal!“

„Bychom tedy papeže dle našeho přání si učinili, jde hlavně o to, pro tohoto papeže takové pokolení vychovati, které by hodno bylo této námi kýžené nadvlády. Starce a mužů dospělých nutno minouti. Tu nutno vrhnouti se na mládež a kde možno i na děti. By věc naše v rodinách ovoce přinesla, jest na vás, byste na venek si počínali jako vážní a mravní mužové. Máte-li již dobrou pověst v kollegiích, gymnasiích, na universitách a v semenářích, a získali jste si důvěru professorů a mladíků, nuže, pečujte o to, by hlavně kandidáti duchovního stavu styk s vámi vyhledávali Probuďte jen drímačící náruživosti Velfův a Gibellinův a tak si zjednáte pověst tím nejlacinějším způsobem dobrých katolíků a dobrých vlastenců“. (Možno nestydatěji se přetvářeti a k nestydaté přetvářce vybízeti?). —

„Tato pověst dobrého katolíka a dobrého vlastence otevře srdce mladáho kleru a i konventy řádů. Za několik roků bude tento mladý klerus pomocí poměrů rozličné úřady zastávati. Bude vládnouti, spravovati, souditi, bude radou souveraine (papeže), a k tomu bude povolán, aby příštího papeže volil“.

„Hleďtejte papeže, jak jsme jej naznačili. Chcete nadvládu vyvolených (t. j. 30. stupeň zednářský, kulminační bod zednářského vědění a jednání) upevniti na trůně babylonské nevěstky? Hleďtež, by duchovenstvo kráčelo za vašim praporem, a přece však se domnívalo, že kráčí před mocí sv. klíčů. Chcete poslední stopu tyranů a utiskovatelů zničiti? Vrzte sítě, jak Šimon Barjona do vnitř sakristií, seminářů a konventů, ne do hlubiny mořské. Jestliže ničeho nepokazíte, přislibujeme vám podivuhodnější lov ryb, nežli byl sv. Petra. Rybář byl rybářem lidí, vy pak budete i u nohou sv. stolice

prátely loviti. Pak máte revoluci v tlači a plášti, v jejímž čele se ponese kříž a velký papežský prapor; revoluci která zapotřebí má jen nepatrné pomoci, by oheň ve všech čtyřech dílech světa se vzňal.“ —

Tato otevřená mluva a raffinovanost navržených prostředků v této listině obsažených naplní každého úžasem. Ačkoliv celý plán jest velmi chytře zosnován a promyšlen, přece se jim dosud nepodařil. Ba naopak velký a osvícený papež za druhým sedí na stolici, každý jest nadšen a pln ducha Kristova a každý jest zároveň nejrozhodnějším bojovníkem a odpůrcem lože. Toho jest si i lože vědoma a proto začíná boj jinde. Neustála, až byl papež zbaven světské moci a ve Vatikáně jako vězeň obmezen.

Toto hanebné dílo, tento děsný skutek, toto všem právním zákonům se vysmívající jednání, že oloupen byl papež o svůj církevní stát, padá na účet lože jako původkyně tohoto činu.

Toho jsou si svobodní zednáři vědomi, tím se i honosí „Journal de Florence“, an dí (Univers 31. ledna 1873): „Po bitvě u Sedanu byli naši ministři (italští) dosud nerozhodnutí, má-li se Řím obsaditi. Dosti možná, že by ani k obsazení nedošlo. kdyby se k ministrovi Lanzaovi byla deputace zednářů nedostavila. Tato podala mu kousek papíru, na němž velmi lakoničnými slovy psáno bylo: „Jest-li vláda se nedá bez průtahu na pochod proti Římu, vypukne ve všech italských městech revoluce.“ (Der stille Krieg p. 253.)

Rakousko a svobodné zednářství.

„Jerusalem, Jerusalem“

Kdy se čemu z historie naučíme? Je to „starou historií“, že vždy do Pruska spěcháme, chceme-li studovati dějiny Rakouska. Kdy to nebude více „novým“? V annálech zednářství jest tato pravda četně dokázána.

Zednářství, jehož hlavním cílem jest, aby katolické státy pomocí nekatolických zničilo, snažilo se všemožnými politickými klamy a lstivými řečmi přivést Rakousko v podruží Pruska, aby tato protestantská říše nejdříve lichocením a potom mocí katolickému jihu vévodila.

Dokážeme jen z dějin, jak byli vždy Prusové v čele, jednalo-li se o to, „a by se Rakousko stalo zednářským“.

I.

Když za císaře Josefa II., zákazem krále neapolského, hrozilo zednářství nebezpečí, že bude i v Rakousku zapovězeno, přišel František Sudhausen, vyslán jsa zemskou loží pruskou, a zachránil lože, prose zároveň císaře, aby uznal ve své zemi protektorem zednářstva pruského krále! Prusové tím zachránili zednářství v Rakousku; podobně odporovali pruští agenti návrhu císaře Františka rakouského (1794.): aby byl očištěn německý spolek od „poctivých“ tajných pletichářů. Císař František aspoň ve svých zemích učinil konec ložím, ale tu prchající bratři rakouští našli mocnou ochranu v pruských ložích. V revoluci r. 1848. ukázali se pruští zednáři a založili ve Vídni starou loží „sv. Josefa“, při čemž jakýsi řečník všechny vládnoucí a spolupůsobící členy velké zemské lože v Berlíně v ochranu „zednářského“ boha odporoučel. Tažení r. 59. a 66. byla nazvána v loží štětínské v Prusku válkou za svobodu (zednářský časopis „Zirkel“ uveřejnil to beztrestně 15. května 1874!), a to „válkou za svobodu proti zásadám, které se neprávem staly legitimními zásadami naší doby“ (!), a účastenství, které mělo pruské zednářství v bitvě u Králové Hradce, líčí nám bratr řečník lože stendalské (Stendal v pruském Sasku) jasnými slovy: „Dílo 66. roku

nikomu více neprospělo nežli svobodným zednářům. K tomuto „dílu“ spojil se Bismark s uherskými svobodnými zednáři. Tak svádělo pruské zednářství pomocí uherské lože národy rakouské ku věrolomnosti.

Jdeme dále a zahalme si tvář jako praví a dobří Rakušané.

Kdo jest příčinou našich vnitřních zmatků? „Dresdner Logenblatt“ ze dne 12. srpna 1859. píše, že se čeká jenom na to, až se Rakousko národnostním rozdělením rozpadne, aby mohlo býti připojeno Novému Německu pod pruskou korunu

Tak vzácné doznání pruského zednářstva, které má veliký vliv na naše záležitosti, směle jest dotvrzeno v rakouském zednářském listu „Zirkel“: „Rakouské zednářství stálo až dosud na půdě a pod vlivem své pruské otčiny“! A tak se přehlíží i to, že rakouské lože jsou zaznamenány v pruských análech zednářů, jakožto k Německu patřící!

Nikdy nemělo Rakousko tak nebezpečného nepřítele za branicemi, jako pruské zednářstvo!

Zde zřejmý důkaz!

II.

Bolestným jest vlastenci činiti poznámky k této dějinné pravdě, obzvláště-li uvážíme, jak se to má u nás s tímto zednářským Němectvím. Svítí již přece toto zednářské světlo velice do Předlitavska i Zalitavska. že slunce křesťanství velice zatemňuje. Ačkoliv je to v Předlitavsku zakázáno, dělají bratři tak jako by ani nebyli v Předlitavsku.

Nyní pracují ve Vídni ve spolku „Humanitas“ v internacionálním kroužku, který byl dříve v Prateru, nyní již do Leopoldova (Leopoldstadt) přišel, dále v celé spoustě jiných spolků pod nevinnými jmény, aby nepřivedli úřady v nesnáze, když byli v této činnosti jistí dvorní radové veřejným listem jmenováni. „Der literarische Verein“ slavil ku počtě bratra Bodensteinädta ku konci r. 1876 večer, který „Vorstadtzeitung“ zednářským jmenuje. Mnoho-li takovýchto zednářských hnízd pod falešným jménem zemi a lidi klame, vysvítá ze zprávy v „Bauhütte“, dle níž 28. ledna 1877 pod velmistrem svobodného zednářství E. E. založen byl zednářský kroužek ve Vídni pode jménem „Freundschaft“, kde ostatní zednářské korporace vídeňské oficielním způsobem při banketu připíjely na upevněnou rakouského zednářství. —

Pro forma, t. j. na oko jsou pod ochranou loží uherských. Jak to? Nepatří snad již Uhry k Rakousku? Skoro by se zdálo, že byly lože „vyrovnáním“ dovoleny v říši koruny sv. Štěpána (6. října 1868), ačkoliv bylo možno veřejně se dočísti („Bauhütte“ 17. března 1866), že ne Jesuité a jejich „spřízněnci“, ale „uherská revolucionáři“, jako: Bem, Košut, Klapka, Türr, A. Niary atd. v Pešti velkou loží a v komitátech jednotlivé lože založili. Býlí rychle roste. R. 1873 měla velká lože peštská již 1004 bratří ve „vlasteneckém“ spolku, mezi nimiž 144 úředníky (také ministral), 74 lékaře, 34 profesory . . . (F.-M. - Ztg. 2. srpna 1874.), v březnu však r. 1874. byla tato uherskou vládou dovolena, „zákonem“ zavedená společnost již tak jistou, že hlásá v pařížském časopisu zednářském „Chaine d'union“: „Děkujeme našemu vlivu, doufáme, že brzy vliv ultramontanismu na panující dům Hauburský zlomíme“.

III.

V novější době jest tento „vliv“ vždy zřetelnějším. Kdo se nepamatuje na případ, že byl katolický redaktor vyhnán ze země, poněvadž poukázal na vliv bratra Brehma? . . . Kongres zednářů, konaný na Boží hod svatodušní 1878 v Prešpurku, založení spolku „přátel dítek“ ve Vídni, tož vyšlo z podnětu lože Humanity, ve Vídni vycházející časopis zednářský bratra Fischera před očima úřadů, různá pronásledování nezednářských úředníků, veliký počet německých spolků („Deutschen“ Vereinen) činnosti zednářské odpovídajících; to všechno výborně osvětluje poměry.

Roku 1866 shodlo se Prusko prostřednictvím svých politických agentů v Itálii, prostřednictvím pana Bernhardiho v květnu na tom s italskou vládou: „že byl přijat válečný plán, vypracovaný od revolucionářů a emigrantů uherských; tyž vrcholil v povstání Uher a v odpadnutí uherských pluků, které byly ve službách rakouských“. K tomuto cíli měla vláda italská a pruská věnovati tři miliony franků a to: 1. jeden milion pro záčatek a přípravu; 2. dva miliony pro onen okamžik, kdy vzplane boj se strany oněch národů (t. j. v Benátkách a Uhrách).

Generál Lamarmora, který tenkrát řídil zahraniční politiku italskou, píše ve svých pamětech, že „byl tehdá zasypán pamětními spisy a návrhy o této věci (t. j. o povstání Uherska a království benátského); ty že mu byly nabízeny obzvláště od těch mužů, kteří by byli v kabinetu, jmenovaném při vypuknutí války“. Dva z těchto dokumentů uveřejňuje doslovně: dopis vysokého zednáře † Klapy (který byl členem budapeštské lože „Matiáš Korvín“), a pamětní spis, rovněž hluboce zasvěceného bratra . . . Košuta, kterýžto pamětní list sedm stran vyplňuje.

A nyní konečně ve zprávě Usedomově ze dne 12. června 1866, patřící generálu Lamarmorovi, o které se mnoho mluví a která nepopíratelně jest pravou, jeden z nečinnějších agitatorů o zavedení zednářstva v Uhrách, totiž hrabě Czaky, jakožto agent pro revoluci uherskou v Berlíně vystupuje. (Co se týče záležitosti uherské, hrabě Czaky, kterého jste svého času ke mně poslal a kterého já hraběti Bismarkovi doporučil, vydal se nedávno do Berlína, kde co nejlépe byl přijat). Interessante Enthüllungen aus der geheimen Werkstätte der Freimaurerei etc., str. 11—12.

Především varovati musíme zde před zednářským „německým šulfereinem“, který byl Prusy založen a jimiž jest vydržován, kteří v německé tendence až ve velezradu u rakouské mládeže přivádí, jak nás o tom poučují nepokoje na vídeňské universitě, a časopis ve Vídni vycházející.

Poslyšme konečně bratra Mazziniho, náčelníka zednářů, jak píše londýnskému „ústřednímu komitě pro evropskou revoluci“ („Journal de débats“ dne 16. května 1851):

„Znáte to slovo: Rakousko budiž zničeno! (Delenda est Austria!) Prostředkem k tomu jest nám vykořisťovati národnostní svár jednou-li jednota zrušena (dualismus), již jsme mnoho dosáhli abychom Rakousko stísnil, nesmíme pracovati jen v Londýně, Paříži a kdekoli v Berlíně zmocniti se musíme Pruska vzbudivše jeho vojenskou čest a nedůtklivost, musíme se Rakouska zmocniti, když různé ty národy, ze kterých sestává, proti sobě poštveme a popíchneme.“

41 rok již uplynul, co pronesl Mazzini tato slova, prozrazující úmysl „pocivých“ bratři s Rakouskem. Mohl to předpověděti, poněvadž věděl, že pevně spojení bratří mají všechny nitky ve svých rukou, aby uskutečnili své ničemné plány. A kdo by chtěl o tom pochybovati, pozoruje-li, jak se Mazziniho programm vyplňuje? Co se bude dít?

Bůh ví! Došlo li to s námi tak daleko, že slova Mazziniho se uskutečňují, proč by se nemělo i proroctví jednoho světce vyplniti? Jest to sv. Alfons z Liguori, který pronesl tato slova: Tato sekta bude jedenkrát zkázou ne cirkve, ale států; nikdo se jí nevsímá, ale pozdě zpozorují škodu, kterou nadělala.“ Proroctví toto odpovídá jen vlastním zásadám lože, a aby byla míra dovršena, jak tato společnost na nic nedbá, co pravé a pocivé jest, jako na potupu států, volá „F.-M.-Z'ig.“ r. 1864 (str. 61.): „**Proroctví toto již nyní se částečně vyplnilo a brzy se zcela vyplní.**“

Jestliže tedy zednářství, když bylo všecku svou nešlechtností úředně vypočítalo, chlubíc se ještě tím, a zkázu států předpovídati smí, dávajíc v tom za pravdu světcům, který to byl prorokoval, v jakých poměrech jsou asi státy, které to vidí a dítí nechávají? jakou společností jsou ti, již těmto „pocestným“ bratřím plnou neb částečnou podporu skýtají?

Vy obelstění zednáři a liberální katolíci, ukázali-li jsme vám šalbu, již s vámi lože tropí, co jest vám na ospravedlněnou, budete-li žiti odměnu „dobrých“ bratří?

Chopte se aspoň následujícího na záchranu svou. Kéž ti, již budou toto čísti, pomodlí se denně jednou „Zdravas Maria“, aby tato Panna, již Církev sv. ctí jako pomocnici proti všem heresím aby i toto bejlí zednářství zahladila na celé zemi a obzvláště — v Rakousku, jež lože černě zahalila a aby tomuto ujíti nemohlo, vlastenectví zakázala.

Zednářské lože v Předlitavsku.

Místo	Jméno lože	Předseda lože
Videň	1. Humanitas	Rytíř Maurer.
"	2. Intern. F. M. Kränzchen	Schlesinger.
"	3. Sokrates	Bohumír Aub.
"	4. Freundschaft	E. Engländer, kupec.
"	5. Zukunft	E. Scaria, dvorní zpěvák operní.
"	6. Columbus	Lud. Videky, sekretář komory bursovní.
"	7. Schiller	Vikt. Balvanyi, inženýr v Pešti.
Bilsko	8. Filiálka Humanitas	Karel Zenker.
Karlovy Vary	9. Maurer-Kränzchen	MDr. Schnee.
Jihlava	10. "	Jan Krebs.
Celovec	11. "	F. Jergitsch, továrník.
Neukirch	12. "	K. Edler.
Víd. N. Město	13. "	Jan Riffart z Neudörflu.
Steinschönau-Haida	14. Gründungs-Komité „Humanitas“	Aug. Hesse.
Opava	15. Maurer Kränzchen	Haala, stavitel.
Praha	16. Amicitia „Anglický Dvůr“	A. Jahn, řiditel.

P o e t i v o u p r a c í .

Obrázek ze života dělnického.

Od P. Methoděje Mühlsteina.

I.

Na bývalém panství Rybovském měli lidé co povídat. Látky k tomu nescházelo. Na jaře byl v Pánu zesnul majitel panství pan hrabě Hanuš Rybovský, jehož rod od nepaměti panství toto v držení měl; — umřel bezdětný a rozsáhlé statky jeho, jež měl v Čechách i mimo Čechy připadly z části vdově, milostivé paní hraběnce Ernestině, z části pak odkázány vzdáleným příbuzným v dědictví.

Také panství Rybovské přepadlo do cizích rukou. Hraběnce Rybovské panství toto, ačkoliv bylo obvěkým sídlem předků jejího manžela, se valně nelíbilo. Leželo v podnebí drsnatém, krajina byla sice dosti půvabná, ale neúrodná a protože polní hospodářství málo vynášelo, nevšímáno si ho hrubě. Za to znamenitými lesy, lesy zachovalými, jakož teď málo kde vidáme, honosil se Rybov, a země, která na povrchu svém tak málo plodnou byla, skrývala v lůně svém bohatá ložiska rudy železné.

Dobývání a zpracování rudy té od prastarých dob již bylo zřídlem, z něhož obyvatelstvo panství Rybovského mělo svou výživu.

Starý pan hrabě Rybovský býval lidu na panství jeho usedlému povždy štědře nakloněn. Byl to lid tichý a pracovitý, ve svých požadavcích a potřebách skromný a spokojen byl i při té malé mzdě, jež mu práce v dolech a hutích poskytovala.

Kdežto muž buď pod zemí do skal bušil neb při peci se potil, žena sháněla v lese trávu pro kravičku aneb nanosila dříví a stláni do zásoby. Lesy byly nevyčerpateľny, a ačkoliv celá ves chodila si do lesa, nebylo znáti, žeby čeho ubývalo. Myslivci a hajní někdy sice zhurta si vyjeli na ubohou havírku, když se jí namanul nějaký větší souček a ona ho za sebou smýkala, anebo na toho osmáhlého slévače, když si u večer na trakáči odvážil ten trochu větší pařízek — ale takto nebyli zlí. Věděli, že pan hrabě sám lidem toho poprává a že lesu „pro ten kousek“ neubude. V lese po celý skoro rok zaměstnaní sekáči a uhlíři nebyli také skoupí i byli rádi, když se někdo u nich zastavil, a zvláště uhlíři, kteří po celý týden nepřišli domů, byli tomu povděční, když se mohli od sběraček dříví dozvědět, co doma nového.

V poslední době mluvilo se nejvíce o změnách, které dle domněni nastanou na panství Rybovském po smrti starého pána. Všickni, kdož jen o zvěčnělém hraběti mluvili, litovali jeho smrti; býval pan hrabě u veliké úctě u všech, a chvály jeho dobročinnosti nebývalo konce.

„Škoda ho, škoda ho,“ tak obyčejně řeči o něm se ukončovaly. „Mnohý ho bude škodným“, dodávalo se ještě.

„A co pak, jářku, říká starý Benda?“ ozvala se kmotra Anka Podhájská, „teď přijde ubohý snad také o svou almužnu!“

Starý Benda dostával až dotud každý rok od pana hraběte značný dar. A to sice proto. Když se totiž pan hrabě před lety, už je tomu dávno, byl oženil, přivedl také svou mladou paničku, nynější ovdovělou paní hraběnku na Rybov, aby „se s ní pochlubil“ a panství jí ukázal. Tehdáž bylo slávy a parády! Před zámek byla mladá vrchnost hlučně uvítána. Lidstva tam stálo náramná síla. Každý chtěl vidět mladou hraběnku, o jejíž kráse divy se povídaly. S věže zámecké a s oken vlály prápory, postavena byla slavo-brána, hudebníci hráli, když přijížděla vrchnost a z hmoždírů se střílelo. U brány čekal pan děkan a ostatní faráři a páni páteři z patronátu, pan vrchní a všickni úředníci ze zámku, úředníci „od hor“ a „od hutí“ i myslivci s „kordísky“; — lidé volali „sláva“, když povoz hraběcí dojel brány a pan děkan předstoupil k vozu, aby uvítal urozené mladé manžely. Pan hrabě však požádal laskavě o malé poshovění, vyskočil hbitě z kočáru a mladé své paničce pomohl vystoupit. Teď vyslechli blahopřání pana děkana. Pan hrabě děkoval se krátkými slovy panu děkanu a podal mu ruku. Na to předstoupil pan vrchní, aby též pana hraběte řečí uvítal. Však sotva počal mluvit, vyhoukla rána z hmoždíře a hned na to rozléhal se křik a rozličné volání lidu. Pan hrabě přerušil panu vrchnímu řeč tázal se, co by se bylo přihodilo. Myslivce pak donesl tu smutnou zprávu, že když slévač Benda vypálil ránu, hmoždír se roztrhl a ubohému ruku a rámě roztránil. Paní hraběnka na tu zvěst div že neomdlela — pan hrabě však rychle ji zachytil a odvedl do zámku. Tak ukončilo se uvítání smutně. Pan vrchní přišel o svou řeč a Benda o svou ruku; museli mu ji ve špitále odejmouti. Od té doby paní hraběnka nerada jezdila na Rybov. Bendovi pak vykázal pan hrabě slušný milodar, ježž dvakrát do roka, v ten den, kdy neštěstí se stalo a o vánocích brával. Na toho Bendu vzpomínala teď Podhájská.

„Mělo také strach, to víte“, poučil ji sekáč Černý, „a proto se ubohý dovlékl — už nějak schází — na zámek a tam mu „páni“ řekli, aby se nebál, že pan hrabě se o něj postaral a že bude bráti „graciál“ až do smrti.“

„Tak vida, přece na něj nebožtík pan hrabě — dej mu Pán Bůh věčnou slávu — pamatoval“ libovala si kmotra Anka Podhájská. „Kdo ví, bude-li ten nový takovým. A kdo ví, kdy se ho dočkáme.“

„Však se dočkáte — ale jestli se s ním smluvíte, o to jde. Ten nový pan hrabě je Uher, který ani nebude umět česky a kdo ví, zdali se sem kdy podívá! Má prý těch panství v Uhrách dosti a o nás asi málo stojí — to mi aspoň dnes ráno pověděl pan fořt Piplavý. — —“

A jako mezi dělnickým lidem o starém a o novém pánu se mluvilo tak také mezi úředníky; nevěděli, na čem jsou.

Že jistý uherský hrabě, vzdálený příbuzný starého pána, Rybov zdědil, zakládalo se na pravdě; ale jaké změny na panství nastanou, anebo zůstane-li vše při starém, o tom kolovaly rozličné domněnky — ovšem jen domněnky, nebo něco určitého nevěděl nikdo — ani pan vrchní Kvičala. První dobu po smrti pana hraběte chodil celý zaražený — snad ze zármutku nad úmrtím pána svého — pan hrabě mu velice důvěřoval a býval k němu velmi milostivým.

Asi měsíc po pohřbu přijel na zámek jakýsi pán; byl to oznámený a očekávaný zplnomocněnec nového pana hraběte, jehož titulovali na zámku „panem radou.“ Pobyl na zámku asi tři dny. Za dne vyjížděl s panem vrchním prohlížet panství, večer pak bývaly hostiny u pana vrchního, které dlouho do noci potrvaly. Již před příchodem pana rady byl se postaral pan vrchní o dostatečnou zásobu znamenitého vína, a kuchyně pani direktorové není třeba chválit, byla v celém okolí co výtečná vyhlášena.

Hostu se velmi líbilo na Rybově. Při svém odjezdu vřele děkoval panu vrchnímu za stkvělé pohostinství a na důkaz přátelství a dobré shody okázale se políbili. Vrátil se do zámku pan vrchní nějak kysele se tvářil, ale pak, jakoby řekl: co, je pryč, je pryč, — opět nabyl své usmívané tvářnosti. Večer pak, což jindy nikdy nedělal, odešel ještě do kanceláře a tam dlouho pracoval. Vrátný Jelínek ráno našel v kamnech bromaďu popěle ze spáleného papíru; čtverák, co pak se díval do kamen, vždyť se netopilo v letě?

S úřednictvem pan vrchní málo mluvil o budoucím řízení panství; buď nevěděl, nebo tajil. Však brzy se roznesla divná zpráva; pan šichtmistr Bílý dostal z čista jasna zprávu od jistého starého známého z Vídně, že se jedna o prodej panství. Zplnomocněnec pana hraběte byl seznal z knih na kanceláři Rybovském, že panství ničeho nenese. Polní hospodářství bylo zanedbané, dříví v lese sice hojnost, ale nemělo odbytu, z hor a hutí že ještě aspoň nebyla škoda — o výnosu ale ani řeči. Železářské závody Rybovské byly zařízeny ještě dle starobylého způsobu a nemohly závodit s podniky okolními. Ne, žeby snad úředníci nebyli své věci rozuměli anebo nebyli rozšafí, také dobré rudy bylo hojnost, dříví a dřevěného uhlí nazbyt, pracovní síly laciné — ale podnik ten žádal oprav dle pokroku železářského průmyslu a k tomu pak bylo potřeba velikého kapitálu. Starý pan hrabě nechtěl o nových stavbách ani slyšeti; když mu úředníci šetrně domlouvali, že jest nevyhnutelně třeba, by se něco pro podnik činilo, stejnou vždy dostávali odpověď: „Já již do novot se nepustím; dokud jsem živ, necht' to jde starým chodem; lidé mají svůj výdělek a já jsem spokojen, nemám-li aspoň škodu. Kdo po mně přijde, ať si to zařídí podle svého. Třeba by se mu nezdálo dobré, co bych teď provedl — ať si to provede sám jak chce.“

A tak zůstalo; nečinilo se ničehož pro povznesení průmyslu železářského na Rybově. „Hory“ byly daleko od pecí, dovoz rudy drahý, na dolech i při pecích jenom ruční práce — žádný parostroj, žádné přístroje mechanické; — nehleděno si pokroku. Jak velice se lišily výrobky jiných železáren od toho co podávaly hutě Rybovské: vyráběli lité plotny, kříže, kamna, cihličky, nějaké železa pro výrobu průmyslnou domácí — s tím se spokojili na Rybově a vedlejší železářny jaksí pyšně pohlížely na staré haraburdí Rybovské.

Však dočkal se i Rybov svého vzkříšení.

II.

Nový život nastal. Skutečně prodán Rybov od uherského kavalíra jakési společnosti kapitalistů, kteří si umínili povznést závody Rybovské na stupeň znamenitý a povýšiti nade vši konkurenci čekající z podniku svého hojného zisku. Peněz bylo nazbyt a tudíž vynaloženy na opravu, vlastně znovuzřízení závodu, ohromné summy.

Kdyby tak byl starý pan hrabě po roce vstal z hrobu! ten by se podivil co z Rybova se stalo. Už by předně ani zámek nepoznal. Noví majetníci tam nepřebývali — ti bydleli ve Vídni a v Berlíně a jen časem přijížděl některý z nich do Rybova; měl zde připravené své pokoje ale pozdržel se jen málo; lidé svoje „pány“ ani neznali.

V zámku přebýval nový ředitel závodu, od společnosti ustanovený s neobmezeným právem pan „dirigent“ Floriani. Pokoje si dal zříditi nádherně; okna a dvře ve všech pokojích byly zvětšeny, podlaha v nich jedno zrcadlo; a ta malba na zdích a na stropě — práce stkvostná a umělecká, a což ten nábytek! — všechny židle a pohovky potaženy hedvábím a sametem.

Část zámku proměněna v kanceláře pana dirigenta. Dříve zůstávali v jednom křídle zámeckém hospodářští úředníci. Ti museli opustiti svá stalletá hnízdečka a přestěhovati se do nových obydelních stavení na blízku stodol panských. Počet těchto úředníků nebyl zvětšen, jakož vůbec polnímu hospodářství na Rybovsku též nyní, jako dříve, nevěnováno velké péče. Za to přibýlo úředníků horních a hutních, jak toho nový závod vyžadoval. Lid těžce zvykal názvům těch pánů a jejich titule v ústech lidu dělnického všelijak se zkomolily. Byl tu nový horní správce, bylť zároveň horním inženýrem — starý „hormistr“ v krátkosti po nastoupení nových majitelů se služby se poděkoval — dále byl tu při horní správě pan horní „assessor“; na místě starého pana „sichtmistra“ bylo tu několik hutních správců a jim přiděleni hutní adjunkti, chemikové, cizelérové, modelérové. V kancelářích kde dříve vládli pan „kasír“ pan „kontrolór“ byli tu kasovní správce, pak fakturista, protokolista, expedient, kalkulator a rozliční nižší úředníci s prapodivnými jmény.

Od zámku k hutím byla ražena nová široká silnice. Šla přímým skoro směrem skrz zámeckou zahradu a park; vzdálenost hutí od zámku tím zmenšena o dobrou polovici. Ovšem, že tou změnou i zahrada i park utrpěly velice na půvabu. Padly ty staleté lípy a kaštanové aleje, — byly v cestě nové silnice. Jaké tu bývalo radostné a příjemné posezení ve stínu těch zelených velikánů, jaké pookřání pohledem na svěžest listů rozmanitých keřů a stromů! Teď z obou stran silnice suchopár, na němž travička spoře se jevila a ta posypána ještě byla prachem z nové (silnice) cesty.

Za to poskytovaly nové hutě pohled znamenitý. Vysoké komíny, z nichž valil se černý dým, vyčnívaly z hromady stavení rozličných tvarů a nestejně velikosti. Na místě staré pece byly postaveny pece nové, vyšší, důkladnější a kolem nich hemžily se osmáhlé postavy slévačů a jich pomocníků; z obou stran od pecí stály rozsáhlé dílny a skladiště, v čele pak ředitelství s kanceláři.

Hned naproti vchodu do hutních závodů vystavěn úhledný, jednopatrový dům, jenž z části sloužil účelům hostinským, z části byl skladištěm kupeckého zboží. Ve štítu stkvěl se nápis „viribus unitis“ a nad dveřmi stálo zlatými literami napsáno: „hôtel.“

V „hôtelu“ nebo jak dělníci domu tomu říkali: „ve viribus“ bývalo stále hlučno. Žiznivé krky hledaly tam napojení, anebo odtamtud nošeny džbánky a korbele piva k pecím pro ty, kteří si nemohli ani na chvilku odskočit — neb při tom žáru se muselo pít.

U večer pak málo kdo, ubíraje se domů, opomenul zastaviti se na „půl litru.“

Také vedlejší obchod býval po celý den navštěvován. Manželky a dcery dělníků si tam docházely pro zboží, jež tu bylo v nejhojnějším výběru a k dostání — bez peněz. Sráželo se to muži nebo otci nebo třeba i bratru neb synu z týdenní mzdy při čemž se pak obyčejně stávalo, že v sobotu málo „dobírali“. Neboť ve skladě bylo lze dostati nejen zboží pro živobytí potřebné, ale i mnohé jiné věci, o nichž zpočátku dělníci říkali: „že se musí učit teprv na to koukat, jak se to jí.“ Však měli to brzy „okoukáno“ a za krátkou dobu uměli jíst i sardinky a „ančovky“, libovali si na švýckém neb dle jich řečí: „švejckém“ sýru, na salámech a extravurtech, kupovali si čaje čínské a ruské, rum a cognak, magador a karlovarskou.

Obzvláště v sobotu neb před svátkem bylo kolem „Viribus“ hlučno. Dopoledne byl obchod obléhán odběratelkami, které si pro sváteční den honem ještě nakoupily, nežli muži se vyplatí — jestliže mu totiž něco zbylo k „brani“. A u večer muž neb synátor — zbylo mu obyčejně málo k dobrání — šel ten zbytek „utopit“ aneb tu zlost „zapít“, kterouž dostal, shledav, že mu žena již všechno „probrala“, ano že má již i také „foršus“ na druhý týden.

Každou pak sobotu neb v svatvečer hrává v hôtelu hudba. Rybovští havíři měli svou „bandu“ a této hornické kapely část najal si hostinský z hôtelu či z „viribus“, aby ubohým po celotýdenní práci utahaným, utmáčeným havírům a hutníkům zahráli k tanci a tak poslední desetník, který jim ještě zbyl, vylákali. O tanečnice nebylo zle. „Mladé“ již na sobotu čekaly těšice se, že se vytančí a „staré“ přišly si pro své muže neb syny a nemohše je odtud dostati — zbyly také. Z počátku některá, jakoby chtěla spustit kázání o nestrídmosti a utrácení — ale brzy byla zkrocena poznámkou mužovou, že utrácí jen ten zbytek z toho, co mlsná její huba většinou již byla ztrávila. Šla se tedy podívat „na chvilku“ na tu tančící chasu — což podaří-li se jí a některý ji provede! Bude se chvíli zdráhat, ale půjde přec do kola a tu se rejdí a kroutí a při tom se napaňuje myslíc, kdo ví, jak jí to sluší. Zábava trvá obyčejně přes půl noc, ano nezřídka se stávalo, že se ještě hrálo v hôtelu, když lidé přesporní tudy se ubírali na ranní mši; s ošklivostí bylo jim hledět na vrávorající a hulákající postavy dělníků.

A to se dovolovalo? Inu, kdo by to byl zapověděl? Úředníci? Ti řídili se dle pana dirigenta a ten dělníkům tu zábavu přál. „Ať se povyrazí v sobotu — mohou v neděli spát, aby byli vyspalí do práce.“ A že utrácejí? Získala tím pokladna „werku“, neboť hostinský platil hodné nájemné a zbytečně lahůdkářské zboží v „konsumo“ neslo více zisku nežli prodej mouky a chleba neb kávy, na kterémžto zboží se nesmělo přirazit, jinak by dělníci se odchýlili k jiným kupcům, kde lacinější a lepší zboží se jim dostávalo.

(Dokonč.)

Pohanská jména na křtu svatém.

Píše Liga + 29.

U nás jeví se veliký pokrok, jen že někdy může býti zván zpátečnickým. Onehdy přál jsem svému známému, když čáp *) přinesl mu klučíka, a tu mi sdělil, že má nyní starost, jaké jméno by mu dáti měl, aby to bylo přece jméno české.

„To je nejmenší starost“, pravím, „vždyť máme mnoho jmén pěkných a ryze českých, na př. Václav, Jan, Vojtěch“.

„To bych přece nerad“, přerušil mne známý; „jsou to jména pěkná, ale já bych rád dal synkovi nějaké lepší jméno, češtější“.

*) V Čechách má na úřad tento od pradávna výsadu vrána.

A dověděl jsem se později, že dítě bylo dáno jméno Miroslav!

Dlouho jsem si lámal hlavu, kde v dějinách českých vyskytuje se jméno Miroslav, ale darmo; nenalezl jsem je ani v katolickém kalendáři mezi svatými.

Snad šťastný otec pomýšlí už na to, že jeho synek bude jedenkrátě básníkem, a jak prosaické by to bylo, kdyby se měl podepsati: Jan, Václav. Brrr! Už by básně tím utrpěly, vždyť by od toho jména snad i verše načichly křesťanstvím.

Jaká to radost, když zafuká vrána na okno a přinese prvé děvčátko rodičům! Hned je obýváno několik rodinných porad, jak je pojmenovati. Po mamince snad Marie? To ne, je to tak fádni, každá služka se tak jmenuje. Porada skončena se stkvělým výsledkem; dívka bude se jmenovati Libuše.

Libušinka roste, ráda by si hrála a nemá s kým. Dobrák čáp tuší touhu dětskou a přináší jí společníka chlapce.

Nová porada, jak ho pojmenovati; tentokrátě byla brzy skončena; tatík sám nechce, by synek měl jeho jméno; vždyť Jan je tak pro vesnici, ale nikoliv pro město. Ku Libuši hodí se nejlépe Přemysl; a tak se také stalo. Jsem jen žádostiv, bude-li doplněna ještě rodina Krokova; schází ještě Kaša a Teta. Jaká to rozkošná jména. —

A což bude-li čáp dotěrný a bude-li doušeti nyní samé kluky; to bude pak rozkošná řada. Začnou snad s Nezamyslem, pak přijde Mnata, Vojen atd. Možná že dojde i na Mlotu, ba snad i Šemík bude pomáhati z nouze.

Ano stěhují se Janové, Václavové, Prokopové, . . . z našich křesťních matrik a místa jejich zaujímají smyšlená jména pohanská a s nimi bohužel do milé naší vlasti stěhuje se i pohanství, ba úplná nevěra. —

Nesmí nás másti, že za doby naší poměrně mnoho děje se na opravu katolických chrámů a že i nové svatyně jsou stavěny. Což je to vše platno, kamenné-li chrámy se zvelebují, když živi chrámové se hyzdí a znetvořují k nepoznání, když v chrámech Ducha sv. nepřebývá duch Boží, ale duch . . .

D o p i s y.

Z Březových hor. Dne 30 května ráno o půl páté hod. rozburácela se bouře nad krajinou naší a blesk udeřil před samým dolem P. Marie do ploten železných a vniknul do vnitř po trubách kovových až k samému těžnému stroji, avšak neuškodil nikomu. Někteří vypravovali, že následkem prudkého otřesení vzduchu spadl i plechový obraz P. Marie, upevněný na dřevěné tyči nad dolem Marianským, že ale horníky některými hned zase tam upevněn byl. Že blesk tam udeřil a že i obraz P. Marie spadl, jest jisté, což považováno za nemilé znamení pro důl tento, ačkoliv nikdo se svým míněním veřejně vystoupiti nechtěl, aby nebyl od někoho vysmán a pověřivým nazván.

Nemysliž sobě nikdo, že i mezi zdejší horníky nemožno ďáblu naseti zlého koukole, kdo denně mezi nimi jest a vyslechnouti jich musí, podivil by se nemálo, že osmělí se horník hned ráno, snad se ani nepomodliv, ošklivé a oplzlé řeči mluvíti, bez ohledu na ty mnohé, kteří by je slyšeti nechtěli, a je slyšeti musí; což pak dole při práci, co tu svolávání hromu a blesku. nejen na pány, alebrž na vše i na doly, a kdo spočítá všecky ty urážky klením a zlořečením Pánu Bohu učiněné jen za jeden den, vždyť mnohý horník každé chvíle notně zakleje a zahromuje, omlouvaje se, že to má tak ve zvyku a proto s bolestným citem vzpomínám oněch přes 319 horníků, kteříž zahynuli v té podzemní říši hluboko pod povrchem zemským v konání své povinnosti, dobývající sobě a svým milým v potu tváře vezdejší

chlebiček, nepomyslíce sobě, že když v ten podzemní svět 31. května v poledne se spouštěli, nebude jim dopřáno spatřiti své milé domácí a přátele, a zřítí opět to zlaté slunko, jak mile se usmívá na horníka, když vylézá z hlubin zemských z té věčné tmy, kam slunka zář nikdy nevnikne a kde ptáče píseň svoji nikdy nezapěje.

Všechny noviny přinesly sáhodlouhé a obšírné zprávy o neštěstí dosud neslýchaném v dolech našich, kde dobývá se v hloubce přes tisíc metrů kov stříbrný, z něhož máme peníze stříbrné a jiné okrasy, a jenž mnohého pozemčana svádí ku hříchům a nepravostem mnohým. Kdo utrácuje lehkomyšlně peníz stříbrný, kdo stříbrem jiného ku hříchu svádí buď si již jakkoliv, anebo kdo lakotně po stříbru se shání, zdaž vzpomene sobě těch obětí, jaké dobývání kovu téhož vyžaduje? Ano snadno jest zlatník utratiti, avšak jak nesnadno jest jej vydobýti. Není mým účelem popisovati výjevy a události ve dnech neštěstí se zběhlých, vždyť o tom vydány zvláštní brožury a knihy, avšak uvažovati chci a sděliti úsudek svůj proč asi dopustil Bůh tak děsné neštěstí na horníky v dolech našich, kteří až dosud požívají po věsti dobré.

Původ ohně, jenž vzniknul v hloubce 966 metrů, v místě ze všech stran ohraženém a takřka nepřístupném, není dosud znám, a jest velikou hádankou, kterou jen budoucnost za pomoci Boží bude moci nám a celému světu rozluštit.

Panuje vůbec domněnka, že oheň zúmyslně byl založen, a to nemyslí snad jen úředníci dolů, alebrž i četní horníci, kteří znají důl dobře, a takéž i okolnosti, jež domněnku tu potvrzují, avšak nelze vyloučiti možnost, že oheň z neopatrnosti neb lehkomyšlnosti některého horníka povstal, o čemž se však sice pochybuje, než aby se tomu věřilo.

Ať stalo se to jakkoliv, vězí přece mnohému katolíku myšlénka v hlavě, proč Pán Bůh dopustil to neštěstí na mnohé tak hodné a poctivé horníky? Otázka to nesnadná k zodpovídání, avšak uvážení zajisté hodná.

Kdo zná zdejší hornický lid a poměry jeho životní, jež nejsou závidění hodny, každý, ano i socialisté podivují se té trpělivosti a odhodlanosti v snášení těch obtíží a nedostatku zdejšího lidu hornického, jenž staven byl za vzor horníkům jiným, zvláště svojí zbožností. — To však nebylo po chuti ďáblu a proto za pomoci zlých lidí slovem, časopisy i skutky špatnými nasel koukole, špatného to zrna mezi pšenici, když lidé spali, a koukol ten rostl tu i se pšenicí a Pán Bůh shovíval a čekal, avšak mnozí málo dbali výstrahy a napomínání kněží a proto velebné duchovenstvo svatohorské v nenávisti jest mnohých socialistů, jenž v listech svých haní a tupí nejen řeholníky, alebrž posměch sobě činí i z věcí posvátných a nám katolíkům drabých. — Ano mnozí brali jim za zlé, že nehorlí proti pánům, že jen vybízejí k té trpělivosti a plnění přikázání Božích a církevních a zároveň i zákonů světských, pomníce na odplatu nebeskou. A nenechá se popřítí, vím to i mnozí jiní z vlastní zkušenosti, že mnozí ano i hodnější někteří, uvěřice učení falešnému, nechavše se lapiti svůdníky, jenž jim listy sociální demokracie čísti dávali, pod rouškou že hájí své zájmy, uchýlili se od cesty pravé a přidali do řad jejich. Nebudíž jim toho vzpomínáno, pakliže některý z nich na věčnost odešel, avšak budiž to výstrahou nám žijícím, bychom drželi se věrně pravého učení. Lituji a želim všech těch ubohých obětí a prosím, modlete se za ně, by přijal je Bůh na milosť. Proste i nebes Královnu, Matičku svatohorskou, by přímlovou svou mocnou na Synu svém vyprosila jim smíření a odpuštění.

Třetí řád sv. Františka na sv. Hoře ztratil sedm členů, kteří zajisté hodnými byly katolíky, a nevěrci i tuto se posmívají, proč prý Pán Bůh nezachránil ty, již se tak rádi modlili.

Kdož může soudy a rady Boží vystihnouti, nám bídným hříšníkům nezbyvá nic, jen podrobiti se trestající ruce Páně a prositi o smilování a odpuštění.

Stalo li se to rukou zlomyslnou, zdaž nemohl Bůh i tenkrát odvrátiti a zameziti neštěstí toto? Neučinil toho snad proto, by poznati nám dal, že bez něho nemožno nám nic dobrého učiniti, a proto že o radu a pomoc Boží vždy prositi a žádati máme.

Jestliže každý člověk, tím více horník má býti na smrt připraven, by nepřekvapil jej den smrti. Toho však mnozí opomíjeli, a proto budiž jim neštěstí toto výstrahou, by zúmyslně nespolehali na milosrdenství Boží.

Nemysliž nikdo, že by byl Pán Bůh nemilosrdným, neboť mohl se mnohý zachrániti, jsa k tomu vybízen, on však toho nedbal, ano vím případ, kde jeden horník vyváznuv polonahý, napomínal soudruhy své, by nechodili pro své šaty, nýbrž se zachránili, oni toho však nedbali a tak pro kus šatu zamazaného obětovali život svůj, neb z jedenácti vyváznul on sám životem; případů podobných událo se více, že mále dbáno výstrahy a proto zhynuli i mnozí, kteříž mohli se zachrániti. Dalť Bůh člověku rozum a vůli svobodnou, proto má jí ve svůj prospěch každý používati. Neštěstí toto nestihlo pouze horníky, ono stihlo chudé i bohaté, pány i dělníky, hodné i nehodné, všichni cítí to brozné neštěstí, a pocíťovati je budou i dále, pokud Pán Bůh nezhojí ránu tu. Trpícím dána tu příležitost trpěti a snášeti vše z lásky ku Spasiteli, bohatým a zámožným zase příležitost k udílení pomoci a k utišení bídy a zármutku trpícím. Nevěrcům a nespokojencům ono poznání, že dosud jsou srdce citlivá a útrpná i mezi zámožnými, kteří vidouce, že pomoci potřebuje trpící bližní, rychle a štědře otvírají ruku svou ku pomoci ubohým, a toto vše možno tu shrnouti v celek a se přesvědčiti, kterak Pán Bůh jest nejen spravedlivý, alebrž milostivý a dobrotivý. Kéž by jen všichni hlasu toho slyšeli a srdcí svých nezatvrzovali, vědouce, že bez vůle Boží ani vlasu s hlavy nepadne.

Se všech stran zasílány peněžité obnosy ubohým pozůstalým vdovám a sirotkům, již počítá se všech dobromady přes tisíc.

Ještě jest mi podotknouti, že zdejší lid hornický většinou jest hodný, poctivý a zbožný, a že nenechá se strhnouti těmi, kdož rádi by jej v táboře nespokojenců měli a nebudiž všem kalena dobrá pověšť, již dosud požívali pro ty, jenž uchýlili se od cesty práce, a možno jim dosud na cestu dobrou dobrou se navrátiti, pomníce na to, že Bůh nenechá se posmívati a k cíli tomu volám náš hornický pozdrav „Zdař Bůh“!

Od Svaté Hory.

Děkuvzdání. V roce 1880. hoch 12letý — primán — poranil si oko pravé při hře s kapsly, jichž ku předovkám se užívalo; tak, že bylo se obávat, aby o ně nepřišel a že dosud jím nevidí. Byl lékařem poslán do Prahy. Dříve než odejel, k návodu zbožné své matky obrátil se k blahosl. Panně Marii Svatohorské s prosbou, aby buď mu zrak zase navrátila, anebo oko zachovala.

Pobyt rok v Praze vrátil se s okem celým, ale zrak vrácen býti nemohl ani nejdovednějším lékařem. Než i to, že oko nemusilo býti operováno ani vyňato a že na pohled jako zdravé je, pokládáno jest za vyslyšení proseb k Matičce vyslaných.

Uvážíme-li nyní, co namáhání oči stojí osmi až desetileté studování na gymnasiu a ústavě učitelském, při čemž mnoho mladíků, kteří na začátku dobrý mají zrak, ku konci krátkozrakými se stávají, uznáme jistě za podivuhodné zachování zraku mladíka našeho, kterýž po celý čas studii na ústavěch výše jmenovaných, celkem 8 let, namáhati musil jen oko levé; a přece jím tak dobře vidí nyní — 24letý — jako desetiletý. Mimo to ani jednou za celých 12 let necítil žádných bolestí ani ve zdravém ani v raněném oku, čehož lékaři obavu vyslovili. Není-liž to podivuhodné? Ještě v jiném případě ukázala P. Maria Svatohorská, jak odměňuje důvěru v Ni. Před dvěma lety téhož mladíka stihlo jiné neštěstí... a to utonutí. Plavil se s přítelem svým F. na loďce po rybníku. Neumí plavati do dnes. V pro-

střed rybníku chtěl přítel F. do loďky z vody vyskočiti, proto že již „nestačil.“ Opřel se o loďku na níž mladík náš seděl, ta se převrátila a klesla ke dnu. Nebezpečí utonutí a snaha zachovati si život napjala všechny síly mladíka, zvláště když viděl že přítel F. sám zápasí s vlnami a o pomoc volá. Než břeh byl ještě daleko a síly pryč. Již se ponořoval. V tom okamžiku padl zrak jeho na sv. Horu a to vzbudilo v tonoucím důvěru pevnou, že ho Maria Panna neopustí a zahynouti mu nedá. Klesl ke dnu. Než dozorce z plovárny se svlékl a přiběhl po hrázi proti místu, kde nehoda se udála a než utonulého vyhledal, uběhlo dle výpovědi svědků zatím se sběhnuvších as dvacet minut. Po dlouhém úsilí a přispěním medika, známého to mladíkova, podařilo se jej k životu přivésti. Mnoho však nechybělo a nebylo by ho dnes mezi živými. Vzpomínka na toto nebezpečí a podivuhodné zachránění života jakož i zraku vzbuzuje v mladíku vroucí díky, jimiž po vinován je Matičce po celý svůj život. K povzbuzení všech, kdož tyto řádky čísti budou, k rozmnožení úcty a lásky k Marii Panně Svatohorské v tomto měsíci a na důkaz své vděčnosti za mnohá jiná vyslyšení, umínil jsem si toto uveřejniti. Kéž by více takovýchto zpráv objevilo se v listu tomto; zajisté by tím sláva a moc Matičky naší jen víc a více rostla a více milostí by se nám dostalo.

D r o b n o s t i.

Nevěřící pastoři. Zajímavý spor vznikl v lutheranské „církvi zemské“ ve Württemberku. Langendorfský kazatel, Licenciat Schrempf zdráhal se složiti ve sboru apoštolské snešení víry, jak to předpisuje tamnější agenda, dovozuje, že v ně nevěří. Následkem toho trvá již po 10 měsíců vyšetřování proti němu, a dosud není záležitost ta skončena. O věci té a její důležitosti přináší „Reichsbote“ dopis z Württemberka: „Těžisté celé otázky nespočívá v tom, má-li duchovní státi na snešení, jež liturgicky vyznati musí, nebo ne; neboť tato otázka je v praxi ve Württemberku dávno rozhodnuta v ten smysl, že to vlastně není potřebno. U nás jedná se jen o to, musí-li duchovní zapřítí nebo smí-li vyznati své bohoslovecké názory, jež v samé církevní správě jsou zastoupeny. Farář Schrempf myslí, že je v tom odpor, když se nutí duchovní veřejně zapřítí náhledy, jež na př. v oficiálních dišputacích smí bez bázně vysloviti; po jeho mínění třeba, aby sluha té které církve vyznání její buď věřil anebo je vůbec neskládal. Na rozhodnutí církevní správy čeká se ve Württemberku napnutě hlavně proto, že rozsudek jeho týká se přímo nebo nepřímě též četných jeho soudruhů stejně smýšlejících. Jest otázka, jak naloží církevní správa s duchovními, kteří s jejím vědomím apoštolské vyznání složili, ač v ně nevěří, — a co si počnou někteří členové této správy, bude-li jejich přívržencem Schrempf sesazen za to, že řekl svědomitě před obcí to, co sami za pravdu mají, aniž by pokládali sdělení svých názorů obci nutným a prospěšným?“

Nelze dosti často na to důraz klásti, že se stanoviska protestantského nikde nemůže býti zavázán k určitému vyznání víry a zvláště ku snešení apoštolskému, jež po mínění protestantském jest ustanovením čistě lidským, ježto zajisté o něm Písmo svaté výslovně ani slovíčkem se nezmiňuje.

Obsah „Obrany víry“:

Bludaři odsuzují se sami. (Časové pojednání o nejdůležitějších pravdách křesťanských. Dokončení.) — Zednářský papež. (Podává V. J. Čečetka.) — Rakousko a svobodné zednářství. — Poctivou prací. (Obrázek ze života dělnického. Píše P. Methoděj Mühlstein). — Pohanská jména na křtu sv. — Dopisy. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budíž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O Mediánech.

V naší realistické době, jež všecku svoji činnost vrhá na hmotu, trhající roušku tajemnosti z víry a Boha, jest zjevem nad jiné podivným, že lidé při všem hmotářství chytají se ještě duchů, čili bytostí nadzemských, ať si již skutečných, anebo vymyšlených. Lidského ducha nelze úplně připoutati ke hmotě.

— Není Boha! — volají mnozí, a důsledně není ani andělů a v téže chvíli vykouzlují si všelijakými hokuspokusy duchy, — jak ujišťují — zemřelých, aby jim vypravovali o říši nadzemské. Citují duchy svých rodičů, předků a mužů, již učinili se více pověstnými, nežli slavnými.

Nenechávají spáti Žižku, Husa, Napoleona, citující je z hrobu, aby hověli jejich zvědavosti.

O spiritistech není dosud mínění učenců ustáleno. Když hýbání stolků se neosvědčilo, nenechali se odstrašiti, nýbrž vyhledali jiný způsob citování duchův prostřednictvím medií, čili živých nástrojů.

My se stanoviska křesťanského máme nemalé zadostučinění v tom, že duch lidský bez říše nadzemské obstáti vůbec nemůže.

Nevěrečná věda zavřela člověku nebe a duch lidský nepřestává pohlížeti k nebesům. Vzali mu Boha a on jako malé dítě uplete si z hadrů panáka, hastroše, jemuž dává jméno ducha. Kterak jsou k politování! Církví, jež jim každého dne podle církevního kalendáře předvádí k uctění duchy svatých a světců Božích, nevěří a hned v zápětí volají k sobě kouzelníky a hadače, aby jim předváděli duchy zemřelých.

Jaké to poblouzení!

Redaktor tohoto listu za krátkého pobytu ve své domovině měl příležitost, některých věcí se dopátrati o pověstných Mediánech, kteří bláznovství své provádějí v Haraticích, ve Staré vsi, v Křižlicích a jinde.

Pátrání toto jest velmi nesnadné, jelikož úřadové v poslední době jim přísně přihlížejí na prsty. Jsou tudíž Mediáni velmi opatrní a neradi do svých shromáždění připouštějí zvědavce. Jen tak časem podaří se některého Mediána k povídání přemluvit.

Škůze své konají teď tajně a nejráději v noci.

V Haraticích ku př. v okresu železnobrodském — dělá medium též jakási žena. Přisedne si ke stolku, sklóní hlavu na ruku a za chvíli ohlásí

že je duch tady. Ostatní kolem ní sedí na lavicích a čekají zvědavě, co bude vypravovati. Uvádíme zde, co nám bylo vypravováno.

„Odkud přicházíš?“ táže se medium ducha.

Duch: „Z Francie.“

„Kdo jsi“?

Duch: „Jsem Napoleon.“

„Pověz, co tam děláš“?

„Co bych vám to povídal, máme se tam dobře. Nesejeme, nežneme a nemlátíme, ani nesekáme sklo. Díváme se s nebe na vás.

„Přece něco děláte“?

„Díváme se taky na hvězdy“.

„A co na nich vidíte“?

„Samé skály a propasti jako zde na vašich horách“.

„Co tam máte k jídlu“?

„Brambory a zelí nejíme“.

„A co tedy jíte“?

Duch jakoby rozmýšlel se.

„Jíme samý vzduch“, odpoví po chvílce.

„A co pijete“?

„Podmáslí a syrovátku nepijeme“.

„Pověz, kolik vás tam je“?

„Nás by ani čert nespočítal“.

Ve shromáždění je slyšeti smích.

„Proč se smějete?“ durdí se duch, „nemusím tady „bejt“, půjdu zase po svých.“

Nesmyslů podobných vypravují duchové mnoho. Ale co je na tom nejdívnější, že duchové, ať si pocházejí z Paříže, z Londýna, nebo z Pekinku mluví vesměs po horácku.

Zvláštní obřad panuje při přijímání členů.

Zavedou prý jej do sklepa, kdež jsou obrazy P. Ježíše a Panny Marie. Pannu Marii musí prý propíchnouti a Krista uhoditi, což značí, že se jich sřiká. Na to prý do něho duch mediánský vleze. Cítí se ustavičně jako nad zemí. Velmi rádi přijímají mladá hezká děvčata. Jednomu prý Mediáni nabídli 400 zl. půjde-li s nimi — někam. Děvče jedno dalo prý si říci. Když ale přivedli je do sklepa, kdež mělo propíchnouti obraz Matky Boží, zhrozilo se a prchlo.

Že by nabízeli tolik peněz, nezdá se býti pravdě podobné, protože vesměs jsou to lidé chudí.

Též jakýsi drotar je údem mediánské církve, jenž časem o jejich rejdech vypravuje. I jemu zdá se, jako by vznášel se ve vzduchu — jmenovitě když se podnapije. Časem ale duch, jenž ho nosí ve vzduchu, pozapomene se a pustí ho do škarpy, aby se zde z opice vyspal.

Jedna žena z Haratic, jež dělala jim prorokyni, zbláznila se a pobyla v Praze v chorobinci. Nyní jest zase doma a nevíme, zdaž ještě cituje duchy.

Vypravuje se též, že na veliký pátek položí si do necek ženštinu, již prý na jisté části těla líbají. Dle toho zdá se, jakoby Mediánství na horách zvrhalo se v adamitismus. Jeden z toho líbání se zbláznil a zemřel.

Duchovní úřadové jim z důvodných příčin křesťanský pohřeb odpírají.

Nyní zdá se, jakoby tato blouznivá sekta ve své činnosti ochabovala. V letě přestává prý na dobro. Musejíť Mediáni jako ostatní lidé sázeti a okopávati zemáky a zelí, sušit seno a pod. Teprv v zimě mají zase kdy se shromážďovati.

Někteří kněží prý proti nim prudce kázali, s čímž my nesouhlasíme. Máme za to, že čím méně se o nich bude veřejně mluvíti, tím spíše zaniknou. Na horách žádný rozumný člověk se jich nedrží. Každý se jim směje.

Ačkoliv pohorský lid valně ochablý je u víře, nechce přece nikdo Krista veřejně zapíratí, čímž se i vysvětluje, proč počet Mediánů dosud je velmi

skrovný a proč jich začíná ubývat. Toliko hrstka přemrštěných chudasů odává se jejich bláznovství.

Ptej se koho chceš na ně, každý pohrdavě máchne rukou, jakoby říci chtěl: nemluvte mi o těch blázních. Dle všeho zdá se, jakoby Mediánství k nám zavezeno bylo z ciziny. Je to jakási odruda spiritismu, Irvingiánů a hypnotismu.

Jak jsme pověděli svrchu, Mediánství jest opětým důkazem, že člověk bez víry naprosto býti nemůže. Ztratí-li víru pravou, musí si udělati pověru, jež svádí jej až ke hnusnosti.

Konečně ale zdravý lidský rozum po mnohém poblouznění, dospěje k závěrku: Víra naše je přece ta nejlepší.

Potěšitelným úkazem je, že zdejší lid dosud neztratil synovskou úctu k rodičce Boží. Každého roku několikrátě putuje dosti četně na staré poutnické místo do Boskova. Letos konaly odtud pouf 54 osoby až do dalekých Vamberk ve Slezsku — pěšky. Úcta tedy mariánská zde dosud žije a dokud ta trvati bude, lid zdejší zůstane staré katolické víře věren. Úkazem nemálo potěšným je i to, že učitelstvo zde začíná s kněžstvem pracovati k oživení pokleslého druhu náboženského. Rádění socialistů rozlišuje duchy.

(Dokonč.)

Kaplanská moudrost.

Dle vypravování příteleva podává Jan Nep. Jindra.

... Útulna jest ta kaplanka D... ská. Veliká není. Jest úzka. Za to na délce jí přidáno. Líbí se tu všem. Zvláště lidé z venkova často chválí úpravu Řikají: „Jest zde jako v kapličce.“ Něco pravdy na tom jest. Skrovný pokojik totiž jest přeplněn obrazy. A to se venkovanům líbí.

Na stěně visí kříž. Jest to práce tyrolská. Bolestný vzhled trpícího Boha, hlava nakloněná i smutné oko zvou k vážné úvaze. Po obou stranách kříže zavěšeny jsou obrazy menší: upomínka na první mši svatou, upomínka na sv. biřmování, na první sv. přijímání a prvou zповěd.

Proti kříži na protější stěně zříš podobiznu mladého kněze mezi dvěma obrazy, jakoby pod ochranou Syna Božího a Matky neposkvrněné. K těmto-li obrazům připojíš Maxovo „Dokonáno jest,“ dva obrazy sv. Jana z Nepomuku a četné menší obrazy z míst poutnických, podivíš se, jak vše možno srovnati v malé místnosti. A přece tomu tak. Využitkováno ovšem místa každého. Než, vše sestaveno vhodně, ba mistrně, a svědčí o vkusu mladého obyvatele — samotáře. Jest to kněz, asi sedmadvacetiletý. V hierarchii má místo poslední. Jest kaplanem, a k tomu kaplanem druhým, neboli, jak u nás říkají, mladším. Jmenuje se Blahoslav.

Ve slovech „mladší kaplan“ jest podivné paradoxon pro tichého Blahoslava vzhledem ke stáří kaplana „staršího.“ Vtipná hlava jakási toho užila. Bylo to po pastýřské poradě. Mluveno brzo o tom, brzo o jiném. I mimo nadání prohozen vtip: „Co jest to? Jest to starší a není to starší. Jest to mladší a není to mladší.“ — Všichni pohlédli na domácí kaplany a odměnili vtipkáře hojnou pochvalou. — Avšak to jen mimochodem. Vraťme se do útulné kaplanky Blahoslavovy.

Pod křížem, vedle značné knihovny, stojí harmonium. Toto má jednu zvláštnost, v pravdě českou. Bylo objednáno u chvalně známé továrny Aloisia Lhoty ve Hradci Králové. Z Hradce bylo i zasláno. Ale čteme na něm: „Al. Hugo Lhota. Wien.“ Jsme my Čechové obdivuhodný národ?! Kromě těch slov německých jest to práce rukou českých. Proto vykouzlí národní písně úchvatně ruka mistrná. Nehraje však mnoho Blahoslav, nemůže ani; máf dosti práce a k tomu — nervósní sousedstvo. Za to více stává u jediného

svého okna a pročítá noviny i časopisy odborné. Mnoho také píše. Noviny i odborné časopisy otiskly již mnohé články z pera jeho. —

Bylo to 3. března 1892. o druhé hodině odpolední. Blahoslav sedl ke stolu. Srovnává dvě důležité zprávy. Jedna jest v únorovém čísle „Vlasti“, druhá v lednovém čísle „Hlídky literární.“ — „Kéž by dbáno slov tak prospěšných!“ — praví k sobě Blahoslav. „Ale my Češi — — —“ V tom zaklepano na dvěře.

Vstoupil kněz, drže v rukou vak cestovní.

„I vítám tě, Tomáši“ — radostně volá Blahoslav. „Kde jsi se tu vzal? To jsem rád, že tě opět vidím. Dvě léta tomu, co jsme spolu putovali k Dědovu! Odlož však a buď, jako bys doma byl.“ —

Kaplan Tomáš jest mnohem starší Blahoslava. Studoval v Rychnově. Odyv maturitu, byl tři léta „na vojně“. Mnoho umí o tom vypravovati. Ohnivě vypravuje vždy o životě vojenském. Když však přichází k povinnostem náboženským, bývá mu smutno, nejednou slzí. „Tomu se snějí důstojníci,“ dodává k výkladu. „A přece kde víry není, není věrnosti, kde lásky k Bohu ubývá — tam ani nebe nežehná.“ Tomáše ochránila milost Boží od zkazy. Vstoupil do semináře ve Hradci Králové. Zde seznámil se s Blahoslavem.

Známost proměnila se brzo ve věrné přátelství. Lnuli k sobě jako sv. Basil Veliký ke sv. Řehoři z Nazianzu! Celá přátelství oduševňovala osoba třetí. Byl to bohoslovec Petr M. Dobrá to duše. Mnoho upřímnosti a dobroty bylo v něm. Škoda, že trojlístek ten již uvadl. Jsa vysvěcen, ustanoven byl Petr M. za kaplana v M. Ale nezapomněl na Tomáše ni Blahoslava. Psal často, psal bratrsky.

Tomáš i Blahoslav byli na kněze posvěceni. Rádi, ochotně spěchali na vinici Páně. Daleko byli od sebe, ale pamatovali na sebe. Byl to utěšený trojlístek kaplanský! Byl zelený, věstil mnoho naděje. Avšak běda! Červ zlý usadil se na kaplanském trojlístku, hlodal na listě jednom. List vadl, uschl, upadl — kaplan Petr zemřel. Studená země kryje jeho tělo, ale duch jistě dli u Boha. I „Vlast“ věnovala mu vzpomínku!

Zůstali dva: Tomáš a Blahoslav. Ký div, že lnou k sobě, že jeden rád spěchá k druhému! —

Tomáš i Blahoslav přisedli ke stolu. Na stole bylo mnoho knih, časopisův i novin.

Dosti mluveno o věcech osobních. Vzájemně sdělili si zkušenosti, přání a žádosti. Ne jedna stížnost, ne jeden stesk přerušil štěstí přátel upřímných. Konečně vzal Blahoslav do ruky únorové číslo „Vlasti“ a lednové číslo „Hlídky literární“ a řekl: „Když jsi přišel, pročítal jsem ve „Vlasti“ na stránce 413. posudek o sebraných spisech Jana Nerudy. a v „Hlídkce“ na str. 25—27: „Některé myšlenky o knihovných lidových. Oba časopisy podávají na udaných místech důležitou radu. Poslyš“

Blahoslav otevřel „Vlast“ a četl poznamenaná slova: „Neruda byl velikým nepřítelem katolického kněžstva, a „Národní Listy“ s ním. I nedivíme se, že něco podobného (— řeč tu o přirovnání jezovity k bleše! —) Neruda napsal a „Národní Listy“ otiskly. Ale že něco podobného může znovu vydávati Ign. Hermann a že na to může vésti náklad Fr. Topič, knihkupec v Praze, to nás překvapilo, a my tuto drzou, nešetrou a sprostou urážku jesuitů zde veřejně a přísně káráme a odsuzujeme a žádáme své stoupence, aby všude, kde vliv mají, spisy Nerudovy pro tuto sprostotu z domácnosti vyhodili. Jen se, pánové, neklamte; i my začínáme býti mocí; družstvo má již tři listy a čtyři jiné stojí mu k dispozici, a proto se dovede brániti a škůdce trestati. Katolické listy prosíme, aby proti této literární sprostotě rovněž tak ostře jako my vystoupily.“

„Tak píše „Vlast“ — odkládaje list, vysvětluje Blahoslav. „Tak píše „Vlast“. Prosi katolické listy za stejnou horlivost. A přece — tato oprávněná i důležitá prosba zůstala hlasem volajícího na poušti.“

„Pravdu díš“, přisvědčoval Tomáš, „nečetl jsem nikde ohlasu, a přece čtu dosti i pozorně. Ale snadno tomu odpomoci. List katolický podobnou zprávu přijme, nechce-li se zpronevěřiti svému účelu. Třeba jen spravedlivý posudek napsati, napsati jasně, co možno krátce, a zaslati redakci. Redakce sama nemůže všeho pročísti. Potřebuje v této příčině značné podpory. A té bychom mohli poskytnouti. Jest nás kněží v drahé koruně Svatováclavské dosti. Spisovat elem nemůže býti každý, ale spravedlivý posudek napsati dovede každý český kněz i vzdělaný katolík.“

„Výborné řečeno! Podobně soudím o českém knězi“, přiznává se Blahoslav.

„I my začínáme býti mocí. Jen jednoho se nám posud nedostává — vřelé, opravdové, bratrské lásky. Kde té není, tam daleko vůle Páně „ut omnes unum sint.“ Vždy, bratře drabý, krvácí srdce mé, kdykoli písemný spor vedou v listech veřejných — dva duchovní. Lépe vše srovnati tiše, v soukromí. Svět tomu sporu se raduje i posmívá. Z té příčiny, býti v redakci listu katolického, nikdy bych nepřijal osobních, sporných zpráv. Škoda místa. Co nemá významu pro život katolický, vymýtil bych. Místo tak zjednané bylo by úrodným polem pro spravedlivé a krátké posudky o knihách vycházejících. Nepochybují ani dosti málo, že by pole novinářské, takto jsouc osíváno, přineslo užitek mnohonásobný! I nepřímý užitek byl by značný. Na ten chci upozorniti.

Veliké listy katolické jsou sice dosti rozšířeny, ale kolik jest katolíků za našich dnů, kteříž nesáhnou po listě katolickém ze zásady? Kolik katolíků, kterýmž nemožno čísti denních listů? Ti všichni sáhnou po listech venkovských a myslí, že dočtou se všeho. Možné i nemožné věci čtou a často věří slepě všemu, co černé na bílém. To jest známá zkušenost, a s tou nutno počítati.

I jinou zkušenost třeba míti na mysli. Úbytými totiž nejednou churaví list venkovský a nemá, čím vyplniti sloupce. Z té příčiny uveřejní, co kdo zašle. Často čteme pochvalné posudky o knihách špatných i v těch listech venkovských, kteréž se snaží věci katolické prospěti aneb aspoň neškoditi. Že často klopýtne list venkovský, nedivno. Jsou mnohé toho příčiny. Není snad poslední z nich malá uvědomělost katolická. Od mládí navykal mnohý řečem lehkovázým o náboženství, símě nevěry zasíváno velmi pečlivě v útlé srdce dětské i jinošské. My také nebyli šťastnější. Dříve jsem toho nepoznával, nyní však vím, že jsem se ubíral cestou bludnou, lépe řečeno, že jsem byl na cestu bludnou sveden. Vždyť Vrchlický nám ukázán jako „hvězda první velikosti,“ o písmě svatém nám řečeno, že jsou to „báje,“ a to již v páté třídě. Psali jsme o záři kostnické, o slávě Garibaldiho a nejedna slza ve práci písemné tekla u radnice staroměstské . . . Psali jsme tak, a nikdo nás neopravil. Katechetu měli jsme velmi horlivého, ale my slovům jeho — nedůvěřovali. Ba jednou se stalo, že veřejně byl v novinách potupen, protože nám dobře, přátelsky, otcovsky radil. Nevím, kdo do novin pohanu onu zaslal, jen tolik pamatuji, že poctivý kněz — katecheta, přišed na hodinu náboženskou, bolestí mluvití nemohl, snad slzel. Řekl jen krátce: „Za upřímnou radu dostalo se mi pohany.“ Více nevytýkal, trpěl za pravdu.

Ano, my jsme nepoznávali, čím uráženy věci nejsvětější. Nám zdálo se, že vše v nejlepší pořádku, co děláme i píšeme, a přece — byla to cesta špatná. Jistě mnoho milosti dopřál nám Bůh, že jsme na vysokém učilišti bohosloveckém poznali v jasu neobyčejném, co před námi zahalil svět. Jas pravdy věčné svítí nám na cestu, ký div, že i nepatrný mráček bludu nám neujde. Srdce naše ohříváno u planoucího srdce Ježíšova, ký div, že i nepatrná urážka nauky Páně vyvolá v něm bouři velikou! Této prozíravosti a citlivosti u věcech víry nemá tak mnohý katolík — i dobré vůle, nemá i mnohý redaktor listu venkovského, jenž víře škoditi nechce. Proto uveřejní některý článek nenáležitý. Bývá to nejčastěji v posudcích, jež zašlou nakladatelé sami: Chválí knihu špatnou.

Dvojí této zkušenosti měl by využítkovati kněz prospěchu věci katolické. Měl by totiž zasýlati vhodné články do dobrých listů venkovských. Vodítkem při nich byly by mu denníky katolické, jichž redakce pyšni se nadanými harcovníky na poli katolickém. Zvláště na dobré a špatné knihy bylo by upozorňovati. Jakmile vyjde kniha, nechť všechny katolíkům příznivé lístky označí spravedlivý soud o ní. Zde nutno jednati rychle, dokud kniha nezaplaví celé osady. Lid, jsa varován, knihy by nekoupil, a nakladatel — mohl by si z celého nákladu neprodaného díla postavití papírový pomník s nápisem: „Odměna snah protináboženských.“ —

„Mluviš, milý Blahoslave, jako český Démosthenes anebo jako slavený Laktantius. Jen to mi podivno, že chceš učiniti z každého kněze novináře. To mi připadáš, jako onen školní dozorce okresní, jenž, jsa spisovatelem, pobádal každého učitele, aby „spisoval.“ Dali si říci mnozí. Psali, psali, což péro stačilo.“

„Důležitou věc nelze odbývati žertem,“ hájil se Blahoslav. „Věř mi, Tomáši, soudil jsem, a to ještě nedávno, podobně jako ty. Ba, divil jsem se onomu výroku, že by i „svatý Pavel novinářem se stal, působě za dnů našich.“ Poznal jsem však, že chybný byl názor můj. I příčinu toho náhlého obratu ti povím.

Všecky časopisy, jež odbírám, půjčím, komu jen mohu. Lidé navykli si tomu a vždy na čísla nová se těší. Čtou rádi. Velmi pozorně sledují boj světa proti církvi. Péči zvláštní věnují článkům obranným. Četní tak poznávají pravdu, ale — velká většina bývá sváděna na cestu zlou. A kým? Nejednou to bývá člověk ničemný, nevěrecký. Sotva katechismus umí a hraje si na oprávcе nauky Páně i církve svaté. Jazykem smělým a nestoudným dotýká se věcí svatých i nejsvětějších! A příčinou toho — nevědomost častěji než vůle zlá. Z té příčiny do všech novin dobrých dopisovati by měl kněz o věcech časových a důležitých. Jistě mnohé slovo by vpadlo v půdu úrodnou. Zkáza a spustlost světa nynějšího není dílem jednoho dne. Mnohý čas nepříznivý hlodal na budově osvěty Kristovy. Nechybím snad, řeknu-li, že to jsou celé dvě století a ještě mnoho let nad to. Ta zkáza, jež dílem jest doby téměř třistaleté, nemůže odvrácena býti za rok, za desetiletí. Zde nutno pracovati mnoho, a to s velikým úsilím, aby nahrazeno, co zanedbáno. A dnes — nelze výhodněji tak činiti než rozumnou žurnalistikou. Dnes jest tisk mocí, jest velmocí; neboť má přístup volný i do chatrčí nejchudších. Z té příčiny piš každý, kdož schopnosti k tomu máš, ale piš rozumně, piš v duchu nauky věčné lásky!“

„Takto-li soudíš,“ sarkasticky dokládá milý host, „takto-li soudíš, pak jistě zbožňovatelem jsi oněch horlivých dopisovatelů venkovských, kteří sáhodlouhé piší zprávy o kanonických visitacích, o svěcení místních kaplí, křížův a soch?“

„Ba naopak“, vysvětluje Blahoslav. „Nejen že zbožňovatelem nejsem, jsem všeho sáhodlouhého dopisování o událostech místních odpůrcem úhlavním. Škoda papíru, kteréhož bylo by možno užití ke zprávám, jež dotýkají se povšechného života katolického. Nelze ovšem upříti, že visitace, pastýřské porady, svěcení atd. velikého jsou významu pro celou obec a její okolí. Dlouho se ke všemu připravují a nemohou se dočkati dne ustanoveného. Jestli to pravda, že podobné slavnosti jsou osvědčením ducha katolického. Než, jest to přece slavnost místní, často, snad každoročně (jako visitace a pastýřská porada) se opakuje, jest to událost, jejíž průběh každému vzdělanci znám, nuže, — k čemu ony sáhodlouhé zprávy v novinách? Zdaž by tu nepostačila skrovná zpráva o 5 neb 10 řádcích? — Tím by zjednáno opět místo. A toto místo mohlo věnováno býti k ocenění zásluh kněžstva vůbec. Každý dar kněžský budiž pečlivě označen. Jmenovati se, není sice nikdo povinen, ale napsati „Nejmenovaný dárce“ a podobně, toho bych nikdy neschvaloval. Kdo nechceš, nejmenuj se, ale označ nějakým způsobem, že to

dar kněžský. Napíšeš li kaplan z hor, chudý farář, kněz z venkova vyhovíš sobě i prospěchu stavu duchovního. Nechť lid, čta podobné zprávy, pozná, co „mrtvá ruka“ obětuje pro blaho trpícího lidstva. A co nad to? — Získané místo by mělo se státi polem vděčnosti, na němž pomník postaven každému zesnulému knězi. Ano, ano, zasýlejme do novin katolických laskavé vzpomínky na zesulé bojovníky Páně. Vděčnost nás k tomu vede a zlý svět nutí.

Umře li některý učenec i zrna prostředního, hned objeví se černý rámeček v novinách, a do širého světa se hlásá: „Děsná zpráva naplnila ubohou Čechii. Jedno vlastelecké srdce přestalo bítí Národ český lká nad synem nejvěrnějším Žal a nářek naplňuje chatrčí každou Český lev střeží rakev, v níž uložen muž obětavý, básník Těžko nahraditi ztrátu“ A dokončí pouť života pozemského kněz — a věnuje se mu vzpomínka: „Narodil se. Studoval. Byl horlivý. Zemřel. R. i. p.“ Není to smutné, není to bolestné, není to hrozné? Ba, jest to více než smutné, více než bolestné, více než hrozné! — Když zlosyn dokončí život samovraždou, věnují se mu sloupce. Rána se popíše. Pátrá se po příčinách. I každý popsaný kus papíru, jenž u něho nalezen stává se předmětem „vážných úvah“ a denních zpráv. A život kněze by nestál aspoň za tutež pozornost, jež zlosynu se věnuje? *Difficile est satyram non dicere!* — Kde toho vina? Nechtějme vše svalovati na redakci katolického listu. Ta má vůli více než dobrou. Důkazem k tomu jest, že nejednou podávala zprávu takto: „J a k dočítáme se v listě N. N., zemřel v N. nadaný kněz“ Toť jistě documentum?! Žádný z milých spolubratří neměl „tolik času, aby napsal úmrtní zprávu do katolického denníku!“

„Oprávněná rozhorlenost tvá“, vděčně připomíná host, „oprávněná rozhorlenost tvá líbí se mi velmi. Slyším-li té takto nadšeně mluvit, ihned na mysl mi vstoupí ona blabá doba, kdy dlal jsi po boku mém v německé osadě. Stáli jsme na kopci. Říkají m u „Türkenberg.“ Neznám příčiny názvu. Stáli jsme na vrcholu. Slunce zapadalo. Zlaté paprsky lemovaly břehy báječného moře, v němž odpočinouti si chtěl onen velikán sluneční. Mysl však tvá pronikla temnotu báje pohanské a spěchala s ním v krajiny podrovníkové. A hned byl jsi ve svém. Zástupy černochoů zřel jsi před sebou, viděl jsi kněze, slyšel jsi missionáře. Obět a utrpení rozséváčů víry Kristovy stala se předmětem velebné rozmluvy naší. Slzel jsem, když líčil jsi lásku a vděčnost, jakouž splácí černocho knězi námahu veškerou. A o tom všem — končil jsi, když jsme sestupovali s hory — o tom všem z lidu našeho zví málo kdo. A přece zdar katolických missií jest nejmocnější, živá apologetika víry naší. Proto z upřímného srdce volám: Kéž by i katolickým missiím byla vykázána stálá rubrika v denníku katolickém!“

„V této příčině.“ uznává Blahoslav, „velmi krásné články jsme četli v „Čechu“. Nevím, kdo je napsal; ale tolik uznati nutno, že byly psány duchem ohnivým a zahřívány na srdci, jež církev Kristovu vřele miluje. Škoda jen, že jich nebylo více, přeskoda, že nyní zcela vymizely. O věz, milý bratře, věz, kdyby uprostřed nás byl nadšený onen misijní dopisovatel do „Čecha“, věz, prosil bych jej, žádal bych jej, aby denní zprávy uvedl v „Čechu“ o missiích, a neustál bych, dokud by šlecheta jeho pravice nespočinula v ruce mé, slibující, vyhověti potřebě tak nalehavé. Vždyť úspěch missií jest naše čest, jest naše chloubka, jest naše sláva! Ze zpráv missijních posilu by čerpalo pokleslé vědomí katolické za dnů našich a mocný rozléhal se hlas: My katolíci mohutníme, silíme, spějeme k sobě, kdy lidstvo v jednom ovčinci spočine u nohou jednoho Pastýře věčného!“

— — „Kam jsme to dospěli,“ diví se Tomáš. „U literárních posudků jsme začali, přišli jsme ke zprávám místním a uznali důležitost, dopisovati do dobrých listů venkovských. Mimo to dary kněžské, úmrtní zprávy a missie zaměstnaly mysl naší. Utěšená to byla zábava. Nevím však, co by tomu

mnohý řekl, slyše naši kaplanskou moudrost. Jistě by v ní našel nějaký — ismus.“

„Socialismus by v ní nenašel,“ konejší hostě Blahoslav, „a kaplanismus nikomu neškodí. Proto z té bouře sotva bude déšť, ač přál bych si, aby hojná rosa svlažila ony odbory novinářské ku prospěchu církve a milého království českého!“ — — —

Kdo pomáhal v šachtách příbramských?

V písmě svatém praví Bůh: „Vzývej mne v den soužení, a já vytrhnu tebe a ty mne budeš oslavovati!“

Že i Královna nebes ochraňuje ty, kdož se jí v ochranu poroučejí, chci tuto krátko jen ukázati ku povzbuzení malověrných a vytrvání těch, již dosud k Bohu svému láskou lnou.

Jistý hodnověrný horník vypravoval, jak unikl jistě smrti podzemními chodbami v den děsné katastrofy 31. května odpoledne. Viděl soudruhy své se smrtí zápasiti, kteří jsouce přemoženi otravným vzduchem, klesali v náruč smrti bez naděje v pomoc lidskou, poroučejíce se milosrdenství a smilování Božímu, on však prchal, potáčeje se chodbou k dolu sv. Anny, kde doufal pomoci dosíci, vzývaje pomoc Páně, poroučaje se mocné ochraně nebes Královny a svého anděla strážce. Šťastně došel cíle, avšak jaké tu sklamáni, dolem rychle míhala se klec železná s horníky nahoru, on o pomoc volá pro sebe i své soudruhy, avšak volání jeho ztratilo se v podzemní chodbě. Stojí u drátu od zvonce, čekaje pomoci, až klec tam spuštěna bude, by znamení dal k zastavení a zachránil sebe i soudruhy. Tu však počíná mu sil rychle ubývati, cítí, že klesnouti musí, že pomoci není. Vzbudil žal a lítost nad svými hříchy a v duchu loučil se se sv. Horou, poroučaje se Matičce svatohorské. Vyndav škapulíř, jenž měl na prsou, a nemoha více se udržeti, klesnul bez vědomí u samého dolu. Tam však brzy byl zpozorován horníkem, jenž v kleci dolů se spouštěl a vyvezen na den, dlouho byl křísen, nežli opět k životu navrácen. Soudruhové jeho pak později vyneseni co mrtvoly.

Jiný horník opět vypravoval, jak se třemi ještě druhy prchal před dusivým kouřem, jenž chodbou podzemní valil se jim v cestu. Veběhším do zlého vzduchu světla shasla a tu počal bédovati a naříkati horník ten: „Bratři, jsme ztraceni, nepomůže li nám Bůh a Panna Maria, proto modleme se a prosme ji, by nás zachránila. Modlili se. Přesedše šťastně kouř, rozžali poznovu světla a v zápase o život spěchali k dolu Františka Josefa. Běželi kolem dvou horníků, z nichž jeden naříkal, kdežto druhý pravil: „Kamaráde, já vás neopustím!“ a zůstal u něho. Když přiběhli k dolu, světla zhasla, a tři z nich padli blíže dolů nemohouce dále slabostí. Jedině onen, jenž vybízel k modlitbě, uchopil se drátu od zvonce, a hle, pomoc zde, klec spuštěna a on po tmě ohmatav vše, jednoho ze soudruhů dovlekl do klece, druhí dva se tam dovlékli sami a tak šťastně smrti unikli. Onino dva, kolem nichž spěchali, vyvezeni byli co mrtvoly. Věren byl tu horník soudruhu svému až do smrti. Tak jedná jen ten, kdo dosud uchoval sobě ten předražený poklad sv. víry a důvěru a úctu k Panně Marii.

Jiný horník, jenž sveden byl učením falešným a mluvíval proti náboženství, nalezen byl mrtev kleče na kolenou; zajisté že se poznal v době poslední a prosil o Boží smilování. Jiný opět unikaje smrti a nevída odnikud pomoci, vrhnul se na kolena, prose Pannu Marii o pomoc, a sotva se maličko pomodlil, slyší, jak klec dolem se spouští; sebrav poslední své síly, dal znamení, by klec zastavena byla a tak šťastně smrti v čas uniknul. A co dělal onen horník, jenž jediný přes noc v dole jsa, byl zachován? Modlil se

a prosil Pannu Marii, aby jej zachránila. Sem by měl teď mnohý nevěrec přijíti a se pozeptati zachráněných, komu že mají děkovati život svůj, zdaž náhodě, ducha přítomnosti, přírodě či důmyslu lidskému. Povědí každému, že pomohl jim Bůh a Panna Maria svoji mocnou přímluvou

Podávám zde též poslední vůli dvou horníků, jež sice již v novinách byla uveřejněna, s některými okolnostmi dosud neznámými. Znal jsem je dobře, protože jsem s nimi před lety pracoval. Byla napsaná tužkou na několika deskách silného papíru, z něhož zhotoveny jsou bedničky na dynamit. Kdož by kdy nadál se, k čemu lze upotřebiti papírové bedničky z dynamitu! Dynamitem lámou se skály a na jeho obalu napsána byla poslední vůle!

Horníci ti pracovali pospolu při dole Marianském a sice strojem vrtacím, jenž se samočinně pohybuje, hnán jsa vzduchem s hora tam tlačným pomocí trubek v dole samém upevněných, strojem vzdušným. Horníci ti ještě s jinými nalezeny co mrtvolky a po nich pak nalezena následující poslední vůle:

František Liška z Vosel.

Moje drahá matko a moje drahá manželko, já se s vámi loučím; jak sem si na vás vzpomínal, když sem viděl že život nezahájím. Tak dlouho jsme si pomahali, svlékli jsme bluzu a dělali jsme si vítr. Bylo šest hodin, ještě nebylo zle, ale byli jsme blízko ortu (to jest místo, kde pracovali); zponenáhla za námi šel kouř a ten dunst, očekávali jsme pomoc. Abych tě upozornil na dluh, co jsou na Horách, já ti je potvrzuju.

Venzl bratr 50 zl. Klabr (žid *) a obchodník 10 zl. Krčilek (hostinský) 8 zl. Horký (řezník) 8 zl. Volfovi (hostinský) 55 kr. Co se týká domácí záležitosti, dělej, jak se ti líbí, nemohu ti jinak radit, co se týká kněhovního (dluhu) to ti není nic platné psát, to se dozvíš, ale Emanovi dej, jak s tebou vyjedná, poněvadž mi půjčoval a pořádek jsme nedělali. Moje drahé děti, já se s vámi loučím i se všemi přáteli; jestli jsem vám komu ublížil, odpusťte mi, když jsem to napsal, tak jsme se modlili.

S Bohem

Frant. Liška.

Nyní vůle Soukupova, ne však onoho zachráněného, nýbrž jiného:

Prosím vás, kdo naleznete to poslední psaní, odevzdejte ho mé draze milované manželce, jsou to moje poslední slova, v kterých se loučím s mými dětmi a prosím je, by se za mne modlily, aby mně Bůh má provinění odpustil a aby na Boha nikdy nezapomínaly, tak jako ne já při poslední hodině. Přišli jsme k dílu, začali jsme dělat, přiběhli sem lidi, že se nemůžou dostat odtud, šli jsme, pokoušeli se odtud dostat, nebylo možná, čekali jsme pomoc větrem z trubek, ty snad by nás byly zachránily, nebyl nám sem puštěn. Jelikož se trouby lité v dole přepálily, jimiž vítr veden tam byl, proto uíikal v dole a nemohl k nám přijíti.) Pokud jsme mohli, tak jsme se modlili a pomahali, když jsme seslábli, tak jsme padali do hlubokého spánku k věčnosti.

Soukup Franz.

Prosím vás pro Boha, dejte těch pár řádek mé manželce, jsou to poslední slova k ní, neoslyšte mne a dejte jí to prosím vás pro Boha. S Bohem. S Bohem, drahá manželko, přichází chvilka mého spánku, s Bohem i mé děti, jak se s vámi smutně loučím, s Bohem přátele.

Soukup Franz.

S Bohem všecky manželky všech, kteří jsme tady zahynuli. Drahá manželko! Poslední slova s velkou ouzkostí píšu, hlava bolí, duch oslabuje, věčnost se blíží, velmi bolestně se s vámi loučím a prosím vás, modlete se za mne, že já pro ten vezdejší život snad jsem ztratil život věčný, prosím vás modlete se, s Bohem všecko skládám na tebe drahá manželko, odevzdávám ti děti i všecko, starej se o ně tak, jako já; s Bohem všickni přátelé,

*) Poznámky v závorkách jsou moje a ne pišícího horníka.

modlete se, tu almužnu, co máš o tom víš, dlužen nejsem nikdež, jen Bartošovi (hostinskému) asi 40 kr., a u nás za nějaký litr piva, víc nikdež nic.

Soukup Frant.

Toť ty poslední vůle dvou horníků, a ty laskavý čtenáři sám udělej sobě úsudek, která z nich lepší jest, a pak co soudíš o těch lidech, jenž praví: není Boha, není věčnosti! Poznej každý sám sebe a přesvědčís se, jak daleko dospěl jsi ty, zdaž nemusel bys se smrti a věčnosti s oním horníkem strachovati? Škoda, že nenapsal poslední svoji vůli některý z těch svedených na cestu nepravou, abychom mohli poznati, jak oni asi zachovali se v hodině smrti. Snad mnohému svedenému přispělo by to k poznání, že jest Bůh i věčnost.

Kdo pochyboval by o tom, že stará se Pán Bůh o nás, a že pomáhá nám přímluva Panny Marie, přijď a zeptej se těch, kteří toho zkusili a pak snadno poznáš, kde a u koho máme pomoci hledati, když se nám ji od lidí nedostává!

* * *

Zbývá nám ještě podati úvahu o posledních okamžicích některých horníků. Všecky listy světové: německé, francouzské, anglické přinesly doslovně těch několik řádek, psaných před smrtí, jež na ně dorážela jako neuprosný biřič. Před smrtí ukazuje se nejlíp, co v kom vězí. Nepřejeme nikomu nic zlého, ale bezděčně nám napadá, kterak by si byli počínali v dolech Příbramských naši hrdinové bezbožectví, jakými se dělají p. Sturc, Marie Hergetová a ti ostatní. Krásně se to proti Pánu Bohu mluví a píše nad zemí někde v krčmě, anebo ve schůzích radikálních socialistů. Zde se snadno nabírají plné huby ze stok bezbožectví, ale jinak je 500 metrů pod zemí, když dusivé zápachy zarážejí dech, krev se k mozku valí, srdce horečně buší a kdy ustrašená duše volá: musíš umřít! Rozluč se se světem, dávám ti lhůtu jen již pět minut, tři minuty, již jen jednu, — — a již jen několik okamžiků. Máme o našich socialních demokratech to dobré mínění, žeby byli stejně milosrdenství Boží vzývali, jako horníci Liška a Frant. Soukup.

Vedle vlov jejich na papíru z dynamitu napsaných lze doufati, že Pán Bůh jim dal milost, před tváří smrti vzbuditi dokonalou lítost. Jak tito dva psali, tak může psáti jen srdce kající, srdce omilostěné. Modlitby naše doprovázejí je stále na věčnost, bychom i byli utvrzeni v naději, že nejvyšší milosrdný Bůh přijal je na milost.

Časopis „Čech“ konstatoval svrchovaně blahočinný vliv sv. Hory na náboženské smýšlení horníků příbramských, což se zajisté poslední vůli horníků svrchu jmenovaných stkvěle osvědčilo. Kterak útěšná je naše sv. víra! Když člověka všecko opouští, když všickni živlové proti němu se bouří, a když beznadějnost ve všelikou pomoc lidskou jej takoruka rdousí: tu ještě sv. víra sklání se ku člověku a vlévá mu do srdce útěchu v život věčný. Staré pořekadlo dí: kdo chce naučit se modliti, nechť jen jde na moře. My však zde pravíme: jen ať vmyslí se na několik okamžiků do březohorských dolů a bude se modliti, jako dítě.

Aby ale Bůh dal člověku hříšnému při náhlé smrti milost modlitby, musíme se jí ve zdravých dnech hodnými činiti, nesmíme totiž jí pohrdati.

Kdokoliv dnes při sklenici piva bude proti náboženství mluvit, nechť mu jen, kdo na něco ještě věří, odpoví: ty blázne, poslat tebe jen do příbramských dolů a budeš mluvit jináče, teď mluvíš jako pošetilý, budeš však jinak mluvit před smrtí, která tě může překvapiti kdekoliv: při hromobití, při stavbě a v jakémkoliv závodě. Pochybený kročeň může z tebe udělati mrzáka, cihla se střechy může tě zabiti, splašený kůň usmrtiti, ba dosti malý červík zničit. Smrt číhá při každém kročeji. Blahoslavený jest, kdo všecko naději skládá na Boha, jenž ho neopustí ani v jámě lvi, ani když svět se pod ním boří.

P o c t i v o u p r a c í .

Obrázek ze života dělnického.

Od P. Methoděje Mühlsteina.

(Pokračování.)

Obecní starosta k výtržnostem mlčel aneb musel mlčet. V obecním výboru nejen že pan dirigent měl závažný hlas, ale i většinu členů výboru obecního skládala se z takových lidí, kteří zcela neb částečně od závodu záviseli. — Závod platil velkou daň, dle daně také přírážky do obce, obec pak každou chvíli něco potřebovala — nebylo tedy radno, zneprátelit si „pány“.

Místní duchovní zakročil písemně u pana dirigenta, prose jej zdvořilými slovy o odstranění těchto neplech, ale dostalo se mu od něho tak uštěpačné a drzé odpovědi, že si nepřál více s ním vejíti ve styky. Stížnost pak u úřadů nespomohla. Všudež se předstíralo, aby se lidem přálo; když těžce pracují, jest jim zotavení potřeba.

Pravda, práce bylo hojnost a výdělek pěkný. Zajisté že ještě jednou tolik jak dříve vydělávali i horníci i hutníci i vůbec každý, kdo při závodech zaměstnán byl, a obzvláště v prvních časech, dokud dostávali dělníci mzdu svoji nezkrácenou, nový život na Rybově se všem zamlouval a zalibil.

Ale za krátko přišly z platu srážky, jakých dříve nebyvalo. Vzpomněli si „páni“, aby všickni havíři a hutníci byli v stejnokroji a sice vymysleli si stejnokroj rozdílný od starého; byl zhotoven z látky jemnější a ozdoben mnohými okrasami. Mívaliť sice havíři na Rybově již dříve svou uniformu, ale ta se teď nehodila, museli si poříditi novou. Stála mnoho peněz — ale nemuseli ji platit hned — sráželo se jim týdně neb měsíčně.

Pak byla srážka na hudbu. Na hudbě si páni dali záležeti. Když počali do rozšířeného závodu přibíratí dělníky, nehleděno ani tak k tomu, jsou-li dovednými pracovníky jako na to, jsou-li hudebníky, a proto není divu, že měli v Rybově hudební kapelu čtyřiceti mužů. A jak ta kapela byla vyzdobená! Kabátce samé šňůry a prýmce a trápce, i s instrumentů visely šňůry a trapečky, a jakých tu bylo nástrojů podivných s podivnými názvy; bylť tu i trombon, bombardon a helikón — do tohoto vešel se celý havíř, nosil ho otočený kolem těla jako brozného hada a stál prý ten jeden nástroj na 150 zlatých a více.

Ale byla to také krása, když se konala paráda! Hudba z předu hrála — velel jí dlouhý Gutman, ten co měl ty dlouhé černé vousy. Na čáce se mu třepetal kotouč pění, přes prsa mu visela páska červená se stříbrným okrajem a v ruce držel hůl s velkým stříbrným knoflíkem,

Statně vykračovalo si za hudbou mužstvo v parádní uniformě, a staří, věkem a prací sešlí havíři hleděli postavou a krokem pevným rovnati se svižným mladíkům. Měli z toho potěšení — jen že si tu radost dosti draze platili.

Třetí srážka byla do bratrské pokladny. S Rybovem odevzdána novým majetníkům také bratrská pokladna, společné to jmění všech, při závodech Rybovských zaměstnaných dělníků, z nížto brávali podporu — provisi — v stáří, když k práci neschopnými se stali, z nížto dostávali též jejich vdovy a sirotci skrovného příspěvku na živobytí a z nížto platila se také lékařská pomoc poskytnutá dělníkům a jich rodinám v čas nemoci.

Příspěvky do bratrské pokladny nebyly dříve značné; ale v době nové, v době rozkvětu, když závody rozšířeny byly a mužstvo se přibíralo, také příspěvky dělníkům zvýšeny.

Nové stanovy pokladny pojišťovaly dělníkům mnohem větších výhod jak v pádu neschopnosti ku práci, tak i v případech onemocnění; novými

stanovami určeno také kratší doby zaměstnání v závodě pro „pensi“, a že podpora ta byla obstojná, mnozí ze starších dělníků, kteří ještě několik roků mohli pracovati, hlásili se o provisi a byla jim přiřknuta. Tím zrostly výdaje bratrské pokladny takovou měrou, že, ač závod sám dle stanov do bratrské pokladny velkou částkou přispěti zavázán byl, příplatky dělníků zvýšeny býti musily. Těm, kdož výhod z bratrské pokladny požívali, zařízení nové se líbilo, ale mladším přece srážky ty nepohodlnými a mrzutými byly.

Jak se tedy dařilo lidem nyní na Rybově. Mnoho vydělali, ale nemnoho jim zůstalo. Žili dobře, jedli, pili, ale při tom chudli; neb odvykali pořádku a skromnosti, stali se nešetrnými a rozmařilými.

III.

As půl druhé hodiny od Rybova leží malá osada Kostelec. Patřila do nedávna k panství Rybovskému a dosud tam bydleli mnozí havíři a hutníci zaměstnaní při závodech Rybovských.

Jest neděle. Den sice ještě nezasvitl, ale jitro již před dveřmi.

Po silnici od Rybova vedoucí jest slyšeti hluk, lomoz a těžkou chůzi. Jsou to někteří mladíci, kteří teprv nyní ubírají se domů — byli se zameškali ve „viribus“. Těžké mají hlavy, těžké jazyky. To poznati z jejich hovoru a z jejich chůze. Přišedše do vesnice, rozešli se.

Také k příbytku vdovy Nejedlé měřil jeden kroky loudavé. Před domkem se zastavil; zarazilo jej světélko ve světnici. „Mamka už vstala, nebo ještě nespí?“ mumlal do sebe.

Vzal za kliku. Chtěl tiše otevřít, ale ruka se smekla, tak že dvěře se hrmotně rozlítly. Nejistým krokem vstoupil do jizby.

Za stolem seděla žena, nepřiliš stará, víc upracovaná. Bylať to vdova Nejedlá. Předloni jí byl umřel muž. Čekala syna Josefa — toho, jenž právě se dostavil. Lampička vydávala jen malé světélko, plamen chvillemi poskakoval, olej docházel.

„Že už jdeš“, přivítala matka syna, aniž by k němu pohlédla.

Syn neodpověděl. Co měl říci? Vymlouvat se — proč pak? Žádat za odpuštění, odprošovat? — nač pak?

Pověsil čepici na kolík, kabát přehodil přes židli, boty namáhavě zul — a v kalhotách svalil se na postel svou.

„Což se už ani nesvlékneš?“ táže se matka.

Beze slov svlékl Josef i kalhoty a pak ulehl.

Matka také shasla. Bylo ještě příliš časně, aby již zůstala vzhůru. Třebas nebude spáti, aspoň poležením si trochu odpočine; vždyť oči jí pálí od světla a — od pláče.

Josef ještě neusnul. Na cestě zdálo se mu, že musí klesnouti zemdlením, a hle, teď nespí. Slyší tlumené vzdechy, nevidí, ale cítí, ví to, že matka pláče. Kdyby ho byla plísnila, kárala — bylo by mu to milejší bývalo, než poslouchat, jak nad ním pláče.

Dlouho se nedomohl spánku; konečně unavením a následkem pozitivního piva a snad i lihoviny usnul, Neměl klidné spaní; tělo jeho hned v tu, hned v onu stranu se převalovalo.

Když matka vstávala, spal pevně. Zatopila, vařila snidání; pak oblekla se, by šla do kostela. U spícího se zastavila: „Ó, kdyby byl tatík živ; ale co já ubohá s tebou svedu“!

Spal přes poledne — vstával s těžkou hlavou. Pojedl mlčky, co matka mu podala, pak teprv se převlékl a odešel.

I matka pospíchala na požehnání.

Na cestě dohonila ji dívka, prostě, však vkusně ošacená, a přívětivě ji pozdravila. Zarmoucená tvář vdovina se vyjasnila, když hleděla v milý obličej dívčin a s radostí spočívalo oko její na půvabné její postavě.

Divčína ta byla Marjánka Šimkovic, dcera to bratrance Nejedlé; jeho i její otcové byli bratři. Šimek měl jen tu jednu dceru. Matka jí byla zemřela — ještě byla malá.

O požehnutí Marjánka s tetou pravidelně se setkávaly a po požehnutí obyčejně šla tato s děvčetem k Šimkům. Byl to její rodný dům, z něho se provdala a k němu se uchylovala, když starost a soužení ji přepadalo.

Měla toho soužení poslední doby až příliš. Před rokem jí zemřel muž a zůstala sama; syn po celý den byl v práci a i v neděli jej málo užila. Otec jej držival přísně, ale od otcovy smrti se spouštěl; matka na něj byla slabá a Josef lehké povahy. Ač matce výdělek svůj přinášel — přece si část mzdy ponechával a utrácel v hospodě. Obzvláště poslední dobou nepřicházel žádnou sobotu večer domů, — až k ránu, v neděli.

Také dnes po požehnutí počkala Marjánka na tetu, aby ji odvedla domů. Dobře si povšimla, že teta dnes ještě více než jindy zarmoucena jest a věděla dobře proč. V malé vesničce nezůstává nic dlouho tajemstvím, a hned o mši si povídala děvčata, že ten i onen teprv k ránu přišli z Rybova. Nebylo jich dopoledne vidět — vyspávali vesměs. Též o Josefovi se dověděla Marjánka a napovídaly jí o něm — protože ji to muselo zajímati; vždyť byl její tety syn. Marjánka jako by těch řečí neslyšela; ale každé slůvko o Josefovi pronešené bodalo jí do srdce. Bylť jí Josef více než bratrance. —

Starý Šimek vítal Nejedlou jako obyčejně jednoduchým: „— tám tě“, pobídl ji: „— saď se“ a čekal, až by začala rozprávku. Musel dnes však dlouho čekat, nežli Nejedlá našla nit, a protož sám konečně otázkou přerušit mlčení: „A co Josef? kde pak ten je?“

Marjánka, která byla k oknu na lavičku zasedla, zčervenala a pohlížela oknem. Matka Nejedlá vzdychla. A tímto vzdechem jakoby zátku byla odstraněna od náboje šumícího nápoje. Ostýchavě z počátku, pak živěji počala vykládati svoje soužení a svůj zármutek.

Šimek většinou příkyvoval a přisvědčoval. Když pak skončila, pravil: „To já tvému muži měl do poslední chvíle za zlé, že Josefa nenechal doma v práci a že ho dal na ten Rybov. Všickni již tam chodí, kazí se a zkazí!“

„Ale vždyť to dobře myslel tatík. Každý se tam hrnul do práce, že tam výdělek dobrý a tatík měl radost z toho, když Josef více donášel domů než dříve.“

„Ale co teď přináší? Co mu zbývá z jeho výdělku — a co tam nechává? Já jsem již starý a nemám tu sílu k práci a mám tolik jako on. Nevydělávám sice zde v Kostelci tolik jako oni na Rybově, ale za to se nám také tolik nesráží.“

„Za to, co mu srážejí, má a bude míti“, namítala Nejedlá. Kdyby přišel k úrazu — čeho Pán Bůh uchovej, — bude o něj postaráno, a kdyby se oženil, bude jednou žena a děti mít třikrát tolik co já ubohá a jiné, jichžto mužové zde byli pracovali.“

„To jest pravda, mnoho u nás v Kostelci vdovy z bratrské pokladny nedostávají — tam na Rybově dávají pense velké. Ale musíme umět také počítat — jak pak dlouho budou moci ty velké provise brát? a až se peníze z bratrské pokladny vyberou, co pak zbude těm mladým na jejich stará leta? A dejme tomu, že by se práce ve verku Rybovském zastavila — kde pak nabерou ty peníze pro vdovy a sirotky? Já jsem o té věci již mnoho přemýšlel a jak se mi zdá, vezme to jednou divné konce na Rybově. Mně se ten pořádek tam nelíbí. Tam všechno chce dobře žít a mnoho utrácet. Máš na svém synu příklad. Také takový útrata z něho se stal — ne-li co horšího.“

Matka počala Josefa omlouvat. Nemá prý zlé srdce — vždyť ještě jest mlád — nic neužil; dokud tatík byl živ, nesměl ani krokem do hospody — dá si říci, přijde do let, přijde také k rozumu, obzvláště kdyby se oženil a dostal rádnou manželku!

Šimek s nevolí stále rostoucí naslouchal tomu omývání daremného syna a propukl při závěrečných slovech Nejedlé v hněvivá slova: „Která pak by si vzala takového lumpa“!

Šel ke kamnům vyklepat si dýmku.

Matka uražena jsouc nad takovým příkrým úsudkem, jemuž pravdivost upříti nemohla, nehodlala dále o tom rozprávěti a mlčky pohlížela na Marjánku.

Dychtivě byla tato naslouchala rozprávce týkající se Josefa; ale při slovech, jimiž byl otec hovor ukončil, zbledla a sotva zadržujíc slyz odešla tichým krokem ze světnice.

Před domkem byla zahrádka; tam Marjánka se uchýlila. Skrytá hustým keřem vyplakala se do vůle, nikým nepozorována. Vzpomínala na Josefa — a na slova otcova. Zde v této zahrádce se každou neděli s Josefem scházívávala; škádlili a zase udobřili se. Pomněla, že teď, v tu hodinu obyčejně se zastavuje u plotu — a skutečně slyšela kroky, již vidí ho přicházeti. Stojí u plotu — ona, jako by pohlížela v opácnou stranu a jako by nespozorovala jeho příchod. Ani se neohlédla, když již u samého plotu, na blízku jí stál.

„Dobrý večer Marjánko“!

Marjánka se neohlédla.

„Co to? ty neslyšíš? snad jsi ohluchla“?

Marjánka ještě vzdorovala.

„Marjánko, ty jsi zkameněla, vid? — Toť se musím přesvědčit“! A jedním skokem přehoupl se přes zahradní plot, již jí chopil silným ramenem i obrátil, tak že ji v tvář viděl. Sklopila hlavu, zavírala oči — nic naplat, hlavinku jí nazvednul a tak upřeně se jí do těch polozavřených oček podíval, že nemohla odolati a též na něj dívati se musela.

„Nechme se“, prosila hlasem polo hněvivým, polo smutným.

„A co pak se to stalo, že dnes na mne ani pohlédnouti nechceš? Což jsem ti ublížil, anebo snad co jiného, co zlého tě potkalo? — Pověz dušinko! — vždyť nesmíš přede mnou míti žádného tajemství. Musíš tomu již nyní přivykat, abys byla pak hodnou ženuškou“!

„Ženou — a to snad tvojí ženou myslíš? Do té doby ještě mnoho vody poteče — a ostatně, která pak by si tě vzala“?

„Jakže? cos to pravila“? rozduřil se Josef a upustiv její ruku, couvnul o krok.

„Právě to řekl otec tvé matce, když se zmínila, že by se's mohl oženiti, a ani ti povědít nechci, jak se ještě vyjádřil. On řekl: která pak by si vzala takového — takového — lumpa“. Poslední to slovo jenom již skoro šeptem pronesla.

„Tak vy tedy mne považujete za lumpa? Tvému otci a také tobě jsem tedy špatným, jsem ve vašich očích lumpem? A proč? jakým právem můžete mne tak nazývati“? opíral se Josef.

„Nehněvej se na tatínka“, přimlouvala se Marjánka, „vždyť i já jsem se dosti nad tím slovem rmoutila; ale víš, otec ledacos doslechl o tvém nepořádném životě, že hýříš celé noci v hospodě, že hýříš při muzice do rána, že na Rybově utrácíš a hýříš, a dozvěděl se asi také, že i dnes až k ránu jsi přišel domů. Vidíš, Josefe, co pak jsem ti dosti nenaříkala, abys toho nečinil, abys byl tím pořádným chlapcem, jakýms býval dříve“?

Teď byla řada na Josefovi, by sklopil oči. Těžce oddychoval. Po chvíli pak řekl upřímně:

„Marjánko, ty víš, že nejsem tak zlým, jak otec tvůj o mně smýšlí, že nejsem tím, čím mne býti pravil. „Že jsem se častokráte při sobotní výplatě v hotelu zdržel, že jsem tam byl až do bílého rána — nezapírám; jest to pravda, ale neutrácel jsem, nehýřil jsem, nedělal jsem ostudu nikomu. Ty se nemusíš ptát, však se ti o tom doneslo.“

„Tak proč tam chodíš? co tě tam láká?“ vyzvíдалa vyčítavě.

„Je to divné se mnou. Mrzím se v neděli sám na sebe, že jsem v sobotu pobyl v hospodě, a když v pondělí ráno jdu do práce, tu si myslím, že o Rybovskou hospodu ani nezavadím a těším se, že v sobotu přinesu matce všechny vydělané peníze. Ale když v sobotu ubírám se z verku a vyhýbati se chci hotelu, tu kamarádi jeden nad druhého mi domlouvají: nebuď babou, pojď s námi! Poseď chvíli a můžeš jíti. A k vůli kamarádům si dám říci; jen sklenici si vypiju, myslím si, mohu si jí popřáti, celý týden ničeho jsem neutratil; ale když pak naslouchám veselému hovoru svých kamarádů, tu si připadám, jako bych byl jiným člověkem, bývá mi tak volno, tak radostno, jak asi jest ptáčeti, když je pustím z klece a ono do lesa zalétno mezi ostatní ptactvo a tam za zpěvu a švitoření jich zapomíná na čas trapného uzavření. — A již chci jíti, tu zavzní v sále hudba a tu přicházejí děvčata a každá jde k svému známému — a tu Marjánko se mi zdá, že také ty musíš vejíti i že ke mně si přisedneš — ale ty nepřicházíš. Jakmile dvěře se otvírají, k nim se ohlídám, zdali vstupuješ, ale vždy jest to jiná. I dělám ti výčitky v duchu. Myslím si: kdyby mne měla ráda, přece by přišla, přece aspoň jednou by mi byla po vůli, ale toho se nedočkávám. — Jdou k tanci, i mne vybízí, i mne k tanci zvou. Mnohé děvče mne škádlivě běře za ruku, nutí k tanci, a když se zdráhám a nejdu, vysmívají se mně a žerty ze mne tropí. A tak sedím sám a sám a dívám se na tu tančící a smějící se chasu a tu chvílkami bych chtěl zavískat nad tou radostí, chvílkami zaplakat nad mou opuštěností. — Jest půlnoc, jeden po druhém odchází, i tanečnici a tanečnice jsou unaveni a opouštějí sál; já tu ještě sedím jako přikován. Jak jinak by bylo, kdybys ty byla přítomná — jen slovičkem kdybys pak prohodila: „Josefe, jdi domů, jest již pozdě“, hned bych uposlechl, šel bych, a nemuseli byste mi nadávati lumpů“.

„Ale Josefe“ omlouvala se dívka, „vždyť víš, že tam nemohu na Rybov a nesmím. Na Rybově nemám co hledat, ze skladu nebrávám a v sobotu obzvláště je v domácnosti co uklízet; a také by tomu otec nepřivoli, abych šla za někým k muzice.“

„Ale ani se mnou nechceš jíti“, vytýkal jí Josef, „co jsem se tě vloni naprosil, abys aspoň o posvícení na Rybov přišla, tolik jsem ti toho napovídal, jak tam veselo, jak pěkně naše hudba hraje, že sami páni úředníci mezi nás se dostavují — a ty jen v Kostelci o posvícení na malou chvílku jsi se šla podívat na sál a hned zase si odběhla. A letos zase nepůjdeš na posvícení Rybovské?“

„Nevím — opravdu nevím ještě“, odvětila dívka.

„Vidiš Marjánko“, zebronil jinoch, „přislib mi, že půjdeš se mnou, a já ti to udělám k vůli, že po celý čas nepůjdu žádnou sobotu do hôtelu a že se na Rybově nezdržím — jen mi přislib, že půjdeš o Rybovském posvícení se mnou — půjdeš?“

„Půjdu! ruku na to“, řekla odhodlaně dívka, — „poprosím otce a on přivolí. Však abys jen ty zachoval svůj slib“.

„Ten zachovám.“

Radostně potřásl jinoch rukou dívčinou, — a „s Bohem“ — „s Bohem“ zaznělo z obou stran.

Po krátkém tom loučení odešel Josef do vsi. — Marjánka se vrátila do světnice. Právě se chystala teta k odchodu. Marjánka doprovázejíc ji až k její chaloupce, svěřila se jí, co Josef jí a ona Josefovi byla přislíbila.

(Dokonč.)

D r o b n o s t i.

Všecky tajné spolky jsou zapovězeny, ale lože zednářské jsou úřady trpěny. V Prusku od r. 1797. byly zednářské lože, na něž je dosvědčeno, že ve Francii způsobily revoluci a rodinu královskou přivedly pod guillotinu, co nejpřísněji zapovězeny. Vyjmuty byly toliko tři: Veliká „Mutterlože zu den drei Weltkugeln,“ „grosse Landeslože“ a „Lože Royal York de l'Amitié“. Přese všecky zápovědi povstalo v Prusku 18 loží amerického zednářstva „Bnai Brith“ ku sjednocení židů.

Vším právem táže se protestantská Kreuzzeitung proč i na tyto tajné spolky neužije se zákona stejně, jako na tajné schůze socialistů? Vysvětluje se to jednoduše tím, že zednáři těší se protekci pruské vlády.

* * *

Vedle vlajky německé šibenice. Prušáci utrpěli posledně ve své středoafričské říši citelnou porážku. Plémě Chama začíná se proti cizím vyděračům vydatně brániti. Pruští důstojníci nepočínají si v Africe o nic lépe, nežli Španělé, Angličané a Holanďané. Zabírají jednu zem za druhou, loupí a odírají tuzemce, kde jak mohou. A brání-li tuzemec své hrdlo a statek, je to velezráda, jež tresce se šibenicí. Mezi důstojníky pruskými ve střední Africe vyznamenal se jakýsi dr. Peters svojí brutálností, s jakou zachází s domorodými Černochoy, proti čemuž ozvali se již i protestantští misionáři. Dr. Peters způsobil hned na počátku rozhořčení postavením šibenice vedle německé vlajky. Rozhořčení toho uměli využítí prý misionáři anglikánští, kteří Černochoům postarali se o rychlopalnou zbraň. Nemůže věru divadla býti obyčejnějšího nad to, že sluhové církve anglikánské a lutheránské proti sobě štvou domorodce. Jak známo misionáři angličtí učinili totéž proti misionářům katolickým v Ugandě.

* * *

Sebevražda jezdčiny a tanečnice z Renzova cirku. Velice sličná Martha Chmelíčková, zvaná Herzogova — 22 let teprv stará — z Drážďan, pobývá dříve u divadla doma, učinila si známost s knížetem Valentinem z Galicinů. Byli spolu již zasnoubeni. Ona vypověděla již Renzovi smlouvu a dělala přípravu ku svatbě. Jakási závistivá ničemnice poslala nevěstě z Petrohradu psaní, v němž ji varuje před knížetem, že prý má již starší známost s jinou a že si s ní jen pohrává. To ji rozčílilo měrou hroznou. Nemluvila o ničem, než o smrti. Její nevlastní matka marně ji přemlouvala, aby alespoň vyčkala, až by kníže určitě se vyjádřil. Vystihla chvíli samoty a na dveřích v bytě se oběsila. Když ji uřízli a na pohovku položili, došel od knížete list, v němž se vyjádřil, že v jeho citech nestala se žádná změna a že slovu svému dostáti míní. — Bylo již pozdě.

Obsah „Obrany víry“:

O Mediánech. (P. K.) — Kaplanská moudrost. (Dle vypravování přítelova podává Jan Nep. Jindra) — Kdo pomáhal v šachtách příbramských? — Poctivou prací. (Obrázek ze života dělnického. Píše P. Metoděj Mühlstein. (Pokračování). — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Ř e ě o p i c .

Zvláštní to shoda! Listy staro- a mladočeské nad čarou se sice skoro každodenně potírají! ale pod čarou nezřídka přátelsky se líbají. Pod čarou mezi nimi panuje shoda a to zvláště tehdy, sejdou-li se na poli náboženském, rekněme raději protináboženském.

„Politik“ a „Národní Listy“ současně přinesly feuilletony, prvnější s nadpisem Die Affensprache a „Národní Listy“: Z duševního života opic. Tam se jakožto pisatel uvádí dr. Ludvík Staby, — zde nikdo.

Tento pan doktor stojí rozhodně na stanovisku darvinistickém. Vypravuje, kterak prý professor Garner přišel na myšlenku mluvnický poklad (Sprachschatz) opic do podrobná studovati a srovnávati.

S trpělivostí prý nevyčerpateľnou pracoval po celá léta na problému tom, ale skoro bez výsledku (!), až prý Edisonův fonograf dal celému studiu náhlý obrat. Nyní má prostředek v rukou, zvuky fonografem zachycovati a jednotlivé hlásky rozpoznávati a analysovati způsobem tím, že nechá cylindřík ve fonografu rychleji nebo volněji se točiti.

Professor Garner ukázal opicím, jež nechal déle o hladě — jablko. Sotva že ovoce shlédly, pozvedly významný hladový křik.

Učenec jablko rozdělil na tolik kousků kolik bylo opic a podělil je. Teď ale všechny opice spustily jeden a ten samý hlas, jenž znamenal, že hlad jejich byl podrážděn. Hlas ten byl fonografem zachycen. Způsobem stejným zjistil (?) professor hlasy vyjadřující žízeň opic. (Srovná se asi našemu kulturnímu volání: Sklepníku, pivo! Red.)

Jindy zase zkoušely se hlasy, jimiž opice vyjadřovaly bázeň, radost, zlost. A jelikož opice při každém pocitu jiné dělá posuňky, byl vedle fonografu umístěn i fotograf. Pan professor zpozoroval, že opice tahy tváře mají nesmírně pohyblivy — (to ví u nás každé dítě. Red.) a že v jednom okamžiku dovedou vyjádřiti radost, zlost, lásku, bodrost (Biederkeit!) požívavost, chlipnost a pod.

Pan doktor Staby tvrdí, že těmito výzkumy všechny zvuky hlasu téhož druhu opic jsou tytéž, ale že i jiné druhy opic zvukům těm rozuměly. Vypustil-li z fonografu výkřik bázně, dávaly se najednou všechny opice na útěk; vypustil-li zvuk označující hlad, křičely všechny hladové opice s sebou. Jinak ale nenechaly se opice ze svého dovádění vyrušovati, vypustil-li z fonografu opičí zvuk, vyznačující spokojenost.

Garner nechal si záležitosti, aby řeč opic vyznačil písmenami, narazil ale na veliké obtíže, jelikož prý mnohé zvuky opic hláskami lidskými vyjádřiti nelze. (Rádi věříme, protože písmo naše je zařízeno podle mluvícího ústrojí lidského, jež zvířatům naprosto schází, protože člověk mluví rty, zuby a jazykem, kdežto nemá tvář rve, případně hvízdá jedině hrdlem. Red.)

Pozoroval též, že u opic jeden zvuk mívá trojí i čtverý význam. Řeč opic — pozor! — nemá jako naše lidská řeč pro každou věc hlásky jiné, ku př. pro jablko, rýži, kokosový ořech, banány a pod., avšak má prý zvláštní výrazy pro sladké, hořké, kyselé a pod. (Každá babička by mu pověděla, že i koza jinak zamechtlá, dostane-li pouze slámu anebo čerstvý zeměk, jetel a pod. Red.) V tom že je pozoruhodný rozdíl mezi řečí opičí a lidskou! Opice vyjadřuje jednotlivými hláskami, k čemu člověk potřebuje celé věty. (Tak vida, teď bude muset člověk, aby naučil se stenograficky mluvit, chodit do školy k opicím.)

A co prý tím — táže se dr. Ludvík Staby v německé „Politik“ — professor Garner obmyslel? Chtěl totiž dopátrati se rozvoje řeči lidské, chce dokázati, že naše řeč vyvíjela se z těchže, anebo podobných zvukův zvířecích, hledá tedy správně řeči opic s řečí člověka. Podotýká ale velmi opatrně, že řeči člověka nesmí se snad vyvozovati řeč vysoce vzdělaného Evropana, nýbrž řeč divocha. Aby se toho dopátral, připravuje se Garner na vědeckou cestu do Afriky, do říše opic. Nechal si vyrobiti zvláštní klec z prutů ocelových, aby na něj nemohli tygři a lvi a pod. sousedé. Kromě potravin, vezme sebou fonografy a fotografy a bude se snažiti, za pomoci, řeči opičí ve zvířecích fonografem zachycené, gorily, šimpanxy a p. k sobě přilákati a s ním do hovoru se pustiti. Rozmluvy ty věrně zachytí fonograf a fotograf bude zase zachycovati uslechnuté řeči opic. Tak doufá látky hojně sebrati pro mluvnické opic. Podaří-li se mu to, pak chce studovati řeč Hottentotů, Bušmanů a pod. a bude obě srovnávati. Načez hodlá udivenému světu dokázati, že řeč opic a řeč divochů mají základ stejný, totiž na zvířecích skřecích.

Dr. Ludvík Staby připouští sice, že plán prof. Garnera má do sebe něco dobrodružného, že prý ale nicméně směšným nazvati se nesmí. To prý se již zapovídá tím, že muž tolik vážný (?) práci takové se věnuje. I kdyby prý výsledků žádoucích nedosáhl, že prý na základě obsáhlých studií dokázáno (?) že řeč lidská ku své nynější dokonalosti teprv během tisíců let poznenáhla se vyvíjela. Musíme za to míti (?), že nejprvejší člověk bytostí byl, jež neměla buď žádných (!) anebo jen sporých, nečlánekovitých zvuků, z nichž se teprv během časů řeč článkovitá vyvíjela a proto není prý abso- lutně nemožným, že najdou se mezi svrchovaně nedokonalou řečí divochů nejhloběji stojících a mezi zvuky nejvýše stojících zvířat spojovací body pro společný původ řeči. Výsledky bádání Garnerových jsou prý v každém ohledu zajímavé. — Až potud pan doktor v německé „Politik“. A nyní poslyšme krátce, kterak o tomtéž předmětu pojednávají „Národní Listy“, viz odpolední čísla 191, 192 a 193. Čtème tedy, co píšou:

„Od Darvina učení hledají, jak známo, most, kterýž pojil by zjev člověka se zjevem opice, a pátrají-li dokonce někteří po živočichu, kterýž by tělesným zjevem a ústrojím svým stál mezi oběma, spokojují se jiní tím, že v duševním životě opice, v její bystrosti, učelivosti, zvycích a výkonech hledají známky, jež by svědčily o její příbuznosti s člověkem. V posledním ohledu horlivě činí se zvláště americký učenec Richard Garner a třeba výsledky jeho pátrání nebyly vždy váhy takové, aby otázku řečenou rozhodly, přece zůstávají zajímavými pro vědecké, tím zajímavějšími ale pro širší čtenářstvo.

Garner sám, ač nikoli první, věnuje pozornost i mluvě opičí, jaká jest obvyklou v korunách stromův afrických a indických, ač jeho slovník jazyka opičího postupuje ovšem ku předu a zdlobhavěji než tak mnohý známější nám slovník: čítáť teprv tři neb pět slov — všeho všudy!

Rozhodně pozoruhodno jest, co Garner vypráví o schopnosti opic barvy rozeznávat, třeba nešel tak daleko, aby tvrdil, že jsou to prvě zárodky pocitův estetických a umění, jež daly světu lidskému Tiziana a Rubense. Učenec onen předložil zraku jednoho z chovancův zoologické zahrady newyorské jistý počet kousků cukru téže váhy a téhož tvaru, avšak barev rozdílných, v nichž zastoupena byla celá stupnice duhová. Pokus tento opakován byl několikrát, aniž kdy opice váhala jen okamžik. Vrhla se vždy na kousky cukru zeleně zbarveného. Nikoli, že by ostatním byla pohrdala, ale chtěla pozřítí především vždy cukr zelený, nežli sáhla po cukru červeném neb modrém. Důvod toho hledá přírodopysce zmíněný v tom, že pojem barvy zelené míší se v mozku opičáka s pojmem potravy.

Připomíná mu právě barva zelená cosi, což chutno jest pojísti, proto také snad dává barvě bílé, barvě mléka, jež si opice rovněž velice libují, přednost hned po barvě zelené, kdežto jiných barev všímá si teprve v třetí a čtvrté řadě: nepřipomínajíť mu žádných pokrmů ani nápojův oblíbených. Estetický cit opic jest tedy pranepatrný, ano lze říci, že nedovedou ani činiti rozdíl mezi dobrým a krásným, nýbrž že pocit obojí u nich v jedno se slučuje.

Avšak má-li zrak jejich cit jen pro dvě barvy, důvtip jejich vyšňuje se přece aspoň ku číslu tři. Ovšem mohl se pan Richard Garner teprve po celé řadě trpělivých zkoušek přesvědčiti o těchto matematických schopnostech bližencův našich v říši živočišstva. Přírodopysce tento umístil tři mramorové koule ve skříni, opatřené otvorem zrovna jen tak velikým, aby jimi opice mohly ruku prostrčiti. Tato častěji bavila se tím, že koule ze skříňky vybírala a opět je tam kladla. Když jí to omrzelo, koulela jimi po dně klece, hledíc jednou do druhé narážeti s takou svižností a obratností, že by jí snad byl záviděl i mnohý koncertista na kulečnicku. Jednou pak Garner uzmul jí jednu kouli tak, aby opice pohyb jeho ruky ani nepozorovala, avšak přes to počala tato jeviti ihned nepokoj, prohlížela kouty, strkala opět ruku do skříňky, slovem činila se seč byla, aby našla opět kouli zmizelou.

Za to však pokus, učiněný se čtyřmi koulemi, neměl výsledku tak uspokojivého a rozhodného. Když jedna z těchto kulí byla opici odňata, tato po kratičkém váhání hrála si dále s třemi ostatními, aniž jí ztráta ona valně rozčilovala. Čtverrucí matematikové Garnerovi dovedou tedy počítati do tří, číslo 4 jest však pro ně mez, kteréž stěží dovedou dosáhnouti a pokud dnes známo, kteréž nikdy nepřekročí.

Pikantnější jest pozorování, kteréž nejen Garnerem, nýbrž i jinými věnováno bylo hudebnímu nadání opic. Zvláště pan Garner namáhal se převelice, aby u opic aspoň stopy jeho vypátral: dal protož do klece opic ve washingtonské zahradě zoologické přinášeti fonograf, kterýž opicím nemilosrdně přednášel čísla a arie z nejrůznějších oper a skladeb. Ubozí zajatci podrobovali se dosti trpělivě těmto mukám, ale učenec konstatoval, že celkem nejevily známek pochvaly či nelibosti, slovem, že prozrazovaly naprostý nedostatek hudební kritičnosti, ano větší snad ještě, než leckterý kritik odborného časopisu.

Hřmot Wagnerových ouvertur, snivé nocturno Chopinovo, srdce jíma-jící sonata Beethovenova — vše bylo jim jedno a totéž, vše bylo jim klasický fádni. Dobře praví Garner, že hudba, jak lidé jí pojímají, jest pro tyto tvory, stojící nejvýše v stupni zvířectva, ještě příliš povznešená a umělá, chce-li kdo nabýti ale ponětí o hudebním smyslu rozmanitých těchto čtverrukých kumpánů, musí od úmorných klecí zahrad zoologických zablouditi přímo v nekonečné pralesy africké.

Tak bylo Livingstonovi dopřáno býti přítomnu koncertu šimpanzů. Proslulý cestovatel tento překvapil jeden druh zvířat těch v okamžiku, kdy oddávala se oblíbené zábavě své. Opice „soko“ (tak sluje tento druh opic, člověku nejbližších), tlukou kamením a kusy dřeva na kmeny

stromů vydutých, slovem, působí pekelný hřmot všemi nástroji primitivními, jež mají po ruce. Současně tenorové této kapely, komičti a příšerní zároveň, pronášejí výkřiky táhlé a pronikavé, že sotva by stačilo na ně hrdlo lidské. Livingstone tvrdí, že na dalekých cestách svých neslyšel nikdy lomozu tak ohlušujícího.

Avšak vedle zvuků hudebních přičítá pan Garner i jiní s ním opicím dokonce i počátky mluvy článkované. Americký učenec troufá si dokonce, že uhodl smysl několika slov malpy hnědé, to jest nejbystřejšího a nejpokročilejšího to druhu opic. Vh-u-v znamená prý potravu a Gho u-v nápoj... Výkřik jiný, kterýž nedovede podati snad žádná abeceda lidská, značí pak nebezpečí bezprostředně hrozící. Pan Garner doznává ale, že jsou výzkumy jeho teprve v počátcích a že bude muset v nich pomocí tonografu dlouho ještě pokračovati. Vloží-li professor tento dále ale zrcadlo do rukou dlouhoočasných žákův svých, nechová se každý z nich stejně, jeden jeví největší radost zve druhu svého, kteréhož mni v zrcadle viděti, by hrál si s ním, druhý líbá vlastní obraz svůj, třetí jest opět vyděšen. Avšak všichni tři, ač chování jich jest podle temperamentu různě, pronášejí prý skorem vždy týž výkřik, jakmile spatří zrcadlo.

A výkřik ten značí prý právě tolik, co v našem jazyku „opice“, neboť malpy ony nahlednuvše do zrcadla mají za to, že vidí před sebou jiného ze svých.

Také značnou paměť opice vynikají a nejsou prosty i jisté přichylnosti.

V jistém dvorci chilském oblíbila si domácí jedna opice, Felix zvaná, tamní stádo vepřů tak, že neodlučovala se takřka od nich, spala s nimi, celovala je, a ať přšelo či vítr burácel, provázela je den co den na pastvu. Večer vedla je zpět „lépe než by pastýř byl mohl učiniti“, jak praví pan C. Méric, jenž byl náhodou svědkem těchto scén. Na konec živila se již jen planými plody, neboť, aby nemusila ani na okamžik chrohtavé přátele své opustiti, nepřicházela si ani již pro lahůdky do příbytku pánova, až konečně kdysi v zimě, když vepři byli odehnáni, zahynula. Steskem snad?

Garner pozoroval opice v kleci. Kiplingovi, bylo ale dopřáno pozorovati je na svobodě. Chráněni vzpomínkami na praotce svého Hanumana, čtyrrukého hrdinu starých epopiejí indických, opice druhu toho, lenoopi černoocí, jsou v Indii zvířaty posvátnými. Pod dohledem příznivců svých, bramínů, žijí tu s lidmi bok po boku, nemusíce se žádného nebezpečí obávati.

Tvoří takorůka čásť společnosti indické. Vycházejí si na procházku, jak bohatí soukromníci a někdy také bývají přítomni představení, jež na náměstí veřejných provádějí zajatí a cvičení jich soudruzi z jiných druhů opičích.

Nikdo nedovedl by si pomysleti ani, jaké rozhořčení budívá v lenooppu černoocím, který zrodil se, aby žil na svobodě, pohled na takovéto divadlo nedůstojné. Projevuje, vida tu jiné opice tančiti v kole, přeskakovati oblouky a jezdit po kozlu, as také city, jakéž stávkující dělníci pocítují při pohledu na dílnu, v níž bázliví někteří soudruzi jejich stále ještě pracují vzdor rozhodnutí ostatního dělnictva.

Pozorování tato, jež jsme zde dle různých přírodozpytců o duševním životě opic podali, jsou ovšem daleko toho býti úplná. Až budeme míti v Praze zahradu zoologickou, bude si je moci čtenář doplňovati. Dočkáme liž se jí však konečně? — Až potud „N. L.“ Nám se upřímně řečeno humoristické pojednání o nerozumu prof. Garnera mnohem více zamlouvá, nežli seriosní dr. Stabyho v „Politik“. Do opravdy přece žvást takový bráti se nemůže.

My ostatně panu professoru Garnerovi můžeme zaručiti, že výzkumní jeho cesta do střední Afriky bude marná, že totiž nenajde prázdné spřízněnosti mezi nejbudší řečí lidskou a nejbohatší opic.

Přírodopytci jsou obvyčejně velmi slabými linguisty a ještě slabšími znateli dějin člověčenstva. Ba prof. Garner je i slabým anthropologem. Neboť jinak by věděl, že ze všech tvorů člověk jediný vyznačuje se mluvním ústrojím. Opice za celých 6000 let, co svět stojí, žádnou řeč podobnou lidské vyvinouti si nemohla, protože jí schází ústrojí, jež jazykem dotýkajíc se zubů, rtů a patra v ústech, vyluzuje zvuky. Každý zkušenější fysiolog pověděl by mu, že hlasivky v hrdle lidském jinak jsou utvořeny, nežli ve zvířecím a že proto žádné zvíře ani cvičením nejpilnějším a nejdělsím, nikdy z hrdla svého nevytvoří tu nevyčerpateľnou rozmanitost tónů a hlásek. V hlase lidském lze rozeznati až i dvacet tónů. Té jemnosti, ohebnosti čili modulačnosti hlasu lidského u zvířete nedocílí se nikdy. Jinak zní hlas lidský v úsměvu, jinak ve škaredění, slovem, v člověku všecko je podstatně jiné.

Za druhé my se stanoviska křesťanského zastáváme i historií i linguistikou odůvodněnou pravdu, že první řeč lidská, již mluvil první člověk ve stavu nevinnosti, byla nejdokonalejší a že pádem jeho rozbila se a rozdrolila jako i lidské pokolení, a že důsledně řeči divochů, nalezající se na stupni nejnižším, jsou toliko zbytky anebo trosky některé řeči staré, — zrovna jako i všechny řeči národů indoevropských na společný původ poukazují. Vývoj řeči nešel tedy ze zdola na horu, nýbrž jde všudež se shora dolů. Co do části slohové řeči se zdokonalují, ale co do části mluvnické se zhoršují. Takový je postup v mluvě lidské. Původní ráz řeči všech během věků stírá se jako naražené mimi. A konečně u zvíře, tudíž ani u opic o nějaké mluvě nemůže býti řeči, protože mluva, protože slovo předpokládá rozum, jehož nemá tvář nemá, která proto i mluvití nebude a nemůže.

Co se může knězi i dnes ještě přihoditi ?

Napsal A n t, H - i n s k ý.

Bylo to v letech čtyřicátých.

Je tichá letní noc. K farní osadě Zd.čké na hranicích Bavorských v milé Šumavě naši blížili se dva mužové. Ač měsíc nesvítil nebyla přece úplná tma ale šero, které nedovolovalo poznati blíže tvářnost obou mužů. Měli na spěch. Rychlým krokem přišli do vesnice; zde na okamžik zarazili. „Musí to býti tuhle,“ zamumlal jeden z nich ukazuje na chalupu v pravo od silnice. „Dle popisu nemůžeme se mýlití, tady je byt kostelníkův. Několik pádných ran na dvéře, oznamovalo jejich příchod. „Co je,“ zazněl uvnitř hlas starého kostelníka Zd.čkého Štíchy. Trefili tedy dobře. „Jel k nemocnému“, byla úsečná odpověď z venku, pronesena pohraniční němčinou. „A kam“, ozval se také po námecku kostelník, vstáváje dosti nerad z teplého lůžka. „Na Pláně.“ „To bude mítí jemnostpán radost, je tu chudák sám, musí to tedy také sám zastati. Je to bída, když není s dostatek těch velebníčků! Jindy tu býval vždycky a nejčky, Bůh ví, co to je, není a není. Však on si dá jemnostpán zapráhnouti, těšil sám sebe a tak tam přece dojede. Je to kus cesty! A ti lidé, oni to nechají vždycky až k půlnoci, inu jsou to Němci!“ Osada Zd.čká byla totiž celá české národnosti, až na vesničku Pláně. Tak rozumoval kostelník mezi tím, co se oblékal, aby jemnostpána zbudil a na cestu do Pláni ho vypravil. Klíč zaskřípěl v zámku a kostelník vyšel ven do noci. Tu teprve spatřil ty dva, kteří pro kněze přišli. „Lidičky, já vás neznám,“ zahovořil jaksi ostýchavě. „Při naší osadě nemůžete všechny znáti,“ odvětil jeden z mužů, „ostatně co na tom, je k nemocnému na rychlo, a my nemáme kdy, abychom vám vykládali, či jsme a jestli byste nás snad přece poznal čili nic, jen rychle k faře.“ Do fary

nebylo daleko. Kostelník měl klíček od farního dvora, odemknul tedy, vešel na dvůr a zamířil k bytu faráře. Zaklepal. Po druhém klepání ozval se hlas hospodyně: „Kdo je?“ „Nebojejí se, je zaopatřovati a sice na Pláně.“ „Tak daleko? Co však platno, zbudím jemnostpána a Franta může zatím zapřáhnouti. Kostelníku, buďte tak dobrý, zbudte ho, ať hned zapřahá. Na Pláně se dá přece jeti.“

V malé chvíli byla celá fara na nohou. Starý kočí zapřáhnul bělouše, jemnostpán se oblíknul a vyšel do čeledníku. „Ke komu je to?“ ptal se kostelníka. „Nevím,“ odvětil tento, je to na Pláně. Já jsem sice zde na osadě narozen a jsem už starý chlap, ale tyhle lidi neznám. A také není divu, člověk s těmi Němci, když nemusí, nejlépe nic nemá. Není jim co věřiti.“

Za tou řečí vyšli z fary, aby se odebrali do kostela. „Co se stalo?“ ptal se p. farář obou mužů, kteří čekali venku, „je to tak na rychlo?“ „Ano, on se rozstonal náhle a kdo ví, zastihneme li ho ještě živého.“ Do p. faráře jakoby byl vjel náhle nový život. „Nuže rychle, netraťme čas, však se potom dovím, co a jak je.“ Rychlými kroky, pokud to stáří jeho dovolovalo, vešel do kostela a za chvíli vracel se s Nejsvětějším zpět. Sám usell do kočárku. Jeden z mužů usadil se, jak mohl, vzađu za kočárek, druhý přisedl k pacholkovi na kozlík a v minutě vyjžděli z fary. Mohlo býti as jedna hodina s půlnoci.

Noc byla letní, vlahá, horská. Cesta, ač poněkud kostrbatá, nebyla zlá. Přejeli Lhotu, roztroušené lesní chalupy a blížili se pomalu k lesu, který se potom až k Pláním rozkládá. Ještě půl hodinky a jsou na místě. Přijeli do lesa. Tu najednou se celá věc obrátila. Muž, který seděl vzađu za kočárkem, seskočil a chopiv koně za úzdy, zastavil je, druhý seskočil z kozlíku a obrátil se ke kočárku. Starý Franta na kozlíku leknutím pustil opratě z rukou, domnívaje se že už je všemu konec. „Neračte se báti, velebníčku, nic se vám nestane, zahovořil muž u kočárku, jen račte slézti, my vás povedeme dál, když byste snad nechtěl po dobrém, užijeme násilí.“ „A kam mne povedete?“ nesměle tázal se p. farář. „K nemocnému. A nyní rychle. Vy kočí zde počkáte, my sem opět přijdeme s velebníčkem.“ Na to zavázali p. faráři oči, převedli přes příkop u silnice a dali se do lesa. Zde s ním chodili všelijak do kola, bezpochyby, aby si nepamatoval směr, kterým ho vedou; teprv po půlhodině se zastavili, snáli mu šátek s očí a ukázali mu nemocného. Byl to ještě mladý muž. Ležel na zemi v mechu a těžce dýchal. Bledá tvář jeho a časté cukání její značili patrně, že trpí bolesti. Oba mužové odstoupili a kněz jal se vykonávati svůj úřad. Zaopatřil ho. Bylo mu divno; rozličné myšlénky probíhaly mozkiem jeho. Za takových okolností nekonal ještě nikdy posvátný tento obřad, neudílel nikdy poslední útěchu ve svatých svátostech. Při zaopatřování viděl, co nemocnému schází, byl střelen do prsu, bezpochyby těžce raněn.

„Měli byste zavolati lékaře,“ osmělil se farář domlouvati oběma mužům. „My víme, co máme dělati, a vás, velebníčku, prosíme jen o jedno. O tom co jste dnes viděl, myslíte, že to není pravda, že jste to neviděl. Kdybyste to udal, učinil byste nám i sobě mnohé nepříjemnosti a nic byste neískal. Slibte nám tedy, že budete mlčeti.“ Co zbývalo p. faráři, než slíbiti mlčení. Na to zavázány mu opět oči, on veden různými směry, až konečně octnul se opět na silnici. Zde rozvázán šátek a pan farář zase viděl známou tvář, totiž starého Frantu, který tu skutečně čekal. Byl celý bledý, strach se na něm patrně jevil. Oba muži polibili knězi uctivě ruku a zmizeli v lese. Pan farář sedl do kočárku, Franta práskl do koní, jako by se bál, že se tajemní ti lidé ještě vrátí, a šlo to rychle k domovu. Nemluvil žádný. Kočí neosmělil se pána něco zeptati, a pán byl zamyšlen. Přemýšlel o celé té záhadné události. „Kdo jsou ti mužové? Buď pytláci neb podloudníci, usoudil konečně p. farář. Někde se setkali, buď s myslivci neb se stráží a ten to odnesl. Však uslyšíme brzy něco bližšího“. Doma o té události skutečně nemluvil;

co Franta věděl, pověděl, co věděl p. farář, nevěděl nikdo. Na vysvětlení však čekal p. farář marně. Neslyšel o ničem; ani o podloudnicích ani o pytlácích. Až po letech teprv vypravoval p. farář své dobrodružství, trvaje stále při svém náhledu. Lidé obetkali událost tu síti pověstí, a až do dnes udržuje se v té krajině pověst o podivném tom zaopatřování.

O Mediánech.

(Dokončení.)

Jindy zase citovala babka na požádání ducha zemřelého muže.

„Nu tak vypravuj“! nutkalo medium ducha.

„To víš“, odvětil duch, „jak jsem ti připravil hezký barák, jak jsem všecko obítil, střechu spravil, 50 zl. dluhu zaplatil, jak jsem ti pomohl zeli sklídit a skroužit a pak jsem umřel, máš tedy co jíst, máš se dobře“.

Mediáni nejraději užívají za media žen. Možná že proto, že žena když chce, namyslí si toho plné koše.

Tak i citovala ducha jakéhos oběšence.

„Jak se tam máš“? tázala se ho.

„Mám se dosud zle“, odvětil duch, „musím teď ještě dlouho trpět, pak ale se dostanu do nebe“.

Taktéž citovala ducha sv. Václava, který se objevil na koni. Tehdy měli tam právě umytou podlahu a proto, aby ji přítomní mediáni brzy ne-umazali, rozestřeli po ní slámu. Když duch sv. Václava na koni (!) v baráku se objevil, tak ten kůň hrabal tolik nohama, že sláma až ke stropu vyskakovala. Stejně nepokojně počínal si kůň Žižkův.

Co Mediánům zlomilo vaz, bylo, že mediánská babizna opovážila se též citovati ducha korunního prince Rudolfa! Úřadové se toho nějak dopátrali a bylo zle. Mediáni si poseděli. A teď kdo dělá medium, musí zaplatit 100 zl. pokuty, a kdo jako člen je sezení přítomen, je pokutován 5 zl.

Z celého počínání mediánů jeví se nesmírná obmezenost duševní. Spůsob jakým se duchové citují, jest velmi jednoduchý.

„Zadívej se do jednoho místa na nebi, anebo kamkoliv, — a duch se ti objeví!“

Upře-li totiž kdo trvale někam zrak, začínají se mu dělati mžitky, před očima dělá se na tisíce černých bodů, — z nichž případně z každého může se vynořiti duch.

Šibeňák v Železném Brodě, na němž stojí sbořeniště staré šibenice, má do sobe tu vlastnost, že jak mile medium se do něho zadívá, vidí před sebou tancovati milion duchů. Účinek stejný má dívání se do slunce.

Mediáni dovedou duchův též prakticky využití. Upotřebují jich totiž ku tlačení vozův. Nemůže-li Medián s hnojem na pole vyjeti, cituje duchy, aby mu popotlačili vůz nebo trakař a jde to. Znamenitá to myšlénka! Podle Mediánů zahálí prý tam kdes na věčnosti duchů na miliony — tedy jen jich prakticky využít ku hnaní párních vozů, mláticích strojů, tramwaye a pod.

Tímto bychom byli pro tentokráte s Mediány krkonošskými hotovi. Dle všeho zdá se, že to jsou ubozí zbloudilí lidé, zasluhující soustrast. Jejich hlavy popleteny jsou spisy z cizozemska k nám zanešenými. V poslední době kolportuje se mezi nimi „Spiritická ústřední knihovna“, vydávaná v Praze z tiskárny M. Knappa v Karlíně, kterou vydává Fr. Škola, stud. filosofie (!), jejíž 7. svazek se redaktoru „Obrany víry“ na horách dostal do rukou. Jaké nerozumy v něm jsou obsaženy, sezná nejlíp čtenář sám z některých kratších ukázek.

„Všeobecné fluidum,*) dotýkající se Boha a vycházející z Něho, — jest — ve svém nejjistějším stavě a všemi svými sloučeninami, proměnami a přeměnami — Nejvyšší Bytosti — nástroj a prostředek — všech Jeho všemohoucí vůlí, v nekonečnosti a věčnosti, — stvoření duchových, — hmotných a fluidických pro všeobecný život a všeobecnou harmonii (souměrnost) stvoření všech světů, — všech tvorů ve přírodních říších — všeho, co se hýbe, žije, jest.“

„Duch, jsa při svém počátku duchovou bytostí — zárodkem rozumu, — vychází ze všeobecného veškerenstva; všeobecným veškerenstvem myslíme veškerenstvo fluidů, jimiž naplněn jest prostor; tato fluida jsou pramenem všeho duchového, fluidického a hmotného.“

„Duch, jsa při svém počátku duchovou bytostí — zárodkem rozumu, jest stvořen z nejjistější části (quintessence) těchto fluidů, z části to tak jemné, že žádný výraz nemůže podati představu o tom, a to zvláště vašemu obmezenému rozumu; — vůle Hospodina, Boha všemohoucího, jsouc samojediným pramenem života v nekonečnosti a věčnosti, oživuje tato fluida, aby jim dala jsoucnost, to jest, aby pomocí jemného sloučení, jehož pramen jest pouze v Božském vyzářování, učinila z nich duchové bytosti, prapočátky ducha v zárodku, z nichž duch má povstati.“

„Všeobecný život je tedy ve věčných zárodcích ve přírodě pro tuto nejjemnější část fluidů, jež Bůh oživuje svou vůlí jedinou podle potřeb — všeobecné harmonie, — všech světů, — všech přírodních říší — a všech tvorů — ve stavě hmotném nebo fluidickém.“

„Prvotní světy tvořice se jsou složeny ze všech základních součástí duchových, hmotných i fluidických všech přírodních říší, jež staletí vyvinou.“

„Ono množství duchových zárodků, jež jsou utajeny, čeká v jakési strnulosti (katalapsii), až Nejvyšší Pán udělí jim nějaké určení a je přizpůsobí k účelu, jež mají vyplniti, a to, podlé přírodních neměnitelných zákonů věčných, od něho ustanovených, na místě a pod vlivem okolí, jež má je probuditi.“

„Tehdy pod řízením a dohledem duchů k tomu ustanovených jsou přes věčnosti podrobovány trpně proměnám, jimiž mají se vyvinouti, procházejíce posloupně říši nerostnou, rostlinou a živočišnou, a tvary i druhy, jež zaujímají střední místo mezi říší nerostnou a rostlinnou, rostlinnou a živočišnou.“

„Postupujíce ku předu nepřetržitě, přicházejí do přípravného stavu před stavem ducha utvořeného, to jest do středního stavu mezi živočišným vtělením a stavem vědomého ducha; potom projdouce tento přípravný stav, přicházejí do stavu tvora, obdařeného svobodnou vůlí a myslícím rozumem, nezávislého a zodpovědného za své činy; — přicházejí takto na vrchol rozumu, vědy a velikosti.“

„Duchová bytost, zárodek rozumu, tvořící se duch — prochází při svém původě nejprve nerostnou říší: oživuje nerost, (můžeme-li se tak vyjádřiti, majíce po ruce jen slova, jež poskytuje nám vaše řeč, přizpůsobená vašemu obmezenému rozumu).“

„Pravíme: Oživuje nerost; vskutku, všechno má život ve přírodě, neboť všechno umírá; a všechno co umírá, mělo v sobě zárodek života, bylo tedy oživováno poměrným rozumem.“

„Duchová bytost, jsouc pouhou bytostí života, na prosto nevědomou svého bytí, — sestavuje nerost, kámen a rudu, přitahujíc a shromažďujíc kolem sebe základní prvky přiměřených fluidů, — a to magnetickým přitažlivým účinkem, jež řídí a nad nímž bdí duchové k tomu ustanovení.“

„Čím více tvořící se duch jest nevědomým sebe, tím více činnost duchů k tomu ustanovených jest přímou a neustálou“.

„Vězte, pravíme vám to a nebudeme to již opakovati: Nic ve všech říších, — nerostné, rostlinné, živočišné a lidské — není bez přispění duchů

*) Duchová tekutina.

Hospodinových; všickni mají vykonati nějakou úlohu a nad něčím bdíti; duchové nejsou ustanoveni k vytvořování jednoho určitého nerostu, jedné určité rostliny, nebo jednoho určitého těla říše živočišné nebo lidské; jejich činnost jest všeobecná podle přírodních neměnitelných zákonů, jichž poznati není vám ještě dovoleno ni možno; bdí nad množstvím jedincův.“

Již z této ukázky sezná čtenář, že základním učením mediánských spiritistů jest jakýsi pantheismus, čili všebožství. Ta jistá tekutina vychází z Boha i do kamene v podobě ducha a pod dozorem duchů.

Proto i Mediáni všude vidí duchy i v každém paprsku slunce, v každém zavanutí větru a zašestění listu.

Učenost a pokora spojeny v řeholníku.

Literárně vědecký liberální francouzský týdeník: „Revue bleue“ ode dne 2. července přináší na místě úvodním pojednání o vzdělanosti klášterní v 17. a 18. století a sice nejdříve o Benediktinech ve Saint Germain des Pres.

„Vysloviti“ — praví hned na počátku pisatel článku Gustav Lanson — „jméno benediktin znamená ve Francii tolik co učenec. — Mluví jako benediktin, znamená: je učencem.“

„Představme si,“ píše dále „starou římskou církev velikolepě okrášlenou její poklady nejslavnějšími, ohromnými to stavbami, mezi nimiž místo velmi čestné zaujímá opatství v Saint Germain des Pres ve Francii — nyní ještě s komůrkami prázdnými, chodbami opuštěnými, s nesmírným refektářem, starobylými malbami na skle okrášleným. Všechno v něm dosud dýše přísností kázně a chudobou klášterní. A vkročíme-li do vnitř, do knihovny, kdež v nejkrásnějším pořádku vzorně srovnáno jest přes 50.000 svazků knih a přes 70.000 rukopisů, poznáme ihned, že útěchou mnichů zde přebývajících nebývalo jen modliti se a postit, nýbrž i studovat. A pracovalo se zde s křesťanskou horlivostí ke cti a slávě Boží. Pýcha zde a závist neznaly se. Ti nejmenší z nich podřizovali se vyšším, mladí starým a nejslavnější z nich skrývali se před světem. Přáním jejich nebývalo, aby jména jejich skvěla se ve světě a přece jména mnohých pronikala do světa, mezi nimiž nejslavnějším se stalo jméno Jana Mabillona. (Kláster jejich byl revolucí r. 1790 zrušen.)

* * *

Don Jan Mabillon byl nejen učencem, ale i světcem. V mládí svém podroboval se práci i nejsprostší. Teprve v roce 32. dozvěděl se, že povolán jest ku pracím vyšším. Narozen byl r. 1632.

Až dosud býval vrátým, sklepníkem, ukazoval hostům poklad sv. Diviše, zametal chodby, nosil vodu, dělal všecko. V pokladě sv. Diviše našlo se též zrcadlo, jež prý náleželo pohanskému básníku Vergilovi. To boдрému mnichu nešlo jaksi do hlavy. Jednoho dne — jako náhodou nechal zrcadlo upadnouti a když se rozbilo na tisíc kousků nejevil žádnou lítost z takového hříchu. — Dokázal představenému, že bylo bez archeologické ceny.

Byl to člověk nejskrovnější. Přál si vždy, aby o něm nikdo nemluvil. Když už jméno jeho mezi učenci vynikalo a jednou slavná osobnost ode dvora přála si ho viděti, schoval se mezi lid, aby se nemusil ukazovati. A když později byl představen králi a ministrům, když i sv. Otec jej vyznamenal, nepocítil z toho žádnou ctizádnost, ani radost. Pro sebe nežádal ničeho, leda jen to, aby ničím nebyl a aby se ho nikdo neujímal. Jevil vždy veliké podivení kdykoliv ho někdo žádal o protekci. Za jeho časů bývaly hádky učenců a bohoslovců na denním pořádku. Mabillon nehádal se jakživ

s nikým. ačkoliv mnozí na něj útočili pro jeho spisy: Svátí ze řádu sv. Benedikta, Diplomatičku a proti účtě svatých neznámých.

Bránil se sice a to proto, aby pravda nebyla potlačena. Avšak nikdy mu neuklouzlo slůvko prudké, urážející. On uměl vždy zachovati si klid duše, Byl učiněnou pokorou, děkuje božské prozřetelnosti za útoky na něj učiněné, aby potrestán byl za chválu, jíž se mu prý nezaslouženě dostávalo. Pokoře jeho dostalo se největší pochvaly od jesuity T a f e b r o c k a, jehož náhledy ve své Diplomatice byl za nepravé prohlásil.

„Nemám mu co k odpovědění. Zásady Mabillonovy jsou nezvratny,“ vyznal velkodušně učený jesuita. A Mabillon uznáním takovým nejen že nechlubil se, nýbrž velice obdivoval pokoru svého odpůrce.

Ačkoliv povahy byl velmi jemné a těla choulostivého, žil přece velmi tvrdě. K obědu nedopřál si masa a komůrka jeho bývala v zimě bez tepla. Zbožnost jeho byla vroucí, proto též k němu přicházeli na radu nejen učenci, ale i duše úzkostmi sklíčené. Mabillon nikdy nedispensoval se od hodinek. Seděl vždy na svém místě v kůru s takovou pilností, jako by na světě neměl co jiného dělati, nežli zpívat hodinky. A přece kromě hodinek vykonal práci úžasně mnoho. V jeho vetším těle byla energie nevyčerpatelná. Vstával pravidelně o druhé hodině ráno a studoval až k obědu bez přetržení kromě modlení a mše sv. Načež ve studiích pokračoval až do noci.

Tehdy ještě učenec nemíval tolik nejrůznějších pomůcek jako dnes. Musíval konati často práce pouze mechanické k. př. opisování. Musilo se cestovati tam, kde náhodou prameny a doklady byly uloženy. A jaké to bývalo cestování! Tak se stalo, že Mabillon velikou část svého života ztrávil na cestování po archivech. Procestoval Flandry, Normandii, Champaň, Lotarinsko, Alsasko, Anjou, Bourgoň. Dvakrát k vyzvání krále vyjel do Švýcar, do Bavor a později i do Italie kupovat knihy a opisovat z archivů. Míval vždy společníka, buď Don Germaina, anebo Ruinartha. Cestovávalo se často pěšky s vaky, na zádech, časem i koňmo. K večeru hleděli se dostatí někde do kláštera na nocleh. Byliť ovšem všudež dobře přijati. Příchod Mabillonův byl v klášteře svátkem. Ano i lid znal již jméno slavného učence a proto vítal a hostil jej všemožně. Časem též přišli mezi kacíře, jako v Německu — a tu musili nocovati po hospodách. Na ty učazené, tabákem pročištlé, umouněné noclehárny často si stěžovali. Ta hejna much nebyla prý k zahánání! Černý chléb skoro ze samých otrub jim nechutnal. A což to jídlo přepeřené a překořeněné!

V postelích mohli se udusiti, takové byly hospody v Německu. A což teprve v Itálii, kdež se jim vedlo ještě hůře. Musili líhati na postelích, jež hemžily se blechami a stinkami, a za to platit 30 franků denně. Ono se to řekne býti mnichem zavázaným k trpělivosti a mrtvení se, tu ale nebylo divu, že naši cestující proti tomu se bouřili. Ovšem ne Mabillon ale ubohý jeho průvodce Germain, který na vlašské hostince nemůže si dost naříkati.

Naši cestující nenalezali záliby v rozmanitých krajinách Italie, jim zamlouvaly se nejlíp planiny s bohatou úrodou. Když bylo jim jíti přes Alpy, zle si naříkal Germain na ty hrozné skály. Za to ale starobylý románský anebo gotický kostel, starý rukopis evangelia, nějaký sežloutlý pergamen, ježž našli pohozený někde v archivu, naplňoval je nadšením. Sotva že do některého kláštera zavítali, již pospíchali do bibliothek, do archivů, kdež hrabali se v knihách, rukopisech, starých rejstříkách, mapách a p., z nichž dělali si výpisky s horlivostí skoro zimničnou. Byli všecek blaženi, mohli-li popsati celý rys papíru a vždy loučili se z knihoven s pocitem trapným, že nemohli je s sebou vzíti, aneb z nich, co by si byli přáli, opsati. Kromě toho nezanedbávali v černém hávu benediktinském ze zvědavosti podívati se na bohoslužbu lutheránskou anebo na slavnost stánků u židů. Ostatně vždy a všude byli pamětlivi toho, že jsou řeholníky katolické církve. V klášteřích

katolických s nemalou radostí si zaznamenávali, když shledali, že mniši v něm žijí podle řehole původní. Ani pečet císaře Otty na některé listině nedělala jim takového potěšení, jako když viděli, že v některém klášteře benediktinském není se maso. Když jim peníze došly, neostýchal se Mabillon u fortny klášterní o kus chleba prositi. Cesta jim utíkala modlitbami a rozhovory učenými. Druhý průvodce Mabillonův Ruinart dokládá, že mistr jeho, kdykoliv vkročil do některé nové země, nejdříve pozdravoval a vzýval modlitbami přiměřenými svaté patrony. Když však přišel do města a zde blížil se ke kostelu předního patrona země, vždy slézal s koně, padl na kolena, vzdávaje úctu Pánu Bohu v jeho svatých.

Poslyšme ještě, co nám o něm vypravuje průvodčí jeho, když přišli do hlavního kláštera benediktinského Clairveaux, kdež si umínil prozpytovat všechny listiny pro dílo své: „*Letopisy řádu sv. Benedikta.*“ Ten den, když měl zavítati do poustevny zasvěcené kajicností sv. Bernarda, duše jeho rozněcovala se zvláštní úctou ku zakladateli řádu. Od samého rána nedělal nic jiného, než zpíval hymny a písně a když kráčel lesem k památnému klášteru a když tento zrakům jeho se objevil, tu skočil s koně, padl na kolena, padl na tvář a modlil se. Ačkoliv byl již velmi pokročilý věkem, nekonal další cestu do kláštera než pěšky v stálých zpěvech a modlitbách. Po celý čas svého pobytí v Clairveaux konal nábožná cvičení, sloužil každodenně mši sv. nade hrobem sv. Bernarda, unešen jsa radostí, že bylo mu dopřáno obětovati krev Páně z kalicha téhož světce.

Buďmež ujištěni, že při této nadšené zbožnosti věda nejen nic neztratila, nýbrž mnoho získala. Zbývaloť mu vždycky času dosti od modlitby do archivu a do knihoven.

Žádný učený bezbožec nebyl by sebral více opisů nežli on. Prosil Pána Boha o milost, aby mu bylo dopřáno letopisy řádu sv. Benediktina dopracovati až k smrti sv. Bernarda, což se i stalo. Dokončiv díl IV., započínal již pátý, když zemřel.

Jako stařeček 70letý cestoval ještě a pracoval jako mladík, nedopřáv si úlevy od hodiněk církevních. Když mu domlouvali, aby k ušetření stáří a zdraví svého vyměnil si komůrku pohodlnější, odvětil: „To by byla marňivost.“ Dne 1. prosince, právě když jel na koni do Chelles sám a sám, mdlobou ze sedla vypadl, na to donesli ho do kláštera Saint-Germain des Pres. Po celé tři neděle očekával smrt, nechávaje si předčítati z písma sv., a louče se svými bratry. Svého společníka na cestách Ruinarta napomínal, aby byl milovníkem pravdy. „Buďtež pravdiví ve všem, upřímnými syny Boha. Je to veliká milost, láska ku pravdě, kterouž obdržujeme toliko úpěním a modlitbami.“ Když mu pravili, že u Pána Boha vydobyl si velikých zásluh svou učeností, odvětil: „Nemluvme o tom. Pokory, pokory a jen pokory je zapotřebí.“ Tak skončil dne 26. prosince r. 1707., modle se žalmy nejučenější a nejmilejší otec, jak jej nazval kardinál Nérís. V době, kdy hádky učenců stávaly se svrchované odporými, vzbudil Bůh církvi učence a světce v jedné osobě, jenž pokorou a prostotou svojí stal se obdivem světa v době zkažené a fanatické.

Mohli bychom ještě celou řadu učených mnichů uvésti z kláštera St. Germain des Pres, z nichž někteří napsali celé bibliotéky. Zde se též scházeli nejučenější mužové laičtí, aby čerpali moudrost z úst a knihovny mnichů. A tento světoznámý útulek učenosti a svatosti nezrušili Mongolové, Hunové aneb Turci, nýbrž vlastní synové vlasti: Francouzové, kteří na svůj prapor napsali: volnosť, rovnost, vzdělanost, bratrství.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

(Pokračování.)

K a n o n.

První, na koho a za koho kněz při tichých modlitbách vzpomíná obětuje — jest Církev sv.

A v pravdě, je-li veškerá bohoslužba praktickým provedením první prosby „Otčenáše“, jest církev sv. ono království Boží, které každodenně máme míti na mysl, při druhé prosbě.

Kdo pracuje na tom, aby Církev sv. po celém okršku země se šířila, aneb o pokoji a jednotě se nalezala, ten prakticky provádí druhou prosbu modlitby Páně.

Nedávno měl apoštolský provikář a missionář P. Polák z Číny sem do Evropy zavítavši řeč nejen v Praze ale i v besedě Příbramské, která se těšila hojnému a vybranému obecenstvu.

O národě Čínanů jest známo, jak též vdp. P. Polák potvrdil, že houževnatě se drží svého pohanského náboženství buddhismu, a že to dá nesmírně namáhání obrátiti některého Číšana.

Od té doby, co sv. František v říších těch rozsil semeno sv. víry naší, shledáváme, že zde Církev sv. malých se domohla úspěchův, ač žádná jiná země tolik obětí mučednických nevyžádala, jako tato říše 450 milionového národa.

Vzdor tolika namáháním nejde počet křesťanův ani do jednoho milionu. Kdy a jak se ta „říše nebeská“ stane křesťanskou?

Není ovšem naší věci znáti ty časy, které položil Bůh v moci své; nicméně z přednášky apoštolského tohoto missionáře jde na jevo, že během jednoho století se tak může státi.

Jak to?

Nebude k tomu potřebí většího počtu missionářův, ani více krve mučedníkův, národ sám svou vinou, svou naruživostí k tomu přispěje.

Nešťastné kouření opia dle výroku slavného missionáře zahubí ve 100 letech celý 450 milionový národ pohanskému bludu tak houževnatě oddaný — a kdo zaujme místo jeho: křesťané; jen dej Bůh, aby se to nedělo na úkor Církve katolické, jako se to nedávno dělo v Ugandě africké, kde zrůst Církve sv. katolické anglikánským presbyterům tak dlouho byl trnem v očích, až politikou bavlnářů téměř zničena osada katolická tolik tisíc tuzemních katolíků již čítající. Proto vždy a všude třeba se modliti knězi: „zvláště — Tobě obětuje se Církev Tvou svatou katolickou, kterouž v pokoji a jednotě zachovati a spravovati račiž po celém oboru zemském“.

Slavně tedy zahrnul kněz v první modlitbě kanonu celou Církev. Nyní pronáší prosby své za jednotlivé údy Církve Boží. Samo sebou se rozumí, že na prvním místě jmenuje vznešenou osobu panujícího papeže (una cum famulo tuo Papā nostro N.)

Jméno sv. Otce vyslovuje s lehounkou úklonou hlavy své, aby tím potil Krista Pána v Jeho zástupci zde na zemi.

Zmínka o papeži v tichých modlitbách mše sv. jest prastarého původu.

Nepřímo podává o tom důkaz onen dvořeninský patriarcha Cařhradský Achác ze 4. století, jenž ve své zášti proti Církvi západní opovážil se přetrhnouti v kanonu jméno řádného papeže Felixe, což i tam na východě za něco hrozně opovážlivého uznáno bylo.

Ano slušno jesti, aby v celé Církvi modleno a obětováno bylo za papeže, neboť on jest náměstek (místodržitel) Ježíše Krista, neomylný učitel a nejvyšší pastýř všech věřících, hlava a otec celého křesťanstva. S papežem co

nejvyšším pastýřem souvisí biskupové a kněží co jednotliví pastýřové podřízených stád tak úzce, jako paprsky se sluncem, jako větve s kmenem jako potůčky s pramenem.

Onť má v ochraně a moci všechny poklady spasení a jenom jím a skrze něho stávají se nám tyto přístupny.

Čím vznešenější jsou tyto poklady, tím více máme papeži za ně povděčni býti, a čím více papež jako hlava a sloup Církve od synů temnosti pronásledován a sužován jest, tím oddanější, věrnější a obětavější mají býti dítky této Církve, tím úsilovněji a vytrvaleji máme se zaň modliti“ (Gihl).

A jako celá Církev soustředí v jedné hlavě, v jednom papeži, tak ústředí jednotlivé diecése ve svých biskupech.

Tudíž hned po papeži činí se zmínka diecesanního biskupa (et Antistite nostro N.), aby týž svůj těžký a svatý úřad dle vůle Boží ku spáse mu svěřených vedl.

„Pamatujte na správce své — onť zajisté bdějí (nad vámi), jako ti, jenž mají počet vydati za duše vaše, aby to s radostí činili a ne se stýskáním.“ (Žid. 13. 7—17.)

V římských missálech nalézá se též jméno královo neb panovníkovo (et rege nostro N.) Nyní děje se tak pouze v zemích, kde panující rod jest katolickým, zvláštním dovolením se toho dostalo Marii Terezií a nástupcům jejím od papeže Klimenta XIII. pro rakouské mocnářství.

Modlitba a oběti za světského vladaře nacházejí se již také v písmě svatém.

Čteme v knize Esdrášově (6, 10): A ať obětují oběti Bohu nebeskému, a modlí se za život krále i synů jeho.

Židé ze zajetí babylonského „sebrali“ dle proroka Barucha (1. 6—10) „peníze podle toho, což mohla jednogokaždého ruka, a poslali je do Jerusaléma k Joakimovi — knězi i ke kněžím a ke všemu lidu, kteříž nalezeni jsou s ním v Jerusalémě — i řekli: Aj poslali jsme vám peníze, nakupte za ně zápalných obětí i kadidla a učíte mannu (oběť chlebovou) a obětujte za hřích na oltáři Pána Boha našeho a modlete se za život Nabuchodonosora krále babylonského a za život Balthasara syna jeho, aby byli dnové jejich jako dnové nebes nad zemí.“

A v novém zákoně píše sv. Pavel na Timothea: „Prosím pak přede vším, aby činěny byly prosby, modlitby, orodování, díkůčinění za všechny lidi: za krále, i za všechny, kteříž jsou ve vysokých úřadech postaveni, abychom pokojný a tichý život vedli ve vši zbožnosti a poctivosti, neboť to dobré jest a vzácné před Spasitelem naším, Bohem. (I. Tim. 2, 1—3).

Rozumí se že v Církvi katolické děje se modlitba za panovníka a vládu vůbec, nikoliv z bázně, k vůli zalichocení se neb osvědčení lojality, nýbrž z povinné věrnosti a poslušnosti k řízení světa Božskou prozřetelností. Neboť veškerá vrchnost jest od Boha a nikoliv od lidu.

A proto i sv. Polykarp píše: „Modlete se za krále, mocnáře a knížata, modlete se za ně i když vás pronásledují a nenávidí — třeba i za nepřátely kříže!“

Nekonají-li mocnářové svých povinností ohledně Církve sv. anebo ji dokonce uráží a škodí, jest to na výsoť bolestné, ale nezbavuje nás — a zvláště kněze — té povinnosti za vládu se modliti.

Zrušila-li která vláda konkordát (vespolnou smlouvu) se sv. Stolicí učiněný, nezrušila jej ještě sv. Stolica. Bůh bude soudcem!

Konečně modlí se kněz: za všechny pravověřící příznivce a šířitele katolické a apoštolské víry (pro omnibus orthodoxis atque catholicae et apostolicae fidei cultoribus.)

Tím vrozumívají se nejen ti, kdož ve víře katolické se nalézají, nýbrž hlavně ti, kdož vírou svou a vlivem svým na svobodu a zvýšení sv. Církve nějakým způsobem se přičiňují.

Zajisté jsou to na prvním místě onino dobří kněží, kteří v těžkých dobách se svými biskupy věrně ku sv. apoštolské Stolicy stojí, pro ni bojují trpí a strádají, neboť tak nejvíce se Církev katolická rozmáhá a šíří.

(Pokračování.)

P o c t i v o u p r a c í .

Obrázek ze života dělnického.

Od P. Methoděje Mühlsteina.

(Pokračování.)

IV.

V Kostelci nacházel se též závod železářský. Hutě a doly náležely soukromníku Františku Procházkovi, jenž před nedávnem teprv majetníkem jich se byl stal. Jak to dříve na mnohých panstvích bývalo, kde průmysl železářský se provozoval, že nebývalo závodu jednotného, nýbrž jednotlivé hutě, pece, puchyrny a podobné objekty na rozličných místech roztroušeny se nacházely, tak i na Rybovsku mimo hlavní závod na Rybově bylo vedlejších pecí a hutí, kteréž časem zanikly, až na hutě Kostelecké. Také závod Kostelecký za nových majetníků Rybovských měl zaniknouti, protože byl od Rybova příliš vzdálen a tudíž byly tamnější stavby se vším zařízením, s něco poluostmi a též s právem dolování na rudu v horách, kde se ode dávna již nepracovalo, ve veřejné dražbě dány na prodej.

Kupců se sešlo velmi málo — nezdálo se, že by malému železářskému podniku v sousedství velkolepých závodů Rybovských dařiti se mohlo a tak koupil Kostelecké hutě se vším příslušenstvím za cenu velmi nízkou zmíněný již pan František Procházka.

Nový majetník Kostelce se stal v krátké době u všech obyvatelů Kosteleckých a zvláště u všech dělníků oblíbeným a váženým.

Z chudých rodičů pocházejce za velkých nedostatků studoval. Od mladých let již nesla se touha jeho po tom, státi se horníkem. Studoval tedy dále ve Stávnici v Uhrách na horní akademii, obdržel císařské stipendium, načež co hutní praktikant do státní služby vstoupil. Byl v císařské službě na mnohých místech, posledně v Istrii, pak v Čechách v Jáchymově a v Příbrami zaměstnán, až konečně přestoupil do služby jistého českého kavalíra, na jehož panství od starodávna závody železářské se nacházely. Úplně, s celým nadšením věnoval se hutní službě.

V záležitostech služebních a obchodních bylo mu často zajížděti do Prahy k železníkovi Š, do jehož obchodu železářské zboží se dodávalo. Z obchodního toho poměru mezi mladým úředníkem a majitelem firmy vyvinul se za krátký čas poměr přátelský, takže Procházka do rodiny Š-ovy býval zván. Š. měl jedinou dceru Emilii, děvče to vzdělané a dobrosrdečné. Podnikavý a při tom skromný úředník zalíbil se panu Š-ovi a když Procházka se byl přesvědčil, že slečna Emilie jest mu nakloněna, odvážil se požádati o ruku bohaté dědičky. Byl milerád přijat za syna a odvezl si svoji mladou ženušku na venek.

Štěstí jeho však nezůstalo dlouho nezkaleno. Závist lidská obrala si bohatství jeho, ze znamenitého věna paničky jeho pocházející za příčinu, by osočovala jej u vrchnosti, jakoby poměru přátelského, v němž se nacházel s firmou svého tchána, zneužíval při obchodě — k nepoctivému obohacení se. Skutečně při prohlídce, již hrabě brzy na to v závodě konal, velmi nešetřeným způsobem oproti Procházkovi u přítomnosti ostatních úředníků se vyjádřil. Poctivého úředníka, jenž si žádné viny povědom nebyl, taková důtka velice hnětla. Netroufal si ani vejíti mezi úředníky, ani mezi dělníky,

neboť věděl, že škodolibost každé slovo hrabětem o něm pronesené náležitě opepřené na světlo vynesla. Procházka mnil proto službu opustit a ucházel se u jiných závodů o místo úřednické. Nepodařilo se mu však vhodné místo obdržeti — nejspíš že pověst o domnělé jeho nesprávnosti již i do dalších kruhů byla vnikla.

S tímto svým souzením svěřil se příležitostně svému tchánu. Avšak sotva že dopověděl stesky své, tu starý pán bera jej za ruku vesele pravil: „Co pak, pane synu, musíte sloužit? — nechte služby a ujmete se mého obchodu. Jsem sám, jsem stár, a nerad bych, aby firma má při mojí smrti zanikla. Nechtěl jsem vám dříve takové nabídnutí učiniti, obávaje se, že bych vás urazil, neboť vím, jak pro odbor svůj zaujat jste. Ale nyní, když vidíte, že dráha úřednická není vždy hladká aneb růžemi poseta, ale časem kamenitá a trnitá, opusťte své hutě a staňte se mým společníkem. Železa se nezbavíte, nebudete-li železo vyráběti, budete ho kupovati a prodávati, a zle při tom vám nebude.

A tak se stalo, že Procházka poděkoval se ze svého úřadu a ujal se firmy nazvané nyní: „Š. a Procházka“; a když po čase šéf zemřel, mohl odejiti na věčnost s tím přesvědčením, že starý jeho obchod spočívá v obzřetných a poctivých rukou.

Důvěra zákazníků a obchodníků byla závodu také za samostatného vedení Procházkova v plné míře zachována, ano obchod znamenitě se zveleboval. Nebyl Procházka odvážným špekulantem, ale uměl dobře poměry a časové potřeby posuzovati a používati, tak že nejen dobrá pověst firmy, ale též zámožnost majitelova znamenitě se zmáhaly.

Při vši péči pak, kterou věnoval Procházka obchodu svému, nezapoměl na původní své zaměstnání, sledoval bystrým okem pokroky technické a neopomíjel ročně konati daleké cesty do železářských závodů ve Vestfalsku, Elsasku, Belgii, Anglii a Škotsku, aby tamní zařízení a nově zavedené vynálezy seznal a co dobré a vhodné se mu býti zdálo, pro příhodnou chvíli si osvojil. Také dal oba syny své odborně vzdělávati. Starší byl v obchodě platně již zaměstnán, a mladší dokončoval právě studie na horní akademii Příbramské.

Když Procházka v novinách se byl dočetl o prodeji závodů Kosteleckých, roznítla se v něm opět touha po původním jeho zaměstnání, z něhož proti vůli své vyrván byl. Hodlal Kostelec zakoupiti — ač shledá-li, že se vyrábění železa s prospěchem tam provozovati dá. Přesvědčiv se, že Kostelec se pro menší výrobu železářskou úplně hodí, hodlal jej zaříditi hlavně pro potřebu svého obchodu a zevrubně a opatrně počítaje shledal, že se podnik vyplatí. Koupil tedy, jak již řečeno, Kostelec za levný peníz, svěřil vedení pražského obchodu staršímu synovi spolu s prokurou osvědčeného starého účetního a sám se uvázal v novuzřízení závodu, za kteroužto příčinou i s manželkou svojí úplně na Kostelec přesídlil.

Znovuzřízení Kosteleckých hutí dalo se rychle, však bez přílišného chvatu. Procházka použil při tom zkušeností vlastním názorem a přesvědčením z dřívější práce a na cestách nabytých, maje vždy na zřeteli vyrábět takové zboží, jemuž v obchodě čilý odbyt pojištěn byl. Proto vedle hutí vystavil emajlovnu na smaltování hrců, kteréž v hutích jeho se ulily. Zanedbané a polo zasypané doly otevřel a nová bohatá ložiska rudy odkryl a tuto luciným způsobem dobýval. Surovina jej stála málo, výroba se konala levně, odbyl byl pojištěn, a tak musel závod prospívati, jelikož i náklad na správu (režii) byl pranepatrný. Procházka byl ředitelem, inženýrem, hutmistrem a pokladníkem v jedné osobě; v kanceláři pak si usadil starého přítele, jenž v císařské službě jako kontrolor byl vysloužil a jenž mu nyní za mírný plat účetní práce obstarával. Když pak syn byl dostudoval, vzal jej Procházka do Kostece, aby praktických znalostí nabyl — v dobách pak, kdy bývalo v Kostelci méně práce, posílával jej na cesty, by o pokroku v hutnictví a hornictví zkušeností nabyl.

Dařilo se tedy Procházkovi na Kostelci dobře, ano znamenitě; při tom i Pražský obchod víc a více prospíval. Se zámožností páně Procházkovou rostla také jeho vážnost a oblíbenost u lidí. Někoho činí bohatství pyšným, nadutým; zde se jevil pravý toho opak. Čím lépe se vedlo závodům Kosteleckým, tím více sblížoval se majitel s dělníky svými, tím větší úctu a lásku všech získal sobě rozumností a šlechetností svojí.

Když Procházka Kosteleckého závodu se ujal, nedůvěřivě pohlíženo bylo na dílo jeho a prorokováno mu krátké trvání. Rybovští pak úředníci posměch si činili z toho „krcálku“, jenž prý není s to pod jejich konkurencí se vyvinouti.

(Pokr.)

D r o b n o s t i.

Ze střední Afriky. Asi před dvěma lety připutovala malá karavana od jezera Viktoria do Říma k sv. Otcí, vedena jsouc kardinálem Lavigeriem a biskupem Levinhakem. Papež Lev XIII. rozmlouval s nimi s velikou zálibou a když spozoroval mladého černocho, jemuž byla useknuta noha, tázal se: „Co pak's nebyl hodným? Proč pak ti usekli nohu“? — „Ó já byl hodný, proto že jsem se modlil“ — a černoch musil vypravovati celý tklivý příběh o svém mučennictví za víru. Sv. Otcí kanuly při tom slzy soustrasti; na to zvolal: „Až posud jsem neobjal žádného mučenníka, ale dnes tak činím“. A otec křesťanstva objal ubohého černocho z Ugandy.

Ben.-Stimmen.

* * *

Pastor Leblois, jenž je zároveň konsistoriálním předsedou blízko u Strassburku, požádal úřad téhož města o zavedení spalování mrtvol. Žádost tu odůvodnil všeobecně známými námitkami proti pohřbívání mrtvol, že otravuje vodu, vzduch a snad i — mozky nevěrců. Žádosti jeho bude asi sotva vyhověno. Významné je, že již pastoři jsou pro spalování mrtvol.

* * *

Manželské rozvody ve Francii a Prusku. Na 100.000 obyvatelů připadlo manželských rozvodů:

r. 1886.	ve Francii	36,	v Prusku	79.
r. 1887.	„	46,	„	82.
r. 1888.	„	61,	„	88.
r. 1889.	„	62,	„	80.
r. 1890.	„	71,	„	77.

V protestantském Prusku jsou rozvody častější, než v republikánské Francii.

Obsah „Obrany víry“:

Řeč opic. (P. K.) — Co se může knězi i dnes ještě přihoditi? (Napsal Antonín H.-inský. — O Mediánech. (P. K.) (Pokračování.) — Učenost a pokora spojeny v řeholníku. (P. K.) — O mši sv. (Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček. Pokrač.) — Poctivou prací. (Obrázek ze života dělnického. Píše P. Methoděj Mühlstein. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Odkrytí Ameriky.

Letos slaví se čtyřstaletá památka odkrytí nového světa, jenž co do velikosti stojí na místě druhém. Čtenář již ví, že zde máme na mysli Ameriku, jež čtyřikrát je větší nežli Evropa.

Brasílie sama co do rozsahu rovná se skoro Evropě. Konec středověku, jenž všeobecně klade se na konec věku patnáctého, vyznačoval se velikými událostmi. Téhož roku, co odkryta byla Amerika, vydobyt byl Cañibrad Turky, padal křesťanský východ pod moc polopohanského půlměsíce. Křesťanství národové, většinou Slované, uvrženi byli ve jho turecké, z něhož teprv u věku tomto začínají se uvolňovati pohříchu k nevelikému štěstí svému. Neboť, jak skutečnost dosvědčuje, upadají do jisté miry pode jho dobrodruhů, anebo i ničemníků, jakým bez odporu byl bývalý král Milan — jak se říká, z bláta do louže.

Atlantský ocean, prostírající se na ohromné ploše na západ od Evropy a Afriky, býval od pradávna předmětem nepřemožitelných tužeb i podniků neohrožených plavců. Avšak prostor jeho po mnohé věky byl rouškou neproniknutelnou zastřen. Časem ovšem odhodlal se některý smělec na zdař-bůh na západ, avšak více méně bez výsledků. Dravé vlny pohlcovaly kocábky smělců. Zde zdál se starý bůh moře Neptun vládnouti neobmezeně a neuprosně, jakoby si byl umínil žádnou loď smrtelníků ku břehům nového světa nepropustiti.

Mnohé známky nasvědčovaly, že daleko na západě musí nalezati se jakýsi nový svět. Když zjistilo se, že země jest kulatá, že tedy nespočívá na jakýchsi pilířích, nýbrž že jako i světy nebeské otáčí se kolem slunce, tu zavládlo přesvědčení, že plavbou směrem západním musí se stejně připlouti k východní Indii, jako obtížnou cestou po suché zemi přes Malou Asii, Persko atd.

Portugalci Bartoloměji Diazovi podařilo se Afriku obeplouti. Nyní probudila se v muži na sklonku věku 15. nejslavnějším, v Křištofu Kolumbovi myšlenka, dostatí se do Indie cestou západní. Vedly ho k tomu především domněnky starých zemězpytců, hlavně ale mnohé věci, jež bouřlivé vlny časem z břehů amerických sebou přinášely. Byly to rostliny a stromy, jež u nás nerostou, ano časem i mrtvoly lidí barvy rudé.

Dosud neví se s určitostí, kde by se byl narodil Křištof Kolumbus. Všecko nasvědčuje k tomu, že narozen byl r. 1446. v Janově v Italii. Otec

jeho Dominik byl tkalcem vlny; i syn jeho Krištof až do svého 25. roku seděl za stávkem. Avšak jednotvárné klapání člunku a vrzání šlapadel nebylo po chuti duchu jeho hloubavému a proto praštiv stavem, dal se naverbovati k námořnictví. Tehdy bývalo rodiště jeho — Janov mocným i zámožným městem. Kolumbus byl k námořnictví jako stvořený. Byl odvážný, podnikavý, s bystrou bádavou myslí, jež nelekala se žádných překážek. Nebylo divu, že brzy stal se kapitánem lodi. Dobře cítil nedostatky svého vzdělání a proto snažil se, pilnými studii je doplňovati. Významu velikého mělo pro něho, když se oženil s Filipou Perestrellovou, jež byla vnučkou znamenitého plavce za panování Jindřicha s příjmím Námořníka. Perestrello první založil obchodní stanici na ostrovech kanárských. Mappy jeho a plavecké knihy staly se majetkem Kolumbovým.

Snahou všech plavců tehdejších bylo, dostatí se po moři do východní Indie. A v skutku po cestě Bartolomějem Diazem vyznačené podařilo se r. 1488. Vaskovi de Gama Indii po moři dosáhnouti. Kolumbus umínil si stůj co stůj do Indie se dostatí cestou západní. Byl na velikém omylu, ale právě omyl tento byl velmi šťastným tím, že vedl k odkrytí Ameriky.

Jedině neoblomně jeho povaze bylo co děkovati, že všecky jeho plány nebyly zmařeny. Kamkoliv přišel, byl považován za snáře, anebo za dobrodruha. On sám byl chudý. Marně namáhal se krále portugalského podnikům svým získati. Rozmrzen vystěhoval se z Portugal a usadil ve Španělich. Zde opět sháněl se po příznivcích. Král Ferdinand, s příjmím Katolický, nechal si všecky jeho plány podrobně vykládati, svolával učence a znalce — konečně ustavičnými odklady všecko usnulo. Mnozí nazývají plány jeho dobrodružnými. Kromě toho zbrojilo se Španělsko k rozhodné válce s Maury a tu nesmělo plýtvati silami. Všecek rozladěn strojí se Kolumbus ku stěhování i ze Španěl a učiniti pokus ve Francii. Tu však najednou stal se příznivý obrat. Věru životopis jeho čte se jako román.

Všecek zmořen, uchýlil se jednoho večera se synem svým k fortně kláštera „La Rabida“, žebře o kus chleba a krapet vody. Náhodou, či řízením Božím se stalo, že právě přítomen byl převor kláštera, jenž zbědovaného cizince si povšiml, s ním promluvil a jej k sobě pozval. Uvedl ho do kapitolního sálu, odkud byl unášející pohled na vlnící se moře. Sešli se i mniši, aby interessantního cizince vyposlechli. Mniši sami jsouce i v zeměpisu vzdělání, s patrnou zálibou naslouchali nadšeným slovům Krištofa Kolumba. Klášter tento stal se slavným nejen vědeckými snahami svých mnichů, ale i pohostěním slavných mužů. Převor pro svoji učenost a zbožnost požíval přízně královny Isabelly, manželky to Ferdinanda. Protekce mnichů zjednala mu přístup ku královně. Avšak i tentokráte málem bylo by se zhatilo všecko, pčžadavky, jež činil Kolumbus pro případ, že by se mu podařilo neznámé země odkryti.

(Dokončení.)

M e t l y B o ž í .

Nesmírná říše ruská poslední dvě léta stížena jest dvěma hroznými metlami a to v loni hladem z neúrody a letos asiatskou cholerou. Nelze popřítí, že obyvatelstvo, jež přestáti musilo děsný hlad minulé zimy, nyní tím menšího odporu klásti může hroznému nepříteli, jenž vetřel se do Ruska ode břehu Indu a jenž k nám do Evropy vzniká zároveň od západu. Bohu dík, že v krajích našich zdravotní opatření více méně nalézají se na vysokém stupni, jež opravňují nás k naději, že hrozný asiatský trest ani z Ruska ani z Francie k nám nepronikne. Avšak podle starého přísloví, že opatrnosti nezbyvá nikdy, jest třeba připraviti se i na to nejhorší. Mnozí těší se tím, že podaří se cholera zastaviti, při čemž odvolávají se na to, že i r. 1847.

brozná asiatská cholera na ruskou říši více méně byla obmezena. Avšak útěcha taková jest slabá, protože klamná. Dvěma proudy hrne se asiatský mor do Ruska a sice z Persie a Turkestanu. Jestliže podařilo se r. 1847. cholera do jisté míry zastaviti, musíme letos doznati, že cholera teď cestuje po železnici. Před padesáti roky ohromná říše ruská železných kolejí skoro ani neměla. Dnes cestuje lidí po železnici nesmírně mnoho, je to právě stěhováním národů. Nová pásmová sazba usnadňuje cestování nesmírně, o čemž můžeme se každé neděle a každého svátku přesvědčiti. Dráhy nepostačí dosti vlaků zařizovati, pomalu již celé obce budou v den sváteční pořádati výlety bez ohledu na služby Boží. Toto hromadné cestování v případě cholery může pro mnohou obec míti následky velmi smutné. Dovolujeme si tuto podat některá naučení o podstatě cholery, jak jsme je vyňali z berlínské „Germanie“.

1. Nákaza cholerová čili — jak tomu dnes říkají — cholerový baccil nalézá se ve výmětech cholera onemocnělých lidí, může tedy způsobem snadným z osob na osoby přenášen býti jako: prádlem, oděvem, pokrmy, vodou, mlékem, ovocem atd. Náš zrak příliš slabý jest, než aby vystihnouti mohl všechny způsoby, jimiž nákaza tato se rozšiřuje.

2. Cholera se rozšiřuje dotýkáním osob nakažených, což se děje nejrychleji drahami. Tu nic nepomáhá, aby někdo z kraje cholera stíženého do jiného utíkal, protože obyčejně tu nákazu buďto v sobě anebo v šatech s sebou přináší. Při choleře vše pozůstává v tom, aby člověk zůstával ve své míře, aby totiž nedovoloval si v jídle a pití žádných výstředností. Doma je každý člověk zvyklý své stravě a svému pořádku. Kdyby tedy před cholera někdo utíkal jinam, nenalezne více svého obvyklého pořádku aniž ošetření. Hlavní věc při choleře jest duševní klid. A tu o klidu nemůže býti ani řeči, musí-li stále připomínati si: Co asi dělají doma rodiče, děti, přátelé, jak se vede obchodu nebo hospodářství a pod.

3. Kdo nechce se vydati v nebezpečí nakažení, nesmí do svého bytu přijímati osoby z místa již nakaženého. Zdravotní orgánové mají beztoho nařízeno, v dobách cholery na všechny příchozí z míst cholera zachvácených nejprísrnější dozor vésti.

4. Zde rozhodně na odpor se stavíme proti nemírnému požívání lihových nápojů čili tak zvaných cholery kapek. Nejlepší ochranou proti choleře jest sporádaný život. Požíváním prudkých nápojů zdravý žaludek se oslabuje. Nedejme se tedy klamati švindlérskými cholery kapkami, essencemi a pod., jak se již nyní v novinách obecně nabízejí. Dobré zdravé červené víno může se nejspíše doporučovati. Nechť každý střeží se průjemu buď z nestrídmosti anebo z požívání ovoce.

5. Neberme potraviny z domu cholera nakaženého, nekupujeme z nich ani ovoce, ani vařivo, mléko, máslo, sýr a pod. Před požíváním mléka syrového se chraňme. Vařením anebo dušením nad ohněm umořují se nakažlivé zárodky. Vůbec v době cholery má se každý vstříhati potravin nevařených. I maso uzené má se vařiti.

6. Hlavní péči věnujmež vodě, jež předním je nosičem nákazy. Ve velikých městech musí voda k pití často protékati bláto, moč, odpadky kuchyňské a pod. Nejlépe se doporučuje, vodu, kterou máme nebo musíme pít, dříve zvařiti.

7. Vodu poměrně nejlepší poskytují uzavřené studny, z nichž nabírá se čerpadlem. Kde takovéto zdrojné vody není, tam nechť voda k domácí potřebě, k pití, mytí a koupání dříve se vaří.

8. Pokud to může býti, nechť každý cholera onemocnělý z domu odnese se do nemocnice nebo na místo k ošetřování cholera nemocných určené. Tu ovšem musí se namítati, že těžko bývá z lůna rodin trhati otce, matku anebo nejbližší příbuzné.

9. Kdo nemusí, ať do domu cholerou stíženého nechodí. Má se též vystríhati návštěv, výročních trhů, spolkových schůzí, hlučných radovánek a pod.

10. Jelikož výkaly cholerou onemocnělých svrchovaně jsou nakažlivy, má šatstvo a prádlo po nich buďto býti spáleno anebo patřičně desinfikováno. Totéž má se státi i s věcmi od cholerou onemocnělého upotřebovaných.

11. Chraňme se tedy oděvu nemocným potřísněného. Velice se doporučuje, aby každý před jídlem ruce si umýval, jelikož při práci velmi snadno do styku s věcmi z nákazy pocházejícími přijíti může. Vůbec čistota co nej-svědomitější, jak se říká až k omrzení při choleře jest hlavní věcí.

12. Buďme též opatrní na poštovní nebo železniční zásilky z krajín cholerou stížených. Léku proti choleře neomylného věda lékařská dosud neodkryla. Na konec dovolujeme si prostředek neomylný, byť ne proti choleře, tedy alespoň proti strachu z cholery, tuto navrhnouti. Nejlepší ochranou jest důvěra — v prozřetelnost Boží, bez níž s hlavy člověka nespadne vlasu. Kající mysl, odevzdanost do vůle Boží, především však přijímání svátostí kajících dodávají síly a důvěry. Cholera jest bez odporu metlou Boží, kterouž, aby Bůh od nás odvrátil, musíme Pána Boha úpěnlivě prositi. Ostatně cholera není morem ještě nejhorším. Je dokázáno, že ročně poměrně mnohem více umírá lidí na souchotě nežli na kteroukoliv nakažlivou nemoc.

Kněz a generální vikář Delafosse

před soudem v Rennesu dne 2 července tohoto roku.

Důstojný kněz Delafosse stál před soudem pro řeč, kterouž měl při otvírání a svěcení rozličných škol svobodných, t. j. křesťanských v diecési zřízených.

Rízení soudní počalo o polednách. Již od 11. hodiny naplňovala se soudní síň nesmírným množstvím posluchačů. Nejřednější osoby duchovní u valném počtu byli přítomni. Dostavilo se i hojně nejslovutnějších advokátů. Ve čtvrt na jednu vešli soudcové se svým předsedou panem Yvertem. Předseda hlásí, že soud jest zahájen.

Důstojný pán Delafosse připraven k zodpovídání se klidnou zmužilostí, dojmá hluboce všech myslí přítomného posluchačstva.

Předseda: Uznáváte-li se za spisovatele knížky, kdež jest vytištěna řeč, konaná při svěcení škol křesťanských a kteráž jest věnována rodičům křesťanským?

Delafosse: Uznávám, pane presidente.

Předseda: Je-li pak výtisk věrným podáním vši vaší řeči mluvené?

Delafosse. Nejvěrnějším, pane presidente. Nemluvil jsem, co by nebylo v knížce tištěno.

Předseda. Nebyla-li tato řeč kolikrát vámi pronesena buď z kazatelny, v kostele anebo v schůzích veřejných?

Delafosse: V každé schůzi veřejné, kdež jsem se ujal slova.

Předseda: Vy jste mluvil co generální vikář, co náměstek Jeho Eminenci?

Delafosse: Tak tomu jest, pane presidente.

Předseda. Nerozšiřoval-li jste této řeči své v nových vydáních ve více obcích Renneských a Montfurtských?

Delafosse. Tak tomu jest, pane presidente. Obsah jest jeden a týž.

Předseda jme se pak z brožurky čisti místa závadná. „Vyzývám vás“, praví ještě k důstojnému p. Delafossemu, „abyste dobrý měl pozor na

odstavce, jež jsem vyňal z řeči vaší, a abyste mi řekli, byla-li slova obsažená v těchto odstavcích vámi tak promluvena“.

„V pravdě“, tak četl předseda tištěnou řeč Delafosseovu, „v pravdě nejmilejší bratři! Teď vede se zápas na poli prvopočátečního vyučování mezi bojovníky Božími a mezi bojovníky ďáblými. Víte, na které straně jsou bojovníci Boží, a na které bojovníci ďábloví. Víte, jakými zbraněmi bojují bojovníci Boží a jakými bojovníci ďábloví“.

Delafosse. Tato slova nejsou než opakování slov, jež promluvil sám Jeho Eminenci kardinál a arcibiskup Malinský, jež jsem výše uvedl a jež zní: „Pravíme to z hlubokého přesvědčení svého, že mezi vši zabijáckou zbrojí válečnou jest škola bez Boha zbrojí nejzabíjačtější; anať neodvratně vychovává národ bez Boha; a národ bez Boha, jak dokazuje dějepis, jest národ ztracený“.

Předseda: Pamatuji vás, že vloživ tato slova v řeč svou, přijal jste je za svá.

Delafosse: Neuvádímť toho, pane presidente, abych snad zmenšil odpovědnost svou, nýbrž abych vás učinil pozorna, že jsem se opíral o vážnost výtečného preláta, klada si za čest pronésti slova jeho.

Předseda čte dále: „Hlavní zbroj válečná ustrojená peklem a náhončími jeho. Zbroj nejlstivější a nejmocnější v plodění zlého jest bez odporu škola nijaká, ¹⁾ tak právem nazvaná škola bez Boha. Za dnův našich ďábel a bojovníci jeho jsou chytřejší a lstivější; nechtějíf více dělati mučenníků věduce, že by nepořídili; ale chtějí dělati bezbožce, lidi bez Boha, lidi nepřátelé Boží; a aby měli lidi bez Boha, vidí toho potřebu již děti bez Boha vychováti; k tomu vymyslili si školu nijakou! Škola nijaká úplně jest odcizena moci církve, dohlídce církve, spoludozorství církve, této jediné opatrovnice víry; biskupové a kněží nesmějí do této školy páchnouti. Nijaká škola jest škola, odkudž jest vyloučena modlitba, vyloučeno všecko vyučování náboženství a všecko, co patří k náboženství“.

Delafosse. Na důkaz, že nenadsazuji, postačij mi připomenouti, že když pan Jules Simon navrhoval, aby se do programu (nového školního zákona) přijala „láska k Bohu a vlasti“, „láska k Bohu“ se odmítla a vypustila.

Předseda: „Ale kromě nemožnosti přirozené (fysické) a mravní jest hřích velmi těžký posílati děti do školy nijaké.“

Delafosse: Dovolte, pane presidente, abych vás upamatoval, že jsem neřekl, že jest to hřích velmi těžký, nýbrž že jest to hřích těžký. Ono jest toho dost.

Předseda: Prosim za odpuštění; sám jsem se nevolky zmýlil. „A otec, jenž by tak činil zatvrzele, nemůže dojíti rozhrěšení, jako ten, jenž jest zatvrzelý v rouhačství, v opilství, v zlodějství, anebo jenž se oddává nečistotě. Tak jest v pravdě“.

Delafosse: Tomu učí bohosloví.

Předseda: Vy přirovnáváte posílání dětí do školy světské (l'école laïque) k oddávání se nečistotě. Tímto přirovnáním převracují se zákony mravnosti, jež jsou základem náboženství.

Delafosse: Takové jest stálé učení církve. To jest článek víry.

Předseda: Ale který se protiví zákonům mravním. (Usmívání se mezi obecnstvem).

Delafosse: O tom přísluší souditi církvi.

Předseda čte dále: „Co byste dělali otcové rodin! kdyby se vám navrhovalo, abyste děti své svěřili učíteli, jenž maje je vyučovati o povinnostech měl by zakázáno, aby namluvil k nim o povinnostech jejich k rodičům svým, a jenž by vás pomíjel mlčením, jakoby vás ani nebylo, anebo jako byste nebyli jejich otcové? Co byste dělali, kdybyste znali takové místo,

¹⁾ Škola nijaká (l'école neutre) = škola bez Boha.

kde by dětem vašim se bránilo mluvit o vás šetrně, uctivě, s láskou? Co byste dělali, kdybyste znali takové místo, kdež by děti vaše nesměly ani uctivě vyslovovati jméno vaše? Svěřili-li byste takovému učiteli děti své? Posílali byste děti své na místo takové? — A hle! jestiž místo takové, kdež učitelové majíce děti vaše, jež jsou i děti Boží, vyučovati o povinnostech jejich, nesmějí jich vyučovati o jejich povinnostech k Bohu, a mají Boha mlčením pomíjeti, jakoby ho nebylo, jakoby jim byl ničímž. To místo jest škola nijaká. Hle! jest místo, kdež se brání dětem vašim vyslovovati třikrát svaté jméno Toho, kterémuž říkáme: Otče náš, jenž jsi na nebesích. Posvěť se jméno Tvé To místo jest škola nijaká. Toť buřičství proti právům Božím. — Ještě to doložím, ač jest to již poněkud mimo cíl, jež jsme si byli přesně vytkli. Co byste vy matky, vy matky křesťanské dělaly, kdybyste měly místo, kdež by se dětem vašim bránilo vyslovovati uctivě a s láskou jméno vaše, jméno matky své? Ale jest místo, kdež se nedovoluje dětem vašim vyslovovati s povinnou uctivostí a láskou jméno naší drahé Matky nebeské, sladké jméno Marie, svaté matky Boží, matky milosrdenství, naší nejjistější naděje. kterouž tak rádi pozdravujeme, k ní volajíce: Zdrávas královno, matko milosrdenství, živote sladkosti a naděje naše. To místo jest škola nijaká. Není-li to pravá nestvůra? V pravdě zdá se, jakoby tajným soudem Božím silní duchové (mécreants), kteříž si vymyslili školu nijakou sami se ospravedlňovali a jakoby sami pochopovali, že Ježíš Kristus a všecko, co na něj zpomíná, nemůže býti tam, kdež oni jsou podle těch apoštolových: „Jaké jest účastenství spravedlnosti s nepravostí? Jaké jest společenství světla s temností? A jaké zblížení Krista s Belialem? ²⁾ (Dokončení)

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

(Pokračování.)

K a n o n.

Vzpomínka na živé. (Memento vivorum.)

Vzpomínka čili memento jest jedua část modlitby přímluvné, t. z. diptychové. Diptychon znamená něco dvojnásob složeného a myslilo se při tom na dvě páskou spojené tabulky, které se na způsob knihy otvíraly a zavíraly.

Na takové tabulky (diptycha) zanášela se v první řadě jména těch, kdož se na křesťanství obrátili.

Říkalo se velmi krásně: Jméno své dali Pánu Ježíši Kristu N. N.

Odpadl-li kdo od víry, neb byl-li kdo pro pohoršlivý život z Církve vyloučen, bylo též i jeho jméno z diptycha vymazáno.

V druhé řadě tu zaznamenáni v Pánu zesnulí — a konečně jména biskupův, křesťanských vladařův a zvláštních dobrodincův Církve.

Jména těchto předčítal jáhen neb podjáhen z ambonu (kazatelny) neb jen pouze od oltáře již při obětování.

Když pak během časův řada těchto jmén táhla se do nekonečna, položila se ona tabulka dvojnásobná na oltář a kněz obětující. jednoduše na tuto zrak upíraje, modlil se: „Rozpomeň se, o Pane, na služebníky a služebnice své, jichžto jména tuto napsána na oltáři ležeti vidíš“.

²⁾ II. Kor. 6, 14. 15.

Při memento zdvihá kněz rukou svých a spíná je na prsou drže je prsty vzhůru pod bradou, sotva však této se dotýkáje. Skloní poněkud hlavy, zavře oči a tak v hlubokém tichu, jež i okolo stojící klerus zachovává, vzpomíná v myslí své a poněkud rtem těch, na něž povinnen jest neb chce vzpomínati.

Tato vzpomínka může obsáhnouti v několika vteřinách celý svět. Zejména ale v první řadě si vzpomíná toho, jenž materiální příčinou oběti této jest, jenž dal intenci čili podnět, aby mše sv. obětována byla.

A tak zní to v myslí kněze obětujícího asi: Pomni, ó Pane, služebníka svého neb služebnice své, jenž darem svým (obyčejně pouěřitým) přispěli k tomu, abych já nehodný sluha Tvůj tuto obět za ně přinesl; na poděkování za uzdravení, na úmysl, aby nemocný N. N. nabyl předešlého zdraví, dosábl oné milosti; aby ten neb onen zbaven byl doléhajícího naň pokušení, vyvázl z nebezpečí, šťastně vykonal cestu, odbyl zkoušky atd. atd.

Jinak může býti intence na oslavu nejsvětějšího Srdce Páně, k uctění nejsvětější krve Páně, na počest nejsv. Panny, sv. Anny, sv. Josefa, sv. Vincence atd. atd.

Na takové úmysly čili intence dávají zbožní křesťané obětovati mši sv. a tudíž nepostačí říci knězi při udílení stipendia na mši sv.: „na dobrý úmysl“, neboť i ten „dobrý“ úmysl mohl by býti mravně špatný a oběti nejdražší nedůstojný. — — —

Pak vzpomíná kněz — ovšem rychlostí myšlenky — na pomoc Boží pro sebe, rodičův, známých svých, bratří a sester svých, vůbec přátel a dobrodincův svých. Na sbor kardinálů a představených řádů, kněží a sluhův Církve svaté. Všech, jeho správě duchovní podřízených, jakožto svých duchovních dítek, všech zakladatelův, ochrancův a dobrodějův. Všech knížat křesťanských, vlád a republik. Všech hřešících, nepřátelův, za obrácení všech jino- a nevěrcův. Konečně přimlouvá se za ty, za něž Bůh na něm vyžaduje, aby se modlil, aneb kněz sám modlí se příslibil — v té ale chvíli rozpomenouti se nemůže.

Tak asi vypadá v myslí obětujícího kněze „memento živých“.

„Ticho, hluboké ticho obkličuje modlitbu knězovu; ustává, vztahuje myšlenky v hlubinách srdce svého. Tiché jeho zadumání, sepnuté ruce, sotva slyšitelná modlitba má nás kolem stojící upomenouti na vlastní komůrku v srdci našem, do něhož i my sestoupiti máme. Dobře bude, když i my s knězem několik okamžiků se zadumáme a co nám na srdci leží, s tichým tím „memento“ spojíme. (Platzweg.)

Memento Domine! Rozpomeň se, ó Pane! Jakého obsahu a dosahu mají zde — na tomto místě — slova ta v ústech kněze!

„Jako kdysi tekla s kříže krev Kristova na hříšnou zemi a modlitba Nejvyššího kněze pronikala k Otci, by smíření, pokoj a mir zjedнала, tak teče i zde proud milosti na oltář, z něhož týž Kristus modlí se za nás“. Kněz pak, jenž zde jako na úpatí kříže nejtěsněji u tohoto pramene zásluh Kristových stojí, řídí svými intencemi (úmysly) milost a požehnání přesvaté oběti Kristovy na jednotlivé údy Církve až do srdcí těch kterých věřících.

Rozpomeň se, ó Pane, služebníků a služebnic svých! tak nazývá církev dle příkladu Marie Panny své věrné dítky, pravověřící křesťany.

Tito služebníci a služebnice mohou býti ze všech stavů a povolání a třeba daleké země a moře je dělily, postačí, jen když v srdci knězově místečko našli. Jeho „memento“ je všude najde.

„A všech okolo stojících“ — pozor!

V druhé tedy řadě vzpomíná kněz při memento na všechny kolem stojící (et omnium circum stantium) a z toho opět patrné, že, chce-li věřící křesťan míti užitek z oběti mše sv., musí státi neb nalezati se poblízku oltáře a nikoliv někde venku pod zvonici, jak obyčejně mládež odrostlá činívá, jsouc jednou nohou v chrámu a druhou venku na ulici, ač kolem oltáře velké mezery prázdne nasvědčují, že toho potřebí není.

A zač prosí kněz vzpomínající si na živé pro tyto?

Pro redemptione animarum suarum — za spásu duší jejich, ale i za blaho tělesné — pro spe salutis et incolumitatis suae.

Sv. Tomáš Aquinský v tom ohledu praví: Ačtě není tělo bezprostředním nositelem milosti Boží, přec nicméně působí milost Ducha sv. z duše i na tělo; vždyť my v tomto boji o království Boží i svých těl potřebujeme a tato jednou oslavy věčné s duší účastna býti mají.

Jsi nemocen — viz, an kněz při oltáři stojí a za tebe se modlí: „Rozpomeň se, ó Pane, na tohoto trpitele“!

Jsi v těžkém pokušení, jež na tebe doléhají a o veškeru radost tě olupují — viz, i za tebe modlí se kněz: Rozpomeň se, ó Pane! Aneb jsi zarmoucen, že těžké na tebe přikvačily chvíle — a duch tvůj stíněn jest temnou jakousi melancholií — o poslyš jen: „Memento, Domine“, že volá za tebe kněz ku Pánu, k Bohu, všeho potěšení původci.

* * *

Procházejíce tak modlitbu kánonu slovo za slovem musíme s velikým liturgem Guerangerem vyznati.

Slova, jimiž Církev sv. modlitby mše sv. provází, zřejmý podávají důkaz, jak mše sv. na nedostizitelnou výsoť povýšena jest nade všechny pobožnosti, byť sebe vroucněji a slavněji se konaly.

Protož také Církev při každé příležitosti dává na jevo, že si přeje, aby její údové účast brali na této veliké oběti.

Kdyby bylo možno mši sv. odstraniti z její bohoslužby, musil by svět upadnouti zpět do pohanství. Protož také největší píli věnuje antikrist na odstranění této záruky, že Bůh jest s námi.

Přestane li mše sv., pak nastanou na světě dnové nešťastní a věru dnové antikristovi, jak předpověděno v zjevení sv. Jana. (Gueranger.) (Pokr.)

Horší než zvíře

(Skutečná událost z posledních dnů).

Ze slovinštiny přel. Liga + 22.

V jednom předměstí lublaňském pohyboval se pohřební průvod. Vše nasvědčovalo, že zesnulý musil býti chudým; chudičkou byla rakev, neveliký byl též počet těch, kteří šli za rakví: dva hoši a dvě dívky byli prvými a za nimi něco ostatního pobožného lidstva. A přece, ačkoliv byla rakev tak chudičkou, přece kryla nešťastným sirotkům celé jejich bohatství; spala v ní spánek smrti jejich dobrá matka, jež jediná se o ně starala, jež jediná je milovala na světě. A kde jest otec? Sirotkové nesmějí si vzpomenouti na to jméno, aby jim znova nevytryskly slzy z očí. Ano mají ještě otce, ale jakého otce? Matka se namáhala ve dne v noci, aby děti mělyездеjší chléb, a otec sedal v kořalnách promrhávaje ženě a dětem skrovňoučký majetek. Nevydělali si nikdy mnoho, a ještě to chtěl otec od úst utrhnouti svým dětem; prodal dobytek do posledního kusu z chléva a peníze všechny utratil — za kořalku. Pozdě v noci přicházel domů.

Co vytrpěla ubohá zesnulá, to ví jen sám Bůh. Jejich chýže stála o samotě. A když přišel muž — opilec domů, začal zuřiti a proklínati vše, jako by byl posedlým. Pro Boha prosila ho nešťastná žena, aby přece tak hrozně neklel, aby ho nestihl trest Boží; musil si pomysliť, že ho slyší děti

Než jako by přilávala oleje do ohně, zuřil ještě více a sápal se na ni, hledaje sekeru nebo nůž, aby jej vrazil ženě do hlavy. A nešťastná matka musila utéci z domu a s ní utíkaly děti plačící s milou matkou.

Zatím co v jiných domech lidé klidně spali, třásli se naši sirotkové venku pod širým nebem a nikdo neviděl, kolik jim jest trpěti, než vševědoucí Bůh, jenž slyšel jejich modlitby za obrácení otcovo.

Tak minulo několik let v hrozné bídě. Otec marnotratník utratil vše a když neměl v domě, co by prodal, šel do města, kdež se potuloval po kořalnách propíjeje ty krejčary, které si vyžebbral nebo vydělal. Ubohá žena žila doma v největší bídě. Děti musily z domu, aby si vydělaly vezdejší chléb. Jen nejmladší dceruška zůstala u matky. Ubohá matka, jak jí bylo bolno u srdce, když si pomyslíla, že bude musiti nebohého sirotka opustiti!

Kdo se bude o ni starati, kdo ji chrániti, aby duše její na věky nebyla ztracena? Měla důvěru jen v neskonale dobrotivého Boha. Jemu doporučila své dítky.

Poslední zima upoutala ubohou na postel, se které více nepovstala. Přichvátaly děti, které na různých místech sloužily, aby matku ještě jednou spatřily, za ni se pomodlily a jí vyprosily od Boha zdraví. Poslaly pro kněze, aby nemocné přinesl poslední útěchu. Ó jak odevzdauě ji přijala! Byla připravena vzíti z Božích rukou vše, cožkoli by jí byly poslaly, smrt nebo život. Těšila vzlykající dítky; ohlédla se několikráte k oknu, bylo viděti, že si ještě někoho přeje viděti nežli umře Než on nepřišel; odpustila mu, ale on nepřišel prosit za odpuštění. Smrt vstoupila do domu; přestalo tlouci srdce matky, jež na světě nepoznala nic jiného nežli zármutek, utrpení. Takové srdce se očistí v ohni utrpení pro — nebesa.

Nyní nezbývá mnoho co říci. Položili ji na máry, děti klečely okolo nich a plakaly; sousedé ji přicházeli kropit; jen on nepřišel, který jí způsobil tolik utrpení. A přece věděl, co se stalo, a nepřišel pomodlit se za ni Otčenáš, nepřišel potěšit své dítky Jaké to srdce!

Když pak nadešel určitý čas, položili ji do rakve, zatloukli hřeby a čtyři mužové rakev vyzdvihli a nesli ji k městu před farní kostel, aby se tam vykropila. A za rakví kráčely, jak jsme již pověděli, děti a hrstka ostatních lidí. On nebyl přítomen, který jí ztrpčoval život a ji tolikrát zarmoutil

Konečně přiblížil se průvod k prvním domům lublaňského města; šli přes most a kráčeli tiše dále městem.

A hle! Z jedné kořalny tam na ulici vrávorá opilec; lidé snímají klobouky, když potkávají průvod, jen on má klobouk na hlavě, když mimo něj nesou zesnulou Děti se dají hlasitě do pláče A otec? Otec hledí za odcházejícími a divoce se zasměje: „Tedy přece jen chc!“ Ani mrtvou nepřestal urážeti

Ó toho člověka, horšího zvířete!

Bolno bylo lidem u srdce, když to viděli, a litovali sirotky, že mají takového otce matka však byla již vysvobozena!

Takový člověk! Ó jak dobře píše sv. apoštol: „Jestliže kdo o své a zvláště o domácí se nestará, víru zapřel a jest horší nevěrce.“ I. Tim. 5, 8.

P o c t i v o u p r a c í .

Obrázek ze života dělnického.

Od P. Methoděje Mühlsteina.

(Pokračování.)

Pan Procházka nechlubil se, ani si stěžoval; opatrným krokem šla práce znovuzřízení Kosteleckých hutí, dle toho, jak potřeba kázala, až s výrobou započítí se mohlo. Pravda, dělníci se z počátku nehrnuli do práce, jelikož taková mzda jako na Rybově se nevyplácela. Hlásili se většinou staří a proto tím zkušenější dělníci, kteří na Rybově z práce byli vypovězeni. Však poctivou a spravedlivou prací hleděli se odměnit majiteli, že dovedl upotřebovat jejich slabé síly zaměstnávaje je tam, kde mladých sil potřebí nebylo.

Když se bylo rok na Kostelci pracovalo, svolal si pan Procházka dělníky a promluvil k nim asi v ten smysl: „Před rokem jsem se uvázal v majetek Kosteleckého závodu a znovu jej zřídil i práci započal. Práce nám šla dobře, začez děkuji Bohu, ale pak také vašemu přičinění. Vy jste pilně a svědomitě pracovali a protože jste si ode mne zasloužili moje uznání. Vy jste se starali, abyste „poctivou prací“ uživilí sebe, uživilí své děti. Chci vám ve vaší starosti o děti nápomocen býti, čas starosti od vás odejmouti. Od dnešního dne platím za všechny děti svých dělníků školní plat a postarám se, aby se třem žákům na moje útraty dostalo všech potřebných školních věcí. Za to však očekávám, že budete dítí své pilně do školy posílati, nebo na zdárném vychování mládeže záleží jejich budoucí štěstí.

Tento šlechetný skutek nebyl jediným; rok co rok zapisoval se pan Procházka novým dobrodiním hlouběji do srdcí svých dělníků.

Když Kostelec od Rybova oddělen byl, připadl skrovný díl bratrské pokladny na Kostelecký závod; tento podíl sotva dostačoval, aby z úroků jeho vyplácti se mohly podpory nemocným a provise k práci neschopným. Lékaře bratrská pokladna platit nemohla. Pan Procházka povolal lékaře do Kostelce, jehož z vlastního platil se závazkem, aby zdarma léčil všechny dělníky a jejich rodiny. Též léky jim byly zapláceny.

K rozmnožení pak jmění bratrské pokladny, do níž dělníci odváděli skromný poplatek, přidával mimo povinnou svoji částku ročně ještě tisíc zlatých a sice s tím věnováním, aby tyto peníze rozpůjčeny byly na nízký úrok hodným dělníkům, kteří by buď do nějakého neštěstí byli uvrženi, anebo si kousek polí přikoupiti, své stavení opravovat nebo co poríditi chtěli. Nežádáno na nich kolkovaného úpisu, ale stačilo, když dva jiní spoludělníci za svého bratra v práci podáním ruky se zaručili.

Takovýmto projevem důvěry v poctivost lidu dělnického nejen že pan Procházka postoupil v úctě a vážnosti, ale lid sám se tím povznášel, přicházel k vědomí vlastní své hodnoty lidské a věru — neměl pan Procházka příčinu stěžovati si, že u své důvěře v poctivost lidu byl sklamán, že by byl přišel o peníze, jež dělníku byl půjčil — na žádnou hypotéku ale na jeho poctivost, na jeho dobré jméno.

— V Kostelci jednalo se o stavbu nové školy. Dosavadní jednotřídní škola byla chatrná a nedostatečná pro zmahající se žakovstvo. Nastala potřeba nové, nejméně trojtřídní školy. Obec chudá s obavou se rozhlížela odkud vzítí na stavbu peněz. Radostně pak byla překvapena a vši starosti zbavena, když pan Procházka v místní školní radě, kde též zasedal, se nabídl, že sám ze svého školu všem potřebám vyhovující postaví, začez si nezádal, než aby mu ve vlastnictví odevzdána byla stará budova školní.

Nová škola byla dle nejlepších vzorů vystavěna a péčí Procházkovou uvnitř stkvěle zařízena; — řízení pak její svěřeno novému učiteli. Starý pan

učitel šel do pense, doslouživ. Byl sice ještě dosti čilým, ale nepostačoval již požadavkům nové doby.

Pan Procházka jej nevyháněl z bytu ve škole staré, kde tak dlouhá leta již dlel. Přišel ho navštívit a při té návštěvě zjevil mu úmysl svůj, že chce ze staré školy učiniti útulek pro několik osiřelých hochů; jeho že žádá, aby laskavě převzal dohled na ně, začež mimo ponechaný mu byt ve škole zaručil jiných ještě hmotných výhod. Starý pan učitel, jenž beztoho se obával, že zahálka po dlouholeté činnosti ho umrtví, s radostí chopil se toho nabídnutí. Malý sirotčinec byl v brzku zařízen a chlapani tam uvedeni, jimž vařila a jež opatrovala stará vdova po havíři, již bylo hodné, též osiřelé děvče k obsluze přidáno. Pan Procházka na svůj sirotčinec, na nějž náklad vedl sám a sám, často dohlížel a o chování, pilnosti a pokrocích chovanců se přesvědčoval. Když někteří opouštěli školu a tím i sirotčinec, postaral se, aby přišli k hodným mistrům do učení aneb do jiné práce a dokud třeba bylo na ně platil a je vydržoval. Na místo vystoupilých byli do sirotčince přijati jiní menší, ač nemohli přijati býti všickni, kteří se hlásili. Také o děvčata osiřelá nebylo ještě postaráno. Však již šlechtetný pan Procházka a jeho právě tak dobrosrdečná manželka pomýšlejí na to, že sirotčinec rozšíří a také útulnu pro staré, k práci úplně neschopné dělníky pořídí. Vyjednávají v záležitosti té s jedním řádem jeptišek v Praze.

Co pak se paní Procházkové týče, bylať ona šlechtetná a vzorná paní, hodná dlíti po boku tak dokonalého muže. Nebyla ani dost málo pyšná na svou vzdělanost a na své postavení a jmění, ale jakoby na vsi byla vyrostla, tak upřímně a srdečně jednala se všemi. Ženských sama zastavovala a s nimi rozmlouvala; vybízela by k ní se uchýlovaly, kdykoliv by její rady neb pomoci potřebovaly, děti na potkání obdarovala, do domů nemocných vcházela, útěchu a občerstvení přinášejíc.

Takovéto chování lidumilných manželů nezůstalo bez vlivu na povahu lidí. Zvykali sobě s pánem a s paní mluvit upřímně, bez úskoku, bez lichoměrnosti; navykali si jemnější způsob chování a mluvení, šatili sebe i děti čistotně, domy a světnice své chovali v pořádku a okrašlovali. Hrubých a spustlých dělníků pan Procházka netrpěl, ale pořádným býval nakloněn. Z peněz z bratrské pokladny jím za levný úrok půjčených zařizovali si malé hospodářství, jež k výživě jejich platně napomáhalo, zřizovali si zahrádky, stavení opravovali neb přestavovali — a tak Kostelec již zevnějškem jevil příjemný a potěšitelný pohled. Bylo znáti, že tu bydlí lid spokojený a pilný, ano bylo vidět, že blahobyť se zmáhá u dělnické třídy a jest zřejmo, že při šetrnosti a pořádku dodělají se Kosteletčí blahé a šťastné budoucnosti.

V tu chvíli, kdy s Kostelcem a jeho majetníkem se loučíme, mešká tento v Praze, kde se jedná o zřízení společnosti pro vystavění železně tratí, kteráž by spojovala dvě velké dráhy a kterážto trať kolem samého Kostelce vésti se má. Nepochybujeme, že se vlivu a kapitálu pana Procházkovy podaří, že provedení této železnice brzy se uskuteční, čímž Kosteleckým nový, neocenitelný prospěch kyne.

Zdar Bůh!

V.

V Rybově chystají se na posvícení, které od toho času co závody Rybovské rozšířeny byly, hlučně, ba řečneme, rozpustile se slavilo. Zde o posvícení není jako jindy a jinde, kde přátelé z blízka a z daleka se dostavivše v kruhu domácím za stolem bohatě jídlem opatřeným sedávali, rozprávěli, chvílemi jedli a pili a v přátelství se rozcházeli — dělnický lid na Rybově větší díl svého posvícení si odbyl v hotelu.

Hned dopoledne bývalo v hotelu „pravé posvícení“, jedlo a pilo se tam, tak že otcové a synové přišedše k obědu domů více ze zvyku neb z dychtivosti nežli s chutí pojídali. A sotva pojedli, již hned zase do hotelu. Jinde o posvícení až k večeru hudba hrává, ale v Rybově je o posvícení

jako jinde o pouti. Hned odpoledne se tančí. Na večer všechno jest rozjareno, že nelze tam mezi ně vejíti.

Místnosti hotelu byly rozsáhlé; pro zábavy byl to velký sál a vedle několik pokojů; teď tam všude plno až dusno. Okna otevřena býti nemohla pro průvan a tak tam byl vzduch, že ho krájeti mohl, dýmu, odporné vůně z jídla a piva; stoly polity, tu a tam na nich zbytek jídla, kousky doutníků v popeli, hosté sami červení horkem a požitým pivem, k tomu ten křik, někdy hádka, tu nadávky, tam zpěv — zkrátka hlava šla kolem podíváním se na tu směsici a člověka trochu jen pořádného zmocňoval se pocit, nikoliv radosti jaký slušel při pohledu na zábavu a veselí, ale pocit oprávdivé ošklivosti.

V jednom pokojíku za stolem sedí i Josef s kamarády; pije, kouří, směje se, tvář jeho radostí září. Jest v sále Marianka; on s ní tančí. Nesmějí se mu více posmívat, že chodí sám k muzice. Škoda že to nebude dlouho trvat, neb Marianka mu právě po posledním tanci pošeptala, že jest čas, aby šla domů — dovolená že dochází.

Josef o návratu nechce slyšet.

Marianka stojí v sále mezi děvčaty — mají si toho co povídat; štěbetají jedna přes druhou. Báby, které přišly „na čuměnou“ a obsadily lavice kolem zdi sálu, prohlížejí si je a uznávají, že nejhezčí z děvčat přece jen jest ta Marianka Šimkovic z Kostelce.

Hudebníci chopili se nástrojů a spouštějí, snad již po desáté, známý pochod z Prodané nevěsty:

Proč bychom se netěšili, netěšili,
když nám Pán Bůh zdraví dá, zdraví dá!

Všemi dveřmi hrnou se tanečníci do sálu, by vyvolenou svoji provedli. — —

V pokojích vedlejších se uvolnilo. Jen u jednoho stolu, mimořádně ubrusem pokrytého, sedí společnost jakási vybranější. Jsou to mladí, svobodní úředníci z „werku.“ Přišli nedávno od tabule u pana dirigenta hledat zde zábavu. Měli před sebou láhve vína z nichžto pilně si nalávali.

„Pojďme do sálu“ pobídl jeden.

„Kam pak mezi tu lúzu!“ odporoval druhý.

„Co na tom“, zněla krátká replika. Zdvihl se, ostatní za ním i s tím mravokárcem.

Do sálu s tíží se dostali. Ve dveřích byla zácpa. Dělníci spozorovavše své úředníky, zjednali jim průchod a tito octli se tím způsobem v první řadě diváků. Prohlíželi si tančící párky, sdělovali si navzájem svá pozorování, kritisovali děvčata, každé věděli co vytýkat.

Také Josef s Mariankou tančili kolem nich.

„Kdo ta holka?“

„Nevím“, zněla odpověď. „Není asi zdejší; ale hezká je.“

Oči mladých pánů sledovaly je až by zase přišli na blízko. Jakmile se to stalo, jeden z nich bez dalších okolků zastavil Josefa a krátkým slovem: „dovol“! převzal tanečnici a s ní dále točil.

Josef se proto nezlobil. Dílem to považoval za čest, že jeho děvče se zalíbilo „pánům“, dílem s radostí pohlížel, jak Mariance to slušelo. Byl mladý úředník mnohem dovednější tanečník než Josef a také Marianka se činila. Kdykoliv však kolem Josefa tančili, pohlížela naň okem, v němž zrcadlila se bázlivost a úzkost.

Mladý úředník přetanciv, podal dívčinu svému druhu, místo aby ji odevzdal Josefovi, jak tento právem očekával. Dobře že písnička byla u konce nebo Josefa zmocnila se nevole.

Zasedl za stůl ke kamarádům a kvapně se napil. Začali jej škádlit a vtípkovat a dobírali si ho řkouce: jaké že si přived pěkné děvče a jak s ním nesmí ani tančit.

V Josefovi zmáhal se huév. „Však uvidíte komu náleží, a kdo s ní bude tančit,“ křičel. „Žádný nesmí s ní tančit, jen já!“

„A já?“ „A já ne?“ tak zvoláno ze všech stran.

„S vámi ano; ale s pány ne!“

Sotva domluvil, hudebníci spustili. Všichni pospíchali do sálu. Josef mezi prvými. Však také v druhém pokojíku si byli pospíšili a nežli Josef vkročil do sálu, již jeden z mladých úředníků Marianku měl v náručí a do kola s ní se pouštěl.

V Josefu zkypěla žluč; vyvalenýma očima se díval na ně jako na nějaký přízrak — vedle sebe slyšel posměch kamarádů — a zlostí zatínal pěstě.

Úředník ji po celou písničku nepustil, ano, když bylo přehráno za ruku dosud ji držel a pobízel, by s ním šla a k soudruhům jeho si přisedla. Marianka se zdráhala a očima hledala pomoc u Josefa nedaleko stojícího.

„Nikam nepůjdeš“, zvolal, přiskočiv k ní a chopiv ji za druhou ruku.

„Co je ti do toho, jdi si svou cestou“ odvětil tanečník Mariančin.

„Jděte vy svojí cestou a nás nechte. Máte svoje slečinky a naše děvčata nechte na pokoji“.

„Pust ji“, domlouval druhý mladý pán. „Neobírej se s těmi sprostými chlapy!“

„Co že jsme?“ „Co povídal? že jsme sprostí?“ „Ať mezi nás sprosté nechodí!“ — „My jsme mu sprostí, ale naše děvčata chtějí do své společnosti?“ „Ať si jdou ke svým!“

Tak a podobně znělo pestrou směsicí hlasů. Vše se shrnulo v jeden tlum. Josef pustil ruku Mariančinu a zachytil mladého úředníka, strkali se, tlačili se až konečně s tíží úředníci do svého pokoje se dostali.

Dělníci za nimi nevnikli, ale zůstali v sále rozhořčeně hrozíce a rokujice i připíjejíce Josefovi.

I z pokojíku mladí páni brzy se vytratili; spozorovali, že dělníci jsou nakvašeni a neměli chuti obeznámiti se s jejich pěstmi.

Po chvíli teprv podařilo se rozváznějším mužům zjednati jakýsi pokoj a hudba mohla hráti znova.

Josef teprv teď si vzpomněl na Marianku a hledal ji k tanci. Však po Marianne ani památka. Vyběhl tedy ze sálu a na ulici.

Marianka při nastalé hádce celá ulekána a ustrašena, a hanbou hořic pouzila zmatku, že nepozorována se dostala ze sálu. Měla v úmyslu běžeti domů. Na ulici však na mysl připadl jí Josef jakož i myšlénka, jak asi hádka v sále se skončila. Uminila si že počká. Soudila, že Josef jakmile ji pohřeší, přijde ji hledat a doufala, že jej přemluví, aby společně s ní opustil to osudné posvícení.

Čekajíc opodál hotelu, viděla vycházet každého; spatřila také úředníky opouštějící hostinec, kde jim žádné vavříny nekynuly a kterak několik jich, mezi nimi ten její tanečník, ubírají se po silnici přímo k ní. Leknutím uskočila, by ukryla se za pilířem jedné hradby — však již byla zahlédnuta. Radostně vítali mladí páni svůj nález.

„Tak tedy ty holubičko na nás čekáš? Bála jsi se o nás, aby se nám nic nestalo? Ó nám se nesmí nic státi,“ za těch slov tahali dívku z úkrytu jejího.

Děvče však rychle z rukou jejich se vymanilo a úprkem uhánělo silnicí k domovu. Mladíci za ní; brzy ji dohonili a pevně sevřeli. Bez sebe skoro během a úzkostí volala seč síly stačili: „Josefe, ó můj Josefe, pomoz, pomoz!“

A sotva dozněl hlas její prosební, již se vyskytl ochránce — Josef. Uchopiv jednoho z mladíků silnou rukou mrštil jím až v příkopu silničním se octnul a tam ležeti zůstal — druhého pak, jenž Marianku dosud držel, pěstí udeřil v tvář, že ihned dívku z ruky pustil. Josef i Marianka ubíhali k domovu. Na cestě skoro nepromluvili. Když se loučili, úzkostivě tázala se dívka: „Josefe, co z toho vzejde? Zdaliž ti neublíží? zdali snad z práce tě nepropustí?“

Den po posvěcení většina dělníků zahálela — ve „werku“ se v ten den jen nejnnutnější práce konala.

S těžkým srdcem odebíral se v úterý Josef do práce.

Ve vratech jej zastavil portýr: „Ty můžeš zase jít, — pro tebe práce více není; jsi propuštěn!“

Tak náhlý rozsudek, neočekával Josef; myslel že ze spravedlivé obrany děvčete svého jednal a že by trestán býti neměl. Protož žádal přístup k řediteli; však i ten mu odepřen byl a vrátný potutelně se usmívaje dodal: „Tebe se holečku bojí; ty prý bys mohl někoho zabít. Jen už jdi!“

Šel tedy. Na cestě se dozvěděl, že oba mladí páni byli hodně pošramoceni a že všichni úředníci jsou na dělníky velice rozhořčeni. Tito po odchodu Josefově ze sálu po chvíli opět hřmotiti počali, strhla se krutá rvačka, při kteréž mnoho sklenic bylo roztlučeno a nábytek rozbit. Četníci museli zjednat pokoj.

As pátého dne obdržel Josef obecním starostou obsílku k soudu; taktéž Marianka byla jako svědkyně předvolána. Neopatrní oni mladí páni byli se svou porážkou pochlubili a věc udána k soudu. Mimo Josefa, na něhož obžaloba vznešena byla, že zákeřnický přepadl a poranil oba úředníky, oběsláno ještě mnoho dělníků. O tom pak co na silnici se bylo událo, nemohl svědčit mimo oba žalobce nikdo než jediná Marianka. Bez ostýchání mluvila a všechnu vinu přičítala oboum neprozřetelným a bujným mladým úředníkům, a ač soudce sám uznával, že Josef jednal v obhájení cti dívčiny, byl přece odsouzen pro lehké poranění k vězení tří dnů.

To byly smutné časy po posvěcení Rybovském. Nejedlá stále plakala a nařikala a hanbou propadnout se chtěla, uslyševši že Josef jest ve vězení. — Starý Šimek byl mrzutým a hubevál na ten Rybov a vše co tam jest. O Josefu se ani nezmínil. Se strachem očekávala Marianka tu chvíli až o něm počne. (Dokončení.)

D r o b n o s t i .

Nad hrobem. Vetchá stařena, třesoucí se, vyzáblá, nahlučlá . . . Věru podivný to host nalezala se dne 26. července v Praze v soudní síni. A co přivedlo tuto ubohou ženu na sklonku života až sem? Lakota a kletá hrabivost, nepochopitelná, záhadná chtivost po penězích, jež zatemnila její beztoho vychřadlý mozek a dohnala ji až k zločinu . . .

Jmenuje se Anna Kindlová, je již skoro 80 let stará a žije ze svého výměnku 204 zl. ročně, který jí platí manželé František a Anna Novákovi ve dvou lhůtách, vždy 1. února a 1. srpna. Jako obyčejně též loni 1. srpna odeslal Novák, majitel usedlosti v Buchlovicích na adresu Kindlové, bydlící v Berouně, druhý díl výměnku 102 zlaté poštovní poukázkou.

Avšak k svému největšímu udivení obdrželi manželé Novákovi v listopadu žalobu na zaplacení této lhůty výměnku. Marné bylo Novákovo zapřísahání a dovolávání se, že peníze odeslal, což mu konečně bylo též poštovními úřady dotvrzeno.

Stará výměnkářka stála na svém, že nic nedostala. „Já nedostala peníze“, opakovala stále skuhravým hlasem před okresním soudem ve Slaném, kde byla projednávána její pře.

A když konečně rozsudkem ze dne 30. prosince 1891 bylo rozhodnuto, že musí manželé Novákovi vyplatiti 102 zl. Kindlové, od přisáhne-li tato, že peníze neobdržela, tu vskutku 1. března letošního roku zatvrzelá žena pozvedla svou, třesoucí se pravici a před křížem odpřísáhla: „Já nedostala peníze“!

A totéž neustále opakovala i nyní, když pro zločin krivé přísahy oclta se před čtyřčlenným senátem, jemuž předsedal rada zemského soudu pan Sternthal.

„Já nedostala peníze“, skuhrala stále, a těmi slovy vždy začínala odpověď ať již byla tázána na cokoliv. Byla to úžasná a záhadná houževnatost, s jakou vrhala se vstříc odsouzení, vzdor těm nejjasnějším důkazům. Ne a ne, nechtěla věřit nikomu, nechtěla o ničem vědět, nic slyšet a mlela bezzubými ústy stále svou: „Já nedostala peníze . . .“

Objevilo se totiž, že přísaha Kindlovou složená dne 1. března u okresního soudu ve Slaném byla krivá. Tomu nasvědčovala celá spousta přímých důkazů. A vzdor tomu tvrdila stále obviněná, že peníze nedostala. Drmolila stále svou, že peníze nedostala. Byl to trudný pohled na shrbenou stařenu, stojící již jednou nohou v brobě a jež s tak vášnivou svěhlostí a umíněností lhala a krivě přísahala a to jen proto, že ji ještě v takovém stáří oslepilo mamonářství.

Přelíčení stalo se chováním obviněné velice pohnutým. Bylo zřejmo, že Kindlová zápasí v srdci svém s pravdou a přece houževnatě setrvati chtěla na svém zapírání. To ukázalo se zejména v tom okamžiku, když veřejný žalobce připomenul jí, že po výpovědích svědků všechny okolnosti nasvědčují, že je vinna. Tu obviněná prudce vyskočila z lavice a obořila se na veřejného žalobce: „Co to mluvějí, byli u toho, když mně sázeli peníze“?!

K neméně napnuté scéně došlo, když vyslýchán měl býti 44letý syn obžalované. Byv poučen o dotyčném zákonném ustanovení, vzdal se svědectví proti své matce; než ale odešel, přikročil se slzami v očích před svoji matku, kteréž se vzlykotem pravil: „Matko, na kolenou jsem tě prosil, abys to nedělala. Teď vidíš, kam to došlo“!

A tu matka vstala, prudce sebou šklubla a přeměřivši syna svého zničujícím pohledem, zvolala: „Jdi svou cestou“!

Syn, hořce slze, vyšel ze soudní síně . . .

Z výpovědi svědeckých nabyt soud přesvědčení o vině Kindlové a odsoudil ji do tuhého vězení na dobu dvou měsíců s dvěma posty.

Po hříchu musíme dodat, že krivopřísežnictví šíří se vždy povážlivěji již i na našem bodrém (!) venkově. Je to následek ubývání víry.

* * *

Za kousek chleba s máslem bohatou dědičkou. Asi přede dvěma lety seděl chudě oděný muž za městem — Paříží — na lavičce, kde se lidé procházeli. Pohlížel na mimojdoucí smutně. Vedle něho poskakovalo si děvče asi tříleté, přikusujíc si při tom z krajíčku chleba pomazaného máslem. A tu bezděčně padl zrak dítěte na muže zarmouceného. V domnění, že ho trápí hlad, přiskočilo k němu a ulomíc polovičku chleba, podávalo mu ji. Muž s podivením na dítě pohledl, chleba od něho vzal a jedl. Muž s dítětem se rozhovořil. Od toho dne denně sedával na lavičce, kamž i dítě přicházelo. Stali se přátely. Dítě zamilovalo si toho „chudého“ muže, jak mu říkalo, — že po každé mu do náručí skoro letělo. A muž byl všecken blažen, když viděl úsměv jeho dětský na sebe zářiti. Jednoho dne ale muž nepřišel. Smutně se po něm dítě ohlíželo. Umřel. Po několika dnech zavítal do bytu dítěte notář s radostnou zprávou, že stalo se dědičkou značného jmění. Otec jeho byl jen malým úředníčkem. Tu teprv se dozvěděli, že to nebyl chudý muž, jenž na lavičce sedával. V závěti své napsal: „Zoufal jsem nad celým světem. Kdož mi byli nejmilejšími, hanebně mne zradili. Stal se ze mne lakomec, protože almužny dávané přinášely mi jen nevděk. Byl jsem již na tom, vzít si život z omrzelosti. A tu mne Bůh svedl s dítětem, jež mi nabídl půl svého chleba. Jeho prostosrdečnost, jeho andělská nevinnost smířila mne opět s životem. Snad se mu zavděčím tímto darem, jehož jsem já užívati neuměl“. —

* * *

Co činí ruská církev pro své nejpouštěnější ovečky, to nejlíp poznává se z následující zprávy. Miss Kate Marsden, anglická sestra Červeného kříže, nedávno se vrátila z cesty po severní Asii. Ličila děsnou bídu sibiřských odsouzců. Cestovatelka, opatřena doporučujícími listy anglické královny a princezny Walleské byla všade od ruských úřadů co nejochotněji přijata a cesta jí všemožně ulehčována. Po dlouhé a obtížné jízdě na saních, za nejukrutnější zimy dorazila miss Maradenová do Jakutsku, cíli své studijní cesty. Malomocenství je zde, podle jejího vypravování, rozšířeno na mnoho verst daleko. Neděje se nic, co by směřovalo k zahlazení nebo umírnění děsné nemoci. Jakmile se na nějaké osobě objeví příznaky malomocenství, jest nešťastná oběť ihned zahrnuta do lesů a nesmí více přijíti do styku s lidmi. Řada bídných chatrčí z kamení a hlíny slepených slouží za přístřeší polonahých, hladovicích malomocných. Tyto chatrče nalézají se v nejudlehlejších končinách lesů a všeliké úřední spojení s nimi je naprosto vyloučeno. Jedinou stravou malomocných je kůra stromů a sblnilé ryby. Mnozí jsou slepí, mnozí šílení a někteří vůbec pozbyli lidského vzezření. A při vši té bídě a útrapách žijí někteří malomocní v tomto stavu třeba i přes 20 let.

* * *

A naproti tomu co činí církev katolická. Podáváme zde, co bylo skoro ve všech novinách uveřejněno:

Hrdinné ženy. Před krátkým časem vypravilo se z Francie několik jeptisek na pomoc a potěchu lidem na světě snad nejnešťastnějším a nejpouštěnějším, malomocným v rozličných krajinách zámořských. Že šly tyto misionářky jisté smrti vstříc, nikdo nepochyboval, nejméně ony samy. Se šedivými sestrami, které žijí dle řehole sv. Františka, v péči o malomocné závodí sestry řehole dominikánské. Poubým svým příkladem zjednávají ubohým svým malomocným obětavé a nadšené následovnice svého povolání. Madame de Herrera, pocházející z nejmávanější rodiny venezuelské, ovdověvši přestěhovala se se třemi dcerami na ostrov Trinidad. Zde poznala cti. sestry Dominikánky a jejich šlechtné dílo. Užasla nad sebezapřením a obětavostí jejich i uminila si je následovati a také tři její dcery týž úmysl pojaly. Po krátké době přijaly všechny čtyři dne 30. srpna 1890. posvátný závoj z rukou biskupa Evreusského, při čemž matce dáno jméno Johanna de Aya, dcerám jména: Michaela, Gabriela, Rafaela. Veškeré hrdinné ženy, které dosud na ostrov Trinidad přišly, byly zachváceny aneb již skonaly hroznou nákazou malomocenství a staly se oběťmi svého povolání.

Tážeme se, která církev je živá a která je mrtvá?

Odpověď je velmi snadna. Církev ruská umí jen pronásledovati ubohé katolíky.

Obsah „Obrany víry“:

Odkrytí Ameriky. (P. K.) — Metly Boží. — Kněz a generální vikář Delafosse před soudem u Renesu dne 2 července tohoto roku — O mši sv. (Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček, Pokračování.) — Horší než zvíře. (Skutečná událost z posledních let. Ze slovinštiny přel. Liga 22.) — Poctivou prací. (Obrázek ze života dělnického. Píše P. Methoděj Mühlstein. Pokrač.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Odkrytí Ameriky.

(Dokončení.)

Vymiňoval si totiž důstojnost admirála, titul místokrále v odkryté zemi, desátek ze všech příjmů, povýšení do stavu šlechtického pro sebe a svoji rodinu. To zdálo se i královně příliš mnoho, konečně ale jsouc pro podnik nadšena, povolila mu všecko. A tak konečně po mnoholetém zápasu s překážkami mohl Kolumbus dne 3. srpna 1492. z paloského přístavu na třech lodích, jež dle pojmův nynějších spíše zasluhovaly názvu kocábek, do širošího oceanu vyplouti.

Jména těch lodí byla: Santa Maria, Pinta a Ninna. — Na první velel Kolumbus sám, na druhé bratři: Martin a František Pinzon, a na třetí Vincenc Genez. — Ninna dostala brzy po vyplutí díru, byla by málem utonula, avšak na ostrovech kanárských šťastně byla opravena.

Vítr i počasí byly plavcům příznivy, avšak den minul za dnem a po nové zemi ani zdání. Kolumbus neznal velikost země, neznal délku průměru, ani objemu zemského. Plavci začínali proti admirálu reptati, avšak Kolumbus jediný nevzdával se naděje. Objevil li se na západě větší mrak, vzbuzovala se naděje, že to bude již ta kýžená země oplývající zlatem, ale mrak přecházel za mrakem a před nimi opět rozkládalo se pusté, nekončné moře.

Najednou postřehli hejno ptáků beroucích se k jihu, což bylo dobrým znamením, jež Kolumba pohnulo, aby směr lodí obrátil více k jihu.

Tím se stalo, že první zem, k níž konečně dne 12. října přistáli, byl ostrov Guanahani, jež Kolumbus na poděkování Bohu překřtil: v San Salvador — ostrov sv. Vykupitele.

Nová země byla sice odkryta, ale nikoliv dle přání odkryvatele. Kolumbus hledal cestu do asiatské Indie a našel — Ameriku, nový díl světa, o němž neměl ani tušení. Byl to omyl velmi šťastný.

Když Kolumbus odkryl celou řadu ostrovů větších a menších, měl za to, že nalezá se v moři japonském, východně od Asie.

Nejlepší loď Santa Maria rozkotána byla bouří. Proto musil Kolumbus jistý počet plavců vysaditi na ostrově Kubé. Byli to první vystěhovalci na půdě americké.

S dvěma druhými loďmi nastoupil Kolumbus plavbu do Evropy, kdež i po těžkých bouřích přistál.

Kolumbus stal se najednou nejslavnějším mužem v Evropě. Královští manželé přijali jej se všemožnou poctou. Jméno jeho brzy se rozletlo do celé Evropy, avšak i na něm měl se nevděk lidský dokázati.

Nyní konaly se přípravy k velikolepé expedici na 17 lodích, jejichž velitelem byl Kolumbus.

Roku 1493. přistál po druhé na novém světě, kdež ale zakusil jen samé příkoří. První osada Europeanů na ostrově Kubě zanikla, protože osadníci byli hrabiví lidé, kteří domorodce považovali za dobytek, ježž o všecko i o život bez svědomí olupovali. Oni chtěli jen mítí zlato, zlato, zlato. Nastávaly kruté boje s domorodci, konečně vystěhovalci svěřili se a potírali sami mezi sebou. Jméno křesťanské bylo tu hanebně pokáleno. Marně namahal se Kolumbus pořádek udržeti a poslušnost získati. Důstojníci začínali na něho zehřati, proti němu štváti. Po třech letech navrátil se Kolumbus do vlasti ve mnohých nadějích zklamán. Nepřivezl sebou žádného zlata. — Nové země vyžadovaly spíše nákladu, než aby kýženého užítku přinášely. Nyní nadešla doba, kdy nepřiznivci jeho nasazovali všechny páky, aby Kolumba s výše a slávy jeho svrhli. Hvězda Kolumbova hasla. R. 1498. vydal se na třetí cestu, jež konečně přivedla ho k americké pevnině. On však neměl času jí blíže ohledati, protože na ostrovech Europeanů obsazených panovala samá vzpoura. Na Kolumba samého docházeli do Španěl mnohé stížnosti, k jejichž vyšetření vyslán byl pověstný Bobadilla, jenž s Kolumbem nakládal beohledně, ba jej v okovech nazpět domů poslal. Okovy byly mu sice sňaty a král i královna snažili se nesmírnou pohanu všemožně odčiniti, avšak ty okovy stále visely v jeho komnatě na památku nevděku lidského. Jizvy po okovech na rukou sice zarostly, ale v srdci jeho krvácely až do smrti.

Po čtvrté vydal se Kolumbus na cestu pořáde v naději, že se mu podaří cestu do Indie naléztí.

Kolumbus nebyl s to vybědnouti z klamu takměř osudného. Viděl před sebou stále jen Indii a ve skutečnosti měl před sebou ohromný nový svět, veliký skoro jako Asie. Osudem zvláštním stalo se, že nový díl světa nenese jméno Kolumbovo, nýbrž jméno dobrodruha. Po čtvrté přistál v úžině panamské. Netušil, že několik mil dále rozkládá se tichý oceán, vedoucí k Japonsku, Číně a Indii. Novou cestu do Indie, již stále hledal, nenašel.

I na této cestě musil Kolumbus zakoušeti útrap mnohých na těle i na duši. Na těle i na duši zlomen navrátil se Kolumbus r. 1504. do Španěl, kdež dne 21. května 1506 zemřel v 60. roce svého stáří. Ostatky jeho neměly též pokoje.

Kolumbus přál si, aby tělo jeho uloženo bylo v San Domingu na ostrově Haiti, odtud ale po postupu ostrova Francouzům převezeno bylo na Kubu. Mnozí tvrdí, že neví se určitě, zdaž to byly ostatky jeho. A tak jako neví se dnes, kde vlastně Kolumbus se narodil, neví se ani, kde odpočívá muž, jenž odkryl nový svět. Zvláštní to osud.

Násilné vyhubení katolické missie v Ugandě.

(Dle „Kath. Missionen, Juli 1892“, podává L. + 25).

Máme mnoho na srdci, oč bychom se s milými čtenáři stran přežalostných událostí v Ugandě rádi sdělili a zvláště pod hesly „křesťanská láska“ a „náboženská snášenlivost“ se obsírněji rozhovořili; ale z příčin na snadě ležících toho sami pomínouce, dáme mluvití svědku, který hrózně ony věci sám zaživ a jen zvláštní pomocí Boží ruky vražedné zniknuv, podal o nich

věrnou zprávu ve svém listu Monsign. Livinhacovi, generálnímu vikáři kongregace misijnářů alžírských. Jestliže to Mons. Hirths, o němž také známý cestovatel, dr. Petters, s největší úctou a chválou mluví, a jemuž tudíž na slovo jest věřiti. List jeho datován je dne 10. února 1892; odevzdán jest na německé državě Bukoba, na západním břehu jezera Victoria Yanza. Zní doslovně:

„Děsná tragédie právě se odehrála v Ugandě. Katolíci, již dlouhý čas byvše pronásledováni, jsou hanebně zrazeni, pobiti neb se svým králem, biskupem a 17 misijnáři vypuzeni. Jestliže to práce protestantů, jež agenti společnosti anglické vydatně podporovali.

Na místě utěšeného království katolíka Mwangy vztýčen jest nyní — půlměsíc, jež Angličané sami povolali. Je to jedna z nejpotupnějších stránek v dějinách civilisace neznámé pevniny, a tato potupa, tato haná padá všecka na protestantské (anglikánské) kazatele a na východoafrickou anglickou společnost.

Zniknuv zvláštním řízením Božím záhuby naší missie, přicházím do Bukoby právě v okamžik, kdy pošta odchází na jih; tři neděle bloudil jsem po ostrovech a pobřežích krajiny [Buddu. Podávám tuto zprávu o našich svízelicích, začínaje 23. lednem.

Vznik i rozvoj katolické církve Ugandské za tři poslední léta již dobře znáte. Víte, jak protestanté ve vyhnanství Usagarském chtěli míti svou zvláštní, od nás odloučenou stranu, a jak tudíž povstaly strany: katolická a protestantská! Víte také, jak obě tyto strany, vrátivše se do Ugandy, tuto na dva tábory rozdělily, rovněž tak hodnoty všechny mezi sebe dílem rovným, ačkoli protestantů bylo o celou polovici méně. Víte konečně o boji, jež ono rozdvojení přivedilo, a jenž den po dni rostl. Náboženství a politika smísily se, a marno bylo úsilí misijnářů je opět odloučiti. Zlomyslnost, již jen ďábel schopen, vztýčila prapor angl. společnosti jakožto válečné znamení strany protestantské proti katolíkům, a vnutí ji chtěla i Mwangovi a celé zemi. Desetkrát prosili krále, aby prapor přijal — desetkrát musil jej tento zamítnouti, právě proto, že protestanté prapor ten za svůj přijali a s ním všechny úřady na sebe strhnouti z celé zemi víru svoji vnutí chtěli.

Útoky protestantů na katolíky denně přibývaly, podporovány jsouce z tvrze anglické. Rozsudky královny sebe spravedlivější, týkaly-li se protestantů, zůstaly bez účinku. Polovic ostrovů Sesse vyrváno Mwangovi násilím zbraní anglických; vražedné úklady strojeny králi — najatí vrahové však soudy královskému z moci vytrženi a nevinými prohlášeni. Konečně rozšířen byl zápas i do provincií. Celé vsi pomocí angl. tvrze jsou odtrženy, katolickým vůdcům smrti vyhrožováno, jako Kimbugweovi, jenž měl katolíkům hájiti a spory řešiti, dále Cypriánovi, dvornímu intendantovi, Gabrielovi Mujosi, nejvyššímu veliteli; i já dostal jsem výhrůžný list na smrt od Katikira, prvního ministra a náčelníka strany protestantské. Někdy v lednu dostala tvrz novou záсылku zbraní a střeliva, právě když vrátil se kapitán Lugard z Unyoro. Zastal tam starých zástupů Emina paši, any po rozkazu tohoto braly se do Bukoba. Lugard zastavil je, najal do své služby, větší část nechal v Unyoro, aby neustálými loupežemi krále Kabaredu na uzdě drželi, zbývající část vzal s sebou do Menoo, jež takto stalo se posádkou 700—800 osvědčených bojovníků. Od oné doby měl kapitán svůj plán již hotov, jen že jej ještě tajil: s katolíky muselo se zatočiti, ani nabývali stále větší a větší moci. Král Mwanga zvláště poslední měsíc netajil se svým účastenstvím při náboženských úkonech a nejméně jednou za týden — v neděli — přicházel do naší missie Rubada s veškerým dvorem svým, aby slavně přítomen byl křesťanským cvičením; a země celá stála při něm.

Protestanté byli nesmírně rozhořčeni. Povídá se, že oni kapitána přinutili k násilnostem. Již 14 dní „vládla“ anarchie. Vraždy, loupeže — hlavně na katolících — denně rostly. Lugard jeden spor chtěl sám rozsouditi.

Jednalo se o smrt protestanta, který zabit jest na pozemku katolíka. Na tohoto přivedl celý houf až po uši ozbrojených vrahů se smolnicemi. Kdo v právu jest — bylo na biledni; ale soudce viděti nechtěl. Co tvrz vyjednávala s králem „o spravedlnost vůči sobě“ — tak ráda zvala své násilí — touž dobou rozdala v noci na sta střelných zbraní anglických. Krátce před tím podělen také Pokino, náčelník krajiny Buddu.

V neděli dne 24. ledna to propuklo. Dopoledne slyšeti bylo několik ran z pušek. Kolem 2. hodiny s poledne dáno znamení dvěma novými ranami. Katolíci musili odpověděti. První rána, jež dosáhla nepřátelského tábora, usmrtila jednoho ze sedmi protestantských diakonů, jménem Sembera-Makay, an právě mířil na jednoho z našich lidí. Po té strhl se strašný zápas, který zachvátil celé město.

Byl to boj až příliš nerovný, ozbrojení stran docela nepoměrné.

Katolíci byli by zničeni bývali, i kdyby jen protestanté, vesměs kopími a puškami ozbrojení, proti nim byli stáli: tu však měli proti sobě ještě celou tvrz. Ale katolíci bojovali za víru a domovinu svou; právo bylo na jejich straně. Předešlé dni přichystali se všichni na smrt. Viděli, jak učiněno mrzké spiknutí proti nim, aby ze své otčiny byli vypuzeni; nechtěli však dříve ustoupiti, až zmařen bude poslední pokus jejich, dopomoci spravedlnosti k vítězství. Půl hodiny zápaseno na život a na smrt; naši bojovali s odvahou až zoufalou. Náčelníci naši padli první, i bylo třeba je odnésti: to způsobilo zmatek... Ale Gabriel Mujosi byl za to zcela na svém místě; kde jen jaké nebezpečí hrozilo, povzbuzoval chrabré mysli a šiky své znova zřizoval. Pětkrát zahnal roty protestantů, dera se v před rozlícenosti raněného leoparda, až ke zděm anglické tvrze — všechny rány, jež on zasazoval, byly smrtelné — nic nemohlo mu odolati. Po páté bral se ohněm dvou Maximových děl, kolkolem vojáky jeho na kusy tříštících, samojediný k útoku na tvrz; ale musil ustoupiti — střelivo jeho bylo vyčerpáno — on sám vystřílel 68 patron.

Ustoupil do královského paláce, by krále v bezpečném průvodu odvedl. Katolíci byli poraženi.

Kapitán Williams vytrhl z tvrze na koňsf, maje s sebou rotu Nubanů, bývalých to vojáků Eminových.

Přitrhnuv až k obydlí královskému, nalezl je prázdné: Mwanga byl odtáhl s počtem asi 2000 osob, a naše odražené zástupy doprovodily ho na břeh mořský, asi 10 km. vzdálený. Kapitán Williams rozezlen strhl aspoň prapor královský, na vysoké žerdi vlající; ale nakázal aspoň vypáliti větší počet chatrčí. Po té zdálo se, jako by uprchlého krále chtěl stíhati; ale rozmyslil si to a ustoupil do naší missijní stanice Rubaga.

Co bylo by se s námi tuto dobu stalo, když odloučení ode vsí pomoci, strádali jsme na svém návrší? Ale Bůh nás chránil.

Dvě hodiny před začátkem boje vyzval nás kap. Lugard, abychom se odebrali k němu, že pošle nám naproti k bezpečnému průvodu vojáky, „jakmile nás uhlídá z anglické tvrze“. Bylo to $\frac{3}{4}$ hodiny daleko: nemohli jsme tudíž nabídky přijati, nechtíce se vydati v šanc nebezpečí skoro jistému, že cestou budeme pobiti, a naše missie lupičům na pospas vydány. Chtěli jsme raději v Rubaze vyprositi si několik ozbrojenců ku své ochraně; jen kdybychom je dostali: a nikdo neodvážil by se nás napadnouti. Již po dvakrátě za dřívějších časů byli nám posláni — nyní byli nám odepřeni, ale nikoli missii anglické. Zůstali jsme tedy pod ochranou Boží; jen dospělejší z našich chovanců rozestavili se po rovině, jmenovitě aby zahnali četné žháře.

Missionáři, ženy a malí sirotci uchýlili se do domu z hlíny vystavěného, jenž byl nám také skladištěm. Byla to jediioá naše hotová stavba z více začatých. Kolkolem naše chaty, na neštěstí vesměs jen slamou kryté. O něco dále čněl do výše náš veliký kostel, také ještě nedokončený. Protestanté měli namířeno na katolické náboženství, a proto vrhli se nejprve na kostel a na missii. Naši chovanci bránili se statně — byli

osamoceni; ostatní katolíci byli všichni na jiných stranách bojem zaměstnání. Za nedlouho bylo chovancům přesile ustoupiti. František Goge, lékař náš, střelen do srdce a skácel se mrtev k zemi. Jinému z vašich (t. j. monsign. Livinhaca, jemuž tento list psán jest) starých služebníků roztržštěno koleno. Ostatní byli rozprášeni. Celá Rubaga octla se pojednou v plamenech. Nejvíce však děsilo naše křesťany tušení, že missionáři jsou mrtvi; znalíť oni zášť protestantů. Vskutku byli jsme také ve svém hlíněném domku po dvakráte bombardováni; kolem nás jeden plamen a jeden oheň — byli bychom málem bývali za živa spáleni. Se slzami v očích modlili jsme se všichni růženec, kněží, ženy i sirotci. Co jsme toho Bohu naslibovali!

Přítomno bylo také několik katechumenů; dále několik hochů, kteří šťastně prodrali se ohněm a plameny až k našemu domu — cestou však vlastníma očima zřeli učitele svého skáceti se na zemi. Tito všichni byli rychle pokřtěni. Potom udělil jsem všem křesťanům a missionářům poslední rozhřešení, sám dostal jsem je od P. superiora: zdálo se, že smrti již neunikneme.

Zatím nepřátelé stíhali poražené a nevidouce pro plameny našeho úkrytu, vzdálili se. Konečně střelba úplně přestala . . . Co bude se asi s námi díti? První lupiči, nescíslný zástup supů, vrhajících se na všechna bojiště v Ugandě, již se přibližovali. Shlédlí nás; ale velikým počtem našich postrašení byvše, vzdálili se, patrně jen proto, aby přibrali si jiné na pomoc. Dva chovanci naši ochotně se přihlásili, že černým kouřem, spálené město zahalujícími, donesou do tvrze lístek, v němž pokusil jsem se naposledy pohnouti lidský cit kapitána Lugarda. Odložili zbraně a vydali se na cestu s pouhým křížem. Zprvu váhali; když však jsem je pobídl, aby život svůj nasadili za životy devíti missionářů, vydali se s radostí na cestu. Anděl strážný šel s nimi . . . Za hodinu objevil se sám kapitán s četnými vojáky — život náš byl zachráněn. Ale dvě strašné hodiny museli jsme přečkati v kruhu plamenů. Vyšedše ven, viděli jsme jedno shořeníště. Pochovali jsme ubohého Fr. Gogea, jehož tělo bylo o šat oloupeno a na polo spáleno. Po boku jeho uložili jsme jiného z vůdců katolických, Luekulu. Zatím vojáci ustrojili si hody z pečeneho masa z našeho stáda, které ve stájích uhořelo. Kapitán zanechal tu stráž na ochranu skrovného majetku, který jsme do skladiště zanesli, načež ubíral se opět ke tvrzi, a za ním — missionáři za stálých nadávek a posměchu protestantů, kteří opanovali bojiště.

Ve tvrzi nakládali s námi dobře po oba dva dni našeho pobytu.

Kapitán vyjednával zatím s králem, jenž uprchl na ostrov Bulindugwe v zátocě Murchisonské: přijme-li vlajku anglické společnosti a protestantům vyhradí všechny důležitější úřady, že bude opět na trůn dosazen. Dne 26. (ledna) dostali missionáři dovolení tvrz opustiti za tím účelem, aby přiměli krále k návratu.

Ochranná stráž doprovodila nás až do Munyunu. Celá krajina byla liduprázdna. Radosť našich bratří u víře, když uzřeli nás na živu, byla veliká. Král do Mengo naprosto se vrátiti nemohl; byl by se stal otrokem protestantů.

Katolíkům nezbývalo nic jiného, než voliti mezi odpadlictvím a smrtí nebo vyhnanstvím. Král sbíral tedy svoje věrné, ze všech konců země k němu se utíkající, a stáhl lodi, které by ho dopravily do Buddu na jihozápadní hranici Ugandy. Škoda, že to vše dlouho trvalo; 30. ledna konečně objevily se kocábky ze Sesse; missionáři měli jich první užiti.

Den před tím vstoupili již na loďky P. Bréas a P. Toulze.

Teď stáli jsme všichni na břehu a nakládali své věci. Já odebral jsem se ku králi na pět minut — rozloučit se s ním. (Dokončení.)

Kněz a generální vikář Delafosse

před soudem v Rennesu dne 2 července tohoto roku.

(Dokončení.)

Delafosse: Připomínám, pane presidente, že to slovo *mécreant* zvlášť podškrtnuté (soudem) jest vzato v tom smyslu, jež mu dává Littré.³⁾

*Mécreant*⁴⁾ jest tolik, jako silný duch. Voltaire pravil: Ti jsou silní duchové, kteříž upírají, že by Prozřetelnost všecko řídila.

Předseda: Ale snad to slovo již pozbylo někdejšího smyslu svého.

Delafosse: Pokud mluvím francouzsky, jak se mluví v XIX. věku, myslím, že se nemýlím.

Předseda čte dále:

„I nahlížíte, milí bratři, když se vám bere možnost, abyste vyplnili svatou povinnost svou, že se činí násilí otcovským právům vašim

Že jest to tak u nás, jako jest to v nejvíce případech, uznávám; ale neváhám doložit, že jest to vám, nejmilejší bratři, novou pobídkou, abyste škole n i j a k é nevěřili, abyste se jí varovali.⁵⁾

. . . . Zde jaksí se zdržují vědouce, kdybyste při proměňování škol našich ve školy světské najednou viděli kříže odstraněny, modlitbu zatlačenou, vyučování katechismu zrušené, že by se vám škola n i j a k á ukázala ve své šeredné skutečnosti, že byste se jí zhrozili.

Svaté Dětství (spolek křesťanský k ujímání se pohozených dětí pohanských) vychovává tisíce malých dětí nečistým zvířatům, jimž se předhazují za potravu, a vlnám řek, kdež se utopují, jim pomáhá ke křtu sv., jim otvírá ráj. Že jste též v tom spolku, to jest zajisté velmi krásné, velmi záslužné. Ale především těch, kdož jsou vaši, kdo jsou vaše děti, kdo jsou krev z vaší krve, maso z vašeho masa, musíte zachrániti, aby jich neotrávila škola bez Boha.

Důstojný p. Delafosse bez rozpaků prohlašuje sám sebe za původce těchto slov.

Předseda: Pan prokurator republiky vám hned poví, že řeč vaše není, leč dlouhý výpad útoční proti školnímu zákonu ze dne 28. března 1882. Zdá se, že zákonodárce i vláda jsou zde zasaženi výroky dost prudkými.

Delafosse: Má řeč jest výklad učení křesťanského, kdež podávám pravdu podle učení církve. Ani jednou nemluvil jsem o zákoně ani o vládě, kteráž ostatně není původcem školy n i j a k é, aniž má na ni jakési zvláštní výsady, proto že školy n i j a k é byly již dříve, než povstaly ve Francii.

Předseda: Dovoltež, abych vám připomenul, že podle všech zpráv, soudem i soudcem vyšetřujícím sebraných, řeč vaše byla přesně posuzována a to ve všech částech svých.

Delafosse: Nechcíf pouštěti se v podrobnosti, neuznávaje toho potřeby, abych rozbíral svědectví, o nichž můžete, pane presidente, sám poznati, jak málo mají do sebe platnosti, lehce od sebe se různíce.

Jak to přijde, že táž řeč má, kteráž promluvena v Breteuilu o 11. hodině ráno prý způsobila takové rozčilení, pronesena tři hodiny později v Mordellesu, tři hodiny vzdálí v plném kostele, způsobila v tomto místě

³⁾ Littré, spisovatel znamenitého slovníku francouzského. (1801 – 1882.)

⁴⁾ Soud vyzoumával tím slovem *mécreant* nevěrce, bezbožce.

⁵⁾ Předseda četl jen úryvky z řeči důst. p. Delafosse, jenž nepochybně v řeči své i o tom se zmínil, že přemnozí rodiče, jsouce nuceni posílati děti své do školy světské, je zvlášť dávají cvičiti v náboženství.

znamenitým tak málo pohnutí, že pan soudce smírný, byv otázan od soudce vyšetřujícího, odpověděl zprávou přiloženou k spisům soudním: „Nebyla žádná řeč v Mordellesu“. (Pohnutí.)

Na vyzvání presidentovo, nemá-li více co podotknouti, důstojný pan Delafosse povstal, a hlasem pevným vysoce důstojně pronáší toto prohlášení své:

„Pane presidente! pánové! Kdyby zde šlo jen o mou osobu, já, jsa zde sám před vámi, přestával bych na tom, abych vám řekl: Máte v rukou svých knížečku, kdež jsou věrně podána slova má; já mluvil jsem podle mého svědomí, vy sudte podle vašeho svědomí. Jiného nežádám. Ale má osoba není zde nic; zde jde o práva, jež má pravda sv. náboženství, a že mnou dává se příležitost, aby tato práva se probrala, záleží na tom, aby přišla v plné světlo. Tak učiní hned ctihodný obhájce můj. On promluví k vám co právník, já promluvim k vám co kněz. Ani mi nepřijde, abych chtěl sejmouti odpovědnost se skutků neb slov svých; všecku odpovědnost беру sám na sebe. K tomu jsem měl právo, proto že jest to právo každého kněze, aby učil učení katolickému a otázce školní, jakož i o ostatních člancích věrouky a mravouky. K tomu jsem měl právo proto, že by to byla z naší strany zrada, kdybychom nehleděli lidu křesťanského osvítiti o jeho povinnostech náboženských, jenž toho světla od nás očekává, a jež ho tím více potřebuje, čím více se nyní rojí hlasatelů bludů, a čím větší mají svobodu v slovu i v písmě.

Mluvě pravdu, myslím, že jsem šetřil všech pravidel slušnosti.

Snad pravda mnou promluvená jest důrazná, jak jest to pravdě přirozeno; a já jsem ji podal beze všech obalů, beze všeho zamlčování, ale nelze v řeči mé vytknouti ani jednoho slova vášnivého, ani jednoho výrazu neslušného.

A když mluvim pravdu, proč bych takových slov užíval?

Držel jsem se přísně v mezích náboženství vytčených; i nebude možno, abych byl viněn ze zabíhání na pole politické, leda od těch, jejichž všecka politika by byla boj proti Bohu.

Když tak věci se mají, nemohu jinak, než před vámi státi na těchto slovech mých, jimiž se končí výslech můj: Nemám proč odvolati a litovati ani jednoho ze slov svých, kteráž všecka byla mnou pronesena po zralém uvážení, s úplnou vědomostí věci, v dokonalé shodě s přesnou pravdou svatě víry naší. Přijímám všecky následky.“ —

Každý může lehce si pomysleti, jak hluboké pohnutí způsobilo mezi posluchačstvem toto zmužilé prohlášení.

Také předseda pokouší se ubrati tomu ostrosti.

Praví k důst. p. Delafossemu:

„Má povinnost jest, abych vám učinil jednoduché připomenutí. Zákon z r. 1882 jest zákon, jako jiné zákony, jež se mají zachovávat. Můžete projeviti přání, aby byl odvolán; ale dokud není odvolán, má povinnost jest, starati se, aby byl šetřen.

Na to odpověděl důst. p. Delafosse:

Zůstavuji ctihodnému obhájci svému, aby docílil, urazil-li jsem zákon. Obhájce p. Carel řečí svou čtyry hodiny trvající uchvátil posluchačstvo. O šesté hodině mluvil prokurator republiky.

O 8³/₄ skončilo se přeličení.

Vynesení rozsudku bylo zůstaveno soudu vyššímu.

Budiž, — dokládá „L'Univers“, — rozsudek jakýkoliv, bude přece toto pronásledování vítězstvím pravdy, kteréž se v otázce veliké dostane dalekého ohlasu.

Z „L'Universu“ ze dne 8. července 1892.

K. O.

P o c t i v o u p r a c í .

Obrázek ze života dělnického.

Od P. Methoděje Mühlsteina.

(Dokončení.)

Josef přišel z vězení. Nechtěl se ani ukázat lidem. Na večer pak přece vešel k Šimkům. Nevěděl, jak tam bude přijat; obával se, že i tam ho odбудou. Nejistota ho trápila.

Nadě očekávání dobře se mu dařilo. Marjanka mu úkradem podala ruku a starý Šimek bez dlouho okolkování spustil: „No, a co Josefe teď si počneš? Práci nemáš a o ni žebrat snad do Rybova nepůjdeš?“

„Budu muset jinam se ohlídnout po práci, a nedostanu li ji, dám se na vojnu“, usnesl se Josef.

„A myslíš“ pokračoval Šimek, „myslíš, že Marjanka půjde za tebou na vojnu? máš tuším dosti na té bitvě, kterou jsi svedl na silnici o onom prožlукlém posvícení.“

Josefovi poskočilo srdce. Nikdy se ještě nezminil strýc o poměru jeho k Marjance a teď mu dal znáti, že tomu neodporuje. Nevěda, co by měl říci, zvolal jen s vděčným pohledem: „Ó můj drahý, můj dobrý strýče!“

„Jen nech!“ odvětil tento. „Nic jsem dotud neřekl. Ale toto ti pravím: zítra se pro mne zastavíš a půjdem spolu k panu Procházkovi; pokusím se, abys byl zde do práce přijat. Nebo chceš pryč, nechceš zůstat u nás?“

„Pan Procházka“ — pochyboval Josef, — „nevím, jestli mne přijme, jest tak přísným.“

„Uvidíme, co se stane!“ těšil strýc. —

Druhého dne šli k panu Procházkovi. Šimek k němu vešel do kanceláře sám — Josef musel čekat v předsíni. Za hodnou chvíli byl zavolán.

Pan Procházka notně jej vzal na skřípec. Začal: „že nemůže nepořádných a daremných dělníků potřebovat, žádných nočních tuláků, útratů, hejřilů, tím méně práčů a rváčů a svých pánů neposlušných. Že nepořádný dělník jest pro hanbu svému pánu, svým přátelům, své obci. Na přimluvu starého Šimáka že jej sice přijímá, jedině jemu má co děkovat, že bude jen na čas na zkoušku přijat; na něm záleží, jak obstojí atd.“

Josef již ani desáté slovo neslyšel, jen to věděl, že jest opět v práci a že jest doma. —

Zkouška dopadla dobře. Josef byl do závodu, do stálé práce přijat. Pracoval pilně, choval se vzorně. Těšili se z toho všickni. Nejvíce Marjanka. Bylať mu upřímně nakloněna a od onoho výstupu o posvícení i Šimek si ho vážil a oblíbil.

Po roce byli Josef a Marjanka svoji. Josef zůstává u Šimků. Nejedlá prodala chaloupku a přesídlila též k Šimkům. Z peněz za chalupu utržených přikoupil Josef pěkné políčko. Jest pilným dělníkem a poctivou prací domáhá se blahobytu, jehož opatrná a skromná ženuška jeho zachovati a rozmnožiti umí. —

Zatím na Rybově se staly velké změny. Závodům se nedařilo jako zpočátku; velká byla výroba, ale odbyt malý. Poznalo se, že při závodech jest příliš mnoho lidí zaměstnáno. To hlavně se shledalo při havířích. Za těch několik let nadělali takové haldy rudy, že zásoba na dvacet let stačila, kdyby žádný havíř ani motykou nekopl. Musel se počet havířů zmenšit. Někteří mladší pod rozličnou záminkou byli propuštěni a odešli jinam do práce, když viděli, že výdělek snížen. Starší někteří byli dáni do pense a dostávali z bratrské pokladny provisi. Jiných zaměstnáno v lesích při kácení dříví, které se v takové míře a tak dlouho provozovalo, až od státních úřadů došla záповěď.

Zle to dopadalo s bratrskou pokladnou. Když závod potřeboval peníze a neměl, odkud by si je zaopatřil, vypůjčil si peníze z bratrské pokladny a za hypoteku postavil vlastní své stavby. Nemaje odbyť svých výrobků a domáhaje se marně odjinud peněz nemohl závod ani úroků bratrské pokladně zapravovat a tak se stalo, že jednoho měsíce nemohla ani provisi pensistům a vdovám vyplacena býti.

Když tento nepořádek déle trval, obrátili se někteří dělníci přímo na horní hejtmanství. Znenadání přijela komise a ta shledala smutný stav jmění. Akciová společnost, které Rybov patřil, byla vybidnuta k zaplacení kapitálu do bratrské pokladny a její závod pro pohledávku bratrské pokladny zabaven s hrozbou že se prodá.

Také s vydaji bratrské pokladny pod správou horního hejtmanství jinak bylo hospodařeno. Provisionisté museli se podrobit prohlídce, zdaliž skutečně k práci neschopni jsou, a když u mnohých shledán opak, zastavena jim byla provise, jiným na polovic i na třetí díl snížena.

Akciová společnost dluh do bratrské pokladny zaplatit nemohla — byli se přihlásili mnozí jiní věřitelové — nezbývalo jí než ohlásit konkurs. Panství bylo prodáno v dražbě, a závody, které již dříve knihovně od panství odděleny byly, také zvlášť o sobě do prodeje přišly.

Panství zakoupil známý knížecí rod český, ale očekávání, že také zakoupí Rybovské závody a že v závodech těch dále pracovati se bude, sklámalo. Závody se prodaly za babku — sotva že byl kryt požadavek bratrské pokladny; — veškerá práce byla zastavena, co zpeněžití se dalo, bylo rozprodáno konečně stavby samy rozbourány a stavební materiál vyprodán. — Jen „hotel“ jako na výstrahu ponechán. —

Tak skončila sláva Rybova. Krátce trvala a mnoho zlého pozůstavila.

Za to daří se Kostelci znamenitě. Závod nepostačuje vyhovovati zákazníkům, a ač pan Procházka velkou část dělníků někdy Rybovských zaměstnává, přece jest nucen, závod svůj stále rozšiřovati.

Železnice spojovací jest vystavěna a své potřeby železa odebírá z Kostelce, kde má své dílny.

Kostelec a jeho majetník jsou známi po celých Čechách; jsou celé vlasti ke cti a chvále, a každý uvědomělý vlastenec, jenž jede dráhou Kosteckou a poblíž na Kostelec, na toto dílo Procházko, na dílo to pilných rukou, praví s pýchou k spolucestujícím: Hle, to vše povstalo „pocivou prací!“

P r a n o s t y k y .

V Telči na Moravě vychází po 20krejcarových sešitech „M o r a v s k ý lid“, sebrané t. rozpravy z oboru moravské lidovědy, který literární podnik my tuto vše doporučovati se neostýcháme a to především z příčiny, že jest dokladem velmi stkvělým, kterak všecken život lidu českého vůbec a moravského zvláště srostlý jest, proniknutý a protkaný duchem křesťanským, ba řekněme přímo: c í r k v í k a t o l i c k o u . Bartošův „M o r a v s k ý lid“ jest nejkrásnější obranou víry naší. Ukazuje nám, že všecko cítění lidu neslo se k Pánu Bohu a jeho milým svatým. On všecku svoji úrodu připíná ke dnům svatých a svetic Božích. Postačí zde podati na ukázkou: Pranostky — viz str. 76. Moravského lidu.

L e d e n : V lednu sníh a bláto, v únoru tuhé mrazy za to. — Je-li leden mírný, jaro a léto vlhké bývá. — Roste-li tráva v lednu, padá celý rok ke dnu. — Moc deště v lednu, pěknou rýž ani jednu. — 1. Na nový rok vysvítí-li slunce, než sedlák čtyry koně oširuje, to ve žně každý nedbalec suché obilí sklídí. — 6. Na tři krále zima stále. Na tři krále mnoho hvězd,

mnoho bramborů. Je-li na tři krále jasno, zdaří se pšenice. — 10. Když na Pavla slunce svítí, obilí dost a i kvítí. — 15. Na jméno Ježíš ke kamnům běžíš. — 20. Fabianské zimy bojí se cikáni. — 25. Na Pavla obrácení na poly pecen (jenom polovice zásob smí býti ztrávena, neboť do žní — do sv. Anny — ještě půl roku.) Je-li ten den mlha jen při horách, budou mřítí pouze staří lidé, pakli v nížinách, mladí, a když po vši krajině, nebude si smřt vybíratí.

Ú n o r: Únor bílý pole sílí. Je-li únor tuze mírný, je jarní čas potom bídný. — Únor — úmor: kdyby měl únor takovou moc jako leden, pomrzla by v kravách telata. — Hřmí-li v únoru, znamená mnohé nemoci. — 2. Na hromice půl zimce (zimy), půl pivnice (prázdné), půl krajíce (půl zásob ztráveno.) Na hromnice skřivánek přes hranice; musí vrznout, kdyby měl zmrznout. Je-li na hromnice zima, medvěd rozhazuje boudu, pakli teplo, spravuje ji. Na hromnice třenice (chumelice), jezovec leze z díry; je-li pěkně, zalézá dále. Na hromnice veliká chumelice, vesele se kouká sedlák ze sednice. Na hromice chumelice, nebývá zimy více. Přijdou hromnice, konec sanice. Panenka Maria hromničná čistá, úroda jistá. Svítí-li slunko na hromnice, hojnost žita i pšenice. Je-li na hromnice světlý den, budou konopě a i len. Na hromnice pěkný den, prodej sukni a sej len. Na hromnice mnoho hvězdiček, snesou slipky mnoho vajíček. Na hromnice kalužky budou jabka i hrušky. Po hromnice nevydávej polovice (krmina dobytku.) Teče-li na hromnice voda kolajů, sbíraj, sedláčku, slámu kde kerů; dyž teče na hromnice voda po kolaji, sbíraj, sedláčku, obědiny (co dobytku „objedlého“ na zemi padne; bude ještě dlouho zima.) Na hromnice sedlák raději vidí v ovčinci vlka než slunce. — 3. Na sv. Blažeje kamínek se ohřeje. Je-li pěkně na sv. Blažeje, bude úroda bramborů. Když na sv. Blažeje slunce hřeje, budou pěkné jařiny. — 5. Svaté Háty, nafouká za všechny laty. Dyž neprší na sv. Hátu, skovaj slámu za latu. — 6. Svatá Dorota, sněhu forota. Sv. Dorota donese skřivánka v košíčku. O sv. Dorotě uschnou šaty na plotě. — 14. Na sv. Valentina zima silí se počíná. Na sv. Valentina sej přísadu, nežerou jí mušky. — 16. Když slunce na sv. Juliánu stromy osvítí, bude mnoho jablek. — 24. Sv. Matě strká hlavu do zaměté (taje). Na sv. Matěje pije skřivánek z koleje. Na sv. Matěje voda břehy omeje. Je-li na sv. Matěje mráz, tož ho ještě čtyřicetkrát más. Prší-li na sv. Matěje, urodí se brambory. Sv. Matěj otevřené vody zavírá, zavřené otvírá. Sv. Matěj láme led, není li ho, zrobí ho hned. Matěja, k vesnu (k teplu) nájdeja. Najde-li Matěj klobúky (sněhové) na pňoch, tož ich zháže, nenajde li jich, tož ich nasáže. Láme-li sv. Matěj led, dělá ho sv. Josef hned. Nenajde li Matějova pila, najde Josefova širočina (led.) Svatý Matěj milý otvírá zemské žíly. Není li na sv. Matěje sněhu, bude málo sena. Je-li na sv. Matěje mráz, povedou se pohanky. Kdo se modlí k sv. Matěji, tomu ovoce nadělí.

Břez en: Suchý břez en, úrodný rok. — Suchý břez en, mokřý april, studený máj: vrchovaty stodoly a sena plný háj. — V březnu prach, jistý brách. — Kde neseje hrach za marca, nechystat na něho hrnca. — Břez en bez vody, duben bez trávy. — Březnový sníh žere chlíp. — Březnový sníh trunina (jed), dubnový hnůj. — Březnové mbly, letní deště. — Kolik v březnu mlh, tolik v červnu lijáků (vždy za 100 dní.) — Kámen ve vodě neomrzne až března měsíce. V březnu viděti na poli orače bezoditého, radši vlka hladovitého. — Kolik ros břez en dává, tolik mhlí srpen přináší. — Hřmí-li v březnu, znamená úrodný rok. — Mařec sežene slepice s vajec. — Břez en, na pec vylezem; duben, na peci budem; máj, polezem dál. — Mařec, pobízej se stařec. — 9. Sv. Crhy a Strachoty, svině vyžeň za ploty. — Na sv. Františku zemáky do misku (na sázení). — 10. Prší-li na 40 mučedníků, prší 40 dní. — 12. Na sv. Řehoře plove led do moře. Na sv. Řehoře žába hubu otevře. Na sv. Řehoře vlašovička přes moře. Sv. Řehoř vytlouká z lesů sněhy. Na sv. Řehoře šelma sedlák, který neoře. Na sv. Řehoře, svačina se vyoře. — 19. Sv. Josef přichází na led s pantokem. Když zastane Josef sníh, strčí

do něho hlavénku. Na sv. Josefa jasno, na poli pěkné úrody. Je-li na sv. Josefa mráz, bude hojně ovoce. Sv. Josef zháší světlo (přestává se večer svítiti). Svatý Josef dřevo rube, Panenka Maria topí. Josef s Marijů zimu zabijú. Josef s Marijů sněhu nabijú, nebo ho zabijú. Josef s Marijů zem rozryjú. — 25. Panny Marie zvěstování ještě zimy nevyhání. Je-li na Matku Boží jasný východ, bude dobrý rok a dobré sena sušení. Sněží-li na zvěstování Panny Marie, potlukou kroupy. Matka Boží trávu množí. Na matku Boží, když se ovce za ploty hodí, tož se užíví. Do Matičky Boží má se všecko zaseti a zasaditi. Matka Boží kužilky (od přeslic) složí.

D u b e n. April svoje vydávi. — Nevytlouká-li april hlavou, tedy ocasem. (Nechumelí-li se zpočátku, tedy na konec.) Duben chladný, deštivý, úroda nás navštíví. Strojí-li duben bláznovské hody, bývají sena plné komory. — Sníh dubnový jako mrva pohnojí. — Dubnový sníh hnojí, ale déšť nedobry: jak hluboko v dubnu zamokne, tak hluboko v máji vyschne. — Ozývá-li se v dubnu hrom, nebojí se více mrazu strom. — Duben má dáti máji půl listu. — 2. Je-li Rozamunda hněvivá, bývá Sibylla (29) přívětivá. — 5. Když je rozpůščka (tání) na Vincencína, urodí se hojně vína. — 23. Když na Vojtěcha prší, nebude ovoce. — 24. Svatý Juří zem rozbuří. — Sv. Juří zemum buří, aby rostly kvítky pro ty drobné dítky. — Do sv. Jiří každou kapku vody vyřízncut (déšť není dobrý.) Jak hluboko před Jiřím vyschne, tak hluboko po Jiří namokne. — Kela tydni žáby před Juřím začnu rechotať, tela tydni po Juří spju. — Jak dlouho žaba do sv. Jiří škrčí, tak dlouho po něm mlčí. — Co do Juří vrčí, to po Juří mlčí. — Jsou-li do sv. Jiří bouřky, bude po něm velká zima. — Co do Juří vypučí, to po Juří vysuší. — Kdyby do sv. Jiří trávu kleštěmi vytahoval, nevytáhne jí; a po sv. Jiří kdyby ji kladivem zatloukal, nezatlouče jí. — Na sv. Jiří tráva ze země běží, na sv. Marka již je hodně velká. — Na sv. Jiří nevidět vrany ze rží. — Sv. Jiří smrzům vrtá díry, sv. Marek (?) jim stíná hlavy. — Sv. Jiří smrzom vrce díry, sv. Matouš káže, jestli který smrž vyroste, že mu hlavu sráže. — Prší-li na sv. Jiří, bude oves, kdyby ho na skálu nasel. — Do sv. Jiří zúzel není jedovatá. — Sv. Jura vyhání ven ščúra. — Po sv. Jiří přestanou fialky voněti, a žáby prašivěji. — Svatý Jiří deň rozšíří. — Sv. Juří homulkama buří (třeba homulky dávat na svačinu). — Kolik neděl před sv. Jiří vrba se rozzelená, tolik neděl před sv. Annou se žne. — 25. Na sv. Marka napijem se z járka.* — Kolik tepla před Markem, tolik zimy po Marku. — Sv. Marek — saď oharek (okurky). — Na sv. Marka schová se do žita vranka. — Je-li na den sv. Marka rosa, podaří se prosa. —

M á j. Studený máj, v stodole ráj. — Chladný máj pro ovoce ráj. — Májová kapka za dukát. — V máji nemá pastýřovi hůl obeschnout. — V máji vlhko, chladno, bude vína na dno. — Padá-li sníh v máji, bude hojně trávy. — Když se v máji blýská, to si sedlák výská. — Častější hřímání v měsíci máji, velké větry v měsíci srpnu. — Máj, — máš-li co, daj (dobytku); nemáš-li, žeň (na pole). — Je-li máj zahradníkem, bývá i rolníkem. — 1. Na Jakuba a Eilipa zelená se každá lípa. — Na Filipa Jakuba koniček si travičky naškubá. — Prší-li na sv. Filipa a Jakuba, hojně dobytka nakup do chléva. — Kolik dní před Filipem a Jakubem plané trní kvete, tolik dní před Jakubem budou žně. — 4. Prší-li na sv. Floriana, bude mnoho ohňů. — 12. 13. 14. Pankrác, Servác, Bonifác, neraz do léta zimů plác. — 15. Sv. Žofia, víno vypíjá. — 16. na sv. Jana, otvírá se k létu brána. — 25. Na Urbana do poledňa nejpozdnější oves, odpoledňa nejskorší pohanka. — Urbanův oves, Havlovo (16. října) žito, nestroj si, sedláčku, stodoly na to. — Horbanuj voves, Havlova rýž, nestaré se, sedláčku, snadno sníš. — Urbanův oves, Havlova též, nechceš-li jinak, to radši lež. — Jasně slunce na Urbana hojnost dobrého vína znamená. — 31. Leny okolo Petroleny.

*), Járek = potůček po dešti nebo z rostalého sněhu.

Červen. — 8. Medardova krápě 40 dní kape. — Když na Medarda prší, ječmen se nevsype z kožíšků (nevymetá). — Prší-li na Medarda, pohanka v zemi hartá (odpočívá, neroste). — 11. Prší-li na Barnabáše, urodí se hojnost kaše. — 15. Na sv. Víta na jednom konci se stmívá, na druhém svítá. — Svatý Vít, kořen štíp, svatý Petr, ten ho natrh, svatý Prokop ten ho dokop, sv. Margyta hodila srp do žita. — Na sv. Víta půl zrnka žita. — Sv. Vít, mléko chyt (krávy „přisušují“) a sv. Jan, mléko ham. — 24. Jaký čas o sv. Janě bývá, takový i Michal mívá. — Prší-li na Jana Křtitele, bude ovoce červivé. — Prší-li na Jana Křtitele, ořechy opadají. — Do Jana Křtitele nechval ječmene. — Před sv. Janem ovisek, po sv. Janě oves. — Kdo na sv. Jana zelí okopává a na sv. Prokopa ohnuje, bude mítí veliké hlávky. — Sv. Jan ubere na lžičku, sv. Anna polovičku (kravám mléka). — Radši čerta než hřib před sv. Janem viděti, to se stěle k hladu. — Čím dříve před sv. Janem hřiby rostou, tím dříve před vánoci sněží. — Sv. Jan vezme se smetanou džbán. — Kuká-li zezulka po sv. Janě, bude drabo. — Na sv. Jana jahody do žbána. — 29. Svítí-li slunko na Petra a Pavla, bude rok požeňnaný. — Když na sv. Petra a Pavla prší, pochybí (obilí), kdyby na koši (ve mlýně). — Když na Petra a Pavla prší, ubývá hospodyním chleba v peci (obilí nespore). — Déšť na Petra a Pavla rozsévá houby. Když na Petra prší, bývá moc myši.“

Červenec. — Červenec — dobrý živlenec. — 2. Prší-li na Marii navštívení, 40 dní dešti konce není. — Když na navštívení P. Marie prší, 40 dní z docha ryčí (40 dní se voda vrší). — Navštívení P. Marie čisté, přináší ovoce jisté. — 4. Svatý Prokop, kořen dokop. — Sv. Prokop, zelí okop. — Prší-li na sv. Prokopa, promokne kde která kopa. — 8. Do sv. Kiliána kolik žita (pšenice) urostlo, tolik už ho ostane. — Když na Kyliána prší, bude žito „korytkové“ (hubené). — 10. Prší-li na sedm bratrů, prší sedm týdnů, — hnijou zemáky. — 13. Sv. Markýta strčí (vede) žence do žita. — Sv. Markýta velí: Lidé, okopávejte zelí. — Sv. Markýta tančí s lenem (len se pleje). — Když na Markýtu prší, neurodí se ořechy. — Sv. Markýta za každý plot vysype mých much. — 15. Prší-li na den rozeslání sv. Apoštolů, bude drabo. — 22. Prší-li na sv. Maří Majdalenu, poroste obilí, kdyby ve stodole. — 25. Až do sv. Jakuba lítají skřiváci do výšky; po sv. Jakubě zpívají ledakde na hrudě. — Včely lítají jen do Jakuba do lesů. — Kolik mračen na Jakuba, tolik sněhu v zimě. — Jak teplý sv. Jakub, tak vánoco studené. — Na sv. Jakuba čeká mnohá huba. — Na Jakuba kobzolí průba. — Sv. Jakub plete provázky k mýchům. 26. Sv. Anna — chladno z rána. — O sv. Anně žitečka se nažne. — Je-li zelí před Annou pěkné, je po Anně škaredé.

Srpen. — Čeho srpen nedovaří, toho září neusmaží. — 4. Je-li horko na sv. Dominika, bude tuhá zima. — 10. Vavřinec, první podzimce. — Jak Vavřinec navaří, tak se podzimce daří. — Na Vavřince slunečnost — vína hojnost. — Když na Vavřince prší, nalihne se hodně myši. — Na sv. Vavřince jdou oříšky do věnce. — Na sv. Vavřince — zemáky do hrnce. — 15. Prší-li na nebevzetí P. Marie, kazí se zemáky. — Panenky Marie na nebevzetí — hlávka do zelí vletí. — Matička Boží vlákenko vloží (do lnu), — Sv. Královna dává první výlupek. — 16. O sv. Rochu brambor je trochu. — 24. Sv. Bartoloměj letu hlavu zlomí. — Sv. Bartoloměj všemu hlavu skloní (co v poli, vše zraje). — Bartoloměj svatý odpoledne krátí. — Na sv. Bartoloměja bocani (čápi) svačinu vzali. — Sv. Bartoloměj zavádí mračna (po něm už nebývá bouřek škodlivých). — Když po Bartoloměji hřmí, bude dlouhý podzim. — Fouká-li vítr z Moravy, dělej sedláčku pomaly; fouká-li vítr z Čech, pobízni, sedláčku, všech (nejistý podzim). — Sv. Bartoloměj oves láme (je-li ještě na poli, zmrtví jej). — Na Bartoloměja každá plánka zralá. — Na sv. Bartoloměja s každým jabkem do sena (je zralé, zaleží se). — 29. Na sv. Jana stětí bocani do Teplic letí. — V den stětí sv. Jana pohni každým chrástem (zelným), narostou veliké hlávky. — Na sv. Jana stětí, stíná se turkyň. — Sekne-li na sv. Jana stětí do stromu, uschne.

Září. Září vinečko vaří, a co září nedovaří, říjen dopeče. — Bouřky v září, na vesno mnoho sněhu. — 1. Sv. Jiljí dívky bílí. — Když na sv. Jiljí prší, celý podzim voda srší. — Na Jiljího první víno. — Když je pěkně na Jiljí, může zaseť i zhnílý. — Na sv. Jiljí má se zaseť aspoň záhon žita, aby nepotlouklo. — Na sv. Jilka chystá se zase spilka (na zabijačku). — 8. Panny Marie narození, vlašoviček rozloučení. — Matka Boží hlávku (zelnou) složí. — Na Matku Boží první násyp trnek (v sušárně). — Jaký den na narození P. Marie, takový potom osm neděl bývá. — 21. Sv. Matouš svačinu nám zakous. — Po sv. Matouši čepici na uši. — Na sv. apoštola Matouše, nemá-li starého (žita), nového nekouše. — 28. Sv. Václav zavírá zem. — Sv. Václav bady sklízí. — Na sv. Václava českého bývá zase vína nového. — Na sv. Václava každá plánka dozrává. — 29. Sv. Michal s pole spíchal. — Fučí-li na sv. Michala vítr od východu neb od severu, bude tuhá zima. —

Říjen. Opadá-li v říjnu listí, bude mokrá zima. — Rěz (žito) nejlépe seti mezi Františkama (Seraf. a Borg. 4.—10). — 16. Sv. Havel práci na poli zastaví. — Havlova rýž, lehko ju sníš. — Na Havla nemá se zelí ani rubati (na poli) ani stroubati, nebo zhořkne. — 17. Sv. Hedvika do řepy medu nalévá. — 18. Na sv. Lukáše hojnost chleba i kaše. — 28. Šimona Judy, zima je tudy; — nemá-li moci, přijde na vše svaté v noci. — Na sv. Šimoně přikluše nám zima tiše. — Na Šimona Judy kamenem nerozrazíš hrudy. — Šimona Judy vežene ptáčníka do boudy.

Listopad. 1. Snih, nepřijde-li na vše svaté v noci, přijde na Martina s celou mcci. — Všeci svatí zimu — sv. Martin teplo; všeci svatí teplo — sv. Martin zimu. — Je-li tříska, na den všech svatých z buku utatá, vlhka, bude tuhá zima; pakli sucha, zima bude povolná. — Ten den přede všemi svatými okopávají stromy, aby nesly hojně ovoce. — 11. Přijede-li sv. Martin na bílém koni, metelice za metelici se honí. — Na sv. Martinka dobrá bývá peřinka. — Na sv. Martina drž se, syku, komína. — Na sv. Martina kouřivá se z komína. — Cikán radši okuje Jiřímu koně za darmo, než Martinovi za peníze (milejší mu sv. Jiří než sv. Martin). — Martinův led vodou bude hned. — Chodí-li na sv. Martina po ledě husa, může pak choditi bosa. — Na sv. Martina pozoruje se kobyłka z pečené husy: je-li s předu silná, bude tuhá zima před vánoci; vzadu li, po vánocích; všecka jsouc silná, znamená celou zimu touhou — 21. Jaký den na obětování P. Marie, taková celá zima. — 25. Na sv. pannu Kateřinu sluší se schovati pod peřinu. — Chodí-li sv. Kateřina po ledě, chodí sv. Štěpán po blátě. — Sv. Kateřina zavésila husle do komína. — 30. Na sv. Ondřeje ještě se nám ohřeje; ale na sv. Mikuláše už je zima všecka naše. — Jsou-li na sv. Ondřeje kapky na stromech, bude hojně ovoce.

Prosinec. Zimavý, sněhovitý prosinec, připovídá požehnaný, úrodný rok. — Bouřka v prosinci urodí moc větrů. — 4. Sv. Barborka vyháni dřevo ze dvorka. — Jasno-li na sv. Barborku, urodí se ječmen. — 6. Svatý Mikuláš splachuje břehy (= kopce) pršívá. — 13. Sv. Lucie noci upije; ale dne nepřidá. — Lucije — kamének se zahříje. — Je-li na sv. Lucii jasný den, podaří se konopě i len. — Než sa Luca přilucá, potáček sa napucá. — 21. Na sv. Tomáše zima se nám rozpáše. — Na sv. Tomáša, chop se chlupatého rubáša (sukně). — Lepší vánoce třeskuté, než tekuté. — Světlé vánoce — tmavé stodoly; zelené vánoce — bílá veliká noc. — Zelené vánoce, bílá velkonoc, — milý brachu nebudeš mět moc. — Jasně vánoce — mnoho vína i ovoce. — Černé (tmavé) vánoce — nesou slepice. — Jsou-li na vánoce bařinky, bude hojně ovoce. — Budou-li psi ve vánoce zimou výtí, včely hojně medu budou mítí. — Věje-li na vánoce vítr od východu, tu bývá dobytek bez plodu; věje-li od strany půlnoční, raduj se, rok bude úrodný. — 24. Je-li na štědrý den večer jasno, urodí se hrách. — Když na štědrý den vítr fučí, bude moc ovoce. — Jsou-li na štědrý den hvězdičky, snesou moc vajíček slepičky. — Jakým je kdo na štědrý den, takým bude celý rok. — 25. Jestli mráz na Boží narození, celá zima drží bez proměny. — Svítí-li

v den Božího narození slunce jako zlato, obilí drahé, měj za to. — Padá-li na Boží narození sníh, bude hojná úroda. — Na Boží narození odkud fouká vítr, odtud půjdou mračna (deště) do Jana; na Jana se pozoruje pro druhou polovici roku. — Na Boží narození ráno soudí se z větru, jaký bude rok: východní vítr přinese vojnu, západní mor, půlnoční hlad, toliko poledňový zvěstuje rok dobrý. — Dne přibývá: na Boží narození o komárovo zívnutí, na Nový rok o kuří krok, na tři krále o krok dále, na hromnice o hodinu více. — Dvanáct dní, od Božího narození do tří králů, pozoruje se počasí; jaké je který den, takové bude celý měsíc příštího roku (Boží narození = leden, Štěpána = únor atd.). — Na štědrý den přiváže se na nůž s obou stran nitkou po kousku chleba a vdolka; nůž se položí na rošt. Na Boží narození o poledni se sdělá a prohlédá: kde zarezavělo, toho bude neúroda. — 28. Na mladátka už se den omlazuje (přibývá ho). — Padají-li na mladátka velké kusy sněhu, mrou velcí lidé, pakli malé, děti. — Prší-li na mladátka, budou mřítí děti.

Končiny. Konec masopustu čistý — len jistý. — Jsou-li na ostatky dlouhé střechyle (rampouchy), budou dlouhé leny. — Na ostatky lužky, budou jablka, brušky. — Je-li v ostatky pěkně, urodí se jařiny. — Koblihy na ulici, červená vajíčka ve světnici (je-li v ostatky teplo, na velikou noc bude zima). — Když se v ostatky sečka řeže, střechují krásy. — Konec masopusta, každá kapsa pustá.

Je-li v dobu postní častěji obleva, bude slabá zeň.

Květná neděle. Jest-li nečas na květnou neděli, věz, že to není dobré znamení. — Prší-li na květnou neděli, nebude píce dobytku, — housenky zeli sežerou. — Před velkonocó nesé, bel be hožetek hdese.

Veliký pátek deštivý činí rok žíznlivý. — Vodní-li voda na velký pátek, vyleje na sena. — Déšť na velký pátek nerozmnoží statek. — Na veliký pátek děje se zmatek. — Hřmí-li na veliký pátek, bývá úrodný rok. — Je-li na veliký pátek na oknech rosa, sej, sedláčku, hodné prosa. — Je-li na veliký pátek mráz, potom už neškodí. — Když prší do Božího hrobu, bude bída o vodu.

Déšť v neděli velikonoční stranuje obilí, na sv. Duch vymlátí na čisto.

Prší-li na Boží vstoupení, bude obilí snětivo. — O sv. Duše má býti réz vyspaná (vymetána), aby na skále byla naseta. — Svatodušní déšť oklepe réz. — Prší-li o sv. Duše, bude řídký kvas (žito poroste). — Sv. Duch přinesl nám pytel much. — Na sv. Duch do vody žbluch. — Do sv. Ducha nespúščaj sa kožucha, a po sv. Duše ostaň v kožuše.

Na Boží Tělo pěkný čas — bezpečný kvas. — Schne-li na Boží Tělo tráva za panáčkem, oschne i seno na lukách. — Když se na Boží Tělo před deštěm od oltářův, utíká, toho roku zmoknou mandele. — Prší-li na Boží Tělo, oprchají hrozny. — Na Boží Tělo fouká-li vítr u prvního oltáře, bude obilí v penězích hned po novém, když u druhého, před vánoci atd.

Staň se vůle Páně.

Povídka z naší doby.

Napsal Antonín Plaček.

1. Rozdílné podniky.

Útulnější visky nenajdeš, milý čtenáři, nad Nové dvory. Selské statky vroubené stinnými zabrádkami v průčelí, stojí po obou stranách velké návsi ve dvou řadách, jeden útulnější nežli druhý.

Však sobě dávají novodvorští sousedé záležeti, aby příbytky jejich skvěly se bělostí a čistotou. Vrata do dvora a dřevěné ploty zahrádek byly zeleně

olejovou barvou natřeny, veškerá stavení nově vápnem obilena, okna umyta a nádvoří čistě zametena. Náves byla jediným sadem. Jsouc kolkolem stoletými lípami osazena tvořila velkou lučinu, v jejímž středu se nalezal obdélčný rybníček. K rybníčku vedlo křížem akátové stromořadí, jehož cesty posypány byly žlutým pískem.

Nové dvory byly až na několik chalupníků, jichž chalupy se těsně při samé obci nalezaly, protestantské. Chalupníci tvořili svoji obec a nepříslušeli pod právomoc obecního starosty novodvorského, jímž byl v době povídky naší pyšný a nadutý Makovec. Obec baráčnická, jakž od Novodvorských posměšně chalupníci nazýváni byli, jmenovala se vlastně Horní Nové dvory a rozkládala se pod strání, jež se táhla k lesu Dubinkám. O les tento vedli obě obce spor od nepamětna a užívaly jej až do prohlášení rozsudku společně. Horní Nové dvory se nazývaly po domácku též Dubinky, načež chalupníci velkou váhu kladli odvozující od jména toho nárok na les v Dubinkách.

Starosta z Dubinek Ratibor byl rozšafný muž a přísný katolík. Netrpěl v obci žádných nepořádků a nechtěl v řízení hostince, v nějž jeden ze synů israelských se přičiňoval, ani slyšeti a odpovídal sousedům, kteří chtěli mítí útulek, kde by se po týdenním lopocení scházeti mohli, vždy v ten smysl, že je dosti na dvou hostincích v Nových Dvorech, nač prý ještě i v Dubinkách dáblu peleš chystati. Sejíti se mohou každé neděle a zasvěcení svátek u něho, bude jim přečítati různé katolické i hospodářské časopisy. Ujde prý jim lépe nedělní čas, nežli v jizbě vlhké a kouřem a dýmem naplněné, kde jen hrubé klení a sprostý žert na denním pořádku bývá. A prorazil vždy se svojí logikou. Židu se nepodařilo v klidné víscce se uhnízditi a musel s nepořízenou odtáhnouti.

Jeho dítky Velebín a Miloslava byli pravým odleskem svého otce. Jsouce mravní a zbožní, stranili se všech toulek nedělních a svátečních, bavíce se duševními počitky knihovny otecké. Velebín vedl sám polní hospodářství, na něž otec jen dohlížel a Miloslava otáčela se v domě jako na obrtlíku. Ký div tedy, že Bůh šlechetné rodině žehnal a ji hojně statky pozemskými obdařil. Starý Ratibor nesl se po staročesku, prostě, nových mód nenáviděl, ač to na sobě nikdy znáti nedal a dítkám svým nepřekážel, když tyto proudem času strženy, novověké modle modě občas hold přinášely.

Sousedé dubinečtí byly tak zvanými pololániky, avšak vzdor tomu hospodařili dobře a ani jeden z nich nebyl zadlužen, ba měl každý z nich v městské spořitelně nějaký ten groš uložený, by v pádu nepředvídaných nehod k záloze sáhnouti mohli.

Tak zvaná pole zahradní proměnili v zahrady zelinářské a provozovali s plodinami zahradními rozsáhlý obchod, nedbajíce pranic na spilání a úsměšky hrdých novodvorských „beranů“, kteří jim „košťálníků“ přezdívali. Také kdo z Dubinek nemusel, nešel do Nových Dvorů a zachtělo-li se mu piva, raději zašel do Dolan, kde byl panský pivovar. V Dolanech sídlil pan farář a sem byli též Dubinečtí přífařeni. Dubinečtí milovali svého duchovního otce láskou dětinnou a byli by pro něho i do ohně skočili. Též pan farář sobě zamíloval hodné osadníky a maje obdržeti nejvýnosnější faru na patronátě v Růžově, zamítl ji, nechtěje se od milého a útulného místečka odloučiti. Na to nikdy osadníci nezapomněli a zásobovali chudou faru ze svých počitků obhatě, tak že sestra pana faráře až dary odmítati musela, což se jí však nikdy nedodařilo, neboť naši občané byli svéhlavci a zanechavše přinešené dary, prchali z fary.

Však měli též dubinečtí příčinu býti hodnému faráři vděčnými.

Když se přistěhoval pan farář Urban do Dolan, navštívil po pořádku své přífařené obce. Když přišel do Dubinek, zůstal nad půvabným obrázkem, jenž se mu před zrakem zjevil, pln údivení státi. U každého stavení byl sad či jak dubinečtí říkali, pole zahradní, kolkolem stromovím lemovaný, což více propůjčovalo rázu rozkošného.

Když byl s občany obvyklou pobožností vykonal, rozhovořil se o místních poměrech a pravil:

„Osada vaše se mně velice líbí, hlavně k vůli pokladu, jež v sobě chová“, a odmlčev se, započal jiný hovor a konečně se rozloučil.

Ratibor se ctihodného faráře cestou, když jej vyprovázel, tázal, co oním výrokem myslil, a tu započal farář vykládati užaslému starostovi, že by občané mohli pěstováním zahradních plodin v brzku zbohatnouti, zvláště když má každý souseď kus zahradní půdy u stavení. O odbytu nebudou míti nouzi, ježto krajské město na blízkou se nalezající, velmi mnoho spotřebuje. Při trochu práci a pilnosti lze z půdy této rozkošný ráj a zdroj hojných příjmů vykouzliti. „Přemýšleje o tom, otče Ratibore, věc stojí za to“. Načež se rozešli.

Ratibor přijda domů vypravoval dítkám svým o pokladu, na něž ho farář upozornil. Plán tento našel u Velebína vřelého ohlasu a když byla i Miloslava prospěšnost jeho uznala, usnesli se okamžitě s provedením druhého dne započítí. Sad jim nenesal valného užítku a pročež nemohli mnoho ztratiti. Ratibor chtěl sice obecní hromadu svolati a občanům vřele zařízení zelinářských zahrad doporučiti, Velebín mínil však, že by otec se sousedy mnoho nesvedl a uvádí-li tito, že se jim bude zelinářská zahrada vypláceti, sami jeden po druhém z dobré vůle se zařizováním započnou. Na tom též zůstalo. Příkladem prvního svého občana povzbuzeni, započali sousedé sady své v rozkošné zelinářské zahrady proměňovati; ba někteří věnovali velkou péči květinám pestřým, jako: lilii, růži, karafiátu, šeříku, a jiným ozdobným keřům, za něž v krajském městě u květinářek hezký peníz tržili. Tím se v nepatrné obci zámožnost očividně zmáhala a chalupa v Dubinkách platila v očích venkovanů více, nežli velký statek v Nových dvorech. A to vše měli děkovati svému faráři, jehož vřele milovali.

Ratibor nezůstal však při prvním pokusu a založil na radu pana faráře ovocnou školku, která hned vedle zahrady zelinářské se nalezala. By mohli dubinečtí zelnice své dostatečně pohnojiti, učinil s krajským městem smlouvu na vyvážení smetí, odpadků a výkalů, což opětně pan farář s radou krajského města vyjednal.

Na počínání toto hleděli sousedé novodvorští zprvu jaksí s vysoka, když však viděli, jakým výsledkem byla přičinlivost neunavných katolíků dubineckých korunována, umlkly utrhační jazykové, za to však se v nitru jejich zahrnzdil červ závidati. To však našim „košfálníkům“ nevadilo a oni nedbajíce na pomluvy lidské, pokračovali v dalším zvelebování pozemků svých. — (Pokračování.)

Obsah „Obrany víry“:

Odkrytí Ameriky. P. K. (Dokončení.) — Násilné vyhubení katolické missie v Ugandě. (Dle „Kath. Missionen, Juli 1892“, podává L+25.) — Kněz a generální vikář Delafosse před soudem u Renesu dne 2. července tohoto roku K. O. (Dokončení.) — Poctivou práci. (Obrázek ze života dělnického. Píše P. Methoděj Mühlstein. Dokončení.) — Pranostiky. — Staň se vůle Páně. Povídka z naší doby. Napsal Antonín Plaček.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

K a n o n.

(Pokračování.)

P ř i p o m e n u t í s v a t ý c h.

„Obcování majíce a v poctivosti chovajíce památku nejprve slavné vždy Panuy Marie, Rodičky Boha a Pána našeho Jezu Krista, ale též blahoslavených apoštolův a mučenníkův Tvých: Petra a Pavla, Ondřeje, Jakuba, Jana, Tomáše, Jakuba, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Šimona a Tadeáše; Lína, Kleta, Klimenta, Xysta, Kornelia, Cypriana, Vavřince, Chrysozona, Jana i Pavla, Kosmy a Damiana, i všech svatých Tvých, pro jejichž zásluhy a přimluvy račiž udělití, abychom ve všem pomocí ochrany Tvé utvrzeni byli. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

Jako když kámen do vody hodí a po něm vždy větší a větší kola se dělají, tak i modlitba kanonu, čím dále tím vyšší kruhy dosahuje, až konečně octne se na břehu věčnosti. Později, jak uslyšíme, sestoupí až do podsvětí k duším zemřelých, by jim zjednala pomoci a útéchy — úlevy v trápení.

Nyní po vzpomínce na církvev bojující, vstupuje kněz duchem svým do řad církve vítězné — obcuje se svatými; cítí se pojednou jako jich spolubčanem a domácím Božím; připojuje sebou veškeru shromážděnou obec (communicantes) a „slaví jich památku“ (memoriam venerantes).

A kdo z tohoto jasu nebeského nejprve a nejvíce knězi kyne vstříc? Zdaž ne Ona královna nebes, milá ona máti všeho slitování, nejslavnější dcera lidského pokolení, nejblaženější Panna a Bohorodice Maria?

Ji také nejprve s úklonou hlavy své jmenuje kněz.

V Marii objevila se přirozenost lidská ve své původní hodnosti a kráse, Marií dosáhlo spojení lidskosti s božstvím svého vrchole.

Avšak nejen proto, že Maria Panna tak předústojná a přeslavná jest, staví se zde na první místo, nýbrž i pro to, že Ona sama ve zvláštním poměru stojí ku krvavé i nekrvavé oběti Kristové, jakož i nápadné podobnosti lásky její se Spasitelem ku všemu tvorstvu.

„Beránek Boží, ona oběť kříže, jest nám darována Marií Pannou; jestiž to plod jejího přespanilého života, jenž počat byl ze zastinění Duchem svatým.

„Nobis natus, nobis datus, ex intacta Virgine = nám se zrodil, nám se hodil z panny vadou nejaté“.

Maria stála podle kříže Ježíšova; Její slzy mateřské smísily se s krví Kristovou; Maria sedmibolestným mečem v duši proklána obětovala ukřižovaného Syna na vykoupení a spásu světa.

Jméno Mariino nelze odloučiti od oběti Kristovy. Památka Marie Panny musí vždy spojena býti s památkou Kristovou i při slavení Jeho oběti, vždyť ta oběť těla a krve Kristovy na oltáři pochází a přichází k nám ze srdce Mariina, z Její rukou; od Ní měli bychom se učiti s kněžskou obětavostí i sebe obětovati na úpatí oltáře.

Sv. Augustin píše: „V oběti oltářní, jež všeobecnou obětí křesťanstva jest, musí všechny ostatní oběti zahrnuty býti a mezi těmi jsou oběti těch, jenž život svůj za víru položili, ty nejvznešenější“.

Tudíž slušno a zajisté velikou ctí pro ony svaté jesti, jak podotýká sv. Jan Zlatoušlý, že jména jejich jsou vyslovována tehdy, když Pán přítomen jest, když Jeho smrt se obnovuje, kdy nevyslovitelná tajemství hrůzuplné oběti se konají“.

Neboť tím, že dali život svůj v oběť za Krista, stali se nejvěrnějšími následovníky Spasitelovými. A tak Maria Panna dvojnásobným vínkem dvanácti apoštolův a dvanácti nejstarších mučenníkův obklopena připomíná se i tu v kanonu ženou oděnou sluncem, měsíc pod nohama jejíma a na hlavě koruna z dvanácti hvězd“ (Apok. 12, 1).

Řadu mučenníků — apoštolův otvírají svými jmény křížata apoštolská Petr a Pavel, kteříž oba, dle nejstaršího podání za Nerona téhož roku a dne umřeli v Římě smrtí mučennickou: Petr na kříži, dle vlastního jeho přání hlavou dolů; Pavel stat mečem tam, kde nyní sv. Pavla u tři studní (S. Paolo alle tre fontane) za branou na cestě k Ostii velebným stojí.

Po nich ihned jmenuje se sv. apoštol Ondřej, bratr Šimona Petra, jenž nejprve učenníkem byl Janovým a pak pln radosti návodem Petrovým stal se apoštolem Krista Pána. I jemu stal se kříž nástrojem ku věčnému se spojení s Kristem. Byl to ovšem kříž ležatý (× Ondřejův — kříž zvaný) avšak i ten posvěcen třídenní mukou na něm, třídenním kázáním, třídenní obětí smrtonosnou.

Bylo to v Achaji, když mu tyran Egyáš, kázáním o Ukřižovaném rozdurděn, zapovídal dále řečniti: „Přestaň již o Kristu, jemužto podobná slova nic nespomohla, aby nebyl od židův ukřižován“.

I nutil jej obětovati bohům.

Jemužto Ondřej: „Já jenom všemohoucímu Bohu, jenž jediný a pravý jest, každodenně obětuji; nikoliv maso býků, neb krev kozlů, nýbrž neposkvrněného beránka na oltáři; jehožto tělo, když veškeren lid věřící byl požil, Beránek obětovaný přece celý a živ zůstává“.

Ó jak krásné vydává tu sv. Ondřej svědectví pro oběť mše sv., již za dob apoštolských denně konanou a slavenou.

A když konečně spatřil připravený proň kříž, pln svaté touhy po svém Pánu a Mistru volá: „Ó dobrý kříži, tělem Kristovým posvěcený, na němž jeho posvátné údy jako perly se leskly! Jak dlouho jsem po tobě toužil; ó přijmi mne, učenníka toho Mistra, jenž na Tobě byl povýšen! Přijmi mne, vezmi mne k sobě od lidí a k Tomu mne přiveď, jenž mne Tebou vykoupil“.

Jakub starší a Jan, synové Zebedeovi a Salomininy, nazváni „synové hromu“. Tito bratři, z nichž mladší stal se miláčkem Páně, byli svědkové proměnění Páně na hoře Tábor a Jeho smrtelné úzkosti na hoře Olivetské. — Tento Jakub to byl, jenž asi 10 let po nanebevstoupení Páně v Jerusalemě za panování Herodesa Agrippy mečem byl odpraven. Jeho kosti dostaly se do Španěl, kdež v světoznámé Compostelle odpočívají.

Miláček Páně sv. Jan požíval svou panickostí zvláštní obliby u Pána. Jemu bylo popřáno při poslední večeři spočinouti si na prsa božského Mistra,

odkud pil proudy sv. evangelia, jsa blaženým oním apoštolem, jemuž nebeská tajemství zjevena byla.

Sv. Jan ustanoven za ochrance Marie Panny a jak podání jde o posledních letech Mariiných, rozdíl se sv. apoštol při oběti mše sv. s matkou Boží o sv. večeri bezpochyby každodenně.

Jemu dopřáno, aby letem orla vyšinul se k prameni světla a zvěstoval věčný rod Syna z Otce (na ostrově Pathmos).

Za Domitiana byl vržen do kotle vařícího se oleje, odkudž však, stav se mučenníkem, vyvázl bez pohromy, aby, jak Pán mu předpověděl, zůstal, až by si proň, vysokého stáří se dočkavšího co apoštola lásky a biskupa v Efesu přišel.

Přichází nyní jméno apoštola Tomáše, onoho nevěřícího Tomáše, jemuž dovoleno bylo dotknouti se ran Kristových, aby se stal věřícím.

A právě nevěra či spíše pochybnost Tomášova jest větším důkazem z mrtvých vstání Kristova, než úžas Maří Magdaleny u hrobu Spasitelova a její výkřik „Raboni“ — mistře můj!

Tak sv. Řehoř ve své homilii na vzkříšení Páně. „Neboť když pochybuující Tomáš dotknutím ran Kristových se přesvědčil o pravdivosti zjevu vzkříšeného Spasitele, tím odstranil rány pochybovačství z našeho srdce, z naší víry.

Sv. Tomáš umřel proklán ostěpy indických pochopů, jak štětcem Rembrandtovým smrt jeho nastíněna v kostele sv. Tomáše na Malé Straně v Praze.

Přichází Jakub mladší, první biskup Jerusalemský, též „Spravedlivý“ zvaný. Deset let před vyvrácením města Jerusaléma Titem vyžádali si jej židé, aby jim pravdu o Kristu pověděl, a sice z cimbuří chrámu. Když pak jim právě o velikonocích pravdu nezvratnou zvěstil o Kristu co pravém Messiáši, byl nástrahou Fariseův s cimbuří dolů shozen a ukamenován. Konečně od jednoho valcháře valchou ubit

Filip, jenž s předešlým ve dvojici bývá jmenován, poněvadž v Římě jejich ostatky spolu v jednom chrámě leží, znám jest svou otázkou: „Pane, ukaž nám Otce, a dosti nám bude!“ Načež slyšeli všichni odpověď Páně: „Tak dlouhý čas jsem s vámi, a nepoznali jste mne? Filipe, kdo vidí mne, vidí i Otce“. (Jan 14, 8.) V Hierapoli, hlavním městě Frygie dostalo se mu na kříži oslavit svého Pána a Mistra.

Bartoloměj, týž apoštol přicházející pod jmenem Nathanael — onen pravý Israel, v němž není lsti (Jan 1, 47.) V Armenii kůže z něho stažena a konečně mečem stat

Matouš, známý onen celník, jenž na pouhé slovo Kristovo „Pojď za mnou“, opustil výnosný závod spojený s vyděračstvím. Sepsal pak evangelium, aby přesvědčil židy o messiášství Ježíšově. To se stalo, jak poznamenal sv. Irenej, touž dobou, kdy sv. Petr a Pavel v Římě kázali, tedy mezi rokem 61 a 66 po nar. Kr. Se světlem sv. evangelia došel až k Parthům (Persii) a tam umučen.

Šimon „horlivec“ a Judas Tadeáš poslední přicházejí z dvanáctera apoštolů. Oba v Persii došli koruny mučnické. O Šimonovi velmi málo jest známo; za to Tadeáš proslavil se svou epistolou obecnou čili katolickou, jež by neškodila, aby i za dnů našich stala se obecnou.

Z ní vyňata jsou slova modlitby po mši sv. konané ku sv. Michaeli: nechť Bůh přikáže jemu (satanáši), aby ustal v boji proti Cirkvi svaté.

Otvírá se druhá řada, dvanáctero totiž mučenníkův z prvních století, a sice: 5 papežův, 1 biskupa, 1 jáhna a 5 laiků.

Řadu papežův otvírá první nástupce sv. Petra na stoličce sv. v Římě, totiž Linus. — Sv. Linus obdržel moc a úřad hlavy církve již tehdy po celém (známém totiž) světě rozšířeně z rukou sv. apoštolů Petra a Pavla, a jest také po své mučnické smrti r. 79 vedle sv. Petra pochován.

Po něm následoval sv. Kletus, rovněž od sv. Petra na kněžství posvěcený a za Domitiana usmrčený.

Třetí v řadě sv. papežů jmenuje se sv. Kliment, jenž se ještě připočítává k tak zvaným „apoštolským sv. Otcům“. O něm píše křesťanský spisovatel Irenej: „Na třetím místě dosáhl stolce římského episkopatu Kliment, jenž ještě sv. apoštoly (Petra a Pavla) viděl a s nimi obcoval, jich kázání slyšel a jich podání (tradici) před očima měl“. Sv. Pavel nazývá ho „svým spolupracovníkem, jehož jméno stojí v knize života“. Od Trajana byl na Chersones (Krim) vysazen, kde asi 2000 křesťanům v lomech mramorových ze skály, na níž beránek nohou hrábnul, vodu vyvodil a tím i množství pohanů na víru obrátil. Za to byla mu kotva přivázána na krk a tak vržen do moře. Křesťané na břehu se modlí, a hle: moře ustoupí 3000 kroků zpět, a objeví se z mramoru zbudovaný chrámec a v něm tělo světcevo. Tyto ostatky vyzdvihli sv. vérozvěstové a apoštolé slovanských národův Cyrill a Method a přinesli na apoštolské pouti s nimi do Moravy a odtud (přes Čechy?) jdouce do Říma, kde jim papež Hadrian II. se svým klérem v ústrety vyšel a sv. ostatky nedaleko Kolisea v chrámečku, již sv. Jeronymu známému, uložil.

Sv. Sixtus neb Sixtus jest onen papež, jenž byl svému zamilovanému jáhnovi předpověděl, že jej po třech dnech mučennickou smrtí následovati bude. Za pronásledování císařem Valerianem stát jest právě, když na svém biskupském stolci v katakombách seděl.

Kornelius, papež, nastoupil stolec Petrův r. 251. Kacíř Novatian učil, že odpadlým křesťanům, neb vůbec po křtu sv. zhřešivším, nemá ani v hodině smrti odpuštění býti. Naproti této, z nelidské přísnosti povstalé nauce postavil Kornel zásadu: že Církev vždy pravé kajícíky, o jichž lítosti lze se nadíti, zpět do lůna svého přijímá a vždy hotova jest odpouštěti. Denně očekával katany a pochopy tyranovy, až konečně z Říma v Civita vecchia (Centum cella) stát jest byl.

Současně s ním byl umčen Karthaginský biskup sv. Cyprian (dne 14. září 258), tedy několik neděl po mučnictví sv. Xista a Vavřince. A sv. Vavřince, kdo by toho milého, líbezného panice diakona římské církve neznal? „Jako Jerusaleml Štěpánem, tak Řím sv. Vavřincem od východu až na západ jest proslaven“. (Z homilie sv. Otce Lva.)

Apoštolové zvolili si ku pomoci, zvláště na ochranu církevního jmění, sedm jáhnův, a totéž činili papežové římstí; oni ku své, biskupův a kněží pomoci světili, zvláště mládence, na jáhny.

Něžný poměr, jaký byl a má býti mezi kněžími a jáhny, vypisuje se v brevíři rozmluvou mezi papežem Sixtem a Vavřincem:

„Kam jdeš, Otče, bez syna? kam pospícháš, svatý knězi, bez jáhna? Ty's nikdy sv. obět bez Tvého služebníka neobětovával. Co pak se ti na mne nelíbí? Ó nechtěj mne tu zanechat, sv. Otče, vždyť já svěřené mi poklady dobře opatroval“.

Tak volal sv. jáhen za svým pastýřem, když byl veden na popravu.

„Já tě neopouštím, synu můj, já tě tu nezanechám“; volá sv. Otec, papež Sixtus II. Tebe čeká ještě tužší boj za víru o Krista, ty dosáhneš většího vítězství nad tyranem. Po třech dnech mne následuješ, kněze levita“.

A kdo by neznal jeho mučennickou smrt a statečnost na rozžhaveném rošti, kdy pečen či smažen, chtěl, aby jej katan obrátil a z něho jedl. Tento světec stal se prostonárodním nejen v celé Itálii, ale i v naší vlasti české. Tomu nasvědčují četné chrámy v Čechách, jakož i sochy, jež si lid náš tak rád dává do štítův svých domů s úmyslem, by chráněn byl proti ohni. V jižních pak Čechách věší hrozny řezábu (onoho červeného ovoce, plectvu v zimě vitaného) též na štítu neb aspoň na obrazy ve světnici.

Jde mezi lidem pověst ta, že když sv. Vavřince hledali, poznamenali dům, v němž on bydlel řezábem červeným; avšak přes noc byly všechny domy hrozny řezábovými označeny.

Aneb ta červená barva řezábu, jenž kolem 10. srpna dosahuje největší rudosti, má znamenati mučennickou smrt, či spíše horoucí lásku sv. Vavřince ku Kristu Pánu, pro něhož hoře, plamenův žár pod ním rozniceného ohně

nečítal. „Na rošti jsem Tebe, ó Bože, nezapřel; a nad ohněm vyznal jsem Tebe, mého Pána Jezu Krista. Zkoušel jsi srdce mé ohněm, ale klamu jsi v něm nenašel. Duše má byla u Tebe, když tělo mé pro Tebe se pátilo. Pro mne nemá noc tmy, ale jasná jest jako den“.

Nad jeho hrobem postavil císař Konstantin před zdí města Říma krásnou basiliku. Jest to jedna ze sedmi hlavních chrámů římských. Tam odpocívá se svým soudruhem sv. Štěpánem z Jerusalema sem přivezeným, jemuž také sám místo udělal tím způsobem, že Bůh na jeho přimluvu kosti, prvými křesťany pro jeho památku zachráněné, na stranu ustoupily.

Proti hrobu sv. Vavřince a Štěpána nalezá se nyní hrobka sv. Otce Pia IX., jenž byl za živa (mravně) pálen Garibaldim — po smrti kamenován římskou lůzou r. 1881.

Nastává otázka, kterou snad mnohý z čtenářů má na mysli, při zmínce o sv. jáhnu Vavřinci, — máme-li pak ještě jáhny jako v první církvi?

Odpověď zní: ano!

Vždyť každý kněz, dříve než byl na kněžství vysvěcen, musil býti dříve vysvěcen na jáhna.

Praze hynější v seminářích, jako Pražském jest ta, že asi dvanáct hodných, pilných, povolanych, zdrženlivých posluchačů theologie ze čtvrtého ročníku o vánocích se vysvěti na jáhny, aby mohli po Praze při slavných službách Božích podle řádu sv. Církve přísluhovati.

Lid je rozezná od ostatních tím, že jáhnové mají černá cingula kolem pasu, kdežto ostatní barvy fialové.

Jáhen se vzdává již co podjáhen vši ženitby, a zavazuje se k modlitbě církevních hodin. Jemu se dovoluje slovo Boží hlásati veřejně s kazatelny; při službách božích slavných zpívá jáhen evangelium a propouští lid zpěvem: *Ite missa est!*

Jáhen smí velebnou svátost do ruky vzíti, jí na oltář vystaviti, neb zdravým v chrámu podávati, neb k nemocným donášeti, item s dovolením kněze slavně křtíti, nic však světiti, ani žehnati. (Pokrač.)

Násilné vyhubení katolické missie v Ugandě.

(Dle „Kath. Missionen, Juli 1892“, podává L. + 25).

(Dokončení.)

Byly dvě hodiny s poledne. Cestou zahlédl jsem, jak patnáct loděk vši silou vesluje k ostrovu Najednou padly rány, a koule jen přely na chatu královu V houští kolem nás strhl se strašlivý praskot: bylo to Maximovo dělo. Král vzal mne za ruku a táhl s sebou pryč. Jen ochrauč Boží děkujeme, že nebyli jsme kulemi jak síto postřeleni. S námi utíkal zástup žen a dětí. Kolik jich padlo! Za krátko dostali jsme se na druhý břeh ostrova, kde byli jsme před kulemi chráněni. Ale co jsme spatřili! Na několik loděk vrhalo se 3—4000 lidí, chtějíce se jich všichni chytiti — divadlo srdcervoucí! A což ten křik! Praskot pušek! Zápas s vlnami! Krále vtlačili do lodice; já musel jsem s ním v úzkostech o svých šest spolubratří. Za chvíli byli jsme ode břehu a spatřili jsme na ostrově požár: nepřítel tedy přistál — musel však dobývat ostrova kus za kusem. Gabriel se zbytekem našich hrdinů (Fundí, Kaggo) a všechna královská pážata byla tam také. Shlukli se na lesnatém hřebenu ostrova, kamž až do noci střeleno na ně z pušek.

A což missionáři? Neviděl jsem jich od toho času. Říkalo se mi, že také oni po prvním výstřelu utekli se na ložky. Zbývala pouze jediná, rychle vstoupili do ní a vzali s sebou křesťanů tolik, že ložka na břehu praskla.

Bylo jim tedy opět nasaditi život. Doslechl jsem, že nevíšimající si boje šli nepříteli vstříc a vydali se bojovníkům Bugandas; tito netýrali jich, spokojivše se odnětím jejich majetku a zejména klobouků. (Vzítí Evropanu v rovníkovém záru klobouk je tolik, jako vydati ho na pospas smrtelnému úpalu slunečnímu.) I chovancům jejich vzaty všechny šaty. Potom zatáhli je vodou do loděk a vysadili na pevnou zemi, kde zastali kapitána. Odtud odvlékli je do tvrze jako zajatce.

Já sám jel jsem smuten, velmi smuten po moři dále, ale šlo to zvolna; naše přetížená kocábka hrozila každým okamžikem se potopiti a s sebou pochovati poslední naději Ugandy, krále a biskupa. Stěží dostali jsme se ze zátoky. Vůkol nás Uganda celá v plamenech. Je to již 20 dní, co oheň v zemi bez přestání zuří: jaké oběti žádáš, Bože, za obrácení tohoto milého národa! — — —

Za noc a den vysílení a zmoření přistáli jsme na Sesse. Odtud musel jsem krále nechat samotna se bráti dále na jih k Buddu; bylo mi pečovati o záchranu spolubratří. Vypravili jsme se všichni společně k řece Kagera na hranice německé. Tu nepřišli jsme do vyhoanství, ale našli nový domov. Nesčíslný počet vystěhovalců, až od hranic Unyorských a od břehů nilských, jde neustále od několika dní za námi. Buddu jest úplně katolické; protestanté, ač desetkráté počtem silnější, byli přece odtamtud zapuzeni.

Kdy skončí se toto hrozné utrpení — jest u Boha, v Něhož doufám, jakož i na svaté mučenníky Ugandské. Řekneme-li to po lidsku: jsou všechny naděje naše asi pochovány. Naši lidé jsou rozprášeni, mnoho vůdců zabito. (Dle anglikánského kazatele Mr. Ashe měli býti pobiti všichni vůdcové, aby lid snáze dal se přivést k protestantismu. *)

Všechny naše stanice rozbořeny, kostely spáleny, žen a dětí na tisíce uloupeno (ani moslemíni neučinili nikdy z lidí tolik otroků), udílení sv. křtu zamezeno, když právě daleko přes 5000 katechumenů k němu se chystalo, mimo něž měli jsme ještě kolem 50.000 katechumenů — nováčků. Než doufám přece pevně, že Bůh opět vzbudí víru v těchto místech přese všecko úsilí východoafrické společnosti ujařmiti nás ve jho islamu.

Poslední dopisy kapitána Lugarda Mwangovi neustále opětovaly výhrůžku, že Ugandu vydá králi moslemínských Bagandů, jménem Mboge. Že protestanté v tomto plánu si libují, je zcela pochopitelno; ale smutná věc je, že všechny porady Evropy, o blaho černechů takový mají výsledek. Jeden rok svobodné vlády Mwangovy — a po mohamedánské řiši a tím i po obchodu s lidmi nebylo by ani památky. Ale tomu angličtí důstojníci nechtěli rozuměti. Jeden z nich pravil mi nedávno: „Ze tří věr Ugandských — protestantské, katolické, mohamedánské — dávám rozhodně přednost této poslední“. Vskutku vystavěl také mohamedánům ve tvrzi měšitu a školu. Vůči katolíkům je zaslepen; spravedlivěji posuzuje protestanty, jichž mravnost právě tak hluboko kleslá jest jako moslemínska. Mimo jiné kouří náruživě konopí, jež má týž smutný účinek jako opium.

Dle posledních zpráv zdá se, že nechťi Mwangy trpěti ani v Buddu. Domlouvají mu úsilovně, aby neposlušal katolických kněží; Pokino výslovně zrážel ho od poslušnosti biskupa.

Bůh je můj svědek! Nikdy neměl jsem jiných zájmů než pro naši svatou víru. Buďte tak dobří a odpovězte na potupy a utrhaní, které snad proti nám budou vymyšleny. Hlavně však hleďte vzbuditi pro nás útrpnost věřících! Ztratili jsme mnoho, a nechceme ani velocipédů ani šampaňského svých protestantských druhů; ale nejnutanějších věcí mělo by nám přec jen dopřáno býti. Tři týdny nemohu ani mše sv. sloužiti ani modliti se brevíř. Ani neviním angl. ckých důstojníků na prvním místě — chybili v tom, že dali se tak snadno oklamati od kmene Bugandas, reverendy (angl. kněžími) poštváného. Škoda, že jsem ztratil na ostrově svoje listy, byl bych vám býval

*) Komu tedy účel posvěcuje prostředky?

Pozn. překladatele.

mohl předložit své dopisování s tvrzi. Nelze uvěřiti, co utrhačných věcí na nás vymyšleno.

Půjdu až k Rižibě, kde vyčkám se svými spolubratřími dalších událostí. Jak měl bych osvoboditi naše zajaté — ještě nevím.

Příkládám dopis P. Guillermaina; je s PP. Levesquem, Houssinem, Moullecem, Gaudibertem a Fr. Amantem ve tvrzi Kompala, a jsou u veliké nouzi a bídě. Dejte se za nás hodně modliti „ut superabundemus gaudio in omni tribulatione nostra“ (abychom hojnou radost měli ve všem protivenství).

Litujeme jen jedné věci: že nedostalo se nám koruny mučednické; ale může se nám jí ještě dostatí.

Ponechávám vaší pečlivosti psáti našemu ctěnému Otcí kardinálu Lavigerie, a vyličiti mu naše postavení a prositi ho, jakož i příležitostně papeže za zvláštní požehnání pro nás. Máme nové mučedníky, kteří — až přijde čas — budou mluvití“.

To obsah psaní biskupa Hirtha ze dne 10. února.

Čtyry dni na to, 14. února, zaslal týž apoštol Ugandy monsignoru Livinhacovi z německé stanice Bukoba, kde dostalo se missionářům pohostinného přijetí, dva listy P. Guillermaina z anglické tvrže „Kompala“, které smutné události ugandské líčí ještě ostřeji.

První list (Kampala 31. ledna 1892) zní:

„Jest nás ještě všech šest na živu, ale jsme pořád ještě zajati v Kompale. Nepřátelé stříleli na dav žen a dětí, které shlukly se kolem nás. Nás netrefili. Bandité vlékli nás po té s posměchem ku břehu. Tam oloupili nás o klobouky a o všechno, co jen se uloupiti dalo. Konečně jsme byli přivedeni ke tvrzi. P. Moullec byl úplně vysílen. Kapitán Lugard vlídně s námi promluvil — ale přece jsme jeho zajatci. Přivlékli sem již 60 našich lidí. Sestra Marie zde ještě není. Ach běda! Jedná se s nimi jako s otroky. My sami vydáni jsme ustavičnému posměchu. Jak dlouho bude trvati naše zajetí? Jaká hanba pro Francii zřítí své syny v anglické tvrzi zajaté a jako sprosté zločince zneuctěné! Ještě nevíme jmen četných obětí. Kapitán Williams chlubil se, že sám svým dělem zničil na dobro šest loděk. Maximovo dělo chrtilo na tisíce kulí do našich ubohých křestanů. Viděli jsme vlastníma očima, kterak nasazovány jsou bodáky na prsa dítek a tyto usmrcovány! Viděli jsme, jak smýkali bezbrannými ženami a je s největší brutálností tloukli. Honba na otroky ještě stále trvá. Ostrov mrtvolami a raněnými je přeplněn. Přes 1000 žen a dětí učiněno otroky. Nemáme již nic — ale důvěra naše v Boha neochábla.“

Druhý list (Kampala, 2 února 1892):

„Jsme ještě pořád zajatci. Odkoupili jsme od samých lupičů vaši mitru, berlu a biskupský kříž. Čekáme nové vraždění. Lugard poslal právě proti Sekibolovi, náčelníku katolickému, 100 vojáků. Před našimi zraky leží 100 beden, v každé 1000 patron. Williams chce stranu Mwangovu vyhladiti na dobro; sám nám to říká. P. Moullec je těžce nemocen, leží na rohožce z rakosí a přikryt jest hadrem ze zkažené bavlny. Angličané nechávají nás úplně nahé. — Nalinya (sestra krále Mwanga a choť jeho velitele Gabriela) je také potajmu v tvrzi zajata. Williams neustále vyhrožuje Vaší Biskupské Milosti. Před očima tohoto kapitána byli jsme vydraní a poháněni; on stál při tom za svým dělem jako voják pyšný na své vítězství. Má také nač pyšným býti: dal stříletí na ženy a děti.“

To obsahují listy P. Guillermaina. Končíme přáním, aby pravda bylo, co nedávno noviny sdělovaly: že totiž Francie odhodlána jest co nejrázněji ujeti se missií katolických, jež jsou přese všechny domácí spory její s církví ještě stále největší a nepřekonatelnou chloubou její.

Na civilisující dravce anglické a nerozlučné druhy jejich, anglikánské missionáře je dávno třeba rázného „Veta“!

O léčení cholery.*)

(*Francouzsky napsal jeden misionář v Syrii.*)

K. Přežil jsem několik cholеровých období, — píše misionář — a jsem zkusil a o čem se přesvědčil, uvádím zde ve prospěch člověčenstva. Celé tajemství vyléčení se z cholery pozůstává v tom, aby se hned na počátku uchopilo prostředků rázných. Nejlepším lékem jest hojně a nepřetržené pocení. Čím déle se s pocením odkládá, tím je vyléčení nejistější.

Nepřijde-li onemocnělý brzy do potu, následuje smrt anebo tyfová horečka, jež horší bývá cholery.

Prostředek k pocení má po ruce i chudás.

Nepišu pro učené, nýbrž pro lid.

Cholera není tou měrou nakažlivá, jak mnohý se domýšlí. Nemocí nejnakažlivější je bázeň, na níž více lidí pomírá, nežli na samou cholera. Proč? Protože bázeň žaludek kazí. Strašpytel ztrácí chuť k jídlu, což jest jeho zkázou. Nechť se nikdo neobává, že by cholera byla takovým morem, jenž by na člověka jako blesk padal, anebo pouhým dotknutím se sděloval. Nakažlivým je pouze mor, jenž i dotknutím se sděluje. U cholery dotýkání nebezpečné není. Lékaři a ošetřovatelé, kteří u choleraou onemocnělých celé noce vytrvávají, je trou a čistí, o mnoho méně na tu nemoc se rozestonávají, nežli lidé, kteří se všech styků s cholerovými vyhýbají. Žil jsem v cholerovém období r. 1866. a 1875. v Bejrutu (Palestina), kde musí misionář po všecken čas prodletí u loží cholerových. Sedali jsme u nich ve dne v noci. Musili jsme často nahrazovati rodiče, kteří se vlastních dětí štítili. Musili jsme jako ošetřovatelé, abychom nemocným odvahy dodali, až k nim samým se skláněti, je třítí, ano i čistiti, a přece z nás misionářů, lékařů, ošetřovatelů a milosrdných sester neumřel na cholera nikdo.

Totéž bylo konstatováno od kněží a řeholnic z Egypta. Já, opíraje se o skutečné události, mám za to, že cholera se dotýkáním nesděluje. Možná že v jiných krajích je tomu jinak. Proto jen ať se nikdo při ošetřování choleraou onemocnělých zbytečně nebojí. Viděl jsem utíkatí od žen muže, od dětí rodiče a děti od rodičů. Lidé vzdělaní mají povinnost lid o tom poučovati a jemu dobrý příklad dávatí.

Cholera nevsedá na člověka náhle, ona se oznamuje lehčí churavostí, lehčí indisposicí žaludku. V době cholerové, komu vůbec žaludek špatně netráví a kdo chrání se přeplnění žaludku jídlem a pitím, ať jen každý žije klidně bez obavy, že by ho někde stihnouti mohla cholera. Dle mých zkušeností oznamuje se cholera i na deset dní napřed tím, že člověku bývá nanic, pak teprv dostavuje se průjem. Po průjemu nastává pravá cholera prudkými bolestmi v životě. Začala-li cholera přerušením trávení, pak vystupuje velmi prudce. Skoro vždycky předchází průjem tu pravou těžkou cholera na kolik dní napřed. Tak zvaná cholera suchá čili nervosní má tytéž příznaky, jenom bývá bez průjmu a bez vrhnutí. Ať si ale je cholera jakákoliv, přikročili se ihned k léčení, je vyléčení takměř jisté. Kde organismus je příliš slabý, tam ovšem více méně každá nemoc působí smrtelně. Celé umění vyléčení z cholery pozůstává v rychlém a důkladném potu. Jakmile kdo v čas cholery cítí na sobě indisposici, nechť hned jde do postele. Nechť si dá ihned uvařiti něco pro pot, ku př. bezový aneb lipový květ, heřmánek s přidáním kořalky anebo rumu a na tělo pak teplé přikrývky, pod nohy lahve se vřelou vodou, poklice v plátně zaobalené. Lék pro pot musí se vypít pokud možná

*) Žurnály, jež by řádky tyto otiskly, žádáme, aby uvedly pramen, odkud je vzaly.
Redakce.

vřelý, okna, dvěře se zavrou a nemocný na loži pečlivě se ucpe peřinami, příkrývkami a pod., jen aby mu nikde teplota neucházela. Aby nemocný dříve do potu dokonalého přišel, nechť vypije dva i tři koflíky odvaru za sebou a nechť se i tře, ale pod příkrývkou buďto holou rukou, olejem, flanelem a pod. Nejvíce musí natíratí se hřbet po celé délce, jenž stydne nejdříve, pak i prsa, ruce a nohy, jež stydnou též. Nemocný odkryt býti nesmí. Sebe menší ochlazení anebo přerušení potu může míti vážné následky.

Nepotí-li se nemocný v prvních 20 minutách, musí dávky pro pot se opakovati, taktéž i tření. A i když se již potí, nechť se mu ještě dávají odvary a nechť se dále tře, aby pocení bylo úplné. Začne-li se nemocný potit za čtvrt hodiny, vyvázl již ze všeho nebezpečí. Nad onemocnělým nesmí se zoufati nikdy. Mají se pokusy s potem činit povždy, i když se zdá, že již je pozdě. Při choleře dějí se časem zázraky. Najednou zdá se jako by již umíral a v malé chvíli cítí se nemocný zdrav. Jenom ne pocení přerušovati. Nemocnému nesmí se trpěti vystrkování rukou anebo nohou, anebo sundávání čepičky, šátku a pod. s hlavy. Začne-li se potit brzy, nedostává nemocný ani žízně. Zamešká-li se ale pocení, pak žízeň bývá palčivá a neuhasitelná. Avšak ledu by se mu dávati nemělo. Vždy jen nápoje horké.

Abyste ve světnici trochu vylepšil vzduch, mohou pootevřítí se dvěře anebo okno — na pár minut.

Tolik uvádím z vlastní cholery zkušnosti.

Vraždy vězňů v Paříži roku 1792. na počátku měsíce září.

Vraždy vězňů v Paříži od 2. až do 5. září 1792 nebyly dříve správně posuzovány a teprv na základě objevených listin dají se jejich příčiny a následky náležitě objasniti. Nevznikly toliko výhrůžným provoláním vůdce vojsk německých aniž jen úmyslem lidu, aby všichni protivníci republiky dříve doma byli zničeni, nežli se potábně proti zevnějšímu nepříteli, leč spíše byly páchaný z vůle a rozkazu lidí nesevědomitých, kteří za každou cenu chtěli vládu uchvátiti nad Francií, ano byly osnovány i od zlosynů, kteří dychtli se obohatiti statky povražděných. První přípravou k vraždění byl rozkaz národního shromáždění, aby obec pařížská dala v městě prohledati všechny domy, zabavila zbraně a vozy, pokud by se hodily k válce. Všem občanům podezřelým měla se odebrati zbraň a dáti obrancům vlasti. Toto nařízení dalo obci pařížské záminku, aby nejen domy prohledávala, ale aby zatýkala všechny podezřelé osoby. Leč obci byl každý podezřelý, kdož proti revoluci mluvil, ve prospěch královského dvoru někdy jednal, aneb vůbec rodem a stavem svým vynikal. 29. srpna oznámeno veřejně na rozích všech ulic, že každý od 4 hodin odpoledne má býti doma; kdokoliv by po této hodině se nacházel v jiném domě, bude považován za podezřelého, zatkne se a jeho byt se zapečetí. Nikdo nesmí ani ve voze jeti ani pěšky jíti v tom čase po ulici, leda jen stráž a vyšetřující úředníci; dovolení k cestování se nedá a brány se zamknou. Obcím okolo Paříže nařízeno, aby každého chytli, kdoby z města odcházel. Tichost hřbitova panovala najednou v ulicích jindy tak hlučných. V 10 hodin v noci počalo prohledávání domů na jednou v 48 čtvrtech, v každé od 30 zřízenců, z nichž vždy dva a dva se odebrali do jednoho domu; takto bylo 15 × 48, tedy 720 domů v první hodině prohlíženo. Řemeslníci vstoupili se zřízenci do jednotlivých domů, aby otevřeli zámky, vypáčili dvěře, vyslídili úkryty.

Vždyť někteří uzavřeli se v tajné skříně, jiní vlezli mezi dva slamníky v posteli, druzí uschovali se v prázdné sudy. Šlechtici, kněží, po kterých

nejvíce se pátralo, ukryli se pod střechami, v zahradách, do stodol, jak to dovolovala krátkost času a místní příležitost. Prohledavatelé však byli chytrí a při tom surovci. Prošby a nárek žen a dětí nepomohly. U koho se našel nějaký odznak královský, knoflík u kabátu, časopis, dopis, byl zatčen, což se vykonalo hrubě i nemilosrdně. Číslo zatknutých bylo veliké neb se udává 3000 ano i 8000. Aby někdo byl zavřen, dostačilo, když měl tajného nepřítele a neb když politoval uvězněného krále. Prostory radnice, kamž zatknutí se nejdříve vedli, brzy byly přeplněny. Někteří tu byli propuštěni, mnozí spasili se podplacením strážníků. Ostatní jsou odtud vedeni do žalářů, kdež jich jména a příčina zatknutí byla zaznamenána do zvláštních archů, které pak prohlíželi osnovatelé vražd budoucího měsíce září. U kterého jména udělali křížek, tento byl k smrti určen; život takto neznámenaných ponechán choutce soudců.

Když jisté předměstí pařížské v těchto dnech se usneslo, aby vzhledem na nebezpečí země všechny podezřelé osoby v žalářích byly umrceny a když národní shromáždění rozhodlo, že má být pokutován smrtí každý, kdo by se zpouzel uposlechnouti rozkazům úředním, tu druhého září o dvou hodinách odpoledne vypálena rána dělová na poplach, aby vrahové od obecní správy objednaní se sešli, do žalářů pospíchali a počali své krvavé řemeslo. Vrahové ozbrojení šavlemi, ručnicemi, bodáky, sekerami, vylámali dveře vězení, zaujali místa žalářníků a zmocnili se vězňů, kteří tu 14 dnů hromadění byli. Členové městské rady řídili soud, před který vězňové dle záznamů učiněných vedení a až na nepatrné výminky rychle odsouzeni byli. Odsuzování dělo se slovy: „Odveďte občana do vězení!“ Nad kým tato slova byla vyřčena, byl veden dveřmi do dvora neb na ulici, kdež bez milosrdenství ihned zavražděn. Kdo byl osvobozen, uslyšel zvolání: „Ať žije lid!“

Aby čtenáři nabyli alespoň slabé ponětí o dnech hrozných hromadného vraždění, podáme věrnou zprávu o těchto děsných událostech dle poznámek duchovního Sikarda, jenž taktéž zajat a po překonání velikého nebezpečí konečně zachráněn byl. Tento muž, který přemnohým nešťastníkům řeč navrátil, právě 26. srpna vyučoval, když ho 60 mužů šavlemi a pikami ozbrojených zatklo. „Nikdo tenkrát nebyl prost podezření; náš Sikard měl jen jediného nepřítele, kterémuž však dříve mnohá dobrodini prokázal a jehož jméno přece neudává, ač nástrahami jeho málem by byl o život přišel. Tento jeho nešlechetný protivník použil vhodné doby této, aby Sikarda zničil a spojil se k tomuto účelu s některými stranníky. Sikard vypravuje, jak zajatým dělali ve vězení naději, že budou moci odebrati se do ciziny, ačkoliv nikdo neměl odcestovati, poněvadž všichni byli k smrti odsouzeni. Zajetí v bláhové důvěře, že budou propuštěni, loučili se vzájemně, neb každý jinam se odebrati hodlal. Avšak byli sice z vězení vyvedeni, ale nikoliv na svobodu, leč opět do jiného žaláře, kdež je jistá smrt očekávala. Vždyť přiblížilo se poledne 2. září. O 2 hodinách počalo zvonění na poplach, jež oznamovalo, že má počíti vraždění. O tom vypravuje takto Sikard: „Ihned vrhla se ozbrojená luza do našeho vězení, chopili se nás a hodili nás ven, aniž by nám popřáli času, abychom své věci s sebou vzali. Ve dvoře tázali se nás, jestli chceme ve voze neb pěšky do opatství v žalář proměněného? Když jsme prosili za vůz, rozkázali, aby jich 6 přijelo. Bylo nás zajatých 24. Zvolil jsem první vůz a to mne spasilo. Vstoupil jsem nejdříve a posadil se na zad do vozu, v kterém nás 6 sedělo; druzí vězňové byli v ostatních 5 vozech. Dáno znamení, aby se jelo, kočím však přísně nařizeno, aby velmi pomalu jeli. Vojáci, kteří nás doprovázeli, nám nadávali a hrozili, že se živi nedostaneme do opatství, protože nás lid na cestě již uškrtí. Lidu, který se tlačil k vozům, říkali vojáci: „Vizte, to jsou naši nepřátelé, kteří zradili pohraniční pevnost cizincům a jenom čekali, až odejdete z města, aby tu povraždili vaše ženy a děti. Chopte se šavli a pik a skolte tyto netvory.“ Při tom sami těmito zbraněmi do nás sekali a píchali. Rozkámeného množství stále přibývalo, čím více jsme se k opatství přibližovali. Chtěli jsme zavřítí

dvířka u vozu; donutili nás, že jsme je otevřené nechati musili, jenom abychom co nejvíce byli hanobeni a týráni. Jeden z mých druhů dostal ránu šavlí do ramenou druhý do tváře, třetí přes nos. Moji druzi dostali rány za mne, protože jsem seděl v zadu. Krev mých přátel tekla před mýma očima. Ve středu zuřivého množství byli jsme beze vší ochrany.

Každou chvíli očekával jsem, že zemřeme. Považte, jak mně bylo! Na křižovatce jistý zuřivec skočil k vozu a vrazil meč do prsou prvního duchovního. Tak jsme se dostali k opatství! Tam na nás již čekali objednaní vrahové. S námi měli učiniti počátek. Lidem se naplní dvůr. Luza obklopí naše vozy. Jeden náš soudruh doufá, že útekem se spasí a skočí mezi lid. Okamžitě byl usmrčen. Druhý též se pokusí utéci a již se zdá, že uprchne, leč vrahové vrhnou se na novou tuto oběť a i on vykrvácel. Rovněž třetího neušetřeno. Vůz zastaví se nyní před síní výboru soudního. Čtvrtý zajatý hledá ochranu v síni samé. Vrahové mají za to, že není nikoho více v tomto voze, nechají jej zatím na pokoj a vrhnou se s velikou zuřivostí na druhý, třetí a čtvrtý vůz, vyhodí z nich ubohé zajaté a povraždí je ve dvoře.

Sikard vypravuje dále: „Rychle jsem se zotavil z omámení, do kterého mne uvrhlo vraždění mých bratří, a pozoroval jsem, že vrahové se vzdálili. Použil jsem příhodného okamžiku, vystoupím z vozu s jediným ještě zbylým soudruhem a vrazím do síně výborové, a byl bych tu zachráněn býval, kdyby byla nás nespozorovala ženština, kteráž ihned ohlásila vrahům náš útek. Když několik minut uplynulo a nikdo nepřicházel, myslil jsem, že na nás zapomenu. Leč tu ostře tlučeno na dvéře a žádáno vydání nás zajatých. Když výbor váhal otevřítí dvéře, hromové rány sypou se na dvéře a zběsilci vrhli se na nás. Zuřivý vztek je tak pomátl, že zajatce nemohli hned rozeznati mezi výbory soudními. Já byl mezi úředními osobami stejně oblečen jako tito. Avšak nejdříve byl poznán můj soudruh a pak já sám. Dva zuřivci křičí: „Tu jsou potvory, které hledáme!“ Ihned popadli mého spoluzajátce za vlasy, vrazili mu piku do prsou a vrhli jeho mrtvolu mně k nohám. Již chtěl kdosi ze zástupu vzteklého i do mých prsou piku vraziti, když hodinář Mounot, můj známý, náhle se objevil, mezi pikou namířenou a mezi mne se postavil, svá prsa odhalil, osloviv lotra, který mne probodnouti chtěl, těmito slovy: „Viz, toto jest srdce, kteréž dříve tvá pika proklátí musí, nežli zasáhne duchovního Sikarda, otce hluchoněmých, největšího dobrodince lidstva. Jenom přes mou mrtvolu se k němu destaneš“. Vrah ustál od útoku a já byl zachráněn, leč jen na okamžik, protože vztek zírál z očí celého zástupu. Mou úlohou bylo všechny vrahy ve dvoře získati, neb tito rozhodovali nad životem a smrtí. Vystoupil jsem na vyvýšené místo a prosil jsem zběsilé množství, aby mne několik minut poslechlo: „Přátelé! Chcete zabítí nevinného, aniž byste ho vyslechli?“

„Byl jste mezi těmi, které jsme zabili, a proto jste tak vinen jako oni.“
„Poslechněte mne jenom chvílku“, odvětil jsem, „a když mne ještě potom k smrti odsoudíte, nebudu si stěžovati. Jsem ve vaší moci. Dříve musíte zvědětí, kdo jsem, čím se zaměstnávám a pak rozhodněte nad mým osudem. Jsem duchovní Sikard“.

„Duchovního Sikarda, otce hluchoněmých, musíme slyšeti!“ křičeli mnozí.

„Vyučoval jsem ty, kteří jsou od narození hlouzí, a protože těchto více jest mezi chudými nežli mezi bohatými, působil jsem takto více pro vás nežli pro boháče“.

Tu byl jsem přerušen voláním: „Duchovního Sikarda musíme zachrániti; on jest příliš užitečný, abychom ho zabili. Jeho celý život jest věnován blahodárné činnosti. Nemá ani času, by se stal spiklencem proti vlasti“. —

„Ano“, musí zachráněn býti“, volali všichni.

Vrahové, kteří za mnou stáli, vyzdvihli a nesli mne do prostřed zástupu, který se nabízel, že mně ve vítězoslávě domu dovede. Nepřijal jsem

nabídku. Raději vrátil jsem se do vězení a chtěl jsem býti osvobozen od stávajícího úřadu, který mne uvěznil.

Avšak takto ještě Sikard si nezachránil život. Vypravuje dále: „Výbor soudní byl shromážděn; pod jeho okny byli vražděni všichni zajatí, kteří se nalezali ve velikém vězení opatském, kdežto soudci klidně rozprávěli o záležitostech státních, ačkoliv k nim dorážely hlasy vražděných. Kladli na stůl soudců skvosty, jež našli u nešťastných, a z nichž ještě krev tekla. Seděl jsem u téhož stolu. Nyní přikročí kat s vykasanými rukávy a se šavlí krví zbrocenou, i praví: „Prosím pro své hodné spoluvojáky obuv šlechticů, které právě rozsekávají; naši udatní bratři jsou bosí a mají zítra táhnouti na hranice proti nepříteli“.

„Nic není slušnějšího nežli toto“, odpověděli soudci.

Tu přijde jiný vrah s druhou prosbou: „Naši rekové, kteří ve dvoře zabíjejí, jsou unaveni, mají velikou žízeň, prosím o víno“. Soudcové povolí 24 džbánů vína. Na to hlásí člen výboru obecního soudcům: „Obec vám vzkazuje, že vám pošle pomoc, jestli jí potřebujete!“ Odpovědíno, že toho není zapotřebí, že všechno jde dobře. „Přicházím právě z karmelitánského žaláře, odpověděl, a tam též všechno dobře dopadlo“. Z těchto slov vysvítá, jak obec pařížská úředně se účastnila vraždění těchto.

„Noc byla již tu a já prosil, pokračuje Sikard, abych mohl odejiti. Žalářník nabízel mně útulek u sebe. Bylo to vnuknutí prozřetelnosti, že jsem nepoužil jeho světnice, neb v ní byli dva moji soudruzi zavražděni. Šel jsem do žalářní komory prázdné. Jakou to noc jsem měl! Pod mými okny bylo vražděno. Smrtný křik nešťastníků, rány sečné zbraně dopadající na hlavu nevinných, řvaní vrahů, jásot diváků — všechno to znělo v mých uších. Poznal jsem i hlasy soudruhů, kteří sem na večer z radnice byli přivedeni. Slyšel jsem otázky vrahů a odpovědi vražděných. Byli ihned probodnuti za hrozného pokřiku diváků, kteří tleskali a okolo každého zavražděného tančili. Lotři si stěžovali ještě, že šlechtici brzy umírají a jenom nejpřednější vrahové mají potěšení, že mohou do nich sekati. Rozhodli, že budou jen plochou šavlí je zabíjeti a že musí dříve dvěma řady vrahů projíti každý zajatec, nežli dostane poslední ránu smrtelnou. Pro obecnost postavily se okolo lavice, na něž zasedli páni a dámy; z posledních zvláště mnohá ještě svíčkou si svítila na obličej mrtvol, tak jí zajímalo toto děsné divadlo!

Vraždění v tomto a snad i v jiných vězeních ukončilo se teprv 4. září, neb tento den dostali vrahové od obecního zřízence tento dopis: „Milí kamarádi! Vám se tímto nařizuje, abyste dali mrtvoly odnésti a krvavé skvrny umyli zvláště v chodbách, komorách a na schodech opatství; k tomuto účelu dostáváte právo najmouti dostatečný počet hrobařů, vozků a pracovníků.“

Počet zavražděných v těchto dnech nemůže se přesně zjistiti, poněvadž seznamy zajatých nejsou více všechny zachráněny. Někteří dle nejdůkladnějších prý výpočtů udávají 1368 až 1458; jiní mluví stále o 8000, druzí tvrdí, že ve vězeních 1005 v celé Paříži 7060 lidí zabynulo.

Listina zajatých z opatství jest zachována a má skvrny po krvi a víně, což by dokazovalo, že vrahové, když ubíjením nevinných se unavili, také si zahráli na soudce, a naopak, že soudcové se stávali zase vraždícími. V každé příčině jsou ty skvrny svědectvím, že soudcové se neštíteli posilňovati se vínem při svém krvavém řemesle. Ještě namane se nám otázka, kdo byli a kolik bylo vrahů? Byli to nejvíce najatí lidé, vraždili za mzdu a jednali jménem obce pařížské. Jejich počet nedá se určití taktéž, jak jejich obětí. Zdá se, že jich bylo asi 300. Jeden z nich na ulici chvástal se, že 65 zajatým břicho rozpáral. Druhý jakýsi mouřenin prý sám za tři dni a tři noci skolil více nežli 200 vězňů. Po každé ráně, již své oběti zasadil, dal se do brozného smíchu, jakoby se radoval, že se může mstiti na běloších za hříchy od těchto na mouřeninech spáchané. Osud vrahů byl smutný, jejich ohavným skutkům přiměřený. Někteří byli později pro toto vraždění odsouzeni k smrti, jiní zhynuli ve vyhnanství na nezdravých ostrovech, druzí zlým svědomím

trápení a v opovržení svůj bídný život dokončili, ano ne jeden z nich zšílel. Hlavní původci vražd, tito praví vinníci nemilosrdně sebe vzájemně vraždili, jsouce pronásledováni upomínkami na nevinné své oběti. Byl to Marat, skoro nepřičetný krvožiznivec, který již dříve lid vyzýval k vraždě uvězněných. Danton, který v záhubě protivníků viděl vhodný prostředek, aby ostatní nepřátele zastránil.

Robespierre svými popudlivými řečmi nabádal lid a obec pařížskou, aby svobodu zabezpečili smrtí zrádců. Tito tři byli asi hlavními strůjci krvavých událostí v prvních dnech měsíce září a také všichni tři vzali za své v revoluci, již sice pomáhali vyvolati, ale nedovedli ovládati, jsouce od ní sami pohlceni, jak ještě někdy blíže povíme.

Staň se vůle Páně.

Povídka z naší doby.

Napsal Antonín Plaček.

(Pokračování.)

Bylo časně z jara. Sníh se úplně roztál a ustoupil mírnějšímu počasí.

U novodvorského starosty Makovce bylo hlučno. Odbývala se právě obecní hromada. Makovec nemoha odolati pokušení chtěl se pokusiti o pěstování zeleniny za příkladem „obce baráčnické,“ a k účeli tomu svolal hromadu, by se na tom usnesla. Půda bohaté obce novodvorské nebyla sice plánu tomu přízniva, ježto pozemky její, jsouce v úzké pruhy se širokými mezemi rozkouskovány, táhly se dobré půlhodiny až k císařské silnici, jež do krajského města vedla. Bylo zapotřeby zcelení pozemků těchto. Tento tvrdý oříšek měli sousedé novodvorští dnes rozlousknouti. Nerozlouskli ho, neboť o odpor souseda Šykýře se veškeré vyjednávání zhatilo. Týž nechtěl o zcelení ani slyšeti. „Kdyby jste hotově pozemky své zcelili, kudy pojedete na zadní hony? kdyby jste mě dávali ještě jednou tak velký kus zadních honů, nedám své přední. Co mohla obec baráčnická učiniti, toho nedokážem; poměry půdy naší jsou jinaké, pomýšlejme na něco jiného.“ K němu se přidal soused Pech, který též o sloučení ani slyšeti nechtěl a pravil rozhorleně:

„Máme se snad po těch proklatých modlářích opičiti, a tak doznati, že všude a ve všem má ten černý kněžour pravdu? On jest vším vinen, Ratibor jest loutkou v rukou jeho, vše tančí dle jeho noty, co on chce, musí se státi. Nechme jim jejich košťálnictví a vystavme nějakou továrnu. Myslil bych, že by se nám lihovar nejlépe hodil; zemčat sažíme rok od roku více a více a kořalka se nyní pije i ve větších domech. Odbudeme rázem svá zemčata, která od nás nájemce odebrat musí a shrábneme hezký peníz každoročně bez velkých mozolů do kapes nájemného.“

Návrh tento se všeobecně sousedům zalíbil a ježto byli zazobáni, usnesli se k radě souseda Trnky lihovar zaříditi. Zplnomocnili starostu Makovce a oba radní Trnku a Pecha, aby jeli do krajského města a se staviteli a strojníky vyjednávali. Nyní ukážou té holotě baráčnické, co dovedou. Se stavbou se započne neprodleně. Stavitel zhotoví plány, strojnická továrna dodá stroje, vše půjde, jako když namydli. Obec vypálí sama cihly a dodá z obecní vápenky potřebné vápno. Dříví stavební se porazí v obecním lese. Nebude to tedy tolik státi a občanům vzejde značný zisk.

Po poradě šlo se do obecního hostince, na němž byl štít: „U Tábory“ zavěšen a hodovalo a pilo se pozdě do noci — na obecní rád.

Starosta Makovec byl vysoký muž přísných tahů: hrdost a jakási samolibá zpupnost vyzírala ze zraků jeho. Na svém postavení si velice zakládal a vynaložil mnoho na volby, jen aby za starostu zvolen byl. Konečně se mu též po mnoha pletichách podařilo, že byl i za starostu okresního zastupitelstva zvolen. Půjde-li to tak dále uloví snad konečně i nějaký mandátek do zemského sněmu.

Domácnost páně starostova nebyla klidna. Syn Jiří, studoval v Praze na doktora, druhorozený Matěj, byl na hospodářské škole v Táboře a dcera Beáta přijela právě z institutu drážďanského a přivezla do Nových Dvorů jiný mrav a jiný kroj. Tatík měl nyní plnou hlavu starostí. Synové potřebovali na studiích velmi mnoho peněz a slečna dcera činila velké a na vesnickou dívku dosud neslýchané požadavky, jež papínek svému mazlíčkovi odepřítí nemohl. Bylo na ní viděti, že jí nevychovala něžná láska mateřská, že jí nevodily ruce pečlivé a starostlivé matičky, která již mnoho let na hřbitůvku novodvorském ve stínu smuteční vrby sen věčného odpočinku požívala. Bylo jí sotva tři roky, co se stala sirotkem, a zpupnost otcova a jeho nezkroceně vášně nemohly jí matku nabraditi. Makovec zjednal o jednu děvečku více a svěřil jí vychování něžného sirotečka, nestaraje se o jeho duševní vývin. Chůva, rozumu omezeného, nechala dívku činiti dle své vůle a tak se místo ctnostné, něhyplné panny, stala svěhлавou koketou s hezkým sice líčkem, za to však s tvrdohlavou myslí a tvrdým jak ocel srdíčkem. Byla štíhlé postavy a temné pleti; její černý havraní vlas leskl se jak jemné hedvábné vlákno a dosahoval jí až k patě; když jej ve dva pletence spletla a kolem své pyšné hlavinky jako korunku svinula, byla skutečně svůdně krásnou. Pod vysokým klenutým čelem trůnilo dvě ohnivých očí, z nichž sálal šířající plamen a běda hochu, na něhož svůdně pohledly. Veškerá omladina z celého českomoravského pohoří blouznila jen o sličné krasavici novodvorské.

Však s ní myslil hrdý Makovec vysoko. Každému vychloubavě vypravoval, kolik tisíc jeho dcera manželé svému přinese a jak bohatou výbavu mítí bude. Svatba musí býti hlúčná, aby o ní celé pohoří na deset mil vědělo. Záletníků měla mnoho; neuplynula ani jedna neděle, aby nebyli u starosty hosté. A Makovec se dal vidět.

* * *

Hned druhého dne počalo upisování akcii na spolkový lihovar, jichž polovičku převzal starosta jménem obce a takto byl podnik zabezpečen. Když byly veškeré akcie upsány, odjeli zvolení občané do krajského města, kde se brzo se stavitelem dohodli, když se byl týž zavázal veškeré zařízení do lihovaru dodat, by nemuseli občané do Prahy jeti a tam opět s továrnou na stroje vyjednávatí.

Po příjezdu obecní deputace nastal v Nových dvorech nevidaný dosud ruch. Staveniště bylo hned u samé obce vyhlednuto a dělníci počali kopati základy k novému lihovaru. Stavitel přinesl z města několik plánů hotových a po delší debatě usneslo se zastupitelstvo obecní jeden z nich definitivně přijati.

2 Spor o Dubinky.

Dlouholetý spor o obecní les v Dubinkách vlekl se do nekonečna. U okresního soudu v P. —, kde se sporná tato pře vedla, rozhodli ve prospěch chalupníků z Horních Nových Dvorů, s čímž opět nebyli sedláci čili statkáři z Dolních Nových Dvorů spokojeni a rekurovali prostřednictvím pražského advokáta proti tomuto rozhodnutí. U krajského soudu přičkli opět Dubinky statkářům a tak to šlo ustavičné. Celý les již ani za to nestál, co obě obce prosoudily a starosta Ratibor navrhoval již dávno, aby občané všeho soudu nechali a o Dubinky se nestarali, že za tu výlohu ani nestojí; zůstal však v menšině. Letos mělo přijíti konečné rozhodnutí z Vídně.

Inženýři a lesníci jako znalci od soudu povolání změřili obě obce i s Dubinkami křížem křížem, přijížděli a odjížděli a napočítali ohromných

výloh. Inženýry a lesníky častoval novodvorský starosta bohaté a často se chlubil, že je má úplně v kapse a že Dubinky statkářům připadnouti musí.

A nemýlil se. Po dlouhých soudech přišel konečně soudní výrok, jenž Dubinky statkářům Novodvorským, jako starousedlým statkářům a původním sídlitelům přisoudil. Výlohy byly na polovic oběma obcím k placení přisouzeny.

Tím se zdálo, že bude celý spor zažehnán. Nebylo tomu však tak. Dubinečtí cítili se býti výrokem soudním zkráceni a panovalo li až dosavad mezi oběma osadami jakési napnutí, vypuklo nyní v zjevné nepřátelství. Do Nových Dvorů nepáchl z Dubinek nyní nikdo ani nohou a občané obou vsí odcizili se sobě tou měrou, že se hlavně omladina téměř ani neznala.

Nejvíce ze všech láteřil na nespravedlnost lidskou soused Čech. Kdyby všickni povolili, on sám jediný nepovolí a podívá se na toho, kdo by mu chtěl v lese rozkazovati. Jezdil tam otec, děd i praděd; jeho chalupa je veskrze z dříví dubineckého roubena, nedal za ně nic a nyní by měl dříví kupovat. Marně mu vykládal Ratibor malomocnost počínání jeho, marně mu Velebín vysvětloval, že snaha jeho jest plování proti proudu, že nic nesvede a jen sobě ublíží, — starý Čech si zůstal ve vzdoru svém důsledným a považoval Dubinky za majetek chalupníků. —

Statkáři jásali nad výhrou a jali se hned potřebné dříví ku stavbě lihovaru káceti a v brzku vyporáželi mohutný les až na nepatrné mlázi a zákrsky. Nyní teprve ustanovili hajného a bránili úsilovně dubineckým do lesa jen páchnouti, ba ani stelivo nesměli jako jiná leta z Dubinek odvážeti. Jsouce výhrou povznešeni, počali dubinecké občany rozličným způsobem dráždit a jim se posmívati. Rozvážní staří sousedé dubinečtí činili, jako by toho ani nezpозorovali a Ratibor je potaji ustavičně konejšil.

Jinak ovšem bylo s mladšími, horkokrevnými. Tito se hanbili za prohru svých otců a chystali se rovné spláceti rovným. V tom je starý Čech výborně podporoval a kde jen mohl, škodil milostpánům novodvorským.

Aby je notně pozlobil a jim ukázal, že se jich nebojí, vstal jednoho jitra časněji, nežli obyčejně a poručil mladému Čechovi by za ním do dubinek přijel s trakařem, že tam steliva pro dobytek se ženskými nahrabe. Tak se vydali na cestu. Buclatá červenolící Baruška, zínka mladého Čecha, s Marjánkou, svojí švegruší, a s Jeníkem byli již v Dubinkách, když tam mladý hospodář přijel. Ženské nahrabaly do nůši a mladý naložil na trakař a pokryl stelivo narezanými březovými větvemi, z nichž chtěl několik košťat uvázati. Starý Čech v lese dosud nebyl.

Barušce se mnoho do hrabání steliva nechtělo a jen s velkou nechtí naplňovala svoji nůši. Věděla, že se to dobře neskončí, neboť znala zarytost jedné a neústupnost strany druhé. Ohlížeje se plaše kolem, pravila k svému muži:

„Václave, dnešní práce se mi pranic nelíbí a mám divné tušení, že to špatně skončí. Hleď, soudním výrokem byly nám Dubinky odejmuty a Novodvorským přiřknuty. Nejednáme tudíž dobře, když se jako zloději do cizého lesa ploužíme. Starosta Makovec se to dojistá dozví a naskytne se mu vítaná příležitost, by si na nás záhu schladil.“

„Mlč a nemudruj. Tatík tomu dojistá lépe rozumí a tvrdí, že jsou Dubinky naše a že soud ještě poslední slovo v záležitosti této neřekl. Půjdeme do Vídně a uvidíme, kdo na posled vyhraje.“

„Nevím, nevím, Václave, jak bude ta výhra vyhlížeti; měla bych sto chutí stelivo rozházeti a jíti domu s prázdnou nůši. Dle výroku soudního pášeme krádež a já jsem z poctivého rodu a tu bych nerada nesla nějakou špinu na svých bedrách. Tvůj rod, Václave, jest též čist ode vsí nepravosti, a bylo by zajisté lépe, kdyby —“

„Makovec jde!“ rozkřikl se Jeník a vzal do zaječích.

„Ženské,“ zvolal mladý Čech, „seberte nůše a hajdy k domovu.“ Sám pak pohodlně rovnal na trakaři březové proutí a očekával klidně Makovce.

Tento si hrdě po cestě do Dubinek vedoucí vyšlapoval a spatřil mladého Čecha v lese, i zrychlil své kroky.

„Hoho, tak ty tak!“ rozkřikl se hněvivě. „Ihned všeho nech a táhni odtud! To by tak scházelo, aby ta holota nás ještě nyní okrádala; již jste užili Dubinek dosti, nyní je opět řada na nás, rozumíš.“

„Pantáto,“ zvolal Václav nakvašeně, „u nás nejsme zloději, rozumíte. Dubipky jsou od nepamětna naše a vzíti si je nedáme. Tak ani toho trochu steliva bych si nesměl nahrabat? To dovolí i panský hajný. Myslíte když jste vyhráli, že je soud u konce, chyba lávky, nyní teprve započne; máme ve Vídní dobrého obhájce, uvidíme, kdo zde bude naposledy koho vyhánět, zdali vy mne, a nebo já vás!“

„Í podívejme se na pískle jak umí cvrlikat,“ rozkřikl se Makovec. „Počkej, naučím tě jinou zpívat. Hola, kde jste kdo, hajný, kde u všech čertů vězíš!“

V tom se ozvalo v lese houkání a po malé chvíli objevil se hajný Straka, žena před sebou obě ženské. Mladá selka ve tváři jen hořela, kdežto svobodná Marjánka sobě statně vykračovala a hajnému nejhezčí jména dávala.

„Ah, tot máme celé hnízdo pohromadě. Výborně,“ zvolal Makovec. „Strako, zítra vše u okresního soudu udáš, rozumíš; nepotřebuješ žádných svědků — neboť jseš pod přísahou a ostatně, tamhle jde Pech se Šykýřem, můžeš je za svědky udat, rozumíš?“ a užaslých vinníků si více nevšímaje, krácel nadutě do vsi.

Sémě nesváru bylo tedy opět rozeseto a neslo v brzku ovoce.

Asi za osm dní po této události dostavil se do statku k Čechovům soudní posel Kornout a doručil mladým manželům Čechovým, Marii Čechové a Janu Čechovi obsílku k soudu, kde se měli zodpovídat z přestupku krádeže spáchané lesním pychem.

Mladá hospodyňka potvrdila mlčky příjem obsílky, vyšla ze dveří a propukla v usedavý pláč. Aby se toho byl její tatiček dočkal; nebyl by zajisté přežil hanbu tuto, neboť byl na přísnost mravů a bezúhonnost chování v rodu svém velmi choulostivým. Jak děkovala nyní prozřetelnosti Božské, že se její hanby nedočkal. Zrovna na jeho nejmladší a nejmilejší dítě, jež bylo jeho mazlíčkem musela býti skvrna hanby a potupy vržena, právě ona měla býti příčinou, že celý její rod byl hanbou pokálen. Co tomu asi řeknou tety a starý strýc Moravec — nikoliv, nepřežije hanbu tuto, bude li odsouzena — a což její pečlivá matička — —. Takové asi myšlenky vířily a bouřily jí v hlavě a nevěduc ani jak, octla se na strmé stráni, pod níž vesele hrčel potůček trnavský. Na nejvyšším bodu stráně trčel do výše jednoduchý hrubě tesaný kříž, na němž pněla Spása světa, jako by roztaženými rukama veškeren svět objati chtěla. Zde u nohou Spasitele klesla na svá kolena a otevřela Útěše všech zarmoucených úplně srdce své. Ó, jak jí bylo blaze, že našla těšitele všech duší smutných, jemuž bol svůj požalovati mohla; poznenáhla pohřížila se u vroucí modlitbu

Neklečela však dlouho.

(Pokrač.)

Obsah „Obrany víry“:

O mši sv. (Dle Bened.-Stimmen podává Vincenc Bosáček. Pokračování.) — Násilné vyhubení katolické missie v Ugandě. (Dle „Kath. Missionen, Juli 1892“, podává L+25.) (Dokončení.) — O léčení cholery. (Francouzsky napsal jeden missionář v Syrii. — Vraždy vězňů v Paříži roku 1792 na počátku měsíce září.

— Staň se vůle Páně. Povídka z naší doby. Napsal Antonín Plaček.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

K a n o n.

(Pokračování.)

Následuje patero mučenníkův z laického stavu, a sice:

Svatý Chrysogon, známý ze života sv. panny Anastasie, ježto byl jejím učitelem a rádcem. Sám byl za pronásledování křesťanův Diokleciánem, když od víry své v Krista Boha upustiti nechtěl, r. 303 v Aquileji stat.

Svatí bratři Jan a Pavel, jenž byli na dvoře Konstantinově a jeho dcery sv. Konstancie velice pro jich sv. víru vážení dvořenínové.

Ale za císaře Juliana odpadlíka dána jim lhůta desíti dnův na rozmyšlenou. Když pak jedenáctého dne dostavil se Terencian, vůdce životní stráže císařské se zlatou modlou Joviše, aby na rozkaz císařův obětovali kadidlo. tu oba sv. bratři zamítli rozkazu toho: „Je-li Julian pánem tvým, přidrž se jeho; my neznáme jiného, leč Pána Jezu Krista!“

Na to tajně v domě, kde byli žalářováni, stali.

Už za papeže Damasa († 384) dům sv. Jana a Pavla přeměněn byl jim ku cti v kostel, jehož nyní kardinálním knězem jest náš nejdůst. pan arcibiskup František z Schönbornu.

Tam zajisté poutník z arcidiecese Pražské uzří na veřejích (cardines) vyvěšený obraz a znak jasného tohoto knížete Církve svaté.

V Anglii býval svátek sv. Jana a Pavla slavností, že každý křesťan dříve než šel do práce, zavázán byl mši sv. slyšeti, což nařízeno bylo sněmem Oxfordským r. 1222.

I v Čechách zvláště v krajíně podřipské, jak jsem sám viděl, vedou rolníci průvod do polí na den těchto sv. mučenníkův t. j. 26 června.

Nuže, tážeme se, které asi náboženství jest v Čechách vírou našich Otcův? Husité asi sotva zavedli by kult čili poctu sv. Jana a Pavla, občanův římských — a nejméně zavedli průvod do polí na ten den 26 června ku poctě sv. Jana a Pavla na odvrácení krupobití Helveti z Mlčechvost.

Naposledy připomíná se v kanonu dvě svatých mučenníkův Kosmy a Damiána, bratří, lékařův z Arabie, jimžto chrám Staroboleslavský nejspíše ponuknutím sv. Methoda byl posvěcen, kdež také náš královský mučenník,

sv. Václav, drže se kruhu z dveří tohoto chrámu, krev svou i duši za Pána byl vydal v oběť dne 28 září 935.

A tak připomenutí svatých mučenníkův z prvních 4 století jest pro katolika důkazem, že mše sv. zvláště kanon pochází z nejstarších dob Církve, aspoň z 5 a 6 století, kdy dle úsudku samých protestantův. Církev byla původní.

Byla li však Církev tehdy původní (originelní), tedy jest i nyní, poněvadž toho původního znění tak se drží, že ani věky (1300 let) nebyly s to, aby se bylo jen dost málo toto pravidlo (kanon) mše sv. pozměnilo.

To také myslím a po původnosti (originálu) toužícím protestantům Anglie stalo se vodítkem ku návratu do Církve katolické.

Mše sv. zvláště svým starověkým kanonem přivedla a přivede protestanty v lůno Církve katolické, poněvadž ona nejbliže stojí dobám Církve z katakomb, ona již tam jmenuje se katolickou, jak jsme při první modlitbě posvátného kanonu byli poznali [quae Tibi offerimus pro ecclesia tua sancta catholica].

* * *

Slaví-li mocný král vjezd do královského města svého, jaký tu bývá čilý ruch, jaký šum, jaký čilý život ve všech kruzích, jaká radostná nálada ve tvářích všech obyvatelů; jaké se tu velkolepé a nákladné dějí přípravy, by jen vjezd králův byl co možno nejslavnějším.

Konečně přichází den, přichází hodina, kdy jedna mysl opanuje všechny duše, kdy jedním pocitem tlukou srdce, kdy jedno slovo z úst všech se řine: Král! A tomu podobny jsou i okamžiky před proměnou — pozdvihováním. Čilá činnost rozvinula se na oltáři.

Všecky úkony až dosud směřovaly ku příchodu věčného Krále.

Veľeby plná chvíle již již nastává, celá bohoslužba jest na tom přijíti krále, srdce tlukou před blízkostí, před tváří Krále Králův; my se chystáme padnouti na zem před Bohem — Spasitelem svým a Jemu složití svůj hold.

Kněz pokládá natažené ruce na obětní dary, aniž by se jich však dotknul a vysílá prosbu:

„Tuto tedy oběť služebnosti naší, jakož i celé čeledi Své, prosíme, Pane, abys milostivě přijal, a dny naše v pokoji Svém pořádal, abys nás od věčného zavržení vytrhnouti a ku stádcí vyvolených Svých připočísti ráčil. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

„Tuto tedy oběť,“ o níž a kolem níž všechny naše modlitby se krouží, kterou Tobě přinášíme, ne tak na naše jako na svatých zásluhy se opírajíce, tuto tedy oběť, prosíme Tě, Pane, abys milostivě od nás přijmul.

Nazývá se zde mše sv. obětí služebnosti naší, protože mše sv. jest nejzpůsobilejším výrazem a důkazem našeho všestranného poddanství pod nadvládou Boha svrchovaného.

Mše sv. jest v pravdě nejdokonalejším holdem tvora ku Stvořiteli, kterýžto hold v církevní řeči „latria“ t. j. koření se čili padání v prach znamená, kdežto svatým, byť se modlitba k nim vztahovala, každé dítě katolické je si vědomo tohoto rozdílu mezi modlitbou k Bohu a prosbou k Svatým, avšak jinověrcům přichází to za jedno a to samé, neboť mnohdykráté tomu ani jinak rozuměti nechťí.

Opakujeme ještě na tomto místě: mše sv. se vždy a jedině Bohu, Hospodinu, všech tvorů Pánu, obětuje; nikdy andělům neb nějakému svatému, ba ani nejsvětější Panně, jež nad kúry andělské co Bohorodice vyvýšena jest, neobětuje se a obětována býti nemůže.

Oběť jest službou Boží v pravém smyslu. Isaiáš (61, 6): „Vy pak kněžími Hospodinovými nazváni budete: služebníci Boha našeho řekne se vám,“ což apoštol národů potvrzuje o kněžích našich (I. Cor. 4. 1): Tak o nás smýšlej člověk; jako o služebnících Kristových a rozdávacích tajemství Božích.

Dobře a vším právem jmenují se katoličtí kněží po latinsky sacerdotes (obětníci sv. darův), kdežto presbyter více znamená starší lidu a ten může býti knězem (obětníkem) a nemusí jím býti.

Žádná oběť bez kněze, žádný kněz bez oběti.

Kde tedy oběť odpadla, tam také zcela důsledně žádných kněží nestává, ba ani o knězi řeč býti nemůže, na nejvyšší o kazateli, duchovním správci atd.

Vždyť i Syn Boží, aby mohl se státi prostředníkem mezi Bohem a lidmi, oběť smíření aby mohl přinést za nás, stal se knězem; a k vůli tomu, aby mohl býti knězem, vzal vlastně a hlavně lidskou přirozenost na sebe.

K úřadu učitelskému nebylo třeba, aby Bůh stal se člověkem

Učiti — mohli i jiní, pouzí lidé; ale knězem býti, oběť přinést, mající sílu hříšníka s Bohem smířiti, to mohl jen vtělený Syn Boží sám; to jest Jeho výhradou, Jeho s nikým nesdělitelným, nezaměnitelným úřadem.

Naše blaženost veškerá závislá jest na kněžství Kristově.

Takovéhoť nám bylo třeba míti nejvyššího kněze, svatého, nevinného, neposkvrněného, odděleného od hříšníků, a kterýž jest vyšší nad nebesa; kterýž nepotřebuje na každý den, jako knězi, nejprv za své hříchy oběti konati a potom za lidu; neboť to učinil jednou sebe sama obětovav.

Zákon zajisté ustanovoval za kněží lidi, mající nedostatky: ale slovo přísahy, kteréž se stalo po zákonu, ustanovilo Syna na věky dokonalého. (Žid. 7, 26. 28.)

Dle toho patří Bohočlověku ono věčně se ozývající: Přisáhl Hospodin a nebude toho želeť, Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedekova. (Žalm 109.) — knězem, jenž jako Melchisedek chléb a víno obětuje.

„Ty jsi knězem po řádu Melchisedekovu“ — toto slovo platí v první řadě po Kristu Pánu o „služebníku všech sluhův Božích“ (servus servorum Dei), nejvyšším knězi v Římě, v druhé pak všem služebníkům oltáře, kněžím Církve.

Oniť jsou pomazaní Páně, posvěcení obětníci, zřízení odznakové nejvyššího kněze Jesu Krista, Pomazaného.

„Ty jsi knězem, z tisíců lidstva vyvolen a do svatyně přesazen, abys svaté svaté konal.

Nejsi ovšem než hrstka prachu — ale povýšen k hodnosti nadzemské, moci a působnosti obdařen přímo nebeskou.

„Sedni po pravici Mé“ — volá k tobě Tebe vyvoliv a posvětiv — božský kněz kněží.

„Ty jsi knězem“ — Tvá moc dosahuje nebesa nebes; Ty Tvýma rty lákáš Slovo tělem učiněné, jež sedí na pravici Otce, aby sestoupilo s trůnu nebes a přebývalo mezi námi; Ty ho poutáš na oltář a do svých rukou směstnáváš.

Co Maria kdysi zmohla svými pěti slovy: „Fiat mihi secundum verbum tuum!“ Staniž se mi podle slova Tvého“ — to Ty způsobuješ rovněž tolika slovy (Hoc est enim corpus meum) denně na oltáři.

O té nevystihlé divumoci! Kdo vyváží hlubiny slova: „Ty jsi knězem na věky!“ Spravuješ-li úřad svůj tak hodně, jak na úřad ten sluší, posvěcením svým jiných posvěcuje, jsa obětníkem i obětí, knězem i beránkem, tož jsi na věky knězem, knězem oslaveným — byť ne slavným. Před tebou vyjasňují se tajemství Boží jako slunce bez mráček vystupujíc z červánků předrahé krve, již na oltáři rty Tvé se rdí, Tebe unášejíc a nevýslovně ušlechťujíc — na věky pečeť kněžství Ti otiskujíc. (Psalite.)

(Pokračování.).

Náchylnost velikých mužů k životu křesťansky dokonalému.

Jedním z nadepsaných je též nejslavnější ruský spisovatel hrabě Lev Tolstoj. On sice na půdě katolické nestojí, avšak bližší je jí o mnoho, nežli přemnozí jiní, ačkoliv spisy jeho od poblouzení prosty nejsou, což jmenovitě platí o jeho Kreutzerově sonátě. Tolstoj věří v Boha, věří též v Ježíše Krista což u spisovatelů takových bývá vzácností! Pozoruhodné je, kterak vznešený duch Tolstého svým hloubáním dospěl až na stanovisko prvotních poustevníků, jejichž heslem bylo: chceš-li býti dokonalým, prodej všecko, rozdej chudým a pojď a následuj Krista. — I Tolstoj káže naprostou zdrženlivost v jídle a pití a dobročinnost. Jenom k následování Krista dosud nedospěl. Poslyšme, co o něm uveřejnily nedávno Národní Listy ve feuilletonu:

— Ve svých projevech směřujících ku mravnímu obrození lidstva, kterými Tolstoj se trhl od své vlastní minulosti umělecké, nastoupiv dráhu pouhého lidumila a mravooprávce, v této řadě spisův čistě mravokárných dospěl mudřec krasnopoljanský k výkladu o výživě. Ve veliké předmluvě ku překladu knihy Angličana Havarda Williama O mravnosti výživy (The Ethics of Diet) složil autor Kreutzerovy sonáty svoje názory toho předmětu se týkající. Jsou v přesné souvislosti s jinými projevy jeho proti užívání lihovin, proti tabáku a jiným požitkům, odpovídající ostatně úplně známému jeho dnešnímu názoru světa.

Neprávem se o posledních mravokárných spisech Tolstého tvrdilo, jakoby se s autorem byla stala náhlá změna nějaká, politování hodný následek snad choroby nějaké, stáří neb podobného vlivu zevnějšího. Náhled ten je zcela bezpodstatný. Tolstoj nezměnil se nikterak náhle. Naopak, rozvoj názorů jeho byl od počátku důsledný a lze jej stopovati přesně v postupu jeho spisů postupně za sebou jdoucích. Tolstoj sám vypsal dějiny svého niterného převratu.

Už ve Vojně a míru, na př. v rozmluvě svého hrdiny Pierra se zástupcem zednářů nechává vyjadřovati myšlenky, které úplně odpovídají dnešnímu jeho stanovisku vlastnímu.

— Jste spokojen sám sebou a svým životem? táže se zednář.

— Ne, odpovídá Pierre, nenávidím svůj život!

— Ty ho nenávidíš, tak změň způsob svého života, očisti se a podle toho, jak očistiš nitro své, poznávati budeš nejvyšší moudrost. Jen pohleďte na svůj život, pane můj. Jak jste žil? V bujných orgiích a prostopášnostech, od společnosti dostával jste všechno a jí jste nedával ničeho. Nabyl jste jmění. Jak jste ho upotřebil? Co jste vykonal pro svého bližního? Nevzpomněl jste si na deset tisíc svých otroků, pomohl jste jim fysicky a mravně? Ne. Vy jste je nechal se dřít, abyste věsti mohl prostopášný život. To je váš čin

Tytéž myšlenky vyslovil později Tolstoj přímo o sobě, dnes je volá ke svým přívržencům.

Pro svoji osobu nezůstal na pouhých slovech. Sám to vypsal: aby spojenosti došel, která čím dále více ho mýjela, že se ocitl téměř před myšlenkou sebevraždy, vešel konečně do sebe, „změnil způsob svého života, očistil se.“ Dnes hlásá i druhým, aby činili totéž.

V nejnovějším svém projevu vychází od myšlenky, kterou už nejstarší filosofové křesťanští i pohanští, počínaje Sokratem, hlásali. První ctností, již třeba na sebe přijmouti, než může člověk přikročiti ku konání jiných, je zdrženlivost.

Tak zvaní vzdělaní lidé dnešního světa mají za to, že život přepychu, ona jistá zchoulostivělost a zhyčkanost kulturní jsou příznakem vyššího

mravního povolání. Čím víc má člověk potřeb, čím jsou hledanější a vybranější, tím lépe žije. Co nejvíc tento lichý názor podporuje, jest dle úsudku Tolstého moderní zábavná, hlavně románová literatura. Jak vypadají ponejvíce hrdinky a hrdinové románů? Nejčastěji mají představovati něco ušlechtilého, povzneseného a počínaje Childem-Haroldem až po hrdiny Trollopy a Maupassantovy nejsou to než „břichopásci, tyjící ve svém přepychu z práce tisíců lidí, sami nejsouce prospěšní nikomu a ničemu.“

„Pamatuji se, píše autor, dokud jsem ještě psával romány, že jedna nepřekonatelná obtíž vždy se mi stavěla v cestu; bojoval jsem marně proti ní, jako dnešní romanopisci, pokud mají vědomí toho, co jest skutečná mravní krása, marně proti ní bojují. Obtíž záležela v tom: nakresliti typ člověka z velké společnosti ideálně krásného a dobrého, aby zároveň odpovídal skutečnosti.“

Tento pokus, myslí Tolstoj, se dosud žádnému romanopisci nepodařil a nepodaří. A proč? Protože není možná, aby člověk byl mravní a ctnostný a zároveň se rozplýval v požíticích všeho druhu, mezi tím co jiní trpí. Tolstoj tvrdí, že mnoho jemnocitnějších lidí dnešní doby přichází už k tomu poznání a při všem blahobytu jsou rozervaní a nešťastní, poněvadž svědomí jich není ukojeno. Člověk podstupuje sám sebou vniterní zápas, ve kterém všelijak podléhá. Zřídka kdy se stane uprostřed všech svodů, kterými jej obklopuje dnešní společnost, aby pochopil, že od tisíců let existovala a existuje jediná platná pravda: kdo chce dojíti mravně rovnováhy a klidu, že musí především zříditi své chování. A ku konání ctnosti, že je především třeba nabyti sebevlády, osvojiti sobě zdrželivost.

(Dok.)

Stáří pokolení lidského.

(Dle Dr. J. Schustera podává V. Čečetka.)

V této otázce bývá sv. písmo nejen jménem přírodovědy, ale též na základě dějepisného bádání často napadáno. — Pohlédneme však se stanoviska dnešní vědy na věc, jak se ve skutečnosti má.

Vzhledem k letopočtu sv. písmu jest předně toto podotknouti: Určitého letopočtu sv. písmo neudává nikde, ačkoliv v I. knize Mojžíšově od 5. kapitoly až do ukončení jejího mnohá udání obsažena jsou, dle kterých se přibližně letopočet stvoření světa, Adama, až po Krista sestavit dá. Poněvadž ale sv. písmo těmto udáním jen tolik důležitosti přikládá, mnoho li k objasnění a účinku Božského zjevení mezi lidmi, a jeho zaručení potřebuje; nejsou mnohdy tato udání přesně vyznačena, by se vykládači shodnouti mohli. Pro součastníky mnohé bylo úplně zřetelným, kdežto nám po tisících letech prostředky k jeho objasnění schází.

Dodáme-li k tomu, že v rozličném vydání sv. písmu nestejná čísla se vyskytují, tož nemožno určitě rozeznati, která prvotná jsou. Chtěl nám Duch sv. naznačiti, že ona čísla žádné ceny pro nás nemají, a že Zjevení Boží a naše víra na pevnějších základech spočívá. Proto církev sv. velmi malé ceny těmto číslům přikládá, a ve svém úředním, latinském vydání sv. písmu (Vulgata), podržela čísla v hebrejském textu obsažená, kdežto v seznamu mučenníků (Martyrologium) přidržela se čísel řeckého překladu z 3. století př. Kr. V tomto posledním se udává, že od stvoření Adama až po Krista přes 5000 r. uplynulo (snad i 5700), dle hebrejského textu však jen 4000—4225 roků napočítati možno.

Nejnovější dějepytci by milerádi z nestejných udání dějepisců a ze starých památek Egyptských, Babylonských, Assyrských, ba i docela po Indech a Číňanech a t. d. nalezených mnohonásobná čísla vyčetli. Ale tito dějepisci žili a psali poměrně později (1000—1200 r. po Mojžíšovi), a jejich udání jsou namnoze báječná, sobě odporují, ba i zcela zřejmé jest, že si umělým hvězdářským výpočtem začátek i konec světa skutečně neb obrazně určili; proto nemožno na tyto výpočty zřetel bráti, poněvadž oproti jednoduchým, prostým a věrohodným podáním Mojžíšovým a jiných sv. spisovatelů obstátí jim nemožno.

Několik příkladů postací k vysvětlení:

Babylonský kněz Berosus kolem r. 300 př. Kr. potřebuje pro babylonský dějepis až po Alexandra Vel. asi 470.000 roků, z těchto pro 10 báječných králů pravěku až po potopu světa 432.000 r. pak uplyne 34 080 r. opět báječné; teprve od r. 2250 př. Kr. počíná s obyčejnými roky počítati.

Slavný Assyrský učenec Appert udává první jisté datum (babyl. věž) na 3540 r., kdežto Brandis na 2458 r., Gumpach na 2211 př. Kr.; Bunsen stoupá na 3784 př. Kr., což bylo od Gutschmida vyvráceno, jenž historickou dobu babylonského dějpisu počítá od r. 2458 neb 2447 před Kristem.

Též ani Assyrské a Babylonské klínové písmo *) v nejnovější době objevené nevede k jinému výsledku. Vypravuje o počátku lidstva, o stvoření, o potopě světa; bohužel tato líčení mají tutěž báječnou roušku jako Berosusova a pravdě podobno jest, že jsou z týchž listin opsána, z kterých Berosus čerpal.

A proto potvrzují jen pravdivost sv. písma, ba i v nejdůležitějších částech vydávají svědectví podáním jeho.

Však žádný letopočet klínového písma dosud r. 2295 př. Kr. nepřesahuje.

Egyptský kněz Manetho kolem r. 270. př. Kr. udává čas božské a polo-božské vlády na 24 000 r. př. Kr. a u Menesa počíná historická doba, již kladou dle něho k r. 5000 př. Kr.

Herodot a j. udávají jiné zřetelnější letopočty. Přece však jsou tato data nespolehlivá, proto že byla od starého již (Plinia Diodora) co vychloubačství vyřknuta a od nejnovějších učenců rozličně počítána; tak ku př.

*) Klínové písmo má od své klínovité podoby jméno, protože tahy písma v klínovité rozličně sestavené podobě se nám ukazují.

Známo bylo již dávno z památek Persepolských a j., ale nikdo nemohl ho čísti, až r. 1802 některá jména perských králů rozluštna byla.

Brzy se pokročilo dále. Perský velký nápis v Behistunu na více než 400 m. vysoké, kolmé stěně skalní v trojí řeči psaný (staropersky, assyrsky a v jedné neznámé řeči), byl r. 1846 nalezen a rozluštn a poskytl základ k dalšímu řešení klínového písma. Mezi tím r. 1842 odkrývali se trosky starého Ninive a Babylonu, při čemž se našlo mnoho vyobrazení, postav, vypodobení a nápisů a r. 1852 též bibliotéka předposledního krále assyrského Assurbanipala (667—626).

Tato sestává z bezpočetného množství z jemné hlíny vypálených tabulek rozličné velikosti, 2¹/₂—30 cm délky i šířky. Písmo bylo velmi jemné a pečlivě před vypálením vyryto, tak že i zvětšujícího skla ku přečtení upotřebiti musíme; tabulky byly dobře hlazeny a vypáleny. A tyto tabulky ležely pod rumem pohřbeny, od rozkotání Ninive ve více siních královské residence na střevis vysoko narovnány, při kopání však byly rozházeny a mnoho jich rozbito. Podávají nám podobně jak r. 1879 v Babylonii nalezené hlíněné tabulky neobyčejné množství látky pro poznání dějpisu a vzdělanosti prvního světového státu a velkolepé doklady pro sv. písmo, jmenovitě objasňují dobu israelských králů, o čemž se častěji přesvědčíme.

O nejstarším dějepise lidstva podávají nám ovšem jako jiná nejstarší podání správy velmi nejasné, ale přec dosti zřetelné, kterýmiž pravdivost a spolehlivost biblických udání potvrzují. —

Henne (1845) prvního krále Egyptského Menesa do r. 6400, Böckh 5000, Lepsius 3892 př. Kr. klade. Bunsen počítá 3623, Brugsch bez jediného důkazu 4455 a v nejnovějším čase Dr. L. Noack z Gissenu (hornohesenského) odvolává se na alexandrinského bibliotekáře Eratosfenesa (kolem r. 300 př. Kr.) a srovnává se s Manethou určuje čas panování Menesa na r. 2613 př. Kr. nade všecku pochybnost.

Dle slavného Champolliona žádný Egyptský pomník starší není 2200 r. př. Kr.; a Bumüller ujišťuje, že dle zkoumání starých listin se nejnovějšímu bádání nepodařilo mezi všemi monumentálními nápisy naléztí století neb rok, do kterého by se jen jediný z Faraonů od 1—21. panující dynastie historicky vřaditi mohl.

Jedině bible podává nám, pokud rozumíme, spolehlivé správy; z ní se dovídáme, že za času Abrahamova kolem r. 2140 př. Kr. Egypt již královstvím byl; jí děkujeme za první chronologické datum egyptského dějepisu, totiž rok Sesakova válečného tažení do Judska (v 5 roce panování Roboamova, 977 př. Kr.) a zde máme pro letopočty a další bádání oporu.

Podejmež též několik příkladů z dalekého východu.

Indové čítají pro věk zlatý 4000 r., stříbrný 3000 r., měděný 2000 r., a železný 1000 r. (počíná dle jejich počtu 3101 př. Kr.), dohromady 10.000 božských roků; po každém věku přijde doba zkázy 800, 600, 400 a 200 r., dohromady 2000 božských roků.

Dle toho trvá svět 12.000 božských let a jedno božské léto obsahuje 360 lidských roků, tedy 4,320 000 lidských roků; a toť jest tak zvané Mahajuga, čili velké stáří světa.

Avšak jediný den Bramův roveň jest 1000 Mahajugam, tedy 4320 mill. roků, neb 14. Manvataram (každá 306,720 000 r.) pro 14. Říšisů neb Manusů, kteří sedm velkých božství neb dob stvoření minulosti a sedm přítomností představují atd. Dějiny lidstva Indův počínají teprve věkem železným po potopě 3101 neb dle kroniky Kažmírské 2448 př. Kr. Dle Lasena mohou jejich dějepisná data sáhati do r. 1400 a dle Toda a j. 2250 let před Kristem.

Těž Číňané a Japonci potřebují pro svůj báječný dějepis několik milionů let. Avšak pravý dějepis počíná teprve s Jao, po potopě, 2357 př. Kr. Avšak skutečná časomíra nesahá dále dle Klaprotha než do r. 780 př. Kr.

Dle Bumüllera počíná čínský dějepis panovníckým rodem Tschinovým 249 př. Kr., Japonský dle Klaprotha nejdříve Dairim, prvním panovníkem domácím 660 př. Kr., kdežto Perské dějepisné knihy málo na Sassanovskou dynastii 227 po Kr. (již založil Ardešír Babekhan, syn Sasanův) vynikají a nejprvnější perioda, která by se mohla za dějepisnou pokládati, r. 200—300 př. Kr. se připomíná. **)

Za výsledek veškerých chronologických pátrání možno považovati, že všickni národové v jednom se shodují a jejich historie počíná od velké potopy, a vzpomínky na děje v tradici zachované shodují se nápadně s podáním sv. písma.

Co ale se vypravuje o předpotopném čase, jest báječné a úplně nejasné a jmenovitě velká čísla od některých národů pro báječnou minulost, pro vládu božskou a polobožskou upotřebená, jest pozdější výtvar fantasie a má za účel, by pomocí hvězdářských vědomostí tak zvanou dobu velkého stvoření určila a dle téhož konec světa a obnovení zlatého věku vypočísti mohla.

Od předešlého století usilují mnozí starožitníci, by lidstvu poměrně vysoké stáří dáti mohli.

Oněm proslulým hvězdářským figurám (zvěrokruhům) v chrámech Esneckém a Denderském v horním Egyptě připisuje se přemrštěné stáří; větší zvěrokruh v Esneh prý jest z r. 7000, 4600, 2610, 2250, 1400; menší z roku

**) Srovnej Wiseman a. a. O. § 12. f.

1760 př. Kr. a v Dendéře 4000, 2052, 1468, 1200, 670 r., ba i konečně na 15.000—16.000 r. př. Kr. prý se počítati může.

Diviti se však musíme, že se přehlédla nesmírná nespolehlivost ve výpočtu tom, jež činí jeden z těchto chrámů o 2—3 tisíce roků starším druhého, ačkoliv ve stavebním slohu se shodují. Konečně se poznalo, že tyto chrámy v ptolomaiském čase postavené a za panování Římanův obnovené byly, což dokazuje nápis v Denderském chrámě objevený, že ku cti Tiberia (14—37 po Kr.) posvěcen byl a sloup v chrámě Esnehckém nese nápis z 10. roku panování Antonia, tedy r. 147 po Kristu.

Indické hvězdářské tabulky mají pocházeti z r. 1491 a 3102 př. Kr., a hvězdářské vědomosti a památníky Číňanů, Chaldejců, Egypťanů a j., zvláště pak že i oběh velkého psa Egypťané již tehdy znali, má dokázati, že tito národové 5000—6000 let př. Kr. snad i dříve neb asi 3000—4000, nejméně 1500 r. př. Kr. již měli obdivuhodné vědomosti hvězdářské a že, než jich nabyli, mnoho tisíc let uplynouti muselo.

Zevrubnější zkoušky však vedly k výsledku, že ony tabulky nesprávně a neurčitě vypočítány jsou a převedení na léta nechá se následovně lehce výpočtem určit, aniž bychom 1461 roků ku vypočtení téhož zapotřebí měli a že časoradí 1461 r. v posledních stoletích př. Kr. vytvořeno jest. —

Hlavně se dokázalo, že vědomosti hvězdářské ve starověku brzy se vyskytují a kdyby ještě znamenitější byly, že by skutečně k naučení se jich tisíce let zapotřebí bylo; o sporu s chronologií sv. písma nemůže tudíž ani řeč býti.

Kněz a generální vikář Delafosse.

Dodatek k článku v „Obraně víry“ str. 247.

Důstojný pan Delafosse byv nižším soudem v Rennes-u odsouzen k 200 franků pokuty, odvolal se k soudnímu dvoru renneskému.

Toto odvolání přišlo k veřejnému přelíčení dne 10. a 11. srpna.

Opět dostavilo se hojně posluchačstva.

Pan Carel, výmluvný obhájce, stál po boku důstojného p. Delafosse, chovajícího se klidně a trpělivě.

Pan president Souiller opakuje všecku při a všecka svědectví svědků přitěžujících, totiž učitelů ze škol nijakých. Pak následuje výslech, při němž důstojný pan Delafosse co nejrozhodněji prohlašuje se takto:

„Pane presidente! Pánové od soudního dvora! Kdo zde před vámi stojívají, z největší části bývají zaraženi a pobouřeni. Ale já nejsem nic zaražen a pobouřen. Všecko mne naplňuje důvěrou.

Hodnost, kterouž máte, pánové, a kterouž jest tak dokonale vyznamenán vysoký úřad váš, dává mi návěští, že shledám ve vás moudrost a spravedlnost sloučené na stejném stupni. Mužové rozumu velmi vybroušeného, zvyklí mluvit o věcech podle toho, co pokládají za pravdu filosofickou, nebudou to bráti za zlé, mluví-li kněz podle pravdy bohoslovecké, to jest, podle své víry. Proč by mi nemělo býti dopřáno, abych před vámi, pánové, hájil práva svého k svobodnému vykonávání slova svatého, jehož každý kněz z vůle Boží jest schovávatelem a vykonávatelem.

Rozsudek, z něhož se, pánové, odvolávám před vámi, mne odsoudil pro řeč, kterouž jsem měl při svěcení škol křesťanských, a kterouž soud poznal těmito slovy: „Dlouhý útok proti zákonu ze dne 28. března 1882 a proti vládě“.

Směl bych vás, pánové, prositi, abyste si neobtěžovali přečísti celou řeč mou. Smím tvrditi, kdyby první soudcové moji slyšeli mne řeč pronášejí-

ciho, že by mne nebyli odsoudili. Byli by hned podle přízvuku mého poznali, že jsem neútočil, nýbrž že jsem chtěl jediné poučiti otce rodin o povinnostech jejich a jim dáti to pravidlo mravní, o kterémž sám soud uznal, že mám právo jim je dáti, i přirovnáním škol nijakých se školami křesťanskými.

Já jsem ani více ani méně neútočil na zákon ze dne 28. března, než útočím na zákon, jimž se oprávnjuje a zřizuje daň z nápojů, když ku příkladu říkám věřícím našim, že hospoda přemnohým jest předsíní pekla.

A jako vystříhající hodných před nebezpečenstvím hospody, proto že by dlouhých úvah nepodrželi v paměti své, užíváme výrazů krátkých důrazných, pravdu ve třech slovech obsahujících a ji hluboce v paměť vrytou zůstavujících; podobně mluvě k lidu o otázce školní, musel jsem užívatí prostomluvy i v řeč svou vkládati slova krátká a důrazná, jež by všickni chápali a si pamatovali.

Abych urážel vládu a proti ní brojil, toho jsem neměl nikdy v úmyslu. To jsem řekl před soudem, jakož jsem to pravil i posluchačům svým na začátku žalované řeči své.

Soud mi nevěřil na slovo mé; nemohl jsem žádati, aby mi prokázal tu čest, a přece jest zjevno, že se nevyhýbám, maje hájiti pravdy, a že mi to není dáno, abych neužil příležitosti k tomu, a abych hleděl se vytahovati, utikaje se k úskokům.

Buď jak buď, pánové! nepřestávám opakovati před vámi i před Bohem, že tak jako vy u vykonávání spravedlnosti máte velikou péči, abyste se drželi stranou od politiky, i já se pečlivě držím od ní stranou u vykonávání svatého úřadu svého. To jest má povinnost, veřejné mocnosti ctíti a ctíti kázati; v tom mne nikdy nescházelo a s pomocí Boží nebude nikdy scházeti, nechť jsou jakékoliv přednosti osobní, jež my všickni můžeme míti, a z nichž nejsme odpovědni, leč Soudci svrchovanému, jemuž jsme zodpovědni ze všeho“.

Po tomto prohlášení ujal se slova p. Carel, postaviv se na stanovisko zvláště právnické. Od skutku pozdvihl se k zásadě, rozšířiv věc a dav ji všecku velikosť a důležitost otázky zásadní.

„Nemám v úmyslu k vám mluvití jako katolík. Ač katolík jsem! nevrátím se na toto stanovisko; chci k vám mluvití co právník, nechci říci, co znalec práva. I já chci na chvilku zapomenouti důstojného p. Delafosse, abych se pozdvihl až k zásadám, jež drží tuto věc v moci své.“

Výmluvný obhájce probírá tyto tři otázky, jednu po druhé:

Měl-li důstojný p. Delafosse co kněz tu povinnost, aby učil čistému učení katolickému, a učil-li mu?

Měl-li jako člověk v úmyslu brojiti proti vládě, a brojil-li v skutku?

Konečně jako Francouz užil-li práva a svobody, jakouž sebou přinášejí nové zákony i ty z r. 1882?

Dokazujeť p. Carel, že jest to čisté učení církve, jemuž učil důst. pan Delafosse. Církev zahrhuje školu nijakou, proti níž byl sám p. Jules Simon, nebo to není než pokrytství, a kazatel neřekl ničehož jiného v řeči své. Prohlásiv důst. p. Delafosse, že škola nijaká jest špatná, a že rodiče nesmějí tam posílati děti svých, kdykoliv mohou jinak učiniti, vyznal pravé učení katolické, a mluvil, jak má kněz povinnost mluvití.

Vyjádlil-li se ostatně s rozhorlením, se zápalem, puzen žádostí, aby osvětil duše, nepřekročil v tom mezi svého práva občanského. Ve svém poslání na něj vloženém jeho duchovní vrchností panem arcibiskupem, neučinil žádně narážky politické a ani nepronesl toho slova: vláda.

Devět odstavců bylo pronešeno. Řečník je proštudoval kus za kusem.

„Za dnův našich“, pravil, „podrobena jest všecko veřejnému přetřesu. Jistě zásady, jistá velká zřízení byla dříve chráněna zákony, kteréž zapovídaly je přetřásati. Dnes všecky ty zákony jsou zrušeny.

Náboženství, bohoslužby, vlastnictví, rodina, každodenně se přetřásají, se upírají, se zlehčují, se urážejí. Jest to svoboda neobmezená.

Uprostřed této svobody bezuzdné měl by kněz býti ten jediný, jemuž by se na ústa dával skřípec? Měl by býti ten jediný, jenž by nesměl hájiti své víry, svého náboženství, své mravouky, když se na ně činí útoky zůřivosti bezpříkladnou“?

Pak p. Carel přechází k otázce právnické, kterouž probírá s nejpodivuhodnější jasností, logikou a vznešeností.

Článek 201 nemůže se vztahovati k důst. p. Delafossemu, nebo všecko dokazuje, že neměl nikdy v úmyslu posuzovati vládu.

Uvádí se z poslední části velkolepé obhajovací řeči p. Carela krásný výlev výmluvnosti, jenž se živě dotekl posluchačstva.

„Otec můj“, pravil, „byl starý voják z prvního císařství; byl při všech bitvách doby císařské. Nebyl žádný pobožnůstkář, a přece mi říkával: Nikdy jsem nešel do ohně, abych se nepoznamenal sv. křížem a abych neporučil duši svou Bohu. Hle, to jest všecko, čeho žádáme, aby děti naše mohly ve škole znamenati se sv. křížem a duši svou pozdvihovati k Bohu.“

Druhého dne mluvil vládní generální advokát p. Frémont. Žádal nejenom aby trest byl potvrzen, nýbrž aby důst. p. Delafosse byl odsouzen i k žaláři. Nebo pravil, p. Delafosse vzbuzoval zášť občanů jedněch proti druhým, sváděl jaksí k válce občanské! A pak jest potřebí, aby se dal příklad, zvláště mezi klerem křesťanským pořád bouřícím se proti zákonu školnímu. P. Delafosse jednal s úmyslem zlým (avec une intention coupable), a zákonodárce a vláda jsou ty, na kteréž činil vášnivý útok.

Výmluvnou replikou vyvrátil p. Carel (vyslov: Kare) ten tisíckrát opakovaný blud, a s kterýmž opět se vytasiti měl generální advokát za hodno: kněží jsou úředníci, nesmějí posuzovati žádného zákona na kazatelně, jež jest jim propůjčena vládou.

Je-li pak ještě potřebí opakovati, že kněz není úředník, nýbrž věřitel státu? *)

Ostatně není to vláda, na kterouž důst. p. Delafosse učinil útok. Svět jest rozdělen na dvoje vyznavače: na věřící a nevěřící. Tito poslední jsou ti, jež si řečník vzal na mušku, a je-li stát vskutku, jak sám o sobě praví, nestranný, tato řeč se ho nedotýká, ho nemůže zasáhnouti.

Ostatně důst. p. Delafosse jest hotov jíti na šest měsíců do žaláře pro hájení víry své, a jsem jist, že jej podstoupí s radostí, může-li tento trest pojistiti vítězství zásad jím zastávaných.

(Důst. p. Delafosse přisvědčuje hlasem zvýšeným, že tomu tak: Potlesky vybuchnou mezi posluchačstvem.)

Rod mučenníkův ještě nevymřel; tento kněz, jenž náleží rodině vznešené a bohaté, jenž byl obětoval výhody světa, aby zasvětil život svůj k získání duší, bude hotov, obětovati i hlavu svou, aby hájil velikých pravd, jimž byl zasvětil život svůj. Bude mučenníkem pravdy, práva a také svobody.

Důst. p. Delafosse nemůže tomu připustiti, aby se proti němu užilo zákona Bérengorova, jenž není udělán pro případ podobný.

Kněz co občan má všecku svobodu, aby v shromážděních, v časopisech, v knize hájil těch pravd, jež vyznává; co kněz může odpouštěti, nechati na sebe dorážeti, nechati se urážeti; ale nikdy nedopustí, aby se uráželo náboženství, se urážel Ježíš Kristus.

Má povinnost, abych ho hájil, že nezpronevěřil se povinnosti své. —

Jak se skončil tento soud?

Vyšší stolice soudní potvrdila rozsudek první stolice, jímž důst. p. Delafosse, generální vikář byl odsouzen k 200 franků pokuty. Žalář odpadl.

Rozsudek, kterýž byl velmi dlouhý, byl založen na tom, že zákonem z r. 1881 nebyl vyzdvižen článek 201, jehož lze užíti, že sice služebníkům

*) Stát francouzský jest povinen platiti své duchovenstvo katolické za sebrané statky církevní.

církve jest dovoleno posuzovati zákon, ale že slova, kterýchž užil p. Delafosse, překročila meze dovolené.

Tento rozsudek druhý jako první jest všecek ke cti důst. pana Delafosse, jenž tak zmužile a tak dobře hájil práv katolíků ve věcech školních. —

K. O.

Staň se vůle Páně.

Povídka z naší doby.

Napsal Antonín Flaček.

(Pokračování.)

Asi za čtvrt hodiny krácel pan farář z Dolan po stráni, chtěje se o pokroku zahradnických prací sousedů dubineckých přesvědčiti. Již z daleka slyšel usedavý pláč a vzlykot, pročež sobě pospíšil a jakmile vrcholku stráně dostoupil, spatřil pod křížem jakousi ženštinu klečeti. Poznal mladou Češku, nejlepší a nejhodnější žačku z celé osady, dokud do školy chodívala. Muselo se jí něco hrozného přihoditi, neboť tak duševně rozrušenou jí byl dosud neviděl. Přistoupil k ní vážně, položil pravici svou jemně na hlavu její a pravil hlasem starostlivým:

„Aj, Baruško, co to vidím, ty pláčeš? Co tě přimělo hledati útěchu u nejvyššího trpitele, jenž z lásky k nám bídným tvorům nejpotupnější a přehořkou smrt podstoupil, aby nás z osidel a nástrah zlého ducha vyprostil?“

Mladá hospodyňka otevřela úplně srdce své duchovnímu rádcí a potěšující slova jeho byla vonným balsámem, jenž rány její divuplně zhojil.

Ubezpečil ji, že dle rozsudku světského neměli sice právo na Dubinky, dle mínění jeho však, a dle jednohlasného úsudku všech vůkolních osadníků patří lesík přece jen sousedům dubineckým a to právem mnohaletého užívání. Bývala prý na rychtě listina, v níž jasně a zřetelně právo dubineckých na Dubinky určitě vyznačeno bylo; listina však se ztratila a Bůh sám milý ví, vyjde-li někdy na světlo Boží. Před světským soudem tedy bude odsouzena, ale čin tento není před očima Páně zločinem.

Potom káral slovy oteckými jednání starého Čecha, jenž mnohdy již za prchlivost a přeháhlení pykal a neschvaloval je. „Po jiné cestě musí susedé práva svého vyhledávati a nikoliv zprotivením se vrchnostenskému rozsudku, což jest hříchem.“

Konečně jí radil, by se odevzdala do vůle Boží a přijala z ruky Jeho trpělivě křížek, ježž na ni sesílá, ubíral se s ní do vsi, těše ji. „Staň se vůle Páně, Maruško, kdo ví proč to není dobré.“

Baruška byla jako vyměněna. Veškerá úzkost a strach s ní spadla a ona očekávala klidně a trpělivě den k stání určený.

Starý Čech láteřil a hromoval kudy chodil, když však mu Ratibor sdělil, že mladý Čech, bude-li odsouzen, bude zbaven voličského práva v obci, počal chlípti uši a přemýšlel, jak by mladému z této kaše pomohl. Konečně se na jisté myšlénce ustanovil a domácím nic neříkaje, oblékl se do svátečního šatu a odešel do města. Zde se odebral do budovy okresního soudu a udal, že vlastně on v Dubinkách byl, mrtv hrabal i odvezl. Ostatní prý jsou nevinni. Tím myslil ve své prostotě odvrátiti od ostatních domácích Damoklův meč nad hlavami jejich se vznášející. Mýlil se však velice.

Přiblížil se den k stání ustanovený. Z Dubinek vyšel mladý hospodář Čech se svojí manželkou, svobodná jeho sestra Manča a čtrnáctiletý Jeník, vnuk starého Čecha, po starším synovi, který byl studoval a jakmile se byl učitelského místa v Oudolí dopídil, zemřel. Starý Čech byl již v městě.

Těž strana žalující byla čteně zastoupena. Starosta Makovec s lesním hajným Strakou a sousedy Pechem a Šikýřem. Dobrovolně se přihlásily ženy vdova Jelínková a mladá Adámka, že budou proti dubineckým svědčiti.

Jak se dalo souditi stalo se. Všichni obžalovaní byli odsouzeni a sice starý Čech na tři týdny, mladý na 10, Baruška na 3 dny, Manča na 24 a Jeník na 12 hodin. Starého Čecha sice nikdo v lese neviděl a byl odsouzen na vlastní udání, kdežto na ostatní všichni svědci svědčili, že je v lese zastihli při krádeži.

Nic nezpomohlo odvolání se k vyšší instanci, všude byla rodina Čechova odmrštěna a nezbyvalo jí jiného, nežli nastoupiti trest. Aby nezdálo hospodářství osiřelé, nastupoval trest jeden po druhém. Nejprve šli ženské s Jeníkem, pak mužští jeden po druhém. Baruška šla s Mančou do Dolan, kde slyšeli mši svatou a přijavše od velebného kmeta požehnání, ubírali se po silnici k městu. Nabyvše takto posilu duševní, přihlásili se u žalářníka, že nastupují trest jim přisouzený.

Žalářník muž vzeření herkulského, s ohromnými kníry pod nosem zapsal trestance do zvláštní knihy, připojiv dátum i hodinu příchodu, zavedl je do dlouhé síně, kde je chof žalářníka očekávala, by je dle předpisu důkladně prohlídke podrobila. Žalářník se zatím vzdálil. Baruška pozvedla nyní poprvé sklopeného zraku svého k ženě žalářníka prosebně, jakoby ji za ušetření prosila. Némému pokynu tomuto porozuměla dobrosrdečná žena velmi dobře a majíc s Baruškou útrpnost, pravila:

Nu, tak, jen se nebojte, nic se vám nestane; vím, že nic s sebou nenesete a pročež vás prohlížeti nebudu. Vidím, že jste z pořádného rodu a tu vás mezi chamrad' nezavru. Máme zde příjemnou komůrku, kde budete moci těch několik dnů co zde budete pobýti. Barušce bylo těsno okolo srdce a jakmile překročila práh komůrky, jež jí byla za vězení vykázána, propukla v usedavý pláč. — — —

Nic netrvá na světě věčně a tak se otevřela vrata žalární i rodině starého Čecha.

Baruška vyšla z vězení všecka bledá; zdálo se jí, že sobě celý svět na ní prstem ukazuje, pročež míjela hlavní ulice, ubíhalajoklikami z města, kde ji půda pod nohami páčila. Chvátila domu, kde zanechala ročního chlapečka Přemysla bez dohledu mateřského, jsouc starostí oň celá přesoužena. Blížila se Dolanům. Vížka přívětivého kostelíčka vítala ji, jakoby se z daleké cesty k domovu vracela. Oddechla sobě a nebeský klid rozestřel se v nitru jejím. Byla doma.

Po mezi polní kráčel pan farář. Barušce zabušilo mocně srdce a ona opustíc silnici, dala se polní cestou k Dolanům, by se s velebným kmetem setkati mohla. Již ji postřehl zrak jeho a zrychliv kroky své setkal se s mladou Češkou, která návaem citů přemožena, důstojnému pastýři k nohous klesla. —

„Aj, Baruška,“ zvolal srdečně, pozvednuv rozčilenou ženu a požehnav ji svatým křížem. „Nu, tak vidíš, Pán Bůh tě neopustil a ty vracíš se zdráva k domácímu krbu. Doma je vše zdrávo a čeká na svoji hospodyňku a obrátiv se, kráčel s Baruškou k Dolanům, kde jí ve faře sestry pana faráře malé občerstvení poskytl.

Dolanští ji zdaleka vítali a mladí, staří o překot ruce podávali, což na ni blaze účinkovalo. Stála zde se sklopenou hlavou, bála se téměř občanům ve tvář pohlédnouti. V Dolanech setkala se též se svojí staříčkou matičkou. Stařenka Barušku vášnivě líbala a po lících svojí hubenou vráskovitou rukou hladila a když tato usedavě štkala, těšila ji, dávajíc jí nejlahodnější jména. A tak bylo i když přišla ke svým; vše se na ní všelo, starý nemoohl však pro lítost ani do světnice, neboť si přičítal, že on jest její hanby jediné příčinou. Útlolitná Baruška, vybledala však stařečka v komůrce a přivedla jej do velké světnice. Starý Čech zůstal státi u kamen a maje ruce sepjaté, pohlížel úzkostně na mladou hospodyni, jakoby ji odprošovati chtěl. Než tato

zpozorujíc to, přispěchala k němu a padnouc mu kolem krku, slíbala slzy, stařečkovi z očí kanoucí. Starý celý okřál a pohnutím nemoha ani promluvití, sklesl na lavici u kamen; konečně vydral se mu z hrdla šepot: „Baruško, odpusť!“

3. Beata a Velebín.

Slečna Beata, jak musela domácí čeleď pyšné dceři nadutého Makovce říkati, byla tyranem nejen statku otcovského, nýbrž i všech obyvatelů novodvorských. Vše se jí musilo kořiti, a ona, jsouc jista své sličnosti a převahy v nad tělesných, vykračovala sobě po návsi jako páv. Nápadníků měla dost a dost. Vzdor však slibovaným plným měsícům, jimiž zpupný tatík jako tabákovým pytlíkem kolem sebe házel, přijížděli pouze ženichové „z Drážďan“, a z „Berouna“ nepřiletěl ani jediný. Přihlásil-li se přece některý souvěrec ze sousedních osad protestantských, nelíbil se buď dceři a neb nebyl po chuti panu otci, jsa buď příliš „chudý duchem a neb lehký kapsou“, jak pohrdlivě říkával. Avšak „bohatých duchem a těžkých kapsou“ ženichů bylo v naší útluné krajince po řídku, ba byli bílou vránou.

Slečna Beata nejraději pobíhala po lesích, rolích a lukách. Milovala Boží přírodu, v níž trávila největší část jara, leta i podzimu. V zimě jezdila do krajského města, kde se jakž takž v kruhu svých známých pobavila a když ji to konečně i tam omrzelo, jela do Prahy, by užila toho světa dokud je mladá.

V létě si obyčejně dala zapřáhnouti malého koníka do kočárku, a jezdila po novodvorském okolí, kde se stala brzo každému známou. Zastavila téměř u každého pole, na němž pilné dělníky pracovati spatřila a rozhovořila se s každým dítětem na cestě. Za to si však dala líbati ruce a dělníci jí museli titulovati „slečno“ a který z nich byl chytřejší, nazýval ji „milostslečinkou“ na kterýžto název byla Beata celá posedlá. Za to však u ní obdržel vše, oč žádal. Výminku ze všech venkovských obcí činily blízké Dubinky. V onu stranu slečna nikdy nejela, neboť se nechtěla s modlářskými košťálníky setkati, ježto byla zcela jista, že by ani nejnižší z nich, jí patřící úcty nevzdal a pak byla nenávisť obou nejbližších obcí tak veliká, že po dlouhou dobu občané z obce jedné nevčkročili do obce druhé a na opak.

Nenávisť otců přešla na dítky a tito se vespolek neznali. Do kostela společně nechodili, ježto novodvorští měli svojí modlitebnu doma a Dubinečtí chodili do Dolan. Se školou bylo totéž. Cesty obou nejbliž sousedících občanů různily se od sebe. Navštěvovali-li novodvorští týdenní nebo výroční trhy v Černovicích, šli Dubinečtí buď do Mladé Vožice neb do Chýnova, jen aby se spolu na veřejné cestě nikde nesetkali.

Na výroční trhy a na pouti zvláště Beata držela a nevynechala daleko široko ani jediní. Otec musil se svým mazlíčkem všudy jezdití. Tu byla na pouti na Vařemešniku, tu opět na Stražišti, v Nové Čerekvi, v Klokotech, v Bechyni, v Želivě a v Pacově a to nikoliv proto, že by jí byla katolická zbožnost poutníků vábila, ale proto, že chtěla stůj co stůj uloviti ženicha. Ač byla hezká jako májové jitro, přece se jí každý z mladíků obával, znaje její dosavadní vychování. Takovou hospodyní nemohl nikdo potřebovati a pánů od péra nebylo mnoho, kteří by se na nalíčené v nadidlo lapiti dali. Aby se tedy pod čepec dostala, musil s ní tatík po modlářských poutích, které jsou přece pro něco dobré, jak říkával, jezdití. Kam zavítal, byl arcí se slečnou dcerou od všech hostinských vítán a maje i mezi obecnstvem rozsáhlou známost, nemusil se o zábavu starati. Kdežto zůstal Makovec v hostinci v kroužku známých a přátel při kartách a pitce seděti, brousila slečna Beata po poutní osadě s lorgnetem na nose a „plašila mladé ptáky“. Nezkušení mládenci a chasa, mohli na ní téměř oči nechatí. Zářila spokojeností, jsouc drahocennými šperky ověsena, jenom když se po ní omladina mužská ohlížela. Zbožňovatelů měla na každé pouti tolik, že přicházela do hostince k papínkovi v poledne k obědu, jsouc všecka unavena. Že navštěvovala i poutní chrámy

rozumí se samo sebou, jen tam najde nejlepší výběr odpovídající jejímu vkusu, neboť nejlepší výkvět omladiny choďoval vždy na slavné služby Boží.

Zde v stánku Božím rozestřela koketa své síť, nedbajíc přítomnosti Božské. Všechny zraky byly jen k její osobě obráceny a mladíci tonuli v slasti, poblídlá-li svůdná sličná koketa jen úkosem na některého z nich.

Byla schůze katolicko-politické jednoty pro Království České v Želivě. Na schůzi tuto byl Makovec velmi zvědav a nedal se k jízdě do Želiva sličnou Beatou dlouho pobízeti.

Od půl noci byla Beata již vzhůru. Zbudila čeledína, by krmil koně, aby mohli časné vyjeti a děvečkám poručila, aby vařili snídani. Tatínka nechala spáti; však má dost času a k oblékání muži mnoho nepotřebují.

Sama pak pustila se do česání svého hedvábného, lesklého, havraního vlasu, kteréžto funkci zvláštní bedlivost a péči věnovala, a když byla konečně s účesem hotova, ozdobila se skvostným šatem a vyšperkovala se nádherně jako nějaká kněžna, tak že když přišel ospalý pohunek oznamovat, že jsou koně již nakrmeny, otevřel ústa do kořán a vzdychl: „Aaah!“ A když se Beata k němu otočila zvolal: „Milostslečinka jest krásná!“ Za to obdržel chutnou snídani. Když byla Beata otce zbudila a on se oblékl, posnídali a sedli do připraveného kočáru a vraníci uháněli s nimi větrem o závod k Želivu.

Želiv jest panství kláštera premontstrátského a ves po obou březích říčky Želivky a čítá asi 800 obyvatelů. Až sem uhání říčka Trnavka, aby se se sestrou svojí Želivkou sloučila, by pak spojenými vodami, řeku Sázavu sesílily.

Katolicko-politická jednota nemohla vhodnějšího místa a vhodnější dobu k pořádání schůze své zvoliti. Tohoto dne zajisté konala se v klášterním chrámu Páně největší slavnost v roce a sice slavnost narození Panny Marie, jízto svatyně tato zasvěcena jest. Lesku celé slavnosti dodávaly obřady skládání slibů klášterních jednoho z novosvěcenců.

Velké prostory poutního chrámu Páně byly zbožným obecnstvem téměř přeplněny a každý sledoval se srdcem zbožným veledojemné obřady církevní, jež pan opat za asistence celého konventu celebrouval.

Obřady tyto byly i pro sličnou Beatu něco zcela nového a když pak při slavném požehnání, při němž všichni věřící na kolena padli a v prsa vroucně a skroušeně se bili, přestaly varhany hráti a velebné ticho po velechrámu se rozhostilo, tu sklesla bezděčně i Beata na kolena a položila pravici svoji na rozvlněná nádra.

Náhle se vzpamatovala a ohlídlá se plaše kolem sebe, zda jí nikdo ze známých nespátril, a povstala. Vedle ní stál mladík štíhlý jako jedle a tváří sličných. Jeho modré oko setkalo se s temným sokolím zrakem sličné protestantky a ona ponoříc pohled svůj hluboko v krásné oko jeho, uklonila se lehce a kráčela, ne, — vznášela se jako labuť na vodní hladině zardívajíc se — z chrámu. Mladík se před oltářem zbožně uklonil a spěchal za plující krasavicí.

Byl to Velebín.

Jako do všech vůkolních obcí přišlo i do fary Dolanské pozvání ke schůzi želivské a pan farář vysvětlil svým osadníkům účel, jaký si katolicko politická jednota byla obrala, vyzval věřící, by co možná nejčtetněji schůzi želivské obcovali a kdo by tak učiniti chtěl, by to v čas ve faře oznámil.

Velebín byl jedním z prvních, kdož se byli přihlásili a vidíme hlouček osadníků Dolanských vstupovati dne 8. září do kostelíčka Dolanského, by před odjezdem do Želiva ranním službám Božím přítomni byli.

Po vykonané pobožnosti nasnídal se pan farář, účastníci sedli do připravených povozů a ujížděli k Želivu. Zde v chrámu Páně setkal se Velebín poprvé s Beatou.

Dívčín hluboký, pronikavý pohled ranil Velebína přímo do srdce. Ještě nikdy neseznal onoho sladkého pohnutí, pohleděl-li na sebe sličnější dívčinu. Každá

mu byla dosud lhostejnou a on nepomýšlel nikdy na nějaké bližší styky s druhým pohlavím. Ba neměl na to ani kdy. Jsa cele jen hospodářství oddán, přemýšlel ustavičně jen, jak by stateček svůj zlepšil a zdokonalil. Pustil se do pěstování obchodních semen a učinil pokus nejprve se setím kmínu. Pokus onen se mu nad očekávání zdařil a on si od něho mnoho sliboval. Dále se pustil do racionelního pěstování drůbeže a králíků. Zvláště chov králíků zdokonalil tak, že mu byl zdrojem slušných příjmů. Velebín jsa zcela v reformu statku svého zabrán, zapomněl zúplna na ženění, k čemuž jej nic nenutkalo, ať měl v sestře Miloslavě vzornou hospodyni a v otci výborného hospodáře a rádce nad jiné zkušeného.

Vyjda z chrámu ohlížel se Velebín na vše strany, avšak spanilý zjev zmizel zraku jeho jako šalebný přelud, a byť se sebe více namáhal, Beaty neuzřel. —

Ta spěchala rychlým krokem okolo pivovaru a po dřevěném mostě do hostince „u Městků“, kde na ni otec netrpělivě čekal. Po krátké omluvě prostírala vlídná hostinská stůl a přinášela polévku, pečenou husu a pivo. Po odbytém obědu zabral se Makovec opět do hovoru se známými a Beata šla do kláštera, chtěíc sobě vše důkladně prohlédnouti. Tu se maně setkala s Velebínem, který ji naproti krácel.

Pozvedla k němu opět své čarokrásné oko — a Velebín uvízl v tenatech svůdné Sireny. Smekl uctivě klobouk a pravici maje na nadrech svých položenu, zeptal se ji, jak se jí okolí želivské líbí.

Nitky této se Beata mistrně uchopila a rozpředla se spanilým jinochem tak důvěrný rozhovor, že Velebínovi připadalo, jako by již dávno dívku tuto znal. Zmuživ se, zbavil se své ostýchavosti, líčil krásu Želiva a jeho okolí tak živými barvami, že by jej byla Beata ustavičně byla poslouchala. Než čas kvapil. Počalo se vyzváněti na požeňání a Velebín vyzval svou sličnou krasavici, by šla na požeňání. Tato mu však poukázala na blízkou klášterní zahradu. „V kostele jsem byla dopoledne“, pravila, „nyní bych si opět ráda prohlédla klášterní zahradu; po přednášce na to nebude času a kdo ví, kdy opět do Želíva zavítám. Doprovodíte mne“? A Velebín se ukloniv, mlčky svolil.

Tak se procházeli po rozkošné prelátské zahradě, poletující jako pestrobarevné motýlové od květiny ku květině, laškující a smějící se. Velebín si v duchu lámal hlavu, co to asi je za děvče a umínil si přeptati se svých známých. Toutéž myšlénkou zabývala se též sličná hlavinka světlavé dívky. Jeden druhého se tázati nechtěl a jeden druhému to nepověděl. Když sobě byli důkladně zahradu prohlédli, přistoupila k mladému párku stará zahradnice Brožová nabídnouc se jim, že jim ukáže i dolejší zahrady, k čemuž Beata ochotně svolila, neboť se byla do sličného jinocha úplně zamilovala a chtěla s ním co možná nejdéle býti.

Velebín obdivoval se různému druhu ovoce a zeleniny a zabral se do prohlížení uspořádání celé zahrady a chválil vše, což stařenku mile dojalo, tak že se dala do vypravování, jak její nebožtíček vše založil a upravil, čímž si u pánů přízeň a lásku v té míře získal, že když zemřel, obdržel její synáček místo po otci. Tak plynuly rychle hodiny a nežli se nadáli, bylo po požeňání a když přišli na klášterní nádvoří, zazníval k nim z chrámu Páně závěreční zpěv písně: „Zdravas buď, nebes královno!“

Na klášterním nádvoří rozvinul se zatím čilý život. Hosté se všech stran počali se sjížděti a v brzku bylo nádvoří přeplněné obecenstvem z vůkolních měst a vesnic. Udeřením čtvrté hodiny byla schůze katolické jednoty slavně zahájena a přednášky jednotlivých řečníků byli tak přesvědčující, že obecenstvo propukalo v hlučné volání slávy. Lví podíl sklídl řečník důstojný p. P. Fajtlík, kapitulár želivský, který svojí dobře promyšlenou řečí přítomné účastníky přímo uchvátil.

(Pokr.)

D r o b n o s t i.

Přijímání pod obojí. P. Bertoldi zaslal „Katolickým Missiím“ z Riš-naghuru (ve středním Bengálště) dopis, v němž podává mimo jiné věci také malý ale závažný příspěvek ke věkovité hádce o přijímání laiků pod obojí.

„Je s dostatek známo“, píše nás missionář, „jakou bouři způsobili druhdy protestanté proti katolické církvi proto, že podává věřícím Tělo Páně toliko pod způsobou chleba. To je skracování, křičelo se na všech stranách, chceme také kalich. Dnes — jak se zdá — přicházejí bojovníci kalicha k rozumu. Není tomu dávno, co psal jakýs anglikánský kněz (nejspíše ritualista) v jednom anglickém listu o této otázce, jak následuje: „Je to věru pravda, že mohou se rozšířiti nakažlivé nemoce a také vskutku se rozšiřují tím, že při sv. přijímání více osob Krev Páně přijímá z jednoho kalicha. Podáváje poslední neděli více věřícím Večeři Páně, spozoroval jsem mezi přijímajícími muže s nakažlivým vředem na ústech. Jakási stará žena pustila do kalicha několik drobtů proměněného chleba. Jiné ženě upadl do kalicha právě v okamžiku, když jej uchopivši k ústům podávala, cíp šátku, jež měla na hlavě a který — mimochodem řečeno — čistotě velké cti nedělal. A pak má kněz, který toto vše vlastním očima zří, to, co v kalichu zbude, sám vypít! Tak aspoň přikazuje to zvyk naší pokročilé církve. Jak musí se tu přemáhati, aby síly si dodal! To jest obyčej římské církve přece jen lepší“.

Opakujeme, že toto napsal kněz protestantský. L+25.

* * *

Missie v Ugandě. Dosaváde nedošly o ubohých katolících Ugandských, kteří tak krutě na sobě zkusili, jak pojímají protestantské sekty křesťanskou lásku vůči církvi mateřské, žádné zprávy se strany katolické. Protestanté za to posílají depeši za depeší, svalující vinu na katolíky.

K události samé dodáváme, že Mr. Williams, jenž má velkou část zodpovědnosti na sobě za vše, co se stalo, odebral se do Kiziby, aby odvedl odtamtud krále Mwangu. Ale setník Langheld, náčelník německé državy Bukoba, zastal se rázně svého královského hostě. Dal také Angličanům na srozuměnou, jaká hanba a potupa to jest pro důstojníky jejich, držeti šest missionářů v zajetí. Kapitán Williams prý slíbil, že je ihned propustí, jakmile přijde do Ugandy.

Jakmile dojdou nové zprávy o nešťastných bratřích a sestřích Ugandských, sdělíme se o ně ihned se čtenáři „Obrany Víry.“ L+25.

Obsah „Obrany víry“:

O mši sv. (Dle Bened.-Stimmen podává Vincenc Bosáček. Pokračování) — Náhylnost velikých mužů k životu křesťansky dokonalému. — Stáří pokolení lidského. (Dle Dr. J. Schustera podává V. Čečetka.) — Kněz a generální vikář Delafosse. (Dodatek k článku v „Obraně víry“ str. 247) — Staň se vůle Páně.

Povídka z naší doby. (Napsal Antonín Plaček. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo přeplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připláci se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasyláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

K a n o n.

(Pokračování.)

Mše svatá ona bohoslužebná oběť, jež na našich oltářích se přináší, není nic jiného, než ustavičně trvajíc, nekrvavé obnovení oběti kříže na Golgotě.

A jako tuto přinesl sám božský náš velekněz jediný (vinný lis tlačil jsem sám Is. 63, 3.), tak i při mši sv. jest hlavním a jediným knězem Kristus Pán, kněz katolický jest jen jeho viditelným a místním, časovým zástupcem.

A jako tam na úpatí kříže stálo celé vykoupené lidstvo, tak i zde při mši sv. druzí se kolem oltáře sbor katolíkův shromážděných tu jako jedna rodina, rodina Kristem ku společenství božimu sjednocená.

Proto sluje mše sv. obětí služebnosti nejen kněží, ale celé křesťanské rodiny (sed et cunctae familiae tuae).

Ano, křesťanský oltář jest tím vyvoleným posvátným místečkem, kde Bůh se svým lidem (jako kdysi z archy úmluvy) v neskonale blaženém obcování trvá, jest oním stánkem, kde jest Mu to potěšením býti se syny lid-skými; kde On, „Bůh jejich“ jest se „svým lidem“.

Tento blahý poměr, toto vědomí šťastné oné jednoty mezi Bohem a lidem, jakého by zvláště předpokládati bylo při společných službách Božích, nekalými poměry časovými u lidu našeho až příliš zastrčeno.

Jest třeba, aby opětým vzbuzováním a probouzením církevního života, jemuž se lid náš téměř odcizil, blažené to vědomí o šťastném poměru Boha k lidu mezi ním se šířilo.

Stará Církev podává nám zcela jinaký obraz o službě oltářní u lidu věřícího, než jak ho nyní máme.

Tu byl oltář obklopen sborem zbožných klerikův, t. j. věřícími, jenž nejsouce kněžími, vzdor tomu celý svůj život zasvětili službě oltáře, vykonávajíc službu našich kostelníků s takovou přesvědčeností a zbožností, že i své soukromé jmění na službu tu obětovali, kdežto každý nyní kostelníka, toho vypočítavého sluhu (?) oltáře za nějaké nutné zlo považuje.

Nynější kostelníci (ovšem s výminkami) nejsou sympathickými ani kleru ani lidu; a věru by neškodilo, aby jako kněží v seminářích na nesvětější úkony se připravují po čtyry leta, aby tací čekanci kostelnictví aspoň čtvrt léta se někde v klášteře na službu svou, nikoliv nesvatou, připravovali a vysvědčením o přestálé zkoušce o přijatých nižších svěceních se vykárali.

Aneb když toho nelze dokázat, nechť aspoň jednou za rok sejdou se ku exerciciím (cvičením), a při tom se podívají na ministrování a vůbec kostelní službu, jak ji vykonává obyčejný kostelník v chrámu P. sv. archanděla Gabriela na Smíchově pod Petřínem. Jak pokorně, jak jednoduše, jak uctivě, jak zbožně tento laik knězi při oltáři slouží, to nelze vypsati, to se musí viděti a cítiti — tu i ten laik v lodi chrámové přítomný, povzbuzen zvolá: Ano, tak asi vypadala mše sv. v prvních dobách církve, kde kněz i lid byli jedné mysli, jednoho srdce.

Věru, neškodilo by nám méně pozlátka, méně brokatu a třeba i méně celebrantů, za to ale více církevního ducha a „zlatých srdcí“ jak u kněží, tak u kostelníků, tak u ministrantů.

Tehdy by se vrátil onen šťastný poměr mezi knězem a lidem, tehdy by zněla jednohlasně chvála Bohu, a byť ne vždy mistrně, přece aspoň chorálně jako našich předků zpívajících: „Gospodine, pomiluj ny“!

Tehdy by provázeli pozorností svou věřící kněze u oltáře až do těch nejmenších podrobností a rozuměli by jim; jen tak to vyžadovala a chce až posud idea křesťanské bohoslužby.

* * *

Modlitba při skládání rukou kněžských na obětní dary, prve než se promění v Tělo a krev Páně, pokračuje těmito slovy: „Dny pak v pokoji Svém spořádal, abys nás od věčného zavržení vytrhnouti a ku stádcí vyvolených Svých přičisti ráčil“.

Troji prosba: první o dobro časné, pokoj na zemi; druhá osvobození od věčné smrti; třetí o dosažení věčné blaženosti.

Trojnásobnou touto prosbou vyznává církev troji vládu Hospodinovu nad zemí, pódsvětím a nebem.

Onť jest ten, jenž dává pokoj na zemi, odměnu neb trest na věčnosti.

Prosíme za pokojné žití, abychom „z rukou nepřátel našich vysvobozeni, beze strachu sloužili Jemu“ (Luk. 1, 47.)

Zažili jsme již mnohých dnův, kolik nám jich zažítí zbývá, jest u Boha.

„Dnové moji rychleji pominuli, nežli tkalcem plátno přistříženo bývá“ (Job 7, 6) Kdo však jest, jenž veselé i bouřlivé časy nad námi vycházeti velí? Kdož učiní konec dnům života našeho? Bůh, jenž dal nám den první, dá i poslední. Kdo tak uváží tu pomíjivost vezdejšího života, jež nás nutí přemýšleti, jak as to dopadne tam na věčnosti, ten zdvihá mimoděk rukou svých k nebi a zvolá: Pane, dnové moji nechať jsou v pokoji! Veď mne vratkým tímto životem, ať k Tobě přijdu a u Tebe zůstanu“. (Platzweg).

Ano, o to prosíme jedině a nic nežádáme, jenom to samé, aby nás Bůh od věčného zahynutí zachránil a mezi vyvolené své přijal.

Zde se potkáváme s otázkou: Není tato prosba „abychom od věčného zahynutí vysvobozeni byli“ naproti učení o věčném předurčení Božím, jež se bohosloveckým jménem praedestínace zove? Když totiž počet vyvolencův od věčnosti ustanoven a nedá se nikdy a nijak pozměnit; k čemu tedy takové a podobné prosby, neboť nemůže býti přece úmyslem Církve chtít, aby Bůh na její prosby své věčné úradky měnil, čili aby se stal nedůsledným.

Tuto záhadu rozluští nám sv. Řehoř Veliký, an praví: „Nemožno dosíci modlitbou něčeho, co by nebylo od Boha předustanoveno. Čeho však svatí modlitbou svou dosahují, to již od věčnosti u Boha ustanoveno tak, že to modlitbou vyvozeno bude.“

A tak jest od věčnosti Bohu známo, že vyvolení svým spolupůsobením (modlitbou) ku svatosti dospějí a toho si zaslouží, co jim od věčnosti před-
ustanoveno jest“.

Ještě kratší jest výrok sv. Tomáše Aquinského: „Modlíme se, nikoliv
abychom vymohli změny úradkův Božích, nýbrž abychom dosáhli toho, co
nám Bůh na naše modlitby dáti uzavřel“.

(Pokrač.)

Náchylnost velikých mužů k životu křesťansky dokonalému.

(Dokončení.)

Z listů Ogareva k Herzenovi uvádí Tolstoj příklad, jaké panují v tom
ohledu zmatené pojmy ve společnosti. Vypovězený Ogarev sděluje příteli
v dopisech nejdůvěrnější myšlenky. Horuje pro dokonalost lidskou, pro svatost
přátelství, ideálnost lásky, pro vědu, lidskost a podobné idey. Zároveň však
a hned vedle přiznává se hravě a bez okolků, kterak někdy s opičkou se
vrací domů ze zábavy a kterak celé hodiny trávívá u bytosti zvrhlé sice,
vsak rozkošné.

Ogarevu a tisíci druhým jemu rovným ani nenapadlo, dí Tolstoj, že
dokud nezkusili aspoň trochu překonávati a ovládati svoji náklonost k pití
a hýrání, nemají ani práva nésti se k mravním pojmům vyšším, jaké jsou
přátelství, láska a zvláště ku hlásání ctnosti jakékoliv. Lidé tak zvani vzdělání
nejen že nikterak se nevpírají a v sobě nebojují proti těmto nefestem,
naopak, ještě je považují za něco rozkošného, co nikterak není na závadu
jich snaze po dokonalosti. Místo, aby se za ně styděli a skrývali je před
svými přátely, ještě se jimi honosí.

Riká se často „dobrý člověk“ anebo „hodný člověk“ a myslí se na
muže zhýčkaného, v přepychu sobě hovícího. Dle Tolstého nemůže taký
člověk být ani hodný ani dobrý. Snad má nejlepší rysy povahy, ale chování
jeho není mravné, tak jako nůž sebe důkladněji pracovaný z ocele sebe
lepší nemůže krájet, není-li broušen. Býti dobrým a hodným znamená dle
mravokárce: dávatí více než přijímám. Kdo je zvyklý přepychu, nemůže
býti dobrým, předně protože je oddán mnoha potřebám, jimž přivykl a potom
protože užíváje všeho sám, čeho od jiných se mu dostává, zmalátněl a stal
se neschopným vlastní práce. Lehá na svém měkkém loži, peřinách, bílých
povlacích, na jemné podušce; u postele prostřena je houně, aby se nena-
chladil, kolem všecky možné přístroje, aby k ukájení svých potřeb nemusel
se namáhati daleko. Okna zastřena jsou záclonami, aby ho paprsky sluneční
ráno neprobouzely, a aby se mohl do syta prospati. Všecka opatření jsou
učiněna, aby v zimě bylo teplo, v letě chládek; aby šum z venku k němu
nedolehal, mouchy a jiný hmyz aby ho neznepokojovaly; spí klidně a když
se probudí, nalezne teplou i chladnou vodu pro vykonání své toalety, na-
lezne koupel i holičské náradí. Připraví se mu čaj nebo káva; nápoje
dráždivé, kterých požívá hned ráno. Botky a střevíce, které včera umazal,
jsou už vyleštěny a svítí se jako sklo, prášku na nich nenajdeš. Také šaty
včera pošpiněné jsou už čisty, za všech dob a počasí, v zimě i v letě, na
jaře i na podzim, v dešti, plískanici i když slunko svítí atd. U ženských
jsou toaletní předměty ještě složitější: korsety, přičesky, šperky, pentle,
stužky, špendlíky a jehly do vlasů, sponky a jiné a jiné věci.

Když je vše přichystáno, začíná den shýčkaného člena společnosti
z pravidla jídlem: pije se káva nebo thé s velkou dávkou cukru, zakusují
se housky, pečivo nejlepší jakosti, někdy s máslem a šunkou. Muži z pra-

vidla zakuřují si doutník neb cigaretku, pak si čtou čerstvě přinesený žurnál; pak opustí znepečádněnou ložnici a přenechají někomu jinému péči, aby ji uvedl opět do pořádku. Pak si jdou panstva do kanceláře či do obchodu, anebo si vyjedou na procházku. Později se snídá po druhé, už těžší strava, obsažnější, zabitá zvířátka, kuřata, ryby. Pak je oběd, neméně obsažný: dva, tři podnosy, pak zákusky a káva; potom karty, hudba, divadlo, četba nebo rozprávka na měkkých lenoškách, při jasném nebo stlumeném světle svíček, svítelen, plynu nebo elektřiny. Pak zase thé, zase jídlo, večere a zase postel, upravená, vystlaná, čisté prádlo, čistá vása noční. Tak vypadá den ze života člověka tak zvané řádné společnosti, o němž se řekne, je-li povahy mírumilovné: je to hodný člověk.

Zatím ale hodnota člověka, mravní cena jeho v tom záleží, co dobrého pro svého bližního vykonal. A kterak může člověk takých zvyklostí dobře činiti? táže se Tolstoj. Dříve, nežli začne člověk činiti dobré, má přestat činiti zlé a spočítá-li člověk, kolik zla se napáše, často i nevědomky, shledá, jak daleko ještě má k cíli, t. j. k životu mravnému. Lépe bylo by pro něho, miní mudrc, kdyby spal na holé zemi, na rozestřeném plášti jako Mark Aurel. Kolik práce a starostí ušetřil by těm, kteří ho obklopují! Mohl by dříve ulehat a dříve vstávat; nebylo by třeba starati se pro něj o umělé večerní světlo a ranní záclony. Mohl by spát v téže košili, kterou nosí ve dne, choditi bosýma nohama po světnici i po dvoře, mýti se a holití u studny a žíti zkrátka tak, jako žijí ti, kdož pracují za něho. Tak aspoň vidí, co to stojí práce, nežli se dostane ke svým požitkům. A kterak mohl by takový člověk býti dobrým, aniž dříve se vzdal zvyklostí svého přepychu?

„Člověk mravně smýšlející, požívající pohodlí a přepychu, ba i člověk střední třídy — o lidech vznešeného světa, kteří na své rozmazy ve čtyřia-dvaceti hodinách utratí, nač jiní sta dní práce vynaložiti, ani nemluvím — nemůže žíti klidně, věda, že vše, čeho užívá, je ovocem práce dělnických generací, které hynuly pod tíhou bídného života, beze světla a tepla, umíraly v nevědomosti, v opilství a zhyralosti, jako polodivoši v dolech, továrnách a dílnách, u pluhu, vyrábějíce předměty, jichž on užívá. Já, který toto píšu a vy, který mne čtete, buďte si kdokoli, vy i já, máme dostatečnou výživu, namnoze přebytečnou a bohatou, máme čistý vzduch, zimní i letní šat, všechnu možnou kratochvili a především volnou chvíli ve dne a odpočinek v noci. A vedle nás žije pracující lid, jenž nemá ani výživy, ani zdravého bytu, ani dostatečného oděvu, ani kratochvíle; nemá ani volné chvílky, ba často ani ne potřebného nočního klidu: starci, děti, ženy, vysílené prací a nocemi bezesnými a nemocmi, nuceni jsou po celý svůj život pracovati za nás a hotoviti ony předměty pohodlí a přepychu, jež sami nemají a jež pro nás nejsou než přebytkem, nikdy nutností.“

Z takových úvah vyvozuje autor, že řádný muž, ani ne křesťan, ale lidumil pouhý nebo jen přítel práva a spravedlnosti nemůže netoužiti po změně dosavadního života a neustati v užívání předmětů, kterých pracující lid za takých podmínek vyrábí.

A tu začíná vlastní jádro úvah o výživě. V tom je vlastní závada mravného života společnosti, učí autor, že se lidé domnívají mravný život vésti, aniž si dříve potřebných k takému životu ctností a schopností opatřili. První z těch schopností je zdrželivost. Bez zdrželivosti není mravný život možný. Této ctnosti však nelze nabyti rázem, hlásá náš mudrc. Člověk podléhá četným naruživostem, jimž aby všem odolal, začítí musí se základními, s prvotními a jednoduchými, nikoliv hned s posledními a složitými, které nejsou než důsledky prvních. Ke složitým naruživostem počítá Tolstoj marnivost, bráctví, zábavychtivost, klepařství, zvědavost a jiné společenské ctnosti. K základním za to: žravost, lenivost, chlípnost.

V přemáhání naruživostí třeba postupovati v jistém pořádku. Požívavý gourmand marně bude bojovati proti lenivosti a kdo je zároveň gourmandem a povalečnickem, nebude nikdy míti síly dost, aby odolal chtíčům jiným.

Proto všechny nauky o zdržlivosti předpisují jako počátek vši ctnosti boj proti nárůživostem žaludku a tedy půst.

Moderní společnost úplně zapomenula na tuto první ctnost, která je základnicí další stupnice mravnostní. Půst vyšel docela z módy a užívání, považován jsa za jakousi hloupost pověřenou, při nejmenším zcela zbytečnou. A zatím, jako je první podmínkou mravného života zdržlivost, tak je prvním počátkem zdržlivosti — půst. Naopak prvním počátkem všech neřestí je chtivost, hlavní to nárůživost dnešních lidí od nejchudšího k nejbohatším. Čím více kdo může ukájetí svoji chuť, tím se cítí nejen šťastnějším, ale i silnějším a spokojenějším. A vyšší třídy potvrzují nižšího člověka v tom domnění.

„Vizte život bohatých“, dí Tolstoj, „naslouchejte jich řečem. Jak vznešené věci je zajímaví! Filosofie, věda, umění, poesie, otázka rozdělení statků, blahobytu národa i výchovy mládeže. Ale ve skutečnosti, vše to u většiny není než veliká lež. Zajímá je to jen na oko, jen mimochodem, jen v odpočincích, dokud je žaludek ještě plný a dokud nelze plniti jej znovu. Jediný pravý zájem i mužů i žen jest: jísti a dobře se mítí. Zvlášť po obytem prvním mládí to platí. Kterak jísti? Co jísti? Kdy a kde jísti?

„Není slavnosti, není radovánek, není zahajování, aby se nedělo bez hostiny.“

„Všimněte si lidí na cestách. Nejlépe to na nich viděti.

— Musea, bibliotéky, sněmovny, jak to je vše zajímavé! A kde že budeme obědvati? Kde pak se nejlépe jí?

„A všimněte si mužů, když se vystrojeni a navoněni sešli k hostině okolo prostřeného stolu, vyzdobeného kvítím; s jakým potěšením mnou si ruce a usmívají se!“

A jestliže ve vznešené společnosti řeč se netočí neustále kolem jídla, není to snad proto, že by tu lidé byli vzdělanější anebo zaměstnáni věcmi vznešenějšími, ale krátce proto, že mají svého správce neb intendanta, který se stará za ně. Zkuste však zbaviti je tohoto pohodlí a uhlídate, kam se předešlím nesou jejich starosti.

Den před hostinou, před slavností, veselkou nebo křtem, zabijí se v domě, škrťí a dáví se drůbež, snášejí se koše potřeb a kuchaři, kuchařky a kuchtíci v bílých čapkách a zástěrách pracují. Od vrchního dozorce kuchyně, který dostává tisíce gáže, až do poslední kuchařinky, celá armáda zaměstnána je starostmi o lahodnou úpravu věcí určených pro žaludek. A střední a nižší třídy opičí se v tom po vyšších. Ukájení chtivosti a mlsnosti naplňuje celý život.

„Ukojení potřeby má své meze,“ praví autor, „ale rozkoš nezná mezí. K upokojení žaludku stačí chleba, proso nebo rejže; ale pro rozkoš řada omáček a koření je bez konce.“

Chléb dle názoru Tolstého je nutnou a dostatečnou stravou, jak ukazují životy millionů lidí silných a zdravých, kteří se živí výhradně chlebem. Ale chutnější je prý arci chléb s jídlem druhým. Ještě chutnější chléb namočený do masné polévky a ještě chutnější polévka s přísadami různých zelin. Dobré je také maso a maso ne vařené, ale dušené na másle a s hořčicí a zalévané červeným vínem. Hladu už není, ale ještě se pojí ryba s omáčkou, porosená vínem bílým. Na oko už nelze snísti nic tučného ani smaženého; ale ještě se pojedí zákusky: v letě led, v zimě kompot, zavařeninky atd. Toť skromné diner. Rozkoš takového stolu ještě lze zvýšiti: pomocí různých předkrmů dráždí se chuť, různé mezikrmě, všelijak promísené a stupňované, zvyšují schopnost zažívací, pro zábavu oka i ucha opatří se květiny, ozdoby, hudba . . .

Znenáhla přechází autor ku vlastnímu předmětu své úvahy: doporučuje stravu rostlinnou co jediný přirozený způsob výživy člověka vzdělaného i mravného. Názor svůj, shodný ostatně se známou teorií vegetariánskou, podpírá autor širokými důvody. Líčí velmi plasticky svoji návštěvu v jatkách

i svoje dojmy a všechn hnus mravní, který si od shlédnutí výkonů řeznických odnesl. Nelze tu část vývodů jeho přechísti bez opravdového otřesení mysli.

Vylíčov všecku útrapu nešťastného, pronásledovaného, poraženého a vražděného dobytka, zvěře a drůbeže, pravi:

„A dáma s citlivým srdcem pojídá tyto mrtvoly zabité a odpravené zvěře s dokonalou jistotou svého práva, potvrzujíc dvoji o sobě mínění, jež si odporují: předně, že je tak útlocitná, jak dí její lékař, že by nesnesla stravy výhradně rostlinné, že slabé její ústrojí má zapotřebí masa; a za druhé, že je tak citlivá, že by sama nedovedla způsobiti bolest ani zvěři, ba že by nemohla ani na to pohlížeti. Ve skutečnosti je tato ubohá dáma slabou, proto že byla zvyklá živiti se stravou, odporující povaze lidské; a za druhé není tak citlivou vůči utrpení zvěře, protože její životy požívá.“

Co že chce autor dokázati?

Aby lidé, chtějí-li se státi dobrými, přestali jísti maso?

Nikoliv. Tak zhurta ve světě nic nechodí, míní autor. Chce pouze naznačiti, že k docílení mravného života třeba je nenáhlým postupem nabytí potřebných schopností ku mravnosti a že ze všech ctností nejpřednější, již dosíci třeba, je střídmost a vůle opanovati své náruživosti. K dosažení toho cíle pak prvním stupněm: poměrný půst. A kdo vážně a upřímně hledá cestu mravnosti, první, čeho si odepře, že bude strava živočišná, neboť, nemluvě o vznětlivosti k náruživostem, kterou má tato strava přivádí, její užívání jest proto zkrátka nemravné, protože vymáhá skutku odporujícího mravnímu citu — vraždy — a není podnicena než chtivostí a žravostí.

A čím to je, že lidstvo od nepaměti vraždilo zvířata a pojídalo jich maso?

Odpověď leží v tom, že hnutí mravnostní jen znenáhla se v lidstvu šíří, uvědomuje a zdokonaluje i stává se základem všeho pokroku. S tím hnutím také souvisí učení vegetariánské, které má zástupce a přívržence v řadách mužů nejlepších a nejvíce vynikajících. Byly doby, kdy se lidstvo vraždilo a pojídalo na vzájem, dnes už je mnohem citlivější a mravnější a stále se k dokonalosti své blíží. Rok co rok počet knih a pojednání obsahu vegetariánského roste. Stále přibývá lidí, kteří se zřekli stravy živočišné, a v Německu, v Anglii i v Americe celé hôtely a hostince stravě výhradně rostlinné se zařizují.

Toto hnutí, praví Tolstoj, je na potěchu všech lidí, kteří touží po království nebeském na zemi.

Chrám „Božího Těla“ ve Slavonicích.

Blízko místa, kde hraničí Dolní Rakousy, Čechy a Morava, zdvihá se několik set krokův za městem Slavonicemi (Zlabings), v okresu Dačickém na přívětivém pahorku svatyně svým stářím ctihodná, slohu gotického. Místo jest pro chrám jako stvořeno, nic tu neruší posvátného klidu, duše bezděky se ku zbožnosti rozněcuje, zbožný křesťan pokojně může přednáseti tu své prosby Nejvyššímu a milostné Boží Rodičce. Kromě staré poustevny, nyní obývané kostelníkem, není tam žádného jiného stavení. Pahorek tento před 600 lety stal se jevištěm podivuhodné události, jíž děkuje svůj původ chrám tu stojící. — Bylo to za času památné bitvy na Moravském poli.

Tehdejší zmatky válečné zaplavily krajinu loupežnými tlupami, majetek i život byly v ustavičném nebezpečení, zejména kláštery a kostely svým majetkem lákaly ruce svatokrádežné. A tak se stalo okolo r. 1280, že do farního kostela slavonického za jedné bouřlivé noci zimní se dostaly ruce loupežné a tu kromě jiných skvostův uloupily také monstranci s Nejsvětější

Svátosti. Nikdo se nedověděl, kam vše přišlo. Hanebné zneuctění P. J. v Nejsv. Sv. velice zarmoutilo každé srdce věřící. Avšak Bůh dle svaté pověsti odměnil lásku a věrnost svých ctitelův a jejich bol a zármutek proměnil ve velikou radost.

Často za doby noční byly vidány na skalnatém pahorku plaménky — a když z jara r. 1280 pastýř ze Slavonic v místech, kde nyní poutní chrám stojí, pásl stádo a rolníci orali na blízkém poli, najednou vyšlehl mocný oheň ze hromádky kamení křovím porostlé. Zvířata ihned to zpozorovala a padla na kolena. Pastýř tímto zvláštním zjevem byl jako u vytržení a rychle volal na nejbližšího rolníka: „Sedláku — oheň!“

Tak jako druhdy Mojžíš na poušti, chtěli také oni dva blíže pozorovati oheň a šli k němu — než nastojte! Mezi kusy kamenův ležela uloupená svatá hostie — neporušená a oslňující září obkličovaná.

Hned věc oznámili ve městě a brzy shromáždila zpráva o tom veliký zástup lidí, jež ubíral se s knězem ku podivnému místu. Kněz s uctivostí zdvihl svatou hostii a nesl ji v slavném průvodě do farního kostela.

Když ale byli přišli ku bráně městské, náhle z rukou kněze zmizela; i vrátili se k místu, kde dříve byla objevena a tam ji zase našli. Z toho poznali vůli Boží, že má toto místo zasvěceno býti přepodivné Svátosti. Když ku slovu kněze obyvatelé slavoničtí byli učinili slib, že na téměř místě kapli vystaví, byla svatá hostie bez překážky do farního kostela přinešena. Skutečně byla kaple postavena, a z ní povstal časem nynější chrám.

Zvěst o této události šířila se brzy daleko za hranice Moravy a způsobila, že zbožní křesťané u velikém počtu spěchali k milostnému místu. Jaké vážnosti kaple slavonická požívala hned z počátku, z toho vysvitá, že biskup olomoucký Dětrich r. 1296 a biskup pražský Řehoř r. 1297. a kromě nich biskup krakovský, kostnický, basilejský a jiní obdarovali ji odpustky.

Podivná událost ve Slavonicích tím větší pozornosti nalezala mezi katolíky, jelikož právě za času onoho šířily se též v našich krajinách bludy tak zv. Albigenkých, jež nechtěli uznávati oběť mše sv. ani sv. svátosti a usilovali způsobiti převrat řádu společenského asi jako anarchisté za času našeho! Událost slavonická byla útěchou tehdejším věřícím. Kaple „Božího Těla“ byla nejslavnějším poutním místem lidu z blízka i z dále a udržela se ve svém stavu až do r. 1423. Tohoto roku objevil se u Slavonic hejtman lidu tábořského Jan Hvězda z Vícemilic, příjmím Bzdinka, se svým vojskem, oblehl město, ale přece ustoupiti musil před statečnými obyvateli Slavonic, načež krajinu zpustošil a také památnou kapli zbořil. Za této bouře zůstal podivným způsobem oltář a hromádka kamení, kde druhdy svatá hostie byla nalezena, zcela bez pohromy pod milostným oltářem. Hned po skončené válce husitské byla vystavena nad tímto posvátným místem nová kaple, jež olomouckým biskupem Pavlem r. 1436. byla posvěcena. Od tohoto času vzrůstal počet poutníkův ještě více, takže jim brzy kaple byla skrovnou. Znenáhla ji začali rozšiřovati, až povstal nynější chrám. Jeho stavba byla dokončena r. 1478., ale teprve r. 1491. byl chrám posvěcen k úctě Nejsv. Svátosti čili „Božího Těla“. Papežové prokazovali mu zvláštní milosti, první tak učinil Eugen IV. r. 1447. Mezi nimi též nynější svatý otec Lev XIII. projevil svatyni slavonické přízeň svou. A tak se množila sláva poutního místa Slavonic tou měrou, že tamní duchovní a okolní ani nemohli vyhověti již ve zvědnici všem kajcníkům. Obrátil se tudíž r. 1685 tamní farář Hablik prosebným listem ku bisk. konsistoři v Olomouci, žádaje za dovolení, aby alespoň o hlavní pouti směli zpovídati také kněží z Dolních Rakous a z Čech, čemuž bylo vyhověno.

Kromě světských kněží vypomáhali ve Slavonicích Františkáni z Dačic a Pauláni z Nové Bystřice a získali sobě velkých zásluh o zbožné poutníky.

Přišel rok 1783. Za císaře Josefa II. vedle jiných slavných chrámův také slavonický poutní chrám octl se v seznamu těch, jež měly býti zrušeny. Byl také na krátký čas zavřen. Až ku vytrvalým prosbám měšťanův slavoni-

ckých, zvláště působením dp. Josefa Grossa, později faráře ve Slavonicích, od císaře byl jim vrácen s podmínkou, že město pečovati bude o jeho zachování. Tomuto závazku se město podvolilo s největší ochotou a plní jej až dotud s radostí, vždyť slovo „kostel Božího Těla“ jako čarovně působí na mysl tamních občanův. Jmenovaný dp. J. Gross, věrný sluha Páně, zemřel r. 1822 ve věku 83 let. Po zachránění poutní svatyně byl za něho konán první slavný průvod, jež vedl dp. prelát z Klosterneuburku. V jaké účtě chrám slavonický býval, patrně z okolnosti, že nejen jednotlivci, alebrž celé obce obyčej měly zaslíbeny se na tomto milostném místě a průvody konati v důležitých potřebách, což se děje ještě nyní. Na počátku 18. století přistupovalo o hlavní pouti přes 3000 kajicníkův ke stolu Páně.

Jako na každém milostném místě, ukázalo se též ve Slavonicích milosrdenství Boží mnohými neobyčejnými dobrodiními, jak to dosvědčovaly velmi četné desky votivní, kteréž kryly stěny kostelní až do r. 1783., z nichž jen dvě se zachovaly. Za tehdejší doby ve zrušených kostelích a klášterích tak mnohá starožitná věc byla nerozumně zničena a také ve Slavonicích skoro všechny dary přišly na zmar, obrazy většinou na dřevě malované byly spáleny a věci drahocenné musily býti odevzdány. —

Chrám „Božího Těla“ ve Slavonicích se též jmenuje „kostel sv. Ducha“, poněvadž hlavní oltář s obrazem korunování P. Marie jest zasvěcen Duchu svatému. Byl hlavní oltář v posledních letech značným nákladem obnoven a čtyřmi sochami okrášlen. Milostný oltář stojí uprostřed kostela, byl též obnoven r. 1864. a pod ním možno až po dneš viděti onu hromádku kamení, v níž druhdy byla svatá hostie nalezena. Výroční památka tohoto nalezení se koná vždy v neděli VI. po Velikonoci za účastenství věřících z blízka i z dále, zvláště z Dolních Rakous. Jako v náhradu za zločinné zneuctění r. 1280. nese se Nejsv. Svátosť v ten den ve slavném průvodu z farního kostela do poutního. Tam dopolední i odpolední služby Boží se slavně konají a když se průvod vrací do města, uděluje kněz Velebnou Svátostí požehnání právě tam u brány, kde druhdy dle sv. podání z rukou kněze svatá hostie zmizela.

Druhou slavností jest výroční památka posvěcení chrámu, kteráž se koná v neděli XIX. po Sv. Duchu. — R. 1870. byl poutní chrám ve Slavonicích obnoven, značné příspěvky tehdy zaslaly císařovny Maria Anna a Karolína Augusta.

Za příčinou 600letého jubilea, jež r. 1880. se ve Slavonicích konalo, byly opatřeny pro poutní chrám nové varhany a socha P. Marie Lourdské byla až z Paříže objednána. Větší dary na ten účel zaslali: Císař pán František Josef I., kníže Jan z Liechtensteina, hrabě Egbert Belcredi a jiní.

U svatyně „Božího Těla“ postavena byla r. 1820. loretanská kaple dle vzoru světoznámé Loretty v Itálii. Do nové kaple byla přenesena soška Mariánská, kteráž dříve nalezala se v klášterním kostele na Moravě ve Frattin genu. Tento kostel i klášter shořel r. 1817., jen kaple tamní loretanská byla zachována. Oltář z ní a milostná soška P. Marie byly r. 1820. do Slavonic převezeny.

Téhož roku děvče jakési, jemuž oslepnutí hrozilo, vroucně vzývajíce Boží Rodičku ve Slavonicích nabylo úplného zraku. Ještě jinak osvědčila se P. Maria ve Slavonicích býti Pomocnicí křesťanův. Alespoň jeden příklad. Ve Waldkirchenu v Dolních Rakousích spolko děvče 10měsíční staré Antonie Wittmannova r. 1858. velkou jehlu, jež sjela špičkou dolů do těla. Nešťastná její matka, nemajíc po ruce žádné lékařské pomoci, u veliké úzkosti běžela s dítětem do zahrady, na zem tu padla a k Bohu i ku bl. Panně volala o pomoc. Při tom své dítě zaslíbila poutnímu chrámu slavonickému. A hle! Důvěra její zklamána nebyla! Při kašlání vyšla jehla z těla děvčátka. Tato jehla jest na památku uložena v loretanské kapli ve Slavonicích. Tato kaple byla zároveň s chrámem r. 1870 obnovená. Ve chrámě samém jsou ještě obrazy P. Marie Sněžné a „dobré rady“. Tento poslední se nalezá na

oltáři sv. Floriana, na němž jest ve skleněné rakvi socha sv. Philumeny, podobná jejímu tělu v italském chrámě v Lugnano.

Ještě viděti lze v poutním chrámě slavonickém sochu P. Marie Lourdské, stojící v jeskyni na zvláštním oltáři.

Kromě toho jsou ještě jiné dva mariánské oltáře. Náš český patron sv. Jan Nepom. má tu též svůj oltář, kde jsou sochy sv. Cyrilla a Methoda i blah. Jana Sarkandra. Čtrnácte obrazův křížové cesty neschází ani zde. Však jest ještě jiných 14 zastavení u cesty vedoucí z města k poutnímu kostelu. — V poustevně již zmíněné žili poustevníci až do r. 1778. Posledním byl Leopold Mendig, člen III. řádu sv. Františka. Byl rodem ze Slavonic a zámožný; zřekl se ale všeho a zvolil si dobrovolnou chudobu. Daroval dům svůj sestřím a odešel do poustevny. Ale nezahálel. Zabýval se službou kostelní, hleděl si zahrady, hotovil rezbářské věci a kromě toho učil děti z blízkých mlýnův. Tam strávil u chrámu „Božího Těla“ 33 let a zemřel r. 1778 ve věku 75 rokův a pochován byl ve svatyni. Byl velice ctěn za živa a nyní ještě po 100 letech památka jeho zůstává v požehnání.

Nedaleko poutního chrámu jest studánka s kapličkou Spasitele zbičovaného.

Málo poutních míst jest tak útulných a opravdu milostných, jako chrám „Božího Těla“ ve Slavonicích.

Kéž řádky tyto rozmnoží úctu ku Spasiteli našemu, jenž přítomnost Svou ve Velebné Svátosti tak neobyčejnou událostí r. 1280 ve Slavonicích potvrditi ráčil — nechť i bl. Matka Jeho od nás všech vroucně jest ctěna! Toto přání měl bývalý dp. farář ve Slavonicích, Matěj Havlíček, jenž r. 1880 vydal ve Vídni německou knížku na oslavu 600letého jubilea poutního chrámu slavonického, z níž já milým čtenářům tyto řádky podávám, předpokládaje, že ne všem v Čechách ono milostné místo ve Slavonicích známo jest.

Končím slovy, jimiž dp. farář M. Havlíček začíná:

„Cor tibi Deo vivo et vero — sacrificamus in integritate et laetitia“.

„Cur tu, viator, cur, mi care, cunctaris, non faris, consistens hoc loco — Jesus vivit vere revera isto loco et nesciebam“.

V. H.

Co novináři z biskupa neudělají!

Nedávno zemřel na své otcovské půdě v Brightoně v Anglii arcibiskup a kardinal Howard. Jako mnozí a to nejslavnější biskupové dříve sloužili panovníku svému u vojsku, tak i Howard býval dříve důstojníkem. Cesty, na nichž Bůh člověka vede, jsou přerozmanité, tak i důstojník Howard modlitbou, rozjímáním a bohatou zkušeností, jakož i učeností dospěl k výsledku, že chce-li dojiti spasení, musí sloužiti Pánu Bohu jako vojín kněz. Vstoupil tedy u věku dospělejším do semináře, a stal se knězem. Papež Pius IX. oblíbil si ho a ponechal ihned v Římě, aby zde zastupoval anglický národ u věcech náboženských. Během let postupoval v důstojnostech až se konečně z něho stal kardinál. V životě jeho nebylo jinak událostí mimořádných, ale sám Bůh ví, jak to přišlo, že se zvěčněly nedlouho před svou smrtí upadl do rukou novinářů. Jak se tu člověku a dokonce knězi vede, pozná čtenář z následujícího. Kterak dovedou člověka a dokonce kněze zostuditi, přesahuje již všecku míru. A naši novináři čeští? Pilně opisují z listů židovských. Tedy světe poslyš, co jsme vyňali z „Hlasu Národa“, z toho listu velmi opatrného:

Žid biskupem. Dne 12. t. m. zemřela v Praze chudá židovka Austerlitzová, která dostávala almužnu z nadace Lämmlovské. Ve vězenské ulici

měla dlouhý čas krupařský krám, muž její zemřel v blázinci krátce potom, když byla porodila syna, jemuž dáno jméno Jakub. Velice zajímavý jest životopis tohoto Jakuba Austerlitzze. Matka věnovala na vychování syna, který jevil velké schopnosti k hudbě a k řečím, veškerou péči a mladý Austerlitz co dovedný pianista byl brzo uveden do nejlepších kruhů pražských, kdež také pro svůj příjemný zevnějšek a své uhlazené chování byl rád vidán. Po absolvování konservatoře vstoupil Austerlitz ke kapele 5. praporu myslivců, stal se nadmyslivcem a po tříleté službě vystoupil a byl pak přátely svými podporován, tak že mohl navštěvovati hudební akademii v Paříži, kde také cvičil se v řečích a přivedl to tak daleko, že mluvil plynně devět řečí. V Paříži seznámil se Austerlitz s kapitánem lodě Durrem a podnikl s ním cestu do Západní Indie a do jižní Afriky. V Kapštátě přijal Austerlitz místo translátora u francouzského konsulátu, vrátil se však brzo odtud do Evropy. Při návratu zastavil se v Kahyře a v Alexandrii, kde několik měsíců zastával v jednom obchodním domě místo kasíra, načež přes Brest odebral se do Paříže. Zde nezdržel se dlouho a šel do Bruselu a odtud do Londýna. kam přibyl nemaje krejcaru v kapse. Našel zde podřízené místo v jistém obchodu, a když uspořil si něco peněz, nabídl iuserátem v listu „Times“ své hudební a jazykové znalosti, načež přijat byl co vychovatel k bankéři Jacksohnovi. Zde získal si brzo přízeň nejen svého chefa, ale také dcery jeho Emy, která patřila mezi nejpřednější krásky londýnské. Austerlitz ucházel se o ruku Emy, a když mu byla od otce odřeknuta, uprchl s Emou do Antwerp. Na moři překvapila cestující bouře a Austerlitz neohroženě pomáhal kapitánu lodí, tak že ten si jej oblíbil a opatřil mu v Antwerpách průvodní listiny na jméno dra J. Browna, advokáta z Londýna a jeho paní. Mezi tím stihal Jackson uprchlý párek, ale marně. Z Antwerp odejeli milenci do Německa, zdrželi se ve Wiesbadenu a v Hamburku, kde Austerlitz veškeré peníze prohrál, tak že Ema musela veškeré šperky prodati. V Drážďanech seznámil se Austerlitz s Angličanem Ximenem, který půjčil mu 100 liber šterlinků. Z Drážďan jel Austerlitz se svou milou do Prahy a navštívil zde matku svou, krupařku ve Vezeňské ulici. Po několika dnech odcestovali milenci do Vídně, byli však v Brně policií zadrženi a do Prahy posláni, ač Austerlitz prokázal se průvodními listinami na jméno dra Browna a stavěl se, jako by nerozuměl slova německy. Pět dní byli zatčeni, šestého dne předveden byl Austerlitz ku výslechu, k němuž povolán translátor angličtiny, prof. Fischel. Vyšetřování vedl rada p. Pešek u přítomnosti státního návladního p. Rappa. Když londýnský advokát „dr. Brown“ byl předveden, pravil k vyšetřovacímu soudci po česku: „Prosím, vy jste pan rada?“ Udiven poblížel naň soudce a překvapení jeho bylo tím větší, když Brown pravil, že jest Pražan, jmenuje se Austerlitz a učinil obšírné přiznání. Na prosbu jeho byla Ema propuštěna a odebrala se k jeho matce. Brzo odbýváno přelíčení, ze svědků se žádný nedostavil, jen Angličan Ximenes z Drážďan, který deponoval pro Emu 100 zl. Austerlitz odsouzen na 6 měsíců a nastoupil ihned trest, Ema směla je každou neděli navštěvovati. Jednoho dne pravil k inspektoru vězení: „Chci se dáti pokřtiti!“ Soudní senát i konsistoř k tomu svolily, farář trestnice P. Novotný vyučoval jej v náboženství a Austerlitz po přestání trestu pokřtěn byl v kostele u svatého Ducha. Kmotrem byl cestou delegace kardinál arcibiskup kníže Schwarzenberg, křtěnec obdržel jméno Edmund a s přivolením místodržitelství změnil svoje jméno Austerlitz na jméno Howard. Brzo následovaly odvahy s Emou v kostele u sv. Haštala; svědkem byl nynější úředník obch. komory p. Antoš. Howard vstoupil pak co učitel řečí k továrníku panu Evansovi. Mezi tím se rodina Howardova o jednoho člena rozmnožila. Matka Emina přijela z Londýna do Prahy, aby zde dceru svou navštívila a podporovala ji tajně, neboť otec až dosud nechtěl o ní ani slyšeti. Howard přesídlil s chotí svou od Edenburku, kdež mu povoleno zařízení hudebního ústavu. Po nějakém čase odjel do Londýna, aby se zde o smíření se svým

tchánem pokusil. Avšak účel cesty jeho byl marný, ano měl za následek, že vyzval Howard svého švakra mladého Jacksona pro urážku na cti na souboj. V souboji tom byl Jackson zraněn. Howard nevrátil se více do Edenburku. Ema dostala od něho psaní, v kterém stálo pouze: „Čaci býti knězem“. Od té doby Howard zmizel beze stopy. Paní Howardová, které obě dívky zemřely, vstoupila do panské služby ve Vidni. Její krásný zjev a vzdělání dopomohly jí k pěknému místu. Byla společnicí jistě bohaté šlechtičny. Mezi tím vstoupil Howard do kláštera jezovitů*) za fratera. P. Beck, jemuž se zalíbil, dopomohl mu, když byl ve třech letech maturitu odbyl, do jezovitského semináře v Římě. Znalost jazyků a řečnické nadání získaly Howardovi přízeň kardinála Antonelliho a ten se stal jeho mecenášem a protektorem. Howard dosáhl vyššího posvěcení kněžského a stal se adlatem při sekretariatu na dvoře papežském. Po smrti biskupa v Anconě ptal se jednoho dne kardinál Antonelli: „Proč si Howard také nezadá“? — „Konečně je zde žádost, na kterou čekám“, pravil po několika dnech. A Howard stal se biskupem in partibus infidelium a zároveň jmenován kardinálem. V posledním létě byl kardinál Howard poslán k císaři rakouskému. Než odjel do Išlu, psal své ženě, o které byl zvěděl, že je gouvernantkou v jistém knížecím domě ve Vídni. V Išlu se opět manželé sešli. Po osmiletém rozloučení spatřil ji opět, byla posud plná života, hezká a svěží. Kardinál Howard svlekl své kněžské roucho, šel s chotí svou do Londýna a stal se zde — žurnalistou. V těchto dnech odesláno mu skrovné dědictví, které v Praze po matce zůstalo. —

Nepotřebujeme dokládati, že na historii té ani slova pravdy není.

Z obyčejného dobrodruha, podvodníka a lupiče dcery, ze švindlera udělali kněze a pak i kardinála, to dovede jenom žid. Že ale na takovou židovskou vějičku vsedne i žurnál konservativně národní, to přesahuje již všecko. Zdaž „Hlas Národa“ tuto hrubou urážku katolického hodnostáře odvolal, není nám dosud známo. Na to se obyčejně zapomene.

Obchází čtenáře mráz a kape krev

z reklamy F. Topiče, nakladatele nového laciného vydání sebraných spisů Václava Beneše Třebízského, sešit o 48 stranách za 16 krejcarů (dosti drahý!). Obyčejně bývá po 10 kr. Až dosud byl co do reklamy svého kalendáře u nás nedostizitelný p. Vilímek svými ženiálně vtípnými otázkami a vykřičníky:

Jak že? — Co že? — Není možná!

Tentokráte zdá se, že p. Vilímka co do reklamy předstihl pan F. Topič. Nuže poslyšmež, co p. F. Topič v části insertní pražských listů píše:

Jen čtete ty lepší obrazy z doby husitské a kdybyste měli srdce ledová, rozbuší se vám a oči zaplanou . . . Jen se pohružte do těch prací, líčících doby, kdy bylo po Bílé Hoře dokonáno, kdy český lev pod ranami klesaje naposledy zařval, karlšteinstí havrani zmiravě volali a v těch našich Čechách zůstaly jen ubohé bludné duše, a bolestně rozechvěni zaplácete nad těmi předky dávno mrtvými, nad tím rodem českým, jenž nikomu neublížoval a přece tolik měl nepřátel . . . Ale také potom kronikář náš vcházal do našich dědin pod střechy doškové a odhaloval ta ryzí, čistá, dobrá srdce českého lidu, lopotícího se a leda jen tiše žalujícího . . .

Tolik horoucího nadšení vyhlilo se z péra Benešova, že hřátí bude statisíce srdcí českých, ale i tolik bolesti vytrysklo z prsou jeho, že — jak

*) „Hlas Národa“ už taky píše jezovitů!

psáno bylo — „jest věru se diviti, že při líčení všech těchto muk, trýzní a hrůz, kterých národ náš ve století sedmnáctém a osmnáctém doznal, jemné srdce Benešovo vypuklo a dívčí duch jeho nezšlel!“

Kdož by se divil, že při té svaté práci hlava mladého ještě kněze sbělela jako snůh, že muž ten, konající při tom vzorné povinnosti kněžské, rychle vadnl a předčasně klonil se do posvátné hlíny vyšehradské. *)

Sedm let tam již odpočívá a pomněnky s růžemi zasypávají drahý jeho hrob, ale práce jeho putují po všech vlastech českých a před planoucíma očima čtenářstva odhalují velké, pravdivé obrazy minulosti naší, předvádějí nejdražší postavy naše čisté, jasné, nezkalené nepřizní a zlobou.

Co bělovlasý ten kronikář Klecanský pro lid český vykonal, teprve doba příští náležitě ocení.

Aby proniknouti mohly všude, i pod ty nejhudší střechy doškové, v měsíci září t. r. počneme s laciným, 48 stránek za 16 krejcarů, vydáváním „Sebraných spisů Václava Beneše Třebízského“.

Bohudíky spisy Václava Třebízského takovéto americké reklamy dosud nepotřebují. Možná že později, až bude přisněji se přihlížeti na psychologický vývoj děje a na šablonovité, více méně si'podobné postavy, pak bude musit reklamou se doháněti, co nenahraňuje ani sebe stkvělejší díkce a zápal vlastenecký. Právě ty „le p é o b r a z y z d o b y h u s i t s k é“ byly by vyžadovaly přísnější autokritiku, k níž byl by Beneš zajisté dospěl sám, kdyby jej neuprosná smrt souchotinářů nebyla předčasně zachvátila.

St a ň s e v ů l e P á n ě.

Povídka z naší doby.

Napsal Antonín Plaček.

(Pokračování.)

Mezi obecenstvem seděl hlouček humpoleckých nespokojenců a v středu jich náš Makovec. Tito namahali se dosti, aby schůzi učinili, když ne nemožnou, tedy alespoň směšnou, byli však pádnými argumenty věhlasného řečníka umlčeni a činnost jejich omezila se tudíž pouze na rozdávání social. časopisů.

Makovec, spatřiv Beátu státi vedle Velebína, domyslíl se všeho. Když pak Velebín, spatřiv stranou dvě židle státi, pro ně došel a Beatu vyzval, by se vedle něho posadila, vzhopil se hřmotně ze sedadla a chtěl k nim zamířit; byl však od druhých posluchačů zakřiknut, sedl si opět odplivuje zlostně.

Konečně ukončil i redaktor Večerních novin svoji radikální přednášku, schůze byla skončena a všichni přítomní přáli sobě, aby jednota opět brzy v okolí našem podobnou schůzi uspořádala.

„Víš-li, s kým si se bavila, huso“, zamumlal Makovec, když pozdě večer ze Želiva k domovu jel.

„S hezkým mladým pánem, který zná mrav a umí výtečně bavit“, odvětila nedbale Beata, zahalujíc se do teplého velkého vlněného šátku.

„Tedy ho neznáš“? zaupěl Makovec, na němž bylo pozorovati, že mu pivo vlezlo místo do nohou do hlavy.

*) Zcela jednoduše, protože měl souchotě.

Poz. red. „Obr. Víry.“

„Sám mi svého jména neřekl a já se po něm netázala. Však jsem mu též neřekla, odkud jsem, tak jsme si rovni“.

„Nuže, tedy ti je řeknu já“! rozkřikl se starý, koule dívoce očima.

Beata úzkostlivě se choulila do kouta a napomínala otce, aby tak nekřičel; nemusí prý pacholek všechno slyšet. Je času dost až doma, kde budou sami.

„Toho bohdá nebude, aby dcera otci poroučela“! rozkřikl se starý a vzhopil se v kočáře, v tom však zavravoral, a nežli jej mohla uleknutá Beata za kabát uchopit, vyletěl z kočáru. Dívka se dala do křiku, aby čeledín zastavil; křiku toho se však bujní vraníci ulekli a vzdor pevnému držení otěží uháněli, jako by je ohněm šlehal do šířého pole.

Zoufalý křik a volání o pomoc rozléhalo se daleko po okolí, tím však se koně tím více plašili a nebyli k udržení.

Když se scéna tato na silnici odehrála, vyjžděl pozdě večer Velebín ze Želiva. Ostatní, kteří dosti dlouho naň čekali, nemohouce se ho dočkati, odjeli dříve k domovu.

Velebín zadumán šlehl koníka, a obíraje se v duchu slíchnou krasavicí, zapomněl na ostatní svět. Což mu do toho, že měsíček jak mazaneček, čtverák po něm pokukoval, jakoby by mu našeptati chtěl: „Brachu, jsi lapen jako moucha v síti pavučinové, počkej nabereš, ale cedníkem“, to vše neslyšel náš dobrý Velebín, zrak jeho byl ponořen do dálky, jako by zíral dosud v hluboké temné oko svůdné Sirény. „Ach, jak byla krásná, odkud asi je, uvidím-li ji opět“? Toť byly otázky, jež si předkládal, nenalézaje na ně odpovědi.

V tom sebou koník škubl, zařehotal a zůstal státi.

„Co pak se ti asi stalo, Šemíku“, zvolal Velebín a seskočil s vozíku; přistoupiv ke koni, prohlížel jej. Koník však začal opětně řehotati a úzkostlivě ušima stříhati. Vzdor všemu chlácholení a napomínání nehnul se z místa.

„Zde není všechno v pořádku“, zašeptal Velebín a nahnul se přes okraj silničního příkopu, spatřil nějakou hmotu dole v úžlabině ležeti. V tom zaslechl bolestné sténání. Velebín nerozmysleje se ani na okamžik, seběhl po příkopě do úžlabiny a přiblížil se k ležící tam hmotě? Ležel tam člověk pocestný, který nejspíše v stavu nepřičetném dolů se silnice spadl.

Velebín se k němu nahnul a pohleděv mu do obličeje, poznal Makovce. Zachvěl se, spatřiv úhlavního nepřitele svého v úžlabině bez sebe ležeti. Konečně se probral ze zděšení svého a nerozmysleje se ani okamžik, počal jej zvedati. Bylo to kus kruté práce, nežli strašně zraněného Makovce z úžlabiny na silnici dopravil a jej do vozíku naložil. Co by se však jinému bylo zdálo nemožným, to vykonal Velebín bez přílišné námahy. Když jej byl opatřil, švihl do koníka a uháněl k domovu.

Makovec byl bez sebe a nevěděl pranic, co se s ním děje. V blízkém městě zastavil se Velebín u lékaře, a v jeho průvodu přijel na Nové Dvory.

Ve statku bylo všechno příjezdem Velebína postrašeno. Týž však seskočiv s lékařem s vozíku, počal domácí lid komandovat a v malé chvíli byl Makovec svlečen a do postele uložen. Zde teprve přišel k sobě. Jeho první slovo platilo dceři. „Beato“, zašeptaly chvějící se rty a oko jeho zavřelo se opět.

Po bedlivém lékařském ohledání shledalo se, že Makovec jedno žebro má přeraženo a pravou nohu zlomenou.

Velebín nechtěje se déle zdržovati, sedl do vozíku a ujížděl úprkem k domovu, ježto sobě zpomínal, že bude jak otcem tak i sestrou toužebně čekáván. V plném trysku přijel do Dubinek s vjížděje do dvora, spatřil tam státi cizí kočár. Jakmile byl Ratibor uslyšel známé hrčení vozíku, vyběhl ven a vítal syna němým kynutím hlavy.

„Či je to kočár?“ otázal se starý zašeptal: „starosty z Nových Dvorů“.

„Jak sem přichází?“ ozval se po chvíli Velebín, odváděje šemíka do stáje.

„Nevoď jej tam, nemá tam místa. Jsou tam vraníci Makovcovi. Zachytil jsem je pod Dolany. Jsou strašně potlučeni. Čeledín je u nich a dcera starosty u nás ve světnici. Je bez sebe“.

Nyní věděl Velebín vše a dav šemíka do stodoly, opatřil jej a vešel do světnice. Co zde spatřil, přesahovalo jeho sílu. Beata bladá, jako zlomená lilie ležela na lůžku a Miloslava třela skráně její octem.

Velebín zůstal jako hromem omráčen u dveří státi.

„To je tedy dcera Makovcova, našeho nejúhlavnějšího nepřítele“, zašeptaly rty jeho; zavrať jej zachvátila tak mocně, že hledaje opory, sklesl u kamen bezvládně na lavici.

Uleknutá Miloslava přiskočila k Velebínovi, tento však přejev sobě rukou osmáhlý obličej a pravil:

„Nech jen, nech, není to nic“, vstal a popošel k posteli, na níž nebohá dívka ležela.

Beata spatříc jak splašené spřežení ze silnice do polí uhnulo, zůstala leknutím omráčena v kočáře seděti a nemohla ani slova promluvit, kdežto čeledín se se vši síly namahal o skrocení bujných ořů. Vraníci nedbali však chlácholení jeho a hnali úprkem k Dolanům přes role a lučiny, při čemž sebou kočárek na vše strany házel jako peří větrem hnané. Čeledín měl co dělat, aby se sám na kozlíku udržel, otěže vypadly mu z ruky a on blédý jako smrt, držel se oběma rukama zábradlí u sedadla.

Tou dobou procházel starý Ratibor u Dolan své polnosti a občas ohlížel se k silnici, čekaje Velebína, vracejícího se ze schůze Želivské. Tu najednou, když slunce již bylo za horami a měsíc své stříbrobledé světlo na trnavskou krajinku vrhati počal, uslyšel nějaký lomoz a poznal ihned, že pochází od splašených koní. V tom již vidí proti sobě uháněti vraníky starosty novodvorského. Vidí bladou jako smrt Beatu, spínající proti němu ruce a slyší čeledína zoufale o pomoc volajícího. Nerozmyslel se ani okamžik, vrhl se proti zvěřilým zvířatům a chopiv se neohroženě uzdy, přinutil je mocným šklubnutím ku stání.

Vraníci byli zpěnění. Krev z nich srčela a kola kočárku byla porouchána. Čeledín strachy se třesa, seskočil s kozlíku, pomáhaje Ratiborovi v chlácholení zděšených ořů, což se jim po chvíli též podařilo a tak pomalu dorazili do Dubinek. Tu teprve, když Miloslava před stavení vyšla a Beatu v kočárku bez sebe v koutě schoulenou spatřila, počal čeledín celou tíhu neštěstí vypravovati.

Miloslava zavolala obě děvečky a pomocí jich dopravila Beatu na lůžko, když se v tom Velebín dostavil.

Velebín popošel k lůžku, sepjav ruce zašeptal: „Tys tedy Beata, nikoliv, to nemůže býti — nemůže sídliti zlý duch v tak slícném těle“ a pokryv sobě rukama obličej, počal hlasitě štkáti.

Tu se Beata ze strnulosti své probrala a pohlížejíc udiveně kolem sebe, zvolala:

„Dobrotivý Bože, co se se mnou děje, kde to jsem?“

Miloslava přiskočila k Beatě a hladíc ji pravila:

„Jste u dobrých lidí, jen se upokojte, by se zlý záchvat neopětoval“.

„Co se stalo s mým otcem — musím k němu — pusťte mne“!

Velebín předstoupil před ní a zašeptal bolně:

„Slečno, o otce starost nemějte. Nalezl jsem jej na cestě, když jsem ze Želiva jel a dovezl jej domů“.

„Vy zde? Kde to jsem? Prosim vás, draží, povězte mi, kterak jsem do této světnice přišla“? a temná červeň polila její blédé líce.

Miloslava se naklonila k rozčilené Beatě a hladíc jí po tvářích, pravila přívětivě:

„Vy jste mladý Ratibor. — Velebín — domů — dovezte mne domů — Bože — to nepřežiju —“, vzkřikla Beata a sklesla unaveně v měkké podušky.

Miloslava obrátila se k Velebínovi, který zde pod tíhou dojmu se sklopeným zrakem stál a otázel se ho dojemně:

„Vy se znáte — co se přihodilo, že se tě dívka tak ulekla“, a Velebín počal se sestřičce své zpovídati a doložil ku konci, že mu Beata učarovala, že bez ní žiti nemůže, ač se leká následků. Co tomu řeknou sousedé dubičtí, co otec — co starosta novodvorský“?

Miloslava se zamyslela a po chvíli bolného mlčení pravila:

„A což Beata“? Svěřila se ti, že jí nejsi lhostejným, zamilovala si tě“?

„Nic z toho všeho“, odvětil bolně Velebín. Dle jejího chování se ke mně, myslím, že mne návidí, neprozradila však ani slovem, že by tomu tak bylo. Nemohu však bez ní žíti, oko její zakabonilo se pevně v srdci mém. Ó, Bože, zpomoziž mi“!

„Milý Velebíne, Pán Bůh na nás sesylá těžkou zkoušku. Čeho bychom se byli nejméně nadáli, stalo se. Nemohl zlý nepřítel horšího semene do klidné domácnosti naší nasíti. Považ rozdíl náboženský, považ odvěké nepřátelství dvou rodů, dvou obcí? Vyrvi, nebohý bratře, rozkvetající květinu bující lásky ze srdce svého, obrň se zmužilostí a pevností, neboť z této lásky nevzejde nám kýžené ovoce. Lituji tebe a želim nad Beatou. Jste oba mladí — a již odsouzení k utrpení. Naše ryze katolické vychování nepřipustí, kdyby k tomu i Makovec svolil, nerovného sňatku v rodině — byla by to otcova smrt — a tak dobrého tatička, který by za nás dýchal a sám sebe pro blaho naše obětoval, zarmoutiti nemůžeš. Vyplač se, ubohý, a zapomeň.“

Velebín sobě z hluboka vzdychl a vyšel ven, by někde v odlehlém koutě bolu svému úplnou uzdu pustil.

Beata pohlížela úzkostlivě na Miloslavu a když byla úplně k sobě přišla, prosila ji, by k ní blíže přistoupila.

Miloslava přispěchala k loži nebohé dívky a vyslechla zpověď z růžových rtíků dívčích se linoucí a uslyšela k svému zděšení, že Beata bez Velebína žiti nemůže, že jej miluje více nežli zřítelnicí oka svého a však že dobře ví, jaká propast oba milující od sebe dělí. Proto prosila Miloslavu snažně, by ji dopravila domů — jen tam že nabude útěchy — pod tichou stříškou domova. Prosila Miloslavu o přátelství a sklonila se nad její rukou, celovala ji horoucně.

Zkušená Miloslava viděla, že Beata tak dalece se zotavila a kratičkou cestu do Nových Dvorů vydrží, povolila úsilovné prosbě její a dala zapřáhnouti šemíka. Vraniky nechala státi a poručila čeledínovi, by jen opatrně jel. Na to naložila šetrně Beatu do vozíku, přisedla k ní a odvážela ji k domovu.

4. Pan Arnštejn.

Lihovar byl tedy dostaven a svému účelu odevzdán.

Zprvu jej chtěli sousedé novodvorští pronajmouti, avšak na radu pana Arnšteina, žida z Břidilovic, toho neučinili a vedli správu téhož sami. Arnštejn jakožto zkušený odborník vnutil se správní radě za technického správce závodu a jemu po ruce stáli oba synové pana starosty, doktor Jiří Makovec a bratr jeho Matěj. Oba jsou zkušení a světa zběhlí a budou Arnštejnovi hledět jak se patří na prsty.

Kontrolu v továrně měli opoziční sousedé Šikýř a Pech, jak tomu starosta sám chtěl, aby prý mu nemohl po letech nikdo vyčítati, že se rod jeho z továrny obohatil.

Služné úřednictva bylo skvělé. Krom toho měl pan správce závodu svoji ekypaž a správní rada tučné tantiemy.

První rok činnosti vykazoval značný přebytek. Lih stoupl v ceně, zemčata byla za pac a pan Arnštejn uměl erár notně šidit. Když se akcionáři o tučný výtěžek dělili, dovolil si doktor Jiří, jakožto účetní závodu poznámku, že by bylo moudřejší, kdyby se celý letošní výtěžek připsal fondu rezervnímu, aby v pádu zlých roků bylo k čemu sáhnouti. Tím však pichl

do vosího hnízda. Pech se Sykýřem spustili nehorázný lomoz a kovář Jelínek jim úplně přizvukoval a hrmotně se rozkřikl:

„Nyní, když máme svůj lihovar a jisté příjmy, máme snad zásobiti s přebytkem reserní fond? Dost je částky zákonem vyznačené, nač nositi vodu do rybníka? V Táboře mají měšťané svůj pivovar, dostanou ku konci roku peněz jako želez a ještě piva co vypijou. Navrhují, aby každý akcionář obdržel jistou částku lihu, tak aby nemusel kořalku pro domácnost z města voziti. Částka za obecní akcie se na veškeré občany dle daně rozpočítá. Jste s tím spokojeni?“

Že shromáždění s návrhem boдрého kováře souhlasilo, nelze pochybovati a tak se dostala šťastně kořalka i do domů, v nichž dosud nebyvala.

Pan Arnštein se uměl sousedům zalichotiti a krom lihu vyráběl různé jemné rosolky a likéry, které akcionářům presentem občas zasílal. Ký tedy div, že se stal v Nových Dvorech veleoblíbenou osobností hlavně u ženského pohlaví a tím se i též u mužů pevně v sedle usadil. Křivolaký židáček špekuloval vlastně pro sebe a po tajmu okrádal erár o velké sumy, maje rozsáhlé známosti a spojení. Sumy tyto pak jednoduše ukládal pro sebe v státních papírech, aneb je půjčoval pánům akcionářům. Na partyky takové oba ostatní úředníci nebyli dosti zralí a dali se pěknými slovy v důvěře své k zchytralému židákovi uspokojit. Však on jim ve vedení účtů též nepřekážel a ponechal jim úplně volné ruce na poli tomto.

Páni kontroloři navštěvovali sice denně lihovar a skláněli se často nad knihami, jimž nerozuměli a podepsali ochotně vše, co se jim předložilo, jen když cestu obtížnou do továrny zdarma nekonali.

Paní správcová, zrzavá Sálinka z Koloděj, upřímná a věrná polovice křivonosky Arnšteina, nepustila pány kontrolory nikdy s prázdnou. Vždy byla nějaká svačina pohotově a pan správce měl velmi dobré doutníky.

„Měli jsme noc, co?“ zachechtal se Šikýř při jedné revisi. „Nebýt tebe a mne, neměli bychom v obci továrnu a co při tom užijeme, máme k lepšímu“.

D r o b n o s t i.

Anglický ministr Gladstone o božství Kristovu. K jednomu anglikánskému pastoru přišel mladík jakýs, jenž mu bez obalu se vyznal, že v božství Pána Ježíše nevěří. — Ještě bych uvěřil — dodal, — kdybych na jisto věděl, že i první ministr Jejího Veličenstva královny, Gladstone v ně věří. —

Na to pastor celou tu věc psal Gladstonovi a tento bez odkladu odpověděl: Všecko, co píšu, všecko, co myslím, všecko, v co doufám, zakládá se na božství Pána našeho Ježíše Krista, jenž jest základní nadějí našeho ubohého, umíněného pokolení.

* * *

Pro zasmání: D v o j s m y s l n é:

- A) Jak se ti vede v tvém manželském ráji?
- B) Tak tak, že protlučeme se.

Obsah „Obrany víry“:

O mši sv. (Dle Bened.-Stimmen podává Vincenc Bosáček. Pokračování.) — Náchylnost velikých mužů k životu křesťanský dokonalemu. (Dekončení.) — Chrám „Božího Těla“ ve Slavonicích. (V. H.) — Co novináři z biskupa neudělají! — Obchází čtenáře mráz a kape krev. — Staň se vůle Páně. Povídka z naší doby. (Napsal Antonín Plaček. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné buďž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Sektářství v Rusku.

Ruská církev dá se přirovnati mohutnému veletoku, který v středním toku až k ústí jest jedinou velikou řekou, ale čím více blíží se ke svému zřídlu, rozvětňuje se v nescíslné říčky, potoky a prameny. Ruská církev mateřská, jináče pravoslavnou zvaná, čítá asi 40 milionů vyznavačů, kdežto přívrženců různých sekt, které se více méně od pravoslavní odchylují, páčí se na 15 milionů. V roce 988 rozšířilo se křesťanství v Rusku sv. Vladimírem, a již během prvního století na to objevily se rozličné sekty. Zvláště u prostřed XII. století byl velice pokoj církevní porušen rostovským biskupem Leonem, který učil, že jest to hříchem, jísti masité pokrmy o vánocích a o třech králích, když tyto svátky padnou na středu aneb pátek. Učení toto vyvolalo veliké hádky pro a proti; soupeři pak vzájemně si nadávali kacířů. Dlouho trvaly tyto půtky a muži vážni jako černigovský biskup Antonín a Kijevský metropolita přijali toto nové učení. Horší bylo tak zvané židovské kacířství, kteréž povstalo uprostřed 15. století a zavrchovalo učení o sv. Trojici, ctění svatých a jejich obrazů. Původcem této nevěry byl žid Zachariáš. Rozšířila se z Novgorodu do Moskvy, a nalezla tam mocných stoupenců jako představeného kláštera sv. Šimona a blízkou příbuznou samého velkoknížete Ivana III., kterýžto teprv 1504 se rozhodl svolati církevní sněm k vůli této nevěře. Tento přísně trestal kacíře: byli veřejně páleni někteří, jiným uržili jazyk, ostatní zavřeni do klášterů neb do žalářů. Těmi a podobnými tresty neodstranili se však jiní bludaři. Již v 16. století objevili se lidé, kteří nevěřili v Krista Pána. Nejmalichernější různá mínění, nejmenší obraty v modlitbách byly s to vyvolati různé sekty. V Novgorodě kdysi zpíváno v kostele: „Ó Hospodine, slituj se nad námi“! kdežto obyčejně se pělo: „Hospodine, slituj se nad námi“! K vůli hlásece „O“ nastaly různice a končily tím, že přívrženci této hlásky se odtrhli od církve mateřské a novou sektu utvořili.

Jestě nyní jsou sektáři, kteří se hádají, jestli se má po trojím „gloria“ zpívati dvakráte neb třikráte „hallelujah“. Kdo třikráte zapěje „hallelujah“, tvrdí, že takto sv. Trojici ještě jednou oslavuje, když před tím tak učinil trojím: „gloria“. Protivník se mu proto vysmívá a praví: trojí gloria vztahuje se ovšem na sv. Trojici; „hallelujah“ má se však jenom dvakráte říkati, protože se vztahuje ke dvojí přirozenosti Spasitelově, k božské a lidské.

Opadlíkem a pohanem jest, kdo hallelujah třikrát zpívá, neb tak dává na jevo, že pochybuje o nauce o dvojí přirozenosti. Jiní se odloučili od pravoslaví, že toto dle řeckého zvyku jméno Spasitelovo „Iisus“ tříslabičně vyslovuje, kdežto různověrci dvouslabičně „Isus“ říkají. Prudké spory se vedou dále, jestli má se kráčet při obětování v pravo neb na levo, jestli pravý řecký kříž sestává ze dvou kolmo se protínajících dřev, jestli hlavní dřevo má být protnuto třemi, aby se naznačil nápis Pilátův a prkno pod nohama Krista Pána? Důležitá jest rovněž otázka, jak má se dělati znamení kříže. Jedni činí tak palcem, čtvrtým prstem a malíčkem a ohýbají při tom ukazováček a střední prst, aby tímto způsobem naznačili dvojí přirozenost Kristovu a zároveň klenbu nebeskou. Druzí však dělají kříž jenom třemi prsty, neohnou ostatní dva prsty a tvrdí o svých soupeřích, že jejich dva ohnuté prsty naznačují, jako by Bůh otec měl dva syny. Za to první mají naději, že jejich protivníky Kristus Pán zajisté do horoucího pekla odsoudí, poněvadž Ho neohnutím dvou prstů málo ctí. Tito a jiní, kteří se podobnými malichernostmi liší od pravoslavných, jsou neškodní sektáři. Jsou však jiní a četní, kteří ohrožují lidskou společnost. Celkem dělí se sektáři na popovce a bezpopovce. Popovci, kterýchž není mnoho, uznávají svěcení kněžstva a volí své kněze ze středu pravoslavného duchovenstva, jak mile k nim přestoupí a se zaváží, že budou dle jejich knih rituálních úřadovati. K popovcům čítají se následovníci mnicha Hioba, který v r. 1667 v zemi donských kozáků se objevil, stoupenci Epifanovi, diakonisté, přemazanci čili znova mažící, černobolští. Málo mají zvláštního, jenom posledně jmenovaní nepřisahají a nechtějí ničehož věděti o průvodních listech a mnohých státních zřízeních.

Daleko četnější jsou přívrženci bezpopovců. Tito zpovídají se nejstarším osobám i babám, totiž starým ženám, které též prý mohou rozhršení dávati. Místo večere Páně požívají někteří hrozinky, jež rozdávány bývají od čistých panen. Jiní otvírají na zelený čtvrtek ústa, aby je nasýtily neviditelní andělé. Jsou též tací, kteří pijí krev lidskou. Konečně někteří nechtějí ničehož věděti o večeri Páně, nečiní pokání, neuznávají církevního manželství, leč uzavírají jakousi smlouvu mezi mužem a ženou. Mnohé z těchto sekt jsou stvůry sílenosti, na př. jakýsi Domitiom upálil sebe i se svou obcí, kteráž čítala na 1700 osob!

Nejrozšířenější ze sekt bezpopovců jsou Theodosiané, kteří zavrhnou všechny svátosti a sotva uznávají zákonů státních. Nepožívají také pokrmů, kteréž upravili jinověrci. Jináče však jsou mravní, poctiví a pilní; jenom co se týče manželství, přejí přílišné volnosti.

Zvláštní sektu tvoří Napoleonovci. Napoleon I. jest jim vtělený Bůh, Kristus Pán, který na svět znova přišel a žije na březích Baikalského jezera, jednou přijde zahubit říši cárovu, která jest jim říši satanovou, a založí panství věčného míru a spravedlnosti. Víra jisté sekty záleží v tom, že se nemodlí, ale za to plácí; vyznačují její opovrhují všemi zevnějšími znaky pobožnosti. Rozeznávají čtvero věků světových: jaro od stvoření světa po Mojžíše, léto od Mojžíše po Krista Pána, podzim od Ježíše Krista až po rok 1666, kdež všem sektám nepřátelský patriarch Nikon zanikl a zimu od roku 1666 až po naše dny. Kdežto Pláčící sice se nemodlí ale plácí, nečiní ani tak Nenašinci neb Mlčenliví. Tito vůbec nevěří na Boha stvoření světa a nesmrtelnost. Oproti tomu tvrdí jiní sektáři, tak zvaní „za živa mrtví“, že posud trvá sedmý den stvoření světa a že jest úkolem člověka, aby brzy dosáhl osmého dne. Za živa mrtví věří, že z mrtvých vstanou, vzpomínají často Krista Pána, a velebí mučenicví; život na světě považují za trest, narození dítěte za neštěstí.

Někteří sektáři zase věří, že žijeme v čase antikristové; na trůně — tak mluví — sedí satan „Belzebubovič“, a považují za hřích, když někdo poslouchá jeho rozkazy. Proto nedbají nálezů soudních a pokud možná vyhýbají se všem občanským povinnostem. K stejným důsledkům přichází jiná sekta jim protivná, která věří, že nyní světem vládne Kristus Pán. Ale jako

předěsí satana nechtějí poslouchati, praví poslednější, že za Kristovy vlády není jim zapotřebí žádných lidských vládařů a dle toho neplatí daně, ne-slouží u vojska, vysmívají se všem zákonům a tupí úřednictvo.

Jiná sekta „bratrstvo duchovního života“ považují jenom rozum a svě-domí za základ náboženského poznání. Jednou za týden shromažďují se, aby společně četli evangelium a zpívali nábožné písně. Jsou skoro veskrz rolníci, vedou život skrovný a pilný, poněvadž považují práci za nej přednější článek své víry. Mají společný majetek, společně pracují na polích a rozdělují se o výtěžek; rádi pomahají nuzným a to nejen vyznavačům své sekty, leč všem potřebným, kteří je o to požádají. V jejich domácnosti panuje klid a pokoj, manželství jest jim páskou lásky. Stejně pokojná jest sekta „duchoborců“, kteří věří na stěhování duší, neuznávají písmo svatého, nejsou ani křesťany ani pohany, nepřisabají a nejsou vojáky. Bydlí v jižním Rusku. Molokané, čili mlékaři — jedí v čas postu mléko, odtud jejich jméno — považují se za předchůdce duchoborců a praví, že již v 10. století jejich vyznání kvetlo. Vysoce si váží písmo svatého, které si však vykládají dle svého způsobu a mají se za původní křesťany.

Lidské společnosti škodliví jsou však sekty stranníků, skopců a chlistů. Stranníci praví, že stále utíkají před antikristem, nemají styků ani s církví ani se státem, ničí všechny své soukromé listiny, žijí v lesích a krajinách odlehklých, kde vedou život nemravný. Jejich zakladatel byl vojenský utečenec, který, když žádná náboženská sekta jej pro jeho pustý život přijmouti nechtěla, sám založil novou sektu stranníků neb poutníků. Nemravně a protivně vedou si při svých schůzích chlistové neb skakuni. Sami však se jmenují „lidmi Božími“, aneb „modlicími bratry a sestrami“. Náboženství své čerpají ze zjevení, která prý dostávají s nebes ve stavu rozjařeném. Jejich schůze jsou ve stodolách, v roklicích a vůbec na místech skrytých. Když evangelium přečtli a zazpívali, dá nejstarší z nich známé znamení, a tu muži i ženy odhodí svůj svrchní šat a ponechají si pouze dlouhou košili na sobě. Světla shasnou a nyní počne divý, zlopověstný rej a tanec. —

Ještě horší a záhubnější jest sekta skopců neb kleštěnců, kteří koncem 18. století se objevili a věří, že vykleštěním dosáhnou nebeského království. Mnozí z nich jsou bohatí a nemohli býti posud přes všechno pronásledování vyhubeni. Jejich náboženské výkony rovněž zakládají se na bohopustých tancích. Končíme nyní zprávou o nejnovější sektě původu německého. Jsou to „štundisté“, majíce své jméno od německého slova „Stunde“, t. j. hodina, kterou věnují modlitbě. Jakýsi virtemberský pastor počal v r. 1824 v jižním Rusku nedaleko Oděsy se svými nejvíce ze Švábska přistěhovanými rodáky ve školní světelnici odbývati náboženské hodiny (Stunden). Tito lidé sešli se tu večer, zapáli sbor, některý rolník předříkával modlitbu, částka písmo svatého se přečetla a o ní se rozprávělo. Tak to trvalo za pastora otce i syna. Až koncem let šedesátých přidružil se k těmto osadníkům německým ruský rolník Michael, jemužto se výkony náboženské u Štundistů zalíbily a proto ve své domovské vesnici založil sám sektu, taktéž „štundisté“ zvanou, kteráž se velice rozmohla mezi Rusy samými a následující víru přijala: Neznají ani církve, ani kněží, ani svátostí. Světí však neděli. Zapovídá se jim pítí kořalky, kouření tabáku, klení a kluzké řeči. Sňatky se uzavírají před staršinou obce a jsou nerozlučitelné. Stálá práce jest povinností; hromadění bohatství se zakazuje, aby nevedlo k neřestem, a poroučí se činiti z nadbytku dobročinné skutky. Učí rovnosti všech lidí a mimo Boha neuznávají jiné vrchnosti a státní moci podrobují se jen z nutnosti. K vůli poslednímu článku víry bývají více pronásledovány nežli jiné sekty, kteréž neprotiví se státním zřízením, ale uznávají je.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

K a n o n.

(Pokračování.)

Učení Kalvinistův o předurčení jest hrozné a přivádí mnohého do zoufalství nebo největší lhostejnosti náboženské.

Dle učení Kalvína musí, kdo předustanoven ku spáse, býti spasen i kdyby hřešil sebe více; kdežto kdo určen pro věčné zahynutí, dělej co dělej, spasen nebude, protože i to dobré, co činí, jest bez zásluhy, nemá prý pro Boha ceny.

Učení to vším právem od Církve katolické zavrženo a za kacířské prohlášeno. (Trid.)

Tajemstvím o předurčení rozumíme my, katolíci pravdu, že Bohu již od věčnosti jest znám určitý počet vyvolencův a že zároveň chce, aby tito vyvolenci spasení svého dosáhli přičiněním svým (modlitbou).

Kristus Pán nasvědčuje pravdivosti tohoto učení o předurčení ve své velekněžské modlitbě: „Já za ně prosím: ne za svět prosím, ale za ty, které jsi mi dal, nebo Tvoji jsou“. (Jan 17, 9).

Patří tedy vyvolenci Otci, On však je dal Synu; jsou vyvolení od Otce pro Syna a přece Syn prosí za tyto vyvolené, neboť taková jest úrada Boha trojjediného ohledně naší spásy.

Při vzpomínce na tuto neproniknutelnou nejistotu vzhledem našeho vyvolení, cítíme se nejednou povzbuzeni, abychom častěji a vroucněji konali modlitby za spásu duše své.

Taková modlitba jest nejen užitečna, ale i potřebna; však modlitba sama nepostačí. Bůh dává nebe jen těm, kdož „vírou a skutky“ (fide et opere) mu patří, neboť království nebeské násilí trpí a jen ti, kdož násilím se ho zmocniti chtějí, ti uchvacují je. (Mat. 11, 12.)

Protož musíme s milostí Boží věrně působiti, na spasení svém „s bázní a třesením pracovati“ a tak „povolání svého i vyvolení dobrými skutky se domáhati.“

Buďmež „chudí duchem“, buďme „tichými a pokornými srdcem.“

Necht nás naplní svatý a spasitelný smutek, ať lačnime a žíznime po větší dokonalosti, cvičme se v skutcích tělesného i duchovního mírosrdenství. Opatrujmež čistoty srdce i těla, snažmež se, co na nás jest, všude a vždy se všemi v pokoji žiti, radujme se a veselme se, přihodí-li se nám pro jméno Kristovo, trpěti pohany a pronásledování — tak konečně smíme s důvěrou očekávati, že jsme v počtu vyvolených, a že hojně dojdeme odplaty v nebesích.

„Bůh zajisté všelike milosti, kterýž povolal nás k věčné slávě své v Kristu Ježíši, onť nás, když maličko potrpíme, dokonalé učiní, utvrdí a upevní.“ (Petr 5, 10.)

* * *

Zbývá ještě vyložiti obřad skládání rukou na obětní dary chleba a vína, jež tuto se děje. To zajisté jest velevýznamné a nemá ujíti pozornosti našeho lidu.

Kněz drží při této modlitbě obě ruce natažené plochou nad hostií i kalichem, drží je těsně tak že jen palce se křížují pravý přes levý.

Mnozí kněží pokládají rukou svých zrovna na palu (pokrývku), kalicha, to však není správné, ježto by se mohlo ono složení rukou vztahovati jen na víno, nikoliv chléb, kdežto skládání toto vztahuje se jedním rázem na oba dary obětní.

Skládání rukou přichází jak v starém tak novém zákonu a znamená přestoupení, přenesení dobrého neb zlého na někoho jiného.

Israelita či spíše kněz St. Z. jest si vědom ano cítí to, že oproti Bohu nejvš svatému a spravedlivému jest hříšníkem, přestupníkem hodným smrti, on jest hotov svůj propadlý život obětovati, by usmířil Boha rozhněvaného. Avšak Bůh nechce smrti hříšníka a také prolévání krve lidské i za účelem obětním zakázal. (Gen. 9, 6.) Nad to zbaviti se života vlastního není s to, aby učinilo Majestátu Božímu zadost. Hřích jesti nesmírnou urážkou Boha a může jen obětí nekonečné ceny vyrovnán býti.

Nezbývalo tedy leč u víře a naději, že jednou Messiáš sám zadostí učini, ukázati se před Bohem co vinníkem, jenž zaslouží smrt a podati Bohu místo života vlastního prosebníka (kněze) život tvora bez duše, zvířete nerozumného a vykonati na něm, co by vlastně po přísném a božském právu sám člověk zasloužil — usmrcení.

Zastupuje-li usmrcení zvířete — smrt člověka, musí i vinu zastupovati, pro kterou člověk hoden smrti — a tu přirozeně hleděl toho člověk docíliti (ovšem jen obrazně) skládáním rukou.

A tak starozákonní položení rukou na obětní dary nalezlo vyplnění v oběti novozákonní, neboť v pravdě Kristus neduhy naše neal, bolesti naše snášel — Onť raněn jest pro nepravosti naše, potřin jest pro hříchy naše: kázeň pokoje leží na Ném — a my zsinalostí Jeho uzdraveni jsme.“ (Is. 53, 4. 5.)

„Ano, Kristus jest ten beránek, jenž snímá hříchy světa, naň složený břichy a nepravosti naše, naň vztáhla se trestající ruka Boha rozhněvaného. Pod ní klesl On co oběť.

Nyní před pozdvihováním má opět býti obnovena ona oběť nekrvavým způsobem, Beránek, jenž snímá hříchy celého světa, má za nás z oltáře volati za pomoc a slitování.

Nemá liž nás tu svatá hrůza pojíti, když se díváme na hrozný tento obřad skládání rukou hříšníka nad nevinými dary, jichž strávení (přijímání) má zobraziti, ano býti neviditelným strávením se Krista pro nás hříšné.

Obraz ten, jaký v tom okamžiku oltář skýtá, jest uchvacující.

V pozadí vystupuje předobrazení ze Starého Zákona. Pak vystupuje ten, jenž předobrazení to naplnil. V předu pak stojíme my smutní vinníci, k vůli nimž vše to se dalo a děje jak na Kalvarii, tak zde na oltáři. Vidíme, ana Církev rukama kněze naše hříchy, naše záležitosti a touhy skládá na hlavu novozákonního Beránka.

Kristus jest ve mši sv. naším smírcem, naší útěchou, naší jedinou nadějí. Kéž také jest naší věčnou láskou!“ (Platzweg).

* * *

Kteroužto oběť, Ty sám, ó Bože, prosíme, rač ve všem učiniti požehnanou, přijatou, platnou, rozumnou a příjemnou, aby stala se nám Tělem a Krví nejmilejšího Syna Tvého, Pána našeho Jezu Krista.

Touto modlitbou a paterým znamením sv. kříže nad obětními dary (3 nad oběma 2 nad každým zvláště) pravici učiněnými vstupuje kněz již bezprostředně na prah hrůzosvatého děje — proměny.

Byl-li kněz až dosud po většině zástupcem Církyve a vyslancem lidu (čeledi Tvé) stává se po této modlitbě zástupcem Kristovým, jeho osoba přechází takořka v osobu Kristovu až konečně ve slovech přsvaté proměny v úplnou jednotu s Ním vejde.

Těmito slovy zvláštní jednoduchosti a velebnosti vysílá poslední prosbu, by již již chléb v Tělo a víno v Krev Kristovu proměněny byly ut nobis . . ., aby se nám stala Tělem a krví nejmilejšího Syna Tvého, Pána našeho Jezu Krista.

Zvláštní jest zde to slovíčko „nám“ (ut nobis fiat). Kněz totiž neprosí pouze, aby se ona hrůzosvatá proměna stala, nýbrž aby se tak stalo k vůli

nám, bychom my skrze ten zázrak všemohoucnosti Boží také „požehnání“, touto obětí „přijati a platni“ se stali před tváří Boží.

Ano, toť jest ono tajuplné „Fiat!“ = „Staň se!“

V něm vězí vše, co nyní státi se má. Tím slovem vyzývá kněz Všemohoucnost Boží ku proměně nejtajemnější, ku zázraku všech zázrakův.

Veškerou svou víru v myslí sbíraje, vzpomíná si na tu moc, kterou mu Kristus při vysvěcení na kněžství byl propůjčil a prosí Boha Otce, Stvořitele, aby to své „fiat“ = „staň se“ vykonal nad chlebem tím a vínem, jež paterým křížem žehná, jako by jimi maloval pět ran Ukřižovaného a volal: „Vizte, co láska Boha k nám nyní učiní; padněte na kolena a zbožňujte tajemství sv. kříže, žasněte v tomto okamžiku nad divem, jímž zrak váš bude zabloušen!“ „Ještě malinko a otřesu nebem a zemí, a naplním dům tento vši velebností Boha člověka. Jest to boj země s nebem, nebe se zemí; ale láska Kristova vítězí!

Padněmež před Ním v prach země. Oslavujmež, zvelebujmež Jej, jak můžeme a dovedeme: „Ježíši, Tobě žiji! Ježíši, Tobě umírám; Tvůj jsem živ i mrtev! Amen“. — Již zaznívá tajemný hlas zvonku. Kolem do kola panuje hluboké ticho. Varhany oněmí. Očekáváme — div divů — p r o m ě n u.

(Pokračování.)

Studánka matky Boží.

Povídka z lidu. — Napsal P. K.

Slunce letos zle pátilo nad hlavami ve žních a při sušení otavy. Kterak se tu lidé potili a kterak žíznil!

To ze všech nejvíce zakoušel — alespoň podle mínění svého — čeledín Toník, jenž po obědě od sedláka s děvečkou Rozárkou poslán byl na jeteliště, aby je do večera posekal. Jeteliště bylo již do pola posekané k dennímu krmení dobytka, avšak nesmírnými vedry sesychalo se náramně, tak že pantáta nařídil posekati je, nežli by doschlo. Bylo to více paběrkování, protože celé plochy byly proschlé a hodily se leda jen k pastvě.

Toník pustil se chutě do práce, Rozárka za ním jetel od kosy odhrabovala a roztrásala.

— Nemusíš se tolik uhánět, — napomínala ho, — do večera budeme snadno hotovi.

A Toník místo odpovědi rozpřáhal se s kosou ještě více, jen že mu zvonila.

Rozárka nedostavší odpovědi hněvivě pohodila hlavou a stáhla si šátek s vlasů hloub přes tvář. Chvilkami Toník se zastavil, aby kosu přiostril.

— To je, Pane Bože, horko, — povzdechla si Rozárka — nechceš, abych ti přinesla vody ze studánky? —

— Nechci, — odsekl Toník suše.

— Proč jsi dnes takový nemluva? —

— Namluvíš ty toho dost! —

— Nevěděla bych! —

— S každým se zastaví.

— S každým! — opakovala si.

— I s Václavem, — dokládal Toník a jeho veliké modré oči utkvěly s přísností vyšetřujícího soudce na Rozárce.

— A tak! — tedy odtud vítr věje. — Co pak ti ale napadá! Promluví-li na mne domácí syn, musím přece odpovědět! —

— Ne ale na něho se usmívat. Konec a dost! —

Po těch slovích Rozárka zbledla. To znamenalo, jako že je — po všem, i po lásce.

Čtenář již se domyslí, že ti dva lidé měli se rádi, a že proto i na sebe žárčili. Abychom to hned napřed pověděli: Toník i Rozárka byli řádní lidé z chudých sice, ale zachovalých rodin a měli se rádi. Toník byl statný, hodný mladík, ale trochu neruda a umíněný, jako mnozí chudí lidé, kteří od maličkosti musejí o chléb vezdejší zápasiti. Byl jedináčkem staré vdovy po kováři a kováři to mívají již v krvi. Pravým opakem byla Rozárka, dcera chalupníka z téže vsi. Matka její nebyla by ji pustila do služby, avšak měla mnoho dětí; co s nimi, ať jdou sloužit, ať pomáhají se žít. A Rozárka šla sloužit ráda hned vedle k sedlákovi, který byl jejím vzdálenějším strýčkem. Bylo to děvče roztomilé, veselé, smavé, hovorné a při tom nevinné. Rozárka sama nevěděla, jak to přišlo, že jí vždycky srdéčko poskočilo, kdykoliv toho „nemluru“ potkala, což se denně stávalo nejméně stokrát a že si ho často dobírala, ku př.:

— Mohli by tě postavit do zelí za hastroušel — Jindy zase:

— Mohl bys býti ponocným v Brumbálově. Když nechceš mluvit, mohl bys alespoň troubit.

— Kdyby jsi nadarmo netýrala hubu! — odpovídal časem Toník na pohled mrzutě, ale při tom nemohl potlačit úsměv, že vlastně má to rád, dobírá-li si ho Rozárka.

— Konečně, že jsi přece promluvil! To jsi beztoho potřeboval k tomu příprež, aby z tebe ta slova vytáhla.

Rozárko, jen ty Toníka nechej na pokoji, — káral ji hospodář, — on je hodný člověk.

— Celý ze zlata, — doplňovala Rozárka.

— Proč ze zlata? —

— Protože každé slovo z něho stojí za zlatku.

— Proto je to tvůj zlatý Toník, — smál se Václav, hospodářův syn.

— To bych si dala, takového nemluru! —

A Toník při vši nemluvnosti, nemohl zapřít, že by Rozárku rád neměl. Přinášel za ni vodu, nosil jí ze stodoly slámu k podestýlání dobytka, vykydal časem za ni kravin —

— Vida, říkála druhá starší děvečka, — já nemám toho štěstí, aby za mne něco udělal a za Rozárkou skočil by do ohně, a ona se mu za to vysměje.

— To je tak! — říkála se smíchem hospodyně.

— Nu ano to je tak! — dotvrzoval hospodář s významným pohledem.

Rozárka to dobře věděla, že ji Toník má trochu rád. Ale ty ženské mají divné chuti. Chtěla zvěděti, má-li ji hrozně moc rád, tak rád, že by ji samou láskou snědl. Rozárce kdysi napadlo, dozvědět se, umí-li Toník býti taky žárlivým. Dělal se, jakoby si ho ani nevíšimala a hovořila více s Václavem, žertovala a smála se. Ale brzy jí chuť k dalšímu rozžáření přešla, neboť Toník zamračiv se hrozně, najednou přestal všimati si jí a Rozárka byla všecka ustrašena. Přece ale něchtěla na sobě nechat znáti, že by jí to mrzelo. Snažila se žertovati dále, ale bylo na ni znáti, že jí to nešlo od srdce.

V tomto stavu potkáváme oba na jetelišti.

Zatím slunce klonilo se k západu, ale i při tom zdálo se, jakoby pánilo vždy více. Snad že pozorovalo chladnoucí lásku u Toníka a proto sklánějí se, svítilo mu přímo do očí, jakoby se mu posmívalo: uvidíme, vydržíš-li se hněvati, nežli zapadnu.

Jeteliště bylo posekáno a Toník zabodnuv kosu do země, došel k mezi a obrátiv se hlavou po slunci, položil ruce pod hlavu, aby si odpočal. Pot řinoucí se mu s čela, utřel si kloboukem, jímž si čelo a tváře zakryl. Rozárka zatím kolem něho hráběma oháněla se a mlčela. Nebylo jí veselo kolem srdce. Pojednou vydral se jí z prsou vzdech tolik hluboký, že jí hrábě z ruky vypadly. Usedla na mez asi deset kroků od něho. Zadívala se do dálky, k lesu a přes les na věnec hor. Les stál nedaleko, z lesa vyčníval

vrcholík a na něm bělala se kaplička. Zamyslíla se. Po chvílce pohlédla k Toníkovi. Spal. Poznala to z pravidelného dmutí se prsou a hlasitého oddechování. Pojednou myšlénka jakás přeletěla jí hlavou, vstala, chopila se džbánečku, ježž na venkově při polní práci všudež sebou nosí a rychlým krokem chvátala k lesu — dál a dále až na samý vrcholík ku kapličce. Cestou však, kde jaká hezčí kytička byla, utrhla a do klínu kladla. Byla to kaplička velmi prostinká s obrazem matky Boží, držící božského Synáčka na rukou. Okolo obrazu bylo několik zaschlých věnců, jež tam zbožné ruce byly položily. Rozárka rukou hbitou kytky ze zástěrky vyndala a metlicí u věneček svazovala! V maló chvíli byla hotova. Načež Matce Boží věneček k nohoun položíc, poklekla a se modlíla. Modlíla se hezkou chvíli a bylo znáti, že se modlí upřímně, protože bylo znáti, jak se jí rozehvěním prsa dmuly. Po chvíli ruce sepjaté jí sklesly. V okamžiku tom poskytovala obraz velmi lepý — dívka chudá, odevzdávající se ochraně panenské matce. Pomodlivší se, chopila se džbánečku a nabrala ze studánky hned pod kapličkou vody. Napíla se, pak i vodou postříkala si tváře i čelo, vytřela oči, aby nikdy nebolely, načež nabravši vody ještě jednou pospíchala dolů. Pohlédla k západu a zalekla se, protože tam spatřila zvedati se příšerný mrak. Přicházejíc k jetelišti zvolnila kroky a jako kolčavka tiše se k němu loudila. Toník spal jako buk. Usedla vedle něho, džbáneček držíc v levé ruce. Zadívala se spícím do tváře. Smočila prsty pravé ruky do džbánečku. Mezi tím plaše pohlédla nahoru k lesíku ku kapličce, jakoby volala: matko Boží neoslyš mne. Zkusím, má-li mne ještě rád. Pokropí-li děvče — takové, bylo mínění v okolí — vodou ze studánky Matky Boží, svého hochu, musí tento ihned ukázati, má-li je rád, anebo nemá-li. Ještě držela ruku ve džbánečku. Trásla se jí. Což kdyby se ukázalo, že jí rád nemá — — tož lépe trapnou nejistotu, nežli smutnou jistotu. Chvěla se, — — —

— Než budíž! —

Prsty namočené ze džbánku vytáhla a Toníkovi nad čelem držela. Zvolna kapaly s prstů kapky mu na čelo, a s čela dolů na tváře. Namočila opět a opět kropila ho. Do třetice kropila ho a Toník spal jako dudek. Najednou hrom od západu zahřměl. Leknutím vzkřikla a od Toníka všechna vyděšená odskočila. Zdálo se jí, že nebe se na ni hněvá a že matka Boží jí ústy hromu odpověděla. Chvěla se jako osykový list. Srdce jí bušilo úzkosti nade hříchem, jehož — dle mínění svého — se dopustila.

— Snad jsem Matku Boží pokoušela! — vzdychala, a Pán Bůh se na mne hněvá. Ó kterak jsem nešťastna!

Zatím Toník se probudil. Přejel si rukávem tváře a divil se nemálo, že má košili na prsou mokrou, že z ní mohl vodu ždímati.

Rozárka zvědavě na něho hleděla.

— Ani si jí nepovšímnul, — tak alespoň zdálo se jí.

— Hněvá se na mne! — vzdychala — a Matka Boží taky! — A mrak jakýsi padal jí na srdce, černější a těžší, nežli ten, jenž hrozivě od západu se zvedal. A z mraku tohoto blýskalo se a hřmělo, hůře, nežli z mraku nad hlavou.

Nežli se kdo nadíti mohl, děšť se spustil a v patách za deštěm kroupiti.

Toník uchopiv se kosy a Rozárka hrábí, utíkali domů, blízko lesa ne-daleko kapličky.

Blesky křížovaly se a hrom bil skoro bez přestání. Najednou ozve se rána a starý dub na pokraji lesa rozčísil se zrovna před Rozárkou. Omdlěla. V tom již ale silné páže Toníka jaly se děvče zvedati. Nikde nebylo útulku — a pod strom, to věděl Toník dobře, skrýti se nebylo radno. Nesl tedy děvče na horu až ku kapličce.

Rozárka v náručí Toníka přišla k sobě.

— Posečkej, já půjdu, mně je již dobře, — pravila slabě.

— Nepůjdeš! — odvětil Toník úsečně.

— Ale já půjdu — — —

— Povidám, že nepůjdeš, vždyť se celá třeseš.

A déšť se s kroupami lil a hrom bil jako o přítrž. A přece Rozárce v náruči jeho bylo tolik blaze. Objala ho kolem šíje — aby nespadla — hlavu sklonila k jeho hlavě. Déšť s její vlasů lil se na jeho čelo, na tváře —

Po chvílce ocitli se u kapličky, kdež Toník Rozárku zrovna na její věneček položil. Přisedl si k ní a držel jí oběma rukama za hlavu, jakoby ji chtěl zahřívati.

— Pusť mne již, — pravila.

— Nepustím, — pravil Toník tiskna děvče k sobě, jež rámě k němu vztáhnouc vši silou k němu se přivinulo.

A Toník přitisknuv ústa jí na čelo, zlíbal ji desetkrát za sebou. Kde se tolik ohně v něm vzalo.

— Již se na mne nehněváš? — tázala se polohlasně.

— Nehněval, ale trápil jsem se. —

— Vždyť já chtěla jen zvědět, jak mne máš rád, a umíš li taky býti žárlivým.

— Víckrát to nedělej. —

V malé chvíli bouře se vybourila a mladí lidé ubírali se krokem volným domů — tolik volným, že sotva noha nohu minula. Cachtali se v blátě, ale což oni toho dbali. Bylo to první vyznání lásky.

K neděli na to ležel v kapličce u nohou Matky Boží velikánský věnec z nejkrásnějších polních květin.

N a h o t a C h á m o v a .

V minulém a i v tomto měsíci má Praha zvláštní podívanou na amazonky, čili Dahomejky z Afriky. Když i pisatel tohoto šel se na ně podívati, bezděčně pomyslel si na praotce Cháma, jenž posmíval se nahotě svého otce. Každé školní dítě zná kletbu, jakou otec nad ním vyslovil. Otec a klnouti svému synu! Kterak se to srovnává s otcovským citem?

Musíme však kletbu tu posuzovati se stanoviska vyššího, providenciálního. Zloba lidská za časů Noe dostoupila stupně takového, že Bůh takorča musil odhodlati se k vyhlazení člověčenstva, že lidsky řečeno, litovati musil, že člověka kdy stvořil. A tu hned po potopě prohřešil se syn proti svému otci způsobem velmi hanebným. Písmo sv. uvádí děj sice krátce, prostě, avšak přihlédneme-li ku hříchu tomu blíže, jeví se nám co do významu sociálního ve světle velmi křiklavém. Společnost lidská založena jest na autoritě otcovské; bez ní by musila zaniknouti.

Chám nepohřešil se pouze proti Noe, co svému otci, nýbrž proti čtvrtému přikázání vůbec. Bůh jest otcem všech a má na zemi viditelné zástupce svého otcovství v osobě otce pozemského a dále v osobách nejvyšší duchovní a světské vrchnosti. Bůh dopustiv kletbu na Cháma, chtěl tím hned na počátku věků odstrašiti člověčenstvo od zneuctívání autority otcovské, na níž všechny zákony spočívají a z ní i vycházejí. Bůh povolav Noe z archy, aby opět vzdělával zemi a stal se takorča druhým Adamem, chtěl co nejnázorněji ukázati, kterak vysoce autority otcovské si váží a kterak proto přísně míní pro všechny časy budoucí zločiny proti 4. přikázání trestati. Před horou Sinai mělo člověčenstvo takorča jen jedno přikázání: cti otce a matku! Běda tobě, zneuctíš-li je!

Proto i za časů před Kristem autorita otcovská bývala svrchovaná, neobmezená. Teprv zákonem na hoře Sinai byla zregulována, čili upravena.

Chám posmívav se nahotě otcově, sám do dneška chodí nahý. Vidíme jej právě v Praze v nahotě, v jeho hanbě.

Jaký to smutný osud. A v nahotě té ziskuchtivost lidská Cháma za peníze ukazuje stejně, jako ukazuje: velbloudy, slony, lvy, tygry, opice, kočky a pod. Toliko národové pohanští ukazují se za peníze. Žádný křesťan nesnížil by se, aby nechával se ukazovati za peníze ku př. Čiňanu, Černocho, anebo Rudochu.

Již v tom vyznačuje se veliká přednost, čili důstojnost křesťana.

Nuže připatřme blíže na toho Cháma, jak asi ve vlasti jeho vypadá to a jak se tam má. Světlo křesťanství, jež z dobrotivosti Boží nám svatými věrozvěsty vzešlo, vyniká tím více, čím blíže připatříme na tmy, v jaké pohani dosud krácejí.

Níže přinášíme vyňatek z toho, co listy naše o černošských Dahomejanech z listů zahraničných nedávno vyňaly:

Není snad nikoho, kdož by aspoň někdy nebyl slyšel o ztracené, ale zajímavé zemi té, jejíž král, krvelačnější všech jiných potentátů, má za tělesnou stráž svou 2000 až 5000 ozbrojených žen, král to, který slaví každý „den veliký“ popravami sta a sta otrokův, buď aby lidskými oběťmi těmi uctil památku zesnulých předkův svých, aneb aby oslavil příchod některého Evropana v sídlo své, Abomey, kam bělochu lze sice někdy proniknouti, odkudž ale proň málo kdy bývá návratu! Chceme-li my déle črtami svými prodletí u krajů těch, nečiníme tak snad, abychom podali podrobný jich obraz, nechceme tuto zabíhati široce v data zeměpisná, jež každý slovník naučný jest s to podati; hodláme prostě z črt některých Evropanů, kteří měli neštěstí, že až do Abomeye pronikli, vyjmouti dojmy, jakéž na ně slavnosti amazonek a především strašlivé ony popravu, hlavní to část programů slavnostních, učinily. Jen k vůli porozumění bližšímu stůjtez zde předem dva, tři suché údaje zeměpisné. Království dahomejské rozkládá se na jižním pobřeží západní Afriky, spojeno jsouc s mořem, však úzkým jen pruhem s důležitým přístavem Vydah, jinak odděleno jest od moře evropskými osadami, zvláště francouzským územím Porto Novo atd. Země, čítajíc as 180 čtv. mil v rozloze a 900.000 obyv. (dle jiných jen 150.000!) pokryta jest nekonečnými lesy a rozryta močály a bažinami, jež vzduch takřka nesnesitelně pro každého Evropana utravují. Dnešní král, Jeho Veličenstvo Bedoaze Boazere Hossi Bowele (to jest „zdroj všeho“ — „král“ — „žralok“) vládne zemi své absolutismem stejně neobmezeným jako předkové jeho i rozhoduje libovolně o životu i majetku poddaných svých. Má po boku ovšem i několik rádcův, z nichž nikoli poslední „kambodé“ má za úkol při vycházkách králových odstraňovati nejjasnějšímu a nejmilostivějšímu panovníku — kamení s cesty, mimo to však i střežiti vchody k paláci královskému.

Jako obyčejné vojsko mužské, dělí se i tělesná stráž králova, z amazonek sestávající, na pět oddělení: v dělostřelectvo, ozbrojené šavlemi a 25—30 děly, v tak zv. „lovkyně slonů“, nejstatečnější to četů, jejíž družky nosí modrý turban a jako zbraně, dýku za pasem a dlouhou pušku; v pěchotu, ozbrojenou šavlemi a puškami: v jiné oddělení s lesklými přílbicemi a s 1—1½ m. dlouhými, přímo vztyčenými kosami a konečně ve sbor lučištníků ženských, luky a malými dýkami vyzbrojených, kteří tvoří elitní a parádní četů; amazony, jež poslednímu sboru náleží, jsou zároveň předními tanečnicemi. Důstojnice nosívají stříbrný náramek na levém rameni i jiné ještě odznaky. Mužské vojsko rozděleno jest v tatáž oddělení; z pravidla však dostává se mu horších zbraní. Amazony jsou vůbec dle mínění cestovatelů statečnější, bojovnější, ale i ukrutnější mužských vojákův; králi jsou pak bezpodmínečně oddány; jízdy není, neboť se nedostává koní. Náboženství Dahomejců jest fetišství nejprimitivnějšího druhu; cti i dobrého a zlého ducha, zvláště ale posledního, jehož se bojí. Kněží a kněžky těší se veliké úctě i u krále; první mívají skorem vždy pravou polovici hlavy oholenu a šatí

se bohatě; druhé zdobívají vlas svůj perlami a penízky domácími (zvanými „kauri“), ač jinak Dahomejky vlas si ostřihávají; horní část těla zdobí peří a stužky kol hrdla ovinuté, krom toho lehký kabátec pasem spoutaný. Bůžkové, z rudé hlíny zrobení, stávají u vchodu vsí. Dahomejci ctí však také hady, jichž několik set nalezá se v jediném domě, odkudž se za noci kolkolem rozlézají. Zdrojem bohatství jest v Dahomeji orba, prováděná dosti rozumně. Obyvatelé podivné zemičky této mají tytéž hudební nástroje, jako všechny ostatní kmeny tohoto pobřeží; tamtam, sloní špičáky, kalebassu, plnou kůstek, bubínek, na nějž tlukou malou holí, ano i na flétnu a na harfu (gitaru o šesti strunách) lze tam slyšet hráti. O harmonii a melodii ovšem, jak navštěvovatelé Střeleckého ostrova se jistě přesvědčili, nemají téměř ani ponětí. Všeobecně jest oblíben u Dahomejců tanec, kterýž, zvláště po hojném požití pálenky, tančí s nejdivočejším ohněm. Nejvyšší úředníci, ano i král, nezdráhají se před lidem „skočnou“ si zatančiti.

Oběti pro popravu při velkých slavnostech nevyhledávají Dahomejci, leda málo kdy, v řadách svých, nýbrž podnikají k účelu tomu výpravy do území sousedních. Za volání a vzývání fetišů četa amazonek, sledována několika tisíci vojinů mužských, přepadá za noci vesnice kmenův blízkých, ničí ženy jejich, zapaluje chatrče a odvádí s sebou na sta zajatců, kteří nemohli prchnouti před tímto sborem divým a fantastickým. Ještě v r. 1889 Dahomejci spustošili na samém území francouzském 14 vesnic a odvedli s sebou 1745 zajatců, kteří pak popraveni byli se všemi okázalými obřady, obvyklými při tomto bromaďném vraždění!

A nyní po suchých, ale nezbytných těchto datech vraťme se k zajímavějším, byť často strašlivým vzpomínkám různých cestovatelů na tento kraj divukrásný a smrtonosný zároveň! Jan Bayol, vyslaný vládou francouzskou do Abomeje, prodlel tam v polovičním zajetí po několik neděl a v jeho črtách o tomto poselství nepřijemném zřejmě obráží se krutý, trapný dojem, jakýž v něm kraj ten a jeho lid zanechal. „Vidím dosud krvelačného a brozného krále toho,“ píše smělý tento důstojník, „jehož hlava pokryta jest čepicí z modrého sametu, vroubenou černými květy, jehož hrdlo ovijí zlatý kruh, krále s prsama nahýma, oděného jen v krátké spodky z rudého satinu, jak kolébá přede mnou sem a tam své hubené tělo bronzového odstínu a jak tančí na počest mou, obklopen dvanácti ženami statnými... A nezapomenu nikdy na slavnost jinou, jež odehrávala se v rozlehlém dvoře královského paláce, slavnost náboženskou, při níž však defillovalo pět tisíc žen (tehdejšího) krále Gele-le, oděných v kroje nádherné. Kráčely prozpěvující nápěvy smutné jako všechny melodie africké a po té, obcházejíce krále, vyrážely výkřiky nadšení, z nichž rozeznal jsem slova „Kini, kini, kini,“ což znamená „Lve lvů!“ a název, jenž dán byl panovníku při jeho vstoupení na trůn, krví pokálený.“

„A za ženami královými jiné ženy kráčely, podobné jsouce obdivuhodným sochám bronzovým, i oděné dlouhými rouchy řasnatými, ženy, jež nesly železné pruty, zakončené trojnožkou o hrotech ostrých; za nimi pak teprv přicházely ženy tajuplné, s obličejem zakrytým závojem, mající kroj na sobě po způsobu assyrském. Král jediný má právo, spatřiti jejich obličej: jsou to bytosti tajemné, pro věky davům neznámé, odsouzené, by s chotěm a velitelem svým i zemřely. Mladistvé dívky kvapily před nimi, pokřikující a prozpěvující a lid rychle se rozptyloval, věda, že jediný pohled pronikavý, na ženy tyto upřený jest tolik, co rozsudek smrti.“

„Potom dlouhá řada ta mizela v bráně, vedoucí na hlavní prostranství abomejské, a fetiš, postava to mužská s hlavou býčí, vyplazující z úst svých jazyk ve dvě rozeklaný, jehož oba konce zavinity byly v půlměsíc, a držící v ruce své nůž posvátný, objevil se náhle, vezen jsa v povozu statnými otroky i ukázal se lidu mimo pplác, pozdravován jsa výstřely z pušek amazonek, hřměním děl a vřavou i jáсотem lidu, deliriem zachváceného, lidu, kterýž padal tváří svou na zem před tímto idolem strašlivým, před tímto

zosobněním boha nemilosrdného, před Baalem hrozným, jenž nikdy není syt krve lidské.“

„Slavnosti za slavností následovaly takto za sebou, vždy však jiného rázu. Teď byla nám poskytnuta i smutná příležitost, shledati stopy obřadů krvavých. Na hlinité cestě, do níž slunce pražilo, spatřil jsem louže krve, hlavy čerstvě utaté, jež hleděly na mne se zrakem strhaným, těla ohyzdně zkomolená, jež byvše po agonii strašlivá, po dvou za nohy na jakési šibenici zavěšena, příšerně tu visela a z nichž pili supi hltavě krev, jež krůpěj za krůpějí k zemi se řinula.“

K hromadným popravám takým král každé chvíle si bere záminku. Zemře-li král, celé massy otrokův, ano i Dahomejcův a amazonek posílá nástupce jeho rukou katovou za ním, by mu na „onom světě“ dále služby konaly, každá slavnost a každé hýření dotvrdí se krveprolitím podobným a kromě toho rok co rok v prosinci obětuje král řadu hlav otrokův kněžím svým, by zajistil si přízeň jejich.

Jest přirozeno, má-li se dostávatí hojně materiálu pro tyto jatky lidské, že král podniknouti musí častěji do roka lov na otroky v krajích sousedních, do nichž vpadá bez všelikého opovězení války. Uzavře-li nějaké smlouvy, uzavírá je pouze proto, aby sousedy své líčeným přátelstvím oklamal a potom tím snáze přepadl. Zajatce však nedává jen popraviti, velikou část jich, pokud jich nepotřebuje pro své a svých úředníků služby, prodává za otroky Arabům, již pak vlekou je najednou napříč celou Saharou až do Tripolisu, ale i Belgičanům, Němcům a Portugalcům, již na posměch civilisaci evropské užívají jich namnoze posud při pracích v osadách svých. Otroci poslední bývají agenti krále Bedoazena shromáždění v celých massách v obřadách dahomejského přístavu Vydah, odkudž za nejtemnějších nocí loďmi kupcův a obchodníkův s lidským masem odváženi bývají, aby věc ta utajena zůstala válečným lodím evropským, křižujícím podél pobřeží, jež by otroky vysvobodily a agenti na rahnech a stožárech prostě pověsili.

Překvapí-li však za noci loď taká otrokáře, tito sházejí prostě živé maso lidské do moře a prchají sami na břeh, by zmizeli v bažinatých, nebezpečných lesích. Stojí za zmínku, že hlavním agentem dahomejského krále pro obchod tento byl do roku 1887 Portugalec Juliao da Souza, kteréhož i vláda portugalská, ovšem za jiné služby, vyznamenala, jmenovavši ho podplukovníkem. Z pravidla ale otrokáři tamní jsou potomky černochů, kdysi do Brasílie vyvezených, kteří — většina z nich jsou mulati — vracejí se teď do vlasti předků svých, by krajany své obloudili a schytali na objednávky zákazníků svých.

Zajatci, schytaní na lupičských výpravách Dahomejcův, bývají spoutáni provazem, jímž svazují se lokte jejich za hřbet stočené a druhým pak ještě provazem sváží se ruce jejich nad dlaněmi, někdy zavěsují se jim na nohy těžké předměty a přítěže, ženám a dětem bývá však jen provaz kol krku otočen. Starci a stařeny a kojenci bývají však do posledního ubiti hned v přepadené vesnici — nejdouť na odbyť na trzích otrokářských!

Potom vrací se výprava taková i s kořistí do Abomeje, kdež několik nešťastníků obětováno bývá ihned bůžku krutému, kterýž požehnal výpravu takovou; kněz šeptá tu k oběti vyvolené, by na onom světě zesnulému králi podala zprávu o jeho synu i jeho vítězstvích: usměje-li se tu ubožák, ježž smrt očekává, na kata svého a ujistí-li ho, že věrně vykoná poslání své, tento z vděku náhlým úderem kyje do zadní části hlavy nešťastníka omráčí, aby při utínání hlavy tolik nevytrpěl. Jest to prostředek anestetický, na kterýž ovšem připadnouti mohli toliko v Dahomeji!

Mnozí otrokáři kupují otroky ihned v Abomeji, platí je zlatým prachem, slonovou kostí, koňmi, kožemi, dobyt看em atd., vůbec vším, čeho má král dahomejský zapotřebí. Otroek 20 až 30letý stojí as 400 franků.

Nebudeme líčiti strastné útrapy otrokův, kteří dopravováni bývají pak pouštěmi a divočinami arabskými otrokáři do Bornu, Fezzanu, Marokka a

Tripolisu bosí a téměř nazí, muži, děti a ženy v jediné směsici. Sta mrtvol jejich, roztroušených po písku Sahary, svědčí nejlépe o útrapách těch. Arabové však na velbloudech svých kvapí dále po tomto moři písečném, zamumlavše nanejvýše jen mrtvolám na rozloučenou: „Vždyť jest to jen černoch!“

Ve přístavu Vydah jest hlavním otrokářem pro potřeby Evropanů Portugalec Maxim de Carvalho. Bayol setkal se s ním v Abomeji, kdež právě tento obchodník s lidským masem objednával sto otroků pro portugalskou osadu sv. Tomáše, pro niž dříve již as 2000 otrokův byl obstaral. „Zde otroci ti pěstují kávovník, zapomínají svých béd dřívějších, pějí hymny na počest krále Dahomejcův a já provázím je na mandolinu!“ dodal pan Carvalho k francouzskému důstojníku upřímně, jsa přesvědčen prý, že koná dílo nade vše záslužné!
(Dokončení.)

Staň se vůle Páně.

Povídka z naší doby.

Napsal Antonín Flaček.

(Pokračování.)

Pech se samolibě usmál, pošimral se po nose a odvětil:

„Inu, vyvedlo se nám to, jen co je pravda. Užijeme všeho habaděj; ale ono, tentononc, ono, víme, to dlouho trvat nebude. Na podzim budou nové volby, a víme, pak bude po užití a po slávě. Akcionáři nám pak třeba hlasy nedají a pak z nich má starosta za obec všech hlasů polovic, krom svých. Je to na pováženou.“

„Brachu“, ozval se po chvíli Šykíř, „na to nesmíme dáti dojít a musíme již nyní pod nohama půdu urovnávat; k čemu bychom byli kontrolory. Úřadnictvo se správcem drží s námi, oni nám pomohou. Požádáme Arnšteina, by sám účty prozkoumal, on se v tom lépe vyzná. Účetní nemusí o ničem vědět. S řádně zkoušenými účty předstoupíme pak před valnou hromadu a ta bude před námi salutírovat, jako se to děje v jiných bankách.“

„Má účta, páni kontroloři,“ ozval se za nimi hlas křivonosky Arnšteina, „pojdte na chvílčinku, paní již vás čeká —“

„Dnes nepůjdem“, odpíral Pech, „máme mnoho práce. Musíme přehlížet zásoby líhu a podat zprávu panu starostovi.“

„Proč pak byste se tak příliš namáhali, vždyť jsem to právě sám sepsal. Zde to máte. Doma si to opište a máte po starosti. A nyní aby svatčina nevystydlá, prosím“ a otevřev dvéře do salonu, vsoupil Arnštein oba kontrolory do vnitř.

Tak se hospodařilo v lihovaru novodvorském. Žid hospodařil pro sebe a připravoval se na okamžik, kdy od správní rady lihovar zakoupí za babku, k čemu by byl Rothschild jeho vzorem a zrcadlem, v němž se takřka každodenně vzhlížel?

O druhé úředníky nedbal, ti budou rádi když se zdravou koží ze šlamastiky této vylezou.

Úředníci sobě nebyli též otčímy a správní rada byla malomocnou.

5. Žal u Makovců.

Když byl lékař Roudnic starého Makovce důkladně prohlídl a patřičně obvázal, doporučil mu klid a svatou trpělivost. Poranění jest sice bolestné, nikoliv však nebezpečné. Starosta se musí šetřiti a v brzku bude opět zdrav jako voda. Po té odešel.

Po nějaké chvíli po odchodu lékaře Roudnice přijela Beata s Miloslavou. Beata se byla tak da'ece zotavila, že sama s vozíku slezla a chtěla Miloslavě při slezání býti nápomocnou. Tato však projevila přání, aby nebyla zdržována. Noční návštěvy jsou prý neobvyklé a že přijde někdy ve dne se po zdraví p. starosty i Beaty pozeptati. Načež se s Beatou na rychlo rozloučila a poručila obrátiti. V malém okamžiku zmizela zrakům užaslé Beaty.

Děvečky počaly slečně o nehodě pana starosty hned na dvoře vypravovati a tak se tato dozvěděla, jaké neštěstí otce jejího stihlo. Vešla ulekaně do ložnice a sklesla u lože otce svého na kolena, celujíc ruku, která mu s lůžka dolů visela.

Starý otec probral se z polospánku, pohlédl něžně na dceru, pravil: „Neplač, drahoušku, vždyť bude zase dobře,“ a ukázal jí rukou na židli vedle lůžka. Beata, šetříc jeho přání, usedla na židli a počala chorému otci o nehodě se splašenými vraníky vypravovati. Starý jí chvíli poslouchal, pak ale zaskřípěl zuby, až bylo hrozno poslouchati, vypustil z úst strašné klení. —

„Pro Bůh, otče, mírněte se —“ zvolala zděšeně Beata. „Neštěstí, jež nás stihlo, musíme trpělivě s oddaností do vůle Boží snášeti“, a počala otce konejšiti.

Starosta nesměl mluvit, lékař mu to co nejrozhodněji zakázal a to jej trápiho více, nežli celá nemoc.

Druhého dne přišli oba synové s manželkami a pobývše chvíli u nemocného, odcházeli jeden za druhým. Manželky obou bratrů ohrnovaly po velkoměstsku nosičky, pravili k Beatě:

„Kdyby se udělalo papínkovi zle, tedy pro nás pošli, Beato, zde nejsme pranic platny“ a odešly za svými manžely.

„Jděte, licoměrnice,“ volala za nimi rozhněvaná Beata, vás si nepřejí, byste u lůžka otcova dlely, ztrpčily byste mu beztoho i to stonání.“ V neštěstí ukázala Beata svoji dobrou vlastnost, o které nikdo nevěděl.

Jak si dříve Beata ničeho v domě nevěšimala, tak nyní uchopila pevnou rukou otěže domácí vlády. Všude jí bylo plno. V kuchyni i ve stáji, ve sklepě i na špýchaře. Při všem pak nezapomínala na nemocného otce, jemuž celou dětinnou láskou sloužila.

Starý Makovec pohlížel okem zaslzeným na počínání miláčka svého a nebývalý klid rozhostil se v rozbourěných prsou jeho. —

Když však si zpomněl na Velebína a výjev klášterní, tu se nemohl opanovati a strašná kletba chrlila se z úst jeho. Rána na prsou se mu zacementila, z nohou však to nechtělo jít ku předu.

Když mu byl lékař dovolil mluvit, rozpředl s Beatou tuto rozmluvu:

„Jak jsi se seznámila s dubineckým Velebínem, Beato?“

A Beata odkryla užaslému otci celé srdce své, odhalila mu tajemství, které před každým nezasvěcencem co nejpečlivěji ukrývala, sladké tajemství první lásky své.

„To ještě scházelo k doplnění mého neštěstí,“ zaúpěl Makovec.

„S nevěrcem jsi se spolčila proti víře otců svých, nešťastnice. Nevíš, že dubinečtí jsou odvěkými nepřáteli jak církve tak i obce naší?“

„Ale tatínku, kdybyste znal ryzí povahu a vzdělanost mladého Velebína, hovořil byste jináč a nenamítal byste nic proti spojení našemu,“ prosila Beata.

„A miluje tě, Velebín —?“

„Do očí mi to sice neřekl; když však vás lékařským rukám odevzdal a domů přijel, svěřil se se vším Miloslavě. Ach, jaká sladkost provívala duši mojí, když jsem slyšela miláčka, jak se se svojí láskou sestře svěruje. Radostí bych byla zajásala a jástot můj by musil prorazit chvalozpěvy andělskými až k trůnu nebeskému. Myšlénka, že mne miluje, byla tak slastnou, tak posilující, že jsem zdráva opustila lože, v němž jsem před

chvilí jako zlomená ratolístka vadla. Ano, miluje mne, zajásalo bouřné srdce a já utíkala, bála se setkání se s ním — jen doma — doma — bylo mým cílem — avšak vše marné.

Hodlala jsem vznikající v mém srdci plamen uhasiti avšak čím více jsem se o to pokoušela, tím méně se mě to podařilo. Víím a znám onu nepřekročitelnou propast, dělící oba rody, obě osady — víím, že jsem ztracena, že zahynu, avšak kdybych měla ihned zemřít, zemru — jen když mne Velebín miluje “ A zastřela sobě zástěrkou obličej, propukla v usedavý pláč. —

Starý se zamlčel. Po chvilce dlouhého pomlčení pravil :

„Nikoliv nemůže to býti. Ratiborů rod učinil pro nás mnoho, jsme mu díky zavázáni — rád — milerád bych, ubohé dítě, tvé choré srdce potěšil — než však — nemůže to bohužel býti. První sloup pravé evangelické víry, za jakého mne souvěrci daleko široko mají, by první počal viklat pevnými základy, jež učitelé naší krvi svojí ztmelili. Já se mám státi nevěrným dosavadním svým zásadám, který jsem pro ně po celý život svůj na stráž stál, pro ně bojoval? Nikoliv, to se státi nemůže — raději nechť zhyne můj rod.“

„A což, kdyby Velebín —“

„Ano, kdyby Velebín odřekl se bludů svých, kdyby přijal víru otců našich — pak nechť přijde — a najde ve mne laskavého otce“, zvolal starý, klesaje unaven do měkkých podušek.

6. V Dubinkách.

Druhého dne po schůzi želivské byly Dubinky jakoby v stavu obležení. Ač byly žně v plném proudu běhal jeden soused k druhému, aby se něčeho bližšího o události včerejší dozvěděl.

Starý Čech nACPáváje svojí ulmovku, prohodil mrzutě ke kmotrovi Matějkovi :

„Mne se nic neptej kmotře; však nemáme k Ratiborovi daleko. Chceš-li půjdem tam a budem mít čerstvou vodu hned ze studny.“

A šli.

U Ratiborů bylo vše na nohou. Velebín chodil po dvoře bledý jako stěna, několik občanů prohlíželo polámaný kočár a opět někteří okem znaleckým prohlíželi rány, jež si byli vraníci pekelnou jízdou utřžili.

„Ba panečku, byla to jízda, jako když sám luciper si veze nevěstu domů,“ rozpovídal se čeledín, a počal užaslým sousedům celou příhodu vypravovati. Kde ztratil starostu, ani sám nevěděl a musil tedy Velebín vypravování jeho doplniti příhodou svojí.

„A kde jsi se sešel s Beatou, Velebíne,“ zeptal se mladý Čech, jeden s účastníků schůze želivské.

„V Želivském kostele“, odušil nevrle Velebín, dáváje tím na jevo, že se nechce do dalších rozkladů pouštěti.

Starý Čech pak tvrdil, že je to trest Boží, seslaný na rodinu Makovcovu pro jich utrpení. „Vidíš, Baruško, mé zlaté dítě, jsme již pomstěni. Nic nenechá Pán Bůh bez trestu a nedá mi zemřít, až se dočkám, že nám budou Dubinky slavně navráceny“.

Když byla zvědavost dubineckých občanů ukojena, rozešli se vesničané po svém zaměstnání.

Mladý Čech vypravoval doma Barušce a starému otcí o Velebínovi a Beatě, o jich procházení se v klášterních zahradách, o zamilovaných pohledech obou mladých lidiček a doložil, že se obává, že vypukne u Ratiborů brzy veliká domácí mrzutost.

(Pokrač.)

D r o b n o s t i .

Kdo chce zbohatnouti z církevního jmění — zchudne. V letech 70—80 byla gotika v květu. Kostely románské neb renesanční dostávaly šmahem oltáře, věžičky, okna atd. gotická, třeba to bylo jako pěst na oko. Co ale při tom bylo nejhoršího, že se za takovou práci chtěly báječné peníze. Tak jeden takový gotický umělec H. . . . vystavěl v Z. v románském kostelíčku gotický oltářik ze dřeva za dva a kazatelnu za čtyři tisíce zl. Dříve to prošlo, poněvadž nebyla konkurence, ale nyní každý znalec pomyslí si: „Inu, záduš bohatá . . . , proč by . . .“ Ale pomohl si ten človíček, kterého víra trvá, dokud trvá záloha? Nepomohl. Bůh nemůže požehnatí jmění ne sice nespravedlivě, ale masně ze záduší nabytého.

* * *

Kde nic není, tam přece ministr financí běře. Jak vyzrát na kapucíny, přemýšlel ministr financí v Itálii, aby platili do naskrze děravého pytle italské vlády, která po zabrání papežského státu chudne od roku k roku, že co nevidět praskne. Kapucín vůbec jest nejchudší řeholník a v Itálii jsou chudší než kostelní myš. Jakou ještě daň uložit, když jmění nemají a z klášterů svých platí tak jako jiní občané dosti vysokou daň. Pan ministr ale praví: Vás je tolik tisíc, a aby tolik tisíc bylo živo, musíte mítí na to; tedy za to, že ubozí kapucíni jsou živi a neumrou hlady, musí platit, a když ne — vezme se jim měděný kotel, v kterém si kapucíni Albánští varí polévku. — To se stalo v Albánsku po vydobytí Říma r. 1872. Ubozí, aby si mohli zase vařití polévku, musili žebrať na daň pro tu liberální, lidumilovnou vládu. To připomíná moudré zařízení jedné obce venkovské. Tam stálo na pastoušce: „Kdo zde bude žebřat, zaplatí pokutu 2 zl.“ Když policajt chytil syčáka a vedl jej na úřad, vykázal se syčák jen 50 kr. Na to dostal rozkaz: „Jděte tedy a seberte ještě 1 zl. 50 kr., a když zaplatíte pokutu, hýbejte se odtud“!

* * *

Původ Martinské husy. Koncem měsíce září loučí se Vesna a Flora a nastává Morana. Na rozloučenou s Florou obětovali této bohyni pohanští předkové husu, z které to lepší se snědlo. V křesťanství se požívání husy v ten čas udrželo, *) ač modlářství pominulo, a husa zvaná Michalská, poněvadž o sv. Michaeli, **) 29. září se nejvíce jedla. Husa však chce plovat a u našich předků, kteří znali dobrá vína, přeneseno pečení hus na sv. Martina, protože v ten čas už se pilo nové víno.

*) Proč ne? Vždyť Průšák sám praví: Eine jut jebratene Jans, ist eine jute Jabe Gottes!

**) V Čechách o sv. Václavě.

Obsah „Obrany víry“:

Sektářství v Rusku. — O mši sv. (Dle Benedikt-Stimmen podává Vincenc Bosáček. Pokračování.) — Studánka matky Boží. (Povídka z lidu. Napsal P. K.) — Nahota Chámova. — Staň se vůle Páně. Povídka z naší doby. (Napsal Antonín Plaček. Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádvkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

(Pokračování.)

Pozdvihování či přeměna.

Slova missálu (kanonu) při proměně zní v překladu: „Kterýžto (Tvůj milý Syn) v předvečer svého umučení vzal chléb do svatých a velebných rukou svých, a očí k nebi k Tobě, Bože, svému Otci všemohoucímu pozdvihnuv, díky činil, žehnal, lámal a dával učeníkům svým, řka: vezměte, a jezte z toho všichni: Toť jest tělo mé“.

Z těchto slov zřejmo, že jedná se v hrúzosvatém tom ději přeměny Církve sv. o to, aby kněz, zástupce Kristův, zde tak mluvil — tak jednal, by Krista co nejvěrněji nápodobil, vlastně v Ném a s Ním si počínal.

Co se při sv. pozdvihování děje jest totéž, co se dalo ve večeradle Jerusalemském při poslední večeři.

V tu chvíli nevidí, neslyší, necítí kněz nic jiného, než aby totéž učinil, co Kristus. Proto velice mnoho záleží, aby úmysl (mínění) jeho proměnití chléb v Tělo, víno v Krev Kristovu byl týž jako Kristův při poslední večeři, čili jak bohoslovci učí intence (snaha) jeho byla aktuální, t. j. aby rozum i vůle úplně v souhlasu se nalezali, neb aspoň si neodpírali (virtuelní).

Kdyby tento úmysl (intence) knězi úplně scházal, nestala by se žádná přeměna.

* * *

„Kterýžto v předvečer toho dne, kdy trpěl“

Jak slavný a uchvacující jest obraz, jenž se tu v duši knězově rozvine. — Temno pozdního večera oné hrozné noci, která co svět světem stojí, podobné neměla, oné noci, jež ve svém černém lůně hřích nesla, v níž On zrazen byl, kterou si byl právě vyvolil, aby nám nejpodivnější důkaz Svě lásky dal — kdy věčnou úmluvou dar své lásky — přesvatou večeři, v níž Sám Sebe v pokrm a nápoj se dav, každodenně chtěl býti obětovan. V oné tedy noci, kdy Pán se svými apoštoly naposledy stoloval, „vzal chléb do svatých a velebných rukou svých“, do těch rukou, které po čas Jeho mezi námi trvají tak často k žehnání a modlitbě se pozvedaly, jež nechal na kříž přibíti, by roztaženýma stále za nás prosil.

I tu si má vzpomenouti kněz, že i jeho ruce mají býti svaty a velebný, poněvadž posvěceny biskupem, olejem (křestným) pomazány (aby cokoliv požehnají, požehnáno bylo), sloužiti mu mají k slavení oběti, při níž hrůzovelebná Svátost, svátostné Tělo Kristovo v nich spočine.

Ne nadarmo obřadní kniha Církve velí knězi, aby při slovech (in sanctas ac venerabiles manus suas) palec a ukazováček obou rukou okrajem čistého ubrusu (corporale) si otřel, aby jen ani práškem špíny svatosvatého se netknul. Hned po té běře uctivě oběma rukama na ubrus ležící hostii.

Ještě posud jest to obětovaný chléb, který do svých rukou běře, však v několika vteřinách jest v rukou jeho Bůh, Spasitel a budoucí Soudce jeho, jež v bázni a třesení pozdvihne a lidu ukáže.

„A očí k nebi pozdvihnuv k Tobě, Bože, svému Otci všemohoucímu, díky činil a žehnal“.

A skutečně i kněz dle rozkazu Církve očí svých k nebi vzhůru povznáší, hned ale sklání hlavy na znamení díkůčinění Kristova. žehná pravici sv. křížem chléb, sklání se k němu, lokte na oltář něžně pokládaje a vyslovuje s největší pozorností a zbožností, tiše však a zřetelně, co Kristův zástupce, jemuž úst svých takřka propůjčil, ona tvůrčí slova: „Hoc et enim corpus meum“.

A to jest ten nejsvětější okamžik celé mešní bohoslužby, jádro mše svaté, slunce na polední výši — proměna či přeměna darů obětních, jež jsme zvykli jmenovati pozdvihování, poněvadž lidu následující (pozdvihnutí sv. Těla a sv. krve) jest více do očí bijící, než okamžik před tím způsobená změna.

Nikdy není kněz vznešenější, velebnější, mocnější, jako v tomto okamžiku při pozdvihování.

Mocnosť Boha jej obklopuje, majestát Boha jej naplňuje, síla Boha jej proniká. Nebeská zář svítí s jeho čela. Tu vystupuje kněz v celé své kněžské moci.

U svatém podivu a posvátné hrůze před tajuplným účinkem své kněžské moci padá kněz na koleno, neboť právě byl způsobil zázrak všech zázraků. řadu samých divů, jež převyšují div stvoření celého světa.

Není to již více chléb, co kněz v rukou drží, nýbrž Tělo Kristovo, Tělo Boha, Tělo živé, Tělo s duší, Tělo s krví, celý Kristus.

Nebe a země žasne. Celé vojsko nebeských duchův provází Pána Pánů — nebe jest přitaženo na zemi.

A nyní, sklánějte se, vy cedrové Libanonu, jenž výšiny stíníte a nebeskou rosou v hojnosti pijete, zašumte tím posvátným tichem.

Stromy Arabie a Indie dýchejte líbeznu vůni kadidla tak vzácného. „Pojď, dcero Sionská, plesej, dcero Jerusalemská! Viz, král Tvůj přichází k Tobě, Spravedlivý a Spasitel“! (Zach. 9, 9.)

Ano, raduj a vesel se svatá Církev katolická! Vzdej dík, čest a chválu Věčnému! Ozdob se jako nevěsta, ženich Tvůj zde!

Nebes paní mocná, jejíž tichá náruč nosila nebe květ, ratolesť Jesse — viz, jak Tvého Syna uctívají miliony vykoupených!

Vy hrdinové umučení, vizte Beránka, jemuž děkujete své palmy.

Zpívejte „píseň písní“ sněhobílé sbory panen s liliiemi.

Pozdravte, křesťanští vyznávači, jenž jste za svatou věc bojovali, pozdravte Jej, jemuž jste své boje posvětili!

Pojďtež všichni, všichni! Pojďte a klanějte se, padejte a plačte před Pánem, který nás stvořil všechny! (Platzweg.) (Pokrač.)

N a h o t a C h á m o v a.

(Dokončení.)

II.

Strašlivější ještě obrázky z Dahomeje než důstojník onen, podává nám cestovatel francouzský pan Lartigne, kterýž jen dva měsíce byl nucen býti svědkem tamních ukrutností. Lartigne není literátem, neokrašluje vypravování své, avšak právě brutální upřímnost jeho líčení rozechvívá tím více a dojmá tím hlouběji. Neváháme proto podati zde několik vyňatků z denníku jeho, kterýž sám jest fragmentárně psán a jenž líčí veškeré slavnosti dahomejské, provázené oběťmi lidskými.

16. července. Opustili jsme Abomej a již po chvíli přibyli jsme na místo poblíže paláce královského, kdež Jeho Veličenstvo již odpočívalo na sedátku vyvýšeném, očekávajíc zde obřadů slavnostních, pod širým nebem, obklopeno jsouc střelci a ženami svými. Několik slunečníků roztažených nad ním chránilo ho před sluncem. My usedli několik kroků dále pod strom. Po krátkém rozhovoru s minganem, jak v Dahomeji zovou ministra nespravedlnosti, policejního ředitele a kata v jedné a téže osobě zároveň, král kyne a již přivádějí před něj zajatce, dobře spoutaného a oděného bílou jen zástěrou. Mingan představuje ho králi i táže se tohoto, chce-li zesnulému otci svému nějaký vzkaz učiniti. Král přisvědčuje, sděluje vzkaz ten ministru a ten svěřuje ho vězni, jenž pokynem hlavy slibuje na onom světě ho vyříditi.

Zvláštní v pravdě dojem na mne činila víra tohoto muže, jenž měl býti v malé chvíli stát a který zdál se býti zúplna přesvědčen o roli, kterou bude hráti u krále zesnulého, po smrti svojí! Cesta za tímto ovšem byla trochu daleká i doručili mu co cestovné hrať penížků „kauri“ a láhev pálenky, načež odvedli ho před jednu z bran paláce, kdež byl popraven!

Po jedné hodině přivedeni byli čtyři další zajatci, kteříž popraveni byli za stejných obřadů. Po tomto úřadu vztýčil se král a oděv i ozbrojiv se po válečnicku, měl dlouhou bojovnou řeč k lidu svému, kterouž končil otázkou, zdaž lid jeho jest ochoten následovati ho všude, kam by válku vnesl. Nelze vylíčiti nadšení, s jakýmž zástupové přijali poslední slova králova. Se všech stran ozýval se pokřik bojechtivý a ujišťování oddanosti i věrnosti. Tato pláň, porostlá všude palmovníky, tento lid bezčetný, s divným krojem svým, s křikem a zpěvy svými, slovem výjev ten celý, ozářený sluncem oslepujícím, v jehož paprscích zbraně jen jen se jiskřily, měl ráz divokosti tak velkolepé, že žádné péro nebylo by s to ho vylíčiti.

Jeho Veličenstvo, když nám bylo ještě pálenky nabídko, dalo znamení k odchodu. Prošli jsme branami města a byli jsme ještě přítomni defilování družiny královy, která obešla třikráte kolem za zvuků tam tamu, slovem za vřavy, jež byla by s to i stádo nosorožcův zahnatí.

18. července. Dnes přítomni jsme byli jiné slavnosti. Král házel mince „kauri“ a jiné předměty vojínům svým, kteříž o ně svedli opravdový, nejdivočejší zápas. Každý voják má při pasu zavěšený pytlík, aby, jakmile se zmocní předmětu králem hozeného, rychle ho tam ukryl; tam předmět ten stává se posvátným a nikdo nesmí se ho dotknouti. Pověsili jsme si dnes dvou nádržek zřízených před palácem královským, aby v nich nachytala se krev lidských obětí; každá z nich jest pět metrů široká i dlouhá, a osm metrů hluboká! Vejdet se do nich tedy před 4000 hektolitřů krve lidské!

29. července. Rozloženi jsme táborem na hlavním prostranství před „palácem“, kde lid jest shromážděn. Chystají se obětovati památce krále zesnulého dle svého zvyku zajatce i zvířata. Ústa prvních jsou ucpaná; nemohou křičeti, ale jaká muka duševní trpí, jest viděti v očích jejich, neboť tyto z důlků div nevystupují. Zejtra za noci nastane vraždění největší. Lid dnes již nehýbe se z místa, tam-tam a zpěv zní neustále kolkolem.

Čtyřicet tisíc černochoů jest tu nakupeno v jedné směsici, přimyslete si k tomu zápach po krvi a mrtvolách polo již hničících, i budete míti poněti o vzduchu, jakžž zde dýchám!

Všechny vynikající osoby říše poslali králi zajatce ku obětem těm. Vodí je třikráte kolem; při třetí obchůzce král povstává a přijímá dary, zatím co oběti se popravují. Za dvě poslední noci státo bylo na 500 hlav. Vynešeny byly z paláce ve velkých koších. Krev zachycována byla do nádob, aby jí hrob krále zesnulého byl zrosen. Těla statých odvečena byla za nohy a hozena do příkopů města, kde skýtají hojnou pastvu vlkům, supům a krkavcům.

1., 2. a 3. srpna. Pokračuje se v popravách hromadných. Počet obětí přesahuje teď už sedm set!

4. srpna. Přivedeno bylo na prostranství patnáct žen, jež mají býti rovněž odpraveny, aby tvořily v říši duchů družinu zesnulého krále. Jedna odnésti má mu sebou na onen svět dýmku jeho, druhá jeho tabák, třetí jeho sedátko atd., slovem předměty, jichž zesnulý král může potřebovati každé chvíle. Nešťastnice tyto tuší osud svůj; jsou smutny a hledí kol sebe se zrakem tak nevýslovně prosebným a lítostným . . . odděny jsou svátečně a ústa jejich nejsou ucpaná. Zabity budou v noci jedinou ranou nožem do srdce.

5. srpna. Dnes král sám obětuje a sice oběti lidské i zvířecí. Průvod trval půldruhé hodiny i veden v něm též bezpočet slepic, kachen a jiného ptactva, dále 79 skopců, 2 vlci, 12 volů atd., za nimi následovalo 15 žen a 35 mužů; poslední nešení jsou ve velkých koších, jež černoši drží na hlavě, neboť svázáni jsou v klubko, takže brada opírá se jim téměř o kolena. Král přibyl na jakémsi povoze, ověšeném modrými záclonami, obklopen amazonkami, kteréž střilejí z pušek, kdežto čty černochoů tančí kolem za ohlušujícího skřeku! Pohled to v pravdě ďábelský! — Musil jsem sledovati průvod pěšky za vozem královým kolkolem ohrady palácové sklíčen vedrem ještě nesnesitelnějším při nesčíslném tomto shromáždění černochoů, pod jichž nohami zvedaly se mraky prachu. Prostranství, kdež jsme konečně stanuli, bylo rovněž již naplněno tisíci a tisíci diváků barevných, takže jsem s těži nalezl pro sebe koutek podle estrád ohromných, kdež obětování se vykonává a jež jsou až 16 stop vysoké. Za sebou spatřil jsem statné černochoy, kteří čistili přehorlivě káru jakousi, jež měla býti odeslána rovněž za králem zesnulým na onen svět — žel! i se čtyřmi vozky oněmi.

Jen několik minut a vozkové tito odvedeni na popraviště. Ubožáci netušili nepochybně před tím, co jim kyne, teď však porozuměvše konečně ubírali se mlčky a s hlavou sklopenou na místo osudné; veliké slzy kanuly jim po tvářích. Všichni čtyři popraveni byli samým Jeho Veličenstvem!

Poznovu kyne král, po jehož boku stojí amazonky a za jehož zády kupí se všichni hodnostové státu — a zvíř a drůbež vyvedena jest teď nahoru na estrády. Jeho Milost zapálila si dýmku a kyne ještě jednou; na všech stranách nože zableskly a sta a sta ufatých hlav slepic, skopců a kachen klesá k zemi. Však řada mužův již sbírá je rychle a hází pod estrádu k nohoum zajatcův, kteří mají zemříti co nevidět tímtež způsobem.

Konečně došla i na ně řada: popravují se ráz na ráz a přes hodinu trvá toto divadlo strašlivé! Někdy musily býti zasazeny dvě, tři rány nožem, nežli mohla hlava býti od trupu oddělena; často nezdarilo se to ani i musilo býti maso, jež hlavu ještě s tělem spojovalo, zvolna urežáváno. Všechna bezhlavá těla tato shozena pak s estrády na prostranství, krev tekla všude, popravčí byli ji poskvrněni po rukou, tváři i těle a proud její řinul se s estrády na vězné ostatní, kteří čekali tu, aby popraveni byli příští noci se stejnou okázalostí.

6. a 7. srpna. Další čtyři zajatci byli popraveni. — 8. srpna. Také ostatní synové zesnulého krále obětuji památce jeho život 29 zajatců. — 9. srpna. Pokračuje se stále ještě v popravách zajatcův. Po krvavých obřa-

dech dnešních král sestoupil s estrády na prostranství i přistoupil k starci, který tu odpočíval na sedátku proti estrádě královské. Stařec ten jest velekněz i těší se neobmezené vážnosti. Jeho Veličenstvo pokleklo před ním i všechna družina královská i lid, tleskajíce rukama na znamení své úcty neskonalé.

Králi přinášejí popravu slušný zisk. Má právo zvířatům i zajatcům uděliti milost; tito stávají se pak jeho majetkem. Velkomyslnost jeho darovala ale častěji život krásným kusům dobytka a ptactva, nežli zajatcům lidským.

10. srpna. Včera obětovala rodina Chacha 13 zajatců, 10 volů a 30 skopců, dnes matka králova dva zajatce; služebníci mrtvého krále obětuji rovněž po jednom zajatci. Obchodníci s olejem dali obětovati 23 zajatců mrtvému na počest. 14. srpna. Dnes v předvečer dne, kdy všechen národ musí si dáti hlavu oholiti, lid dělal stále pekelnou vřavu před palácem, kdež bez ustání zajatci se obětovali a popravovali. Kéž by již obrádům těm byl konec, neboť síly naše jsou pouhým již pohledem vyčerpány!

15. srpna. Všechn lid, a král v jeho čele dává si dnes hlavu holiť. Po celý den střelba z pušek — slavnostní. Otevřen „úřadně“ hrob zesnulého krále, aby v něm za živa pohřbena byla řada eunuchů, kteří mu dříve služby konali. Vhozeno tam i padesát hlav zajatců, z rána statých. Krev jejich přinešena sem taktéž ve velkých nádobách a hrob jí zaléván.

Obrády ty potvrzují ještě po celý měsíc a po celý měsíc ten budou lidé obětováni. Král vytrhne po té do války, aby opatřil si nové zajatce a aby v říjnu počal podobnými slavnostmi, při nichž bude ale již jen asi 700—500 zajatců štáto.

Od 16. do 20. srpna. Tance neustálé; věší se zajatci, které král z rozmaru dal přestrojiti v šaty evropské. 29. srpna. V noci král dal nás povolati náhle k sobě a připíjel si s námi. Po té rozbil sklenici a rozloučil se s námi. Konečně opustili jsme Abomej; budeme na pobřeží as druhého již září. V Abomej nechci se již nikdy vrátiti“!

Snad nyní, milý čtenáři, seznáš nesmírné dobrodiní, že Bůh ti dopřál naroditi se v zemi křesťanské a že po přečtení těchto řádků budeš Pánu Ježíši vděčnější za světlo naší sv. víry, již nás učí sv. církve katolická a že i svědomitěji plniti budeš její přikázání.

Malomocní v Sibíři.

Daleko v Sibíři za městem Irkutskem jest krajina, kterouž pokrývají neproniknutelné lesy a močály. Vzduch jest nasycen výparý jedovatými, pocházejícími z huiloby látek ústrojných. Obyvatelstvo patří ke kmenům kočovním, kteří teprv posledním časem přivykli jakémusi nejnnutnějšímu pořádku. O zemědělství a chovu dobytka nemá tamní obyvatelstvo žádného ponětí, protože tam není ani orné půdy ani pastvin. Jedinou výživu, a to velmi bídnou, poskytuje jim rybařství. Nemají tam chleba, mléka, aniž jakých pokrmů moučných; pojídají pouze malé rybičky a pijí vodu nezdravou. Obyvatelé žijí v malých obcích, nejvíce na březích jezer a jejich příbytky jsou ty nejnuznější. Nedostatek šatstva a krutá zima dovršují bídu obyvatelstva.

Vzdálenost 960 km. dělí tuto ubohou krajinu od Irkutska, kde sídlí vrchní vladař východní Sibíře, a Irkutsko vzdáleno jest od Petrohradu skoro 9000 km., čím se vysvětluje, ale nikoliv neospravedlňuje, že ani místní, ani ústřední vláda ničehož neučinila, aby odpomohla nějakým způsobem strašlivé nemoci, kteráž tam panuje. Jistý lékař sice již v roce 1827 upozornil vládu ruskou na rozšiřování se malomocenství a na hrozný stav malomocných, avšak tato teprv v roce 1860 učinila pokus, aby zřízením nemocnice pro malomocné na útraty krajiny odpomohlo se obyvatelstvu. Leč při úplné chu-

době jeho pokus se nezdařil. Ač sám vrchní vladař čili guvernér jakutský stav malomocných uznal za strašlivý, přece obyvatelstvo dále hynulo touto zlou nemocí. Nyní objevila se rekovná Angličanka Kate Marsden a svými zprávami upozornila na hrozná utrpení obyvatelů v jakutské gubernii. Tato Angličanka opustila v prosinci roku 1890 Petrohrad, aby navštívila nešťastnou krajinu sibiřskou.

V městě Irkutsku pozdržela se jen krátký čas, zařídila tu za předsednictví gubernatorova výbor pro podporu malomocných a vydala se 10. července 1891 k nim v průvodu ruského úředníka a několika kozáků.

Sama popisuje svou obtížnou cestu takto: Jeli jsme na koních několik set kilometrů; v lesích a močálech není silnic ani cest, tak že v letě lze tam cestovati jenom na koni. Za dne panuje nesnesitelné vedro, v noci krutá zima. Člověka tu souží tisíce komárů a hmyzů; vlhkost a výpary močálů, strach před divokými zvířaty, za pokrm jen suchary s čajem; dva plné měsíce v jedněch šatech mokrych, noclehy v lese pod oblohou — to byly svízele naší cesty. Avšak nebezpečí a nedostatky na cestě daleko jsou převyšeny úžasem při pohledu na sta lidských bytostí, které za nevyslovitelných bolestí zde bídně žijí. Neviděla jsem obyčejných nemocných, leč mučenníků, kteří žijí v trápení a soužení, bez útěchy, bez naděje a beze vší pomoci. Dle výroků lékařů jeví se tato strašlivá nemoc takto: nejdříve začervenejí se tváře nemocných červeností nepřirozenou, zakalí se oči a mysl všechna ochabuje. Brvy a řasy vypadají; konečně poznenáhla rozpadává se celé ústrojí; veškeré tělo pokryje se ranami a jizvami, prsty u rukou a nohou odpadávají a nemocný bývá až k nepoznání znetvořen. V takovém smutném stavu žijí nešťastníci až dvacet ano třicet let! Nemoc jest nakažlivá a proto se z vesnic odstraní všichni, kteří jsou jí postiženi. Pošlou se i s těmi, kteří se s onemocněnými stýkali, do místa vzdáleného a tam nechají se svému osudu. Chatrče (zurty), které pro vyloučené malomocné se vystaví, jsou malé, úzké a přece pro 10 osob určeny. Jídlo donáší se z vesnice jednou za týden malomocným, sestává z malých ryb, jež se nachytají v blízkých jezerech. Část těchto ryb se usuší, do vařící vody dá a uvaří se z nich polévka, kdežto ostatní ryby se uschovají do země, aby za několik dnů poloshnilé se vybraly a snědly. Jídlo z těchto ryb připravené jí se bez soli a bez chleba. Nemocní leží na zemi blízko u sebe, nohama dotýkajíce se hlavy svého souseda. Tak tráví dny a noce, a jenom zřídka doleze malomocný na svých bolavých a bezprstých nohou ku dveřím chatrče, aby se zotavil na čerstvém vzduchu. Kterí ještě nepozbyli svých prstů u nohou a rukou, vykonávají v chatrči všelike práce domácí. Dolezou do blízkého lesa pro dříví a přijímají potravu, kteráž se jim oznámí klepáním na dvéře. Kdo umře, zůstává někdy i celý týden v chatrči ležeti; neb ubožáci musí čekat, až přijde jejich dodavatel jídla, aby mu oznámili úmrtí a požádali za rakev. Závídějí pozůstalí zemřelému spolubratru, že zbaven jest hrozného života a netrpělivě očekávají, až rakev se přinese. Konečně zazní známé klepání na dvéře chatrče, rakev jest tu; s nevýslovným namaháním položí malomocní sami mrtvolu do rakve, donesou ji pryč na vzdálenost tři neb čtyř metrů a pochovají ji do jamy ne příliš hluboké. Později postaví se na hrob dřevěný kříž, aby připomínal malomocným, že též jim bude umřítí. Život jednotlivých malomocných jest ještě hroznější. Deset a více let leží ubožák ve své chatrči, která se více podobá psí boudě nežli lidskému obydlí. S velikým namaháním se pohybuje v této smutné, umrtvující samotě. Příbuzní, když mu přinášejí jídlo, zafukají na dvéře chatrče dlouhou holí, jejížto hrot končí se železným hákem. Nemocný přileze ke dveřím a uchopí bezprstýma rukama pytel, jenž visí na háku a obsahuje potraviny. Když nemocný nemůže sebou hnouti, otevře příbuzný dvéře a dotýká se železným hákem bolavého těla nešťastníkov. Žije-li nemocný, strašlivě bolestí vykřikne, a příbuzný hodí potraviny do chatrče; neozve-li se nikdo, jest to znamením, že ubožák dotrpěl. —

Milosrdné sestry kongregace svatého Karla Boromejského.

Z neklamných pramenů sestavil Fr. Musil, farář v Žitovlicích.

I.

V prvé polovici sedmnáctého století žil v Nancy, hlavním městě Lotrinska, Emanuel Chauenel (čti Šofnel) pán z Xoudailles (Sudaj). V jeho velikém a krásném domě při zemi vlevo od vchodu byla lékárníčka. V té jeho jediný syn, po smrti manželky všechna těcha, vyučený lékárník, připravoval léky s tváří nábožně přívětivou a starostlivou pro nemocné chudáky, jim i v prostranné kuchyni strojil pokrmy, jakého který potřeboval, oboje sám donášel a podával, posluhoval a nábožnou řečí potěchy poskytoval. Pohnutkou byla mu jediné láska, odplatou zásluha u Boha a vděk ubožáků. Dobročinnost byla mu vši zábavou a rozkoší a neznala mezí.

Třicetiletá válka zasáhla také Lotrinsko a nasadila s jinými zlobami plíživou nákazu, která zuřila strašně v městě Toulu (Túl). Jakož vůbec postížení takovou ranou bývají opuštěni i od nejbližších příbuzných a přátel a zůstaveni sobě bez pomoci a posluhy, dalo se tušiti, že jest tak v Toulu. Zpráva o tom zlu mocně dojala mladého pana Chauvenela. Zařídil pro své milé nemocné čeho třeba, rozžehnal se s nimi a s otcem a spěchal do Toulu. Tam ihned jal se sloužiti onemocnělým a umírajícím, zemřelým zavíral oči a ústa a mrtvoly upravoval k pohřbu; neustal, až sám byl uchvácen a poražen na úmrtní lože. Hleděl smrti vstříc bez hrůzy jediné s tou žalnou úzkostí, jak bude nebohým nemocným; ale upokojil se povzdechem: „Pane! chceš-li, i beze mne budeš pomáhati“. S nejvroucnější modlitbou za ně odevzdal svou šlechetnou duši Pánu života a smrti, nenadál se, jakou měrou bude jeho prosba vyslyšena.

Smrt mladistvého dobrodince naplnila v Nancy zármutkem choré chudáky, kteří se viděli osiřelé, i otce, jenž ostal osamělý. Avšak jakž by byl bez potěchy, kdo dítě své tak dobře vychoval? Jak by nenabyl zraněnému srdci občerstvení vědomím, že jeho smrt jest drahá před oblčejem Pánu? Miloval syna pro Boha, jemu jej z lásky obětoval a rozevřel srdce své tím šíře lásce k bližnímu.

Kdysi prohlížeje synovy spisy dočetl se, že po otci, přežije-li ho, odkáže a dá všecko své jmění chudým jako dědictví. Dojat ustanovil se, že synovu poslední vůli hned vyplní. Několik vážených vdov a ctných panen nabídlo se mu, že dílo nebožtíkem synem začaté dále povedou. Svovil s povděkem a vyzýváje jméno Ježíše, Marie, Josefa, založil ústav lásky k bližnímu smlouvou ze dne 18. června 1652. Odkázal mu svůj všecken majetek i dům.

Obětavých těch osob přibývalo a do desíti let bylo jich značné. R. 1662 vyjádřily se, že si žádají obětovati se Bohu k službám lásky nábožnými i sliby. Biskup toulský svolil ochotně. Dne 23. listopadu toho roku byly jejich stanovy písemně stvrzeny notářem Františkem Chambrem.

Tak byl založen duchovní řád neb kongregace. První představená Anna Royerová (Roajé) složila toho roku na ten úřad sliby v ruce prvního duchovního přednosty Hazzetta, probošta u sv. Jiří.

Biskup Ondřej Sauzay (Sozé), jenž dal řádu potvrzení, podporoval jej všemožně. Karel IV., vévoda lotrinský, prohlásil písemným patentem ze dne 15. května 1663, že „řádu pojistuje všechny milosti, přízně, svobody, výjimky a výsady, které se obvykle udílejí, přiznávají a povolují domům vévodského nadání atd. Dovoluje jmenovaným sestřám, aby dary a odkazy jejich domům činěné přijímaly a samy majetků nabývaly, aniž by bylo třeba

příště nového písemného přiřknutí u něho a jeho nástupců žádati“. Ten patent byl vložen v listiny lotrinského dvora dne 12. června 1663.

Tím způsobem zrno horčičné dobrotivým Chauenalem vseté vzrostlo v strom k útulku a obživě trpících chudáků, k blahu lidstva, k Boží oslavě. Něžné panny daly výhost světu, žádosti těla, žádosti očí a pýše života, aby náležely výhradně Bohu. Stálou čistotou zasvětily se nebeskému ženichovi, Božímu Beránku, jenž se pase mezi liliemi. Zvolily chudobu, aby chudým v útrapách pomáhaly. Pohrdly nádherou a modou oděvu a lesklými šperky, a oblekly prosté neměnitelné roucho řeholní. Zřekly se světských zábav a veselí, aby se kochaly bez výtržnosti účinnou láskou k Bohu a bližnímu. Modlitbu s prací střídali, ve dne v noci sloužití neunavně a nezištně všelikým opuštěným churavcům, pro ně i život svůj nasazovali, všestranně k dobru působiti: toť jedině jejich záměr, snaha a radost. Nazvány jsou právem Milosrdné sestry, též rodina Ježíše, Marie a Josefa dle úmyslu původce, otce Chauenela.

Petr ze Steinvillu (Stenvij), velkoděkan hlavního chrámů v Nancy, skoupil roku 1626. několik domů a dal je upravit v jeden, aby byl útulnou nešťastníků. Karel IV., vévoda lotrinský, ujal ten dům pro chudobné děti, které měly býti zaměstnány v nějaké továrně na měděné výrobky. Též prvotní Milosrdné sestry byly tam usazeny ale bez péče o děti. Roku 1670 byli tam dáni francoští ranění nemocní vojínové, děti byly přestěhovány do špitálu sv. Julie. Že dům byl od vévody dán pod ochranu sv. Karla Boromejského, Milosrdné sestry byly vůbec jmenovány svatých o Karla Boromejského, a to jméno zůstalo jim i celému řádu, jako by sv. Karel byl jeho zakladatelem.

Velmi vhodně připadl Milosrdným sestrám za patrona ten arcibiskup milánský, jenž planul láskou k Bohu a bližnímu, proslul zvlášť dobročinností k chudým, jimž všechno rozdal, a k nemocným, kterým morem uchváceným obětivě sloužil. Aby ho měly ustavičně v paměti k následování a vzývání, nosí na prsou medailku s jeho podobiznou.

II.

Každá odtržka od Církve Kristovy způsobila v obecnstvu a státech hroznou bouři a převraty. Bylo to ovoce, po kterém se poznává od jakého ducha vzbuzeno to hnutí. Nebyla to předstíraná oprava víry, která býti nikdy nemůže, neboť jest Církev neomylnou učitelkou pravdy a vůle Boží, nýbrž blud a zkáza všech, kteří se dali strhnouti tím vírem, a bída těch, kteří byli dotknuti.

Nejhůř ráčila vzpoura proti Církvi rozdmýchaná Lutherem, Kalvinem a Zwinglím. Tricetiletá válka valila se jako žhavá záplava po zemích, zachvátila též Lotrinsko. Po té zemi, tehdáž části německé říše, řádl německý vévoda z Výmaru v čele Švédů v průvodu vojáků, kteří třímali v pravici meč a v levici pochodeň. Na jejich praporu bylo viděti za znak Lotrinska ženu na kusy rozsekanou. Města a vesnice většinou byly rozmetány, mnohé bez obyvatelstva. Kterí lidé unikli švédským zbraním, utekli se do lesů, jedli kořínky a žaludy. Nuzáci v zástupech bloudili jako nějaká strašidla okolo měst vyprázdněných hladem a morem a klesali v náruč s mrti, aniž si toho kdo všimal. V noci vráželi vlci v hejnech do dědin a požírali lidi hladem umírající. Bylo viděti, jak matky své děti a děti své matky derou a pojídají. Kdesi chlupci rozsápali si k jídlu děcko, které odešlo z chaty rodičů.

V té svrchované bídě obraceli všickni věrní i napravení srdce a hlavy své prosebně k nebi o pomoc. Seslal ji Otec milosrdenství a Bůh všelikého potěšení nejdříve prostřednictvím sv. Vincence z Paula. Ten apoštolský kněz měl velikou péči o chudé; pro ně sbíral almužny a zřizoval ústavy, ve svých potřebách co nejvíc se uskrovněval. Z příspěvků po Francii, zvlášť

u dvora vyprošených a sebraných poslal do Lotrinska v době desíti let neméně než 1,600.000 lir. Mimo to utíkali se k němu chudáci otrhaní a vyzábli na tisíce do Paříže a nalézali jej doptávkou „u sv. Lazara“. Tím jménem se značil dům, kde bydleli kněží od sv. Vincence určení k missiím.

K podílení těmi dary bylo třeba vhodných rukou. Pomýšleno na řeholnice sv. Karla, aby k svým úkolům tento přibraly, což ovšem učinily ochotně a konaly horlivě.

Pomocí dostalo se Lotriňanům hodným, že zachovali si proti nejprudším pokušením katolickou víru. Poznali, že katolická církev nikoho neopouští, o všechny vždy mateřsky pečuje, jen v jejím lůně jest blaho a spasení.

Působnost Milosrdných sester rozhlásila se rychle po všem Lotrinsku. Všude chtěli je míti, ale představená Anna Ruyarová uznávala, že jest třeba aby řád dřív uvnitř se upravil a sesílil řádnou regulí. Toho dostihla po jejím umrtí r. 1679 nastupkyně Barbora Godefroy (Gotfroá). Pomocníkem byl jí Epifan Louys (Luy), doktor bohosloví, opat a generální vikář premonstratský; vnitřním uspořádáním řehole prokázal se jako její druhý zakladatel. Regule jím sestavená byla základem k dalšímu vývoji a zdokonalení. Smrt vyrvala řádu toho dobrého kněze v roce 1682 a 1683 dne 8. září horlivou představenou, která jeho jmění proti bezprávnému napadení soudně obhájila a o 12.000 franků odkazem nějakým rozmnožila.

Řád začal se šířiti dobročinností a moudrostí duchovních přednostů za potomní představené Kateřiny Plesantové (Plesán), která jej výtečně spracovala 26 let. Do 10 let bylo 7 filialních ústavů, některé pro choromyslné, jiné pro sešlé věkem a sirotky, v některých byly ošetřování churaví vojínové a měšťané, a v jiných byla mládež vyučována. Některých domů sestry měly úkol sloužiti nemocným jinde.

Po té dne 24. května 1714 ve věku 65 let zemřelé nastala biskupským nařízením volba generální přednostky vždy na 3 roky. Zvolena dne 1. června 1714 její asistentka neb příručí, když sama sídlila v nemocnici sv. Julie, Barbora Barthélemy. Jméno na které byla dne 18. července 1662 pokřtěna, podržela si v řádě pro velikou pobožnost k svatě panně Barboře a úctu k své kmotře Barboře Godefroy, generální představené, pod jejíž správou, když dvacetiletá vstupila do řádu, odbývala noviciát s takovým prospěchem, že po dvou letech a šesti měsících složivší svatě sliby, obdržela k zastávání nejdůležitější zájmy, byla po sobě prokuratorkou, novicmistryní, asistentkou, i přálo se, aby mohla ty všechny úřady zároveň míti. Roku 1717 byla jednohlasně zvolena za generální přednostku, po tom období nevolily ji jen z té příčiny, aby se zachovalo pravidlo, že žádna nemá býti vrchní představenou bez veliké potřeby přes tři leta. Potom přijala volbu k naléhavým prosbám sester a byla v čele řádu až do r. 1735. Na to prosila sestry, aby s vložením toho úřadu na ni více nemyslily, žádajíc si zbytek života užívati ke klidné přípravě na smrt a Boží soud. Za svého představenství postavila v domě sv. Karla postele pro nemocné; do té doby sestry sloužily nejspíš nemocným jen v městě, doma leč vojínům raněným, když se tudy převáželi. Mateřinec a ostatní domy dále se zdokonalovaly a rozšiřovaly.

O její ctnostech bylo by mnoho vypravovati. Z lásky k Bohu všecko podnikala pro jeho oslavu, a toužila nejvroucněji pro něj trpěti a umříti, vzdychávala: „Ó Bože můj! proč nemám tisíc let a tisíc životů, bych mohla je všechny obětovati tobě“? Z lásky k bližnímu vydávala svůj život v nebezpečí službou nemocným, ke kterým se přiblížiti nikdo nechtěl, i těm, kteří k ní někdy špatně se chovali; jediné toho litovala, že nemůže všechny ošetřovati. Často po celou noc setrvala u lože churavců, dokud jim neprokázala poslední služby. Z pokory měla se za nejbídnější hříšnici na zemi nehodnou, aby zaujímala místo mezi služebnicemi ubožáků. Čím výš byla od někoho povznášena, tím hloub se ponižovala, a když kdo se poroučel v její

modlitby, říkávala, že božského milosrdenství potřebuje více, než kdokoli. Byla nedostíženě tichá a skromná, v plnění všech i nejnepatrnějších povinností a zachovávání svaté regule zevrubná a vroucně pobožná. Majíc neko-nečnou touhu po nejsvětější svátosti přistupovala k přijímání, když byla nejskroušenějším pokáním od nejmenších skvrn se očistila. Přijala sv. svátosti na večer před dnem smrti, kterouž jí dne 6. července 1755 nenadále přivedla třídenní zimnice. Dočkala se 93 let, z nichž 72 a 6 měsíců připadlo zásluhám v řádu.

Po dočasném odstupu Barbory Barthélemy od vrchního představenstva vstoupila na její místo 1720 až 1725 Šebestiana Seilly (Sejy) a po doživotném Marketa Bastien (Bastian) 1735 až 1741, obě hodné následnice; mělyť její příklad před očima a radu při ruce. První založila nových ústavů pět a druhá šest. Města Lotringie i pohraniční země závodila podáváním všeliké oběti, aby dostala Milosrdné sestry.

Pokrok a blahodějnost řádu v tom čase jest přičítati nemalou měrou kněžím, jeho představeným a příznivcům.

Josef Charles (Šart), farář u sv. Šebestiana, od r. 1714 superior řádu, věnoval mu největší péči, v poslední své vůli jmenoval dům sv. Karla hlavním dědicem svého jmění. Po jeho úmrtí dne 29. dubna 1724 dostaly sestry z pozůstalosti mimo různé legáty 26.000 franků. Po něm Ludvík Josef Nikolas (Nikolá), doktor bohosloví a vrchní školdozorce při hlavním chrámu, pro dobrotu srdce mnohonásobně a všude chválený, opatřil mateřinci novou síň pro nemocné. Odebral se do lepšího života dne 17. května 1737.

V ten čas hned od 1714 byl duchovním řiditelem mateřince Jan Henry. Archivy celé kongregace chovají slavná svědectví o jeho laskavosti, nábožnosti, příkladném a svatém životě. Po třicet tři leta, co měl správu ústavu, ujímal se jeho zájmu nadšeně, kdykoli nespravedlivě na ně se sahalo. Odkázal kongregaci 4500 franků, mnoho všelikerých věcí a nábytku. I jeho tělo dostal mateřinec v svém chrámě k věčnému odpočinku, pochováno v kůru blíž sakristie.

Po něm zastával úkol superiora probošt hlavního chrámu Páně Jindřich Vence (Váns) třináct let velmi moudře, dobrotivě a horlivě, tudíž prospěšně, a dokonal blahou smrtí na svátek Všech Svatých 1749, když byl prokázal řádu poslední dobrodiní darem 5000 franků na opravu mateřince.

Po Markétě pozorujeme na obloze řádu jasné souhvězdí, které svítilo ctnostmi půlstoletí, jsou to vlastní sestry Marie Františka a Barbora Františka Chrestierová. Hned v nevinném mládí rozhodly se pro Boha a podaly si ruce, že budou jemu se obětovati a sloužiti stejným způsobem. Jelikož základem toho jest pokora a láska, cítily v srdcích sonstrast s trpícími a pud pomáhati jim. Tím byly již poznamenány jako Milosrdné sestry a blaženy, když jimi skutečně se staly.

Mladší narozená v roce 1700 vstoupila do řádu, když jí bylo 17 let, brzo po svaté professi obdržela správu hospodářskou v mateřinci, na to byla novicmistryní, asistentkou, a když jí bylo 46 let, stala se generální představenou. Život vezdejší vyměnila věčným dne 29. května 1763.

Starší vkročila do řádu v roce 1708 a žila v něm 57 roků. Majíc věku 24 let učiněna prokuratorkou a roku 1741 generální přednostkou. Odebrala se za sestrou ve věčný odpočinek, když přestála tři měsíce se vši trpělivostí a Bohu oddaností vodnatosť, dne 3. července 1765. (Pokr.)

Staň se vůle Páně.

Povídka z naší doby.

Napsal Antonín Flaček.

(Pokračování.)

„Však nám to Velebín neučiní; pohaněl by svůj rod, viru i celou ves a to si napřed důkladně rozmyslí“, pravil starý Čech.

„Inu mladost, radost“, pravila Baruška. „Poroučejme srdci, když se rozezvučí. Ta tam je veškerá rozvaha — a mladost kráčí slepě třebas jisté záhubě vstříc, jen když dojde svého ukojení“.

„Suď to Bůh“, odvětil starý pantáta. Pán Bůh sesílá na své věrné různé utrpení, jen aby stálost a pevnost jejich zkoušel. Vždyť neušetřil ani Syna svého jednorozeného — tedy doufejme, že vše, co Bůh činí, dobře činí — a nyní děti do práce“.

Velebín nemaje před otcem žádné tajnosti, svěřil se mu se vším a šedý Ratibor se povázhlivě zamyslíl.

„Velebine, často jsi mně prosíval, bych ti dovolil jíti na nějaký čas do světa na zkušenou. Teď by k tomu byl právě příhodný čas. Nejsem churav a Miloslava je dosti statná a zastane dvě pilné ruce. Vezmi si peníze a připrav se na cestu. Z každého místa, kde se nějakou dobrou zdržíš, nám piš, a dojdou-li ti peníze, tedy viš, kde zaklepat. Provázej tě Bůh“.

Druhého dne odjížděl vlak s Velebínem do Švýcar.

V Dubinkách se občané tužili. Košťálnictví, jemuž se na radu ctihodného faráře věnovali, neslo jim stonásobné ovoce a poptávka po zelenině dubinecké byla tak značná, že byli nuceni své zahradni pole ustavičně rozšiřovati, tak že kde se dříve jen ovesné a žitné role nalezaly, byla kolkolem samá zelinářská zahrada. Jednotlivé kusy rolí byly roubeny keři angreštu, ryvízu a jiných užitečných plodů. Též keřiny ozdobné nalezly svého místa, neboť oko hospodáře využítkovalo každý koutek půdy. Rozsáhlé obcíny byly již dávno ovocným stromovím vysázeny a tak v nepoměrně krátké době stal se z mizerné pohorské vesničky malý ráj.

Na podnět Ratibora vystavěla obec z výtěžku občin důstojnou kapli a složila dostatečný kapitál k jejímu vydržování. Roztrhané chalupy není v obci již ani jediné. Stavení jako z cukru, bělounek, ploty všude kol kolem, prostraná naves proměněna v rozkošný sad, ba některé budovy jsou pro letní byty upraveny a jsou jednopatrové. Tak jmenovitě sousedě Čech, Mikulášek, Koubík, Svoboda, Zenáhlík a Hrášek upravili dle švýcarského slohu svá stavení, řídicí se rozsáhlým Ratiborem, pronajímali první patra velkoměstským luffákům.

Zkrátka, Dubinky staly se vzorem pokrokové vesnice a to vše přičiněním zbožného kmeta, který zaplesal u nitru svém, kdykoli z Dolan do Dubinek zavítal a žehnání lidu uslyšel. Šlechetný kmet arciť nechtěl přijati chvalořečení toto, tvrdě, kdyby nebylo prozíravého a moudrého starosty Ratibora, že by jeho maně prohozené slovo bylo padlo na skálu aneb mezi trní, kde by se bylo udušilo.

Když byla osada v nejlepším rozkvětu, roznesla se radostná zpráva, že milovaný arcipastýř, důstojný pan biskup budějovický i do Dolan zavítá. Den příjezdu Jeho Milostí pana biskupa byl pro farníky dnem svátečním a celá farní osada konala rozsáhlé přípravy k uvítání Jeho. Dojem návštěvy této zvyšovala okolnost, že pan biskup určil Dolany za den odpočinku. Stalo se tak z té závažné příčiny, že sobě chtěl nejdůstojnější arcipastýř prohlédnouti vzornou osadu v Dubinkách.

Den příjezdu pana biskupa nadešel a s ním několik slavnostních dob pro Dolany a Dubinky.

Pan biskup byl nad slavným uvítáním, nad čistotou, jaká v Dolanech panovala a nad slícnou úpravou prostranného chrámu Páně téměř unesen a rozplýval se samou chválou. Po církevních obřadech byli veškerí členové obecního zastupitelstva z Dolan i z Dubinek představeni panu biskupovi a Ratiborovi dostalo se ctí býti hlavním řečníkem. Týž uvítal vřelými, nelicenciálními slovy pana biskupa a blahořečil osudu, že mu popřál býti tlumočnickem citů, jaké v té chvíli v nitru každého osadníka provívají. Poukázal na velké zásluhy pana faráře, jich si byl o obě osady získal, vynášel zásluhy jeho nad zásluhy polního velitele, který byl slavnou rozhodující bitvu vyhrál. Jmenoval jej dobrotivým otcem a dobrodincem celého okolí a prosil, by Jeho Biskupská Milost jim otce dobrého neodjímal a i na dále v středu jich ponechal.

Panu biskupovi se zakalil zrak a slzy radosti jako drahé perly kanuly mu po lících. Byl velmi řečí touto dojat a po chvíli pravil:

„Moje drahé dívky! větší radost jste mi nemohly způsobiti jako vyjádřením vaším. Pyšním se osadou takovou, jako je vaše, jsem hrdým nad vzorným knězem, jehož osadníci tak vše milují a objímám vás všechny na důkaz své lásky k vám“.

A objal starého Ratibora. Všichni přítomní propukli v radostný pláč, padli na kolena volajíc: „Žehnej Bůh našemu Otcí — prosíme o Vaše požehnání“, a důstojný biskup jda od jednoho k druhému, žehnal přítomné.

Druhého dne zavítal pan biskup do Dubinek, kde naň čekalo zvláštní překvapení. Občané sousedního města P . . . , majíce v čele okresního pana hejtmana a městskou radu, uvítali společně s Dubineckými veledůstojného pastýře na prostranné návsi, která byla prapory a věnci překrásně ozdobena.

Něco podobného dosud se p. biskupovi nebylo přihodilo, tolik od malé vísky neočekával. Když však vstoupil do statku starosty Ratibora a prohlédl si jeho vzorné hospodářství, zvolal překvapeně:

„Inu, to je něco jiného: Svorná mysl, svorný duch, — divy činí jako Bůh“!

Ratibor pana biskupa prosil, by sobě prohlédl i ostatní hospodářství, k čemuž dobrotivý pastýř ochotně svolil. Důstojného hosta očekával každý hospodář s hospodyní před statkem, kdežto dívky s čeledí tvořili malebný špalír, házejíce rozkvétlé květiny vznešenému hosti na cestu.

Pan biskup z obdivu ani nevycházel a též pan okresní hejtman počal sousedy dubinecké chváliti s podotknutím, že dosud tak vzornou obec nepatřil, ba že je hrdým na to, že je vrchním představeným obce tak pokročilé a počal starostu Ratibora vychalovati. Tento se skromně panu hejtmanu uklonil a pravil: „Nikoliv mně přísluší chvála, zde stojí tvůrce všeho, dobrotivý tatiček náš, pan farář. Osadníci, provolejte zakladateli blahobytu našeho důstojnému panu faráři sláva“! A třikráte slávy volání rozlehlo se jako rachot vzdálené bouře po návsi. Všichni osadníci shlukli se kolem ctihodného kmeta, který zde uprostřed dítek svých, maje ruce jako by k žehnutí vzhůru pozdvížené, stál, prolévaje slzy radosti.

Nová kaple, opatřena novou křížovou cestou, velice se panu biskupovi zalíbila a ježto byla pro osadu dubineckou dosti prostranná, udělil jí právo, že se v ní může obdvívati nejsvětější oběť mše svaté a daroval dubineckým překrásný oltářní obraz představující slavné z mrtvých vstání Páně.

„Osada vaše, dívky moje“, pravil důstojný kmet, „vstala z mrtvých a slaví dnes slavné vzkříšení své; kdykoliv do kaple této vkročíte a popatříte na obraz tento, taniž vám dnešek na mysli, byste neochabovali v záslužné práci své, tak abyste nikoliv úmrtní den vaší činnosti, nýbrž jen památku slavného vzkříšení svého vezdy oslavovali“.

Důstojný farář byl jmenován osobním děkanem a biskupským notářem za přčetné zásluhy své. Pan hejtman pak působil úsilovně o to, by jak pan farář, tak i starosta Ratibor zvláště od země pána odměnění byli.

Tak se dočekali osadníci nové dojemné slavnosti, totiž odevzdání záslužných křížů, jak panu faráři, tak i Ratiborovi. Do té doby padá odjezd Velebína do Švýcar.

7. O b r a t.

Beata sedíc u lože nemocného otce, měla dosti času přemýšletí o tom, jak až dosavad věk svůj trávila a nabyla k svému zděšení přesvědčení, že kráčela po cestě bludné, po srázné stráni s bezednými roklinami a že jediný jen krok postačil, by v bezedných propastech na vždy zanikla.

Porovnávala klidný a útulný život, jaký u Ratiborů seznala, a umínila si hledati se sestrou milovaného Velebina bližších styků a bude-li možná, žádati ji o sesterské přátelství.

Beata nebyla zkaženou dívkou a měla dobré srdce, které potřebovalo jenom vůdce věrného a upřímného.

Osiřela v útlém mládí a byla ponechána jen surové čeládce na vychování. Ký tedy div, že, aby se čeleď hospodáři zalíbila, byla dívka hned takřka v kolébce rozmazlená a rozhýčkána. Každému, byt i nesmyslnému přání bylo neprodleně vyhověno, nic se jí nesmělo odepřítí a chybila-li, což se častokrát stávalo, scházela laskavě kárající matička.

Tak vyrůstala dívka, až nadešla doba odchodu z domu oteckého. Spupný Makovec vypravil svého miláčka do ústavu drážďanského jako dcerku šlechtickou a platil za ni též jako kavalír. Však tak mohl činit. Měl statek bez dluhů, oba synové nastoupí brzo samostatné dráhy, komu by tedy své rozsáhlé jmění odkázal? Pro syny měl podíly v spořitelně uloženy a statek se vším příslušenstvím měla děditi Beata.

Vše to věděla a to k vlastní škodě. Otec jí o tom nescíslněkrátě vypravoval a tak se nadutost a pýcha otcem štěpovaná v dobrém srdečku jejím ujala a zahubila veškeré květinky ostatní, které se u vnitru jejím vypučeti snažily.

Beata stala se nevinnou obětí pochybeného vychování. O tom všem přemýšlela nyní, když otce svého obsluhovala a umínila si, že u nich nyní jinak býti musí.

Veškeré šperky a zlaté tretky uzavřela do skříně. Skvostný oděv počala kus po kusu na jednoduchý přešívati. Účes její byl nyní ostatním dívkám přiměřený a tak obratem ruky stala se záletnice bývalá skromnou, tichou a pokornou.

Domácí čeleď si poznenáhla na její nový způsob žití uvykla, a tak se stal přechod Beatin ku skromnosti takřka kouzlem.

Jednoho nedělního odpoledne přišla do statku Makovcova návštěva. Miloslava splnila svůj slib a přišla do Nových Dvorů poptat se po zdraví pana starosty a jeho dcerušky.

Omlouvala se, že již dříve nebyla přišla. Domácí práce však, jenž na ni nyní, co je Velebín na cestách, celou tíhou dolehají, nedovolovala ani na okamžik odskočiti.

Starý Makovec právě spal a Beata uvedla tudíž hosta svého do svého pokojíka. Milada udiveně na dívku pohlížela a otevřeně své podivení Beatě zjevila, tázajíc se jí, proč se tak jednoduše strojí, v takovémto šatě že nepoznává dceru bohatého Makovce.

Beata Miloslavě své předsevzetí dojemnými slovy vypravovala a doložila, že se chce státi podobnou dceři rozšafného Ratibora a že do nejděší smrti na sebe tyto tretky nevezme. Prosila ji, by se stala její učitelkou, její matkou, když svou vlastní nepoznala.

Tak se zakořenilo v srdcích obou dívek upřímné a věrné přátelství, a Miloslava v duchu uznala, že Beatino srdce je prosto klamu a šalby.

Když nadešel čas odchodu, prosila Miloslava Beatu, by také ona někdy do Dubinek zavítala a jejich hospodářství sobě prohlédla, což tato s radostí slíbila.

Tak získala Beata v Miloslavě věrnou a upřímnou družku a pečlivou rádkyni. Bez její rady nečinila ve statku nic a mnohdy prosila i starého Ratibora, by jí v hospodářství rozšafnou radou svou vypomohl.

To bylo příčinou, že Ratibor, ač váhaje, několikrát ve statku byl, tam různé opravy nařídil a vůbec se o hospodářství spupného Makovce jako o své vlastní staral. Co však neschvaloval, — byl nový lihovar. Častokrát Beatě říkal, by otce donutila, aby se vzdal předsednictví v správní radě, aby složil obecní představenství a akcie lihovaru, dokud jsou v ceně, zpeněžil, než bude pozdě.

Beata o věci té s otcem hovořila, jakmile však počala o vzdání se čestných úřadů mluvit, rozčilil se starý v té míře, že se stav jeho velice zhoršil a Beata obávajíc se horších následků, více o věci té nemluvila.

Pod vedením rozšafné Miloslavy zdokonařovala se Beata víc a více a stala se, aniž by to byla tušila, schopnou rozsáhlý statek otecký spravovati.

K čeledi byla vlídnou, prála jí a nádvorníkovi zvlášť přilepšovala, kde jen mohla a prosila ho, by na polnosti dohlížel svědomitě. Však by byla čeledě pro svou paní, jak nyní Beatě říkala, do ohně skočila.

Sousedé novodvorští z počátku vrtěli nad počínáním nezkušené dívky hlavou a prorokovali jí, že nic nesvede, by raději statek pronajala. Pan Arnštein je prý hodný pán a ten by statek pronajal. Slabé ruce dívčí nejsou prý s to, držeti otěže tak rozsáhlého hospodářství. Než Beata na domluvy tyto nedala pranic a když i bratří jí v tom zbraňovali a ve prospěch Arnšteina působiti počali, ukázala jim jednoduše dvěře, nemoouc si jinak od nich pomoci. Od té doby měla od nich pokoj.

Ratibor ji před lstivým židem varoval. Vydřiduch tento zavínil úpadek mnoha rolníků a obchodníků a na jeho penězích lpí krev, která k Bohu o pomstu volá. Vždyť se bude s pomoci Boží na statku také hospodařiti a kdyby bylo potřeba, přibere se o jednoho čeledína více. A na tom zůstalo.

Kdykoliv Beata něco kupovala neb prodávala, musil býti při tom Ratibor. Tu vždy běžela do Dubinek a tak dlouho prosila, až Ratibor, ač mnohdy své zanedbal, vzal kabát a hůl, a spěchal urovnati věci na statku.

Nemohl dibliku tomu ničeho odepríti a Miloslava podporovala prosbu Beatinu vždycky. „Což je o to“, pravil Ratibor, „vy nebudete jedna od druhé, vždyť jste bliženci; co tomu však řekne pan starosta, až se uzdraví a dozví se, že jste se s nenáviděným rodem spuntovala, jako by nebylo dosti rozumných sousedů v Nových Dvorech“.

Na to Beata dosud nebyla pomyslíla a po chvíli pravila:

„To by musil míti tatínek srdce z kamene a ledem obložené, kdyby neuznal dobrodiní, jež jste mně nebohé byli prokázali“; a uchopíc ruku Ratiborovu, přitiskla jí vděčně ke rtům.

„I co pak děláš, bláhová — nech jen, nech“, a setřev si slzu kradmo z oka mu kanoucí, spěchal s Beatou k Novým Dvorům.

7. Židovský švindl.

Žid Arnštein dobře hospodařil na Nových Dvorech. Všichni jej poslouchali jako pána Boha a Pech se Šykířem se ho zastali při každé příležitosti. Byli mu všichni dlužní.

Aby se zalichotil Jiřímu a Matějovi, svěřil se jim někdy o mnoho-li líhu více vyrobil, nežli dle zákona vyráběti směl a rozdělil se o přebytké takto peníze s oběma úředníky, aby je měl „v kapse“. Oba bratří nebyli žádní útratové a zahospodařili si takto hezké jmění. Statek je živil, tak že nepotřebovali ani krejcaru ze služného krom oděvu utratiti a i v tom se omezovali oba na to nejnnutnější. Věna manželek svých měli v státních úpisích dobře uložené, tak že se žádné katastrofy dáti nemuseli.

Žid Arnštein, maje nyní všechny akcionáře v kapse krom starosty a akcií obecních, začal obracet a počínal si hrubě a pánovitě naproti svým chlebdárcům, tak že mnozí, aby se ho zbavili, prodali mu své akcie, arci že se srážkou.

(Pokračování.)

Nápisy zemřelým v katakombách pochovaným.

„Sabino, živa buď v Bohu“!

„Ereno, živa buď v Bohu a Kristu“!

„Regino, živa buď v Pánu Ježíši“!

„Faustino, živa buď se svatými“!

„Rufino, Bůh občerství Tvého Ducha“!

„Bože, občerství duši Homula“!

„Viktorina, kéž dojde duch Tvůj občerstvení v Nejdobrotivějším“!

„Nechť Tvá duše, Viktorio, zůstává v občerstvení“!

„Rodiče své nejmilejší dceři Avii Paulině, jejíž ducha Pán přijetím k Sobě občerstvil“.

„Expectate, Alexandře Pompejo, kéž dojdete občerstvení“!

„Nenechávej, ó Pane, duši Veneriinu v zastínění“!

„Světlo věčné ať svítí Tobě, Timotheo, v Kristu“!

„Aquilino a Eusebie, mějtež sladký odpočinek v Bohu“!

„Laurentio, odpočívej v pokoji“!

* * *

Nekřesťanský, ano nepřiměřený jest nápis: „Pokoj popeli jeho neb její“.
— Jak pak, když ten popel někdo vědomky neb nevědomky vysype někam na — aneb do — ?

Nápis takový prozrazuje jen nevěru, neboť se tu všeka pozornost věnuje popeli z těla, o duši není zmínka.

D r o b n o s t i .

Když se duše má státí dušičkou. Přechod ze světa tohoto na onen jest ze všech nejkritičtější, čili nejrozhodnější. Záležíť na něm celá věčnost. A proto jest třeba již záhy upravití život tak, aby přechod ten byl spasi-
telný. Příbuzní a přátelé kolem umírajícího naslouchají každému jeho slovu a pamatují si ho. Býváť i mnohdy velmi významné, proto že v něm vyjadřuje se celý předešlý život, ačkoliv zase s druhé strany varujeme před posudky unáhlenými a proto neodůvodněnými.

Věčně vzorným zůstane umírání nejsvětějšího Vykupitele a poslední slova jeho nejpamatnějšími. Netřeba zde posledních jeho sedm slov na kříži uváděti, zná je každé dítě. Kéž by každému umírajícímu křesťanu dal Bůh té milosti, aby kajícně mohl zvolati: V ruce tvé poroučím ducha svého!

Níže uvádíme poslední slova mužů filosofů a spisovatelů, z nichž někteří vyznamenali se v životě neznabožstvím:

Ukrutník Danton, jenž ve francouzské revoluci dal mnoho set nevinných životů popraviti, když měl položiti se na guillotinu, zvolal k jednomu svému spoluodsouzcenci tato významná slova: „Příteli, bude-li i na onom světě nějaká revoluce, to ti přísahám, že nikdy již nebudu se do ní míchat!“

„Tête de colonne“! (Přední kolona vojska!), byla, jak všeobecně známo, poslední slova Napoleona I., jenž v posledním tažení ještě snil o bitvách.

Washington vypustil uslechlého ducha svého se slovy: „Vše se daří“!

Královna Alžběta posledními slovy svými: „Celé mé království za několik ještě minut života“, podala důkaz, jak velice na živobytí lpěla a jak nerada umírala. Ona totiž byla ukrutníci na katolíky, jichž dala mnoho tisíc popraviti a žalařovati. Mezi prvejšími byla též škotská katolická královna Marie Stuartova.

Jindřich Heine zvolal prý před smrtí: „Dieu me pardonnera — c'est son métier“! (Bůh mi odpustí — jest to jeho povolání). Ve slovích těch je vlastně hřích proti Duchu sv., zúmyslně na milosrdenství Boží hřešiti.

Schiller v posledních chvílích přál si: „ještě jedenkrát spatřiti slunce“. Dle jiných zpráv šeptal prý posledním dechem: „Stále lépe . . . stále klidněji . . .“

Lord Byron zemřel se slovy: „Let us go to sleep“! (Pojďme spát!)

Filosof Locke vydechl svou duši jediným slůvkem: „Dost“!

Poslední dechnutí zbožného Herdera věnováno bylo „ideám“.

Torquato Tasso zemřel se slovy Kristovými: „In manus tuas Domine commendo spiritum meum“! (V ruce tvé, Pane, poručím ducha svého!)

Podobně také Klopstock zemřel jako křesťan: „Všichni jsme v rukou Božích“!

Wieland rozloučil se se světem známými slovy Hamletovými, střediskem to nejkrásnějšího dosud známého monologu: „To be or not be“! (Být, či nebýt!)

Mirabeau v posledních svých okamžicích toužil po hudbě volaje: „Nechte mne zemřítí při zvucích hudby“!

A což Mozart! Umíraje volal: „Postarejte se, abych ještě naposledy slyšel hudbu“!

Vittorio Alfieri, slavný poeta vlaský, umíral, hledě na přítele se slovy: „Stiskni mi ruku, příteli, já umírám“!

Vespasián, císař římský, umíral se slovy: „Císař má zemřítí stoje“!

Jinak předchůdce jeho, ušlechtilý Augustus, v jehož duši ustálilo se přesvědčení o marnotratnosti všech věcí pozemských, umíral volaje: „Komédie jest u konce“! podobně jako Rabelais, jenž zvolal několik sekund před svou smrtí: „Spusťte oponu: fraška je skončena“!

Zpupný Nero, jenž vlastně mezi velikány nepatří, leda mezi velikány ničemnosti, nezapřel svůj pošetilý slavomam ani v poslední hodině: „Qualis artifex morior“! (Jaký umělec je mně umírám!)

Sokrates, když byl vypil číši jedu, pravil k příteli Kritonovi: „Ó Kritone, Asklepiovi jsme dlužni obětovati kohouta; dejte mu ho a nepomíňte“! Byl obyčej, že Řekové, uzdravivše se po těžké nemoci, na poděkování Asklepiovi obětovali kohouta; naráží tím tedy Sokrates na to, že považuje úmrtí své za uzdravení po těžké nemoci života toho pozemského.

Vtipná byla poslední slova znamenitého profesora medicínské fakulty na universitě vídeňské, J. P. Franka, zemřelého r. 1821. Osm lékařů stálo kolem jeho lůžka, když poslední chvíle mu nadcházela. Frank, rozhlédnuv se po nich, dal se do smíchu. Když se ho tázali, proč se směje, odpověděl: „Vzpomněl jsem si na onoho granátníka, jenž v bitvě u Ogruně smrtelně zraněn k zemi klesl a spočítav své rány, zvolal: Parbleu! osmi kulek je zapotřebí, aby zabily francouzského granátníka! — A také vás je osm, abyste mne usmrtili“!

Obsah „Obrany víry“:

O mši sv. (Dle Benedikt-Stimmen podává Vincenc Bosáček. Pokračování.) — Nahota Chámová. (Dokončení.) — Malomocní v Sibíři. — Milosrdné sestry kongregace sv. Karla Boromejského (Z neklamných pramenů sestavil Fr. Musil, farář v Žitovlicích.) — Staň se vůle Páně. Povídka z naší doby. (Napsal Antonín Plaček. Pokračování.) — Nápis y zemřelým v katakombách pochovaným. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O m š i s v a t é.

Dle Bened. Stimmen podává Vincenc Bosáček.

(Pokračování.)

Pozdvihování. — Konsekrace kalicha.

Podobně vzal po večeři i tento přeslavný kalich do svatých a velebných rukou Svých, a Tobě díky vzdav, požehnal a dal jej učenníkům Svým, řka: Vezměte a píte z toho všichni: Neboť to jest kalich mé krve, nového a věčného zákona, tajemství víry, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchův. Kolikrátkoli to činiti budete, číňte to na mou památku.“ „Po večeři“. —

Obé, i chléb i víno, přeměnil Pán až po večeři, když byl obraz beránka velikonočního předcházel.

Stín ustoupil pravdě.

A věru jest večere beránka starozákonního věrným předobrazem Beránka Božího.

Protož praví krásně sv. Jan Zlatoústý: „jako malíř nejprve načrtne si na prkně hlavní rysy a stíny, pak teprv barvami pravý obraz vyvede, tak učinil i Kristus.

U téhož stolu slavil hod beránka starozákonního i hod Beránka Božího.

„Vzal přeslavný kalich tento“; ano, slavný a velebný jest kalich od toho okamžiku, kdy jej ruka Spasitelova poprvé uchopila; ten kalich, v němž brzy proudy nejsvětější Jeho krve potekou, v němž víno z pravého vinného kmene, jenž byl na Golgotě lisován; ono tajuplné víno, které starých nádob nesnese, které srdce oblažuje Duchem svatým, které mysl nemámi, nýbrž posvěcuje; které plodí panny, zármutek plaší a starosti odjímá, když ku spáse neprosívají, ale moudrosti a bázni boží napájí“. (Psalite.)

A věrně dle příkladu Spasitelova běře i kněz kalich do rukou, trochu jej pozdvihne, ukloní hlavy k díkům (a Tobě díky vzdav) požehná (bene + dixit) znamením sv. kříže a uctivě nakloněn, říká nad kalichem hrůzosvatá ona slova:

„Hic est enim calix Sanquinis mei“ — neb to jest kalich mé krve, t. j. má krev, obsažena v kalichu tomto.

Neříká se prostě: toto jest krev má, protože krev tato není pouze na oběť, ale i za nápoj vylita, za nápoj duším, které se žalmistou po ní vzdychají: jak znamenitý jest kalich Tvůj. (Žalm 22, 5.)

Pro tento dvojí význam, praví sv. Bonaventura jest lépe řečeno „kalich krve“, než pouze „krev“.

Bůh krev tu žádal, Bůh krev tu dal, v ní spočívá všecko vědění naše o spasení, v ní schovány všechny poklady nebe, onať jest největším tajemstvím křesťanské bohoslužby, která veškeré víry naší vyžaduje a ji jako na zkoušku bere.

„Která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchův“, tak chtěl Spasitel naznačiti, že v první řadě se obětuje nekrvavě nyní o pak krvavě zítra za ně. Je má na mysli dnes, na ně pamatovati bude zítra při přebolestném vylití krve své na zem při bičování, trním korunování, ukřižování.

Ó šťastných těch apoštolův! Jakou úctu musil tehdy míti jeden ke druhému, když viděl, že krví, kterou nyní přeměnou vína pijí, zítra za sebe těci uvidí, tou že vykoupení budou, tak drahá že duše jednoho každého z nich, a nejen jejich, ale všech těch mnohých, za něž vylita bude.

Krev Kristova postačí na vykoupení všech lidí, celého světa, však způsobí vykoupení jen vyvolených, neboť za mnohé vylita bude nadarmo. (Tom. Aquin.)

To jsou tedy slova konsekrace nad kalichem. A jak divůmocný jest jich účinek: Tělo a krev objevují se zde na zevnějšek od sebe odděleny a tak se násilná a krvavá oběť smrti Kristovy co nejvěrněji na oči staví.

Proto dle učení sv. Církve ustanovil Kristus Pán Svátost oltářní pod obojí, ne tak k vůli přijímání (ana jedna každá způsobu obsahuje celého Krista), jako k vůli oběti, aby rozdělením způsob chleba a vína i rozdělení těla od krve (smrt) jeho — co nejživější památkou Jeho přesvatého umučení se stalo.

Kdyby možno bylo, aby Pán a Spasitel náš — nyní ještě umřítí mohl, nebylo by v skutku nic jiného třeba, než těchto konsekrčních slov při pozdvihování, aby smrt Jeho následovala.

Zrovna takou obětavostí jest tu božské Srdce Páně proniknuto jako na kříži. K úplnosti oběti mše sv. nic nezchází, aby Bůh nezhlížel tu na Syna Svého rovněž takým milosrdenstvím hnout, jako kdy umíral na kříži, a my můžeme předstoupiti před tvář Boha Spravedlivého a říci: Hle, zde totéž, co na hoře Golgotě; a kdyby nesmrtnost Syna Tvého tomu nebránila — umíral — by za nás znova a neustále, jako se vždy znovu a neustále za nás obětuje.

Znamenitý to okamžik, kdy nám dopráno, klečeti před krví Kristovou!

V tom okamžiku, kdy kněz doplniv slova konsekrace (přeměnění) rozkazem Kristovým: „Kolikrátkoliv to činiti budete, čiňte na mou památku!“ kleká a kalich zvolna zdvihá do výše, můžeme a máme zvolati se svatým Bernardem: „Shlédni, Otče nebeský se svatyně Své, se vznešeného trůnu nebes a viz tuto oběť, kterouž náš velekněz, Tvůj milý Syn za hříchy svých bratří přináší, a buď milostiv nám pro množství našich nepravostí! Poznej šat syna Tvého! Ach, divoká zvěř jej roztrhala! Viz, pět brozných trhlin zanechala na Ném“!

„Podívej se na ruce jeho krvavého utrpení, any se rdí hořící láskou! — Viz to celé jeho tělo, zdaž na něm všude růží nenalezáš?! — Viz ruce obě, zdaž v nich není po růži? Patř na nohu jednu i druhou, není-li růže na obou? Patř na jeho srdce proražené — a i tu najdeš krvavou růži“!

(Pokračování.)

Dějepis sv. roucha v dómě trevirském.

Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské.

(Pokračování.)

V r. 1801 připadlo mírem lunevilským levé pobřeží Rýna Francii, a usnešením řezenským provedla se sekularisace duchovních knížectví a říšských opatství v Německu, a těmito zeměmi podělena byla německá říšská knížata za teritorie Francii na levém břehu Rýna postoupena. Knížeti Nassavsko-Weilburgovi připadl náhradou na pravém břehu Rýna ležící Trevír. Protož hlásil se i on k sv. rouchu, poněvadž bylo v jeho území.

Král bavorský, kterému Bamberg připadl, hlásil se podobně o sv. roucho. a to tím více, jelikož tam sv. roucho n saekularisované kapituly uschováno bylo.

Zmíněný svobodný pán z Kerpenů, zbožný a svědomitý ochrance statku svěřeného, opatroval pečlivě sv. roucho. Mezitím byly ve Francii chrámy opět postaveny a kapitoly zřízeny. Trevír měl svoji kapitolu a ctihodného Karla Mannay-a biskupem.

Věhlasný arcibiskup a kurfiřt Klemens byl celým srdcem oddán svému bývalému arcibiskupství trevirskému a netoužil po ničem více, než aby sv. roucho nové kapitole trevirské mohl navrátiti; proto protahoval vydání sv. roucha oběma praetendentům. Prání jeho se též ne nezazračným způsobem vyplnilo.

Biskup trevirský, Karel Mannay, pro své vlastnosti ode všech dioecesanů ctěn a milován, vymohl toho, že císař Napoleon požádal arcibiskupa a kurfiřta Trevirského, by sv. roucho kapitole vydal. Nyní byli tři ucházeči o sv. roucho a nebylo soudce, by rozhodl, komu sv. reliquie přináležejí. Napoleon byl z nich nejmocnějším — arcibiskup a kurfiřt Klemens vyhověl mile rád žádosti císaře, který přání a tužby jeho splnil. Biskup Mannay poslal v r. 1810 tehdejšího generálního vikáře Cordela ještě s jedním pánem od kapitoly do Řezna k arcibiskupovi a kurfiřtovi, by od něho sv. roucho přijali.

Bylo řečeno, že se přání a tužby zbožného arcibiskupa a kurfiřta zázračně splnily. Když totiž král bavorský sv. roucho, které v Bamberce bylo, si prisvojoval, poručil arcibiskup, aby k němu do Augšburku byly tyto sv. reliquie přeneseny. Pán z Kempenů odevzdal bednu, v níž sv. roucho bylo, vozkovi, by ji do Augšburku dovezl. Sotva uplynulo několik hodin po odjezdu vozkové, přišli bavorští komissaři k svobodnému pánu z Kerpenů, by od něho sv. roucho převzali. Tento jim oznámil, že sv. roucha nemá; konečně nucen udal jim jméno vozky, který bednu se sv. rouchem do Augšburku vezl. Komissaři poslali ihned posly na silnici, by pátrali po vozkovi vezoucím sv. ostatky do jmenovaného města. Náklad zadržného vozky se prohlédl, než sv. roucho nenašli; mezi tím však jel pravý vozka dále; jeli totiž dva vozkové stejného jména touto silnicí, aniž by objednáni byli, a tak převeženo bylo sv. roucho k arcibiskupovi a pak do dómu trevirského.

Zmíněnou událost slyšel jsem od sv. pána z Kempenů.

Tak doslovně vypravuje již zemřelý hrabě Klemens z Kesselstadtu. Ze slov jeho, že toto vypravování slyšel od pana z Kempenů, jest na jevě, že nelze o pravdivosti slov jeho pochybovati.

Jsou zjevy mezi přirozenými a nadpřirozenými účinky, které nelze snadno rozeznati, kam vlastně patří, zdali pouze přirozené příčině, nebo bezprostředně působení božimu; zbožná mysl však poznává v tom vůli Boží.

Tak dostalo se sv. roucho z Bamberku do rukou kurfiřta Klemense Václava a tam uschováno bylo ve dvorní kapli až do r. 1810.

Konec svárů a přenešení sv. roucha z Augšburku do Trevíru 1810.

Když biskup trevirský, Karel Mannay, reklamoval sv. roucho na vévodovi nassavském, nevěděl, kde by vlastně bylo, a jen se domníval, že bude u ostatních sv. reliquií, posv. nádob a drahocenných věcí, které, když vypukla revoluce ve Francii, na břeh rýnský zavezeny byly, a proto uvedl v seznamu sv. reliquií a jiných věcí na prvním místě sv. roucho.

V rozmluvě, kterou měli nassavský kabinetní rada svobodný pán z Gagernů, biskup Mannay z Trevíru a kníže z Tallayrandů v Paříži o této věci, pravil svob. pán z Gagernů takto: „jestli sv. roucho bez intervence Nassavska do Trevíru jest převezeno, nebude nazpět žádáno!

To známo bylo nejen biskupovi trevirskému, nýbrž i kurfiřtovi Klementovi, který byl toho přesvědčení, že právo dómu trevirského jest zákonité, a proto z lásky a náklonnosti ke svému bývalému sídlu se namahal, aby sv. roucho se dostalo do Trevíru. Prání a tužby biskupa Mannaye podporovány byly francouzským gouvernerem. Kurfiřt dostal přípis ze dne 25. května 1810 od francouzského vyslance při dvoře bavorském, v němž se mu oznamuje, že věřící diecése trevirské velice si přejí, by sv. roucho jim vydáno bylo, a s nimi že i biskup si toho žádá, a vyslanec od své vlády vyzván jest, aby mu přání ta sdělil a zároveň si přeje, by mu sděleno bylo, jak by se navrácení sv. roucha provésti mělo. Nyní kurfiřt déle neváhal sv. roucho Trevíru vydati. Ihned jmenoval biskup Mannay dne 14. června 1810 dva pány generální vikáře Cordela a kanovníka Schimpra, by sv. roucho od kurfiřta v Augšburku převzali, kamž i dne 25. června se dostavili, kdež jim ve vší tichosti dne 28. června drahocenný poklad — sv. roucho — odevzdáno bylo, kterýžto den po svátku sv. Petra Augšburk opustili.

Vévoda nassavský, který od minulého roku (10. listopadu) ničeho nečinil, a následkem toho o záležitosti celé a jejím konci ani zdání neměl. Dne 7. července 1810 vláda nassavská počala v Ehrenbreitšteině o věci té vyjednávati, a proto obrátila se přípisem na arcibiskupský generální vikariát v Limburce, v němž mu sděluje, že vévoda jest rozhodnut přání biskupa trevirského nevyhověti, nýbrž že chce práva svého hájiti, které má, jednak jsa suverením pánem dómu knížecího, jednak státní smlouvou potvrzené. a proto vším právem sv. roucho jest jeho majetkem. Pročež nechť se obrátí generální vikariát na kurfiřta a jemu sdělí:

1. Že sv. roucho ad locum unde jest částí církevního majetku bývalého arcibiskupství, a proto musí kurfiřt uznati, že vévoda má k němu (sv. rouchu) právo platné.

2. Vévoda tím méně se může vzdáti svého práva, poněvač jsa knížetem protestantským, chce svým četným katolickým poddaným důkaz dáti o mocné ochraně, a vláda jeho rozhodnuta jest, tento drahocenný poklad pro své poddané zjednati.

3. Úmysl jeho jest jasný ze dřívějšího dopisu k vikariatu, kdež se vyjednávalo, jak by sv. roucho při převezení mělo býti oslaveno a pak uschováno.

4. By kurfiřt pro právo vévodské nassavské vlády byl získán jest přiloženo detailované odůvodnění práv.

5. Vévoda si přeje, by mu odevzdávací listina i s klíčem od schránky sv. roucha co nejdřív byla odevzdána.

6. Vláda očekává, že generální vikariát u kurfiřta se její věci zastane.

Následkem tohoto přípisu obrátil se generální vikariát na biskupa a kurfiřta, a dostalo se mu za odpověď, že sv. roucho již 28. června dómu trevirskému bylo vydáno a zároveň připojeny důvody, proč se tak stalo. Když totiž císařský francouzský vyslanec na rozkaz francouzské vlády zvláštním posláním a písemní žádostí žádal, aby sv. roucho dómu trevirskému vydáno bylo, a kurfiřt již předem zpraven byl o výroku, který nassavský státní

ministr svobodný pán z Gagernu pánu princí z Beneventu v Paříži byl učinil, že, bude-li zmíněné sv. roucho bez intervence Nassavska do Trevíru převezeno, že nebude nikdy o ně žádáno, proto že kurfiřt se nezdráhal a toto sv. roucho původně a notoricky jen chrámu trevirskému věnované, ihned vydal, jakož se bylo dne 28. června stalo.

Výstava sv. roucha v Trevíru 1810.

Dne 10. června 1810 vyjeli z Trevíru generální vikář Cordel a kanovník Schimper s vozkou a sloužícím a jeli přes Merzig, Saarlouis, Saarbrücken, Štrasburk, Ulm do Augšburku, kamž dne 25. června dorazili.

Kurfiřt potěšen, že po dlouhém čase zří duchovní z Trevíru, odporučil jim ihned při jejich příchodu mlčeti o této cestě. Den po svátku sv. Petra vydali se touž cestou k domovu, zachovávajíce hluboké mlčení o drabém pokladu, který sebou mají, až dne 8. července dorazili do Merzigu. Zde byla schránka z vozu vzata, do kostela odnešena a ve dne v noci národní stráž střežena. Druhého dne byla mše sv. a po té odjezd. Sv. roucho bylo do zvláštního vozu naloženo a schránka krásnými koberci, květinami a závoji ozdobena; kolem vozu šly stráže, sbory hudebníků a zpěváků, kteří buď zpívali, neb s procesím se modlili. Duchovenstvo farnosti norzigské doprovázelo ve slavném průvodu sv. reliquie až do Pellingenu, kde je zase jiné vystřídalo. Již hodinu před jejich příchodem očekávalo je duchovenstvo farní s procesím, biskup s kanovníky a seminaristy mezi Novou branou a chrámem sv. Matěje, kamž průvod o 5. hod. odpolední přibyl.

Schránka byla s vozu snesena a před hlavním oltářem na stůl postavena. Biskup přistoupil, pomodliv se dříve na stupních oltáře, a přijal z rukou pánů sv. reliquie, kteří přáli mu štěstí ke slavnému výsledku, jenž korunoval jeho námahu, a také městu a biskupství, že má takového biskupa, který jim tohoto dráhokamu vydobyl. Na to odpověděl biskup: „Že si přeje a doufá, by tento klenot, k jehož dosažení Prozřetelnost biskupa jako slabého nástroje použila, zbožnost a vroucnost podporoval“, na to děkoval oběma pánům za jejich věrné vyplnění daného jim rozkazu.

Při vjezdu do města bylo nadšení lidu veliké: den byl svátkem slavným, vznešeným. Domy a ulice, kudy průvod se neubíral, byly prázdny a pusty; nikde nebylo dítek a dospělých, vše účastnilo se průvodu. Krámy byly zavřeny, nikde se nepracovalo. Ulice, kudy průvod se ubíral, jmenovitě Nová ulice, byly květinami, ratolestmi posety a ozdobeny; na mnohých domech byly oltáře s hořícími svíčkami postaveny, okna květinami, domy věnci, malbami, koberci a obrazy ozdobeny. Celé město bylo v radostné náladě, a za hláholu zvonů modlitbou a zpěvem ctílo sv. roucho. „Thränen flossen von allen Augen, jeder hielt diesen Tag für den seligsten in seinem Leben und segnete den Urheber desselben“.

(Pokrač.)

Staň se vůle Páně.

Povídka z naší doby.

Napsal Antonín Flaček.

(Dokončení.)

Arnštejn myslil, že je lihovar již jeho a pročež počal své nekalé řemeslo ve velkém provozovat, tak že to bylo finančnímu eráru nápadné.

Tak zvané „létací komisse“ jezdily ve dne v noci, tak že správa lihovaru nebyla ani okamžikem jista. To však Arnšteina ani v nejmenším nemýlilo, neboť měl manipulaci svou na ošálení finančních orgánů tak dovedně

upravenou, že mu nemohli nikterak na kobytku a on vyvážel nezdaněný lih jako by na posměch bezstarostně i dále.

Odběratelé jeho mu poskytli ochranu i dosti prostředků, avšak staré příslaví dí, že se chodí tak dlouho se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne, a tak bylo i zde.

Jednou se Arnštein nepohodl s jedním dělníkem, který již od počátku v továrně zaměstnán byl a vynadal mu oslů. To sobě Brtník, jak se dělník onen nazýval, dobře zapamatoval a udal nekalou manipulaci žida Arnšteina finančnímu komisařství a vyznačil místo a praktiky, s jakými se podvod provádí.

Brtník, mladý vysloužilý voják, byl „vykutálený hoch“, mluvil troji řečí, českou, německou a polskou, v nichž se i písmem vyznal. Písmo jeho bylo úhledné, prosté pravopisných chyb a zamlouval se svým zevnějškem komisaři v té míře, že mu nabídl, aby dření v továrně zanechal a k finanční strážní přistoupil. Tento jsa svobodným a vida jistý chlebiček, učinil tak velmi ochotně a byl přijat.

Jaké bylo podivení žida Arnsteina, když jednou asi ve dvě hodiny z rána bylo na tovární vrata zabušeno a „létací komise“ vjela do továrny.

Brtníka, který zůstal v stínu státi, Arnštein, jenž jsa rozespálý v županu přiběhl, nepoznal.

Brtníkovi slušel finanční stejnokroj znamenitě a maje hnědé vlasy na černo obarvené, nebyl tak snadno k poznání.

Jakmile vstoupili do továrny, poručil komisař odvaliti kádě, jež mu Brtník dříve již naznačil — a podvod vyšel na jevo.

V ukryté místnosti leželo množství hotového líhu k odvezení připraveného a vše bylo hned zabaveno. Celý aparát byl úředně zapečetěn a se správcem i s úřednictvem podrobný protokol na místě zaveden.

Arnštein se vytáčel, jak mohl a zapíral vše, avšak když vystoupil „osel Brtník“ a hlásil se za svědka a jmenoval ještě několik dělníků, kteří manipulaci spolu prováděli, zbledl Arnštein a uznal, že vyvedl s Brtníkem pyramidální oslovinu.

Když byla létací komise jednání skončila, odjela, zanechajíc jednoho naddozorce a Brtníka v továrně, aby nikdo z továrních dělníků ničím hnouti nemohl.

Finanční komisař oznámil celý případ finančnímu ředitelství v T . . . , a již k večeru přijela druhá komise, avšak nenalezla úřednictvo v továrně. Oba bratří nevěděli o tak rozsáhlém podvodu, jaký Arnštein provozoval, byli však s ním několikrátě spleteni a lekli se toho velice. Sebrali, kde se co sebrati dalo, odjeli pryč. Paničky jich odpoledne následovaly. Ujeli do Ameriky.

Stalo se tak návodem křivonosého Arnšteina, který chtěl se zbavit nebezpečných svědků, měl nyní volné ruce a mohl mlýn dle svého větru hnáti.

V nových Dvorech nastal soudný den. Ti kdož byli akcie své židovi prodali, blahořečili osudu, že nejsou v aféru tuto zepleteni. Jinak bylo s druhými, kteří vlastnili akcie. Kojili se arcíř naději, že vyměřená pokuta nebude tak značná, že erár sleví. Nevěděli však, že Brtník udal, že se švindl tento prováděl po několik roků. Veřejné mínění vinilo oba bratry z podvodu.

Arnšteina se všichni zastávali, bojíce se by jím nevyповěděl dlužné kapitály a konečně byla svalena veškerá vina na správní radu a předsedu jejího.

Po dlouhém se tam úřadování byla vysokým erárem továrně novodvorské vyměřená pokuta v obnosu 160.000 zl., z kteréžto částky nechtěli úřadové pranic sleviti.

Tím byl osud továrny novodvorské zpečetěn. Továrna byla odhadnuta a konečně za 60.000 zl. licitačně prodána. Novým pánem továrny stal se křivonoska Arnštein. Správní rada musela scházějících 100.000 zl. ze svého jmění soukromého uhraditi. Z toho připadlo na obec Novodvorskou 50.000 zl. a na ostatní členy správní rady zbytek.

Rána tato sklátila starostu Makovce v předčasný hrob. Uslyšev, co se bylo v továrně přihodilo, vzchopil se na loži a vyskočiv z postele, sklesl s výkřikem k zemi. Ubohý byl sobě sotva srostlou nohu znovu zlámal. Na pokřik ten přiběhla Beata s domácími a dopravili nebohého na lože. Když pak jej došla zpráva o útěku obou synů i nevěst, zalkal bolně v srdci svém. Jeho jedinou útěchou byla Beata, která se od lože ani na minutu nevzdálila a ošetřovala jej pravou dětinou láskou s vroucností. Konečně došel i výsledek celého vyšetřování a prodej továrny k sluchu jeho, což jej dojalo v té míře, že mrtvice, která se oň již jednou pokoušela, životu jeho konec učinila.

Pro správní radu nastaly nyní smutné doby. Beata vidouc, že by statek neudržela, ani tak ohromné částky, která k zaplacení na otce jejího připadla, hotově nesehnala, žádala o soudní prodej celého statku a u okresního soudu koupil Makovkův statek — Ratibor z Dubinek na jméno Velebína. Po úhradě pokuty zbylo Beatě 4000 zl, které soud do sirotčí pokladny uložil. Beata si u soudu vyzádala, aby se stal Ratibor jejím poručíkem, což vyvolalo v Nových Dvorech ještě větší podivení nežli úpadek továrny.

Ubohá dívka věděla předobře, že je Velebín pro ni ztracený. Jen k vůli ní odjel na cesty, aby na ni zapomněl a ona nechtíc otce dobrého o syna oloupiti, umínala si jíti do Prahy na službu. Nežli však odešla, dala se do prohlížení písemností, jež po otci jejím ve skříni pozůstaly a po delším rovnání přišla i na sporné spisy občanů Novodvorských s Dubineckými. Listiny tyto ji velice zajímaly, tak, že se jala pátrati, by se něco bližšího o záležitosti této dočtla.

Spor o Dubinky byl počátkem všeho zla mezi oběma sousedními obcemi. Divno, že nový starosta spisy tyto k sobě s ostatními obecními nevzal. Při hledání tom, přišla na starou listinu zažloutlou. Byl to starý zápis na Dubinky, stvrzující, že Dubinky jsou úplným majetkem občanů dubineckých.

Srovnala veškeré spisy krom onoho zápisu a poslala je po děvečce novému starostovi, který jí vzkázal, že jsou to spisy nepotřebné, že je mohla spálit.

Beata se oblékla, vzala zápis na Dubinky, a odebrala se k Ratiborovi.

U Ratiborů ji vítali jako vlastní dceru. Miloslava jí běžela na proti, políbila ji několikráte a Ratibor se usmívaje podával jí ruku, tázaje se jí, co mu milá dcera přináší? Seznal její dobré srdce a ocenil její dětinou lásku, jakou k otci svému lnula, když tento na loži umírajících se nalezal. To vše usmířilo jej s ubohou dívkou, která tolik strastí byla zakusila.

Beata mu sdělila své rozhodnutí, že z Nových Dvorů na vždy odejde, prosila svého poručníka, aby se postaral o uspořádání její domácnosti, loučila se s Miloslavou vlozíc jí zažloutlý zápis do ruky, zašeptala: „To je pro Velebína“ a odešla rychlým krokem, by domácí neviděli slzy valící se po lících.

Druhého dne Beata odešla z domu otcovského, loučíc se s každou maličkostí.

8. Konec sporu o Dubinky.

Velebín nabaživ se cestování přijel domů právě když Beata ujížděla vlakem ku Praze.

Nabyv ve světě nových zkušeností na poli hospodářském, těšil se již na okamžik, kdy bude moci, dle vzorů zkušených hospodářů cizozemských, na statku oteckém hospodařiti.

O událostech, jež se byly o Nových Dvorech sběhly, věděl jen povrchně.

Konečně byl doma. Otec, slzy radosti prolévaje vítal s Miloslavou Velebína, prováděje jej po celém hospodářství a tu se teprve dověděl, že otec pro něho koupil statek Makovcův a vůbec co z celé rodiny starosty Novodvorského poslo. Nezatajil mu, že se stal na nalehavou prosbu Beatiny poručníkem a že záležitosti její urovnal dosti příznivě, tak že dívka krom 4000 zl., které pro ni v sirotčí pokladně uloženy jsou, vládne jměním 5000 zl.

kteře stržil za úrodu na poli za stroje hospodářské a za dobytek. Koupil prý arcit statek, jak stojí a leží, tedy i s osetím, obilím se stroji i dobyt看em. Prázdný však statek, měl prý daleko větší cenu a tu nemůže svou svěřenku o její majetek připravit. Oněch 5000 zl., uložil do pražské spořitelny pro Beatu, by až se někdy vdá, měla hezký začátek.

Velebín pohlédl vděčně k otci, uchopil jej za ruku vroucně ji zlíbal, při čemž slza ruku oteckou zkropila.

Starý Ratibor mu rozuměl. Láska Velebínova byla tatáž, jako když do Švýcar odjel a když viděl Velebína, jak vděčně k němu pohlíží a pováživ jeho bol, jaký nad ztrátou své lásky pociťoval, pravil:

„Neplač, hochu, nemohu tě vidět trpěti, staň se vůle Páně. Nemám nic proti tvé lásce k Beatě. Vstoupíš sice do manželství nerovného, ne však do nešťastného. Poznal jsem výtečné vlastnosti zlatého srdce jejího, v němž není zloby ani falše. Neměla chudák mateřského vychování, toť vše — dávám ti svolení ke všemu, co za dobré uznáš. Snad je to vůle Boží“, a utřev sobě zasazené oči odkvapil do stáji.

Velebín věděl, jaké přemáhání svolení toto Ratibora stálo, běžel za otcem a tam mu klesl kolem krku, jal se plakati.

„Nikoliv, otče, nechci vás zarmoutit zůstanu i na dále svobodným; oběť tuto jsem své rodné obci povinen přinést. Bůh mne posilň“.

Sehezapření a pokora tato dojala starého Ratibora velice a neřikaje ani slova vešel se synem do domu.

Miloslava při obědě odběhla do vedlejší světničky a po malé chvíli přinesla jakýsi žlutý papír a podávajíc jej Velebínovi, pravila: „Od Beaty!“

Velebín se chvatně uchopil listiny a rozevřev ji zvolal:

„Buď Bohu chvála, tatínku, naši vyhráli!“ a počal tuto pro Dubinky veledůležitou listinu předčítati

Po přečtení zvolal Ratibor:

„Stala se vůle Páně, Velebíne. Bůh svých věrných neopouští“, a vstana od stolu dal svolati obecní hromadu.

Byla to neobyčejná doba, přes to dostavili se sousedé do jednoho, tušice, že se jedná o věc veledůležitou. Starý Ratibor zahájil hromadu následovně:

„Občané, dnešní schůze je pro osadu naši jedna z nejpamátnejších. Dubinky jsou naše a nikdo nám je již nevyrve. Zde tento zažloutlý papír jest ným dokladem práva našeho a hlásá světu písmem vybledlým, že byla na nás nespravedlnost páchána. Slyšte!“

A nyní počal povýšeným hlasem čísti ztracený a opět nalezený zápis, kterýmž na věčné časy Dubineckým les Dubinky přiřknut byl.

Ihned byla zvolena tříčlenná deputace, by se práva svého na základě nalezené listiny domáhala. Byl zvolen starý Ratibor, pan farář a mladý Čech.

Starý Čech nemohl radostí ani spáti a pobíhaje po vesnici volal neustále: „Naši vyhráli, stala se vůle Páně!“

Než nešlo vše tak hladce, jak si bodří sousedé myslili. Celé úřední řízení muselo býti obnoveno, konečný rozsudek zrušen a pak nový nálezn vynešen.

Celé Dubinky nestály za tuto práci, avšak právu musí býti zjednan průchod, byť i svět zhynul.

Konečně bylo vše uspořádáno a Dubinky sousedům Dubineckým na věčné časy přiřknuty.

9. Beata a Velebín.

Beata nebyla v Praze neznámou. Jela na jisto. Umínla si, že vstoupí do služby do ryze katolické rodiny, aby v ní seznala jádro víry, k níž se zbožňovaný Velebín hlásí.

Víra tato musí býti dobrá, když vychovává charaktery jako jest Ratibor, Velebín a Miloslava.

Co pro ni rodina tato učinila, chovala ve vděčné paměti. Takovou obětavost a sebezapření u svých souvěrců dosud nepoznala. Tam panovala jen sobeckost a nikoliv pravá láska, již byl Spasitel světa učedníkům svým hlásal. Doma jsouc sama na sebe odkázána, ani pravého náboženství nepoznala. Chtěla nyní opomenuté vynahraditi. V jednoduchém šedivém šatě by nikdo nebyl poznal bývalou koketu Beatu, druhdy pyšně po pražských ulicích poletující; s uzlíkem v ruce kráčela nyní po ulicích pražských, až se dostala k národnímu divadlu, když v tom proti ní přicházel starší pán, dle pohledu kněz.

Beata nabyla ke kmetovi důvěru a oslovila jej.

„Co pak si přejete, milé dítě“, otázal se jí kmet.

„Otče, prosím, povězte, kde bych se naučila pravé pokoře a svaté trpělivosti.“

Kněz se zamyslel a po chvíli se jí otázal, odkud přichází a tak se dověděl celý životopis její. Po chvíli delšího přemýšlení odušil kněz:

„Pojď a následuj mne!“

Tak se dostala Beata do kláštera šedivých sester a přijala tam službu.

Důstojný sluha Páně seznámil představenou kláštera s osudy osiřelé dívky, jakož i že je helvétského náboženství.

Beatě se v klášteře velmi zalíbilo. Tichost, pokora a odevzdání se do vůle Boží šedivých sester, bylo pro ni něco nového a tu po delším setrvání ve svém útluku, dodala si srdce a svěřila se velebné matce, že není katoličkou.

„Vím to, milé dítě“, pravila velebná matrona s tváří usměvavou.

„Víte to a přece mne nevyháníte —“ zaštkala Beata a sepjávši ruce své, prosila: Ó, velebná matko, naučte mne modliti se s vámi. —“

A od té doby modlila se z knížek jí velebnou matkou darovaných. Když pak požádala o vycvičení v katolickém náboženství, bylo její přání s radostí splněno.

Jak užasl starý Ratibor, když mu dolanský pan farář oznamoval, že Beata Makovcová bude skládat vyznání víry v kostele sv. Bartotoméje a že si přeje, by její druhý otec a poručník obřadu tomu byl přítomen. —

Co psáti více?

Že Beata v klášteře nezůstala netřeba podotýkati. Stala se šťastnou chotí Velebína. Stala se vůle Páně!

Podvodný spiritista.

Před nějakým časem přinesli jsme pojednání o spiritistických rejdech v Krkonoších. Dokázali jsme, že v něm nic nevězí, nežli podvod a mámení lidu, mezi ním vždy je dosti tolik hloupých, že ku své škodě vsedají na vějičku prohnáním podvodníkům. Brzy po uveřejnění našeho článku byl nám zaslán anonymní dopis, v němž redaktor „Obrany“ tupen byl a různými praedikáty ozdoben, z nichž on ovšem pranic si nedělal. Pravdivost pojednání našeho o spiritistech byla nedávno stvrzena porotním soudem v Králové Hradci dne 22. listopadu letos, z něhož tuto podle „Č. P.“ vyjímáme:

V našem podhoří krkonošském bují zlořád spiritistický měrou velikou a jsou jim prosáknuty nejen vrstvy nejnižší, ale i nejvyšší; bohatý továrník věří právě tak jako chudý tkadlec nebo horník v obcování s duchy, a v nádherných sidlech boháčů i v chatrčích chudáků konají se „cirkly“, o nichž by se dalo mnoho povídat. U nás v Podkrkonoší vystupují spiritisté zcela veřejně a nikdo jim v tom nepřekáží; co vesnic, tolik skorem společností, z nichž z pravidla některý podařený taškář těží a dobře žije. Ale to

co viděli a slyšeli jsme 18. a 19. t. m. před naší porotou, nebyli bychom přes to, že máme již mnohé spiritistické zkušenosti, nikdy věřili.

V okolí Úpice a Červeného Kostelce má již od let sídlo spiritistická společnost zovoucí se „Bratři a sestry od stolu Páně“, členové její scházeli se za večera v příbytcích jednotlivých členů a obcovali tu pomocí media s duchy zemřelých. Dlouho šlo vše vyšlapanou kolejí, až tu pojednou objevilo se spiritistům zvláště vnímavé medium v osobě 32letého do Police n. M příslušného tkalce Jana Kubečka, kterýž jsa nadán výbornou vyřídilkou a vzácným darem pokrytectví brzy mezi „bratry a sestrami od stolu Páně“ slavné pověsti si získal, schůze jejich řídil, na procesi je vodil a pobožnosti pořádal. A jakž jinak!

Kubečku volili si se zvláštní zálibou různí svatí za prostředníka a mluvili z něho k lidu věřícím zejména sv. Gothard, sv. Josef, sv. Jan Křtitel a jiní kteří ústy jeho rozličná tajemství z onoho světa sdělovali.

Ale úcta ke Kubečkoví dostoupila svého vrcholu. Když týž poblíž obce Rýtně v lese odkryl studánku zázračné sily a dav jí píti dlouho nemocné ženě hlídače železničního Brože, tuto uzdravil. „Zázrak“ tento vyvolal daleko široko veliké rozčilení, kterého Kubečka výborně využitkovati dovedl. Pořádal k studánce procesi, konal zde pobožnosti a když za peníze Brožovy pozemek, kde se uzdravující pramen prýštil, zakoupil, vyzdobil okolí studánky obrazy svatých a snažil se náboženský cit lidu slepě mu důvěřujícího co nejvíce roznítit.

To podařilo se mu snadno, a když měl půdu připravenou, vyhlásil, že zjevila se mu Panna Maria a vyslovila mu přání, aby u zázračné studánky postavena byla kaple k její cti a chvále. Lid přijal myšlénku tu za svou a jal se sbírat na kapli a bylo v krátkce 500 zl sebráno. Maje tyto peníze, zakročil Kubečka o povolení ke stavbě kaple, byl však hejtmanstvem v Trutnově odmítnut z té příčiny, že spiritisté nejsou uznaným společenstvem náboženským a že tudíž veřejného svatostánku nesmějí míti.

Tím uvedeni jsou spiritisté do nemilých nesnází, Kubečka věděl však bratřím a sestrám a především sobě pomoci. Při nejbližší schůzi spiritistů vstoupil do Kubečky duch sv. Gotharda a ten jim ústy jeho radil rozhodně, aby se proti výnosu c. k. hejtmanství u úřadu vyšších rekurovalo, tam že jistě povolení ku stavbě dosaženo bude. K zasazení o to doporučoval duch jedině schopné „těleso“, z kterého on mluví, totiž Kubečka, pro něhož si také všemožnou podporu peněžitou od všech přítomných, jichž bývalo ve schůzi obyčejně asi 30, vyprošoval.

„Věřící“ rozkaz ducha věrně uposlechli a skládali peníze pro Kubečka, aby cestu do Prahy, ba i do Vidně, k místodržitelství, ministerstvu, ano i k císaři pánu konati mohl. A Kubečka jezdil, to jest předstíral, že jezdí (bavil se zatím v okolí) a vždy když se vrátil, věděl nějakou výmluvu, proč nebylo ještě dáno povolení ku stavbě kaple a sv. Gothard, kterýž si v něm stále liboval a pomáhal mu statně, nabádaje spiritisty. aby stále nové a nové oběti přinášeli a Kubečkoví je odevzdávali, důvěrujíce, že dobrá věc konečně přec zvítězí. A ti ubozí chudí snášeli kde co, nejedli, trpěli bídu, co zatím Kubečka vesele žil na útraty „sester a bratří od stolu Páně“. A když konečně v „obci“ vyssáté již cesty do Vidně a do Prahy táhnouti přestávaly. sdělil jednoho večera „věřícím“ sv. Gothard ústy Kubečkovými, že vše již bude, ale že potřeba ještě fundace 500 zl. na udržování kaple a hle i ty sehnali ozebračení chudáci a odevzdali Kubečkoví — aby je utratil. Podvody ty dařili se Kubečkoví tím snáze protože namluvil sv. Gothard „sestrám a bratřím“, že vše co na kapli vynaloží, nahrazeno jim bude, an bude okresní hejtman trutnovský odsouzen všechny útraty jim nahraditi. A nad to, jak tvrdil sv. Gothard ústy Kubečkovými, přijde velká vojna, která celé pohoří spustoší. Bratři a sestry stolu Páně najdou v kapli ochrany a z majetku zahynulých nahradí se jim mnohokráte, co na kapli obětovali.

Jest přímo k neuvěření, co prohnáný ten podvodník na svých obětích vylákal. Chudí manželé Kabrtovi, kteří sami sobě sousta nedopřáli, odvedli Kubečkovi celkem 1200 zl., Brožovi více než 500 zl., Rosovi prodali k vůli tomu chalupu, krávy, kozu i šatstvo v domnění, že činí tak pro slávu Boží, a odvedli tak Kubečkovi celkem 1420 zl., celý svůj majetek. Ale i jiní, v naději, že obdrží peníze zpět, neodpírali značnější příspěvky, tak že K. vylákal celkem as 4000 zl., z nichž toliko asi 500 zl. vynaložil. Z ostatního žil a tyl i s rodinou svojí nad poměry své velmi panský a věšel hejly na nos ovečkám, jež stříhal, ujišťuje stále, že to „již bude“, že má 3400 zl. uložených u místodržitele v Praze, že se soudí s okresním hejtmánem trutnovským a vídeňským advokátem a pod. Konečně, když se jeho sliby ne splňovaly a ošálené trpělivost přecházeti počínala, prodal K. chalupu svoji ve Rtyni a zakoupil i odstěhoval se do Vysokova u Náchoda. Podvod do nesl se četnictvu a „prorok“ byl zatčen

Průběhem vyšetřování vyšly i jiné pěkné kousky o Kubečkovi na jevo, z kterých příčiny jej státní zastupitelstvo v Hradci Králové pro trojnásobný podvod žalovalo.

Svědků předvoláno ku přelíčení 14. Všichni potvrdili souhlasně okoljiž zde vylíčené. Obžalovaný, jenž činil dojem vychytralého pokrytce, popíral šmahem všecken podvod. Nepřijal prý více peněz, než co mu vždy na cestu dali, ty prý na nutnou útratu spotřeboval. Jako medium býval prý vždy v takovém duševním vytržení, že nikdy nevěděl, co ten který duch z něho mluví, a proto nemůže za to být zodpovědným. Za vybrané peníze nakoupil prý také obrazů. Kam se ale ostatních asi 3500 zl. z rukou jeho podělo, neumí vysvětliti.

Co toho K. jako medium namluvil a na stůl napsal, obsahovalo by celé folianty. Mladý Rosa, který býval schůzím přítomen, opisoval sobě tato „zjevení ducha“, avšak ku žádosti ducha samotného musil zápisky své spáliti. Část jich se ale přece zachovala a byla před soudem čtena. Vyznívá z nich neobyčejně smělé balamucení, prošpikované citáty biblickými a náboženskými, hlavně však stálé vybízení „věřících“ k dalším příspěvkům na výpravy Kubečkovy. Pro rodiny Ant. Kabrta, Jos. Rosu a Jos. Brože ostane „apoštolská“ činnost Kubečkova na vždy smutně památnou. Přišly tím o poslední a jsou nyní zcela ochuzeni,

Po dvoudenním líčení, jemuž bylo přčetné obecenstvo přítomno, a jemuž předsedal rada zemského soudu p. Tomeš, položeny byly porotcům tři hlavní otázky znějící na zločin podvodu. Všechny tři zodpověděny jednohlasně přísvedčivě a soud odsoudil nepravého proroka do těžkého žaláře na 7 roků z ostřeného každý měsíc postem. Tak smutně skončila stavba kaple ve Rtyni. Kéž z tohoto křiklavého případu vezme si lid náš poučení a nevěří každému švindlíři.

Ctění rozumu za času francouzské revoluce.

Vůdcové francouzské revoluci měli za to, že mohou též uzákoniti nové náboženství, kteréž jmenovali ctění „rozumu“ a pak též ctění „nejvyšší bytosti“. Jaký bohopustý nesmysl tu provedli, lze nejlépe poznati ze způsobu, jakým toto své náboženství 9. listopadu 1793 po prvé před veřejností ohlásili. V tento den přišli členové pařížské obce s nesčíslným množstvím lidstva za hlaholu hudby a zpěvu do šíně národního shromáždění. Přivedli s sebou nejkrásnější nevěstku, kterou následoval zástup jejich družek. Množství toto vtrhlo do shromáždění a obklopilo sedadla poslanceká. Zástupce obce vkročil na vyvýšené místo předsedovo s nevěstkou, a zvedl závoj, kterým tato toliko zahalena byla, že stála zde tak, jak ji Pán Bůh stvořil. „Lidé, zvolal zástupce

obce neuznávejte jiného Boha nežli „rozum;“ zde ukazují vám jeho nejkrásnější a nečistší obraz“.

Po těchto slovích poklonil se zástupce obce před nevěstkou a dle jeho příkladu klaněli se jí předseda shromáždění národního ostatní zástupci a veškerý lid. Usneseno, aby se odbývala slavnost ku cti „rozumu“ v hlavním chrámě pařížském. Usneseno to bylo oslavováno zpěvem a tancem, jehož se účastnili i někteří členové národního shromáždění. 20. prosince, kterýžto den ustanoven byl za počátek ctění nového náboženství ve chrámech, odebrali se zástupci obce, národního shromáždění a úřadů do hlavního chrámu.

Jistá herečka, jako představitelka „rozumu“ byla nesena na stoličce pod baldachýnem do kostela. Paní v bílých oděvích a s trojbarevnými pentlemi před ní kráčely. Herečka, jako kněžka měla na sobě bílý velmi průhledný šat, na hlavě červenou čepici, byla nesena za zvuku hudby k oltáři, na němž se posadila. Za ní umístili ohromnou pochodeň, jež představovala světlo mudrctví. Herečka zapálila pochodeň. Zástupce obce vzal kaditelnici hořící, poklekl a podkuřoval kněžku. Podobná „bohoslužba“ rozšiřovala se mimo Paříž i ve venkovských okresích; leč s tím rozdílem, že místo hereček brávali slušné paní a nevinné mladé panny za kněžky na oltář. Leč tyto většinou k podobným kejklům jen násilím donuceny byly: jedny na oltáři stydlivostí omdlávaly, druhé tam i zoufalstvím umíraly. Netrvalo také dlouho toto ctění „rozumu“. Nepřáli mu někteří náčelníci revoluce francouzské. Danton jmenoval je maškarními průvody, kterými se nemá mařiti daremné čas. Robespierre pokládal ctění rozumu za pravé rouhání Bohu a chtěl je nahraditi ctěním „nejvyšší bytosti“. Ve schůzi Jakobinů jmenoval ctitele „rozumu“ atheisty čili neznabohy řka: „Atheismus (neznabožství) jest jen pro pány, kdežto pro lid jest ctění nejvyšší bytosti, kteráž bdí nad utlačenou nevinností a trestá vítězné zločiny. Lid, všichni nešťastní a utlačovaní mně přisvědčí; haněti mne budou jenom boháči a utiskovatelé“. Ctění „nejvyšší bytosti“ sice zvítězilo nad ctěním „rozumu“, leč netrvalo také dlouho a ustoupilo zase trvale bohoslužbě katolické. Znova se zařizovaly nové zvony, jelikož starých upotřebilo se na děla a peníze. Ostatky svatých, které dříve zahazovány byly, opět se shledávaly a zasazovaly do klenotů, z nichž je vybraly ruce zločinné. Z měst a vesnic, odkud národní shromáždění dostávalo na vozích biskupské čepice, kalichy a nádobí kostelní, přicházely zase průvody nábožných do svatýň nedávno různými kejklími znesvěcených a nyní opět svému prvnímu určení věnovaných. Danton byl usmrcen, že chtěl další vývoj revoluce zastaviti a soka jeho Robespierra udusila krev Dantonova, když vši mocí hleděl se domoci samovlády čili diktatury. Jejich nástupce a dědic revoluce byl Napoleon, k jehož prvním skutkům bylo obnovení bohoslužby křesťansko-katolické, po které lid toužil a již byl zanechal jenom za příčinou hrůzovlády, jež každého vyznavače a ctitele bohoslužby římsko-katolické smrtí pokutovala.

Kult marianský v mythologii starých národů.

Ze svých studií podává V. O. Třebický.

Celý starověk se všemi bájemi, jež jako ohromné velehory jej tížily, nebyl ničím jiným, nežli znetvořením pravdy náboženské a odnožím štěpeným, roubem klamu a výmyslu, těch pravd, jež Bůh sám prarodičům našim v ráji byl zjevil. („Mythologie má se ku zjevení jako květomluva ku psaní písmenkovitému; jsou to hieroglyfy, . . . jež svého vysvětlení teprve porovnáním dosahují.“ Dr. J. N. Sepp. p. 8. Das Heidenthum. Pohanské theorie jsou s původním zjevením ve spojení. Ib. p. 26. Mythologie národů jsou skutečné náboženské systemy, byť i ne zcela pravdivy. Ib. p. 8.) Že věta tato jest

pravdiva. dokazuje den co den vzrůstající studium mythologie u jednotlivých národů. Neboť mythologie není ničím jiným, nežli překroucením a různými výmysly, jež z bujné fantasmie toho kterého národa se vynořily, obohacným, znetvořením pravdy. (Křesťanství přineslo setbu nových ideí do světa a připojilo se nejdříve ku zjevení mojiššskému; avšak i v pohanství zachovaly se rozptýlené jiskry Boží moudrosti, které vydávají svědectví o světle pravém, jež od počátku v dějinách svítilo a v plnosti času konečně zjevným státi se mělo ku osvícení národů. Mythologie každého národa podává jenom fragmenty, které s ponětím náboženským ostatních národů spojeny býti musí, aby jeden celek utvořily. Ib. p. 10.) Z toho tedy vyplývá, že v mythologii respective v mythech, spočívá vždy zrnko pravdy, ovšem různými mnohdy i nesmyslnými a nerozumnými bájkami zastřené a zahalené. A důvodníme-li dále, poznáváme, jak velice jest důležité studium mythologie, aby poznána byla původní pravda. (Křesťanství nebude ve své katolické pochopeno, nepochopíme-li také jeho vztah k přirozeným náboženstvím středověku. Ib. p. 15.) Ovšem pro člověka, který má v srdci víru pevnou v jednoho pravého Boha, takovou, jak ji hlásá Církev Kristova, není třeba dlouhého a namahavého vyhledávání v mythech a bájích starých národů, tomu pravdu podává Písmo sv. a Církev sv., ale pro člověka, který v Boha nevěří, či lépe řečeno v Boha věřiti nechce, nebo snad se stydí před „vzdělaným“ světem, třeba jest hledati pravdu cestou obtížnou a namahavou v bájích a mythech — v mythologii. Že pak jest povinností i takového člověka hledati pravdu a pravdu nalezenou přijati a v ni věřiti, v tom shodují se všickni lidé.

Spočívá-li v mythech pravda znetvořená výmysly, plyne z toho, že pravda byla dříve a později přistoupila nepravda. A tato věta zase jest důkazem pro pravé učení Církve katolické o Bohu, ráji, prarodičích, tedy o pravosti celé její nauky.

Na doklad, až posud řečeného uvedeme výroky mužů, učenců na slovo vzatých. Že pravda byla před mythy, důvodí Frt. Filip Konečný (jak píše prof. Dr. Masaryk o katolické vědě a víře? Podává Fr. Filip Konečný Ord. Praed. Nákladem družstva „Vlast“. V Praze 1891. str. 51.) takto: „Mythologie je názor, který se od pravdy buď úplně uchyluje nebo ji aspoň velice svými výmysly zastíňuje; jest to zkrátka blud . . . Poněvadž blud jest úchylkou nebo dokonce negací pravdy, následuje, že pravda dříve jest než blud: nelze zajisté, abych se od něčeho uchýlil aneb něco popřel, co dosud neexistuje (není). Mythologie jest však blud, jak jsme slyšeli; proto předpokládá to, čeho jest bludem a následuje teprv za tím.“ A ihned potvrzuje zároveň učení Církve katolické o jednom Bohu, prarodičích řka: „Nemožno tedy, aby mythologie byla prvotnou formou náboženství člověčenstva, a nutno, aby jí byl její opak, totiž pravda, která v tom záleží, dle svědectví všech národů, že prvotnou formou byl monotheismus, že naše prarodiče ctili a věřili v jednoho Boha!“ Rhode (Die heilige Sage von Rhode. Frankfurt a. M. 1820.) píše takto: „Nemůžeme tyto staré zvěsti tak rozličných národů srovnati, o bozích, o původu světa, o stvoření a určení člověka, aniž bychom toto společné v nich nedoznali, aniž bychom jakousi vnitřní spojitosť v nich neshledali, která nás oprávnňuje k domněnce: že původně z jednoho pramene vyplynouti musily.“ Tento pak pramen, z něhož ony pověsti vyplynuly zajisté, jak každý rozumný dozná, byla pravda.

Když takto tedy alespoň poněkud jsme dokázali, že původně byla pravda a později nastoupil blud, jest jasno a patrnó z toho, že náboženství Kristovo, učení Církve katolické, jež jest jedinou pravdou, poněvadž přímo má počátek od Boha, Ježíše Krista, Jenž jest pravda věčná, musí alespoň ne-li z úplna, tedy poněkud nastíněno a obsaženo býti v pravdách a naukách, jež původně lidstvo přechovávalo, a že tedy alespoň poněkud i v mythech stopu učení Církve Kristovy naléztí musíme. (Proto také volá de Maistre: „Kdo nám vysvětlí mythologii tak, aby v ní všechny křesťanské pravdy obrazně obsaženy byly?“

Jedna z nezvratných pravd, již Cirkev Kristova stále hlásá, od svého počátku až na naše doby, již hlásati bude, ba musí, pokud trvati bude a již i jako článek víry svým milým synům a dcerám k věření předkládá, jest, že Maria Panna, Matka Spasitele našeho Ježíše Krista byla pannou před, při i po porodu (viz *Euchiridion theologiae dogmaticae specialis. Auctore Dr. Francisco Egger. Mariologia*), krátce, že zůstala v ustavičném panenství.

Je-li pravda to, co výše jsme pravili, musí také tato nauka, která jest hlavním motivem kultu marianského, tedy musí kultus marianský alespoň poněkud patrný a zjevný býti i v mythologii jednotlivých národů. A za tím právě účelem jsou napsány řádky tyto, jež na uváženou všem odpůrcům panenství a kultu Rodičky Boží a k potěše věrných ctitelů vznešené královny nebes podáváme.

Hříchem prvotním odvrátil se člověk od Boha. Harmonie, jež dříve mezi nimi vládla, byla porušena úskokem ďablovým. Člověk vyhnán z ráje. Rozum jeho zatemněn a vůle nakloněna k zlému. Pravda mizela a na místo, její nastupoval blud, jenž jako ohromné mračno zahalil všechny národy. Než přece Hospodin nevzdal se péče o lid. Vyvolil si národ jediný, národ židovský, jenž měl pravdu přechovávat i ochraňovat až do té doby, kdy mělo přijíti křesťanství a s ním zase pravda, jež potlačena byla lží, báje a mythy.

Uvažujeme-li o stavu národů před Kristem, můžeme tento porovnat se všeobecným spánkem, který jsa jako každý spánek bez rozumu a vědomí, tvořil a kouzlil ta různá odnoží pravdy, jak se nám jeví v mythech a kterou přijali národové ještě za času své bdělosti. Jedině národ židovský bděl a střežil pravdu, ovšem že ne vždy tak, jak bylo třeba. Když pak tento sen byl nejhlubší a spánek nejtvrdější, tu náhle povstalo křesťanství a volalo do celého světa: „hodina jest, abychom již ze sna povstali.“ (Řím. 13, 11.)

Kdo něco málo obírá se studiem dob minulých jež před křesťanstvím předcházely, kdo zkoumá ony rozličné systémy náboženské, jež před Kristem panovaly, doznati musí, že jak praví Silvestr Hestr (*Die allerseligste Jungfrau Maria IV. 20.*) „celé náboženství pohanské jest toliko spojením se nejvyššího z bohů se smrtelnými pannami, jež syny boží rodí, kteřížto pak jsou dobrodinci a osvoboditelé pokolení lidského.“

Než, přihlédneme-li k tomuto spojení blíže, co shledáme? Toto spojení objevuje se nám jako na nejvyšší nekalé, hanebné, hnusné, zkrátka takové, jaké jen obrazotvornost lidská ovládnutá odvěkým člověčenstva nepřitelem, hříchem, vytvořiti si mohla.

Charakter tohoto spojení jest hlavně dvojí: 1. Král bohů, nejvyšší bůh, neobcuje s bohyněmi, nýbrž vždy se smrtelnicemi a 2. potomstvo, jež z tohoto spojení (obcování) vzejde, jest osvoboditelem, dobrodincem a vykupitelem pokolení lidského.

Tyto dvě myšlenky, jež pozorovati můžeme v celém starověku, musí míti, dle toho, což nahoře jsme řekli, za podklad pravdu. A předmět této pravdy nemůže zajisté nikdo jiný býti nežli žena, ku kteréž již od počátku světa samým Tvůrcem poukázáno bylo slovy: „Nepřátelství položí mezi tebou a ženou a mezi semenem tvým a semenem jejím, onať potře hlavu tvou, a ty úklady činiti budeš patě její.“ (1. Mojž. 3, 15.) žena — panna, jež od proroků byla předpověděna a jež pravého osvoboditele, „Vykupitele“ pokolení lidského, Ježíše Krista, zázračným způsobem zplodila.

O podnětě tomto píše Tertullian následovně: (*Apologetikum c. 21.*) „Bylo předpověděno, že hrdina, jenž pokolení lidské polepsiti a poučiti měl, synem Božím bude, přece však ne syn, jenž by za jméno syn a za prostopápnosti otce svého se styděl a za svůj počátek děkoval krvesmilství, zneuctění sestry, po případě dcery, nevěrnosti cizí nevěsty a otci, kterýž se změnil v hada, býka, nebo ptáka nebo zlatý déšť. Pravý Syn Boží nezrodil se v manželství; jeho matka nepoznala muže. Chci vám tedy toto vysvětliti, abych tajemství Jeho narození vám srozumitelným učinil.“ V dalším pak

provádí Tertullian porovnání se sluncem. Při tomto porovnání pak podává podivuhodné vysvětlení o věčném Slovu, Bohu z Boha, světlu ze světla, jak vyznáváme v Kředu a pak pokračuje takto: „Tento paprslek Boha, jak předpověděno bylo, sestoupil na pannu a stal se tělem v lůně jejím; a Bůh-člověk, jenž se zrodil, jest Ježíš Kristus. Mohli byste snad říci, že tato báje jest podobna našim bájím; a pak nemáte proti jejímu přijetí docela nic namítati Avšak jenom strpení! již dokáží vám, jak božství Ježíšovo se dokazuje Ti z vás, kteří tyto báje vymyslili, aby pravdu, kterouž já vám zvěstuji, zničili, věděli, že Kristus přijíti musil.“ V následujících odstavcích dokazuje Tertullian, že všichni jak básníci tak filosofové pohanští čerpali z proroků starozákonních a na základě tom vzbudovali své báje a výmysly, pak píše následovně: „Jest čirá pravda, že tito (padělatelé evangelia — filosofové a básníci) vnknutím lživých duchů nalezli v knihách Písma sv. materialia, z nichž svoje falešné systémy vybudovali. Právě tito duchové otrávilí naše učení o spáse přemnohými přídávky. Ti jsou to, kteří množství bájí vynalezli jakožto nápodobení našich dogmat (která jsou . . .) aby oslabili víru, jež pravdě přísluší, a tuto víru samu sobě přivlastnili.“ Na to vylicuje Tertullian mythologii pohanskou jako parodii dogmat křesťanských a pak praví: „Co však přivéstí mohlo básníky a filosofy k takovýmto vynalezům, jež našim tajemstvím úplně jsou podobna? Což jiného, než právě naše tajemství, jež také mnohem starší jsou? Naše tajemství tedy musí v dalším čase jistěji a věrohodněji se jeviti, protože téměř se věří a za jisté pokládá, co pouhým stínem a otiskem jejich jest. Nemožno jest se domnívati, že by básníci a filosofové báje z úplna byli vymyslili. Neboť z toho by následovalo, že naše tajemství jsou otiskem toho, což teprve po nich zde bylo; a toto bylo by úplně proti všemu pořádku. Stín není nikdy dříve nežli těleso, a kopie není dříve nežli originál.“

Tímto způsobem asi hleděl Tertullian dokázati pohanům, že báje jejich nejsou ničím jiným nežli znetvořením pravdy křesťanské a tak tedy i tento starověký apologeta křesťanství potvrzuje naše mínění s hora uvedeně.

Nyní pak přistoupiti můžeme vlastní látce našeho pojednání a zkoumati mythologie jednotlivých národů starověku, abychom tak ještě více potvrdili výroky předešlé.

Všichni zkoumatele starověku shodují se v tom, že u všech národů byla rozšířena zvěst, že panna počne a porodí. Tato zvěst spojena pak byla s jinou veledůležitou, že přijde totiž Vykupitel, Spasitel, jenž stávající pořádek zvrátí a nový lepší zavede. (Syllabus p. 176: Národové odpovídají . . . že přijde Spasitel, obnovitel človēctva a oblažitel.

Očekávání osvoboditele bylo za starověku tak rozšířeno, že nevěřící Boulanger (*Antiquité déovilée* p. 66.) nazývá je všeobecně rozšířeným nesmyslem, jenž podporován byl ještě velikým množstvím nesrozumitelných, nejasných a záhadných věšeb. Ze všech pak těchto věšeb vyrozumívá Boulanger, že pro národy západní, jakožto místo narození Vykupitele pokolení lidského, naznačován byl východ a pro národy východní zase západ. (Silvestr Hestr p. 26.) S tímto podivuhodným očekáváním Vykupitele, jehožto vlastní prameny dle Tacita (Tacitus): Mnozí přesvědčeni byli, že v starých knihách kněžských obsaženo jest: že toho času se stane, že zmohutní Východ a vyšedši z Judee vlády se zmocní) a Suetonia (Suetonius (in Vesp.) píše: „Byla rozšířena v celém Východě starodávná a trvalá domněnka, že jest psáno v osudech, že toho času z Judee přišedši vlády se zmocní“) hledati dlužno jest ve starých knihách Židů, byla spojena i všeobecně rozšířena víra, že božský syn, jenž pokolení lidské vykoupiti má, zrodí se z panenské matky — z panny. Tak na př. Dr. J. N. Sepjs (I. p. 412.) píše o tom následovně: „Idea o narození Zaslíbeného z panenského lůna jest rozšířena po celém pohanství.“ A po několika slovech dále: „Jest to pevným článkem víry pohanské, že Vykupitel bez příčinění muže, čistou pannou zplozen býti měl.“ Než tato panna nebude pouze matkou Spasitelovou, ona

bude míti i účast v díle vykupitelském a bude podíl bráti i na kultu svého syna.

Popatříme-li ostřeji do tohoto všeobecného názoru národů předkřesťanských, mimoděk musí nám i na paměť přivedena býti ona místa Písma sv. u Mojžíše (Nepřátelství . . . 1. Mojž. 3, 15.) a Isaiáše. (Aj panna počne a porodí syna) ve kterých zmínka se děje o zaslíbeném Messiáši. Ježto pak tato místa bujně obrazotvornosti rozličných vykladačů a básníků za dosti učiniti nemohla, hleděli tito ukojiti obrazotvornost svou různými přidavky, jimž prostý lid nacházeje se ve stavu velice bídém, snadno uvěřil.

Prve nežli obrátíme se ku zkoumání našeho thematic, chci ještě uvésti některé myšlenky z poesie Vergilovy, v nichž jasně se zračí to, co národ římský a tedy zcela konsequentně i celý svět cítil a po čem toužil.

Tento veliký básník římský v jedné ze svých eklog a to IV. obírá si za hlavní myšlenku prorocství tak, že sv. Angustin, vzhledem k význačným vztahům, jež panují mezi hrdinou Vergilovým a Ježíšem Kristem praví: „Není na světě ani jedině bytosti, vyjma Ježíše Krista, k němuž mohlo by pokolení lidské zvolati:

„Tvým vedením, po naší-li jaká stopa zůstala zlosti,
zahlazená, a svět věčné bude hrůzy vyproštěn.“¹⁾

Než, vizme dále, jak tentýž básník zmiňuje se o matce svého hrdiny a jakou účast jí v díle hrdinově připisuje!

Již se i panna²⁾ vrací, i vrací se Saturnova³⁾ vláda,
již se nová rodina s nebe nejvyššího sesílá.
..... hle tvůj již vládne Apollo.
.....
Ontě⁴⁾ bohův si život získá

Bohumilé zrozeně, přírůstku⁵⁾ Jovův veleslavný!

Ze slov těchto patrně, že matka, jež za živobytí otcova, dle pohan-
ských zvyků a obyčejů docela nic neplatila a otcem naprosto zastíňována
byla, zastíňuje zde otce a to tak, že tento pro syna zůstává bájkou.

Než básník obrací zřetel i na panenské materství, jež tohoto slavného
syna světu darovati má, když píše

Již se i panna vrací

Ty příštímú jenom porozenci⁶⁾ s nímžto železné

¹⁾ Překlad vzat jest ze Zpěvů pastýřských P. Virgilia Marona jež v české verše uvedl Karel Vinařický. V Praze 1828.

²⁾ Pannou vyrozumívá zde Vergil Astraeu, zosobněnou spravedlnost, dceru Jovišovu a Themidinu, o níž byla báje, že za věku zlatého obývala mezi lidmi, zhrozivši se však v pozdějším věku železném různých nepravostí, opustila zem. Viz též Ovidius. Proměny I. v. 149. sg.

³⁾ Popis této vlády u Ovidia. Proměny I. 89—112.

⁴⁾ On tě, totiž onen porozenec (viz doleji), jenž s nebe seslán byl. Vinařický tento verš takto vysvětluje: „... básník těmito verši konečný směr zpěvu svého pronáší, věště totiž, že onen prvorozenec nového stvoření na konci úplného vyjevení věku zlatého, mezi bohy počten s jinými bohorovnými hrdinami nejvyšší hodnosti oblažené říše nastoupí.

⁵⁾ To jest bůh. Přírůstek Jovův neznamena zde nic jiného, nežli že nový člen v rodinu bohův, již otcem byl Jupiter, bude vpočten.

⁶⁾ Vinařický k tomuto slovu přičiňuje následující poznámku p. 46.: „Nechť míní ale básník kohokoliv, (nahore totiž praví Vinařický, že oním porozencem měl dle Servia býti Asinius Gallus, syn Pollionův, k jehožto počtě Vergilius tuto znělku napsal, jak vysvítá z nápisu: „Pollio“.) Patrněť zajisté, že i Římané tehdež očekávali brzké vyplnění prastaré věštby Sibyllinské o blažiteli lidstva, na kteréž podobná prorocství i jiných, zvláště východních národů ukazovala.“

dřív dokoná, a zlaté po celém světě povstane plémě,
ctná ⁷⁾ se Lucino přichyl;

Z dalších pak slov básníkůvých vyplývá, že nejsou to skutky hrdinovy, jež způsobí obnovu světa, až dítko božské životní dráhu svou nastoupí, nýbrž jen skutky malého dítko, jehožto ohromný vliv počne s jeho narozením. Pravíť:

Za tebe to věku oslavení, za tě konsula přijde
Pollio; a stkvostné ty měsíce kráčetí počnou.

Toto božské dítko spatří, jak celá příroda jím jest obrozena a jak had
znak to všeho zla bude zničen; podrobí si celý svět.

Dřív ale tobě, synáčku, beze vší úpravy země
dárky vydá: sem a tam bloudící břechtan a bakkar
a přívitou kolokasii ⁸⁾ k roztomilému akantu.

.
Pojde hadisko také, i porostlina jed chovající
pojde pak

Pohledi jak nade tím věku příštím veškeru jásá.
A skrocený zděděnými bude svět řídití ctnostmi.

Takovouto neobyčejnou důležitostí a ohromný vliv přepisovati malému nově zrozenému dítku bylo právě tak cizí mravům římským a pohanským vůbec, jako připisovati při tomto díle tak velikou účast matce, již starověk ignoroval. Než pátráme-li dále, shledáme, že jedno nezbytně vyžadovalo druhé. A básník sám nám totéž podává. Neboť, aby šťastnou matku, jež na loktech držeti měla toho, ježto očekávali národové, přioditi mohl slávou. a prvotiny slávy jí věnovati, líčí ve vznešených a nadšených zvucích radost a ples, jež povstávají z narození dítko božského a pak obrací se k novorozenátku se slovy:

Začni robátko malé, smáním poznávati matku:
dost nesnáze deset již snášela matka měsícův.
Začni robátko malé: rodičův koho neblážil úsměch,
stolcem jej ani bůh, ani bohyně počtila lůžkem.

Tímto končí Vergil svou báseň, v níž přibližuje se ku kultu Matky Boží tak blízko, jak jen pohanovi bylo možno. Číňané, a vůbec národové Orientu byli připravováni na kult mariánský chaldejskými tradicemi, jež dosti zřejmě o Matce Boží mluvily.

U Číňanů, jak praví Sepp, „povšechně jest rozšířeno, že všichni praotcové rozličných panovníckých dynastií z panen se zrodili. (Sepp III. 65. a Smitt p. 256 vyjadřuje totéž skoro týmiž slovy, řka: „Starí Číňané odvozují narození téměř všech praotců rozličných rodin, jež v Číně vládli z panen.“)

Představa o panenské matce osvoboditele pokolení lidského, nepřichází pouze v tradici, ale i velice četně v písemných památkách. (Veškeru literaturu dělí Číňané na 4 skupiny: 1. King. 2. Či. 3. Tsi. 4. Tsi (hlavně belletrie). Kingy, jichž jest 11. dělí se na velké (6) a malé (5). Šuking náleží mezi velké kingy.) Svati, mudrci, osvoboditelé národův zrodí se z panen. (Toto učení o panenských matkách velikých mužův bylo jenom důsledkem učení o zaslíbeném Messiáši. Hermann Smitt (Ur-Offenbarung p. 256.) v této příčině praví: „S učením o vykoupení (messiáši) souvisí také prastaré učení, jež panenství veliké přednosti připisuje, a všechny proslavené muže od panen odvozuje. Svati a mudrci, tak praví jedna z posvatných knih čínských Šuven

⁷⁾ Zde třeba upozorniti na originál, kdež jest slovo „casta“ což v našem spojení jistě asi znamená pannu, tedy lépe překlad by byl „čistá“ tolik co panenská Lucina. Básník ovšem řídil se metrem. Lucina, Diana byla sestrou Apollinovou.

⁸⁾ Bakkar, kolokasie a akant jsou příjemné a utěšené květy.

(Šu fen) byli nazváni synové Boží (synové nebes Tien-ci), protože jejich matky počaly je mocí z nebes. Kog yang-ci praví o tomtéž předmětu: „Svatý nemá žádného otce, neboť počat jest působením nebes.“ Jména pak oněch čistých pan, z nich svatí bez spolupůsobení mužů se rodili jsou rozličná: očekávaná krása, čistá panna, všeobecná blaženost, veliká věrnost, jež sama v sobě velikým šperkem jest. (Viz Schmitt p. 237.)

Nyní uvedeme některé zvláštní příklady. O Hoa-si matce Fo a vypravuje báje následující: Matka Fo-a nebo Fohi-a, božská Hoasi nebo Rahini, dcera nebes, procházela se po břehu mořském nebo říčním a usnula jemně. Tu náhle objala ji duha (Šang-ti) a hle! na konci dvanáctého roku povila syna, jenž tak krásný byl jako ona sama. Od této doby nazývala se Sui či hvězda nebes, avšak při porodu ztratila i život. (Uvádím dva auktory z té příčiny, aby se poznala nesnadnost překladu z čínských knih.)

Kniha Ši king vypravuje o matce Hoang-ti-ho následující: přednášela modlitbu a obět, aby zaslíbený ráčil přijíti, a mezi tím, co těmito velikými myšlénkami zaujata byla, vyslyšelo ji nebe (Šang-ti) a v tomtéž okamžiku ihned otrásl se jí nitro a naplněna bázni a hrůzou. Tak počala Hoang-ti a porodila, když čas její přišel svého prvorozeného) jako malého beránka bez ztráty panenství, bez námahy, bez bolestí a bez poskvrnění. Tak u Seppa III. p. 64. (Ši-king popisuje toto početí následovně: „Ona (Hoa-si) přednášela modlitbu svou a obět, aby vyvolený ráčil přijíti a mezi tím, co těmito velkolepými myšlénkami se zabývala, vyslyšel ji Sing ti a v tom okamžiku, na tomtéž místě zachvěla se v útrokách a byla proniknuta hrůzou a posvátnou bázni. Tak počala a porodila Hoang-ti-ho, když čas její přišel, svého prvorozeného jako nevinného beránka, bez porušení, bez vysilení, bez bolestí a bez poskvrnění. Nebeský div! Ale Saugti jenom vyslovil přání . . . a matka porodila.“ Tak u Schmitta 237.)

I Šing-Niu, matka úplného a dokonalého poznání (intelligence) byla pannou. Pověst o ní vypravuje následující: Šing Niu poje-la květ rostliny Lienohu, již na šatech svých našla, když koupala se v řece. Tu počala svatého syna, kterého i na místě početí porodila a ježž vychoval chudý rybař, než zachovala čistotu i když se matkou stala. Slava nevidaná obklíčila její hlavu. (Srovnej: Glauben, Wissen u. Kunst der alten Hindus. Von Niklas Müller. Mainz 1822. p. 315. a Barrow's Reisen in China II. díl p. 247.)

„Tento (o Hoang-ti-m) a jiné podobné zpěvy tak praví Schmitt Ši-kingu ku oslavě panenských matek a jimi zplozený synů božích nejsou dle pečlivých výzkumů jistého missionáře, který se starověkem velice obeznámen jest, ničím jiným nežli aplikování staré tradice jejížto stopy u nejvzdělanějších národů Orientu, ba až v samé Americ vedle mnohých jiných tradicí nalézáme.“ Řekové (Řekové o mudrci Platonovi vypravovali, že matka jeho Periktione obtěžkala působením boha Apolla) a Římané (Schmitt p. 257. píše o tom: „I u Řeků a Římanů, kteří své báje z Východu měli (a to jest též příčina, proč tyto dva národy jen mimochodem připomínám a zvláště jim v tomto pojednání místo nevykazují) přicházejí proslavení synové, které panny měli za své matky, či kteří nadpřirozeným způsobem počati byli.“ Tak na př. Romulus a Remus byli počati Iliou, jež zůstala pannou a Marsem. Plutarch o životě Numové praví: „Dle egyptského učení může panna bez muže z ducha sv. počíti“) rovněž měli podobné báje.

Poněti tedy o panenské matce, jak ze slov Schmittových vyplývá zachovalo se na základě staré tradice a tato stará tradice není žádná jiná nežli tradice, lépe však řečeno zaslíbení, jež později z pokolení na pokolení se tradovalo, jež učinil Hospodin našim prarodičům po pádu jejich v ráji. A ona žena, ona panna o níž vypravuje v čínské tradici, kdo může býti jiný nežli Maria Panna, matka Spasitelova, panna pannen, panna nejsvětější?

Poohlédneme se nyní k Mongolům. Mongolové ctí matku Šigemuni-ho jako pannu i po porodu a o Čingischanu (vlastně slul Temudžiu narozen r. 1162.) vypravují že počat byl pannou neporušenou.

Šigemuni či Xakia zvolil si vyvolenou ze všech panen, jež slula Ma-haenna za svou matku. Když tato klidně odpočívala sstoupil pravým uchem do jejího lůna a zrodil se z ní v překrásné zahradě. (Paulinus a Bartholomaeo píše takto: (Syst. Brahm. p. 158.) Budha narodil se z Mayy, jež jest bohyní, z myslí, z vůle panny bez tělesného obcování (complexu carnali) jak píše se v knize Sambhanam a Judhistoria, že synové Pandavu u Brahmanů uchem moci modlitby a bez obcování tělesného se zrodili.

„Mongolové, tak píše Sepp, (III. p. 68.) panenské matce svého pod-manitele světa Čingischana početí zázračné připisují, s dalších pověstí, že jakýsi protok ve jménu Božím svěřil mu vládu nad světem; a právě tato víra roznitila statečnost Mongolů k nezdolnému entusiasmu.“

Siamové (Siamci (kmen Thaí) v zad. Indii patří k plemenu mongolskému a jsou budhisté. Tonkinové (Tongking) rovněž z zad. Indii) a Tonkinové věří, že zakladatel jejich náboženství vlivem nebeským pannou byl počat aniž by tato pozbyla čistoty.

O Budhovi (Budha od slova budhi skr. rozum; tedy správně psáti by bylo se 2 d, avšak ustálilo se psaní toliko s jedním d. Budha=probuzený, osvícený. Více Ottův slovník naučný IV. 837.) vypravuje se toto: „Aby anděly a lidi oblažil, opustil sídlo bohů Damba Togar a sestoupil v lůno královské panny, jež slula Maha Maja, v září pětibarevného paprsku, a panna (sv. Jeronym (proti Jovinianovi) píše: „Indičtí gymnosofisté chovají tradici, že Budhu porodila panna“) ta počala, aniž by přestala býti pannou.“ (Sepp III. p. 58.)

U Indů osvoboditelem pokolení lidského byl Krišna o jehožto původu pověst vypravuje toto: Višnu (Sepp III. p. 40.) se rozhodl, že ku spáse pokolení lidského zrodí se z panny. A skutečně tak se stalo. Zrodiv se přijal jméno Krišna. Matka jeho slula Devaki, bohyně. (Vtělený jejich (Indů) bůh — mesias jest zvláště Višnu . . . Inkarnace Višnova stala prý se až potud devětkrát, na konec tohoto věkoletí se vtělí po desáté. Příčina však toho se vtělování je hřích. . . Pozoruhodna jest šestá inkarnace a osmá. V osmé jest jako Krišna pronásledován od zlého ducha . . . (Syllabus p. 177.)

O původu Kuru vypravuje se u Indů toto: Kura děd Erišnův svoji dceru Prithu či Kunti sestru Vasudevasovu dal králi Kuutbhogovi. Tato porodila jako panna ještě před svým zasnoubením s Pandu zázračnou moci své modlitby (mantra) Suryovi (a tentýž Suruya (Surya) obtěžkává nymfu tím, že sesílá k ní sluneční paprelek. Byl bohem světla. Schmitt p. 257.) silného Karna tímtež způsobem jak jej počala. (uchem totiž). (Sepp III. p. 49)

Maja (Májâ (skr. klam, šalba) od kmene mag šáliti. čarovati jest táž bohyně jako Venus calva od slova calvere klamati. Této bohyni byl zasvěcen měsíc máj, když totiž příroda svoji tvářnost zaměňuje a novým krásným rouchem se odívá (májová pobožnost) porodila jako panna svého syna Kamu. Rovněž Lakšmi byla pannou neobyčejné krásy, jež vystoupila z moře a porodila syna Kamu, aniž by ztratila panenství. Proto držívá v ruce Lotos na místě lilie jakožto odznak čistoty.

K porozumění těchto slovy dodatí sluší, že Kama (nejspíše slovo Kama má týž kmen jako heb. קַמַּיְתִי bažití, toužiti, nýti. Dále týž kmen je patrný v řeckém γάμος γαμέω a v něm. Bräutigam) byl inkarnací Višnu a Lakšmi, indické to Venuše anebo dle jiného poněti, že byl synem Majy.

Vikramadity ovi mocnému vládcí v Pendžabu bylo dáno toto zaslíbení: že tisíc let ještě může v nerušeném klidu na svém trůně v Ujjajini vládnouti, až božské dítě z panny se zrodí, jež jeho životu a vládě konec učiní. Tento totiž král prosil bohyni Kali (Kali bude též jméno Višnovo až tento po desáté se vtělí. „Po desáté přijde Višnu pode jménem: „Kali“. (Syllabus p. 177.) (čas) o nekonečnou vládu a o nepřetržitý běh života. Dlouho bohyně neslyšela proseb jeho až posléze dala mu nahoře uvedené přislíbení. (Sepp III. 55.)

U Japonců vypravuje se pověst, že bůh (slul Kekia či Kaka v lůně panenském počat býti musil, aby pokolení lidské od zkázy vysvobodil. Sepp. III. 69.)

Podle názorů perských zrodil se Mithras, (zkr. mihira, slunce, zedn. mihr=slunce a láska stsl. mir=světlo a svět. Též sluje tento bůh Mitra) bůh nového světla z panny, jež slula Mihr (Sepp II. 453). Jeho narození oslavováno bylo 25. prosince, kdy totiž národové objevení se božského světla očekávali. (Sepp III. 107. vypravuje o tomto následovně: „Učel stvoření jest zjevení velebnosti Ormuzdovy ve světě a jeho tvorům. V 6. časích či tisíciletích stvořil Ormuzd universum (svět) . . . Uprostřed časů stvořen byl člověk: ten však jsa sveden od Abrimana a zneuživ své svobody od boha odpadl a přistoupil ku straně zla. Jej aby opět svému stvořiteli navrátil a draku hlavu potřel objevuje se Mithas, vysvoboditel a spasitel a vůdce všech služebníků světla. On jest andělem světla . . .“ Peršané věřili ve dva principy dobra a zla. Bohem dobra byl Ormuzd, zla Abriman. (Viz Syllabus p. 105.)

O zrození Sosioše (Sosioš nazývá se obyčejně prorok na konci dnů (času) to proto, poněvadž dle perského učení (eschatologie) objeví se na jasném oři před světovým (obecným) soudem, aby ochránil spravedlivé) vypravuje se toto: (Zendav. III. 111. Zendavesta (zend=výklad, avesta=text) jsou posvátné knihy Zoroastrovy u Peršanů. V ní obsaženy jsou tyto knihy: Yaçna, Visperet, Vendidad, Yedžžáde a Bundeheš.) Na konci časů, kdy zloba a nespravedlnost mezi lidmi převahu měly, a zlo vrchu nabylo, objevuje se náhle a neočekávaně Sosioš, vykupitel syn panny a světový soud obdívá.“ Sosioš dle jiného podání (Zendavesta (Vendidad Farg. 19.) píše: Dáblíce a veškery jejich zámysly měly zničeny býti skrze toho, jehož zploditelkou jest pramen, totiž skrze Sosioše, vítěze, jenž zrodí se z vody Kanse Ošederbanu a Ošedermah, jež pocházejí ze země (vody) Kanse) zrodil se z Ošederbami (bami=zem, krajina mah=měsíc) a Ošedermah, jež povstali z vody Kanse (voda má vždy do sebe cosi panenského.) Na konci dnů měla tři děvčata koupající se ve vodě pojmouti čisté símě nového života a tímto způsobem Sosioše a jeho dva bratry poroditi, (tito budou proroci: Ošeder a Bami. Početí všech tří bude mimořádné Syllabus p. 177.) aniž by přestala býti pannami, (Zendavesta Bundeheš 34) O Zoroastrovi (Zoroastr (zend. Zarathustra pers. Zerdušt) domnělý zakladatel učení staroperského, jež uloženo jest v zendavestě. Krátký nástin jeho jest asi tento: Bůh dobrý jest Ormuzd, zlý Abriman. Na konci světa pošle Abriman na svět draka, jehož zničí Sosioš. Lidé budou blaženi) přívrženci jeho vypravují, že počat byl bez hříchu matkou svou, jež slula Dogdo (lactea).

V Egyptě objevují se Nupte, Isis a Hathor, jakožto životelky syna Božího. Hathor, jež ve File kojila Hora nazývá se bohyní, jež nebe a zemi svým dobrodiním naplňuje. A v kronice alexandrijské čteme toto: „Až po tento den neustal Egypt každoročně příchod panny a jejího novorozenátka v jeslích spočívajícího věřícím na odiv stavěti. Když pak král Ptolomaeus otázal se kněží po příčině tohoto zvyku, obdržel odpověď: že jest to tajemství, jež proroci svým otcům svěřili a tito dále je povídajice udrželi.“ (Text řecký u Seppa I. 413.)

Podobně věřili obyvatelé ostrova Haiti, že panna zplodila nedokonalější bytosť.

Aztékové vypravují o svém bohu válečném Huicilopotchlovi (báji tuto uvádí Sepp (II. 69.) následovně: Tula viděla totiž v chrámu se modlíc mlou kouli z pestrého peří vznášeti se vzduchem, lapila ji, přitiskla ku hrudi a byla požehnána. Netušíce toto tajemstvíplné početí své matky chtěli ji zavraždit, aby domnělá jejich hanba se nezjevila. A hle, v tom právě okamžiku, kdy úmysl svůj provésti touží rodí se Huicilopotchli) kteréžto jméno znamená tolik co brozný že zploden byl panou. (Pokr.)

Milosrdné sestry kongregace svatého Karla Boromejského.

Z neklamných pramenů sestavil Fr. Musil, farář v Žitvlicích.

(Pokračování).

Obě sestry stály střídavě 24 let v čele řádu, což dostatečným vysvětlením o jejich ctnostech a zásluhách, k tomu stkvělé účinky a pokroky. Ve 28 dnech, které byly mimo mateřinec, rozvíjela se ode dne ke dni větší působnost sester, dcer takových matek. Tyto nepřestávaly modliti se za ně a žádati Boha, aby byly naplněny známosti vůle jeho se vši moudrostí a rozumností duchovní, aby chodily Bohu ve všem se libíce a ve všelikém dobrém skutku ovoce vydávající a rostouce v známosti Boží, všelikou mocí jsouce zmocněny podle mocnosti a jasnosti jeho, ke vši trpělivosti a schovívavosti a radosti“ (Kol. 1, 9—11). Zachovávaly se přísně regule, kázeň svornost. Všechno v řadě províval čilý život.

Ze zámožných rodin plynuly dary hojně do pokladny chudých, a ku podivu, právě ta města, která před přijatím Milosrdných sester byla nejskupější k obětím, za krátký čas nejen závodila s druhými, ale i předčila nad ně. Z mnohých stran se prosilo, aby sestry tam najaly nové ústavy. Sester, služebnic lásky, přibývalo tolik, že byla s to mladší máť založiti od 1748—1761 nových domů osm a starší od 1743—1765 čtyři.

Jako ty dvě sestry *Jana* a *Henry*, narozená 1701, nábožně vychovaná, hned v útlém mládí měla ducha milosrdné sestry; šestnáctiletá oblékla roucho řehole sv. Karla a po dvou letech složila svaté sliby. Byla hned poslána do Lunevillu; tam rostla její horlivost a touha zachovávatí svatou regulu, ošetřovatí nemocné a zdokonalovatí se v nábožnosti. Že uměla dobře poslouchati, měla moudrou rozvahu, mírnost se statečností; proto uznalo se brzo, že jest hodna, aby velela. Odevzdána jí zpráva dvou domů. Naděje v ni kladena nebyla sklamána, Zachováváním pořádku a pokoje získala si vážnost obecnstva, lásku sester a chválu představených.

Po pravidlu nechává se každá sestra v správě domu, dokud povinnostem svým dobře dostojí. Dle toho máť *Jana* nikdy by neustoupila s toho místa, leč na místo vyšší. Bylo třeba nějaké k správě domu sv. Karla. Generalní přednostka, viděla *Janu* nejspůsobilejší k tomu úřadu velmi nesnadnému pro větší počet nemocných a sester, mnohý styk se státními úřady i spojení s celou kongregací i účast všeho, o čem se jedná v radě direktorů. Plnila ten úkol 23 let se vši věrností, obezřelostí, zevrubností a setrvalostí. Její správou blahobyt v domě sv. Karla velice se zvedl. Při tom nezanedbávala sebe, klášterní a bohoslužebné povinnosti byly jí nejpřednější. Nepouštěla se do přílišného vyjednávání a rozmlouvání, společenství a přátelství se světskými, nýbrž jen co bylo třeba; na nikoho nepodívala se, než s kým měla co jednati, a vždy vážně, a mluvila vzdělaně i prospěšně, čímž si získala úctu i těch, kteří hledávají vady na dobrých, zvlášt duchovních osobách. K svým námahám až unavujícím nežádala žádné úlevy a pomoci. Když se jí připomínalo, že nadmírným nešetřením sebe, uvádí své zdraví v nebezpečí, odpovídala, že by byla dost dlouho živa, jen kdyby dobře skončila běh života; život vezdejší, že nikterak nezasluhuje, aby člověk si hleděl jej prodloužiti takovým způsobem.

Když pobyla dvě léta asistentkou, zvolena za generalní přednostku. Toho se ulekla, znala důležitost i nebezpečí té důstojnosti. Ale bázeň silí. „Počátek moudrosti jest bázeň Páně“ (Sir. 1, 16). Měla podivuhodnou moudrost, s kterou uměla voliti nejspůsobilejší sestry, aby vodily jiné; pečlivě zkoumala žadatelky, mají-li povolání, dovedně vybírala sestry pro rozličné úřady

dle jejich povahy a schopnosti, rozčilené obezřele a obratně konejšila, sporné mířila, v mysli klesajícím důvěry vlévala, v povinnosti ochabujícím pomocnou ruku podávala, již odchýlené nazpět uváděla; statečně odpirala, když žádáno na ní úlevy proti pořádku a svaté reguli, a opírala se proti veškerým protivenstvím a nehodám, které se hnaly na řád; čemu pak zabrániti nemohla, přemáhala trpělivostí.

Trpělivostí překonala bolesti své choroby, která trvala přes dvacet let; neochabovala v povinnosti, nehledala úlevy, nepostěžovala si, než když bylo nejhůř. Při blížící se smrti zachovala si klidnou mysl, těšila sestry, ježto sama potřebovala potěchy; s ubýváním sil přibývalo jí víry, naděje a lásky, zvláště přijatím svátosti umírajících při vědomí až do skonání. Její touhy všechny směřovaly k nebi, kteréz její duši přijalo dne 31. března 1770. Tělo uloženo jest k slavnému vzkříšení v chrámu mateřince.

Následovala v úkol generalního představenství Maria Anna Jacquemartova (Žakmar). Narodila se dne 9. září 1721, její mládí bylo zoří krásného dne. Dospěvši 21. roku vstoupila do řádu. V noviciátě cvědčovala výtečně své povolání, zvláště statečností, láskou k chudým a stkvělými vlohami, proto byla připuštěna dříve k svatým slibům a představena nově zřízeným školním ústavům v domě sv. Karla. Stkvělé výsledky jejího vychovavacího způsobu u mládeže daly pokyn, aby byla povýšena na novicmistryni, potom na asistentku a po Janě Henry-ové na generální přednostku. Za 21 let svého dalšího života byla zvolena víckrát. V tom postavení rozvíly se její ctnosti co nejspanileji.

Z hluboké pokory měla se za poslední ze sester a zamítala pocty, které se jí prokazovaly valně.

Z něžné a účinné lásky byla všechna blažena, když jiným dopomáhala k štěstí, cítila blaho i bol sester, radovala se s radujícími, plakala s pláčícími; četla to v jejich srdcích, nečekala, až jí která svěří, co jí trápí, ale sama šla jí v ústrety s pomocí, s těchou, s povzbuzením.

Na veliké umění vládnouti vynaložila všechny prostředky, hlavně přímouf a prostnouf s bystrozrakem, jakého se dostává dokonale moudrosti. Přispůsobujíc se božské prozřetelnosti, které se klaněla, začínala rázně a pokračovala mírně poučováním, bedlivostí, tichostí pobádáním, setrvalostí, vždy v pravý čas, jakž jí nebem dáno rozeznávati. Jakož s horlivostí žádala od zdravých sester, aby svědomitě zachovávaly svatou reguli, takž se soucitnou láskou přispívala skličěným, útěchou churavým posluhou. Bylo znáti v té bedlivé představené láskyplnou matku. Říkávala, že pravá milosrdná sestra musí chovati v srdci neustále slova Syna Božího: „Můj pokrm jest, abych činil vůli Otce svého“. Jako na chlumu dokonalosti ničeho nechtěla, za nic neprosila, ničeho si nežádala, než jedině vůle Boží. Boha měla na zřeteli při všech činech, pracovala bez ustání o Boží oslavu.

Její vetché zdraví pracemi víc a více porušovalo se, sil vůčihledě ubývalo. Bůh jí potěšil vyplněním touhy, uviděla a objala bratry své, hodné knězi. Smrt, jakoby čekala na to shledání, hned kvscila, což citic nemocná, hned druhého dne požádala a přijala s žhavou pobožností svaté svátosti. Skonala blaženě jako asistentka generalní přednostky Klotildy dne 20. listop. r. 1791. V celé krajině mluvilo se o ní jako o světici.

Toho času za 140 let od smrti dobrotivého Chenvenela měl řád, jemuz dal základ, 51 ústavů ve 46 městech.

Klotilda Viardová narodila se roku 1723. Od rodičů velmi nábožných a dobrosrdečných nejpečlivěji vychovávané děvčátko rozvíjelo se v ctnou pannu jako poupátko v růži. Majíc srdce obrácené k Bohu, vřelou láskou obětovala se jemu vstoupením do řádu sv. Karla. V noviciátě rozněcovala se dále a dále láskou k trpícím, v nichž spatřovala Spasitele, zachovávala libou skromnouf a podvolnouf. Po dosažení tužby srdce svého, složení svatých slibů, poslána byla do St. (San) Die. Její lásce divily se sestry a hleděly na ni se srdečnouf úctou. Brzo svěřeno jí hospodářství domu, v tom

její vlohy a zásluhy ještě jasněji se zjevovaly; byla zavolána zpět do matrice. To světlo mělo býti postaveno na vyšší svícen, aby svítilo celé kongregaci.

Duchovní přednosta Tervenus jmenoval Klotildu s plným svolením biskupovým asistentkou ctihodné matky Jacquemartové a po šesti měsících, když tato po pravidlu odstoupila, zvolily ji sestry jednohlasně za generální představenou. Bylo to veliké štěstí kongregaci, že dostala tu podporu proti hrozící bouři. Zvolená hned jala se navštěvovati všechny domy řádu, všude sestry pobádala k stálosti a trpělivosti v nastávajících pokušeních a tísňích.

III.

Od počátku tvorstvo rozumem a svobodnou vůlí uadané vzpírá se proti Stvořiteli. Hned andělé mnozí vzbouřili se proti Bohu. „Stal se boj velký na nebi: Michael a andělé jeho bojovali s drakem, a drak bojoval i andělé jeho; i nemohli odolati, aniž jest místo jejich nalezeno na nebi“ (Zjev. 12, 7 8.).

Pobuřoval zloduch lidi v ráji proti Bohu pobízením, aby jedli z ovoce zapovězeného, sliboval, že nikoli neumrou, ale otevrou se jim oči, budou jako bohové, vědouce dobré i zlé. To neustále předstírá lidem: o s v ě t u, s v o b o d u, p o k r o k. A jak mnozí mu v tom povolují a napomáhají. Nikoli Boží zjevení v Cirkvi, ale jejich rozum a výmysl jest prý pravda, světlo. Ne Bohu se klaněti a sloužiti zachováním jeho přikázání, ale svou vůlí prováděti jest jejich svoboda a volnost. Hověti žádosti těla, žádosti očí a pýše života prý dává blahobyť, v tom záleží pokrok.

To všechno ve Francii teď sto let vřelo, až vypuklo v nejhroznější žár. Předběžně se naplnilo, co sv. Pavel předpověděl, že před poledním soudem „přijde odstoupení a zjeven bude člověk hříchu, syn zatracení, jenž se protiví a povýšuje nade všechno, co slove Bůh a čemu se děje pocta, tak že se posadí v chrámě Božím a ukazovati se bude, jako by byl Bůh“. (2. Thes. 2, 3. 4.)

Bezbožníci sestoupili se v spolek na podvrácení všeho společenského řádu a vyhubení všeho náboženství. Zmohli se, aby ty své záměry prováděli skutkem. Svrhli krále a uchvátili vládu. Zákonem zavrhli a zapověděli všecku víru v Boha. chrámy bořili a ohavili. V hlavním chrámu Páně v Paříži postavili na oltář obnaženou nevěstku a klaněli se jí jako bohyni rozumu. Kdo nechtěl říkati jejich přísahu neb dal dost málo znáti, že ctí náboženství a smýšlí pro krále, byl hned usmrcen. Aby se to dělo rychleji a hromadněji vymyslili a postavili gylotinu, kterou se odsouzení hlava ufala. Popravených bylo tolik, že krev proudila potokem. Stalo se tak i králi a královně a králově sestře, dopadeným na útěku; osmiletý králevic byl ďábelskou ukrutností umořen, ač celá rodina byla dobrosrdečná a neúhonná.

Nejvíce stráhli zuřivci po duchovních. Množství kněží, protože odepřeli od revoluce předloženou přísahu, bylo vyhnáno z vlasti bez všeho majetku, aby zápasili s nejhoršími svízelemi, jiní byli i na sta pospolu ukrutně povražděni, jakož za jedno odpoledne na začátku září 1792 v zahradě karmelitánského kláštera, kamž byli s třemi biskupy vyvedeni z kostela, jako zvěř postřeleni bambitkami neb ubodáni pikami od zbůjníků, též několika mladíků zkažených nevěreckou vzdělaností, vesměs horčících pekelnou nenávistí ke Kristu a jeho náměstkům. První byl od jednoho padoucha do tváře tat a jinými dovrážděn 78 roků starý arcibiskup z Arlesu Duleau (Diló), jenž volaný od modlitby vstal a předstoupil s rukama na prsa skříženými, když kněz de La Panonine zaň v oběť se vydávaje dříve přikročil.

Mezi vraždou šel vedle kláštera šlechetný dr. Brion, napotomní superior naší kongregace a generální vikář v Nancích. Uslyšev divoký křik, rachot zbraní a praskot střelby, otázal se nějaké ženy, která metla klidně před svým domem, co se to tam děje. Obavnice odpověděla lhostejně: „Nic, pane, jen popy udavují“.

Osoby slabšího pohlaví, panny se obětující službě chudých, nemocných a umírajících budou snad ušetřeny, aby dále milosrdně působily? Kdo páchá

ukrutnosti, nedbá cizího milosrdenství, nevěra nezná lásky. Dost na tom, že jest to náboženská společnost, jen na ně!

Jeptišky všech řádů byly zatknuty a vyzvány k bezbožné přísaze. Které nechťely přísahati, byly odsouzeny k smrti, neb uvězněny nebo vypovězeny ze země. —

Milosrdné sestry sv. Karla v Nancích musily z mateřince odejiti a řeholní roucho svléci; napřed představena Klotilda byla odvečena do Strasburku. Jen jedna, a to lékárnice Marie, odolala; předstoupila srdnatě před rotu a zvolala: „Vy jste mně to roucho nedali, nemáte mi ho tedy vzíti.“ Nechali ji na místě v řeholním obleku, jen čepec jiného způsobu musila na hlavě míti. Po všechem čas revoluce nechali ji působiti snad z bezděké úcty k její zmužilosti, neb spíš že se báli jejího umění, jakož nevěra plodí pověru. —

I ve světském obleku sestry působily, pobožně a milosrdně udržující se v jednotě pod správou asistentky Marie Augustiny Cordier (Kordié) s mnohou obtížností, neboť nepřátelé, kteří nenáviděli i stín nábožnosti, všude po nich slídili. — Útulek a pohostinství měly po nějaký čas v domě lékaře Henryho, jehož příbuzná potom byla generální představenou jejich. Přece však zlostníci vypátrali je a všecky, které mohli dostat, odveкли a uvěznili. Žalářem byl dům kajicnic čili Dominikánek. Se sestrami jiných kongregací tam Boromejky děkovaly Bohu, že je shledal hodné, aby pro něj trpěly, a tím se těšily. Jako rekyně, nehrozcí se okovů a smrti vyznávaly víru, když byly dlouho tiše a neochabně konaly skutky lásky.

Jinde než v Nancích byly sestry většinou jako rozptýlené ovce; skoro ze všech svých ústavů vypuzené nalézaly místo u svých příbuzných, nebo působili v cizině. Mnohé se uchýlily do Německé říše, jejich přijetí podnes odměňuje se jejich obětivými službami nemocným.

V mnohých městech, kde obecní úřadové nebyli tak zlí, sestry byly nechány ve svých domech. V jistém městě Lotrinska měšťanosta, ač kalvinec, nasadil všecko, aby naše Milosrdné sestry tam zůstaly. Měl za to vděk a lásku obyvatelstva. Ježto jinde světáctí lichváři, najatí vydríduchové a lehkovážné ženštiny sloužili pácháním neplech. Milosrdné sestry napínaly své síly jediné za božskou mzdu; skrovné prostředky, jaké v těch zlých časech mohly býti, nahrazovaly svou horlivostí.

Co zmohla jediná ta lékárnice Marie! Sama přenášela nemocné s lože na lože, nařizovala a hleděla, jak má se jim činiti, až se divil lékař, kterýž na dvě až tři hodiny vzdálený jen k téžce onemocněným býval zavolán. Nezlomná služebnice Boží a trpícího lidstva zemřela ve věku 82 let.

IV.

Bouře jakkoli prudká a dlouhá pomine, nastane jasno a ticho, povodeň se stáhne do prohlubin; všechna příroda oživuje. Člověk vyjde ze svých úkrytů na čerstvý vzduch a dá se do přerušené práce, hledí kde co pokázeno, aby napravil, co zameškáno, aby nahradil.

Francouzská vzpoura dobouřila. Krutovláda ustoupila vládě císaře Napoleona. Náboženství nabývalo svobody a rozkvětu a rozlévalo opět volné blaho. Boží světlo možno na čas zakryti, nikoli zhasiti. Milosrdným sestram též uvolnilo se. Bez mála 11 let byly bez matky a zevnějšího spojení.

Mát Klotilda Viardová byla po 16 měsících ze zajetí v Strasburku propuštěna a navracela se plná radosti a touhy po milovaných duchovních dcerách a nemocných do Nanc v noci dne 24. ledna 1795. Blízko Nanc u Blamontu o 5. hodině ráno na silnici náledím a sněhem hladké převrhl se vůz a dobrá máť padla na zem v tom okamžiku mrtvá. Byla pochována ve farním chrámu Páně blamontském. Od té doby nemohla žádná generální přestavená se voliti; rád však přece nebyl jako tělo bez ducha.

Po všobecném osvobození sestry scházely se jako rozptýlené ovce do

stáda, do střediště Nanc, aby obnovily veřejnou činnost. Jakousi tajemnou láskou hnuty, skupily se kolem sestry, dřívější asistentky Marie Augustiny a zvolily si ji jednohlasně za generální představenou. V den sv. Mari Magdaleny 1804 slavil řád své obrození. Všechny sestry, které z přinucení byly odložily řeholní oblek, přijaly jej zpět s nevýslovným plesáním z ruky svého duchovního správce Briona. Po té dojemně slavnosti rozešly se vyhledat, necht' byly prošeny nebo neprošeny, své bývalé domy, našly je předělané neb spustošené a zbořené a upravovaly byty a ošetrovny chudáček a churavců.

Bylať to práce vyžadující velikou obězřelost a námahu. Ústavy byly většinou o jmění oloupeny. Sester se nedostávalo, neboť mnohé byly zavražděny neb zemřely ve vězení, a jiné nebyly připraveny a vycvičeny.

Ale Boží pomocí všechny obtíže přemáhaly se. Scházely se dary a oběti štědrě. Pilnýma rukama k podivu i připravených o víru a necitlivých lidí rostly budovy nové, do hotových stěhovali se vítězně ubožáci v mateřskou péči Bohu zasněžených panen. Každá spěchala s radostí, kam ji poslala cti-hodná matka. Přibývalo jich, že mohly i nové ústavy ujmáti.

V Nancích byl dům nazvaný „Útočiště“, pro nevléčitelné churavce, trpící rakovinou a zlými vředy, padoucníci a vyraženinami i hanebnými neduhy a pro mrzáky. Tím sloužily jeptišky „Naší Milé Panny Útočištné“, a ten dům byl jejich mateřinec. V revoluci byl na celo zrušen, vyprázdněn a o nadace oloupen. Sestry sv. Karla ujaly se jej r. 1804 a obnovily. Dostávaly na každého ošetrovance denně toliko 45 centimů a s počátku nějaké zálohy, které ale od toho denního platu znenáhla se odrážely. I potom v čas drahoty a války nedostávaly nic víc, než jednu v největší nouzi 800 franků. Přece však vystačovaly a dům rozšířily až pro 500 ošetrovanců. Za málo let přikoupily si sestry z úspor a přičinění pole a zahradu za víc než 100.000 franků. Půl tuctu hrnecků s léky, s kterými sestra Eufemie začala, rozmnožily se na úplnou a nejdokonaleji spořádanou lékárnu. Podzemní chodba, kterou revolucionáři odvlékali dopadené oběti k zajetí neb k vraždě, upravena v průchod k bystrému potoku, v němž se chovaly pijavice.

Dále přibýly od roku 1806—1810 tři nové domy a k nim velikolepá nemocnice v Trevíru, dostatečná pro 500 osob, jeden z nejkrásnějších domů celé kongregace. Tamní sestry měly od roku 1813—1815 na starosti čtyři vedlejší nemocnice. Všechny byly obsazeny, že i na chodbách stála postel vedle postele. Na to bylo devět sester, ale všem ještě zbývalo času, aby vojínům tudy táhnoucím neb transportovaným podávaly poživky k občerstvení neb léky, nebo rány obvazovaly.

Nakaza usmrtila jednu novicku, jednu sestru a domácího duchovního. Víc než 50 sester zemřelo za ten čas v rozličných domech nakazou. Mezery hned naplňovaly neohrožené panny vstupující do noviciátu. Na ten čas byly sestry sprostěny povinnosti modliti se hodinky; vždyť ta služba lásky nebyla bez ustavičné vnitřní modlitby.

Zdar všech podniků naplňoval radostí srdce generální představené a vyváděl z něho nejvroucenější díky k nebesům. Její příklad horlivosti a setrvalosti uchvacoval všechny sestry jí se vši důvěrou a láskou oddané. Napadená velmi bolestnou nemocí, s neobmezenou trpělivostí poroučejíc se Bohu odevzdala jemu svou dne 20. června 1815. majíc věku 79 roků, z nichž 62 let přináleželo řádu.

Po ní nastoupila vrchní správu dne 8. srpna Augustina Henry-ová, její asistentka a vroucí účastnice v míru i žaláři. Ale nebylo jí dlouho zastávat ten úřad. Velmi zlou nemocí uchváčena dne 24. dubna 1816, „dokonavši v krátku vyplnila časy mnohé“. Moud. 4, 13.

Roku 1807 byla v Paříži při odbývání v Paláci generalní kapitoly všech ženských kongregací zanašejících se posluhou nemocným neb duchovním vzdělávaním chudiny, z rozkazu cis. Napoleona a dle dekretu ministra Chaptala, při čemž předsedala císařovna matka Leticia. Z trojho zasedání výsledkem byla žádost památným přípisem císařovny matky podporovaná shromážděných

šedesáti vrchních přednostek a jejich pomocnic, aby všechny ještě nepropadlé jejich chudobince, statky a důchody navrátily se jim; zároveň stěžovaly si na týráni a útisky správců nemocnic a žádaly pro sebe, aby mohly býti živý s úplnou volností dle svých regulí. Dekretem ze dne 8. února r. 1808 byly těm rozličným řádům vykázány podpory.

V.

Delší působnost vyměřena nastoupivší Celestině Bergerové, narozené v Lunevillu dne 31. května 1757. Po dvouletém noviciátě složila svaté sliby dne 22. února 1778.

V trdných dobách 1813—1815 byla představenou v Mezieresu. Vojsko navracelo se z Ruska s nákazou. Kteří ušli smrti bojem, mrazem, hladem, šli jí tu vstříc. Onemocnění byli rozloženi po nemocnicích a soukromých domech. Jeu v Mezieresu bylo 1500 mužů. Ošetřovalo je čtrnáct sester. Dvě neustále pracovaly v lékárně, čtyři rozdávaly léky. Několik sester ošetřovatelek bylo též na lože uvrženo, avšak obezřelostí představené nebyl žádný nemocný zanedbán, jakož po ten všecken čas nebyl žádný mrtvý vynešen z domu, aniž byl by od sluhů zaobalen a od sester zašit. Někdy bylo naloženo na vůz hromadně 20 až 30 mrtvol. Zbylo-li po kom něco peněz neb jiného majetku, bylo uloženo, aby se odevzdalo jeho příbuzným. Mimo to projížděly pořád vozy plné chorých do jiných měst; i těm podávaly sestry polévku neb co jiného k okráni.

Když r. 1815 bylo město Meziéres obleháno, představená a druhé sestry nedaly se vyrušovati v klidném prokazování lásky. Bombardování trvalo dva měsíce. Když byl i klášterní kostel rozstrílen, sestry utekly se s Nejsvětější Svátostí a s milými nemocnými do sklepa; v ten prostor si uzavřely službu Boží i lidskou, jakož lásku k Bohu a bližnímu ve své srdce.

Takto vycvičena a osvědčená Celestina byla zvolena k správě celé kongregace. Jako generální představené připadl nový úkol velmi těžký, ale tím záslušnější.

V Maréwillu (Marevij) tři čtvrtě hodiny od Nanc měli od r. 1749 až 1790 bratři křesťanských škol též správu kázně a blázince. Revolucionáři osvobodili žáky od učení a kárance od nápravy. Blázny prohlásili též za svobodné občany, ale ponechali je za závorami a odevzdali v péči lidem, kteří dle svědectví vypravovatele svou majetnost pilně zlepšovali, kdežto ti ubožáci odcházeli do lepšího života.

Když zlovolná šílenost vystrízlivěla, pomýšlelo se citlivěji na nešťastné choromyslné. Nebylo znáti, že by jich bylo ubylo, a jejich život v domech, kamž byli přijímáni za plat, byl svrchovaně bídný. I v Maréwillu nebylo lépe. Vidělo se, že pomoci není, než duchovními řády. V Maréwillu vložena důvěra v sestry sv. Karla, kteréž v Meriésu takové opravy se dočinily. Sedm departementů společně zřídilo pro šilence vyhojitelné i nevyhojitelné léčebnu a opatrovnu v Maréwillu, k čemuž město popustilo dům. Roku 1818 odevzdán dům se vším, co vůkol k němu náleželo, milosrdným sestrám. Generální představená Celestina ujala ústav smlouvou, že sestry budou dostávati na každého chovance denně šedesát centimů výživného a deset centimů na stavební výlohy, tento přídavek ale po dostavbě odpadne. Na začátek k zařízení čeho třeba obdržely zálohu, která znenáhla se odrážela od denuího poplatku.

Nájemci zůstavili sestrám dům v tom stavu, jak do něho přišli. Co porídili nábytku, vzali s sebou. Sestry neměly ani stůl, musily jísti na prknech složených na zemi. A kdyby bylo jen to. Lecos scházelo na oknách, dveřích a podlahách. Část domu byla vyhořelá, a do pustého zbytku vrážel rozpadlou střechou vitr a dešť. Choromyslní leželi jako hovádka v nečistotě v tmavých místnostech až po krk v shnilé slámě, oděni sotva do polou starými hadry, rozežraní neřádým hmyzem. Kteří byli pro zuřivost spoutani řetězy, zranili se, až se jim nadělalo boláků plných hnisu. Mnozí měli noby mrazem

a jiní požárem zmrzačené a necitelné. Hladové krysy užíraly mrtvolám oči a nosy.

V domě bylo na 300 šilenců bédou a trýzní rozeštvaných až hrůza. Dalo se mysliti, že slabým pannám bude nemožno neb aspoň nebezpečno ošetřovati ten lid. Bude to zapotřebí nějaké opatrnosti, trpělivosti a dobroty. Předě všim nutno ustanoviti vhodnou přednostku. Moudrá Celestina vybrala takovou. Byla to Eufrasie Berntrantová; podařilo se jí se sestrami ovládati statečností, rozhodností a mírnou přisností myslí těch zbůjných a rozervaných tvorů do té míry, že jim sloužily s plnou bezpečností a bez vší výtržnosti jako obyčejným churavcům. Důkazem toho jest, že zemřelé materi Eufrasii chovanci sami postavili pomník s nápisem, který vymyslili.

Kdo přišel za deset let do blázince, podivil se, co všechno sestry dokázaly, a jak moudře, ač jednoduše, domácnost spravují. Tím skrovným příjmem 60 centimů na den opatřily všechny šilence stravou a oděvem k úplné spokojenosti úřadů a vydržovaly lékaře a lékárnou; zálohami opravily spůstlý dům, všechny dluhy zaplatily a ještě nastrádaly; za 200.000 franků dům přestavbami rozšířily a za 100.000 franků koupily vedlejší polnosti a zahrady. K tomu měly v domě všeho plno a chrám Páně vlastní obětivostí vyzdobený.

Celestina Bergerová dokonala záslubami bohatý běh života dne 16. října 1827 jako asistentka matky Eufemie Marteau (Martó).

Tato narozená dne 11. ledna 1757. ujala dne 2. července 1822 vrchní správy a byla 1825 znova zvolena. Uměla zdravou soudností výborného vnitřního zřízení řádu užiti. tak že netoliko dosavadní ústavy zdokonalila a rozšířila, ale i nové založila. Svítla jasně všelikou ctností, úplně oddaná Bohu, jemuž se zasvětila, a pro nějž se zřekla světa hned v dětství. Byla k chudým a nemocným bez míry dobročinná a úslužná, ke vší oběti ochotna. Poražená cholerou, přijímala své trápení z Boží ruky jako poslední průkaz lásky, prostředek k dalšímu očistění duše své pro věčnou blaženost. Neustále se zabývala s Bohem a říkala: „Ty jsi Bůh srdce mého a díl můj na věky“. (Žalm 72. 26.) Vůči smrti se posilňovala a těšila pravdami, kterými připravovala umírající na poslední cestu. Dne 31. srpna 1832 vešla ve věčný odpočinek od boku matky Placidy Bellangerové, když byla déle než 55 let sloužila nemocným a umírajícím.

VI.

Placida jménem i skutkem tichá, dobrotivá, líbezná, narodila se v Toulu 1762. Nábožná dívka a spanilá panna, vzbuzovala vznešené naděje. Roku 1781. vstoupila do řádu a odbývala noviciát v St. Dié, tam se navrátila, když 1784 v Nancích složila svatou profesi. Byla celému domu radostí a chloubou, jako drahá perla všelikou ctností se stkvoucí, jako spanilá květina, jejíž přirozená lepostí milostí Boží velebně se rozvíjela. „Síla a krása oděv její“. (Přisl. 31, 25.)

Byla postavou malá, ale veliká vlídně vážnou tváří a mocným zrakem pod čelem vždy jasným a přímým; rozvážná bez váhavosti a rozhodná bez kvapnosti, mírná jako dítě a statečná jako rek, že by o ní mohlo se říci: „Se lvy hrála si jako s beránky v mládí svém (Sir. 47, 3.); s chudobnými a trpícími měla útrpnost, jako se stádem bez pastýře a pastvy, jako Spasitel s lačným lidem na poušti. (Mark. 6, 34.)

Odvracela se od veselí a odpočinku a vyhledávala práce, vyhýbala se přednosti a úctě, byla pro sebe chudá jako služka, pro jiné bohatá jako kněžna, příliš vznešená před sebou, aby co zlého spáchala, prostá před Bohem, aby myslila neb se chlubila, že jest již dost dobrá. Jí přísluší chvála, kterou kdosi napsal o sv. Remigiovi: „Nadpřirozené ctnosti v sobě rozvila tak rozmanitě a bojně, že málo kdo měl některé, jako ona všechny“.

Jistý slovatný spisovatel podal ve veřejných listech několik črtů prý z tisíců vybraných ze života sestry Placidy; dlužno je i tuto uvést v záměst.

Jednoho dne zatlučeno na dveře kláštera v St. Dié. Placida, nejmladší:

sestra, otevřela a spatřila divou tlupu revolucionářské luzy, předstoupila a zvolala: „Nevstupujte!“ Studem zaražení ustoupili; hned však za hanbu si pokládajíce, že ustupují bezbranné panně, hrnou se do domu a hledají představenou. Placida jde s nimi jsouc plna úzkosti o velebnou matku. Ta se objevila, ihned vytasena na ni šavle. V tom okamžiku Placida vskočila před matku, aby jí svým tělem kryla. Rána padla na její tvář, až dáseň rozřezala a zuby přerázala. Jizva zůstala až do smrti.

Pohledem na nevinnou krev skrotli surovci, v jejich srdcích ještě zbyla jiskra soucitu. Ustali od pronásledování sester, prokazovali jim vážnost a dovolili jako se zápolnou humanitou ošetřovati nemocné v domě, ale jinde nikde. Z té příčiny drželi sestry v jejich vlastním obydlí tři měsíce jako ve vězení. Postavili k východům stráž, aby žádná nemohla ven. Ale pod domem byly podzemní chodby, druhdy zlosynů průchody a skrýše k páchání skutků temnosti. Těch užívala Placida ke konání skutků světla. Když byla po celý den sloužila nemocným doma, večer se přestrojila za prostou děvečku, dala se na tmavou cestu, aby v městě chudáky a churavce vyhledala a jim poskytovala potěchu a pomoc. Navracela se touže cestou do nemocnice, aby po krátkém odpočinku dále prokazovala milosrdenství. Nezřídka byla na svých vycházkách přepadena, ale Bůh ji vždy ochránil od rukou nešlechtných. Jednou ale přece byla by málem se stala obětí své horlivosti. Nepřátelé zvěděli o její odvážlivosti, bylo přikázáno ji popadnouti, jakmile vystoupí z podzemní chodby. Přišla, ženou se po ní, ale ó div! utekla, „duše její jako pták vytržena jest z osidla lovců, osídlo zetřeno jest a ona vysvobozena“. (Žalm 123, 7.) Prokřikli: „Ať žije republika!“ a ona odpověděla: „Ať žije Bůh!“

Od té doby oslavování Boha v jejím hrdle zaráželo je jako meč dvojostrý v ruce její. (Žalm 149, 6.). Vysadili cenu na její hlavu, aby byla připjata na čekan, „strom svobody“. Ona ale se připoutala k stromu kříže a prosila božského Mistra za posilu kterouž by pro něj a ubožáky dále žila nebo umřela, jak jemu se líbí. Vycházky své činila i dále každé noci, jako Judith v zápase se smrtí, i vyrvala jí často chudobnou matku, neb jediné dítě, neb jiného, na nějž kosu napřáhala, a sama zůstavši netknuta, navracela se pokojně do svého bytu. Zajisté věděla, co říkal sv. Karel Boromejský: „Bázeň nasaditi život ještě žádného mučedníka církvi nedala“. Když byl tázán ten světec, jakou příčinou mor naposledy bývá v domě těch, kteří vždycky bázlivě se vzdalují, odvětil: „To pochází nejspíš z opatrnosti těla, která po řeči apoštolově jest smrt“.

Úsilí světa i tu musilo konečně ustoupiti křesťanské lásce, dostalo se jí volnosti. Placida rozlévala svou horlivost na všechny strany, avšak nikoli přes hráze rozvahy.

Ústav byl skoro na celo vydrancován, zásoba stačila s těží na denní potřeby 25 franků. Co jest to mezi tak mnohé? Sestra Placida zavěsila si na krk hrubý pytel, vzala do ruky hůl a chvátala ode vsi ke vsi, ode dveří ke dveřím, žebřela pro ubožáky Kristovy. Její medosladké řeči, dobrotou planoucí tváří nelze daru odepríti. Každého dne vrátila se hojně obdařená; za málo dní byl pojištěn příjem 600 franků.

Po úmrtí představené v St. Dié 1807 byla Placida, jakožto nejvýbornější z výborných sester jmenována nástupkyní. V tom novém jejím postavení říkali jí lidé matka chudých, z povědomé příčiny, a v okolí „moudrá sestra“, že uměla strojiti léky, jejichž účinek byl podporován důvěrou toho horského lidu, že vycházejí z tak čistých a laskavých rukou.

Někdy bylo představené Placidě napínati síly jako v mládí.

Město St. Dié jest ověněno horami, z kterých řinou potoky do údolí a činí je půvabné a úrodné. Kdysi se zedmuly až na povodeň. Voda se valila s hukotem do ulic i k nemocnici. Co činiti? Vlny vstoupají, brzo nemocné zasáhnou a odnesou. Ba nikoli, odnese je láska. Placida pádí k postelím, nemocného chopí, vezme na ramena a zachrání. Všechny sestry činí po neohrožené matce.

(Pokr.)

Zázračný rabbi ze Sadagory.

(Upomínka na černovický krach.)

Přelíčení před videnskou porotou pro nesmírné černovické podvody jest dosud čtenářům v živé paměti. Byla v něm častěji zmínka o „Wunderrabbim ze Sadagory, města to hodinu od Černovic vzdáleného. Nikdo si nedovede představit, jak velikého vlivu rabin tento s přívlastkem zázračný po celém okolí požívá. Jeť on jakousi velmocí, na niž musila zřetele vzíti i vláda, což nejlíp vysvítá z toho, že berní inspektor při výměru daní z příjmů u rabina toho viděl se jaksí nucena, přimhouřiti nejen oko jedno, nýbrž obě dvě.

Pravověrní židé, zvaní Chassidim, kteří mezi židovským obyvatelstvem v Bukovině tvoří většinu, mají k němu neobmezenou úctu, ba mají v něho víru přímo slepou.

Asi před sto lety polský žid Israel Baalšem stal se zakladatelem Chassidim, t. j. pravověrného židovstva, ustanoviv jaksí za článek víry: slepou víru a věrnost rabinovi. A na tomto článku víry pravověrní židé drží s pevností opravdu židovskou, nazývajíce rabina svého korunou, ozdobou a světlem všehomíra. „Katechismus židů Chassidim učí, že komu se podaří ve spojení přijíti s rabbim, má se pokládati za šťastného smrtelníka, jehož oči budou osvíceny, jeho zrak bude dosahovati do daleké budoucnosti a bude zřítí Boha svého tvář v tvář. Kdoby ale rabbiho podporoval penězi; tomu budou všecky hříchy odpuštěny, protože dary rabinu u Boha mají cenu stejnou jako oběť. Kdo rabinu přinese dar, tomu nestane se žádná nehoda; dáti mu peníze, jest nejlepším prostředkem dospěti ku pravé víře. Tak učí jejich katechismus do dneška navzdor všem železnicím a telegrafům a vši novověké kultuře. Těchto židů Chassidim jest mnoho tisíc, jsouce rozšíření až do Ruska a tito mají svoji viditelnou hlavu ve W u n d e r r a b b i v Sadagoře, kterýž dovede výtečně z hlouposti lidské těžiti. Mnohý proslavený advokát mohl by si gratulovati, kdyby jen tisícátý díl měl přízně, kolik jí u židů má rabin sadagorský.

„Wunderrabbi“ přijímá své hosty v paláci s přepychem všemožně upraveném, jsa stále obklopen čestnou tělesnou stráží domácích důstojníků a důvěrníků, kteří od žadatelů audience přijímají visitky v podobě bankovek. Každý se cítí šťastným, podaří-li se mu vniknouti až do svatého stánku rabina. Mezi tím co wunderrabbi k hostům natahuje dlaň, aby na ni kladly se peníze, pochopové kolem něho dělají reklamu. Rabin běže za vděk též zlatem, stříbrem a drahokamy, jež se mu od jeho ctitelů z Ruska, Haliče, Bukoviny, Rumunska atd. darem posílají.

„Požehnáni Boží spočívá na tvém domě,“ šepce rabin k dárci a srdce směje se mu pohledem na lesknoucí se zlato.

V hedvábí a sametě vyšívaném drahokamy a zlatem vykračují si domácí wunderrabbiho, anebo projíždějí se ve skvostných povozích ulicemi města mezi lidem, jenž v nouzi a bídě hyne.

Wunderrabbi je člověkem duševně obmezeným, ale při tom přece vychytralým a lakotným a takový vládne tím lidem. Tisíce lidí putuje k němu zdaleka, aby dýchali s ním co svatým tentýž vzduch, a aby u něho rady si vyprosili ve svých potřebách. A ti dvorní šaškové kolem něho jsou vesměs drbanými chlapy. Těch, již přicházejí z daleka, aby světce užřeli, tak jen zhola do jeho stánku nepustí. Teprv po dlouhém prošení a mnohém tajem-nůstkářství dělají, jako by se za ně chtěli přimluvit, že to zkusí — půjde-li to atd. a za drahé peníze podaří se jim to. Právě tyto okliky a to tajem-nůstkářství tvoří jakési kouzlo kolem žida. Wunderrabbi musí kolem skrání míti svatozář, aby celý ten švindl nebyl vyzrazen. A potom mohlo by třeba některému jinému, ještě drbanějšímu židu napadnouti, dělat mu konkurenci.

Všecka moudrost wunberrabbiho zakládá se na hlouposti lidské, a na drzém čele. Kdo umí tohoto dvojího využití, „der is a gemachter mann,“ ten udělá štěstí a tím též wunderrabbi stal se v okolí mužem nejzámožnějším a nejmocnějším.

Běda tomu, dá-li rabbi někoho do klatby, řekne-li: muž tento je mým nepřitelem, jej nesmíte voliti do obce, do sněmu, a do říšské rady, jeho kukuřice, jeho žito, jeho pšenice, jeho kořalka každému kdo se jí dotkne, přinese neštěstí: pak nikdo neopovázá se od něho něco koupiti, a každý vyhýbá se mu, jako morem nakaženému. Tak, abychom i příklad uvedli, vyřkl wunderrabbi před několika lety kletbu (Cherem) na statkáře barona Mustacu v Sadagoře a nikdo od něho nekoupil ani zrna obilí, a ani litr kořalky. Sadagora leží vlastně na půdě velkostatku, kdež židé vydobyli si právo vystavěti synagogu. Na zemi před synagogou chtěl velkostatkář dát postaviti veliký kříž. Tomu wunderrabbi nechtěl připustiti. Uminil si šlechtice zničiti a to nikoliv prachem a olovem, nýbrž 18 cm dlouhým a 6 cm širokým papírem. Dal totiž na všechny rohy města nalepiti plakáty, na nichž prohlašuje se „cherem“ t. j. kletba na pivo a kořalku barona Mustaci, Něco podobného nesmělo by se nikde jinde v Rakousku státi. Avšak v Haliči a Bukovině možné je všecko. Ačkoliv již císař Josef II. tento cherem zakázal, praktikuje wunderrabbi svoji kletbu bez ohledu na zákony dále. Kletba wunderrabbiho sahá i do hrobu. Kdokoliv by kletbou stíženému něčím posloužil, upadá do kletby sám.

Před několika lety vyřkl wunderrabbi nad jakýmsi chudásem též kletbu. Mezi tím časem zemřel mu syn student. Proto že se otci jeho každý žid jako prašivci vyhýbal, nechtěl mu na hřbitově židovském ani hrobník vykopati pro syna hrob. A tak musil otec sám chopit se motyky a vykopati hrob a sám si ho též pochovati.

Cherem nad baronem Mustacim sepsán byl wunderrabbim v židovské hanýrce, jež tuto podáváme v překladě:

! Hlas kletby vám oznamuje !

!!! Pivo a šnaps nepijte !!!

Bratři naši, synové Israele, obyvatelé Sadagory! Otevřte oči a vizte, v jakém soužení nalézáme se, protože naše příbytky baronu Mustacovi zaprodány jsou. Ačkoliv on sám je hodný a dobrý, nechává se nicméně od jeho špatných rádců: Galora a Parolly, ku špatnostem naváděti, aby nás ze příbytku našich vyhnal. Dal si všecka prázdňá místa ve městě (při zakládání katastru) připsati. Ano i místo „Bet Hamedrasch“ před synagogou je jeho. Kdož ví, nedá-li si na něm postaviti kříž na našem sv. místě? Zdaž může horšího znesvěcení býti? Ano i pastvina, na níž náš hřbitov stojí patří jemu. Rádce jeho Parolla stal se starostou města a ten mu vydal všechny listiny. A jelikož rada města je mu ve všem po vůli, musíme si sami pomoci. Proto zapovídám svému lidu pivo a kořalku od barona píti a prohlašuju obé za stejně nečisté jako vepřové maso na tak dlouho, dokud se s námi nevyrovná. Nechť každý ve jménu Božím k nám se připojí. Sladce bude každému, kdo nás uposlechne a požehnání Boží na něho přijde.

Kdyby ku př. četníci tuto slataninu s nároží ulic strhali, tedy to neplatí, kletba trvá dále. A kdyby politický úřad desetkrát řekl, hloupi lidé, nevěstejte si toho. Stalo se též, že c. k. komisař dal ty papíry strhati, avšak wunderrabbi dal do klatby i komisaře. A co se stalo? Jelikož všechny hospody a putyky v Haliči a Bukovině jsou v rukou židů a sedláci jen pijou od židů, nemohl baron Mustaca prodati ani hektolitr piva ani kořalky. Byl by býval zničen a proto musil se s wunderrabbim vyrovnati po dobrém, aby kletbu s něho sňal. Musil slibiti, že před synagogou nedá nikdy postaviti kříž. Tak slavil wunderrabbi vítězství nad křížem.

V Sadagoře byl též jistý počet židů pokročilých, kteří to otrocké jho wunderrabbiho těžce nesli, avšak wunderrabi právě proti těmto zahájil neúprosný boj, až je všecky z města vyštval. Většina židů v Sadagoře a okolí

jsou chudší a proto i na rabbim závislí. Každý o ten kousek chlebička se třese a proto i poslouchá slepě.

Tím se též vysvětluje, proč wunderrabi ze Sadagory nemusil k porotě do Vídně za svědka a proč při jeho ohromných důchodech berní inspektor netroufal si na něho uvaliti nepatrnou daň z příjmu.

D r o b n o s t i .

Novináři a jejich kritikové. Anglický jedeu odborný list ilustruje kritiku, kterou si žurnalisté častěji musejí dát líbit, následující rozmarnou historkou. K redaktorovi jednoho velkého listu přišel onehdy pán, jenž se mu představil jako obuvník A., a usednuv v nejlepší redakční lenošce počal: „Váš časopis nalehavě potřebuje oprav. Měli byste mítí více lokálek. Různé zprávy měly by by být sázeny větším písmem. Pak více původních telegramů a především lepší tisk a silnější papír. Neposkytujete dosti látky a to, co podáváte, není to pravé. Mimo to jest váš časopis příliš drabý. Vaše názory o židovské otázce jsou naprosto zvráceny a postavení vaše vůči sazbě Mac Kinleyově jest nesmyslné. Pravím vám to všecko, poněvadž přju vašemu podniku zdaru a mluvím k vám jako přítel. Já sám nejsem abonován na váš časopis, ale čtu jej někdy u svého přítele a poněvadž jest časopis veřejným podnikem, nenahlížím, proč bych neměl mítí práva pronášet kritiku. Já nikdy neodmítám rady, naopak jest mi vždy velmi vítána.“ — „Váš úsudek mne velice těší“, pravil redaktor, podáváje hostu doutník, „věděl jsem sice dávno, že list můj není dokonalý, ale nikdy mi nebyly slabé stránky jeho ukázány tak jasně a přesvědčivě. Nejsem s to vyslovit vám náležité díky, že jste si vzal práci, nalézt moje chyby a upozornit mne na ně způsobem tak laskavým.“ — Obuvník opustil redakci s hrdě povznešeným čelem, jsa šťasten, že jeho výtky byly tak ochotně vyslechnuty. Druhého dne, když výtečný ten muž právě dodělával botu, přišel k němu redaktor. „Přicházím k vám, abych vás upozornil na některé chyby“, pravil, „především berete špatnou kůži, pak jsou podešve příliš tenké a stehy příliš řídké, dále jest rozhodnou chybou, že dáváte horší materiál na podpatky. Každý stěžuje si na vaši obuv. Většinou jsou holinky tuze krátké a špičky tuze úzké a při takovýchto vlastnostech žádáte ceny přímo nestydaté. Rozumějte mi dobře, mluvím k vám jako přítel, poněvadž vám přju zdaru. Nerozumím sice více o ševcovství než vy o vydávání novin, ale cítim k vám velké účastenství, poněvadž jste byl ke mně tak laskav. — Měli jste vidět, jak se bodrý mistr podíval na smělce, jenž kritisoval jeho obuv...“

* * *

Armada spásy též před bankrotem. Náčelník armády spásy „generál“ Booth podával těchto dnů účetní zprávu o použití t. zv. fondu pro nejtemnější Anglii. Dle této zprávy přijal k uskutečnění svého sociálního plánu. od 1. října 1890 do 30. září 1892 neméně než 118.750 l. št. Vydáno bylo 181.218 l. št., tak že se jeví schodek 62.468 l. št. Během oněch dvou let poskytnuty byly každé noci 4000 osobám noclehy, v obecných kuchyních dostalo 5 millionů lidí laciné pokrmy a milionu lidí opatřeno dočasné přístřeší. Vše to stálo 58.992 l. št., začež chráněnci armády zaplatili 53.525 l. št. kdežto zbytek, jakož i 5466 l. št. za nájemné zaplacený z fondu. Největší části došlých příspěvků (124.355 l. št.) užito na zařízení továren, jež však pracovaly se značnými ztrátami. Přes 20 závodů z různých oborů průmyslu bylo zařízení a zaměstnáno v nich na 5000 osob, jež byly bez práce. Vyrobeno zboží v ceně 54.162 l. št., jež prodáno se ztrátou 3516 l. št. Kancelář pro opatrování práce zapsala 23.159 uchazečů a opatřila 10.000 z nich

zaměstnání, což stálo 839 l. št. Útulna pro zločince s dílnami přijala 497 zločinců propuštěných z vězení, načež vydáno 1465 l. št., kdežto zachraňovací odbor vydal 3082 l. št. Reservní fond pro zámořské kolonie přijal 24.448 l. št., jež úplně spotřebovány. Generál Booth zasluhuje všeho uznání pro svoji sociální činnost, byť i nebyl katolíkem. Kdyby Angličani ty miliony, co vyhazují na bible, dali raději Boothovi!

* * *

Radosti ženatých kněží. Zajímavý proces o rozvod rozhodnut onehdy v Londýně. Anglikánský duchovní Oliver Johnstone Schoolcroft žaloval svoji manželku Elisou Isabellu, poněvadž jej opustila, aby se v Chicagu mohla na novo provdati za jednoho z nejznámějších cowbojů — majitelů divokých volů, často bývají velikými boháči — společnosti Buffalo Billa. Ctihodný Oliver J. Schoolcroft seznámil se s krásnou Elisou Isabellou Beauchampovou r. 1880 a dívka, jež se netěšila právě nejlepší pověsti, stala se roku 1881 na ostrově Jersey jeho manželkou. Duchovní snažil se horlivě, aby své mladé ženě, jež nedovedla ani číst, ani psát, ani počítat, opatřil trochu vzdělání; dal jí do vychovávacího ústavu a opatřil jí mimo to soukromé učitele a guvernanky. Pani Schoolcroftová však nejevila valnou náklonnost ani k slabikáři, ani k bibli, ani k násobilce a jednoho krásného dne opustila pensionát v Hastingsu, kdež byla na vychování a zmizela. Odebrala se nejprve do Heidelberka, kdež zapředla milostný poměr s jedním buršákem. Když se duchovní dověděl o tomto kousku své manželky, byl velice zarmoucen a odebral se do Heidelberka. Zde podařilo se mu přesvědčit svoji manželku o nicotnosti studentské lásky a poučit ji o její povinnosti. To trvalo tak dlouho, až pani Schoolcroftová uznala za dobré, upláchnout i s jedním zralejším mladíkem do Hamburku. To konečně omrzelo i ctihodného duchovního, jenž pro samé manželské trampoty nemohl se dostat k tomu, aby konal svůj úřad při katedrale sv. Jana v Cambridge. A když mu panička jeho psala z Hamburku, že jí manželský stav s ním není po chuti, že chce býti volna jako pták v povětří a že cítí nedolatelnou touhu po cestování, poslal jí dobrák farář na cestu 40 liber šterlingů s obvyklým pozdravem. Pani Schoolcroftová odebrala se na to do Chicaga, kdež se seznámila s Williamem Rumorem, zvaným „Wild West Bill“ a zamilovala se do něho. William Rumor jest hezký cowboy a smělý lovec bůvolů a není tudíž divu, že jeho červená flanelová košile a široké sametové spodky se širokými stříbrnými prýmkami zdály se záletné Elise mnohem vábnejší než černý talár anglikánského faráře. Když se ctihodný duchovní dověděl o tomto nejnovějším záletu své drahé polovice, podal žalobu o rozvod a soud vyhověl žádosti těžce zkoušeného velebníčka, jenž má teď konečně pokoj.

Obsah „Obrany viry“

O mši sv. (Dle Benedikt-Stimmen podává Vincenc Bosáček, Pokračování) — Dějepis sv. roucha v domě trevirském. Dle F. Marxe podává V. Josef Čečetka, duchovní správce v c. k. trestnici Kartouzské. (Pokračování.) — Staň se vůle Páně. Povídka z naší doby. Napsal Antonín Plaček. (Dokončení.) — Podvodný spiritista. — Ctění rozumu za času francouzské revoluce. — Kult mariánský v mythologii starých národů. Ze svých studií podává V. O. Třebský. — Milosrdné sestry kongregace sv. Karla Boromejského Z neklamných pramenů sestavil Fr. Musil, farář v Žitovlicích. (Pokračování.) — Zázračný rabbi ze Sadagory. (Upomínka na černovický krach). — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA. odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr., čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr., jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem, 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ ořplácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Kult marianský v mythologii starých národů.

Ze svých studií podává V. O. Třebeský.

(Pokračování.)

Podobných vypravování u národů amerických nacházíme veliké množství. Tak na př. praobyvatele krajiny Paraguay (Macenikové) vypravují o ženě neobyčejné krásy jež bez dotknutí lidského porodila muže, jež veliké divy vykonal a před očima svých učedníků do nebes se odebral. Sami Aztékové vypravují o Quecalkoatlu, že pannou zploden byl. Podobně vypravují Muiskové v Kolumbii o nebeském hadu, Peruané o Kapak-Birakochu. Obyvatelé S. Dominga očekávali vysvoboditele zrozeného z panny (Viz i Sylabus p. 18. 1. sq. III. 69.)

Z těchto až posud uvedených důkazů jest jasno a patrné, že všeobecně rozšířeno bylo u starých národů to mínění, že sploditelkou Vykupitele může býti jen panna. A zajisté, že všechny tyto pověsti zakládaly se na pravdě, kterou nám sám Hospodin v ráji byl pronesl, že všechny měly původ svůj v Písmě sv. Tedy pannenství Marie panny v mythologii starých jest jasno a patrné. —

Než kult marianský má v mythologii předkřesťanské i jiné stopy. Za našich časů vyobrazuje se Maria Panna obyčejně s božským dítětem na rukou a podobně i za starověku vyobrazovaly se matky osvoboditelů světa. Tak na př. Indická panna Devaki drží na klíně svého rozence Krišnu, Maja a Lakšmi Kamu. Podobně perská Mihr Mithru, řecká Demeter Jakcha a Athene sama, čistá panna a nevýslovně blažená božka, chová božského syna na svém klíně. Některé z těchto obrazů, jako nebeská Charitas (láska) se synáčkem Dionysiem na ruce jsou tak nábožensky provedeny, že by bez meškání na oltář křesťanský postaveny býti mohly.

A ohlédneme-li se po národech slovanských, zejména po těch, jež dříve na severu od nás obývali, shledáme i tu stopy kultu marianského.

Obodrité uctivali „Zlatou bábu“. O této pak zmiňuje se Boxhorn (uvedeno v Seppovi I. p. 418.) následovně: „V zemi Obodritů jest prastará socha, vytesaná z kamene, již nazývají „Zlatá bába“ či zlatá paní. Má postavu ženy, jež jedno dítě na klíně a druhé při sobě drží. Tato zlatá bába není ničím jiným nežli bohyní, matkou života jako byla Afrodita pafská

(o jejím zobrazování a významu Ottův slovník I. 414.) nebo indská Bavany nebo skandinávská Baive a starobabylonská Baau.

A nyní pojednáme poněkud obšírněji o Isidě (hierogl. Hes nebo His). Kult této bohyně povstal původně v Egyptě, odtud rozšířil se po Řecku Italii a pronikl i k severním národům zároveň s kulturou římskou (Silvestr Hestr IV. 33). Isis byla uctívána, jako vládkyně celého světa jako matka všech lidí. Na jejím klíně docházel mrtvý věčného odpočinku, jí docházel blaženosti a zároveň k té milosti, aby spatřiti mohl věčné světlo, jež světu porodila ve svém synu Horovi.

Spojitosť, jež mezi kultem marianským a isidiným se jeví jest následující: Vlastní charakter Isidy jest mateřství. (Báji tuto krátce uvádí Sylabus následovně (179): „Osirovi činil démon úklady, ano on byl na kusy od něho roztrhán a do podsvětí vržen. Ale semeno ženy, Horus, vchází v boj s Typhonem, přemáhá jej a uvazuje draka Typhona. Typhon spílá Horovi, že jest nepravý syn Osirův, a to dává na jevo, že i Egyptanům bylo známo, že mesiáš se narodí ze ženy lidské, ale že nebude splozen z vůle muže, nýbrž že bude kromě řádu přirozeného počat.“) Ona stane se matkou Horus-a, kterýžto Typhona, princip zla přemůže a jemu posléze vládu uloupí, aniž by ho přemohl úplně. Boj mezi ním a Typhonem trvá dále. Mimo to často Isis představována bývá jako nepřítelkyně hada Typhona, jehož nepřátelství a vztek upoutá, zničí, potře. A Maria Panna? Zrodila Krista, který přemohl ďábla, spoutal, uvrhl do pekel, však moc jeho úplně nezničil. Boj mezi Ním a ďáblem, mezi ctností a hříchem trvá dále. Marie jest nepřítelkyní hadovou, dle zalíbení Hospodina v I. Mojž. 3, 15: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, a ona potře hlavu tvou a ty úklady činiti budeš patě její.“

Tato báje o Isidě jest, jako báje orientálské vůbec, smíšeninou pantheistického idealismu a hrubého materialismu.

Povšimněme si blíže všech postav, jež v této báji přicházejí. Isis jest matkou, Horus synem, osvoboditelem, Typhon duchem zlým, jenž od Hora jest sice přemožen a zraněn, avšak ne úplně zničen.

Isis počne Hora skrze sílu a moc Osirise. A kdo jest tento Osiris? Plutarch ve svém díle Isis et Osiris p. 381, píše o něm: „Osiris, jehožto jméno od slov svatý a posvěcený odvozeno jest, jest po výtce bytosť, čistě duchovní substance, nejvyšší dobro, nejposlednější princip, z něhož tělesná i duševní podstata své idee, formy a obrazy čerpá, jež do ní vtisknuty bývají jako do vosku razítko“. Z těchto slov patrno, že Osiris byl pánem a králem světa, jak dokládá i Plutarch (Is. 13.) řka, že při jeho narození (Osirise) zavzněl hlas z nebe: „Pán světa přichází právě na světlo“ (rodí se), a že z chrámu ozval se hlas: „Veliký král Osiris jest narozen.“

Isis byla matkou a pannou, [Isis u Egyptanů nazývala se též Mut nebo Athuri nebo Methier. Dle výkladu Plutarchova prvé slovo značí matku, druhé pozemské obydlí Horovo a třetí jest slovo složené, z nichž jedna část znamená plný a druhá: příčina. (Maria panna jest milosti plná, příčina naší spásy.)] Byla uctívána jako vládkyně celé přírody, jako matka všech lidí. Na jejím klíně docházel zemřelý věčného klidu, jí přicházel ku zřídlu blaženosti, ku věčnému světlu, jež světu v Horovi, jejím synu, se objevilo.

Horus, [Horus (Hor, Har, Her) stotožňován někdy i s Apollonem.] ježž Otec nebeský svou silou zplodil, a ježž Leto či Buto (Buto byla pěstounkou Horovou, jehož skryla na plovoucím ostrově Chemmis před Typhonem. Herodot ji stotožňuje s Leto. Více Ottův slov. IV. p. 985.) z rukou jeho matky Isidy k výchově přejala, osvobozuje svět ode všeho zlého Typhona. Shromáždí totiž všechny své přívržence i samu Thueridu, kuběnu Typhonovu a v bitvě přemůže svého nepřítele a odevzdává jej spoutaného své matce. Tato propustí jej, dojata jsouc milosrdenstvím. Nad tím pohoršiv se syn její, snímá jí diadem s hlavy. (Sepp II. 21.)

Typhon, (byl syn Sebův a Nutin,) bůh zla, zhoubce a lhář, od počátku odporuje pokud jeho síly stačí, Horovi, aby vládu jeho a moc zničil. Však marně. —

Kdož by z tohoto všeho neseznal, že základem učení a názorům takovýmto nemohlo nic jiného býti nežli ono příslibení Hospodinovo v ráji! V této báji jasný a patrný jest kult marianeký.

Jestě však patrnější jest kult tento, v kultu Jo. Jo. egyptská Isis, stane se Jupiterem matkou tím, že tento vloží ji na čelo svoji zářící pravici. Toto dotknutí úplně postačuje. Jo porodí syna Epafa, však při tom zůstane pannou. Epafus stane se vykupitelem a osvoboditelem pokolení lidského. To jest celá báje. (Báje tato vznikla na základě tradice, jež uchovala se v Řecku, zejména u Argivů. Syllabus, p. 180, líčí tuto báji těmito slovy: Prvá žena a matka národův byla žena Peleova (πῆλος = hlína) t. j. člověka z hlíny učiněného. Ženě té příkládají se znamení jejího pádu jablko „Eridino“... Ona musí za trest svého hříchu se neustále toulati, jsouc jako matka živých proměněna ve krávu. Než však trest její nebude na vždy trvati. Prometheus jí prorokuje, že se dotknutím Boha, tedy jako panna, stane matkou. Syn její jest „Eaphus“ počatý dotknutím.)

Než proč řekl jsem, že v kultu této bohyně jest patrnější kult marianeký nežli v báji o Isidě? Příčina spočívá v tom, že tato báje o Jo jest jen jediná svého druhu v celé mythologii Řeků. „Idea zúrodněného pannenství jest zde (v této báji) tím význačnější, ježto v celé mythologii řecké osamělou jest.“

Stopy kultu marianského nacházíme též u Gallů. V Gallii nalezl se nápis: „*Virgini pariturae Druides.*“

[Olier (Vie de M. Olier, tom I. p. 69) pravil, že tato památka jest, co se týče staří, jedna z prvních, poněvadž byla zavedena na základě prorocství.

Z tohoto nápisu patrně, že i národové galští očekávali pannu, jež poroditi má, aniž by pannenství své ztratila, tedy pannu neobyčejnou, pannu mocnou. (Annales de philosophie, tom VII. pag. 228.)

Guibert, (Silvestr Hestr p. 27.) opat Nogentský. jeden z nejvýtečnějších mužů svého věku vypravuje, že jeho klášter vystaven byl na místě posvátného háje, kdež druidové budoucí matce onoho boha, který zroditi se měl *Matri futurae Dei nascituri* oběť přinášeli. (Elias Schedius ve spise *De diis germanis* c. 13 praví, že Gallové uctívali bohyni Isis, pannu totiž, z níž syn měl se zroditi.) Tentýž nápis nalezá se i na kostele ve Fontaine na blíži onoho zámku, kdež se sv. Bernard narodil. (Caesar o Chartres, jež uprostřed Gallie leželo, vypravuje, že mělo posvátné jakési místo, kdež každoročně v určitý čas druidové se shromažďovali. (Commentarii de bello gallico VI. 13.): „Tito (druidové) v určitém ročním čase v hranicích (území) Karnutů, kterážto krajina u prostřed Gallie jest, na místě zasvěceném se schází.“ Co se týče druidů tato 13. kapitola jest velice poučná.

Kult panny rozšířil se po celém západě dosti rychle, po Germanii, Gallii Velké Britanii a Španělsku. Podkladem tohoto kultu byly báje o Jo, Isidě? Tacitus (*De moribus Germanorum* c. 9.: „Část Suevův i Isidě obětuje: počátku a původu této cizí bohoslužby jsem nevyzkoumal, leda že obraz sám na způsob, liburnské lodi dělaný, učí, že tento náboženský obřad odjinud přivezen byl.“ Překlad Kottův.) sám nasvědčuje tomuto mínění, když nás poučuje o tom, že Suevové obětovali Isidě a že vyobrazení korábu, jež s tímto kultem u nich spojeno bylo, dokazuje, že kult tento byl k nim přenešen. Caesar [*Caesar de bello gallico* 14. 13 : Učení (druidů) v Britanii nalezené prý odtud do Gallie přeneseno bylo. a nyní ti, kdož podrobněji je poznati chtějí, obyčejně tam, aby se mu naučili, cestují.] pak sám dosvědčuje, že druidská tajemství, jež po Gallii rozšířena byla, přišla sem z Anglie, a že ještě za jehož času všickni ti, kdož o nich poučení býti chtěli, do Británie cestovali.

Všecy báje o osvoboditeli pokolení lidského a o pannelské jeho matce vztahovali téměř všichni, kteří studiem bájesloví ze stanoviska katolického se zabývali na proctví Isaiášova a Balaamova. Faber (Faber, Orig. de

l'idolatr. tom III. uveden u Hestra p. 39.) učený spisovatel anglický praví v této příčině: Výroky těchto proroků dospěly ku národům Velké Británie a Irska skrze druidy, žáky to magů a praobyvatelů Chaldee, jejížto národové od židů, svých sousedů všechna tato tajemství si vypůjčili, jež pak v soulad uvedli se svým božstvem, (Mak. I. 3, 48: A rozvinuli knihy zákona, z nichžto vyzkoumávali pohané podobenství model svých.)

Až posud z uvedeného vysvítá, že byla očekávána od všech národů čistá, jež bez ztráty pannenství porodí světu vykupitele, tím dokazuje se oprávněnost Marii nazývatí pannou panen.

V Apokalypsi sv. Jana (kap. 12.: „I ukázalo se znamení veliké na nebi: Žena oděna sluncem, a měsíc pod nohama jejíma, na hlavě její koruna z dvanácti hvězd.“) vypravuje se o ženě oděné sluncem, kteroužto ženou vyrozumívá se Maria Panna. A tato žena má své předobrazení i v mythologii (v mythologii proto, poněvadž o vzniku jednotlivých znamení v zodiaku různé kolovaly báje) starých národů. [Předobrazení toto jest totiž souhvězdí panny, které v astronomii všech téměř národů se nalezá, ono souhvězdí, jež sluje virgo coelestis (panna nebes). Vsech souhvězdí čili znamení, do nichž slunce přichází jest 12. Dohromady sluji zvířetník (zodiakus)] Tak n. př. v indickém hvězdném kruhu připomíná se panna — hvězda, jež nohou stojí ve člunu a drží v jedné ruce klas a v druhé pochodeň. Jest tedy podobná Ceres (Ceres řecká Demetér byla bohyně úrody polní. Zobrazovala se z klasy.) již Aristofanes (Thesmoph. 291, 575.) vylučuje jako bohyni a Hesichios *ἱερὰ παρθένος* (svatá panna) nazývá. Na perském nebi objevuje se jako virgo pulchra, educans puerum, lactans et cibans eum, jako virgo immaculata, super solium residens, puerum nutriens, in loco cui nomen Hebraea, (panna krásná, vychovávající syna, napájějící a krmící ho, panna čistá, sedící na trůně, živící syna, na místě, jemuž jméno Hebraea); Roger Bako (Anglický mnich nar. r. 1214. Pracoval mnoho v astronomii. Důkladný životopis Ottův slovník III. p. 40) dodává toto vysvětlení (Selden: de diis Syr. I. p. 103.): Úmysl jest ten, poněvadž sv. panna má podobu a předobrazení mezi deseti prvními stupni stejnojmenného souhvězdí (panny), a poněvadž zrozena byla, když slunce nachází se v podobě panny, a tak se to poznamenává v kalendáři a poněvadž vychovává syna svého Ježíše Krista v zemi Hebrejské“. Rovněž na jedné minci z dob Hadrianových nalezá se Isis s nápisem: „Isis lactans filium“, (Isis kojící syna). A již Albertus Veliký (de univ.) praví, že Kristus narodil se za souhvězdí panny.

Toto má svůj počátek v mythech. Tak na př. báje o Diké (později splynula s bohyní Astraeou v jedno a uctívána i pod tímto jménem), bohyni spravedlnosti a Astraei zvěstovala, že tyto bohyně na konci zlatého věku před nešlechtností lidskou unikly do nebes, kdež jako panny („Od té doby kdy opustila zemi, září A. jako hvězda „Panna“ mezi znameními na zvěrokruhu“. Ottův slovník II. 925. Ovidius zmiňuje se o ní v Proměnách I. v. 149, že nebesťan Panna poslední vraždami poskvrněné Astraea opustila země) ve zvířetniku zazářily, musily zakládati se na pravdě. Podobně i sv. tři králové, persko-babylonské magové, vydouce, že postavení hvězd nebeských souhlasí úplně s jejich tradicemi, šli hledat nově zrozeného krále, jenž měl dle perské tradice býti synem bohyně Mihr a skutečně jej znali jakožto syna panny Mirjam (Marie). Dle učení chaldejského kdykoliv slunce stálo v znamení panny, bylo to pro jich krajiny velice důležité.

Nyní povšimněme si poněkud obsírněji bohyně Athény. Tato pannenská bohyně byla po výtce a katexochén Pallas t. j. panna nazývána, bez poskvrny byla počata a zrozena. (Totéž bájilo o Semele, matce indického Dionysa. Semele od kmene skr amala = neposkvrněná.) Vyskočilaf z hlavy Diovy. (Jiná báje, ne snad příliš četná, odvozuje původ Athény z vody. Voda má vždy v bájesloví cosi pannenského a odtud by se vysvětlilo, že byla pannou. Sem patří i příjmi její: Tritogenia (t. j. z vody zrozená) Srov.: J. Král, Báje o zrození Athénině. Listy filolog. 1885. p. 1., dále co se týče onoho výroku,

že voda má vždy do sebe cosi pannenského, srovnej v bájesloví slovanském vodní panny a ženy, vily a p. Dr. Hanuš Máchal: Nákras slovanského bájesloví p. 149. 108. sq.) Proto též slula amétor (bez matky; tak sluje u Homéra) Mimo to slula též vládkyní (paní) neboť jako božská moudrost σοφία zároveň s Apollonem seděla po pravici věčného Otce. (Odtud jméno její *ἡδὸς παρῆδρος*.) Tam pak „trůní po pravici Otcově, aby přijaté prosby bohům přednášela; neboť jest mocnější nežli andělé a prokazuje jednomu tu, druhému zase onu službu, první od svého otce vše přijímajíc. (Tak pje Pindar u Aristida v hymnu in Minerv. p. 19.) Odtud přijmí její viktorie — vítězná.

Srovnáme-li učení toto s učením církve Kristovy o Marii Panně, shledáváme tak nápadnou podobnost, že mimoděk se zdá, jako by učení katolické s oním pohanským stejné a téměř totožné bylo. (Lepp. I. 430. píše: „Jako v křesťanství Marie s jejím synem, tak domníval se pohanský svět ve své předobrazné víře, že božský Apollo, syn nebeského otce, a Minerva, dcera nebes, do výšin hvězdných byli povzneseni.“) (Pokr.)

Jak se vedlo německé filosofii ve francouzské revoluci.

Němectí filosofové nadáli se, že francouzští revolucionáři přijmou je s otevřenou náručí a jelikož tito Pána Boha nebeského sesadili, že si z nich některého německého filozofa vyvolí za svého Boha. A za tím skutek svědčí o něčem jiném.

Chceme tu zmíniti se o dvou vynikajících Němcích, kteří se činně účastnili veliké francouzské revoluce v předešlém století a zároveň se stali krvavou obětí její. První se zval Anacharsis Cloots, přepodivný to snilek, kterýž jako obhájce všeobecné republiky 24. března 1794. v Paříži guilietován byl. Jeho životopis jest krátký. Narodil se 24. června 1755. u Kleve v Německu, vychován však byl v Paříži. Studoval s velikou pilí řecké a latinské spisovatele, horoval pro lidovládu řeckou a pode jménem Anacharsis processoval Evropu, všude hlásaje spojení všech národů v jednu jedinou rodinu. Zdálo se mu, že francouzská revoluce mohla by jeho myšlenku uskutečniti. Proto objevil se 19. června 1790. v čele množství strakatě oděného, jež představovalo zastupitele různých národů tohoto světa, před národním shromážděním francouzským, odevzdal jemu spis, v němž vysloveny horoucí díky za „pokoření tyranů“ a žádáno, aby všichni v Paříži meškající cizinci byli přijati za občany francouzské. Jako člen ústavního shromáždění přál si záhubu německých panovníků a přispěl 12.000 franky ku všeobecnému ozbrojení francouzskému. Jako člen konventu hlasoval pro smrt Ludvíka XVI.. ujišťuje, že tak činí jménem lidstva. A však že byl šlechticem a boháčem, byl přece z klubu jakobinského vyloučen a odpraven. Druhý účastník hrůzných těchto dob byl Adam Lux, jenž se narodil 27. prosince 1765 blíže Aschaffenbergu v Německu, ze selské rodiny pocházel, v Mohuči studoval, a jsa mladík 19letý dosáhl doktorátu filosofie. Brzy na to oženil se a na svém statku blíže Mohuče zaměstnával se zemědělstvím a studiemi; zvláště Rousseau se mu zalíbil. Brzy mu nedostačovalo domácí štěstí. Mnogo přemítal o povolání člověka a republikánská učení tenkrát v Paříži hlásaná otřásla jeho duševní rovnovahu. Když 22. října 1792. francouzský jenerál Custine Mohuč obsadil, byli Francouzové jako osvoboditelé s velikým jásotem od německého obyvatelstva přijati. „Přátelé svobody“ dle vzorů francouzských Jakobínů utvořili klub, jenž se scházel v hudební síni zámku kurfirsta (volence) mohučského. Tento klub navštěvoval Adam Lux, jenž se zatím se svou

rodinou do města přistěhoval. Německé vydobyté země byly od francouzského národního shromáždění vyzvány, aby si daly svobodnou ústavu. K tomu účelu sešli jich zástupci 17. března 1793 v Mohuči a založili zde rýnsko-německou bromaду národní. Když zde se rozhodli pro přivtělení k Francii, vyslovil se Lux jako zástupce takto: „V zásadě bych pro založení malých republikánských států, a však v našich zemích nemáme dostatečných prostředků. Uznáváme sice nestálost velikých republik, leč v tomto okamžiku jedná se přede vším o to, aby všichni národové se spojili proti despotismu. Až se získaná svoboda upevní, ať prozíraví státníci pamatují, kdy se dá velká republika s prospěchem rozdělití ve více menších“. Lux byl s dvěma ještě jinými soudruhy poslán do Paříže, aby oznámil francouzskému národnímu shromáždění, na čemž se v Mohuči usnesli. Poslanci mohučtí byli s jásotem přijati a za radostného souhlasu veškerého shromáždění, políbil je předseda jako bratry.

A však za krátký čas seznal Lux stav francouzských věcí v pravém světle a vyjádřil se o nich takto ve svém spise: „Podle mého názoru má býti republikán ctnostným mužem, má nenáviděti zločinu a každého svévolného utiskování, má všechno obětovati pro obecné blaho, má vážiti si ctnosti a vloň každého občana, ctíti stáří a poslouchati zákonům. — Místo toho vidím, jak v samém chrámě svobody, několik spiklenců řídí soudy, několik kramářů a bláznů ovládá národní shromáždění“. Lux byl tak velice sklaman vývinem krvavé revoluce francouzské, že 6. června 1793. dvěma jejich vůdčím psal: „Dávám Vám vědomost, jak jsem se 1. června rozhodl. Hluboké rozhořčení, jež pociťuji nad vítězstvím zločinců, a naděje, že má smrt při nynějších okolnostech zbudí jakési účastenství v občanstvu a snad zameziti může úplné rozpuštění národního shromáždění, všechno to mne přimělo, abych obětoval svou krev a svůj život nevinný ukončil smrtí, která prospěje více svobodě, nežli by to můj život někdy s to byl. To jest můj nejrozhodnější důvod. Druhá příčina jest, že památku svého učitele Rousseau-a chci ctíti činem vlasteneckým, který jest povznešen nade všechno podezření a nade všechnu hanu. Pravda arci jest, že zanechávám ženu a děti beze vsí podpory, ano i bez chleba, protože válka můj statek zničila; leč nechci přežiti umrající svobodu; když opět zvítězila, zajisté národní shromáždění, když se dozví o příčině mé smrti, vzpomene si na mou ženu, na mé děti“. Že Adam Lux se rozhodl samovraždou život svůj ukončiti, dokazuje, že nebyl s to, aby správně posoudil okolnosti, a svědčí, jak přeceňoval účinek své obmyšlené samovraždy. Aby míra jeho bolesti duševní byla dovršena, byl přítomen popravě Charlotty Cordayovy na večer 17. července 1793. Dobrý dával pozor na každý její pohyb, když vstupovala na popraviště, až smrtící železo hlavu od těla oddělovalo a kat krvavou hlavu uderil do tváře. Několik dnů po popravě Charlotty Cordayovy rozšiřoval Adam Lux v Paříži spis, ve kterém žádal pro ni jako pro mučennici svobody zřízení pomníku s napsím: „Byla větší nežli Brutus“. Přál si již nyní jen smrt a chtěl umřiti rukou kata Jakobínův. Za tou příčinou pověděl Jakobínům mnohou krutou pravdu, zvláště jim toto vytýkaje: „Jestli Jakobíni mne počtíti chtějí smrtí na guillotině, jež od 17. června — kterýžto den nevinná Charlotta Cordayová utracena byla — v mých očích jest oltářem, na kterém nevinné ohěti se usmrcují, dychtí-li mne zavraždití, pak prosím tyto katany katanů, aby mé useknuté hlavě tolik poličků dali, kolik dostala Cordayova. Nyní již od Jakobínův vyřčená smrt nikoho nepotupuje, spíše oslavuje. Prosím tyto tygry, aby jich luza též při tomto hrozném výjevu co nejvíce se veselila a tleskala“. Na základě tohoto hanlivého vyzvání dali Jakobíni Adama Luxa zatknouti a 4. listopadu 1793 guillotinovati. Ubožák dokonal takto svůj život v 27. roce svého věku mladého, vzdálen vlasti, jako nepřítel svobody, ač právě pro ni, pro svobodu, jak si ji sám představoval, do posledního dechu žil, horoval, vše obětoval a umíral.

Milosrdné sestry kongregace svatého Karla Boromejského.

Z neklamných pramenů sestavil Fr. Musil, farář v Žitovicích.

(Pokračování).

Horečná nákaza 1813 vypuklá zuřila též v St. Dié a okolí. Milosrdné sestry dostaly do svého nevelikého domu víc než čtyři sta nemocných a k většímu neštěstí byly též zachváceny až na představenou a jednu sestru. Jak zastanou samy dvě tolik služby!

Placida vloží sebe i sestry v srdce Ježíšovo, a jaké síly načerpal z toho zdroje? Ležící sestry trnou úzkostí větší o matku než o sebe, litují, že nemohou přispěti jí; ona ale s myslí pokojnou a tváří jasnou jest v ustavičném pohybu s útěchou a pomocí hned u sester, hned u nemocných žen, dětí a mužů, stále u Boha s prosbami za smilování; jest všude. Láska jest jí denním pokrmem a nočním odpočinkem.

Roku 1816 byla povolána do mateřince v Nancích. Odchod svůj odbývala tajně, ubírala se nejosamělejšími a nejvzdalenějšími ulicemi. Kudy druhdy vyhýbala se úkladům nepřátel. tudy teď utíkala veřejně uctě vděčných přátel, až když dvě mile ušla, vkročila na silnici a vstoupila na vůz. Památka její v St. Dié zůstala v požehnání.

V mateřinci s počátku zastávala úřad prokuratorky, stala se r. 1827 asistentkou a rok na to generální představenou. K té důstojnosti byla zvolena jednohlasně 1831, od 1834 až 1837 byla příručí matky Hyacinty, a v tom roce i 1840 opět ode všech zvolena za generální představenou, až 1841 dokonala životní pouť, bohatá věkem a ještě víc ctnostmi, oplakaná od duchovních dcer a ubohého lidu; doprovázel její tělo nepřehledný zástup k hrobu a její duši nespočetný řad dobrých skutků k Božímu soudu, aby vešla v radost Pána svého.

Z jejího působení v Nancích, byť nic zvláštního se nevypravovalo, dosti na tom, že za své vrchní správy zřídila pět nových filialních ústavů, nejznamenitějších v Cachách pro sešlé věkem a sirotky.

Všechn život sestry Placidy jest jako zahrada zamčená, rozkošná nečetného kvítí, krásou a vůní.

VII.

Maria Hyacintha Merdierová narodila se dne 25. února 1782. pocházela z rodu od dávná nábožnosti a bohabojnosti proslulého. Její dva bratři vyznamenali se na bojišti jsouce též království Božího věrnými bojovníky. Jedna sestra též vstoupila do řádu sv. Karla. Jmenovaná hned v dětství vynikající důmyslností a dobrosrdečností se statečností vůle, přihlásila se, když jí bylo dvacet a jeden roků, s žádostí za přijetí do řádu. Bylo to roku 1803, když opět směli kněží věřící lid shromažďovati v otevřených chrámech a milosrdné sestry sloužiti nemocným a mládež vyučovati. Taková žadatelka byla radostně uvítána, zvláště že sester bylo málo. Noviciát odbývajíc v Remiremontu dostala úkol vyučovati dívky. Příčinou minulých nepokojů byla v městech i vesnicích náramná nevědomost. Ze žákyň naši novicky mnohé byly s ní staré, některé ještě nebyly u svatého přijímání, a některé dokonce ani pokřtěny. S těmi dávala si tím víc námahy se vši trpělivostí a příkladností, aby je vychovala k spasení. Ó jak plesala, když viděla přijímati některé svatý křest a jiné poprvé tělo Páně. Když za 32 let navštívila jako generální představená Remiremont, spěchaly jí vstříc ty bývalé chovanky, některé šťastné matky, aby jí vzdaly dik. Představily jí své dívky slibující, že je též tak vychovají. Ctihodná máť přijala všechny nejlaskavěji,

dětem darovala nábožné věci, které v každé té rodině schovaly se na uctivou, vděčnou památku.

Horlivá novicka pojila s vyučováním dívek pečlivou službu ubohým nemocným.

Dne 19. listopadu 1806 vrátila se do kláštera sv Karla a složila tam svaté sliby.

V Remiromontu byl po ní stesk takový, že farář a obyvatelstvo prosili nejsnažněji, aby se navrátila k nim. Generalní představená Maria Augustina Cordierová, aby poněkud vyhověla, propůjčila žádanou na tři měsíce, potom ji zavolala zpět do mateřince, kdež jí bylo nutně třeba v lékárně, jejíž správa jí odevzdána.

Šedm let zastávala pokojně ten úřad pro klášterní i vojenskou nemocnici, milovaná ode všech, i nekatolíků, až 1813 vypuklá horečka žádala svrchovanou obětivost. Jakož ta nemoc, byla bázeň jí dostati nakažlivá. Na některých náměstích stály vozy, aby odvezly onemocnělé a umírající. Kdo se ujme ubožáků, pro ně nasadí život? Dcery svatého Karla, čtyřicet dvě, vesměs žádaly si té milosrdné služby za mzdu naděje na mučednickou korunu. Sloužily neohroženě, napřed Hyacintha, ve dne v noci. Nejtěžší a nejnebezpečnější posluhu brala na sebe, provázela duchovní otce k opatrování svátosti, i sama trpitele těšila a povzbuzovala nábožnými promluvami. Jsouc stále pečliva o sestry, o sebe nikdy, nedala žádné zašívati mrtvé, od nichž nejvíc bylo se obávati nákazy, tu prái konala sama. Posléze byla též uchváčena, sestry již vzdaly se naděje na její uzdravení, ale Prozřetelností bylo jí ještě mnoho let k dalšímu působení popřáno.

Ještě toho roku stala se novicmistryní a pobyla dvacet let. Ten nesnadný úřad zastávati ve zvláštních případech uměla hned, čehož jiným bývá nabývati dlouhým zkušéním. Duševní zvláštnosti novickek, bystře prozírala a s nevšední obezřelostí ovládala. Všem jsouc moudrou a laskavou matka rozněcovala je slovem i činem k horlivosti. Říkávala: Dobrá sestra musí býti lakomá po dobrých skutcích; kde která co opomene pro nebe, má druhá spěchati, aby to učinila.“ Vštěpovala chovankám své ctnosti, které jsou základem celého řádu: rozvážnost, trpělivost a zmužilou důvěru v Boha. Říkávala jim: „Důvěra v božskou prozřetelnost musí milosrdnou sestru činiti úplně odvážlivou, zkusily jsme to mnohokráte. Bůh spomohl vždy. Ať se nedbá na nic, jen jde k předu s Boží prozřetelností. Opovázlivé důvěrovati nemáme nikdy; ale když sami činíme byt málo odvážně s věrou, požeňnání nemine.“

S trpělivostí a rozvahou novickám klesající mysl zvedala, i přílišnou horlivost mírnila. Často viděla raději malomyslnost a to právem, jen když boj dopadl vítězně. Milosrdná sestra též nesvlekla lidské city, jen má se učiti je přemáhati a opanovati pro vyplnění povinností. Když některá jen s bolestí vítězství si dobyla, byla Hyacintha přešťastna.

Kdysi uložila jedné čekatelce česati nemocné. Ta se podivila, ale uposlechla; ovila nemocnou prostěradlem, položila mísu, a jak uviděla živou neřest, dělá se jí nanic, přemáhá se, až s výkřikem: „Ne!“ odskočí, mísu položí před dveře, zahodí zástěru a rozpláče se. V tom přišla Hyacintha. Co řekne plačící dívce? Bude-li jí domlouvati, hroziti, že jako nepovolána bude co nejdřív propuštěna? Ba ne, těší, povzbuzuje ji, jen aby pokušení přemáhala, pobízí, aby dala se znova do té práce. Plačící osmělí se prositi, aby tehďáž dalo se jí něco jiného dělati, třeba mrtvolu zašívati, aby se vidělo, má-li povolání. Hyacianta svolí, dovede prosebnici k mrtvole ženy ze mřelé vodnatosti. Ona klekne, pomodlí se a dělá. Pokušení bylo zatím překonáno, dáno jí každého dne česati staré muže, až tu ošklivost na celo přemohla. Takovým moudrým a šetrným jednáním Hyacintha zachovala řádu nejednu, aby byla zdárnou sestrou.

Roku 1832 vypukla cholera. Milosrdné sestry vrhaly se rozhodně v šířavou nákazu za příkladem svého svatého patrona v Miláně, když tam

zuru mor. Zvláště Hyacintha nic nedbala na námitky, že jest jí řádu a lidu ještě třeba, aby se šetřila tím víc, že jest náchylnější k nákaze, když z jedné stěží vyvázla. Neustala a nelekala se ani, když viděla matku Eufemii poraženou smrtí jako oběť horlivosti a zapírání sebe. Její láska byla silná jako smrt, i zdálo se, že spíš smrt se unaví v podtinání, než ona v prokazování útěchy a pomoci.

Na místo matere Eufemie vstoupila jako asistentka, v tom úřadě rozvila další činnost. Zvláštní pečlivost věnovala školám, často tam docházela, dávala dítkám otázky, za odměnu neb k povzbuzení podarovala je oděvem.

Roku 1834 sestry majice si voliti generální představenou, nevěděly o žádně hodnější a způsobilejší, než Hyacintha. Byla zvolena podruhé 1841 a posledně 1844. Za druhého období zřídila čtyři nové domy a v posledním roce jeden založila a připravila, odevzdání sestrám ale stalo se v následujícím roce od nástupkyně.

Poslední zvolení Hyacinthy velice potěšilo všechny členy kongregace nadějí, že její porouchané zdraví se napraví. Cítila už delší čas chorobu, ale tajila ji sestrám, aby je ušetřila žalu a úzkosti. Se začátkem zimy 1844 patrně přitěžovalo se jí, ale hleděla sestrám vpraviti domněnku, že se klame sama.

Podivná jasnost tváře svědčila o jejím vnitřním klidu. Několik neděl před smrtí sebrala ještě vši sílu a časně ráno vstala v hodinu, kdy budívala k modlitbě a práci, a ubírala se se sestrami k nemocným, nejslabším sama upravovala lože, povzbuzujíc je k trpělivosti a naději. Ubožáci, kteří ctihodnou matku beztoho nejvroucněji ctili a milovali, byli celý den dojatai, plakali radostí, že dobrá máť jim tu službu prokázala, i žalostí, že její smrt blízkou předvidali. Ona sama hleděla vstříc blížící se smrti s myslí pokojnou a pevnou. Bez přestání vzývala Ježíše ukřižovaného a Marii, matku milosrdenství, obětovala Bohu svá utrpení, úpěla za trpělivost, děkovala, že, jí dáno dočišťovati se bolestmi. Nežádala si ukřácení útrap, přítomně sama těšila a pobádala, aby se oddávaly do vůle Boží, u něhož, jakož doufá, opět se shledají. Na tři dni před skonáním přijala po své žádosti svaté svátosti umírajících a na večer před úmrtím ještě jednou tělo Páně z ruky duchovního představeného Margneta. Na to se obrátila k přítomným sestrám a napomínala je, aby se věnovaly na celo svému posvátnému povolání, svatou reguli zevrubně zachovávaly, ubohé a sebe vespolek milovaly a s božským přispěním zvolené nástupkyně rády poslouchaly.

Dne 22. ledna 1845 k polednímu žádala, aby říkaly modlitby za umírající, nařídila pečlivě, sby duchovnímu modlitby předřikávajícímu dříve se upravil polštář ke klečení. Modlila se též s nejdojemnějším výrazem pobožnosti, při jménu Ježíš pokaždé hlavu sklonila. Všech zmocnil se dojem, a její tvárnost zářila poklidem a blažeností při slovech o závažném přechodu do věčnosti.

Její duše v Bohu spočívající odebrala se k němu z tělesného stánku o osmé hodině večer po 62 letech a 11 měsících vezdejšího putování. Proudý slz, s kterými jí sestry i obecenstvo doprovázely k hrobu, hlásaly nejvýmluvněji její zásluhy.

VIII.

Dlužno ukázati ještě na dvě vzácné květiny, které zároveň zahradu řádu sv. Karla květem a vůní zdobily, byly to Aprona a Alžběta.

Obě byly představené domu Charity v Nancích, Aprona pro chudé, Alžběta pro bohaté. Charitas nazývá se dům, z něhož sestry vycházejí posluhovat chudým a nemocným, kteří zůstávají v městě. Takové domy jsou většinou v menších městech a ve spojení s lékárnou pro chudé a školou. Jestliže co se získá z lékárny neb za ošetřování bohatých, případně to chudým.

Po revoluci Charitas v Nancích neměla žádné lékárny. Aprona a Alžběta poukazovaly na ten čas nemocné, aby si brali léky z mateřince.

Každá měla zálohu, která se nikdy nevyprázdnila, jako dobročinné vdově v Sareptě. Láska umí nahrazovati, neznát nepravého studu. Nestyděly se sbíratí pírká na ulici do podušek pro mdlé nemocné, žebratí snažně ale nikoli dotíravě, že žádné srdce nezůstalo jim zavřeno, tím způsobem: Lidičky! naši bratři, naše sestry, které milujeme v Kristu Ježíši, též vaši bratři a vaše sestry stůňou.“ Vrátily se pokaždé s plnými rukama. A to bylo podívání, jak chudáci okolo nich se hrnuly.

Aprona uložila si vyhledávati také skrytou nouzi, stydlavou chudobu. Boháči, byť dobří, netuší té bídy třeba blízké. I přátelé nevěří chudákovi, neb nevšímají si ho, nemají-li od něho co očekávati; kteří jsou mu upřímní, nemohou pomoci, třeba ani se slovem útěchy u něho zůstatí, musejí jíti sobě chleba dobývat. Leží chuďas v své bolesti samotěn. Tu přijde Milosrdná sestra, dobrá Aprona s rukama plnými, se srdcem plným. „Zdaliž rosa neochlazuje horka? Tak i slovo dobré lepší jest, než dar, ale obě jest u člověka spravedlivého.“ (Sir. 18, 16. 17.) Dobrotivá sestra k tomu ještě něco přidala. Že „blahoslavenější jest dáti, než brátí“ (Sk. ap. 20, 35.), dávala okoušeti chudákům; dary své odevzdávala jim, aby je druhým dodávali. Tím nabývali vespolné radosti, byli ochráněni závidi, poznávali se jako milující oudy jedné rodiny, a velikomyslná dobrodějka ušla vděku.

Při tak mnohonásobné péči a činnosti měly Aprona a Alžběta po celý den sotva kdy se pomodliti, avšak to všechno bylo samo ustavičnou modlitbou; vždyť s Bohem vše začínaly a konaly, k němu se všim směřovaly, pro něj všechny připravovaly. Zvláště mladším sestrám vštěpovaly lásku k Bohu, duši všeho svého smýšlení a jednání. Tak říkávala Aprona v svaté sprostnosti: „Dítky! jen vždy myslete na Boží vševedoucnost. Dítky! třeba jen v mládí začítí, jen záhy dobrému navykati, později bylo by pozdě, dítky!“

Někdy toužily jejich duše výhradně modlitbou k Bohu se vznášeti, v něm se kochati; k tomu si brávaly hodiny noční.

V noci s Bílé soboty na velikonoční neděli 1820 jedna mladší sestra ponocovala.

Obyčejně připadne ten úřad novickám a jest jim nikoli nejmenší zkouškou. Mladistvá dcera sv. Karla, slabá panna, třeba dcera vznešených rodičů, něžně vychovaná, chodí po celém domě sem tam, nahoru dolů v osamělých chodbách, vejde k nemocným, není divu, jestliže jí pojme jakási úzkost. Postele v dlouhých řadách jsou stejné, ale churavci rozdílní; někteří tvrdě spí, jiní úpějí bolestí, bēdují, že žádaná smrt tak daleko jest od nich, neb obávaná již u hlavy. Sestra každému poslouží, jak třeba, a ulehčí, jak může, jde dáje na svou pouť, modlí se a třeba klekne před velikým krucifixem na chodbě. Mezi tím stane se, že přinášejí nějakého nešťastníka do špitálu. Tu musí ponocující sestra hned přikročiti, aby raněnému pomohla k vědomí a poskytla úlevu, neb jestli pozdě, dala mrtvolu uložiti, kam patří. Potom zase pokračuje v hlídce až do rána.

Tedy v té veliké noci sestra v mateřinci ponocující šla o půlnoci podle kaple, uzřela v ní nějaké světlo mimo věčné lampy, jehož zdroj zahalen nějakou temnou postavou. Nemohla si vysvětliti, co to znamená; sestra nějaká býti to nemůže, neboť žádné není dovoleno, zůstatí bez potřeby tak dlouho vzhůru.

Osmělí se opětně přejíti, ale ne vejíti. Dvě, až tři hodiny úkaz ostává bez hnutí. Konečně ve čtyři hodiny ponocná zmuží se a vkročí. Aprona malá stařenka spozorujíc, že někdo za ní stojí, rychle vstane a rce: „Milé dítě! nikomu nic neříkati! chtěla jsem jen s Magdalenou býti první u hrobu Pána svého.“ Zmizela mladší žasnoucí sestře, které ten příběh utkvěl v srdci. Nemohla odolati, aby o tom nepověděla generální představené Celestině. Dobrá máť nic se nepodivila, toliko řekla nikoli teprv z toho soudic: „Jest to světica.“

Za pět let na to 1825 povolal Pán služebnice své Apronu a Alžbětu v jednom témdui v stejném stáří 82 roků, z nichž skoro 60 v řadě, k sobě. „Jakož za živa milovaly se, i v smrti nebyly rozloučeny.“

Kardinál Karel Lavigerie, primas africký.

Mnohé listy promluvily již i obsírněji o zasloužilém, velikém kardinálu, přece však uvádíme aspoň nejdůležitější zajištěná data ze zajímavého života jeho.

Kardinál Karel Allemand-Lavigerie, primas africký, hrabě římský, kanovník sv. Jana lateranského, rytíř čestné legie a veřejného vyučování narodil se r. 1825 v Bayonne, kde byl jeho otec výběřím cla.

Studoval u Sv. Sulpice, stal se knězem, doktorem písemnictví (filosofie) doktorem práv a bohosloví a jmenován jest professorem církevního dějepisu na Sorbonně. Nebyl jím dlouho, neboť když vypuklo pronásledování v Syrii r. 1860 vydal se, zvolen jsa k tomu vládou, do této země, aby Maronitům donesl podpory katolíků francouzských.

Při této příležitosti sešel se s Abd el-Kaderem, a tento pozdravil v něm prvního Francouze. Když abbé po delší návštěvě povstal, aby odešel, pokročil k němu emir a podal mu ruku. Byla to ruka, která před smrtí chránila východní křesťany, a proto pozvedl ji abbé s úctou ke svým rtům chtěje ji políbíti. Ale Abu-el-Kader, jakkoli od každého jiného tento hold přijímal, nedopustil toho tentokrát, vida v knězi vyslance Božího. Abbé uhodl myšlenku emirovu.

„Bůh, jemuž sloužím,“ řekl, „může býti také vašim Bohem. Všichni spravedliví mají býti jeho syny“.

Emir zahleděl se dlouho na šlechtného kněze, a mlčky, jako s litostí rozešli se oba hluboce dojatai.

Roku 1863 byl jmenován biskupem v Nancy, r. 1867 arcibiskupem v Alžíru, kdež vynikal neobyčejnou horlivostí proselyty.

Roku 1874 založil missie v Saahaře a Sudanu, později, k žádosti papeže Pia devátého, missii rovnickovou, tripolitánskou a tuniskou. Všude zůstal věrným nepřitelem otroctví, ochráncem chudých, vlastencem ohnivě víry a nevyrovnatelného nadšení. Později, když přijala Francie protektorát v Tunisu jmenoval tam papež arcibiskupa Lavigerie apoštolským správcem a konečně dne 28. března r. 1882 k žádosti samé vlády francouzské i kardinálem sv. římské církve. Od tohoto roku jal se neúporně pracovati o podivuhodném úkolu zrušení otroctví, kterýmžto podnikem lásky stal se známým celému světu a všem věkům budoucím.

Asi rok tomu, co ochuravěl, a co začaly jej opouštěti síly tělesné prodléhající neobyčejné, nepochopitelné jeho činnosti. Očekával smrt klidně, obklopen svými přátely a spolupracovníky na velikém díle. Mrtvola jeho byla slavně převezena do Carthaga, kde si kardinál sám dal upravití hrob s nápisem, kterýž sám načrtl: „Zde odpočívá ten, kterýž zván byl kardinálem Lavigerie, a nyní jest toliko prachem. Modlete se zaň!“

Generální guvernér alžírský telegrafoval hned při smrti kardinálově ministromi námořnictví: „Kardinál Lavigerie zemřel, žádám, aby vláda nařídila, že pohřeb jeho má býti konán s výmínečnou slávou. Žádám, aby určena byla zvláštní státní loď ku převezení těla jeho do Tunisu, aby vojsko seřadilo se ve špalíry a pozdravovalo salvami, když loď od břehu odrazí. Všickni zástupci a činitelé vlády buďtež vyzváni, aby se úředně účastnili pohřbu. Vznesenost úkolu kardinálova, důležitost jeho služeb pro zemi francouzskou, a úcta, kterou jsme povinni zahrnovati před zraky musulmanů veliké muže francouzské, vyžadují při jeho pohřbu kromobyčejné slávy úřední.“

Žádosti této bylo doslovně vyhověno a pohřeb jeho byl dne 3. prosince konán s nevidanou slávou a nádherou. Celý Alžír byl na nohou, vlastní průvod čítal tři tisíce osob, za nimiž teprv valily se celé, ohromné davy lidu.

D r o b n o s t i.

Útoky židů na katolickou víru stávají se vždy častějšími. Nedávno přinesl Čech zprávu, jak na Moravě židovský školák Hirsch před katolickými žáky rouhal se Pánu Ježíši a tupil katolickou víru. Není ani jinak možno protože řemeslem velikých židovských žurnálů jest, víru katolickou všemožně tupiti. A podle těch hafají žurnaly menší.

Také v Pešti počaly před krátkým časem vycházeti dva časopisy obskurního rázu a sice „Všeobecný židovský žurnál“ za redakce jakéhos Leopolda Grossberga a „Židovský týdeník“, jež redigoval Nathan Dornbusch. Oba ty plátky neslýchaným způsobem hanobily církev katolickou i protestantskou a spílaly a špinily nejváženější církevní hodnostáře tónem, jaký se vyskytuje pouze v tandlmarku. Uherské úřady v své „liberálnosti“ si řádění toho nevšímaly, až konečně oba pokoutní lístky počali skandalisovat také soudní a církevní hodnostáře maďarské. Teprve nyní bylo proti „redaktorům“ čistých lístků zakročeno a oba pohnání před trestní soud pro přečin utržení na cti a zločin rušení veřejného pokoje a řádu.

* * *

Nejlepšími ošetřovateli nemocných jsou milosrdné sestry. Nedávno „Čech“ přinesl z Paříže zprávu, jak tam v nemocnicích, odkud milosrdné sestry byly vyhnány, ubozí nemocní od opatrovnic jsou zanedbáváni. Opatrovníci s opatrovnicemi někde v koutě křápoú a nemocných si nevšímají. Že to je pravda, dosvědčuje se též od jinud. Velká skandální aféra oznamuje se z New-Yorku: Jakás mrs. Adelaida Merresova, jež v letě byla zaměstnána jako ošetřovatelka nemocných cholera v karantenní stanici na ostrově Swinebore, podala na náčelníka zdravotního úřadu, Jenkinsa, žalobu na zaplacení služného, ve které činí úžasně odhalené o hospodárství na této karantenní stanici. Ošetřovatelé a ošetřovatelky, dozorcí a dozorkyně prý po celé noci pili a hráli karty a zanedbávali pacienty. Osoby pozdravující se musily oblékat staré šaty po pacientech zemřelých a pohřbených a šaty, víno a potraviny, určené pro pacienty, a zasílané příbuznými a dobrodinci, nebyly pacientům doručovány.

Návěšti.

Ukončující tímto VIII. ročník, děkujeme za všecku přízeň nám osvědčenou prosíce zároveň o brzké obnovení předplatného s podotknutím, že příštím rokem jak v „Obraně“, tak i v „Kalendáři“ zvláštní bude brán zřetel na homilety.

Obsah „Obrany víry“:

Kult mariánský v mytologii starých národů. Ze svých studií podává V. O. Třebeský. (Pokračování.) — Jak se vedlo německé filosofii ve francouzské revoluci. — Milosrdné sestry kongregace sv. Karla Boromejského Z neklamných pramenů sestavil Fr. Musil, farář v Žitovlicích. (Pokračování) — Kardinál Karel Lavigerie, primas africký. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze.

OBRANA VÍRY.

ČASOPIS

VĚNOVANÝ ZÁJMŮM KATOLICKO-POLITICKÝM.

ROČNÍK VIII.

Majitel a vydavatel:

Václav Kotrba.

Odpovědný redaktor:

Petr Kopal.

V Praze 1892.

Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny
(V. Kotrba).

	Str.
Ctění rozumu za času franc. revo- luce	347
Zázračný rabbi ze Sadagory . . .	365
Jak se vedlo německé filosofii ve francouzské revoluci	373
Kardinál Karel Lavigerie, primas africký	379

Články poučné.

Kázání podle P. Didona na neděli I. po zjevení Páně 6, 17, 36, 73, 220, 230, 241	241
O mši svaté. (Dle Ben. Stimmen pod. Vinc. Bosáček) 257, 273, 289, 308, 321, 337	337
Krátké čtení na tři neděle devít- níkové	33, 49
Ruská církev na sklonku 19. stol.	35
Dějepis sv. rouch v domě trevir- ském. (V. Čečetka)	50, 151, 339
Příčiny samovražd ve vojště . . .	60

	Str.
Pán Ježíš na poušti. Pokušení . .	68
O smrti a vzkříšení	97, 129
O činnosti katolických missionářů v Africe. (V. Drbohlav)	99, 116
Bludaři odsuzují se sami 118, 132, 148, 171, 177	177
Kázání a přednáška vdp. dra Poláka	145
Církev vítězná	168
Vzývání Svatých a Světic Božích .	170
Pohanská jména na křtu svatém .	188
O léčení cholery	264
Náchylnost velikých mužů k životu křesťansky dokonalému	276, 261
Stáří pokolení lidského. (V. Če- četka)	277
Chrám „Božího Těla“ v Slavoni- cích (V. H)	294
Sektářství v Rusku	304
Malomocní v Sibiři	325
Kult mariánský v mythologii starých národů. (V. O. Třebský)	348, 369
Dopisy	189
Drobnosti v každém čísle.	

